

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ

ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ Raas 12

Sri Gur Partap Suraj Granth

ਕ੍ਰਿਤ:

ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ'

By

Bhai Santokh Singh 'Kavi Churamani'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ

ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ

੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

Dedicated to 300th Martyrdom Anniversary of

Guru Gobind Singh ji's

Four Sahibzadas and Mata Gujri ji

ਵਲੋਂ: ਭਾਈ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ)

Bhai Baljinder Singh ji

© Baljinder Singh 16914 Lassen Street, Northridge, CA 91343 USA

Visit: www.ik13.com

Email rarasahib@yahoo.com

Important Notice:

This file is brought in the digital (computer/internet use) format and made available within the reach of common users, scholars and students engaged in the study of Sikh History and Philosophy with the help of computer/internet. The digital composition of this file is the intellectual property of Bhai Baljinder Singh as it is completely an individual effort by him. Except for personal use on a personal computer without changing/decoding the file/database, no one is permitted to use this file in its native (provided), decoded or modified format, in whole or in part, for any computer/internet/publication project without the prior written permission of Bhai Baljinder Singh.

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਵਲੋਂ: ਸਿਰਜਕ 'ਈਸਰ ਮਾਈਕੋ ਮੀਡੀਆ'

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਵਲੋਂ: ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ
(ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ)

ਸੰਦੇਸ਼

ਵਲੋਂ: ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ

ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ

ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੂਲ ਸ੍ਰੋਤ ਉਸ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਕੌਮ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਸ੍ਰੋਤ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਤਨੇ ਕੁ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਨੀਮਤ ਸਮਝ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਆਵੇਸ਼ਕ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ੍ਰੋਤ ‘ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ’ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ’ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਹੈ। ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ’ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਅਦਭੁਤ ਵਿੱਦਵਤਾ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸ੍ਰੋਤ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੋਜੀ ਇਸਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਵਤਾ ਅਧੂਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰ-ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਜੇ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਦਾਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਵਾਰਾਂ/ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਰਚ ਟੂਲ, ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ‘ਨਾਭਾ’ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ‘ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਾਨਾਕਰ ਮਹਾਨਕੋਸ਼’, ਨਿਰਮਲਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਟੀਕਾ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ‘ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ’ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਿਲ ਸੀ), ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ’ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ‘ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਈ. ਟੀ. ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ੧੨ ਰਾਸਾਂ, ੬ ਰੁਤਾਂ ਅਤੇ ੨ ਐਨ ਡਿਜ਼ਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਮਹਾਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਇਸ ਕੀਟ ਪਾਸੇਂ ਲਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪੰਕਤੀ-ਛੇਦ ਅਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਕੁ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਮਨਮੱਤ ਵਾਲੇ ਅੰਸ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੁੱਛ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ

ਲਈ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਰਤਨ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਯਾਯ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਫੁੱਟਨੋਟ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜ ਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਤਤਕਰਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਸੂ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਆਸਾਨ ਲਿੰਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਾਲ ਹੀ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ.ਏ. (ਜੰਮੂ) ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ‘ਸੰਬੰਧ ਸੂਚਕ ਅਨੁਕ੍ਰਮਣਿਕਾ’ (ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼) ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ) ਦਾ ਵੀ ਦਾਸ ਰਿਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕ੍ਰਿਤੰਗ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ‘ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਿਜ ਕਰਮਸਰ’ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ‘ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ’ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਸ ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ‘ਬਿੰਦ’ (ਸੈਨ ਮਟੇਓ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ, ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣਾ ਭਰਪੂਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਲਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਰਚਨਾਵਲੀ, ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ, ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦੋਵੇਂ ਗੁਰਬਿਲਾਸ (ਪਾ: ੬ ਅਤੇ ਪਾ: ੧੦), ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ, ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ, ਸਿੱਖ ਰਹਿਤਨਾਮੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੀਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਹੋਰ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ... ਕਾਰਜ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਸੀਸ ਨਾਲ ਹੀ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉੱਪਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਜੋ ਕਿ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਨੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ‘ਹਉ ਮੂਰਖ’ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਕਾਰੇ’ ਲੱਗਿਆ ਰਹੇ:

ਪੂਰੀ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਡਰ ਘਾਟੇ ਦਾ, ਡਰ ਨਹੀਂ ਅੱਧੀ ਤਾਈਂ।

ਰੱਬਾ! ਪਿਆਰ ਮੇਰੇ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਪੂਰੀ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦਾਸ

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

੧ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੫

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਮਸਰ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

ਨਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਬਤ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਹਾਨਕੋਸ਼, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ, ਸੰਪੂਰਨ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ’ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ‘ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ’ ਅਤੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਦਾ ਡਿਜਿਟਲ ਸੰਸਕਰਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅੰਦਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਲ (ਸੰਨ ੨੦੦੮ ਈ.) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ’ ਅਤੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪੰਕਤੀ-ਛੇਦ ਅਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਫੁੱਟਨੋਟ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵਾਸਤੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸੁਭ ਅਵਸਰ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖੋਜ ਯੰਤਰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਾਸ

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

੨੬ ਅਗਸਤ ੨੦੦੮

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਮਸਰ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ‘ਪਿਆਰੇ’ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ‘ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ’ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਵਚਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਰੀਤ ਚਲਾਈ ਹੈ।

ਦਾਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ, ਫਿਰ ‘ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ’ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਰਚ ਟੂਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ‘ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ’ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ’ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸੰਨ ੨੦੦੪ ਈ. ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ‘ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ’ ਟੀਕਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ, ‘ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ’ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ’ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤੰਗਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ‘ਗੁਰਮੁਖ ਹੰਸਾਂ’ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਪਮਾ ਦਾ ‘ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ‘ਮਹਾਨਕੋਸ਼’ ਆਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਘਾਲਣਾ ਉਪਰ ਸਿਰਫ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ, ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਣੇ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ‘ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ’ ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਾਸਤੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਮਨੋਰਥ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ‘ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ’ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਾਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

੨੧ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੫
ਰੰਧਾਵਾ

ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ।

ਸੰਦੇਸ਼

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਵਰੋਸਾਇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਹਨ। ਚੇਤੰਨ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਝ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕਰਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਟਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹੀ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਸੂਚਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਬੜੇ ਤੀਬਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਇਸ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਘਾਟ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਜਿਸ ਸਦਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰੋਖ ਤੇ ਅਪ੍ਰੋਖ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਡ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਡੀ. ਅਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੇ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਐਨ-ਸਹਾਇਕ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਉਹ ਐੱਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੇਰੇ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਲਗਨ ਉਪਰ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ‘ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕਰੋ ਮੀਡੀਆ’ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਸਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਸਵੈਯੇ; ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ (੪ ਜਿਲਦਾਂ); ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸਟੀਕ (੮ ਜਿਲਦਾਂ); ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਨ’ (੧੦ ਜਿਲਦਾਂ); ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ‘ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੇਰਾ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋਸ਼’ (੨ ਜਿਲਦਾਂ) ਨੂੰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ’ (੧੪ ਜਿਲਦਾਂ) ਸਮੇਤ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਤੁਕ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਸਰਚ ਇੰਜਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਕ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਵੇਖਣੇ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਥਵਾ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਸ਼’ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨੀ ਅਥਵਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਭਾਲ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ-ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖਰੇ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਵਡੇਰੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਖਸ਼ਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣ। ਸਾਡੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ
੨੮ ਜਨਵਰੀ, ੨੦੦੫

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ

ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ

(ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਤਤਕਰਾ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ [ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ](#) ਉਪਰ ਕਲਿਕ ਕਰੋ ਜੀ)

<u>੧</u>	<u>੨</u>	<u>੩</u>	<u>੪</u>	<u>੫</u>	<u>੬</u>	<u>੭</u>	<u>੮</u>	<u>੯</u>	<u>੧੦</u>	<u>੧੧</u>
	<u>੧੨</u>	<u>੧੩</u>	<u>੧੪</u>	<u>੧੫</u>	<u>੧੬</u>	<u>੧੭</u>	<u>੧੮</u>	<u>੧੯</u>	<u>੨੦</u>	<u>੨੧</u>
	<u>੨੨</u>	<u>੨੩</u>	<u>੨੪</u>	<u>੨੫</u>	<u>੨੬</u>	<u>੨੭</u>	<u>੨੮</u>	<u>੨੯</u>	<u>੩੦</u>	<u>੩੧</u>
	<u>੩੨</u>	<u>੩੩</u>	<u>੩੪</u>	<u>੩੫</u>	<u>੩੬</u>	<u>੩੭</u>	<u>੩੮</u>	<u>੩੯</u>	<u>੪੦</u>	<u>੪੧</u>
	<u>੪੨</u>	<u>੪੩</u>	<u>੪੪</u>	<u>੪੫</u>	<u>੪੬</u>	<u>੪੭</u>	<u>੪੮</u>	<u>੪੯</u>	<u>੫੦</u>	<u>੫੧</u>
	<u>੫੨</u>	<u>੫੩</u>	<u>੫੪</u>	<u>੫੫</u>	<u>੫੬</u>	<u>੫੭</u>	<u>੫੮</u>	<u>੫੯</u>	<u>੬੦</u>	<u>੬੧</u>
		<u>੬੨</u>	<u>੬੩</u>	<u>੬੪</u>	<u>੬੫</u>	<u>੬੬</u>	<u>੬੭</u>	<u>੬੮</u>		

ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ

[ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ](#)

- [੧](#) ੧. [ਮੰਗਲ। ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ]
[੨](#) ੨. [ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਵਰੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ]
[੩](#) ੩. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ]
[੪](#) ੪. [ਢਾਕੇ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਦੀ ਮਾਤਾ]
[੫](#) ੫. [ਢਾਕੇ ਭਾਈ ਨੱਥਾ]
[੬](#) ੬. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਲ ਰੁੜ੍ਹਨੋਂ ਬਚਾਇਆ]
[੭](#) ੭. [ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖਯਾ]
[੮](#) ੮. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਦੀ ਜੰਗ ਹਿਤ ਤਿਆਰੀ]
[੯](#) ੯. [ਦੇਵੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ]
[੧੦](#) ੧੦. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ]
[੧੧](#) ੧੧. [ਰਾਜੇ 'ਰਾਮ' (ਰਤਨ ਰਾਇ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਵਰ]
[੧੨](#) ੧੨. [ਦਸਮੇਸ਼ ਅਵਤਾਰ]
[੧੩](#) ੧੩. [ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਉਤਸਾਹ]
[੧੪](#) ੧੪. [ਕੁਹੜਾਮ ਦਾ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ]
[੧੫](#) ੧੫. [ਭੀਖਣਸ਼ਾਹ]
[੧੬](#) ੧੬. [ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ]
[੧੭](#) ੧੭. [ਬਾਲ ਕਉਤਕ]
[੧੮](#) ੧੮. [ਬਾਲ ਚੋਜ]
[੧੯](#) ੧੯. [ਬਾਲ ਲੀਲਾ। ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ]
[੨੦](#) ੨੦. [ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਧਨੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਵਰ]
[੨੧](#) ੨੧. [ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ। ਗੁਲੇਲ ਅਭਯਾਸ]
[੨੨](#) ੨੨. [ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਵਲੋਂ ਮੁੜਨਾ]
[੨੩](#) ੨੩. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਪਸ ਪਟਣੇ ਆਏ]
[੨੪](#) ੨੪. [ਪਟਣੇ ਨਿਵਾਸ। ਰਾਜਾ ਵਿਦਾ]
[੨੫](#) ੨੫. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਧੀਰਜ]
[੨੬](#) ੨੬. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ]
[੨੭](#) ੨੭. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]
[੨੮](#) ੨੮. [ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]
[੨੯](#) ੨੯. [ਅਹਿਦੀਆਂ ਦਾ ਟੁਰਨਾ]
[੩੦](#) ੩੦. [ਅਹਿਦੀਏ ਵਾਪਸ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੈਫਾ ਬਾਦ]
[੩੧](#) ੩੧. [ਸੈਫਦੀਨ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ। ਅਹਿਦੀਏ ਭਾਲਣ ਆਏ]
[੩੨](#) ੩੨. [ਸਮਾਣੇ ਪਠਾਣ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਰਾਤ ਰਹੇ]

੩੩. [ਸਮਾਣਿਓਂ ਕਰਹਾਲੀ, ਚਿਹਕਾ ਗਏ]
 ੩੪. [ਗਿਲੋਰੇ ਨੂੰ ਬਖਸੀਸ। ਕਰ੍ਹਾ ਤੇ ਖਰਕ ਗ੍ਰਾਮ]
 ੩੫. [ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਚੋਰ ਅੰਨੇ ਹੋਏ। ਜੀਂਦ। ਆਗਰੇ]
 ੩੬. [ਅਯਾਲੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈਣ ਗਿਆ ਫੜਿਆ ਗਿਆ]
 ੩੭. [ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ]
 ੩੮. [ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ]
 ੩੯. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਨੇ ਘੜੇ ਫੁੰਡਣੇ। ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਖਾਰਾ ਹੋਇਆ]
 ੪੦. [ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿੱਕ। ਮੁਹਾਫਾ]
 ੪੧. [ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ। ਜਗਤੇ ਸੇਠ ਨੂੰ ਵਰ]
 ੪੨. [ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ]
 ੪੩. [ਕਾਂਸੀ ਪੁੱਜੇ]
 ੪੪. [ਕਾਂਸੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ]
 ੪੫. [ਅਯੁੱਧਯਾ ਹੋਕੇ ਲਖਨੌਰ ਪੁੱਜੇ]
 ੪੬. [ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ]
 ੪੭. [ਸਿੱਖ ਦਾ ਅਜ਼ਮਤ ਦਿਖਾਉਣਾ]
 ੪੮. [ਨੁਰੰਗੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ। ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ]
 ੪੯. [ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣਾ]
 ੫੦. [ਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਇਆ]
 ੫੧. [ਦੇਗਚੇ ਵਿਚੋਂ ਸੂਰ]
 ੫੨. [ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਖਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਣ]
 ੫੩. [ਜਮਨਾ ਪਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖਬਰ]
 ੫੪. [ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਦਾ ਚੀਰਿਆ ਜਾਣਾ]
 ੫੫. [ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਿਹਾਈ ਦਿੱਤੀ]
 ੫੬. [ਲਖਨੌਰ ਨਿਵਾਸ। ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਦਾ ਮਿਲਨਾ]
 ੫੭. [ਲਖਨੌਰ ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਲਵਾਯਾ। ਮਾਮਾ ਜੀ ਆਏ]
 ੫੮. [ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ। ਘੋਘਾ। ਲਖਨੌਰ]
 ੫੯. [ਲਖਨੌਰੋਂ ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਆਉਣਾ]
 ੬੦. [ਕੀਰਤਪੁਰ ਬਾਗ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਕੂਚ]
 ੬੧. [ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ]
 ੬੨. [ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਿੱਲੀਓਂ ਚਿਠੀ]
 ੬੩. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ। ਗੁਰਿਆਈ]
 ੬੪. [ਨੁਰੰਗੇ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖਤੀ]
 ੬੫. [ਸੱਚਖੰਡ ਪਯਾਨ]
 ੬੬. [ਸਚਖੰਡ ਪ੍ਰਵੇਸ਼]

[੬੭](#)

੬੭. [ਲੁਬਾਣੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਧੜ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨਾ]

[੬੮](#)

੬੮. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਡਰ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਜਾਖੜਾ]

ਰਾਸਿ ਬਾਰੂਵੀਂ ਚੱਲੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਅਥ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮਿ ਰਾਸਿ ਕਥਨੰ ॥

੧. [ਮੰਗਲ। ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ]

<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨

੧. ਇਸ਼ੁ ਦੇਵ-ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ-ਮੰਗਲ।

ਦੋਹਰਾ:

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ! ਪਰਮਾਤਮਾ ! ਬ੍ਰਹਮਾਪਕ ਸਕਲ ਸਮਾਨ !

ਸਭਿ ਅਲੰਬ ! ਪ੍ਰੇਰਕ ! ਪ੍ਰਭੂ ! ਬਿਦਤਹੁ ਰਿਦੇ ਮਹਾਨ ॥ ੧ ॥

ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ = ਪਰ ਬ੍ਰਹਮ, ਪਰਮ ਬ੍ਰਹਮ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਤੇ ਉਪਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਐਸਾ ਬ੍ਰਹਮ।

ਪਰਮਾਤਮਾ = ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁ: ਨਾ: ਪ੍ਰ: ਪੂ: ਅਧਯਾ: ੧ ਅੰ: ੪ ਦੇ ਪਦ ਅਰਥ।

ਅਰਥ:

(ਹੇ) ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ! (ਹੇ) ਪਰਮਾਤਮਾ ! (ਹੇ) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤੁੱਲ ਰਮੇ ਹੋਏ ! (ਹੇ) ਸਭਿ ਦੇ ਆਸ਼ਾ ! (ਹੇ) ਸਭ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ! (ਹੇ ਸਭ ਦੇ) ਮਾਲਿਕ ! (ਹੇ ਸਭ ਤੋਂ) ਵੱਡੇ ! ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ।

ਭਾਵ:

ਕਵਿ ਜੀ ਸਮਾਨਸੱਤਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ, ਉੱਚਤਾ, ਪ੍ਰੇਰਕਤਾ, ਤੇ ਆਸ਼ਾ ਰੂਪ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਗਯਾਨ ਤਾਂ ਰਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਰਦਾਸ ਇਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਆਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਓ ਜੋ ਆਪ ਦੇ ਸਾਮਰੱਥ ਮਿਲਾਪ (ਅਪ੍ਰੇਖ ਗਯਾਨ) ਦਾ ਰਸ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ।

੨. 'ਕਾਵਿ-ਸੰਕੇਤ' ਮਿਰ੍ਯਾਦਾ ਦਾ ਮੰਗਲ।

ਸ਼੍ਰੇਯਾ:

ਸੁੰਦਰ ਉੱਜਲ ਚੰਦ ਅਮੰਦ, ਮਨਿੰਦ ਦਿਪੈ ਮੁਖ ਦੁੰਦਨ ਹਾਨੀ।

ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਚੰਦ੍ਰਿਕ ਪਾਰਦ ਨਾਰਦ, ਸਾਰਦ ਅੰਗ ਕੇ ਰੰਗ ਸਮਾਨੀ।

ਦੇਵ ਜਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਰੈਂ ਅਭਿਨੰਦਨ, ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਬਿਲੰਦ ਸੁ ਜਾਨੀ।

ਤਾਂ ਪਦ ਕੇ ਅਰਬਿੰਦਨਿ ਕੋ, ਗਨ ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਰਚੈਂ ਬਰਬਾਨੀ ॥ ੨ ॥

ਅਮੰਦ = ਜੋ ਮੱਧਮ ਨਾਂ ਪਵੇ, ਜੋ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਲਗਾਤਾਰ ਚਮਕੇ, ਸੁੱਛ, ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਨਿਸ਼ਕਲੰਕ।

ਦੁੰਦ = ਦੁੰਦੂ = ਹਰਖ, ਸ਼ੋਕ, ਦੁਖ ਸੁਖ ਆਦਿ ਜੋੜੇ। ਕਲੇਸ਼, ਦੁਖ ਕਸ਼ਟ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਰਦਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਚੰਦ ਵਾਂਗੂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਰਾਗ ਦ੍ਰੋਖ ਆਦਿ ਆਵਰਣ ਉੱਚੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਉਪਜਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾ ਕੇ ਸੁੱਛ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ।

ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ = ਚਾਂਦਨੀ।

ਚੰਦ੍ਰ, ਚੰਦ੍ਰਕ = ਚੰਦ੍ਰਮਾ। ਚੰਦ੍ਰਿਕ = ਚੰਦ ਦੀ।

ਪਾਰਦ = ਪਾਰਾ। ਭਾਵ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗੂ ਲੁਸ ਲੁਸ ਕਰਦੇ।

ਨਾਰਦ = ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਜੋ ਰੰਗ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰੰਗ = ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਸ਼ੋਭਾ।

ਸਮਾਨੀ = ਸਮਾਨ ਹਨ।

ਅਭਿਨੰਦਨ = ਨਮਸਕਾਰ।

ਗਨ ਬੰਦਨ = ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨਾ।

ਸੁਜਾਨੀ = ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕੇ। (ਅ) ਸੁਹਣੇ ਗਜਾਨ ਵਾਲੀ, ਪਬੀਨ।

ਅਰਥ:

ਉੱਜਲ ਤੇ ਸੁਹਣੇ ਨਿਸ਼ਕਲੰਕ ਚੰਦ ਵਾਂਙੂ (ਜਿਸ ਦਾ) ਮੁਖੜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦ੍ਰਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਅਤੇ) ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇ (ਸਾਰੇ) ਅੰਗ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ, ਪਾਰੇ ਤੇ ਨਾਰਦ ਦੇ ਰੰਗ ਸਮਾਨ (ਉੱਜਲ) ਹਨ।

(ਫਿਰ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਬੜੀ ਅਨੰਦ ਦਾਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਜਾਣਕੇ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਿਸ (ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ (ਬਾਰੂਵੀਂ ਰਾਸ ਦੀ) ਬਾਣੀ (= ਕਵਿਤਾ) ਰਚਦਾ ਹਾਂ।

ਹੋਰ ਅਰਥ:

[੨ ਸਤਰ] ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਪਾਰਾ ਤੇ ਨਾਰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ (ਉੱਜਲ ਰੰਗ ਦੇ) ਸਾਹਮਣੇ (ਸਮਾ+ਨੀ =) ਸਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਭਾਵ ਨਜ਼ੂਨ ਹਨ।

੩. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਦੋਹਰਾ:

ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਜਗ ਗੁਰ ਭਏ, ਫੈਲਯੋ ਜਸ ਜਿਮ ਚੰਦ।

ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪਦ ਬੰਦਿ ॥ ੩ ॥

ਅਰਥ:

(ਮੈਂ) ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ (ਕਵਲਾਂ ਉਪਰ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ) ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਹੋ ਕੇ (ਜਗਤ ਨੂੰ) ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, (ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਜਸ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਵਤ (ਸਾਰੇ) ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਓਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ) ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ (ਮੇਰੇ) ਵਿਘਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ।

੪. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਅਜਰ ਜਰਨ, ਧੀਰਜ ਧਰਨ, ਅਮਰ ਕਰਨ ਸਿਖ ਬ੍ਰਿੰਦ।

ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਸੰਕਟ ਹਰਨ, ਨਮਹਿ ਪਦਨਿ ਅਰਬਿੰਦ ॥ ੪ ॥

ਸੰਕਟ ਹਰਨ = ਸੰਕਟ ਹਰਨੇ ਵਾਲੇ।

ਅਰਥ:

ਅਜਰ ਦੇ ਜਰਨੇ ਵਾਲੇ, (ਧਰਤੀ ਸਮ) ਧੀਰਜ ਧਰਨ ਵਾਲੇ, (ਆਪਣੇ) ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਉਪਰ (ਮੇਰੀ) ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

੫. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਕਰੇ ਬਿਸਾਲ ਨਿਹਾਲ ਜਨ, ਟਾਲਿ ਕਾਲ ਦੁਖ ਜਾਲ।

ਅਮਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਰਿਦੈ ਸੰਭਾਲਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ॥ ੫ ॥

ਅਰਥ:

ਕਾਲ (ਚੱਕ੍ਰ ਵਿਚ ਆਕੇ ਵਯਾਪਣ ਵਾਲੇ) ਸਾਰੇ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ) ਦੂਰ ਕਰਕੇ (ਆਪਣੇ) ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਐਸੇ) ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਸਿਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

੬. ਇਸ੍ਰੁ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਤ੍ਰਾਸ ਨਾਸ ਨਿਜ ਦਾਸ ਕੇ, ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਰਾਮਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ! ਬਾਸਹੁ ਰਿਦੈ ਅਵਾਸ ॥ ੬ ॥

ਅਰਥ:

(ਹੇ) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀਓ ! (ਆਪ ਆਪਣੇ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਭੈ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ (ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ) ਹਿਰਦੇ (ਰੂਪੀ) ਘਰ ਵਿਚ ਆ ਵਸੋ (ਜੋ ਮੇਰੇ ਭੈ ਬੀ ਨਿਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਣ)।

੭. ਇਸ੍ਰੁ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਤਰਜਨ ਦੁਖ, ਬਰਜਨ ਬਿਘਨ, ਸਿਰਜਨ ਜਨ ਕੱਲਜਾਨ।

ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਅਰਜਨਿ ਸੁਨਹਿ, ਨਮੋ ਪਦਮ ਪਦ ਠਾਨਿ ॥ ੭ ॥

ਸਿਰਜਨ = ਰਚਨ ਵਾਲੇ, ਭਾਵ, ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਰਥ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਜੋ ਆਪਣੇ) ਦਾਸਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ (ਅਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾੜਦੇ ਹਨ, ਵਿਘਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੇ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਉਪਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

੮. ਇਸ੍ਰੁ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਜਨ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ ਆਨੰਦ ਦੇ, ਜਿਮਿ ਦਿਨਿੰਦ ਅਰਬਿੰਦ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰ, ਨਮੋ ਸੁਛੰਦ ਮੁਕੰਦ ॥ ੮ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰ = ਸਾਰਾ ਨਾਮ ਹੈ “ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ” (ਅ) ਚੰਦ ਸਮਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾਤਾ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਜੀ।

ਸੁਛੰਦ = ਸੁਤੰਤ੍ਰ।

ਮੁਕੰਦ = ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ।

ਅਰਥ:

ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਕਮਲਾਂ ਨੂੰ (ਆਨੰਦ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ) ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ ਤੇ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਜੀ (ਆਪਣੇ) ਸਾਰੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਦੇ ਦਾਤੇ ਹਨ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ) ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ।

੯. ਇਸ੍ਰੁ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਸੁਖ ਬਿਲਾਸ ਦਾਸਨਿ ਬਖਸ਼ਿ, ਰਿਪੁਨਿ ਬਚਨ ਤੇ ਹਾਨਿ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ! ਨਮਹਿ, ਕਰਹੁ ਕੱਲਜਾਨ ॥ ੯ ॥

ਅਰਥ:

ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀਓ (ਆਪ ਆਪਣੇ) ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਤੇ ਆਨੰਦ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹੋ ਤੇ (ਚੜ੍ਹ ਆਏ) ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਚਨ (ਮਾੜ) ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, (ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ (ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ) ਮੇਰੀ (ਬੀ) ਕੱਲਜ਼ਾਨ ਕਰੋ।

੧੦. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।
ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਸੰਕਟ ਨਸਹਿ, ਪਗ ਪਰਸਨਿ ਸੁਖਦਾਇ।
ਜਨ ਹਰਸ਼ਨ ਸਰਸਨ ਸਦਾ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੁਭਾਇ ॥ ੧੦ ॥

ਅਰਥ:

(ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ) ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸੰਕਟ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਚਰਨ ਪਰਸਣੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ) ਸੁਭਾਉ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਕੇ ਖਿੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ)।

੧੧. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।
ਤ੍ਰਿਣ ਤੁਲ ਤਨ ਤਜਿ ਤੁਰਤ ਤਿਹ, ਤੁਰਕਨਿ ਤੇਜ ਨਿਕੰਦ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਚਰਨ ਕਮਲ ਤਿਨ ਬੰਦਿ ॥ ੧੧ ॥
ਤਿਹ = ਤਿੱਥੋਂ, ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚੋਂ।

ਅਰਥ:

ਤ੍ਰਿਣ ਸਮਾਨ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ) ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਤੇਜ ਤਿਹ (= ਉਥੋਂ ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ) ਛੇਤੀ ਪੁੱਟ ਘਤਿਆ, (ਐਸੇ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ (ਜੋ ਹਨ) ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

੧੨. ਇਸ੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।
ਰਚਯੋ ਨਿਖਾਲਿਸ ਖਲਕ ਤੇ, ਪੰਥ ਖਾਲਿਸਾ ਸੁੱਧ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਹਤਿ ਰਿਪੁ ਕੁਧਤਿ ਜੁੱਧ ॥ ੧੨ ॥
ਨਿਖਾਲਿਸ = ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਖਾਲਿਸ, ਸੁੱਧ। (ਅ) ਨਿਰਾਲਾ।

ਅਰਥ:

(ਪੰਨ ਹਨ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਲਕਤ ਤੋਂ) ਬਹੁਤ ਖਾਲਸ (ਕਰਕੇ) ਸੁੱਧ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਰਚਿਆ ਤੇ ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਕੁਧਤਿ ਹੋਕੇ (ਪ੍ਰਜਾ ਦੇ) ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਹੋਰ ਅਰਥ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਜਾ ਦੇ) ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁੱਧ ਵਿਖੇ ਕੁਧਤਿ ਹੋ ਕੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸੁੱਧ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਖਲਕਤ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਰਚਿਆ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ)।

੧੩. ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਮੰਗਲ।
ਪਗ ਸਰੋਜ ਸਭਿ ਗੁਰਨਿ ਕੇ, ਉਰ ਮਹਿ ਭਲੇ ਮਨਾਇ।
ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮੀ ਅਬਿ ਰਾਸਿ ਕੋ, ਰਚੋ ਪ੍ਰਮੇਸੁਰ ਧਯਾਇ ॥ ੧੩ ॥

ਅਰਥ:

ਸਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ ਰਿਦੇ ਦੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾ ਕੇ (ਸਿਮਰਕੇ ਅਤੇ) ਪਰਮ ਈਸ਼ਰ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ) ਨੂੰ ਧਯਾਇ ਕੇ ਹੁਣ ਮੈਂ (ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ) ਬਾਰੂਵੀਂ ਰਾਸਿ ਰਚਦਾ ਹਾਂ।

ਦੋਹਰਾ:

ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਬਸਿ ਕਰਿ ਗੁਰੂ, ਪਟਨੇ
ਨਗਰ ਮਝਾਰ।

ਸੁਖ ਪਾਯਹੁ ਸ਼੍ਰਮ ਪਰਹਰਜੇ, ਸਿੱਖਜਨਿ
ਕਰਨਿ ਉਧਾਰ ॥ ੧੪ ॥

ਅਬਹਿ ਕਥਾ ਇਕ ਭੂਪ ਕੀ, ਉਚਿਤ
ਕਹਨਿ ਕੇ ਜਾਨਿ।

ਤਿਸ ਕੋ ਬਰਨਨਿ ਕਰਤਿ ਹੋਂ, ਸੁਨਹੁ
ਸੰਤ! ਦੇ ਕਾਨ ॥ ੧੫ ॥

ਦੇਸ ਕਾਮਰੂ^੧ ਗੁਰ ਗਮਨਿ, ਕੀਨਸਿ ਜਿਸ
ਕੇ ਸੰਗ।

^੧ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇਸ ਜੋ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਹੈ।

ਕਹੋਂ ਛੋਰ ਤੇ^੧ ਸੋ ਕਥਾ, ਜਿਮ ਹਮ ਸੁਨਜੋ
ਪ੍ਰਸੰਗ ॥ ੧੬ ॥

^੧ਖੋਲਕੇ (ਅ) ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ।

ਚੌਪਈ:

ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਅਕਬਰ ਤੁਰਕੇਸ਼।

ਕਰਤਿ ਰਾਜ ਲੇ ਦੇਸ ਅਸ਼ੇਸ਼।

ਜਹਾਂ ਮਵਾਸ ਹੋਹਿ ਕੋ ਜਾਈ।

ਤਹਿ ਬਡ ਸੈਨਾ ਦੇਤਿ ਪਠਾਈ ॥ ੧੭ ॥

ਕਰਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਬਿਜੈ ਕੋ ਪਾਇ।

ਬਸੀ ਕਰੇ ਸਭਿ ਦੇਸਨਿ ਰਾਇ^੧।

^੧ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ।

ਆਇਸੁ ਅਕਬਰ ਕੀ ਸਿਰ ਸਹੈ^੧।

^੧ਰਾਜੇ ਸਹਿੰਦੇ ਰਹਿਣ।

ਅਪਨੇ ਰਾਜ ਕਰਤਿ ਸੋ ਰਹੈ ॥ ੧੮ ॥

ਨੀਤਿ^੧ ਬਿਸਾਲ ਨੀਤਿ^੨ ਉਰਧਾਰੈ^੧।

^੧ਰਾਜਨੀਤੀ। ^੨ਨਿੱਤ।

ਮਿੱਤ੍ਰ ਵਧਾਵਹਿ ਸੱਤ੍ਰ ਨਿਕਾਰੈ^੧।

ਦੇਸ ਕਾਮਰੂ ਰਹਜੋ ਮਵਾਸੀ।

ਤਹਿ ਕਾਮਖਾਜਾ^੧ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ॥ ੧੯ ॥

^੧ਗੁਹਾਟੀ ਨੇੜੇ ਇਕ ਦੇਵੀ ਦਾ ਮੰਦਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨੰਗੇਜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤਿ ਜੁਤਿ ਜਾਹਰ ਕਲਾ।

ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿ ਅਕਬਰ ਬਸ ਚਲਾ।

ਭੂਪ ਦੇਸ ਕੇ ਪਰ ਜੋ ਆਵੈ^੧।

^੧ਕਾਮ ਰੂਪ) ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਜੇ ਉਪਰ ਜੋ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਵੇ।

ਸੋ ਦੇਵੀ ਕੋ ਸ਼ਰਨਿ ਸਿਧਾਵੈ ॥ ੨੦ ॥

ਤਬਿ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਹਿ^੧ ਬਿਸਾਲਾ।

^੧ਦੇਵੀ) ਕਰੇ।

ਹਤਹਿ ਦੁਸ਼ਟ ਕੀ ਬਲ ਤਤਕਾਲਾ।

ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰੁ ਸੁ ਜਾਨਹਿ॥

ਤਿਨ ਤੇ ਸ਼ਤ੍ਰੁਨਿ ਗਨ ਕੋ ਹਾਨਹਿ॥

॥ ੨੧ ॥

¹ਜਾਣਦੇ ਸਨ (ਲੋਕੀਂ)।

¹ਜਿਵੇਂ ਕਵਿ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਅੰਕ ੧੬) ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੰਗਾਲ ਅਸਾਮ ਆਦਿ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕੀਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਤੇ ਤਾਂਤਰੀ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ। ਤੰਤ੍ਰਾਂ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਭੈ ਤੇ ਕਾਲੀ ਦਾ ਡਰ ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਤਦੋਂ ਬਹੁਤ ਹੈਸੀ।

ਅਕਬਰ ਚਿਤਵਤਿ ਤਿਹ ਸਰ ਕਰਿਬੇ।

ਕਈ ਬਾਰ ਕਰਿ ਲਸ਼ਕਰਿ ਚਰਿਬੇ।

ਨਹੀਂ ਮਿਲਜੇ ਸੋ ਆਇ ਕਦਾਈ।

ਰਹੇ ਮਵਾਸੀ ਦੇਸ਼ ਸਦਾਈ ॥ ੨੨ ॥

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਬਲਵੰਡ।

ਜੀਤੀ ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚੰਡ।

ਮਹਾਂ ਮਲੇਛ ਕਰੇ ਸਰ ਜਾਇ।

ਤਹਾ ਜੀਤ ਕੀ ਬੰਬ ਬਜਾਇ ॥ ੨੩ ॥

ਹਟਿ ਆਯਹੁ ਪੁਨ ਅਪਨੇ ਦੇਸ਼।

ਸ਼ੰਕਾ ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਤੁਰਕੇਸ਼।

-ਇਹ ਰਜਪੂਤ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਭਾਰੇ।

ਜੇ ਕਬਿ ਬਿਗਰਹਿ ਸੰਗ ਹਮਾਰੇ ॥ ੨੪ ॥

ਰੌਰਾ ਪਤਿਸ਼ਾਹਤ ਮਹਿ ਪਾਵੈ।

ਕੌਨ ਸਮੁਖ ਹੁਇ ਜੰਗ ਮਚਾਵੈ।

ਸੁਭਟ ਬਡੇਰੇ ਪਸ਼ਚਮ ਦੇਸ਼।

ਕਰੇ ਜੋਰ ਤੇ ਜੋਰ ਅਸੇਸ਼ ॥ ੨੫ ॥

¹ਅਧੀਨ।

ਯਾਂ ਤੇ ਇਸਹਿ ਮੁਹਿੰਮ ਪਠਾਵੈਂ।

ਜਹਾਂ ਜਾਇ ਕਰਿ ਫੇਰ ਨ ਆਵੈ।

ਲਰਿਤੇ ਜੀਤਹਿ ਕਰਿ ਰਣਘੋਰ।

ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰੁਨਿ ਜੋਰ ॥ ੨੬ ॥

ਚਲਹਿ ਨ ਬਸਿ ਤਹਿ ਜੁਧ ਕਰਨਿ ਕੋ।

ਮੰਤ੍ਰੁਨਿ ਸੰਗ ਸੁ ਪਾਇ ਮਰਨਿ ਕੋ।

ਜੇ ਨ ਮਰਹਿ ਲੈ ਬਿਜੈ ਉਪਾਇ।

ਦੇਸ਼ ਮਵਾਸੀ ਹਮ ਢਿਗ ਆਇ- ॥ ੨੭ ॥

ਅਸ ਮਸਲਤਿ ਕਰਿ ਕੈ ਛਲ ਸਾਨੀ।

ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਹਕਾਰਜੋ ਬਡ ਅਭਿਮਾਨੀ।

ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਜਬਿ ਹੋਯੋ।
 ਗੋਬਧ' ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਸਾਈ ਜੋਯੋ ॥ ੨੮ ॥ 'ਗਉਬੱਧ।
 ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਸਹਿ ਨ ਸਕਯੋ ਰਿਸ ਧਰਿ
 ਕੈ।
 ਖੜਗਨਿ ਸੰਗ ਕਟਾ ਤਿਨ ਕਰਿ ਕੈ।
 ਭਾਜ ਦੁਰੇ ਤਿਨ ਪ੍ਰਾਣ ਉਬਾਰੇ।
 ਜੋ ਹੇਰੇ ਸੋ ਖੜਗ ਬਿਦਾਰੇ ॥ ੨੯ ॥
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁ ਰੌਰ ਮਚਾਵਤਿ।
 ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਸਿਧਾਵਤਿ।
 ਸੁਨੇ ਹਤੇ' ਕੁਛ ਨਾਂਹਿ ਨ ਕਰਯੋ। 'ਕਸਾਈ) ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੁਣੇ।
 ਤਉ ਰਿਦਾ ਬਹੁ ਦੁਖ ਸੋਂ ਦਹਯੋ ॥ ੩੦ ॥
 ਕਪਟ ਠਾਨਿ ਕੈ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਇਸਿ।
 ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਹੁਮੁਲੇ ਦਿਵਾਇਸਿ।
 ਸਭਾ ਲਗਾਇ ਸਕਲ ਉਮਰਾਵ।
 ਰਾਜੇ ਅਪਰ ਬੁਲਾਇ ਬਿਠਾਵ ॥ ੩੧ ॥
 ਭਰੀ ਕਚਹਿਰੀ ਮਹਿ ਸਨਮਾਨਾ।
 ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਕੇ ਬਖਸ਼ਨਿ ਠਾਨਾ।
 ਬੀੜਾ ਪਾਨਨ ਕੇ ਸੁਭ ਰੰਗੀ।
 ਅਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਧਰੀ ਕਰਿ ਨੰਗੀ ॥ ੩੨ ॥
 ਬੀਚ ਸਭਾ ਦੇਖਹਿ ਸਭਿ ਕੌਨ'। 'ਸਭ ਕੋਈ।
 ਗਹੀ ਨ ਕਿਨਹੂ ਠਾਨੀ ਮੌਨ।
 -ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਬਲ ਹੈ।
 ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਤਹਿ, ਲੇ ਬਡਿ ਦਲ ਹੈ-
 ॥ ੩੩ ॥
 ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰੀ।
 -ਸਭਿ ਮਹਿ ਸਨਮਾਨਯੋਂ ਮੁਝ ਭਾਰੀ।
 ਇਹ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਅਗਾਰੀ ਮੇਰੇ।
 ਕਰਯੋ ਫਰੇਬ ਅਪਰ ਦਿਸਿ ਹੇਰੇ ॥ ੩੪ ॥
 ਬੀਚ ਕਚਹਿਰੀ ਜੇ ਨ ਉਠਾਵੋਂ।
 ਨਿਜ ਬਲਿ ਕੇ ਤਬਿ ਅਧਿਕ ਲਜਾਵੋਂ।
 'ਕਾਇਰ ਭਯੋ' ਕਹਹਿ ਪਸ਼ਚਾਤੀ।
 ਇਸ ਬਿਧਿ ਹੋਇ ਆਨਿ ਘਟਿ ਜਾਤੀ' 'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆਂ ਆਨ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

॥ ੩੫ ॥

ਬਡੇ ਬਲੀ ਮੋ ਸੋਂ ਲਰਿ ਸਾਰੇ।
ਮਮ ਆਗੈ ਇਹ ਕਹਾਂ ਬਿਚਾਰੇ-।
ਇਮ ਬਿਚਾਰਿ ਅਪਨੀ ਬਡਿਆਈ।
ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਸਮਸ਼ੇਰ ਉਠਾਈ ॥ ੩੬ ॥
ਤਬਿ ਅਕਬਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਰਾਹਾ।
ਨਿਕਸਿ ਵਹਿਰ ਤਿਤ ਚਢਨਿ ਉਮਾਹਾ।
ਅਨੀ^੧ ਘਨੀ ਘਨ ਮਨਹੁ ਸਕੇਲਿ।
ਗਮਨਜੋਂ ਭੂਪ ਪੰਥ ਪਗ ਮੇਲਿ ॥ ੩੭ ॥
ਲਸ਼ਕਰ ਚਢ੍ਹੇ ਮਨਹੁ ਘਨ ਮਹਾਂ।
ਬਜੀ ਬੰਬ ਬਡਿ ਘੋਖਤਿ ਲਹਾ^੨।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਚਮਕ ਚੰਚਲਾ ਬਰਕੈ^੩।
ਚਲ੍ਹੇ ਭੂਪ ਦ੍ਰਿਗ ਬਾਮੋਂ ਫਰਕੈ ॥ ੩੮ ॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਨਿਜ ਡੇਰੇ ਘਾਲਤਿ।
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਤਿ ਨਿਜ ਚਮ੍ਹੁੰ ਸੰਭਾਲਤਿ।
ਪਾਛੈ ਅਕਬਰ ਦਰਬ ਪਠਾਇਸਿ।
ਹੁਇ ਸਰ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਮਰਿ ਜਾਇਸਿ
॥ ੩੯ ॥

^੧ਸੈਨਾ।

^੨ਬਦਲ) ਗੱਜਦਾ ਮਲੂਮ ਦਿੱਤਾ।

^੩ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਬਰਕਦੀ ਹੈ।

ਦੋਨਹੁ ਦਿਸਿ ਤੇ ਹਰਖ ਧਰੰਤਾ।
ਸਾਦਰ ਵਸਤੂ ਅਧਿਕ ਪਠੰਤਾ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪੂਰਬ ਮਹਿ ਜਾਇ।
ਅਪਨੋ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਖਾਇ ॥ ੪੦ ॥
ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਜੀਤਨਿ ਕਰ੍ਹੇ।
ਦੇਖਿ ਬਲੀ ਕੋ ਕਹੂੰ ਨ ਅਰ੍ਹੇ।
ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਦ^੪ ਏਕ ਮਹਾਨਾ।
ਗੁਆਹਾਟ ਪੁਰਿ ਪਾਰ ਸਥਾਨਾ^੫ ॥ ੪੧ ॥
ਰੰਗਾਮਾਟੀ^੬ ਅਹੈ ਉਚਾਰੇ।

^੪ਦਰਿਯਾ।

^੫ਜਿਸ ਦਰਿਯਾ ਦੇ) ਪਾਰ ਗੁਹਾਟੀ ਨਾਮੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ।

^੬ਏ ਤ੍ਰੈ ਟਿਕਾਣੇ ਇਸ ਨਾਮ ਦੇ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਤੇ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਾਲੀ ਗੰਗਾ ਮਾਟੀ ਸ਼ਾਯਦ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਵਧੀਕ ਅਗਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੰਗ ਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋ ਧੁਬੜੀ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸ ਰੰਗ ਪੁਰ ਤੋਂ ਹੀ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਨ੍ਰਿਪ ਦਲ ਜੁਤਿ ਤਹਿ ਡੇਰਾ ਡਾਰੇ।
ਚਤਰ ਕੋਸ ਪਾਟਾ^੭ ਤਿਸ ਨਦ ਕੋ।

^੭ਚੁੜਾਈ।

ਉਤਰਨਿ ਪਾਰ ਬਿਦਾਰਹਿ ਮਦ ਕੋ।^੧ ਪਾਰ ਉਤਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ
ਪਾਰ ਉਤਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।
॥ ੪੨ ॥

ਪਾਰ ਜਹਾਂ ਕਾਮੱਖਜਾ ਮੰਦਰ।
ਬਸਹਿ ਬਿਸਾਲ ਨਗਰ ਤਹਿ ਸੁੰਦਰ।
ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਭੂਪਤਿ ਭਾਰੀ।
ਰਜਧਾਨੀ ਨਿਜ ਪੁਰੀ ਸੁਧਾਰੀ ॥ ੪੩ ॥

ਸਬਲ ਬਾਹਨੀ ਲਿਯੇ ਮਹਾਨਾ।
ਬਸਹਿ ਨਰੇਸੁਰ ਦੇਵ ਸਮਾਨਾ।^੧ ਦੇ ਤੁੱਲ।
ਸਦਾ ਉਪਾਸਨ ਦੇਵੀ ਕਰਤਾ।
ਆਦਿ ਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਧਯਾਨ ਸੁ ਧਰਤਾ
॥ ੪੪ ॥

ਨਿਤਪਤਿ ਹੋਮ^੧ ਬਿਸਾਲ ਕਰਾਵਹਿ।^੧ ਹਵਨ।
ਧੂਪ ਦੀਪ ਚੰਦਨ ਚਰਚਾਵਹਿ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਐਬੋ ਸੁਨਜੋਂ।
ਜਤਨ ਹਤਨਿ ਕਾ ਚਿਤ ਮਹਿ ਗੁਨਜੋ
॥ ੪੫ ॥

ਮੰਤ੍ਰ ਪਾਠ ਕਰਿ ਬਲੀ ਸੁ^੧ ਦੈ ਕੈ।^੧ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਭੇਟਾ (ਦੇਵੀ ਦੀ)।
ਸ਼ਕਤਿ ਚਲਾਈ ਮਨ ਰਿਸ ਕੈ ਕੈ।
ਜਿਸ ਛਿਨ ਹਤਨ ਹੇਤੁ ਸੋ ਆਈ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਬੈਠਜੋ ਸੁਚ ਥਾਈਂ^੧ ॥ ੪੬ ॥^੧ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਥਾਂ ਵਿਚ।

ਪਾਠ ਚੰਡਕਾ ਕਰਤਿ ਕਰਾਵਤਿ।
ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਬ੍ਰਹਮ ਕਵਚ^੧ ਕੋ ਗਾਵਤਿ।^੧ ਇਕ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਣ ਨਾਲ ਆਪ ਨੂੰ ਰਖੜਤ
ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਜਬਿ ਸੋ ਸ਼ਕਤਿ ਸੰਘਾਰਨਿ ਆਈ।
ਕਰਿ ਨ ਸਕੀ ਬਲ, ਪਿਖਿ ਸਿਥਲਾਈ।^੧ ਢਿੱਲੀ ਹੋ ਗਈ।
॥ ੪੭ ॥

ਦੇ ਕਰਿ ਹਾਥ ਕਾਲਕਾ ਰਾਖਜੋ।
ਹੁਤੋ ਧਯਾਨ ਦੇਵੀ ਅਭਿਲਾਖਜੋ।
ਬਲ ਦਲ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਨ।
ਚਹਤਿ ਬਿਜੈ ਕਰਿਬੋ ਤਿਸ ਥਾਨ ॥ ੪੮ ॥
ਜਿਤ ਕਿਤ ਫੈਲ ਪਰੀ ਬਡ ਅਨੀ।
ਤ੍ਰਾਸਤਿ ਦੇਸ਼ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਘਨੀ।

ਨਿਜ ਲੋਕਨਿ ਭੈ ਜਾਨਿ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਨੌਕਾ ਰਚੀ ਏਕ ਮਹਿਪਾਲਾ ॥ ੪੯ ॥
 ਤਿਸ ਪਰ ਪੁਤਲੀ ਰੁਚਿਰ ਬਨਾਈ।
 ਜਨੁ ਸਾਚੀ ਤ੍ਰਿਯ ਇਹਾਂ ਬਿਠਾਈ।
 ਫੂਲ ਕਮਲ ਕੋ ਕਰਜੋ ਬਨਾਵਨਿ।
 ਮਹਾਂ ਸੁਗੰਧਿਤ ਸੋ ਮਨ ਭਾਵਨਿ ॥ ੫੦ ॥
 ਅਭਿਮੰਤ੍ਰਤਿ ਕਰਿ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰਾ। 'ਮੰਦ੍ਰ ਕੇ।
 ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਾਮ ਉਚਾਰਾ।
 ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰਿ ਨਾਉ ਚਲਾਈ। 'ਬੇੜੀ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਸੋ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਈ ॥ ੫੧ ॥
 ਤਟ ਪਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਡੇਰਾ।
 ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਦਰਿਆਉ ਬਡੇਰਾ।
 ਇਕ ਦੁਇ ਦਾਸ ਪਾਸ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
 ਪਿਖੜੋ ਅਚੰਭਾ ਆਇ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੫੨ ॥
 ਜਲ ਕੇ ਬੇਗ ਨ ਨੌਕਾ ਚਲੇ। 'ਜਲ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਨੌਕਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ।
 ਨਰ ਬਿਨ ਸਨੇ ਸਨੇ ਨਿਜ ਠਿਲੈ। 'ਆਪਣੇ ਆਪ।
 ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਚਲਿ ਆਈ ਪਾਸਾ।
 ਬਿਸਮਯੋਂ ਭੂਪਤਿ ਅਜਬ ਤਮਾਸ਼ਾ
 ॥ ੫੩ ॥
 ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਪੁਤਰੀ ਸੁ ਨਿਹਾਰੀ।
 ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਧਿ ਦੇਹਿ ਬਿਸਾਰੀ।
 ਦੇਖਿ ਚਲਿਤ ਮਨ ਮੋਹਤਿ ਹੋਵਾ। 'ਚਲਿਤ੍ਰ।
 ਛੁਭਤਿ ਅਧਿਕ ਉਰ ਧੀਰਜ ਖੋਵਾ
 ॥ ੫੪ ॥
 ਪਹੁੰਚੀ ਅਤਿਸੈ ਆਇ ਸਮੀਪ।
 ਰਹੜੋ ਨ ਗਯੋ ਤਬਹਿ ਅਵਨੀਪ।
 ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਅਵਿਲੋਕਨਿ ਕਰਤਾ।
 ਪਰੜੋ ਖਜਾਲ ਤਿਸ ਨਾਂਹਿਨ ਟਰਤਾ
 ॥ ੫੫ ॥
 ਬਹੁ ਸੁੰਦਰ ਜਬਿ ਫੂਲ ਨਿਹਾਰੜੋ।
 ਤਿਸ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਹਾਥ ਪਸਾਰੜੋ।
 ਪੁਤਰੀ ਕਰਿ ਤੇ ਜਬਿ ਹੀ ਲੀਨਹੁ।

ਘ੍ਰਾਣ^੧ ਨਿਕਟਿ ਕਰਿ ਸੁੰਘਨਿ ਕੀਨਹੁ ^{ਨੱਕ।}

॥ ੫੬ ॥

ਤਤਛਿਨ ਭਯੋ ਬਾਵਰੋ ਮਾਨ^੧।

^{ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਦਾਈ ਹੋ ਗਿਆ।}

ਦਲ ਬਲ ਕੀ ਸੁਧਿ ਗਈ ਜਹਾਨ।

ਜਬਹਿ ਚਮੁੰ ਨੈ ਇਮ ਨ੍ਰਿਪ ਜਾਨਜੋ।

ਇਤ ਉਤ ਭਏ ਤ੍ਰਾਸ ਮਨ ਠਾਨਜੋ

॥ ੫੭ ॥

ਬਿਨਾ ਭੂਪ ਲਸਕਰ ਫਟਿ ਗਯੋ।

ਆਪ ਆਪ ਕੋ ਕਿਤ ਕਿਤ ਭਯੋ।

ਲੇ ਸੁਧਿ ਕਾਵਰੁ ਦੇਸ ਨਰੇਸ਼।

ਨਰਜੋ ਆਇ ਸੰਗ ਚਮੁੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੫੮ ॥

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਧਿ ਲੀਨਸਿ ਨਾਂਹਿ।

ਠਹਿਰੀ ਨਹਿ ਸੈਨਾ ਰਣ ਮਾਂਹਿ।

ਭਾਗੇ ਦੂਰ ਅੰਤਰੋ^੧ ਪਾਇ।

^{ਫਰਕ।}

ਡੇਰਾ ਕਰਜੋ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਜਾਇ ॥ ੫੯ ॥

ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਤਿਸ ਹੀ ਦੇਸ਼।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਭਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਰੇਸ਼^੧।

^{‘ਰਾਜਾ’ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮੋਇਆ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਨ ੧੬੧੫ ਈ: ਵਿਚ ਮੋਇਆ ਸੀ, ਕਵਿ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪਤਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮਲਿਆ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਫੇਰ ਬਿਹਾਰ ਬੰਗਾਲ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸੂਬਾ ਰਿਹਾ।}

ਤਬਿ ਲਸਕਰ ਘਰ ਕੋ ਮੁਰਿ ਆਏ।

ਬਲ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਏ ॥ ੬੦ ॥

ਦੇਸ਼ ਕਾਵਰੁ ਰਹਜੋ ਮਵਾਸੀ।

ਉਰ ਅਕਬਰ ਕੇ ਚਿੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ।

ਪੁਨ ਨੰਗੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਧਰੀ ਹੈ।

ਭੈ ਕਰਿ ਕਿਨਹੁ ਨ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰੀ ਹੈ

॥ ੬੧ ॥

ਧਰੀ ਰਹੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਿਸਾਲ।

ਤਿਸ ਪਸ਼ਚਾਤ ਬਿਤਜੋ ਚਿਰਕਾਲ।

ਅਕਬਰ ਮਰਜੋ ਕਰਤਿ ਹੀ ਆਸਾ।

ਜਹਾਂਗੀਰ ਸੁਤ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ॥ ੬੨ ॥

ਤਬਿ ਭੀ ਕਿਨਹੁ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ।

ਮੰਤ੍ਰੁਨਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਤਿ ਅਧਿਕਾਈ।
 ਸੋ ਭੀ ਪਹੁੰਚੋ ਜਮ ਘਰ ਜਾਇ।
 ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਭਾ ਤੁਰਕਨਿ ਰਾਇ ॥ ੬੩ ॥
 ਇਹ ਭੀ ਚਾਹਤਿ ਰਹੋ ਸਦਾਈ।
 ਨਹਿ ਕਿਨਹੂੰ ਸਮਸ਼ੇਰ ਉਠਾਈ।
 ਪੁਨ ਅਵਰੰਗ ਹੋਯਸਿ ਪਤਿਸ਼ਾਹੂ।
 ਇਹ ਭੀ ਕਰਤਿ ਰਹੋ ਚਿਤ ਚਾਹੂ
 ॥ ੬੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਪ੍ਰਿਥਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥

੨. [ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਵਰੂ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ]

੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩

ਦੋਹਰਾ:

ਭਯੋ ਨੁਰੰਗਾ ਸ਼ਾਹ ਜਬਿ, ਜੀਤੇ ਦੇਸ਼
ਅਸੇਸ਼।

ਲਸ਼ਕਰ ਕਰਜੋ ਬਿਸਾਲ ਜਿਨ, ਦੇ ਕਰਿ
ਤ੍ਰਾਸ ਵਿਸੇਸ਼ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਵਹਿ ਸਮਸ਼ੇਰ ਕਚਹਿਰੀ ਮਾਹੂ।

ਧਰੀ ਰਹਹਿ ਕੋ ਗਹਹਿ ਨ ਤਾਹੂ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਾਤੀ^੧ ਭਯੋ।

^੧ਪੌਤਾ।

ਬਡ ਮਰਾਤਬਾ ਜਿਸ ਕੋ ਦਯੋ ॥ ੨ ॥

ਦੇਸ਼ ਬਿਸਾਲੈ ਦਰਬ ਬਿਸਾਲ।

ਲਸ਼ਕਰ ਬਡੋ ਚਢਹਿ ਤਿਸ ਨਾਲ।

ਚਹਤਿ ਨਰੰਗਾ ਤਿਸੈ ਚਢਾਯੋ।

ਸਾਦਰ ਦਲ ਬਲ ਦੇਤਿ ਬਢਾਯੋ ॥ ੩ ॥

ਦਾਵ ਘਾਵ ਸੋਂ ਕਰਿ ਬਡਿਆਈ।

ਕਹਿ ਕਰਿ ਤਿਸ ਤੇ ਸੋ ਉਠਿਵਾਈ।

ਆਦਰ ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਬਹੁਤੇਰਾ।

ਕਰਜੋ ਪਿਛਾਰੀ ਕਟਕ^੧ ਘਨੇਰਾ ॥ ੪ ॥

^੧ਫੌਜ।

‘ਸਦਾ ਆਫਰੀ’ ਕਹਿ ਕੈ ਸ਼ਾਹੂ।

ਚਢਿਬੈ ਕੋ ਦੀਨਸਿ ਉਤਸਾਹੂ।

ਹਟਜੋ ਨ ਜਾਇ ਸ਼ਾਹ ਕੇ ਕਹੇ।

ਮਰਨਿ ਮਾਨਿ ਕੈ ਸੋ ਅਸਿ ਗਹੇ^੧ ॥ ੫ ॥

^੧ਮਰਨਾ ਮੰਨਕੇ ਸੋ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ।

ਰੁਖਸਦ ਹੋਇ ਸ਼ਾਹੁ ਤੇ ਚਲਜੋ।

ਆਇ ਜੋਧ ਪੁਰਿ^੧ ਸਭਿ ਸੋਂ ਮਿਲਜੋ।

^੧ਜੋਧਪੁਰ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਆਣਾ ਸੀ। ਕਵਿ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ‘ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਾਤੀ ਭਇਓ’ (ਅੰਕ ੨ ਇਸੇ ਅੰਸੂ ਦਾ) ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾਮ ਪਰ ਚੜ੍ਹਨੇ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੈ ਪੁਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਸੋ ਜੋਧ ਪੁਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ, ਕਵਿ ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਉਕਾਈ ਹੈ ਯਾ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬੀ ਜੈ ਪੁਰ ਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ।

–ਦੇਸ਼ ਕਾਵਰੂ ਕਰਨਿ ਚਢਾਈ–।

ਜਬਿ ਅਪਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸੁਨਾਈ ॥ ੬ ॥

ਮਹਾਂ ਸ਼ੋਕ ਹੋਯਸਿ ਰਨਵਾਸੂ।

ਰੋਦਨ ਉਚੇ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸੂ।

ਹਾਥਨਿ ਤਲ ਸੋਂ^੧ ਪੀਟਹਿ ਸਿਰ ਕੋ।

^੧ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਨਾਲ।

ਸਕਲ ਹਿਤੂ ਰੋਦਤਿ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਸੋਂ^੧ ਉਸ ਨੂੰ।

॥ ੭ ॥

ਭੂਪਤਿ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ^੧ ਕੀ ਮਾਤ।

^੧ਆਸਾਮ ਪਰ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮੁਹਰਲਾ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰੀ ਜੈ ਪੁਰ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਕਵਿ ਜੀ ਨੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਸ ਦੇ ਅੰਸੂ ੧ ਦੇ ਅੰਕ ੧੬ ਵਿਚ ਕਵਿ ਜੀ ਲਿਖ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅਸਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ਸੋ ਪਤਾ-ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸੁਣੇ ਹਾਲ ਲਿਖਣ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਉਕਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਗਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਰਤਨ ਰਾਇ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਯਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਵਿ ਜੀ ਸ਼ਾਯਦ ਟਪਲਾ ਖਾ ਗਏ ਕਿ ਹਮਲਾ-ਆਵਰ ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

ਬਿਰਲਾਪਤਿ ਉਚੇ ਬਿਲਲਾਤ।

‘ਹੇ ਸੁਤ ! ਤੁਮਰੋ ਬਡੋ ਭਯੋ ਹੈ।

ਬਡ ਮਵਾਸ ਜਿਨ ਬਿਜੈ ਕਿਯੋ ਹੈ ॥ ੮ ॥

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਤਹਾਂ ਪਠਾਇ।

ਕਰਿ ਟਾਮਨ^੧ ਸੋ ਦਯੋ ਮਰਾਇ।

^੧ਟੁਣੇ।

ਤਿਹ ਸਮ ਤੋਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਨਹਿ ਪਈਅਤਿ।

ਕਿਮ ਜੀਤਹਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਖਈਅਤਿ’

॥ ੯ ॥

ਸ਼ੋਕ ਬਿਸਾਲ ਜੋਧਪੁਰਿ ਹੋਵਾ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਨੁ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੀ ਜੋਵਾ।

ਜੀਵਨ ਜਤਨ ਨ ਪਾਵਤਿ ਸੋਊ।

ਭਏ ਸੋਚ ਵਸਿ ਤਹਿ ਸਭਿ ਕੋਊ ॥ ੧੦ ॥

ਖਾਨ ਪਾਨ ਮਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਇਸਿ।

ਸ਼ੋਕ ਚਿੰਤ ਤੇ ਚਿਤ ਬਿਕੁਲਾਇਸਿ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਇਕ ਪਟਰਾਨੀ।

ਕੁਛ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਕੋ ਤਿਨ ਜਾਨੀ

॥ ੧੧ ॥

ਨਿਜ ਨੈਹਰ ਕੇ^੧ ਬਾਸ ਕਰੰਤੀ।

^੧ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ।

ਤਹਾਂ ਰਹਤਿ ਇਹ ਸਕਲ ਸੁਨੰਤੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਦੁਰਗ ਮਝਾਰੇ।

ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਵੰਜਾ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰੇ ॥ ੧੨ ॥

ਮਰਨ ਪ੍ਰਜੰਤ ਕੈਦ ਜਿਨ ਕੇਰੀ।
 ਸਰਬ ਛੁਟਾਇ ਦੀਨਿ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।
 ਤਬਿ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਪੂਤਾ।
 ਪਸਰੀ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਰਜਪੂਤਾ। ॥ ੧੩ ॥
 -ਕਰਾਮਾਤ ਸਾਹਿਬ ਅਵਤਾਰ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖ ਸਭਿ ਦਾਤਾਰ।
 ਅਜਮਤਿ ਸੋ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਦਬਾਇਸ।
 ਸਾਦਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰਿੰਦ ਛੁਟਾਇਸ- ॥ ੧੪ ॥
 ਅਪਨੀ ਸਾਸ ਸੰਗ ਸਭਿ ਕਹੀ।
 'ਗੁਰ ਸਹਾਇ ਤੇ ਭੈ ਕਿਤ ਨਹੀਂ।
 ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਰ ਤਿਨਹੁ ਪ੍ਰਤਾਪ।
 ਸੇਵਕ ਕੇ ਹਰਿਤਾ ਤ੍ਰੈ ਤਾਪ ॥ ੧੫ ॥
 ਜੋ ਅਬਿ ਗਾਦੀ ਪਰ ਗੁਰ ਹੋਇ।
 ਖੋਜਹੁ ਕਹਾਂ ਬਿਰਾਜਹਿ ਸੋਇ।
 ਤਿਨ ਕੀ ਸ਼ਰਨਿ ਭੂਪ ਚਲਿ ਜਾਵਹੁ।
 ਅਪਨਿ ਸਹਾਇਕ ਤਿਨਹੁ ਬਨਾਵਹੁ
 ॥ ੧੬ ॥
 ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕਯਾ ਤਿਨ ਆਗੈ।
 ਤਿਸ ਤੈ ਸਕਲ ਸੁਰਾਸੁਰ ਭਾਗੈ।
 ਜਿਸ ਥਲ ਬਿਰਹਿ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ।
 ਨਹਿ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਬਿਘਨ ਕੋ ਆਨ
 ॥ ੧੭ ॥
 ਪੀਰ ਮੀਰ ਸਿਧ ਨਾਥ ਮਹੰਤ।
 ਸਭਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਲਖਹੁ ਭਗਵੰਤ।
 ਸੁਨਤਿ ਨੁਖਾ ਕੇ ਬਾਕ ਅਮੀ ਕੋ।
 ਸਾਸ ਕਰਜੋ ਸੀਤਲ ਨਿਜ ਹੀ ਕੋ ॥ ੧੮ ॥
 ਸੁਤ ਸੋਂ ਸਗਰੀ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ।
 'ਖੋਜਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਹੂੰ ਜਿਸ ਥਾਈਂ।
 ਰਾਮ ਰਾਇ ਢਿਗ ਨਹੀਂ ਗੁਰਾਈ।
 ਅਜਮਤ ਕਰਿ ਅਨੇਕ ਦਿਖਰਾਈ
 ॥ ੧੯ ॥
 ਗਾਦੀ ਤਿਸ ਕੇ ਅਨੁਜ ਲਈ ਹੈ।

'ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ।

'ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ।

'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ।

ਪੁਰਿ ਦਿੱਲੀ ਤਜਿ ਦੇਹਿ ਦਈ ਹੈ।
ਤਿਨ ਪਾਛੇ ਗਾਦੀ ਪਰ ਜੋਈ।
ਅਪਨਿ ਸਹਾਇਕ ਕੀਜਹਿ ਸੋਈ’

॥ ੨੦ ॥

ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਤੇ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਨਾ ਉਚਾਰੀ। 'ਸਭਾ ਵਿਚ, ਆਕੇ।)
‘ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਕੌਨ?
ਸੋ ਅਬਿ ਕਹਾਂ? ਕਹਾਂ ਤਿਨ ਭੌਨ?’

॥ ੨੧ ॥

ਸਭਾ ਬਿਖੈ ਇਕ ਮਾਨਵ ਕਹਯੋ।
‘ਮੈਂ ਤਿਸ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਲਹਯੋ।
ਗਯਾ ਕਰਾਵਨਿ ਮੈਂ ਚਲਿ ਗਯੋ।
ਤਹਾਂ ਮਿਲਾਪ ਤਿਨਹੁ ਕੋ ਭਯੋ ॥ ੨੨ ॥
ਸੋ ਭੀ ਗਯਾ ਬਿਖੈ ਚਲਿ ਆਏ।

ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਕੋ ਪੁਨਹਿ ਸਿਧਾਏ।
ਤਿਨ ਦਾਸਨ ਸੋਂ ਸੁਨੀ ਸੁ ਸੁਨੀਅਹਿ। 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਸੁਣੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਸੁਣੋਂ।
ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਬਸਿਬੋ ਤਹਿ ਜਨੀਅਹਿ

॥ ੨੩ ॥

ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਤਜਿ ਤਜਿ ਸਦਨ।
ਆਇ ਕਰਹਿ ਬੰਦਨ ਗੁਰ ਪਦਨ।
ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਮਹਿਮਾਂ ਮਹੀਆਨ।
ਕਰ ਜੋਰਹਿ ਦੇਂ ਭੇਟਨਿ ਆਨਿ ॥ ੨੪ ॥
ਕਹਤਿ ਅਨੇਕ ਸੁਨੇ ਤਿਸ ਥਾਂਈਂ।

ਅਜਮਤ ਅਜਬ ਬਹੁਨਿ। 'ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮੁ।
ਜਿਨ ਕੇ ਚਲਿਤ ਪਿਖੇ ਅਭਿਰਾਮ

॥ ੨੫ ॥

ਜਿਸ ਜਿਸ ਮਾਰਗ ਕੇ ਗਮਨਾਏ।
ਸਿੱਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਬਰਖਾਏ।
ਸੋ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਂ ਜਸ ਕਰਤਾ।
ਜਹਿ ਕਹਿ ਉਤਰਿ ਕਰੇ ਸੁਭ ਚਰਿਤਾ।’ 'ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਉਤਰ ਕੇ ਸੁਭ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੀਤੇ।

॥ ੨੬ ॥

ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿ ਧੀਰਜ ਪਾਯੋ।
ਤਤਛਿਨ ਅਪਨਿ ਵਕੀਲ ਪਠਾਯੋ।
ਬਹੁ ਉੱਤਮ ਦੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਕੋਰ।
ਬਿਨਤੀ ਕਰਿ ਭੇਜੀ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥ ੨੭ ॥

‘ਤੂਰਨ ਗਮਨਹੁ ਤਹਿ ਅਟਕਾਵਹੁ।
ਮਮ ਦਿਸਿ ਤੇ ਬਹੁ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਵਹੁ।
ਹੋਰਿ ਮਹੂਰਤ ਮੈਂ ਚਢਿ ਆਵੇਂ।
ਤਿਨ ਕੋ ਦਰਸੋਂ ਬਿਲਮ ਨ ਲਾਵੇਂ—

¹ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।

॥ ੨੮ ॥

ਸੁਨਤਿ ਦੂਤ, ਲੇ ਜਵੀ ਤੁਰੰਗ।
ਗਮਨਯੋ ਤੁਰਤ ਕੁਛਕ ਨਰ ਸੰਗ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਕੀ ਮੰਜਲ ਕਰਤਾ।
ਸ਼੍ਰਮ ਕੀ ਪੀਰ ਨਹੀਂ ਉਰ ਧਰਤਾ ॥ ੨੯ ॥
ਪਹੁੰਚਯੋ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਜਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਧਿ ਬੁਝੀ ਤਹਿ ਆਇ।
ਅਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਥਾ।
ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਸੁਨਹੁ ਬਿਤੀਤਾ ਜਥਾ ॥ ੩੦ ॥

¹ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ।

ਦੋਹਰਾ:

ਸਿੱਖਜਨਿ ਪੂਰਤ ਕਾਮਨਾ,
ਆਪ ਕਾਮਨਾ ਕੀਨਿ।

¹ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ।

—ਤੀਰਥ ਤੀਰ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਲੋ,
ਮੱਜਹਿ ਜਿਤ ਕਿਤ ਚੀਨ ॥ ੩੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤ੍ਰ ਨਦ ਕਰਿ ਇਸ਼ਨਾਨਾ।
ਜਗਨ ਨਾਥ ਆਦਿਕ ਜੇ ਥਾਨਾ।
ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਦੇਖਨਿ ਕਾਰਨ।
ਸੁਭ ਮਾਰਗ ਸਿੱਖੀ ਬਿਸਤਾਰਨ ॥ ੩੨ ॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਤਨ ਕਰਿ ਜਹਿ ਗਏ।
ਸੱਤਜਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਭਏ।
ਲੋਕ ਅਨੇਕਨਿ ਕੋ ਕੱਲਜਾਨ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਫਿਰ ਕਰਿ ਕੀਨਿ ਮਹਾਨ—
॥ ੩੩ ॥

ਤਿਸ ਕੋ ਦਿਢ ਕਰਿਬੇ ਕੇ ਹੇਤੁ।
 ਚਿਤਵਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ।
 ਸਿੱਖਜਨਿ ਕਿਤਿਕ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਕੀਨਿ।
 -ਹਮ ਘਰ ਆਵਹਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ-

॥ ੩੪ ॥

ਕਿਤਿ ਕਿਨਿ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਖੀ ਬਨਾਇ।
 -ਆਵਹਿ ਗੁਰ ਅਪਨੇ ਗਰ ਪਾਇ-।
 ਕਿਤਿਕ ਅੰਨ ਸੁਧ ਧਰੇ ਸਦਨ ਮੈਂ।
 -ਗੁਰੂ ਅਚਾਵਹਿ -ਚਾਹਤਿ ਮਨ ਮੈਂ
 ॥ ੩੫ ॥

ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਸੋਊ।
 ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਅਪਨੀ ਜੋਊ।
 ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰਿ ਕਰਹਿ ਅਰਾਧਨ।
 ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਬੂਝਤਿ ਹੈਂ ਬਹੁ ਸਾਧਨ
 ॥ ੩੬ ॥

-ਕਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਆਵਹਿ ਇਸ ਦੇਸ਼।
 ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼-।
 ਤਿਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਜਾਨਿ।
 ਗਮਨਯੋ ਚਹਤਿ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ ॥ ੩੭ ॥
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਸੁਧ ਕਹਿ ਦਈ।
 ‘ਆਗੇ ਜਾਨਿ ਗੁਰੂ ਮਤਿ ਠਈ।’
 ਸੁਨਿ ਸੰਗਤਿ ਇਕਠੀ ਹੁਇ ਆਈ।
 ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਪਾਇਨ ਲਜਾਈ
 ॥ ੩੮ ॥

ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁੰਦਰ ਪਟ ਝੀਨੇ।
 ਜ਼ਰੀ ਬਾਦਲਾ^੧ ਕੇ ਦੁਤਿ ਭੀਨੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਹਿਤ ਲਜਾਏ।
 ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਕੇ ਵਸਤ੍ਰ ਸੁਹਾਏ ॥ ੩੯ ॥
 ਜਰੇ ਜਵਾਹਰ ਭੂਖਨ ਚਾਰੁ।
 ਬਹੁਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਬਨੇ ਅਪਾਰ।
 ਧਨੀ ਬਨਿਕ ਕੀ ਦਾਰਾ ਬ੍ਰਿੰਦ।
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭੀ ਬਡਭਾਗ ਅਨੰਦ ॥ ੪੦ ॥

^੧ਬ੍ਰੀਕ।

^੧ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਾਰ।

ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਈ।
 ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਇਸ ਥਾਈਂ।
 ਸੇਵਾ ਅਪਨੀ ਸਭਿ ਫੁਰਮਾਵਹੁ।
 ਹਮ ਦਾਸਨਿ ਸੋਂ ਕਹਿ ਕਰਿਵਾਵਹੁ

॥ ੪੧ ॥

ਚਰਨ ਆਪਕੇ ਜਹਾਂ ਉਪਾਸੇ।
 ਅਖਿਲ ਆਇ ਤਹਿ ਤੀਰਥ ਵਾਸੇਂ।
 ਲਹੈ ਸਪਰਸ਼ਨ ਰਾਵਰ ਸੰਗਾ।
 ਗੰਗਾ ਹੁਇ ਪਾਵਨ ਸਰਬੰਗਾ ॥ ੪੨ ॥

^੧ਪੂਜੀਦੇ ਹਨ।

ਚਹੁ ਜਹਾਂ ਨਿਜ ਚਰਨ ਧਰਨ ਕੋ।
 ਜਗੇ ਭਾਗ ਨਰ ਧੰਨ ਕਰਨਿ ਕੋ।
 ਇਸ ਪੁਰਿ ਕੀ ਗਨ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ।

ਜਿਮ ਅਭਿਲਾਖਾ ਕਰਹਿ ਤੁਮਾਰੀ। ^੧ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਚਾਹ ਕਰਦੀ ਹੈ।

॥ ੪੩ ॥

ਪੂਰਨ ਕਰਨਿ ਉਚਿਤ ਤੁਮ ਅਹੋ।
 ਨਿਸ਼ਚੈ ਚਲਯੋ ਜਿ ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਹੋ।
 ਮਾਤਾ ਸਹਤ ਰਹਹਿ ਸਭਿ ਡੇਰਾ।
 ਇਸੀ ਸਦਨ ਮਹਿ ਕਰਹਿ ਬਸੇਰਾ

॥ ੪੪ ॥

ਤੁਮਰੇ ਥਾਨ ਆਇੰ ਸਿਖ ਸਾਰੇ।
 ਪੂਜਹਿ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਕੇ ਚਰਨ ਮਨਾਵਹਿ।
 ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਸੰਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥ ੪੫ ॥

ਆਪ ਆਇ ਹੋ, ਰਹੇ ਉਡੀਕਾ।

^੧ਆਪ ਆਵੇਗੇ।

ਪੁਨ ਦਰਸਹਿ ਸਿਖ ਦਰਸ਼ਨ ਨੀਕਾ।

ਅਪਰ ਤਰਕ^੧ ਨਹਿ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

^੧ਦਲੀਲ ਭਾਵ ਸੋਚ।

ਇਹੁ ਸੰਗਤਿ ਸਗਰੀ ਤੁਮ ਦਾਸ ॥ ੪੬ ॥

ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਠਾਢੇ।

ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਗਾਢੇ। ’

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੇਰੀ।

ਅਧਿਕ ਭਾਵਨਾ ਸੰਗਤਿ ਕੇਰੀ ॥ ੪੭ ॥

ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੰਗ^੧ ਤਿਸ ਕਾਲੇ।

^੧ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨਾਲ।

‘ਬਸਹੁ ਸਰਬ ਤੁਮ ਇਹਾਂ ਸੁਖਾਲੇ।
 ਹਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
 ਤੀਰਥ ਕਰਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਹਾਰੇ’ ॥ ੪੮ ॥ ‘ਵੇਖਦਿਆਂ।
 ਸਭਿ ਡੇਰੇ ਬਿਨ’ ਗਮਨਹਿ ਤੂਰਨ। ‘ਭਾਵ ਡੇਰਾ ਪਿਛੇ ਰਹੇ।
 ਕਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਅਪਨੀ ਪੂਰਨ। ’
 ਇਮ ਨਿਜ ਦਾਸ ਅਪਰ ਸਮੁਝਾਏ।
 ਜੇ ਪਟਨੇ ਪੁਰਿ ਬਿਖੇ ਹਟਾਏ’ ॥ ੪੯ ॥ ‘ਮੋੜੇ।
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਆਈ।
 ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਕਹਤਿ ਸੁਨਾਈ।
 ‘ਹੇ ਸੁਤ ! ਤੁਮ ਕੋ ਦੇਖਨਿ ਕਰੋਂ।
 ਸਦਾ ਆਪਨੇ ਉਰ ਸੁਖ ਧਰੋਂ ॥ ੫੦ ॥
 ਅਬਿ ਮੋ ਕਹੁ ਤਜਿ ਕੈ ਨਿਜ ਸੰਗ।
 ਗਮਨ ਅਗਾਰੀ ਧਰੋ ਉਮੰਗ। ’
 ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਮੁਝਾਈ।
 ‘ਪੁਰਵਹੁ ਉਰ ਆਸਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੫੧ ॥
 ਹਮ ਕੋ ਜਾਨੋ ਬਨੈ ਜ਼ਰੂਰ।
 ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖਯਨਿ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਿ। ’
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਭਿ ਕੋ ਧੀਰ।
 ਚਲਯੋ ਚਹਿਤ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਗੰਭੀਰ ॥ ੫੨ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਕੋ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਦੁਤੀਓ ਅੰਸੂ ॥ ੨ ॥

੩. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ]

੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪

ਦੋਹਰਾ:

ਭਈ ਜਾਮਨੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬੈਠੇ ਸੈਨ
ਸਥਾਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਬਿ ਆਨਿ ਕਰਿ, ਕੀਨਸਿ
ਬਿਨੈ ਬਖਾਨਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

‘ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ! ਹੇਤੁ ਤੀਰਥਨਿ ਆਏ।
ਰਾਵਰ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਥਾਏਂ।
ਅਪਨੇ ਦੇਸ ਛੋਰਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਬੀਚ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਆਨਿ ਬਸਾਏ ॥ ੨ ॥
ਸਭਿ ਕੋ ਤਜਾਗਿ ਇਕਾਕੀ ਚਲੇ।
ਕਜੋਂ ਭਾਵਤਿ, ਇਹੁ ਨਾਂਹਿਨ ਭਲੇ।
ਬਿਛਰਹੁ ਆਪ ਦੂਰ ਕਿਸ ਥਾਨ।
ਚਹਤਿ ਇਕਾਕੀ ਕਰਜੋ ਪਯਾਨ ॥ ੩ ॥

ਸਗਰੇ ਦੇਸ ਪ੍ਰਭਾਉ^੧ ਤੁਮਾਰਾ।
ਹੋਹਿ ਦਾਸ ਧਰਿ ਭਾਉ ਉਦਾਰਾ।
ਜਹਿ ਕਹਿ ਮਾਨਨੀਯ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।
ਬੰਦਨੀਯ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਜਾਹੀ^੨ ॥ ੪ ॥
ਤੁਮਰੇ ਕਰਿ ਚਿੰਤਾ ਹਮ ਕੋਇ ਨ।
ਰਾਵਰ ਕੋ ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਹੋਇ ਨ^੩।

^੧ਪ੍ਰਤਾਪ^੨ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।^੩ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਂ (ਚਿੰਤਾ) ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਤਉ ਬਿਚਾਰੋ ਨਿਜ ਮਨ ਮਾਨਿ।
ਬਿਚ ਬਿਦੇਸ਼ ਏਕਲ ਚਲਿ ਜਾਨਿ ॥ ੫ ॥
ਰਾਵਰ ਕੀ ਜਨਨੀ ਤੋ ਸੁਨਜੋਂ।
ਜਥਾ ਤੁਮਾਰੇ ਪਿਤ ਨੇ ਭਨਜੋਂ।
-ਧਰਮ ਧੁਰੰਧਰ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪੀ।
ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਸ਼ਤ੍ਰੂਨਿ ਗਨ ਖਾਪੀ ॥ ੬ ॥
ਰਾਂਕਾਪਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਗ ਜੈਸੇ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪਕੇ ਉਪਜਹਿ ਤੈਸੇ-।
ਅਟਲ ਸਫਲ, ਸੰਸੈ ਜਿਨ ਨਾਂਹਿ।
ਅਸ ਬਚ ਹੈਂ ਖਸ਼ਟਮ ਪਤਿਸ਼ਾਹਿ ॥ ੭ ॥

ਨਿਤ ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਪੌੜ੍ਹ ਦੁਲਾਰਨਿ।

ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਾਰਨ।

ਦੀਰਘ ਦਰਸਾ ਸੁੱਬਿਤ ਸਾਸੁ।

¹ਦੀਰਘ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਬ੍ਰਿਤੀ ਵਾਲੀ ਹੈ ਸੱਸ।

ਜੋ ਮਖ ਕਹੈ ਹੋਇ ਸਫਲਾ ਸੁ ॥ ੮ ॥

ਭਯੋ ਸਮੈਂ ਸੁਤ ਹੋਵਨਿ ਕੇਰਾ।

ਆਗੈ ਚਲੇ ਆਪ ਤਜਿ ਡੇਰਾ।

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਐਸੇ।

ਪਿਤਾ ਸਰੂਪ ਧਿਆਨ ਕਰਿ ਤੈਸੇ ॥ ੯ ॥

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਰਿੰਦਮ¹ ਬਹੁ ਬਲ ਖਾਨੀ।

¹ਬਹੁਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਦਮਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕਹੁ ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ।

‘ਗੁਰ ਬਚ ਪਰ ਰਾਖਹੁ ਭਰਵਾਸਾ

॥ ੧੦ ॥

ਟਿਕਹੁ ਇਹਾਂ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਭਾਰੀ।

ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਤੇ ਰਹਹੁ ਸੁਖਾਰੀ।

ਹਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਤੀਰਥ ਕਰਿ ਹੈਂ।

ਨੀਕੇ ਪੂਰਬ ਦੇਂ ਨਿਹਰਿ ਹੈਂ ॥ ੧੧ ॥

ਨਿਪਜ¹, ਬ੍ਰਿਧ ਹੈ ਕੁਲ ਕੋ ਟੀਕਾ।

¹ਅਵਤਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ।

ਬਰਖ ਪੰਚ ਕੋ ਹੁਇ ਤਨ ਨੀਕਾ।

ਚਲਹਿ ਕੁਸ਼ਲ ਸੋਂ ਤਬਿ ਨਿਜ ਦੇਸ਼।

ਤੀਰਥ ਕਰਹਿ ਸ਼ਨਾਨ ਅਸ਼ੇਸ਼’ ॥ ੧੨ ॥

ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸੁਖਦ ਇੱਤਯਾਦਿ ਉਚਾਰੇ।

ਧੀਰਜ ਦਈ ‘ਲਹਹੁ ਸੁਖ ਸਾਰੇ।’

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨੀ।

ਜਗ ਗੁਰ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰਿ ਮਹਾਨੀ ॥ ੧੩ ॥

ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਤਬਿ ਖਾਇ ਅਹਾਰਾ।

ਨਿਜ ਜਗ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਉਬਾਰਾ¹।

¹ਭਾਵ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ।

ਰੁਚਿਰ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਉੱਜਲ ਪੈ ਫੇਨ¹।

¹ਦੁੱਧ ਦੀ ਝੱਗ ਵਰਗਾ (ਚਿੱਟਾ)।

ਆਸਤਰਨ ਦੀਰਘ ਸੁਖ ਦੈਨ ॥ ੧੪ ॥

ਲਘੁ ਬਿਸਾਲ ਉਪਧਾਨੁ ਧਰੇ ਹੈਂ।

ਸੇਜਬੰਦ ਮਖਤੂਲ¹ ਖਰੇ ਹੈਂ।

¹ਰੇਸ਼ਮ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਵਾਲੇ।

ਗੁੰਫੇ ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਲਰਕੰਤੇ।

ਫੂਲ ਮਾਲ ਸੋਂ ਰੁਚਿਰ ਸੁਹੰਤੇ ॥ ੧੫ ॥
 ਅਸ ਪ੍ਰਯੰਗ ਪਰ ਪੌਢੇ ਆਇ।
 ਸ਼ਾਂਤਿ ਆਤਮਾ ਗੁਰ ਗਤਿਦਾਇ।
 ਰੈਨ ਬਿਥੈ ਕਰਿ ਸੈਨ ਸੁਖਾਰੇ।
 ਤੀਨ ਜਾਮ ਜਾਮਨਿ ਕੇ ਟਾਰੇ' ॥ ੧੬ ॥ 'ਰਾਤ ਦੇ ਬਿਤਾਏ।
 ਪੁਨਹਿ ਪ੍ਰਬੋਧਤਿ ਹੁਇ' ਤਿਸ ਕਾਲ। 'ਜਾਗਕੇ।
 ਨਿਤ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀਨਿ ਬਿਧਿ ਨਾਲ।
 ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਆਸਨ ਪਰ ਬੈਸੇ।
 ਚਿਤਵਤਿ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ॥ ੧੭ ॥
 ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਦਿਵਾਨ ਲਗਾਇ।
 ਸੰਗਤਿ ਬੀਚ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਪਾਇ।
 ਜਿਮ ਤਾਰਨ ਗਨ ਕਰਿ ਪਰਵਾਰੇ।
 ਨਿਸਪਤਿ ਸਮ ਅਹਿਲਾਦ ਨਿਵਾਰੇ' ॥ ੧੮ ॥ 'ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।
 ਦੂਤ ਜੋਧਪੁਰਿ ਤੇ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।
 ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਹੁ।
 ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬਿਰਜੋ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰਜੋ ॥ ੧੯ ॥
 'ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿਪਾਲ ਬਿਸਾਲ।
 ਧਰਜੋ ਆਪ ਕੇ ਪਦ ਪਰ ਭਾਲ।
 ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ।
 -ਕੀਰਤਿ ਤੁਮਰੀ ਸੁਨੀ ਮਹਾਨੀ ॥ ੨੦ ॥
 ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਕੇ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇਕ।
 ਅਨਿਕ ਬਿਘਨ ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਘਾਇਕ।
 ਮਹਾਂ ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਮੋਹਿ ਉਧਾਰਹੁ।
 ਦੀਨਬੰਧੁ ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰਹੁ ॥ ੨੧ ॥
 ਦਈ ਮੁਹਿੰਮ' ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼। 'ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗ।
 ਮਹਾਂਬਲੀ ਹਮ ਪਰ ਤੁਰਕੇਸ਼।
 ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਜੰਗ ਨਹਿ ਬਨੈ।
 ਅਨਿਕ ਬਿਧਨਿ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਭਨੈ ॥ ੨੨ ॥
 ਹਤਜੋ ਪਿਤਾਮਾ ਮੇਰੇ ਤਹਾਂ।
 ਦਲ ਬਲ ਸਹਤ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਮਹਾਂ।

ਮੈਂ ਰਾਵਰ ਕੇ ਹੂੰ ਕਰਿ ਸੰਗ।
 ਲੇ ਬਲ ਕੋ ਠਾਨੋਂ ਤਹਿ ਜੰਗ ॥ ੨੩ ॥
 ਤੁਮ ਪਗ ਪੰਕਜ ਕਰੋਂ ਜਹਾਜ।
 ਰਣ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਤਰਿ', ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ।
 ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਕੋ ਜਸੁ ਮਹਾਂ।
 ਜਗ ਮਹਿ ਸੁਨਿਯਤਿ ਹੈ ਜਹਿ ਕਹਾਂ
 ॥ ੨੪ ॥

'ਰਣ ਰੂਪੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤਰ ਲਵਾਂ।

ਲਖਯੋ ਆਪ ਕੋ ਪਰਉਪਕਾਰੀ।
 ਪ੍ਰਣ ਪੂਰਨ ਕੀਨੇ ਸਿਖ ਭਾਰੀ।
 ਮਮ ਆਵਤਿ ਲੋ ਬਿਰਤਾ ਧਰੀਅਹਿ।
 ਅਪਰ ਸਥਾਨ ਪਯਾਨ ਨ ਕਰੀਯਹਿ
 ॥ ੨੫ ॥

ਬਿਲਮ ਨ, ਮੋ ਕਹੁ ਆਯੋ ਜਾਨਹੁ।
 ਮੁਝ ਕੋ ਸੰਗ ਆਪਨੇ ਠਾਨਹੁ-।'
 ਸੁਨੀ ਦੂਤ ਤੇ ਬਿਨੈ ਪ੍ਰਸੀਨੇ।
 ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬੂਝਿਬੋ ਕੀਨੇ ॥ ੨੬ ॥
 ਦਿਵਸ ਇਕਾਦਸ਼ ਪਟਨੇ ਬਿਰੇ।
 ਆਯਹੁ ਭੂਪ ਉਤਾਇਲ ਕਰੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਸੰਗ ਅਹੈਂ ਉਮਰਾਵ।
 ਲਸ਼ਕਰ ਮਹਾਂ ਜਥਾ ਦਰੀਆਵ ॥ ੨੭ ॥
 ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿ ਉਤਰਯੋ ਆਈ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਦੁੰਦਭੈਂ ਸ਼ਬਦ ਉਠਾਈ।
 ਝੰਡੇ ਗਾਡੇ ਅਨਿਕ ਨਿਸ਼ਾਨ।
 ਗਨ ਮਤੰਗ ਅਰੁ ਬਲੀ ਕਿਕਾਨ ॥ ੨੮ ॥
 ਉਸ਼ਟਰ ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਸ਼ਮਿਯਾਨੇ' ਤੰਬੂ ਗਨ ਲਾਏ।
 ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸੁਨਿ 'ਹੈਂ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।'
 ਭਯੋ ਹਰਖ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਦਾਹੀ ॥ ੨੯ ॥
 ਗਯੋ ਦੂਤ ਨੇ ਸਕਲ ਸੁਨਾਯਸਿ।
 'ਤੋਹਿ ਭਾਗ ਕਰਿ ਗੁਰ ਇਤ ਆਯਸਿ।
 ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਤੁਵ ਬਿਨਤੀ।
 ਗਮਨਤਿ ਟਿਕੇ ਤਯਾਗਿ ਮਨ ਗਿਨਤੀ

'ਵਡੇ ਤੰਬੂ।

॥ ੩੦ ॥

ਨਾਂਹਿਤ ਚਾਹਤਿ ਚਲਨਿ ਅਗਾਰੀ।

ਸੁਨਿ ਮੁਝ ਤੇ ਬਹੁ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰੀ।

ਪਾਛਲ ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਕੇ ਮਿਲੇ।

ਪੁਰਹੁ ਭਾਵਨਾ ਹੁਇ ਤਵ ਭਲੇ' ॥ ੩੧ ॥

ਸੁਨਿ ਅਨਕੂਲ ਗੁਰੂ ਜਗ ਕੇਰਾ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈ ਅਨੰਦ ਘਨੇਰਾ।

ਕਰਿ ਡੇਰਾ ਕਰ ਚਰਨ ਪਖਾਰੇ।

ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਤਨ ਸੁਭ ਧਾਰੇ ॥ ੩੨ ॥

ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਕੋ ਅੰਗ ਸਜਾਏ।

ਲਯੋ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਸਮੁਦਾਏ।

ਸੰਗ ਸੁਭਟ ਸਭਿ ਆਯੁਧ ਧਾਰੀ।

ਚਲਯੋ ਨਗਨ ਪਗ ਪਨਹਿ ਉਤਾਰੀ। 'ਜੁੱਤੀ ਉਤਾਰ ਕੇ।

॥ ੩੩ ॥

ਆਗੈ ਧਰੇ ਪਾਂਵਡੇ' ਜੇਈ।

'ਪਾਯੰਦਾਜ਼। ਆਦਰ ਲਈ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਵਿਛਾਇਆ
ਕਪੜਾ।

ਕਹਿ ਕਰਿ ਹਟਵਾਇਸਿ ਸਭਿ ਤੇਈ।

ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਤੇ ਰੂਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਨੰਮ੍ਰੀ ਭਾਲਾ' ॥ ੩੪ ॥

'ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।

‘ਸ਼ਰਨ ਸ਼ਰਨ’ ਮੁਖ ਬੋਲਤਿ ਬਾਨੀ।

ਧਰਯੋ ਚਰਨ ਸਿਰ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।

‘ਦਾਸ ਪਰਯੋ ਰਾਵਰਿ ਦਰਬਾਰ।

ਮਮ ਭੁਜ ਗਹੀਯਹਿ ਹਾਥ ਪਸਾਰਿ’

॥ ੩੫ ॥

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਧੀਰ ਬਿਠਾਯੋ।

‘ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਸਿਖ ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਪਾਯੋ।

ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਬਿਜੈ ਉਪਾਇ।

ਆਵਹੁਗੇ ਬਡ ਜਸ ਉਪਜਾਇ ॥ ੩੬ ॥

ਜਗ ਮਹਿ ਅਸ ਕਾਰਜ ਨਹਿ ਕੋਇ।

ਪੂਰਨ ਨਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਹੋਇ।

ਮਨ ਨਿਸ਼ਚੈ ਧਰਿ ਚਿੰਤ ਨਿਵਾਰੋ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰੋ ॥ ੩੭ ॥

ਕਰਹੁ ਤਿਹਾਵਲ ਕੋ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿੰ ਦਿਹੁ ਬਰਤਾਇ।
 ਕਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਮਨ ਮਹਿੰ ਜੋਇ।
 ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੀ ਜੈ ਹੋਇ[†] ॥ ੩੮ ॥

[†]ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਕਿ ਰਾਜਾ ਤਾਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤ ਹੋਕੇ ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਫਤਹ ਕਰਨ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਉਂ ਸਹਾਯਕ ਬਣੇ, ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਦੱਸਣਗੇ। ਦੇਖੋ ਇਹੋ ਰਾਸ, ਅੰਸੂ ੮ ਅੰਕ ੧੭ ਤੋਂ ੨੧ ਤੱਕ।

ਸਿਮਰਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਹਿ ਸਾਰੀ।
 ਉਰ ਤੇ ਸੰਸੈ ਦੇਹੁ ਬਿਦਾਰੀ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਭੂਪ ਸੁਨਾਵਾ।
 ‘ਮੋਹਿ ਭਰੋਸੇ ਪੂਰਬ ਆਵਾ ॥ ੩੯ ॥
 ਸੁਨਯੋ ਸੁਭਾਵ ਜਬਹਿ ਉਪਕਾਰੀ।
 ਚਹਯੋ ਸ਼ਰਨ ਮੈਂ ਪਰਨ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਮਿਸ[†] ਮੁਹਿੰਮ ਕੇ ਜਾਗੇ ਭਾਗ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਭਯੋ ਗੁਰੂ ਪਗ ਰਾਗ[†] ॥ ੪੦ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿ ਕਰਿ ਬੈਨ।
 ਪਿਖਿ ਗੁਰ ਕੋ ਕਰਿ ਸੀਤਲ ਨੈਨ।
 ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਡੇਰੇ ਮਹਿੰ ਗਯੋ।
 ਅਤਿ ਉਤਸਵ ਅਨੰਦ ਕੋ ਕਿਯੋ ॥ ੪੧ ॥
 ਤੋਪ, ਰਹਿਕਲੇ, ਤੁਪਕ, ਜਮੂਰੇ।
 ਕਰੀ ਸ਼ਲਖ ਰਵ ਸੁਨਿਯਤਿ ਦੂਰੇ।
 ਸਭਿ ਮਾਨਵ ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਬਾਸੀ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ
 ॥ ੪੨ ॥
 ਨ੍ਰਿਪ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ ਕਹੈਂ ਸੁਨਾਵੈਂ।
 ‘ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਇਹ ਸੰਗ ਜਾਵੈਂ।
 ਆਗੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹੁਤੇ ਤਿਆਰ।
 ਆਇ ਸ਼ਰਨ ਇਹ ਡਰ ਉਰ ਧਾਰਿ
 ॥ ੪੩ ॥
 ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਬਡੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋਇ।
 ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤੁ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ।
 ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਲਖਿ ਤ੍ਰਾਸ ਮਹਾਨਾ।

[†]ਬਹਾਨੇ।

[†]ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ।

ਗੁਰੁ ਅਲੰਬ ਤੇ ਚਹਤਿ ਪਯਾਨਾ' ॥ ੪੪ ॥

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਿੰਦ।

ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਬਰਤਾਇ ਬਿਲੰਦ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਦ ਪਾਹੁਲ ਕੋ ਲੇਯ।

ਭਯੋ ਸਿੱਖਯ ਕਿਰਤਾਰਥ ਸੇਯ ॥ ੪੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦ।

ਅਨੁਸਾਰੀ ਤਬਿ ਹੋਇ ਨਰਿੰਦ'।

'ਤਦ ਰਾਜਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਕਰਕੇ।

ਚਹਤਿ ਕੂਚ ਆਗੇ ਕੋ ਕਰਜੋ।

ਲਸ਼ਕਰ ਜੁਤਿ ਪੁਰਿ ਕੇ ਢਿਗ ਪਰਜੋ

॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਨ੍ਰਿਪੁ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੋਂ ਮਿਲਨੋ

ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤਿਯੋ ਅੰਸੂ ॥ ੩ ॥

੪. [ਢਾਕੇ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਦੀ ਮਾਤਾ]

੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫

ਦੋਹਰਾ:

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਰਜੀ ਲਈ, ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਮਹਿਪਾਲ।

ਕਰਜੋ ਕੂਚ ਆਗੇ ਚਲਜੋ, ਲਖਹਿ ਮੁਹਿੰਮ
ਬਿਸਾਲ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੰਗ।
ਚਲੇ ਅਰੂਢਤਿ ਹੋਇ ਤੁਰੰਗ।
ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਫਕੀਰਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਚਲੇ ਸੰਗ ਗੁਰੁ ਧਰੇ ਅਨੰਦ ॥ ੨ ॥

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕੋ ਕਰਿ ਬੰਦਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਕਰਿ ਅਭਿਨੰਦਨ।

'ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਕੇ।

ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁ ਗੁਜਰੀ ਭ੍ਰਾਤਾ।

ਦੇ ਧੀਰਜ ਸਭਿ ਕੋ ਬੱਖਯਾਤਾ ॥ ੩ ॥

ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕਹਿ ਕੈ।

'ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ।

ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰੀ ਸਿਖ ਲਹਿ ਕੈ।

ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਧੀਰ।

ਸਾਥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਅਰੁ ਸੈਨਾ ਭੀਰ ॥ ੪ ॥

ਚਾਲੇ ਸਨਮੁਖ ਦੇਸ ਬੰਗਾਲੇ।

ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜੇ ਸ਼ਬਦ ਬਿਸਾਲੇ।

ਹੁਤੋ ਮੁੰਗੇਰ ਨਗਰ ਇਕ ਭਾਰੇ।

'ਨਾਮ ਨਗਰ ਦਾ।

ਬਸਹਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਗੰਗ ਕਿਨਾਰੇ ॥ ੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਹਿ ਉਤਰੇ ਜਾਇ।

ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਆਈ ਸਮੁਦਾਇ।

ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ ਉਪਾਇਨ ਆਨੀ।

ਧਰਿ ਸ਼ਰਧਾ ਪਦ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ ॥ ੬ ॥

ਜੋ ਜੋ ਜਿਸ ਜਿਸ ਗੁਰ ਹਿਤ ਧਰਜੇ।

'ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਤਤਛਿਨ ਆਨਿ ਸੁ ਅਰਪਨ ਕਰਜੇ।

ਸਭਿ ਪਰ ਜਥਾ ਉਚਿਤ ਗੁਨਖਾਨੀ।

ਕਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਇਛ ਪੂਰਨ ਠਾਨੀ ॥ ੭ ॥

ਕੇਤਿਕ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨਸਿ ਬਾਸਾ।
 ਸਿੱਖੀ ਪੰਥ ਬਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।
 ਸੱਤਜਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਦੀਨਿ।
 ਨਿਜ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੇਯ ਸੁ ਕੀਨਿ ॥ ੮ ॥

ਪੁਨ ਪ੍ਰਸਥਾਨੇ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰੀ।
 ਲਸ਼ਕਰ ਭੂਪ ਸਮੇਤ ਪਿਛਾਰੀ।
 ਹੋਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਬਜਤਿ ਨਗਾਰੇ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰੰਗ ਹਿਰੇਖਾ ਧਾਰੇ ॥ ੯ ॥

ਕੁੰਜਰ ਚਲਹਿ ਉਤੰਗ^੧ ਮਹਾਨੇ।

^੧ਉਚੇ ਉਚੇ।

ਹੋਦਾ ਝੂਲਤਿ ਝਾਲਰ ਸਾਨੇ।

ਅਨੀ^੧ ਘਨੀ ਗਮਨੀ ਬਲ ਸਨੀ^੨।

^੧ਫੌਜ। ^੨ਬਲ ਵਾਲੀ।

ਜਿਸ ਮਹਿ ਬਡੇ ਬਡੇ ਗਨ ਧਨੀ ॥ ੧੦ ॥

ਰਾਜ ਮਹਿਲ^੧ ਪੁਨ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।

^੧ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਜੋ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ।

ਗਨ ਉਮਰਾਵ ਸੰਗ ਹਰਖਾਇ।

ਕੇਤਿਕ ਚਢੇ ਮਤੰਗਨਿ ਆਵਤਿ।

ਕੋ ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਥਿਰ^੧ ਸੁਖ ਪਾਵਤਿ ^੧ਪਾ:-ਕੋ।

॥ ੧੧ ॥

ਕੇਤਿਕ ਚਲਿਤ ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਵਤਿ।

ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸੁਭ ਪਹਿਰਿ ਸੁਹਾਵਤਿ।

ਤੰਬੂ ਤਹਾਂ ਪਹੁੰਚਿ ਲਗਵਾਏ।

ਡੇਰੇ ਮਹਿ ਗੁਰ ਬਸੇ ਸੁਹਾਏ ॥ ੧੨ ॥

ਨਹੀਂ ਨਗਰ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਜਾਇ।

ਸੁਨਿ ਸੰਗਤਿ ਤਹਿ ਕੀ ਸਮੁਦਾਇ।

ਭੇਟ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਨਿ ਕੋ ਲਾਗੇ।

ਨਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਢਿਗ ਕਰਿ ਅਨੁਰਾਗੇ

॥ ੧੩ ॥

ਕਰਹਿ ਸੁ ਤਜਾਰੀ ਐਬੋ ਜਾਵਦ^੧।

^੧ਆਵਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਜਦ ਤਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਗਮਨੇ ਆਗੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤਾਵਦ।

ਨਹਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿਖ ਤਹਾਂ ਨਿਹਾਰੇ।

ਬਿਨਾ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ੧੪ ॥

ਪੀਛੇ ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਸੋ ਰਹੇ।

ਮੂਢਨਿ ਨਹੀਂ ਮਹਾਤਮ ਲਹੇ।

ਪੂਰਬ ਜਿਨਹੁ ਨ ਭਾਗ ਉਦੋਤੇ।
ਤਿਨ ਕੀ ਦਸਾ ਇਸੀ ਬਿਧਿ ਹੋਤੇ ॥ ੧੫ ॥
ਢਿਗ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹਿ ਦਰਸੋਂ ਜਾਇ।

'ਕੋਲ (ਆਏ) ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸਨ ਬੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਕਰਦੇ।

ਬਿਨਾ ਭਾਗ ਤੇ ਕੋ ਕਿਮ ਪਾਇ।
ਚਲਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜਬਿ ਆਗੇ ਗਏ।
ਨਗਰ ਮਾਲਦਹ^੧ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ॥ ੧੬ ॥

'ਨਾਮ ਨਗਰ ਦਾ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਅੰਬ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ।

ਤਿਸਿ ਪੁਰਿ ਜਹਿ ਸੰਗਤਿ ਇਸਥਾਨ।
ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ।
ਤਹਿ ਭੀ ਸਿੱਖਜ ਨ ਕੋਊ ਆਯਹੁ।
ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਨ ਫਲ ਕੋ ਪਾਯਹੁ ॥ ੧੭ ॥
ਸੂਨ^੧ ਸਥਾਨ ਹੇਰਿ ਗੁਰੁ ਪੂਛਾ।
'ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਤੇ ਛੂਛਾ?'
ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਨ ਦੀਖਤਿ ਕੋਈ।
ਧਰਮਸਾਲ ਮਹਿ ਥਿਰ ਨਹਿ ਸੋਈ'
॥ ੧੮ ॥

'ਖਾਲੀ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਇਮ ਬਾਨੀ।
ਗੁਰੂ ਸਮੀਪਨਿ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ।
'ਪੰਡੂਏ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਕੇਤਿਕ ਦੂਰ।
ਤਹਾਂ ਬਰਸ ਮਹਿ ਮੇਲਾ ਪੂਰ ॥ ੧੯ ॥
ਪੁਰਿ ਬਾਸੀ ਸਿਖ ਸਗਰੇ ਗਏ।
ਤਿਸ ਮੇਲੇ ਮਹਿ ਪਾਪਤਿ ਭਏ।
ਦਿਨ ਦੋਇਕ ਮੈਂ ਸੋ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਬਹੁਰ ਮਿਲੈਂ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਵੈਂ'
॥ ੨੦ ॥

ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰੀ।
'ਮਮ ਸਿੱਖੀ ਕੇ ਨਹਿ ਅਧਿਕਾਰੀ।
ਤਿਨ ਸੋਂ ਮੇਲਾ ਹੂੰ ਨ ਹਮਾਰੋ'।

'ਧਰਮਸਾਲਾ ਸੁੰਵੀ ਛੱਡਕੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਰਮ ਦੀ ਮਾਨੋ ਟੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਭਾਵਨਾ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹੋਈ ਜੋ ਧਰਮਸਾਲਾ ਸੁੰਵੀ ਛੱਡਕੇ ਟੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਸ ਕੋ ਬਸਿ ਮਗ ਚਲਹਿ ਅਗਾਰੋ'
॥ ੨੧ ॥

ਇਕ ਸਿਖ ਹੁਤੇ ਤਹਾਂ ਹਲਵਾਈ।
 ਆਇ ਪਰਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਰਣਾਈ।
 ਲਖਿ ਮਰਜੀ ਅਰਜੀ ਤਿਹ ਕਰੀ।
 ਮੋਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਪਰੀ† ॥ ੨੨ ॥

†ਪਾ:-ਗੁਰੂ ਜੀ ਟੇਕ ਤੁਮਾਰੀ ਧਰੀ।

ਪੁਰਵਤਿ ਰਹੇ ਮਨੋਰਥ ਮੇਰੇ।
 ਭਯੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਦਰਸਨ ਹੇਰੇ।
 ਦੀਨਦਯਾਲ ਮੈਂ ਰਾਵਰਿ ਸ਼ਰਨੀ।
 ਮਮ ਇੱਛਾ ਇਹ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ॥ ੨੩ ॥

ਮਮ ਕਰ ਕੋ ਪਕਵਾਨ ਮਹਾਨਾ।
 ਕਰੁਨਾ ਧਾਰਿ ਕਰਹੁ ਸੋ ਖਾਨਾ।
 ਦੇਖਿ ਭਾਉ ਤਿਸ ਕੋ ਮਨ ਕੇਰਾ।
 ਆਇਸੁ ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੨੪ ॥
 ਹਰਖਤਿ ਹੁਇ ਤਿਨ ਭਲੇ ਬਨਾਇਵ।
 ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਪਕਵਾਨ ਪਕਾਇਵ।
 ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਧਾਰਤਿ ਲਜਾਯੋ।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਗੈ ਆਨਿ ਟਿਕਾਯੋ ॥ ੨੫ ॥
 ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਿੱਖਜ ਕੀ ਦੇਖਿ ਉਦਾਰਾ।
 ਰੁਚਿ ਸੋਂ ਕੀਨਸਿ ਖਾਨ ਅਹਾਰਾ।
 ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਸਮੇਤ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।

ਕਰਿ ਪਖਾਰਿ ਪਟ ਪੌਂਛਿ ਸੁਹਾਏ। †ਸ਼ੋਭ ਨੀਕ ਬਸਤ੍ਰ ਨਾਲ ਪੂੰਝੇ ਹੱਥ ਧੋਕੇ।
 ॥ ੨੬ ॥

ਤਿਸ ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਭਏ ਗੁਰਦਯਾਲੁ।
 ਛਿਨਕ ਬਿਖੈ ਸਿਖ ਕੀਨਿ ਨਿਹਾਲ।
 ਕਰਜੋ ਕੂਚ ਢਾਕੇ ਦਿਸਿ ਚਲੇ।
 ਮਾਰਗ ਬਿਖੈ ਸਿੱਖਜ ਬਹੁ ਮਿਲੇ ॥ ੨੭ ॥

ਕਰਤਿ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਜਾਤੇ।
 ਸਿੱਖਜ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਨਿਤ ਬਰੁਸਾਤੇ।
 ਸੰਗਤਿ ਪਰ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
 ਦਰਸਨ ਦੇਤੇ ਕਰਤਿ ਨਿਹਾਲਾ ॥ ੨੮ ॥

†ਵਰੋਸਾਂਵਦੇ।

ਮਨਹੁ ਕਾਮਨਾ ਚਿਤਵਹਿ ਕੋਇ।
 ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੋਇ।
 ਕਰਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭੋਜਨ ਅਚਵਾਵਹਿ।

ਕੋ ਪੋਸਿਸ਼ ਕੋ ਤਨ ਪਹਿਰਾਵਹਿ ॥ ੨੯ ॥
 ਕੋ ਅਪਨੇ ਘਰ ਬਿਥੈ ਉਤਾਰਹਿ।
 ਪ੍ਰੀਤਿ ਧਰਹਿ ਕੋ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰਹਿ।
 ਨਹਿ ਠਹਿਰੈ ਪੁਨ ਗਮਨੇ ਜਾਹਿ।
 ਲਸ਼ਕਰ ਸੰਗ ਚਲਤਿ ਉਤਸਾਹਿ ॥ ੩੦ ॥
 ਸੈਨਾ ਮਹਿ ਤੰਬੂ ਲਗਵਾਇ।
 ਕਿਸੂ ਥਾਨ ਗੁਰੂ ਬੀਚ ਰਹਾਇ।
 ਕਬਿਹੂੰ ਸਿਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕੋ ਦੇਖਿ।
 ਤਿਨ ਕੇ ਘਰ ਉਤਰਹਿ ਅਵਿਰੇਖਿ। 'ਦੇਖ ਕੇ, ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ।
 ॥ ੩੧ ॥
 ਇਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਗੋਸਾਈਂ।
 ਢਾਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਦਲ ਸਮੁਦਾਈ'। 'ਸਾਰੇ ਦਲ (ਸਹਿਤ)।
 ਸਭਿ ਕੋ ਡੇਰਾ ਵਹਿਰ ਉਤਾਰਾ।
 ਆਪ ਗੁਰੂ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਪਗ ਧਾਰਾ
 ॥ ੩੨ ॥
 ਢਾਕੇ ਨਗਰ ਮਝਾਰ ਮਸੰਦ।
 ਬਸਹਿ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਬਿਲੰਦ।
 ਤਿਸ ਕੀ ਮਾਤ ਬ੍ਰਿਧ ਬਹੁ ਤਨ ਕੀ।
 ਬਡੀ ਲਾਲਸਾ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕੀ ॥ ੩੩ ॥
 ਕਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਜ ਸਦਨ ਮਝਾਰਾ।
 ਗੁਰ ਹਿਤ ਏਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸੁਧਾਰਾ।
 ਆਸਤਰਨ ਸੋ ਛਾਦਨਿ ਕਰਜੋ।
 ਸੇਜਬੰਦ ਸੰਗ ਕਸਿ ਕਰਿ ਧਰਜੋ ॥ ੩੪ ॥
 ਤਿਸ ਕਉ ਪੂਜਹਿ ਸੰਝ ਸਕਾਰੇ।
 ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਕੋ ਇਮ ਧਾਰੇ।
 -ਇਸ ਉਪਰ ਜਬਿ ਆਨਿ ਬਿਰਾਜੇਂ।
 ਤਬਿ ਮੇਰੇ ਪੂਰਨ ਸਭਿ ਕਾਜੇ- ॥ ੩੫ ॥
 ਤੂਲ' ਸੁਧਾਰੇ ਅਪਨੇ ਹਾਥ। 'ਰੂਈ।
 ਪੁਨ ਕਾਤਜੋ ਸੂਖਮ ਹਿਤ ਸਾਥ।
 ਪ੍ਰੇਮ ਧਾਰਿ ਸੋ ਬਸਤ੍ਰ ਬੁਨਾਵਾ'। 'ਉਣਵਾਇਆ।
 ਗੁਰ ਹਿਤ ਪੋਸਿਸ਼ ਸਕਲ ਬਨਾਵਾ
 ॥ ੩੬ ॥

ਧੂਪ ਦੀਪ ਪੂਜਾ ਨਿਤ ਕਰੈ।
 ਦਰਸਨ ਆਸ ਧਯਾਨ ਪੁਨ ਧਰੈ।
 -ਆਰਬਲਾ ਮਮ ਭਈ ਬਿਤੀਤ।
 ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਗੁਰੂ ਪਗ ਪ੍ਰੀਤਿ
 ॥ ੩੭ ॥

ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਗੁਰ ਮਮ ਘਰ ਆਵੈਂ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਯੰਗ ਪਰ ਬੈਠਿ ਸੁਹਾਵੈਂ।
 ਪਹਿਰਹਿ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੋ ਮਮ ਹਾਥ। 'ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ। (ਅ) ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦੀ।
 ਕਰਹਿ ਅਹਾਰ ਇਹਾਂ ਗੁਰ ਨਾਥ-
 ॥ ੩੮ ॥

ਲਖਿ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
 ਲੀਨਸਿ ਤਿਸ ਘਰ ਕੋ ਮਗ ਸ੍ਵਾਮੀ।
 ਜਾਇ ਠਾਂਢਿ ਹੋਏ ਤਿਸ ਪੌਰ।
 ਸੁਧਿ ਭੇਜੀ ਅੰਤਰ ਜਿਸ ਠੌਰ। ॥ ੩੯ ॥ 'ਜਿਸ ਥਾਂ (ਮਾਈ) ਸੀ।
 ਹਰਿਬਰਾਇ। ਸੁਨਿ ਤੂਰਨ ਆਈ। 'ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ।
 ਚਰਨ ਕਮਲ ਗਹਿ ਕਰਿ ਲਪਟਾਈ।
 'ਆਜ ਘਰੀ ਪਰ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰੀ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਪੁਰਵੀ ਆਸ ਹਮਾਰੀ' ॥ ੪੦ ॥
 ਤਿਸ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਆਨਿ ਬਿਠਾਏ।
 ਹਰਖਤਿ ਚਾਰੁ ਬਸਤ੍ਰ ਨਿਕਸਾਏ।
 ਅਪਨੇ ਕਰ ਤੇ ਕਰੇ ਬਨਾਵਨਿ।
 ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਸੋ ਕਿਯ ਪਹਿਰਾਵਨ
 ॥ ੪੧ ॥

ਧੂਪ, ਦੀਪ, ਨਈਬੇਦ। ਸੁਧਾਰਾ। 'ਭਾਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਤੋਂ ਹੈ।
 ਕਰਿ ਪੂਜਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦਾਰਾ।
 ਤਬਿ ਸੋ ਬਿਰਧਾ ਭਈ ਨਿਹਾਲ।
 ਪੁਰਜੋ ਮਨੋਰਥ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੪੨ ॥
 ਭਈ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਗਦ ਗਦ ਬਾਨੀ।
 ਨਹਿ ਉਸਤਤਿ ਮੁਖ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ।
 ਨੇਤ੍ਰਨਿ ਜਲ ਅਨੰਦ ਭਰਿ ਆਵਾ।
 ਹਰਖਤਿ ਰੰਕ ਮਨਹੁ ਧਨ ਪਾਵਾ ॥ ੪੩ ॥
 ਜਥਾ ਚੰਦ ਕੋ ਪਿਖਹਿ ਚਕੋਰ।

ਇਕ ਟਕ ਦੇਖਤਿ ਗੁਰ ਪਗ ਓਰ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਤਿਸ ਹੇਰਾ।
 ਉਮਡੜੋ ਇਨ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਘਨੇਰਾ ॥ ੪੪ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ ਮਧੁਰ ਸੁਨਾਯਹੁ।
 ‘ਤਵ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਇਸ ਥਲ ਆਯਹੁ।
 ਤੋਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਾਯਹੁ।
 ਭਾਉ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕੋ ਲਲਚਾਯਹੁ ॥ ੪੫ ॥
 ਕਰੜੋ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਹੋਵਾ।
 ਸਦਨ ਬਿਠਾਇ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਜੋਵਾ।
 ਅਬਿ ਤੇਰੇ ਉਰ ਲਾਲਸ ਜੋਈ।
 ਜਾਚਿ ਲੇਹੁ, ਮੈਂ ਦੇਵੋਂ ਸੋਈ’ ॥ ੪੬ ॥
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬ੍ਰਿਧਾ ਭਈ ਅਧੀਨ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਜਾਚਨਿ ਕੀਨਿ।
 ‘ਰਾਵਰ ਕੋ ਦਰਸਨ ਨਿਤ ਪਾਵੋਂ।
 ਜਬਿ ਲਗਿ ਤਨ ਮਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਬਸਾਵੋਂ
 ॥ ੪੭ ॥
 ਇਹੀ ਆਸ ਮੇਰੀ ਸੋ ਦੀਜੈ।
 ਨਿਤ ਦਰਸਨ ਦੇ ਕਰਿ ਹਰਖੀਜੈ।’
 ਸੁਨਿ ਅਦਭੁਤ ਬਾਨੀ ਤਿਸ ਕੇਰੀ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੇਰੀ
 ॥ ੪੮ ॥
 ‘ਦੁਰਲਭ ਬਰ ਜਾਚਨ ਕੋ ਕੀਨਾ।
 ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਸੋ ਮੈਂ ਦੀਨਾ।
 ਜਬਿ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿ ਠਾਨਹਿ ਧਯਾਨ।
 ਤਬਿ ਉਰ ਦੇਵੋਂ ਦਰਸਨ ਆਨਿ’
 ॥ ੪੯ ॥
 ਬਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਹੁਇ ਗੁਨਖਾਨੀ।
 ਦੀਨਸਿ ਦਾਨ ਜਾਚਨਾ ਜਾਨੀ।
 ਦਿਯੋ ਅਨੰਦ ਤਿਹ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ।
 ਜਗ ਸਾਗਰ ਤੇ ਕਰੜੋ ਉਧਾਰ ॥ ੫੦ ॥
 ਬਡਭਾਗਾ ਹਰਖੀ ਬਰ ਪਾਇ।
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਇ।

ਜਿਸ ਕੋ ਪੇਮ ਗੁਰੂ ਮਨ ਮਾਨੇ।

ਕਜੋਂ ਨ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੋ ਕੱਲਜਾਨੇ ॥ ੫੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਵ੍ਰਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸਿੱਖਨੀ ਬ੍ਰਿਧਾ ਕੋ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਥੇ
ਅੰਸ ॥ ੪ ॥

੫. [ਢਾਕੇ ਭਾਈ ਨੱਥਾ]

੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬

ਦੋਹਰਾ:

ਨਾਮ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਜੋ, ਬਡੋ ਮਸੰਦ ਸੁ
ਦੇਸ਼।

ਹੁਤੀ ਨਗਰ ਕੀ ਸੰਗਤਾਂ, ਲੀਨਿ ਸਕੇਲ
ਅਸੇਸ਼ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰ ਆਗਵਨੁ।
ਰੁਚਿਰ ਅਕੋਰਨਿ ਲੇ ਨਿਜ ਭਵਨੁ^੧।

^੧ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ। ^੨ਪਾ:-ਭਏ ਤਿਆਰ ਤਜਾਗ
ਨਿਜ ਭਵਨੁ। (੨) ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹਿ ਆਇ ਤਜਿ ਭਵਨੁ।
^੩ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ।

ਚੌਪਤਿ ਚਿਤ ਚਾਹਤਿ ਦਰਸਾਵਨ^੧।
ਹੋਹਿ ਨਿਹਾਲ ਹੋਰਿ ਪਗ ਪਾਵਨ ॥ ੨ ॥

ਸਭਿ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਿ ਸੰਗਤਿ ਰਾਸ।
ਆਗੈ ਹੋਇ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।

ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰੁ ਮਾਤੇ।
ਲੋਚਨ ਤੇ ਜਲ ਬੂੰਦਨ ਜਾਤੇ^੧ ॥ ੩ ॥

^੧ਵਗਦੀਆਂ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਭਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਪਰਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਾਇਨ ਲਪਟਾਏ।
ਅਰਪਨ ਕੀਨਿ ਅਕੋਰ ਅਨੇਕ।
ਹੋਰਿ ਹੋਰਿ ਕਰਿ ਜਲਧਿ ਵਿਵੇਕ ॥ ੪ ॥

ਬਾਰ ਬਾਰ ਹੋਵਤਿ ਬਲਿਹਾਰੀ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ।
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਬੈਠਿ ਸਭਿ ਗਏ।
ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਗਾਵਤਿ ਭਏ ॥ ੫ ॥

ਕਰਜੋ ਕੀਰਤਨ ਕੋ ਚਿਰਕਾਲ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਿਸਾਲ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਐਸੇ ਕਹਿ ਵਾਕਾ।
'ਮਮ ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਕੋਠਾ' ਢਾਕਾ ॥ ੬ ॥

^੧ਖਜ਼ਾਨਾ।

ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਮੁਹਿ ਭਜਨ ਸੁਨਾਯਹੁ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਰਿਦਾ ਰਿਝਾਯਹੁ।
ਤਬਿ ਉਠਿ ਕਰਿ ਸਬਿ ਸੰਗਤਿ ਰਾਸ।
ਜਿਨ ਮਹੁ ਅੱਗੂ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ॥ ੭ ॥

ਦੀਪਕ ਬਾਰਿ ਆਰਤੀ ਕਰੀ।
 ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ ਅਗਾਰੀ ਧਰੀ।
 ਫੂਲਨਿ ਮਾਲਾ ਗਰ ਪਹਿਰਾਈ।
 ਅਧਿਕ ਸੁਗੰਧੈਂ ਢਿਗ ਛਿਰਕਾਈ ॥ ੮ ॥

ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਾਵਨ ਗਹਿ ਹਾਥ।
 ਕਰੇ ਪਖਾਰਨਿ ਸੁਭ ਜਲ ਸਾਥ।
 ਪੁਨ ਪਟ ਸੋਂ ਪੌਛੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰੀਤ।
 ਲੇ ਚਰਣਾਂਮ੍ਰਿਤ, ਹਰਖਤਿ ਚੀਤ ॥ ੯ ॥

ਦੇਖਿ ਭਾਉ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਖਾਨਾ।
 ‘ਹਮ ਨੇ ਤੁਮਰੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪਛਾਨਾ।

ਤਿਸ ਕੇ’ ਬਸਿ ਹੁਇ ਇਤ ਚਲਿ ਆਏ। ‘ਤਿਸ (ਪ੍ਰੇਮ) ਦੇ।

ਸੇਵਾ ਤੁਮ ਤੇ ਸਭਿ ਬਨਿ ਆਏ ॥ ੧੦ ॥

ਅਬਿ ਧਰਮਸਾਲਾ ਸੁੰਦਰ ਪਾਵਹੁ।

ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਤਹਿ ਸੰਤ ਟਿਕਾਵਹੁ।

ਤਿਸ ਮਹਿ ਮਿਲਹੁ ਸਿੱਖਯ ਮਮ ਪਯਾਰੇ।

ਕਰਹੁ ਕੀਰਤਨ ਸ਼੍ਰੇਯ’ ਤੁਮਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥ ‘ਮੁਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜੋੜ ਕਰਹੁ ਪਰਬਨਿ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।

ਗੁਰੂ ਅਰਾਧਹੁ ਸਭਿ ਦੁਖ ਜਾਂਹਿ। ’

ਸੁਨਿ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਨੀ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨੰਮ੍ਰੀ ਹੁਇ ਮਾਨੀ ॥ ੧੨ ॥

ਮਥਰਾ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਸਭਿ ਤਤਕਾਲ।

ਧ੍ਰਮਸਾਲਾ ਤਹਿ ਰਹੀ ਬਿਸਾਲ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਧੀਰ।

ਪਠਯੋ ਹੁਤੋ ਅਲਮਸਤ ਫਕੀਰ ॥ ੧੩ ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਕਥਾ ਇਹ ਕਹਿ ਸਭਿ ਆਏ।

ਜਥਾ ਕਾਜ ਤਿਨ ਤਹਾਂ ਬਨਾਏ।

ਹੁਤੋ ਤਿਸੀ ਕੋ ਪੋਤਾ ਚੇਲਾ’। ‘ਚੇਲੇ ਦਾ ਚੇਲਾ।

ਮਿਲਤਿ ਸਭਿਨਿ ਜਹਿ ਸੰਗਤਿ ਮੇਲਾ

॥ ੧੪ ॥

ਭਾਈ ਨੱਥਾ ਭਾਖਹਿ ਨਾਮੁ।

ਢਾਕੇ ਬਿਖੇ ਬਸਹਿ ਸੁਭ ਧਾਮ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਹੁਕਮ ਕੋ ਪਾਇ।

ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਕੀ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਨਿਵਾਇ ॥ ੧੫ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਹਿਤ ਭੇਜਤਿ ਸੋ ਰਹੈ।

ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਤ ਸਾਂਭਤਿ ਅਹੈ।

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਸੂਖਮ ਮਹਾਂ।

ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਪਟ ਲੇ ਕਰਿ ਤਹਾਂ ॥ ੧੬ ॥

ਹਿਤ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪਠਾਵਹਿ।

ਇਸ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਤਹਾਂ ਰਹਾਵਹਿ।

ਆਦਿ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਮਸੰਦ।

ਤਿਹ ਸੋਂ ਕ੍ਰੋਧਤਿ ਰਹਤਿ ਬਿਲੰਦ ॥ ੧੭ ॥

ਰਿਸ ਧਰਿ ਕਈ ਬਾਰ ਲਰ ਪਰੈਂ।

ਨਹਿ ਬਨਿ ਆਇ, ਬੈਰ ਕੋ ਕਰੈਂ।

ਇਕ ਅੰਗੀ ਉਨਮੱਤ ਫਕੀਰ।

'ਇਕ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ) ਪੱਖ ਵਾਲਾ ਤੇ ਮਸਤ ਫਕੀਰ।

ਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਧਰਿ ਧੀਰ ॥ ੧੮ ॥

ਸੰਗਤਿ ਸਹਿਤ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।

ਨਾਲਸਾ ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਸ।

'ਫਰਯਾਦ।

‘ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਇਹ ਨੱਥਾ ਭਾਈ।

ਹਮ ਸੋਂ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰਤਿ ਲਰਾਈ

॥ ੧੯ ॥

ਸੰਗਤਿ ਅਪਰ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗ।

ਨਹਿ ਕਜੋਹੂੰ ਰਾਖਤਿ ਰਸ ਰੰਗ।

ਬਹੁ ਦੁਰਬਚਨ ਕਹਤਿ ਹੀ ਰਹੈ।

ਸੁਨਿ ਲਖਿ ਸੰਤ ਸਕਲ ਹੀ ਸਹੈਂ ॥ ੨੦ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਕਰੇ ਮਸੰਦ ਮਹਾਨ।

ਨਹਿ ਰਾਖਤਿ ਇਹੁ ਕਿਸ ਕੀ ਆਨਿ।’

ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸੇ।

‘ਨੱਥਾ ਨਿਤ ਹਜ਼ੂਰ ਮਮ ਬਸੇ ॥ ੨੧ ॥

ਨਹਿ ਮਮ ਢਿਗ ਕਿਹ ਦੇਤਿ ਦਿਖਾਈ।

'ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ।

ਢਾਕੇ ਬਿਖੈ ਸੁ ਆਪ ਲਖਾਈ।’

'ਢਾਕੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਖਾਂਵਦਾ ਹੈ।

ਪਠਯੋ ਦਾਸ ਨੱਥਾ ਬੁਲਵਾਯੋ।

ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਸਮੀਪ ਬੈਠਾਯੋ ॥ ੨੨ ॥

ਬੁਝਯੋ ਤਿਸ ਕੋ ‘ਨੱਥਾ ਭਾਈ!

ਸਭਿ ਤੇਰੀ ਇਹ ਕਹਤਿ ਬੁਰਾਈ।
 -ਹਮ ਕੋ ਦੇਤਿ ਰਹਹਿ ਨਿਤ ਗਾਰੀ।
 ਸੰਗਤਿ ਸੰਗ ਨ ਭਲੇ ਉਚਾਰੀ ॥ ੨੩ ॥
 ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ ਸਲਾਹ ਨਹਿ ਲੇਵਹਿ।
 ਜੋ ਮੁਖ ਆਵਤਿ ਸੋ ਬਕ ਦੇਵਹਿ-। ’
 ਸੁਨਿ ਭਾਈ ਨੱਥੇ ਬਚ ਬੋਲੇ।
 ‘ਇਹ ਧੀ ਕੇ ਰੋੜੇ^੧ ਮਤਿ ਹੋਲੇ’
 ॥ ੨੪ ॥

^੧ਅਕਲੋਂ ਸੱਖਣੇ। [ਧੀ = ਬੁੱਧੀ। ਰੋੜ ਬਨਸਪਤੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਮਦਾਨ। ਭਾਵ ਸੱਖਣਾ]। ‘ਕਈ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲੀਲ ਪਾਠਾਂਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਲੀਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਅਰਲ ਬਰਲ ਬਹੁ ਬਦਨ ਉਚਾਰੀ।
 ‘ਮੈਂ ਇਨ ਕੋ ਕਬਿ ਦਈ ਨ ਗਾਰੀ। ’
 ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਹੁ ਬਿਗਸਾਏ।
 ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਸਕਲ ਮੁਸਕਾਏ ॥ ੨੫ ॥
 ‘ਅਬਿ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਿ ਗਾਰਿ ਨਿਕਾਰਤਿ।
 ਗੁਰਨਿ ਸੁਨਾਵਹਿ ਮੈਂ ਨ ਉਚਾਰਤਿ। ’
 ਤਬਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰਿ ਕਹਯੋ।
 ‘ਇਸ ਕੋ ਇਮ ਸੁਭਾਵ ਹੀ ਲਹਯੋ
 ॥ ੨੬ ॥

ਭਾਈ ਨੱਥਾ ਦੇ ਜਬਿ ਗਾਰੀ।
 ਤੁਮ ਤਬਿ ਜਾਨਹੁ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰੀ।
 ਇਸ ਕੇ ਉਰ ਬਿਕਾਰ ਨਹਿ ਕੋਈ।
 ਬੋਲਨਿ ਗਤਿ ਐਸੀ ਨਿਤ ਹੋਈ ॥ ੨੭ ॥

ਕਰਹੁ ਨ ਗਿਲਾ^੧ ਸੁਨਤਿ ਇਸ ਬੈਨ।
 ਹਿਰਦਾ ਸੁੱਧ ਬਿਰੋਧੀ ਹੈ ਨ।
 ਇਹ ਸੂਧਾ ਉਨ ਮੱਤ ਫਕੀਰ।
 ਸੂਧੀ ਬਾਤ ਭਨਤਿ ਉਰ ਧੀਰ ॥ ੨੮ ॥
 ਇਕ ਅੰਗੀ^੧ ਸੂਧੇ ਮਗ ਪਰਿਓ।
 ਨਹੀਂ ਕੁਟਿਲਪਨ^੧ ਕੋ ਮਨ ਧਰਿਓ।
 ਮਾਨੈ ਬਚਨ ਸਾਚ ਨਿਤ ਮੇਰਾ।
 ਚਢ੍ਹੇ ਰੰਗ ਅਨੁਰਾਗ ਬਡੇਰਾ ॥ ੨੯ ॥
 ਸੰਗਤਿ ਸਹਿਤ ਮਸੰਦ ਜਿ ਅਹੋ।
 ਸੁਨਤਿ ਬਾਕ ਉਰ ਛੋਭ ਨ ਲਹੋ।

^੧ਗੁੱਸਾ।

^੧ਭਾਵ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਾਲਾ।

^੧ਕਪਟ।

ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਇਹ ਸੰਗ ਕਰੇ।
 ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ਮਮ ਬਚ ਮਨ ਧਰੇ ॥ ੩੦ ॥
 ਨਹੀ ਕੁਟਲਤਾ ਧਾਰਨਿ ਕਰੀਅਹਿ।
 ਰਿਦੈ ਸਰਲਤਾ ਸਦ ਅਨੁਸਰੀਅਹਿ।
 ਮਲ ਬਿਕਾਰ ਉਰ ਤੇ ਪਰਹਰੀਅਹਿ।
 ਗੁਰ ਅਨੁਰਾਗ ਰੰਗ ਕੋ ਧਰੀਅਹਿ
 ॥ ੩੧ ॥

ਸੱਤਿਨਮ ਸਿਮਰਨ ਆਚਰੀਅਹਿ।
 ਜਨਮ ਮਰਨ ਬੰਧਨ ਨਿਰਵਰੀਅਹਿ।
 ਭਵ ਸਾਗਰ ਦੁਸ਼ਤਰ ਕੋ ਤਰੀਅਹਿ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸਦੀਵ ਬਿਚਰੀਅਹਿ’
 ॥ ੩੨ ॥

ਇਮ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼।
 ਸਭਿ ਸਿੱਖਨਿ ਕੇ ਹਤੇ ਕਲੇਸ਼।
 ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਤਹਿ ਬਸੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਕਰੇ ਨਿਹਾਲ ॥ ੩੩ ॥
 ਪੁਨਹ ਕੂਚ ਕਰਿਬੇ ਕੀ ਤਜਾਰੀ।
 ਆਇਸੁ ਦਾਸਨਿ ਪਾਸ ਉਚਾਰੀ।
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਮਾਤ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
 ਆਈ ਤੁਰਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਸ ॥ ੩੪ ॥
 ਕਰਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪੰਕਜ ਪਗ ਪਰੀ।
 ਜੁਗਲ ਬਿਲੋਚਨ ਆਸ਼ੂ ਝਰੀ’।

‘ਹੰਝੁ ਕੇਰਦੀ ਹੈ।

‘ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਸੁਨਯੋ ਕੂਚ ਮੈਂ ਆਈ।
 ਉਰ ਜੈਸੇ ਅਭਿਲਾਖ ਬਸਾਈ ॥ ੩੫ ॥
 ਸੋ ਮੈਂ ਜਾਚੀ ਰਾਵਿਰਿ ਪਾਸ।
 ਨਿਤ ਦਰਸਨ ਮੁਝ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’।

‘ਪ੍ਰਗਟ।

ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕੀਜੈ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਦ ਇਹਾਂ ਬਸੀਜੈ’
 ॥ ੩੬ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕਹਯੋ ‘ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁ ਤੇਰੇ।
 ਤਿਸ ਤੇ ਹਮ ਆਏ ਘਰ ਹੇਰੇ।
 ਬ੍ਰਿਧ ਭਈ ਬਯ ਗਈ ਬਿਤੀਤ।

ਪੁਨ ਸੁਭ ਗਤਿ^੧ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤੁਵ ਨੀਤ ^੧ਕਲਯਾਨ।

॥੩੭॥

ਹਮ ਕਰਨੇ ਅਬਿ ਕਾਜ ਘਨੇਰੇ।

ਤੁਵ ਆਇਸੁ ਤੇ ਜਾਹਿ ਅਗੇਰੇ।

ਲਿਹੁ ਲਿਖਾਇ ਮੇਰੀ ਤਸਬੀਰ।

ਹੈ ਅਬਿ ਜਥਾ ਸਚੀਰ ਸ਼ਰੀਰ ॥੩੮॥

ਤਿਸ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਇ।

ਹੁਇ ਪੁਨੀਤ ਪੂਜਹੁ ਕਰਿ ਭਾਇ।

ਜਥਾ ਕਰੀ ਅਬਿ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ।

ਤਥਾ ਸ਼ਰੀਰ ਜਾਨਿ ਮਮ ਦੂਜਾ ॥੩੯॥

ਨਿਤ ਦਰਸਨ ਕੇ ਫਲ ਕੋ ਪਾਇ।

ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਮੁਝ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਜਾਇ। ’

ਸੁਨਿ ਉਰ ਹਰਖੀ ਤੁਰਤ ਸਿਧਾਈ।

ਜਾਇ ਚਿਤੇਰੇ ਕਉ ਲੇ ਆਈ ॥੪੦॥

ਬਹੁ ਧਨ ਦੇ ਕਰਿ ਕਹਤਿ ਸੁਨਾਇ।

‘ਜਥਾ ਜੋਗ ਪਿਖਿ ਲਿਖਹੁ ਬਨਾਇ। ’

ਚਤੁਰ ਚਿਤੇਰਾ ਕਰ ਚਿਤ ਚਾਊ।

ਬੈਠਿ ਨਿਕਟਿ ਬੰਦਤਿ ਧਰਿ ਭਾਊ

॥੪੧॥

ਅੰਗ ਸੁ ਬਸਤ ਸਜੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ।

ਧਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਲਿਖ ਕਰਿ ਤੈਸੇ।

ਬਦਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤਿ ਕਮਲ ਸਮਾਨਾ।

ਰੁਚਿਰ ਬਿਲੋਚਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ

॥੪੨॥

ਨਹਿ ਲਿਖ ਸਕਯੋ^੧ ਰਹਯੋ ਪਛਤਾਈ।

^੧ਭਾਵ ਚਿਹਰਾ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਰੱਬੀ ਨੂਰ ਵਾਲੇ ਨਿਰੁੱਧ ਤੇ ਰਸ ਰੰਗ ਭਰੇ ਮਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਚਿਤੇਰਾ ਆਪ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬ੍ਰਿਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਚਿੱਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਿਹਰਾ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਅੱਜ ਕਲ ਭੀ ਲੋਕੀਂ ਗੁਰ ਚਿੱਤ੍ਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਪੜੇ, ਘੋੜੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਹਣੇ ਰਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਉ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੂਲੋਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤਬਿ ਸੋ ਕਲਮ ਗਹੀ ਗਤਿ ਦਾਈ।

ਅਪਨਿ ਹਾਥ ਤੇ ਮੁਖ ਕੋ ਲਿਖਯੋ।

ਉਰ ਬਿਸਮਾਏ ਜਿਨ ਜਿਨ ਪਿਖੜੇ

॥ ੪੩ ॥

ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਬਿਰਧਾ ਕੋ ਦਈ।

ਭਰੀ ਅਨੰਦ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਲਈ।

ਪਿਖਨਿ ਲਗੀ ਦ੍ਰਿਗ ਆਗੈ ਸੋਇ।

ਮੂਰਤਿ ਪਲਕਾ ਮਿਲੀ ਹੈਂ ਦੋਇ ॥ ੪੪ ॥ 'ਮੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ।

ਪੁਨ ਦੇਖਤਿ ਦੋਨਹੁ ਖੁਲ ਗਈ।

ਅਦਭੁਤ ਗਤਿ ਤੇ ਬਿਸਮਤ ਭਈ।

-ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤਿ ਧਰੰਤੀ-।

ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕੋ ਰਿਦੇ ਕਰੰਤੀ ॥ ੪੫ ॥

ਕਰੀ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸਥਾਪਨ ਰੂਰੇ।

ਮਨਹੁ ਆਪ ਬੈਠੇ ਗੁਰੁ ਪੂਰੇ।

ਜਬਿ ਜਬਿ ਦਰਸਨ ਕੋ ਦਰਸਾਈ।

ਲਗੀ ਪਲਕ ਪੁਨ ਖੁਲਤਿ ਦਿਖਾਈ

॥ ੪੬ ॥

ਸੀਤਲ ਰਿਦਾ ਕਰਜੋ ਸੁਖ ਪਾਯੋ।

ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪੂਜਤਿ ਹੀ ਹੁਲਸਾਯੋ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਤੇ ਹੁਇ ਬਿਦਾ।

ਚਲੇ ਸਮੀਪ ਮਹੀਪੈ ਤਦਾ ॥ ੪੭ ॥

ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਅਨੰਦੇ।

ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਸੰਗ ਗੇ ਪਗ ਬੰਦੇ।

ਸਭਿ ਕੋ ਦਿਯੋ ਹਟਾਇ ਪਿਛਾਰੀ।

ਚਲੇ ਗੁਰੂ ਸਿਵਕਾ ਅਸੁਵਾਰੀ ॥ ੪੮ ॥

ਰਾਜਾ ਸੁਨਿ ਆਗੇ ਚਲਿ ਆਵਾ।

ਦੇਖਤਿ ਪਦ ਪਰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਵਾ।

ਲਜਾਇ ਸਿਵਰ ਮਹਿ ਗੁਰੂ ਉਤਾਰੇ।

ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਹੁਇ ਬਲਿਹਾਰੇ

॥ ੪੯ ॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਵ੍ਰਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਢਾਕੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਪੰਚਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੫ ॥

੬. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਲ ਰੁੜ੍ਹਨੋਂ ਬਚਾਇਆ]

ਪੁ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>2

ਦੋਹਰਾ:

ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਨਰਿੰਦ ਯੁਤਿ, ਸਤਿਗੁਰ
ਹੁਇ ਅਸੁਵਾਰ।
ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜੈ ਬਹੁਤ ਹੀ, ਲਸਕਰ ਕਈ
ਹਜ਼ਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਜਹਿ ਹਤਿ ਹੋਯੋ।
ਰੰਗਾਮਾਟੀ ਨਗਰ ਸੁ ਜੋਯੋ।
ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਦ ਨਿਕਟਿ ਬਹੰਤਾ।
ਚੌਰਾ ਚਾਰਹੁ ਕੋਸ ਚਲੰਤਾ ॥ ੨ ॥

'ਚਾਰ ਕੋਹ ਤਕ ਚੌਤਾ।

ਤਿਸ ਕੈ ਤਟ ਉਚੇ ਅਸਥਾਨ।
ਡੇਰਾ ਕੀਨਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ।
ਬਡ ਉਤੰਗ ਦਮਦਮਾ ਬਨਾਇਆ।

ਕਰਨਿ ਲਗੇ ਮਾਨਵ ਸਮੁਦਾਇਆਂ[†] 'ਪਾ:-ਬਹੁ ਨਰ ਲਾਇ ਤੁਰਤ ਕਰਵਾਇਆ।

॥ ੩ ॥

ਉਪਰ ਤੇ ਕਰਿ ਕੈ ਇਕ ਸਾਰ।
ਸੁੰਦਰ ਕਰਜੇ ਮਹਾਂ ਬਿਸਤਾਰ।
ਰੁਚਿਰ ਬੰਗਲਾ ਤਹਿ ਬਨਵਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਬੀਚ ਬਿਰਾਜੇ ਜਾਇ ॥ ੪ ॥
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੂਰ ਲਗਿ ਦੌਰਹਿ ਜਹਾਂ।
ਜਲ ਕੀ ਸੈਲ ਬੈਠਿਬੇ ਤਹਾਂ।

'ਦੂਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਜਾ ਸਕੇ।

'ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਜਲ ਦੀ ਸੈਲ ਹੋਵੇ।

ਦੂਰ ਦੂਰ ਲਗਿ ਤੀਰ ਤਿਸੀ ਕੇ।
ਲਸਕਰ ਡੇਰਾ ਕੀਨਸਿ ਨੀਕੇ ॥ ੫ ॥

ਲਗੀ ਤੁਰੰਗਨਿ ਲੈਨ ਬਡੇਰੀ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਤੰਗ ਖਰੇ ਪਗ ਬੇਰੀ।

'ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਲ।

ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਤੰਬੂ ਲਗਵਾਏ।
ਖਰੇ ਸੇਤਾ ਦੀਖਹਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੬ ॥

'ਚਿੱਟੇ।

ਤੋਪਨਿ ਕੀ ਪੰਗਤਿ ਕਰਿ ਖਰੀ।
ਪਰਲੇ ਪਾਰ ਕੂਲ ਮੁਖ ਕਰੀ।

'ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਖੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਤੁਪਕ ਜਮੂਰੇ ਗਨ ਚਲਵਾਏ।

ਪਾਰ ਤੀਰ ਪਰ ਸਬਦ ਪੁਚਾਏ ॥ ੭ ॥

ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਿਸਲਾ ਸਿਵਰ ਸਭਿ ਕਰੇ।

'ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ ਵਿਚ।

ਠੌਰ ਠੌਰ ਤੋਪਨਿ ਮੁਖ ਜਰੇ।

'ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜੜੇ ਭਾਵ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕੀਤੇ।

ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੋ ਮਹੀਪਾਲਾ।

ਪਠੀ ਸੈਨ ਨਦ ਤੀਰ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੮ ॥

ਨਦ ਕੇ ਦੋਨਹੂੰ ਤਟ ਭਟ ਛਾਏ।

ਬਜਹਿੰ ਦਮਾਮੇ ਪਰਹਿੰ ਸੁਨਾਏ।

ਤੋਪਨਿ ਕੀ ਸਲਖੈਂ ਚਲਿਵਾਵਤਿ।

'ਸਲਕਾਂ।

ਆਪ ਆਪਣੇ ਓਜ ਦਿਖਾਵਤਿ ॥ ੯ ॥

ਅਪਣੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ।

ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਤਿ ਭਾ 'ਰਿਪੁ ਚਢਿ ਆਏ।

'ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੈਸੀ ਇਨ ਸਾਬ।

ਕਰਹੁ ਅਬਹਿ ਹਤਿ ਦਿਹੁ ਨਰ ਨਾਥ

॥ ੧੦ ॥

ਜਿਤਨੇ ਮੁੱਖਯ ਚਮੁੰ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।

ਪ੍ਰਾਨ ਸਮੇਤ ਤਜਹੁ ਇਨ ਨਾਂਹੀ।

'ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਦੇ ਨਾ ਛੱਡੋ।

ਐਸੀ ਕਰਹੁ ਨ ਹਟਿ ਪੁਨ ਆਵਹਿੰ।

ਅਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਰਹੈਂ ਡਰਪਾਵਹਿੰ ॥ ੧੧ ॥

'ਡਰਕੇ।

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੋ ਲਸਕਰ ਭਾਰੋ।

ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਕਰਿ ਸਰਬ ਸੰਘਾਰੋ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜਬਿ ਕੋ ਇਤ ਮਾਰਜੋ।

ਨਹਿੰ ਕਿਨਹੂੰ ਆਵਨਿ ਮਨ ਧਾਰਜੋ।

'ਇਹ ਵਾਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਰ ਜੁਮਲਾ ਥੋੜਾ ਹੀ ਚਿਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਧਰ ਹਮਲਾ ਆਵਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

॥ ੧੨ ॥

ਇਹ ਜਥ ਕੋ ਹਮ ਤੇ ਅਨਜਾਨ ?

'ਇਹ ਮੂਰਖ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਚਢਿ ਆਯੋ ਲੇ ਚਮੁੰ ਮਹਾਨ।

ਨਹਿੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਮਰੇ ਕੋ ਜਾਨਾ।

ਕਾਮੱਖਯਾ ਕੋ ਬਡ ਬਰਦਾਨਾ ॥ ੧੩ ॥

'ਸਾਨੂੰ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ।

ਕੋ ਜੀਤਹਿ ਹਮ ਕੋ ਬਰਿਆਈ।

ਪਢਹਿੰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਖਪਾਈ।

ਇਮ ਕਹਿ ਰਚੇ ਉਪਾਇ ਬਿਸਾਲਾ।

ਅਰੁ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰੀ ਚਮੁੰ ਤਤਕਾਲਾ ॥ ੧੪ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਇਤ ਲਸਕਰ ਪਤਿਸਾਹੁ ਕੇ, ਆਇ ਪਰੇ
ਸਮੁਦਾਇ।

ਥਲ ਨੀਵੇਂ ਜਹਿ ਕੂਲ ਪਰ, ਡੇਰੇ ਦਿਯੇ
ਲਗਾਇ ॥ ੧੫ ॥

ਚੌਪਈ:

ਇਕ ਦੁਇ ਦਿਨ ਜਬਿ ਬੀਤ ਗਏ ਹੈਂ।

ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਕਰਤਿ ਭਏ ਹੈਂ।

‘ਆਜ ਰਾਤ ਕੋ ਨਦ ਉਲਟਾਵਹੁ।

ਸਭਿ ਲਸਕਰ ਕੇ ਊਪਰ ਪਾਵਹੁ ॥ ੧੬ ॥

ਸਭਿ ਕੋ ਹਤਿ ਹੁਇ ਜਾਹਿ ਸੁਖਾਰੇ।

ਮਰਹਿ ਡੂਬ ਕਰਿ ਨੀਰ ਮਝਾਰੇ।

ਬਹੁ ਮਰਿ ਜਾਹਿ ਰਹਹਿ ਕੁਛ ਥੋਰੇ।

ਡਰ ਉਰ ਧਰਿ ਭਾਗਹਿ ਘਰ ਓਰੇ’

॥ ੧੭ ॥

ਇਹ ਮਸਲਤ ਜਬਿ ਦਿਨ ਮਹਿ ਕੀਨਸਿ।

ਗੁਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭਿ ਚੀਨਸਿ।

ਕਰਜੋ ਬਿਚਾਰਨਿ - ਇਨ ਹੁਇ ਮਰਨਾ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਯੋ ਮਮ ਸ਼ਰਨਾ ॥ ੧੮ ॥

ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਹਮ ਕੋ ਲਾਜ।

ਹਮਰੇ ਜੋਰ ਕਰਜੋ ਚਹਿ ਕਾਜ।

ਜੇ ਨ ਕਰਹਿ ਇਸ ਛਿਨ ਰਖਵਾਰੀ।

ਨਹਿ ਉਬਰੈ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੁਇ, ਕੈ ਹਾਰੀ^{੧*} - 'ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ) ਮਰ ਜਾਏ ਜਾਂ ਹਾਰ ਜਾਏਗਾ।

^{੧*}ਪਾ:-ਹੁਇ ਹੈ ਸਾਰੀ।

॥ ੧੯ ॥

ਸਿੱਖਜਨਿ ਬਤਸਲ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰਾ।

ਨਿਕਟਿ ਆਪਨੋ ਦਾਸ ਹਕਾਰਾ।

ਕਹਜੋ ਕਿ ‘ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿ ਜਾਵਹੁ।

ਹਮਰੇ ਭਾਖੇ ਬਾਕ ਸੁਨਾਵਹੁ ॥ ੨੦ ॥

-ਨੀਚੇ ਥਲ ਡੇਰਾ ਉਠਵਾਵਹੁ।

ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਊਚੇ ਥਲ ਪਾਵਹੁ।

ਦਿਵਸ ਜਾਮ ਇਕ ਅਬਿ ਹੈ ਰਹਜੋ।

ਤੂਰਨ ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੋ ਕਹਜੋ ॥ ੨੧ ॥

ਨਿੰਮ੍ਰਿ ਸਥਾਨ ਨ ਡੇਰੇ ਕਰੀਅਹਿ।

ਸੁਧ ਕਰਿ ਸਗਰੀ ਚਮ੍ਹੰ ਉਠਰੀਅਹਿ।
ਜੇ ਕਰਿ ਨਿਸ ਮੈਂ ਬਸਹੁ ਤਹਾਂ ਹੀ।
ਅਸ ਨ ਹੋਇ ਡੁਬਿ ਹੋ ਜਲ ਮਾਂਹੀ-’

॥ ੨੨ ॥

ਸੇਵਕ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿ ਗਯੋ।
ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਕ ਸਕਲ ਕਹਿ ਦਯੋ।
ਬਿਸਮਯੋ ਸੁਨਿ, ਨਰ ਬਹੁਤ ਪਠਾਏ।
ਸਭਿ ਉਮਰਾਵਨਿ ਕੋ ਸਮੁਝਾਏ ॥ ੨੩ ॥
ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਕ -ਉਠਾਵਹੁ ਡੇਰੇ।
ਜਾਇ ਕਰੋ ਉਚੇ ਥਲ ਹੇਰੇ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਐਸੀ ਹੋਇ ਨ ਜਾਇ।
ਜਲ ਨਦ ਕੋ ਦਲ ਦੇਇ ਬਹਾਇ-’

॥ ੨੪ ॥

ਹਿੰਦੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ।
ਤਤਛਿਨ ਉਚੀ ਠੌਰ ਨਿਹਾਰੀ।
ਤੂਰਨ ਸਿਵਰ ਕਰਜੋ ਤਬਿ ਜਾਈ।
ਅਲਪ ਬਡੀ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਉਠਾਈ

॥ ੨੫ ॥

ਸੁਨਜੋਂ ਤੁਰਕ ਗਨ ਮੂਢ ਮਹਾਨੇ।
ਗੁਰ ਕੇ ਬਾਗ ਨ ਸਾਚੇ ਮਾਨੇ।
‘ਕਯਾ ਕਾਚੀ ਹਿੰਦੁਨਿ ਮਤਿ ਅਹੈ।
ਬਹਿਕਤਿ ਸਭਿ ਜੈਸੇ ਇਕ ਕਹੈ ॥ ੨੬ ॥
ਦੋਇ ਦਿਵਸ ਕੇ ਉਤਰੇ ਇਹਾਂ।
ਕਹੁ ਨੁਕਸਾਨ ਭਯੋ ਕਿਸ ਕਹਾਂ?
ਇਕ ਕੋ ਗੁਰ ਅਪਨੋ ਠਹਿਰਾਯੋ।
ਤਿਸ ਨੇ ਬਹੁ ਰਾਜਾ ਬਹਿਕਾਯੋ ॥ ੨੭ ॥
ਹਮ ਤੇ ਜਾਇ ਉਠਾਇ ਨ ਡੇਰਾ।
ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਨੀਕੋ ਥਲ ਹੇਰਾ।’
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਬਾਕ ਸੁਨਾਵੈਂ।
ਤਰਕਤਿ ਮੂਰਖ ਕਹਿ ਮੁਸਕਾਵੈਂ ॥ ੨੮ ॥
ਹਿੰਦੂ ਨ੍ਰਿਪ ਜੇ ਚਮ੍ਹੰ ਸਮੇਤ।
ਗੁਰ ਬਚ ਪਰ ਨਿਸਚੈ ਲਖਿ ਭੇਤ।

¹ਭੇਤ ਜਾਣਕੇ।

ਸਭਿਹਿਨਿ ਡੇਰੇ ਦੂਰ ਉਠਾਏ।
 ਉਚੀ ਠੌਰ ਹੇਰਿ ਕਰਿ ਛਾਏ ॥ ੨੯ ॥
 ਜਿਸ ਦਿਸਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਹਾਂ ਕਰੇ ਹੈਂ।
 ਨਿਜ ਸੁਖ ਹਿਤ ਉਰ ਭਾਉ ਧਰੇ ਹੈਂ।
 ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਭਯੋ ਅੰਧਕਾਰਾ।
 ਤੁਰਕ ਨਿਸਾ ਮਹੁ ਬਿਨਾ ਸੰਭਾਰਾ
 ॥ ੩੦ ॥

ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੇ ਨਰ ਆਏ।
 ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਧਿ ਕੇ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਲਯਾਏ।
 ਕਰਜੋ ਉਚਾਰਨਿ ਕੇ ਜਿਸ ਕਾਲਾ।
 ਢੋਲਕ ਡਮਰੂ ਬਜਾਇ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਬਲੀ ਦਈ ਤੇ ਅਟਕ ਪ੍ਰਵਾਹੁ।
 ਉਛਲਿ ਬਹਜੋ ਲਸਕਰ ਕੇ ਮਾਂਹੁ।
 ਉਲਟਜੋ ਜਲ ਕੇ ਬੇਗ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਬਹੇ ਤੁਰਕ ਜੁਤਿ ਆਯੁਧ ਜਾਲਾ ॥ ੩੨ ॥

¹ਅਟਕਿਆ ਪ੍ਰਵਾਹ।

ਕੇਤਿਕ ਤੁਰਤ ਬੂਡਿ ਮਰਿ ਗਏ।
 ਕੇ ਤਰ ਕਰਿ ਉਚੇ ਥਲ ਥਏ।
 ਰਣ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਅਧਿਕ ਬਹਾਈ।
 ਰੌਰਾ ਪਰਜੋ ਬੋਲਿ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੩੩ ॥
 ਕੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕੇ ਭ੍ਰਾਤ ਬੁਲਾਵੈ।
 ਕੇ ਕਿਤ ਬਿਰਜੋ ਬਹਜੋ ਕੇ ਜਾਵੈ।
 ਜੀਨ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ।
 ਖੜਕ ਸਿਪਰ ਨਹਿ ਦੇਖਤਿ ਭਏ ॥ ੩੪ ॥
 ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਕਿਸ ਕੀ ਸੁਧ ਨਾਂਹੀ।
 ਕੇ ਕੇ ਬਚੇ ਬਹੇ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।

¹ਵਿੱਚ (ਹੜ ਦੇ) ਰੁੜ ਗਏ।

ਹਾਹਾਕਾਰ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿ ਭਯੋ।
 ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਦਲ ਕੇ ਉਪਜਯੋ ॥ ੩੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਭੈ ਕਰਿ ਰਾਜਾ ਉਠਿ ਧਾਯੋ।
 ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਰਨੀ ਆਯੋ।
 ‘ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ’ ਕਰਿ ਕੈ ਬਿਕੁਲਾਇਵ।
 ‘ਰਾਖਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਦਲ ਜਲਹਿ ਬਹਾਇਵ’
 ॥ ੩੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੜੇ 'ਪ੍ਰਥਮ ਸੁਧਿ ਕਰੀ।
 ਕੜੇ ਸੈਨਾ ਨੀਚੇ ਥਲ ਪਰੀ?
 ਉਚੇ ਥਲ ਜਲ ਜਾਇ ਨ ਕੈਸੇ।
 ਤਿਨ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਨਿਫਲ ਹੈ ਐਸੇ ॥ ੩੭ ॥
 ਅਬਿ ਨਹਿ ਉਲਟਹਿ ਨਦ, ਹਟਿ ਰਹੈ।
 ਬਹੇ ਸੁ ਬਹੇ ਅਬਹਿ ਨਹਿ ਬਹੈ। '
 ਗੁਰ ਬਚ ਤੇ ਹਟਿ ਕੈ ਦਰੀਆਉ।
 ਬ੍ਰਿਜੋ ਜਾਇ ਨਿਜ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਉ
 ॥ ੩੮ ॥
 ਨੀਠ ਨੀਠ ਹੋਈ ਭੁਨਸਾਰ।
 ਸਭਿ ਉਮਰਾਵ ਮਹਾਂ ਡਰ ਧਾਰਿ।
 ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਜਾਮਨਿ ਕੋ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਨਾਏ ॥ ੩੯ ॥
 'ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਸਾਧਹਿ ਕੈਸੇ।
 ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਧਰਤਿ ਜੇ ਐਸੇ।
 ਹਥਿਆਰਨਿ ਕੀ ਨਹੀਂ ਲਰਾਈ।
 ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਇਹ ਚਮੁੰ ਪਲਾਈ'
 ॥ ੪੦ ॥
 ਨ੍ਰਿਪ ਲੈ ਕੇ ਉਮਰਾਵਨਿ ਸਾਥ।
 ਆਯੋ ਜਹਿ ਬੈਠੇ ਗੁਰਨਾਥ।
 ਚਿੰਤਾ ਮਹਿਦ ਧੀਰ ਉਰ ਟਾਰੀ।
 'ਕਯਾ ਅਬਿ ਕਰਹਿ' ਸਲਾਹ ਬਿਚਾਰੀ
 ॥ ੪੧ ॥
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸਭਿ ਹੀ ਢਿਗ ਬੈਸੇ।
 ਨਿਸਾ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਭਨਯੋ ਭਾ ਜੈਸੇ।
 'ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਮ ਇਹ ਜੀਤੇ ਜਾਇੰ?
 ਜਿਨ ਪਰ ਬਲ ਕੋ ਬਸ ਨ ਬਸਾਇ'
 ॥ ੪੨ ॥
 ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਰਯੋ।
 'ਤੁਮਰੋ ਕਾਜ ਕਰਨਿ ਮੈਂ ਚਹਯੋ।
 ਦਿਢ ਚਿਤ ਰਾਖਹੁ ਗਿਨਤੀ ਤਯਾਗਹੁ।
 ਮੋਹਿ ਬਚਨ ਪਰ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗਹੁ

'ਹੁਣ ਦਰਯਾ ਨਹੀਂ ਉਲਟੇਗਾ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ।

'ਜੇ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ ਉਹ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰੁੜ੍ਹਨਗੇ।

॥ ੪੩ ॥

ਚਲੇ ਕਹੇ ਪਰ ਸੰਸੈ ਛੋਰਿ।

ਸਿਧ ਕਰੋਂ ਮੈਂ ਕਾਰਜ ਤੋਰ।

ਮੋਹਿ ਭਰੋਸੇ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।

ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਇਤਿ ਹੈਂ ਸਮੁਦਾਏ। ॥ ੪੪ ॥ 'ਇਸ ਤਰਫ ਬਹੁਤ ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਹਨ।

ਮਾਨਹੁ ਕਹਯੋ ਬਿਘਨ ਨਹਿ ਹੋਇ।

ਫਤੇ ਸੁ ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਜੋਇ। ’

ਇਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ।

ਪੁਨ ਉਤਸਾਹੁ ਭੂਪ ਸੁਨਿ ਕੀਨਿ ॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟਮੋ
ਅੰਸੂ ॥ ੬ ॥

੨. [ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖਯਾ]

੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੮**ਦੋਹਰਾ:**

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬਚਨ ਕੇ,
ਧਰੀ ਧੀਰ ਮਹਿਪਾਲ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਮਨ ਦੀਨ ਹੈ,
ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਰਸਾਲ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

‘ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਅਸ ਕਾਰਜ ਨਹਿ ਕੋਈ।
ਰਾਵਰਿ ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਨਹਿ ਹੋਈ।
ਮੋ ਕਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਤੁਮ ਦੈਹੋ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਸਰ ਕਰਿ ਲੈਹੋ ॥ ੨ ॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਮੇਰੇ ਹੋਤਿ ਬਿਨਾਸ਼।
ਨਹਿ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਕੀ ਕਰਿ ਆਸਾ।
ਸੁਨਿ ਬਹੁਤਨਿ ਤੇ ਸੁਜਸੁ ਮਹਾਨਾ।
ਸ਼ਰਨ ਪਰਯੋ ਤਜਿ ਕਰਿ ਮਨ ਮਾਨਾ’

॥ ੩ ॥

ਤਿਸ ਦਿਨ ਤੇ ਪਾਛੈ ਬਡ ਛੋਟੇ।
ਮਾਨਹਿ ਗੁਰ ਬਚ ਕਬਹੂੰ ਨ ਹੋਟੇ।
ਦੋਨਹੁ ਕੂਲਨ ਪਰ ਦੂ ਡੇਰੇ।
ਪਰੇ ਰਹੈ ਪੁਨ ਕਾਲ ਬਡੇਰੇ ॥ ੪ ॥
ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਤਨਿ ਕੇ ਕਰੈਂ।
ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਰਹੈਂ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਮਾਰਨਿ ਕਾਰਨ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਕੇ ਉਪਚਾਰਨਿ। ^{‘ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ।}

॥ ੫ ॥

ਬਹੁ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਵੈਂ।
ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਕਰਿ ਹਾਥ ਬਚਾਵੈਂ।
ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਨਹਿ ਬਲ ਚਲੈ।
ਜੋ ਅਜਮਤਿਵੰਤਨਿ ਕੋ ਗਿਲੇ। ॥ ੬ ॥

^{‘ਜੋ ਕਰਾਮਾਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀ ਖਾ ਜਾਣ, ਨਿਗਲ ਜਾਣ।}

ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਬਲ ਜੋ ਫਿਰਹਿ ਨ ਫੇਰੇ।
ਜਿਸ ਤੇ ਨਾਸਹਿ ਬਲੀ ਬਡੇਰੇ।

ਕਰਤੇ ਆਧਿ ਰੁ ਬਯਾਧਿ ਉਪਾਧਾ।
ਬੈਠਿ ਬੈਠਿ ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ ਸਾਧਾ ॥ ੭ ॥

ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਰੋਮ ਨ ਬਾਂਕੋ ਹੋਵਾ।

ਕਿਸੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਸੇਕ ਨ ਜੋਵਾ।

¹ਆਂਚ ਨਾ ਲੱਗੀ ਭਾਵ ਬੋਝਾ ਜਿਹਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਕਿਤਿਕ ਮੰਤ੍ਰ ਨਰ ਬਾਵਰ ਕਰੈਂ।

ਤਨ ਆਦਿਕ ਸੁਧਿ ਸਗਰੀ ਹਰੈਂ ॥ ੮ ॥

ਕਿਤਿਕ ਅੰਗ ਕੋ ਜੁਦਾ ਕਰੰਤੇ।

ਕੋ ਸਥੰਭ ਕੋ ਦੇਹਿ ਧਰੰਤੇ।

¹ਕੋਈ (ਮੰਤ੍ਰ) ਦੇਹ ਨੂੰ ਥੰਮੇ ਵਾਂਙੂ ਜੜ੍ਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੇਤਿਕ ਤਨ ਕੋ ਦੇਂ ਪਲਟਾਈ।

ਮਾਨੁਖ ਤੇ ਕੁਛ ਔਰ ਬਨਾਈ ॥ ੯ ॥

ਕੇਤਿਕ ਜਿਹਵਾ ਠਾਕਤਿ ਐਸੇ।

¹ਰੋਕ ਦਿੰਦੇ।

ਬਾਕ ਨ ਉਚਰਜੋ ਜਾਵਹਿ ਕੈਸੇ।

ਕੇਤਿਕ ਬਲ ਹਰਤਾ ਸਭਿ ਕੇਰਾ।

ਕਹਿ ਲਗਿ ਕਹੌਂ ਤਿਨਹੁ ਕੋ ਝੇਰਾ

॥ ੧੦ ॥

ਕੋ ਤਤਕਾਲ ਬਿਨਾਸਹਿ ਪ੍ਰਾਨ।

ਫੁਰਜੋ ਨ ਏਕ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਪੈ ਆਨਿ।

ਜਿਸ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਰੱਛਕ ਹੋਇੰ।

ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਹਿ ਅਸ ਨਹਿ ਕੋਇ ॥ ੧੧ ॥

ਤਿਸ ਕੋ ਬਿਘਨ ਕਰਹਿ ਜੋ ਜਾਇ।

ਅਪਨੋ ਆਨਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਇ।

ਅਨਿਕ ਬਾਰਿ ਬਹੁ ਬਲ ਪਤਿਆਏ।

ਸੋ ਕਰਿ ਕਰਿ ਹਾਰੇ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੧੨ ॥

¹ਜਿਸ ਤੋਂ (ਸਾਡੇ ਮੰਤ੍ਰ) ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ।

ਚਿੰਤਾ ਭਈ ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼।

ਨਰ ਅਸ਼ੇਸ਼ ਕੇ ਸਹਤਿ ਨਰੇਸ਼।

ਕਜਾ ਹੋਯਹੁ ਨਹਿ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸ਼ਕਤਿ।

ਕਰਿ ਕਰਿ ਹਾਰੇ ਸਗਰੀ ਜੁਗਤਿ ॥ ੧੩ ॥

ਕੌਨ ਬਲੀ ਅਸ ਜਿਸ ਤੇ ਹਾਰੇ?

ਨਹੀਂ ਆਪਨੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਰੇ।

ਕਰਿ ਨ ਸਕਹਿ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਕੋਈ।

ਬਲਿ ਜੁਤਿ ਪੂਜੇ ਨਿਸ਼ਫਲ ਸੋਈ ॥ ੧੪ ॥

¹ਬਲੀਆਂ ਦੇਕੇ ਪੂਜੇ ਹੋਏ (ਸਾਡੇ ਮੰਤ੍ਰ) ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੋ ਗਏ।

ਬਹੁਰ ਉਪਾਉ ਔਰ ਤਬਿ ਕਰੇ।

ਇਸਤ੍ਰੀ ਗਨ ਜੇ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਧਰੇ।
 ਤਿਨ ਸਭਿ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ।
 ਕਹਯੋ ਦਰਬ ਦੇ ਕਰਿ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧੫ ॥
 ‘ਤੁਮ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੁਇ ਸਗਰੀ ਜਾਵਹੁ।
 ਨਿਜ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਵਹੁ।
 ਮਰਹਿ ਨਹੀਂ ਤੁਮ ਤੇ ਨਰ ਕੋਈ।
 ਤਉ ਦਿਖਾਵਹੁ, ਡਰ ਉਰ ਹੋਈ ॥ ੧੬ ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਕੀ ਅਨੀ।
 ਜਾਇ ਪਲਾਇ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰਿ ਘਨੀ।’
 ਸੁਨਤਿ ਜੋਖਤਾ^੧ ਹੈ ਕਰਿ ਤਯਾਰ।
 ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਮੰਤ੍ਰ ਸੰਭਾਰਿ ॥ ੧੭ ॥
 ਧੋਬਨਿ, ਕੁਮ੍ਹਰੇਰੀ, ਚਮਰੇਰੀ।
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਜਾਤਨਿ ਕੀ ਚੇਰੀ।
 ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਕਹੇ ਸਕਲ ਚਲਿ ਆਈ।
 ਕਿਨ ਹੂੰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਭੀਤ ਧਵਾਈ
 ॥ ੧੮ ॥
 ਕੋ ਬ੍ਰਿਛਨਿ ਪਰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਚਾਲੀ।
 ਛੋਰਤਿ ਮੁਖਤੇ ਅਗਨਿ ਬਿਸਾਲੀ।
 ਕੋ ਢੋਲਕ, ਕੋ ਡਮਰੂ ਗਹੀਆ।
 ਕੇਹਰਿ ਪਰ ਗਰਜਤਿ ਕੋ ਅਹੀਆ
 ॥ ੧੯ ॥
 ਕਿਤਿਕ ਭਯਾਨਕ ਰੂਪ ਦਿਖਾਵੈਂ।
 ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਬਨਿ ਠਨ ਕਰਿ ਆਵੈਂ।
 ਚਲੀ ਆਇੰ ਸਭਿ ਬੀਚ ਅਕਾਸ਼।
 ਲਸ਼ਕਰ ਕੋ ਉਪਜਾਵਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ॥ ੨੦ ॥
 ਨਹਿ ਬਸ ਚਲਹਿ ਗਹੀਂ ਨਹਿ ਜਾਇੰ।
 ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਨਰ ਡਰਪਾਇੰ।
 ਬਡ ਅਚਰਜ ਮਾਨਯੋਂ ਸਭਿਹੀਨਿ।
 ਉਰ ਉਤਸਾਹੁ ਭਯੋ ਸਭਿ ਛੀਨ ॥ ੨੧ ॥
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਤਿਯ ਗਨ ਹੇਰੀ।
 ਜਿਨ ਮਹੁ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੇਰੀ।
 ਕਹਯੋ ‘ਤਜਹੁ ਤੋਪੈਂ ਸਮੁਦਾਇ।

^੧ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

^੧ਧੋਬਣਾਂ, ਘੁਮਿਆਰੀਆਂ, ਚਮਿਆਰੀਆਂ।

^੧ਜਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਟਹਿਲਣਾਂ। (ਅ) ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਹਾਰਨਿ ਗੋਰਨਿ ਘਾਇ॥ ੨੨ ॥ 'ਗੋਲੇ ਮਾਰ ਕੇ।
 ਰਹੈ ਦੂਰ ਨਹਿ ਨੇਰੈ ਆਵਹਿ।
 ਮਰਹਿ ਜਿ ਇਹ, ਪੁਨ ਸੁਧਿ ਸੋ 'ਫਿਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਖਬਰ ਲੱਗੇਗੀ।
 ਪਾਵਹਿ'।
 ਤਬਹਿ ਤਜਾਰ ਕਰਿ ਤੋਪਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
 ਲਗੇ ਚਲਾਵਨਿ ਸਬਦ ਬਿਲੰਦ ॥ ੨੩ ॥
 ਜੇਤਿਕ ਗੋਰੇ ਤਿਨ ਪਰ ਮਾਰੇ।
 ਪਹੁੰਚੇ ਨਹਿ ਸਮੀਪ ਤਿਨ ਸਾਰੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਅਧ ਮਾਰਗ ਗਿਰ ਪਰੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਤੋਪਨਿ ਬੀਚਹਿ ਅਰੇ ॥ ੨੪ ॥
 ਕੇਤਿਕ ਆਗੈ ਤੇ ਹਟਿ ਆਏ।
 ਲਸਕਰ ਕੇ ਜੋਧਾ ਗਨ ਘਾਏ।
 ਤਿਨ ਕੇ ਤੀਰ ਛੁਯੋ ਨਹਿ ਗੋਰਾ।
 ਸੋ ਪਿਖਿ ਹਸਹਿ ਮਚਾਵਤਿ ਸ਼ੋਰਾ
 ॥ ੨੫ ॥
 ਨਾਚਤਿ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਲੇਤਿ ਭਵਾਰੀ।
 ਗਾਵਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਤਿ ਹੈਂ ਭਾਰੀ।
 ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤ੍ਰ ਕੇ ਕਬਿ ਹੁਇ ਉਰੇ।
 ਕਬਿ ਦੌਰਤਿ ਗਮਨਤਿ ਹੈਂ ਪਰੇ ॥ ੨੬ ॥
 ਕੇਤਿਕ ਕੇ ਸਿਰ ਛੂਟੇ ਬਾਰ।
 ਬਿਰਧਾ ਮਹਾਂ ਰੂਪ ਬਿਕਰਾਰ।
 ਕੇਤਿਕ ਜੁਵਾ ਧਰੇ ਸਿੰਗਾਰੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਮੁਖ ਤੇ ਅਗਨੀ ਡਾਰੇ ॥ ੨੭ ॥
 ਲਸਕਰ ਉਪਰ ਕੋ ਫਿਰਿ ਗਈ।
 'ਭੱਛਹੁ ਇਨਹਿ' ਪੁਕਾਰਤਿ ਭਈ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਬਿ ਦੇਖਨਿ ਕਿਯੋ।
 ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਬਿਸਮਯੋ ॥ ੨੮ ॥
 -ਇਨ ਪਰ ਨਹਿ ਕੁਛ ਜਤਨ ਹਮਾਰੇ।
 ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਬਲ ਤੇ ਕਰਹਿ ਸੰਘਾਰੇ।
 ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਮੋਹਿ ਪਿਤਾਮਾ।
 ਇਮ ਹੀ ਕਰਿ ਭੇਜਯੋ ਜਮ ਧਾਮਾ
 ॥ ੨੯ ॥

ਬਿਜੈ ਆਸ ਅਬਿ ਕੈਸੇ ਕਰੋਂ।
 ਹੈ ਇਕ ਜਤਨ ਸ਼ਰਨ ਗੁਰ ਪਰੋਂ-।
 ਕੋਤਕ ਗਨ ਇਸਤ੍ਰੀਨਿ ਵਿਸ਼ੇਖਾ।
 ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਬਿਸਮਤਿ ਨੇ ਦੇਖਾ

॥ ੩੦ ॥

ਹਯ ਅਰੂਢ ਕਰਿ ਤਬਿ ਮਹਿਪਾਲਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਬੇ ਕੋ ਚਾਲਾ।
 ਉਚੇ ਹੁਤੇ ਦਮਦਮਾਂ ਦੂਰੇ।
 ਉਤਰੇ ਰਹੇ ਤਹਾਂ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ॥ ੩੧ ॥
 ਜੋਧਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੰਗ ਮਹੁ ਚਾਲੇ।
 ਆਵਤਿ ਚਲਯੋ ਚਿੰਤ ਮਹਿਪਾਲੇ।
 ਜਬਿ ਦਮਦਮੇ ਨਿਕਟਿ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।
 ਅਸੁ ਤੇ ਉਤਰਿ ਸੀਸ ਕੋ ਨਜਾਯੋ ॥ ੩੨ ॥
 ਪਾਇਨ ਸੋਂ^੧ ਉਪਰ ਚਲਿ ਗਯੋ।

^੧ਪੈਦਲ।

ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੇਖਤਿ ਭਯੋ।
 ਧਾਇ ਉਤਾਇਲ ਚਰਨਨਿ ਪਰਯੋ।
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਆਗੈ ਬਿਰਯੋ ॥ ੩੩ ॥
 ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਜਿਸ ਕੇ ਲਗਿ ਰਹੀ।
 ਕੰਚਨ ਖਚਤਿ ਮੁਸ਼ਟ ਜਿਸ ਅਹੀ।
 ਜਰੇ ਬੱਜ੍ਰ ਕੰਕਨ ਕਰ ਧਰੇ^੧।
 ਕੁੰਡਲ ਕਰਨਨਿ ਮੁਕਤਾ ਧਰੇ^੨ ॥ ੩੪ ॥
 ਜਿਗਾ ਪਾਗ ਪਰ ਦਮਕਤਿ ਦੀਸਿ^੩।

^੧ਹੀਰੇ ਜੜੇ ਕੜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ।

^੨ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੁੰਡਲ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

^੩ਦਿੱਸਦੀ ਹੈ।

ਅਰੁ ਉਤੰਗ ਕਲਗੀ ਸੁਭ ਸੀਸ।
 ਬਸਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਧਰੇ।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਨਮੁਖ ਬੈਠਿਬ ਕਰੇ ॥ ੩੫ ॥
 ਸੇਤ ਬਸਤ੍ਰ ਗੁਰ ਕੇ ਗਰ ਜਾਮਾ।
 ਬਹੁ ਸੂਖਮ ਸ਼ੋਭਤਿ ਅਭਿਰਾਮਾ।
 ਧਨੁਖ ਬਾਨ ਆਗੇ ਬਡ ਧਰਯੋ।
 ਸੁੰਦਰ ਚਮਰ ਸੀਸ ਪਰ ਢੁਰਯੋ ॥ ੩੬ ॥
 ਭਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੋਂ ਨੈਨ ਰਸੀਲੇ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਉਰ ਮਹਾਂ ਗਹੀਲੇ।
 ਸ਼ਰਨ ਪਰਹਿ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ ਠਾਨੀ।

ਦੋਨਹੁ ਲੋਕਨਿ ਕੋ ਸੁਖਦਾਨੀ ॥ ੩੭ ॥

ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਮੁਖ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।

‘ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ! ਕਹੁ ਕੁਸਲ ਤੁਮਾਰੇ?’

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੋਲਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾਰੀ।

‘ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ! ਸਭਿ ਸੁਖ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ

॥ ੩੮ ॥

ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਾਲਾ।

ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਮਨ ਬਿਸਮ ਬਿਸਾਲਾ।

ਇਸਤ੍ਰੀ ਗਨ ਲਸਕਰ ਢਿਗ ਆਵਤਿ।

ਕਰਿ ਟਾਮਨ ਕੋ ਭਟਨਿ ਡਰਾਵਤਿ

॥ ੩੯ ॥

ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਉਰ ਧੀਰਜ ਹਾਰੀ।

ਤਿਨ ਪਰ ਚਲਤਿ ਨ ਕੋ ਉਪਚਾਰੀ।

ਤੋਪ ਤੁਪਕ ਜੰਜੈਲ ਚਲਾਵੈਂ।

ਉਲਟਿ ਆਇ ਹਮਰੇ ਭਟ ਘਾਵੈਂ ॥ ੪੦ ॥

ਬ੍ਰਿਛ ਉਡਾਵਤਿ ਭੀਤ ਭਜਾਵੈਂ।

ਮੁਖ ਤੇ ਅਗਨਿ ਲਾਟ ਨਿਕਸਾਵੈਂ।

ਗਹੀ ਨ ਜਾਇ ਨਿਕਟਿ ਨਹਿ ਆਵੈਂ।

ਲਸਕਰ ਕੇ ਉਪਰਿ ਫਿਰਿ ਜਾਵੈਂ ॥ ੪੧ ॥

ਸਭਿ ਜੋਧਾ ਬਿਸਮਤਿ ਚਿਤ ਹੋਇ।

ਡਰਤਿ ਰਹਤਿ ਬਸ ਚਲਤਿ ਨ ਕੋਇ।

ਮੈਂ ਤੁਮਰੇ ਪਰ ਕਰਿ ਬਿਸਵਾਸ।

ਚਢਿ ਆਯਹੁ ਧਰਿ ਚਰਨਨਿ ਆਸ

॥ ੪੨ ॥

ਨਾਂਹਿ ਤ ਮੋ ਤੇ ਕਿਮ ਬਨਿ ਆਵਹਿ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੇ ਜਹਿ ਪਚ[†] ਜਾਵਹਿ।

ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਬਨਹਿ[†] ਅਬਿ ਕੈਸੇ?

ਨਿਕਟਿ ਆਪ ਕੇ ਬੂਝੋਂ ਤੈਸੇ ॥ ੪੩ ॥

ਚਿਰੰਕਾਲ ਬੀਤਾ ਇਤ ਆਏ।

ਡੇਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਟ ਛਾਏ।

ਤਿਨ ਪਰ ਜੋਰ ਪਰਯੋ ਨਹਿ ਕੋਊ।

ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਮਿਲਹਿ ਆਇ ਕਿਮ ਸੋਊ

[†]ਭਾਵ-..... ਵਰਗੇ ਜਿੱਥੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [†]ਪਾ:-ਮਰ।

[†]ਪਾ:-ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਕਰਹਿ।

॥ ੪੪ ॥

ਨਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮੇਰੇ।

-ਸਾਧੋਂ ਦੇਸ਼- ਉਪਾਇ ਨ ਹੋਰੇ।

ਏਕ ਜਤਨ ਮੈਂ ਦਿਢ ਕਰਿ ਰਾਖਯੋ।

ਰਾਵਰਿ ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਅਭਿਲਾਖਯੋ

॥ ੪੫ ॥

ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਬਿਚਾਰੋ।

ਚਿੰਤਾ ਸਲਿਤਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰੋ। ’

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨ੍ਰਿਪ ਬਚ ਭੀਰੁ। ^{‘ਕਾਇਰਤਾ ਦੇ।}

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ ਦੀਨਸਿ ਧੀਰ ॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤਮੇ
ਅੰਸੂ ॥ ੭ ॥

੮. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਦੀ ਜੰਗ ਹਿਤ ਤਿਆਰੀ]

2<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੯

ਦੋਹਰਾ:

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਨਿ ਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ
ਫੁਰਮਾਇ।

‘ਮਤ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਕੀਜੀਏ, ਹੁਇ ^{‘ਪਰਮੇਸਰ।}
ਰਘਬੀਰ’ ਸਹਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

^{‘ਜੋ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ (ਕੰਮ) ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ।}

ਨਹੀਂ ਮਾਨ ਤੇ ਜੋ ਬਨਿ ਆਯੋ।

ਮਹਾਂ ਕਠਨ ਹੈ ਤੋਹਿ ਬਤਾਯੋ।

^{‘ਜੋ ਤੂੰ ਦਸਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਕਠਨ ਹੈ।}

ਸੋ ਕਾਰਜ ਤੂੰ ਕਰਹਿ ਬਨਾਇ।

ਬਿਜੈ ਕਾਮਰੂ ਕੀ ਹੁਇ ਜਾਇ ॥ ੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਤਾਪੁ।

ਤਿਸ ਤੇ’ ਜਸੁ ਲੈਹੈਂ ਬਹੁ ਆਪੁ।

^{‘ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ।}

ਸੁਖ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸਦਨ ਮਹਿ ਮਿਲਿ ਹੈਂ।

ਰਹਿ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਪੁਨ ਚਲਿ ਹੈਂ

॥ ੩ ॥

ਅਬਿ ਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਟਾਮਨ ਹਾਰੀ।

^{‘ਟੂਣਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ।}

ਜਬਿ ਆਵਹਿ ਲਸਕਰ ਦਿਸਿ ਸਾਰੀ।

ਤਤਛਿਨ ਸੁਧਿ ਹਮ ਨਿਕਟਿ ਪੁਚਾਵਹੁ।

ਬੇਗ ਤੁਰੰਗ ਸਊਰ ਚਢਾਵਹੁ ॥ ੪ ॥

ਹਮ ਦੇਖਹਿ ਪੁਨ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਰਹੈ।

ਛੂਛੀ ਹੋਇ ਤਿਸੀ ਥਲ ਬਹੈਂ।

ਰਿਦੈ ਸੰਦੇਹ ਨ ਕੀਜਹਿ ਕਦਾ।

ਧਰਹੁ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦੈ ਸਦਾ’ ॥ ੫ ॥

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਬਾਕ ਸੁਹਾਏ।

ਬਹਜੋ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤਰੀ ਜਨੁ ਪਾਏ।

^{‘ਜਿਵੇਂ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਬੇੜੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।}

ਹਰਖ ਭਰਜੋ ਉਰ ਭੂਪ ਉਦਾਰੇ।

ਮਨਹੁ ਕਲਪਤਰੁ ਲਹਜੋ ਸੁਖਾਰੇ ॥ ੬ ॥

–ਜਗ ਮਹਿ ਸੁਜਸੁ ਮੋਹਿ ਹੈ ਐਸੇ।

ਭੂਪਤਿ ਮਾਨ ਨ ਪਾਯਹੁ ਜੈਸੇ’ –।

^{‘ਜਿਵੇਂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ।}

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਪਗ ਪਰ ਨਮੋ।

ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਗਯੋ ਤਿਹ ਸਮੇ ॥ ੭ ॥

ਸਭਿ ਲਸਕਰ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ।

‘ਰਹੋ ਸੁਚੇਤ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰਿ ਛੀਨਾ।

ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਬਿ ਆਵਹਿ ਤਬਿ ਦੇਖੋ।

ਤਾਤਕਾਲ ਸੁਧਿ ਦੇਹੁ ਪਰੇਖੋ’ ॥ ੮ ॥

‘ਪਰਖ ਕੇ।

ਗਹਹਿ ਤਿਨਹੁ ਕੋ ਜਾਨਿ ਨ ਦੈਹੈ।

ਬਹੁਰ ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ’ ਫਲ ਪੈ ਹੈ। ’

‘ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ।

ਇਮ ਭੂਪਤਿ ਕੀਨਸਿ ਤਕਰਾਈ।

ਏਕ ਜਾਮਨੀ ਜਬਹਿ ਬਿਤਾਈ ॥ ੯ ॥

ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਚਮ੍ਹੁ ਭਟ ਜਾਗੇ।

ਤਿਨ ਇਸਤ੍ਰਿਨਿ ਕੋ ਖੋਜਨਿ ਲਾਗੇ।

ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਆਵਤਿ ਤਿਤ ਹੋਰੈਂ।

ਭਏ ਸੁਚੇਤ ਪਰਸਪਰ ਟੇਰੈਂ ॥ ੧੦ ॥

‘ਅਬਿ ਕੇ ਗਹਿ ਲੇਵਹਿ ਤਿਨ ਕਾਮਨ’।

‘ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ।

ਕਰਤਿ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਜੇ ਟਾਮਨ। ’

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਆਈ ਇਕ ਧੋਬਨ।

ਤਰੁਵਰੁ ਚਢੀ ਚਢ੍ਹੋ ਤਨ ਜੋਬਨ ॥ ੧੧ ॥

ਤਤਛਿਨ ਇਕ ਚਢਾਇ ਅਸਵਾਰ।

ਤੁਰੰਗ ਧਵਾਇ ਬੇਗ ਬਡ ਧਾਰਿ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸੁਧਿ ਕਰਿ ਦਈ।

‘ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਖਉ ਤ੍ਰਿਯਾ ਜੋ ਅਈ’

॥ ੧੨ ॥

ਨਿਕਸੇ ਵਹਿਰ ਬੰਗਲੇ ਸ੍ਵਾਮੀ।

ਤਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਤਿ’ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।

‘ਦੇਖਿਆ।

ਜਬਹਿ ਡੀਠ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਪਰੀ।

ਮੰਤ੍ਰੁ ਸ਼ਕਤਿ ਤ੍ਰਿਯਾ ਕੀ ਸਭਿ ਹਰੀ

॥ ੧੩ ॥

ਨਿਸ਼ਚਲ ਤਰੁਵਰੁ ਤਿਸ ਥਲ ਭਯੋ।

ਸ਼ਕਤਿ ਬਹੀਨ ਉਡ੍ਹੋ ਨਹਿ ਗਯੋ।

ਹਾਰ ਰਹੀ ਮੁਖ ਮੰਤ੍ਰੁ ਉਚਾਰਤਿ।

ਕਛੂ ਨ ਹੋਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਉਰ ਧਾਰਤਿ ॥ ੧੪ ॥

ਇਤ ਉਤ ਕਰਤਿ ਬਿਲੋਕਨਿ ਬਵਰੀ’।

‘ਬਾਵਰੀ ਹੋਈ।

ਨਹੀਂ ਤਜਤਿ ਤਰੁਵਰੁ ਸੋ ਠਵਰੀ।	'ਬਿੱਛ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਿੱਲਿਆ ਨਾ।
ਮਹਾਂ ਸਿੱਧਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪਰੀ ਹੈ।	'ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ।
ਜਿਸ ਤੇ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਹਰੀ ਹੈ ॥ ੧੫ ॥	
ਬਹੁ ਲੋਕਨਿ ਤਬਿ ਧਾਇ ਧਰੀ ਹੈ।	'ਦੌੜ ਕੇ ਪਕੜ ਲਈ।
ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਨਿ ਗੁਰੂ ਕਰੀ ਹੈ।	
ਗਹਿ ਆਨੀ ਉਰ ਅਧਿਕ ਡਰੀ ਹੈ।	
ਹੇਰਿ ਰੂਪ ਕੋ ਪਾਇ ਪਰੀ ਹੈ ॥ ੧੬ ॥	'ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਖਕੇ ਚਰਨੀਂ ਡਿੱਗੀ।
‘ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਆਪ ਕੋ ਅਹੈ।	
ਜਿਹ ਸਮਸਰਤਾ ਕੋਇ ਨ ਲਹੈ।	
ਮੈਂ ਬਿਲੋਕਿ ਤੁਮ ਨੀਕੇ ਜਾਨੇ।	'ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ।
ਭਏ ਬਿਸਨੁ ਅਵਤਾਰ ਪਛਾਨੇ ॥ ੧੭ ॥	
ਅਪਰ ਬਿਥੈ ਇਮ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਹੋਈ।	
ਹੇਰਤਿ ਹਮਹੁ ਹਰਾਵਹਿ ਜੋਈ।	
ਸਭਿ ਜਗ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤੁਮ ਅਹੋ।	
ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸਰਬ ਨਿਰਬਹੋ ॥ ੧੮ ॥	
ਕਿਮ ਸਹਾਇ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਭਏ?	
ਇਸ ਰਾਜਾ ਪਰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਅਏ।	
ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਰੱਛਯਾ ਕੇ ਯੋਗ।	
ਅਹੈਂ ਅਲੰਬਾ ਆਪ ਕੇ ਲੋਗ ॥ ੧੯ ॥	'ਆਸਰੇ।
ਸੁਨਿ ਧੋਬਨ ਤ੍ਰਿਯ ਕੀ ਚਤੁਰਾਈ।	
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਮੁਸਕਾਇ ਗੁਸਾਈਂ।	
ਕਹਯੋ ਤਿਸਹਿ ਸਭਿ ਤੇ ਕਰਿ ਨਜਾਰੀ।	
‘ਨ੍ਰਿਪ ਤੁਮਰੇ ਕਹੁ ਲੇਹਿ ਹਕਾਰੀ	
॥ ੨੦ ॥	
ਇਮ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਂ ਤਿਸ ਦੇਹਿ ਮਿਲਾਇ।	
ਦੈ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਕਰਾਇ।	'ਵੈਰ।
ਰਾਖਹਿ ਸਮ ਹਮ ਤਾਂਹਿ ਨ ਮਾਰਹਿ।	
ਨਿਜ ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਹਿ	
॥ ੨੧ ॥	
ਸੁਨਿ ਧੋਬਨ ਜੋਬਨ ਯੁਤਿ ! ਇਹਾਂ।	
ਰਹਹੁ ਬੈਠਿ ਬਿਤ ਤੁਵ ਤਰੁ ਜਹਾਂ।	'ਜਿੱਥੇ ਤੇਰਾ ਬਿੱਛ ਹੈ।
ਸਭਿ ਕੁਟੰਬ ਕੋ ਲੇਹੁ ਬੁਲਾਇ।	

ਬਸਹੁ ਸਦਾ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਪਾਇ

॥੨੨॥

ਬਸਿ ਹੈਂ ਅਪਰ ਲੋਕ ਸਮੁਦਾਇ।

ਤੋਹਿ ਨਾਮ ਪਰ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਇ।

ਜਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਿ ਤੇਰੀ ਰਹੈ।

ਜਬਿ ਲਗਿ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਤਿ ਥਲ ਅਹੈ। 'ਜਦ ਤਕ (ਇਸ) ਥਾਨ ਵਿਖੇ ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਵਸਦਾ ਰਹੇਗਾ।

॥੨੩॥

ਹਮ ਬਸਾਇ ਕਰਿ ਗਮਨਹਿ ਆਨ।

ਤਬਿ ਲਗਿ ਬੈਠਿ ਬ੍ਰਿਛ ਕੇ ਥਾਨ। ’

ਪਾਇ ਬਚਨ ਇਮ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇਰਾ।

ਧੋਬਨ ਜਾਇ ਕਰਜੋ ਤਹਿ ਡੇਰਾ ॥੨੪॥

ਤਿਸ ਪੀਛੇ ਜੇਤੀ ਤ੍ਰਿਯ ਆਈ।

ਗਹੀ ਧੋਬਨੀ ਦੇਖਿ ਪਲਾਈ।

ਹਟਿ ਪਾਛੇ ਕੋ ਨਹੀਂ ਨਿਹਾਰਾ।

–ਹਮ ਕੋ ਗਹੈਂ– ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਧਾਰਾ ॥੨੫॥

ਬਡੇ ਬੇਗ ਸੋਂ ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸੀ।

ਦਈ ਭੂਪ ਕੋ ਖਬਰ ਅਸੇਸੀ।

‘ਨਿਤ ਹਮ ਜਾਤਿ ਡਰਾਵਤਿ ਸਭਿ ਕੋ।

ਉਪਰ ਫਿਰਤਿ ਪਾਇ ਮਗ ਨਭ ਕੋ

॥੨੬॥

ਹਮ ਤੋ ਧੋਬਨ ਗਈ ਅਗਾਰੀ।

ਸਿਧ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸੁਨਿਯਤਿ ਭਾਰੀ।

ਤਿਨ ਗਹਿ ਲੀਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਪਰਹਰਿ ਕੇ। 'ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ।

ਫਿਰਤਿ ਅਰੁਢਿ ਜੁ ਉਪਰ ਤਰੁ ਕੇ

॥੨੭॥

ਅਬਿ ਤੇ ਆਗੇ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵਹਿ।

ਜੋ ਜਾਵੈ ਨਿਜ ਕੋ ਗਹਿਵਾਵਹਿ।

ਅਪਰ ਜਤਨ ਕੋ ਕਰਹੁ ਬਨਾਇ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਆਪ ਪਰਾਜੈ ਪਾਇ’ ॥੨੮॥ 'ਹਾਰ।

ਸੁਨਿ ਰਾਜਾ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰੇ।

–ਮੰਤ੍ਰ ਕਰੇ ਮੈਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਗਾਰੇ।

ਹਿਤ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਰਨਿ ਕੇ ਬਹੁ ਪ੍ਰੇਰੇ।

ਨਹੀਂ ਸਰੇ ਕਾਰਜ ਤਬਿ ਮੇਰੇ ॥ ੨੯ ॥

ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਹੈ ਤਿਨਹੁ ਸਹਾਇ।

ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤਿ ਨਹਿ ਪਹੁੰਚ ਸਕਾਇ।

ਜੇ ਗਿਰਵਰ ਕੋ ਦੇਤਿ ਉਡਾਈ।

ਅਚਲ ਚਲਾਵਤਿ, ਚਲਤਿ ਬਿਰਾਈ

॥ ੩੦ ॥

ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੋ ਰਾਖਹਿ ਰੋਕ।

ਤਿਨ ਆਗੈ ਕਯਾ ਬਪੁਰੇ ਲੋਕ।

ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਨਰੇਸ਼ੁਰ ਘਾਵਤਿ।

ਜਤਨ ਸਮੇਤ ਨ ਬਚਿਬੇ ਪਾਵਤਿ ॥ ੩੧ ॥

ਸਭਿ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੋਏ ਇਕ ਬਾਰੀ।

ਯਾਂ ਤੇ ਲਖਿਯਤਿ ਕੋ ਸਿਧ ਭਾਰੀ।

ਅਬਿ ਕਾਮੱਖਯਾ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇ।

ਹਾਰੇ ਕਰਿਤੇ ਅਪਰ ਉਪਾਇ ॥ ੩੨ ॥

ਸਦਾ ਬਿਘਨ ਤੇ ਹਮਹਿ ਬਚਾਵਤਿ।

ਕਬਹੂੰ ਨ ਜੀਤਯੋ ਜੋ ਚਢਿ ਆਵਤਿ।

ਧਰਮ ਅਰਥ^੧ ਨਿਤ ਬਨਹਿ ਸਹਾਈ।

^੧ਧਰਮ ਦੇ ਵਾਸਤੇ।

ਦਾਸਨਿ ਲਾਜ ਰਖਹਿ ਬਡਿਆਈ-

॥ ੩੩ ॥

ਇਮ ਚਿੰਤਾ ਕਰਿ ਕੈ ਮਹਿਪਾਲਾ।

ਹੋਮ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਲੀਨਿ ਬਿਸਾਲਾ।

ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਪੁਨ ਨਰ^੧ ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ।

^੧ਮੰਤ੍ਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਸ਼।

ਦੇਵੀ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਚਲਿ ਆਏ ॥ ੩੪ ॥

ਹੋਇ ਪੁਨੀਤ ਅਰਾਧਤਿ ਸਾਰੇ।

ਪਾਵਕ ਬਿਖੈ ਦਰਬ^੧ ਕੋ ਡਾਰੇ।

^੧ਭਾਵ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਤੋਂ ਹੈ।

ਕਾਮੱਖਯਾ ਕੋ ਕਰਯੋ ਅਵਾਹਨ।

ਮੁਖ ਪੰਡੇ ਬੋਲੀ ਮਨ ਭਾਵਨ^੧ ॥ ੩੫ ॥

^੧ਮਨ ਦੇ ਭਾਵਨ ਵਾਲੀ (ਦੇਵੀ) ਪੰਡੇ ਦੇ ਮੁਖ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ।

‘ਭੋ ਭੂਪਤ ! ਚਿੰਤਾ ਮਤ ਕੀਜਹਿ।

ਨਹੀਂ ਖੇਦ ਤੁਹਿ, ਧੀਰ ਧਰੀਜਹਿ।

ਰਾਜ ਸਹਤਿ ਕੁਸ਼ਲੀ^੧ ਤੂ ਰਹੈ।

^੧ਖੁਸ਼ੀ।

ਰਿਪੁ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰਾਜੈ ਲਹੈ ॥ ੩੬ ॥

ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ^੧ ਤੁਝ ਭਾਖਹਿ ਜਥਾ।

^੧ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਹੈ।

ਰਹੁ ਅਨੁਸਾਰਿ ਮਾਨੀਅਹਿ ਤਥਾ। ’
 ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸਨਿ ਭੀ ਜਗਰਾਨੀ।
 ਸਚਿਵ ਸਮੇਤ ਨ੍ਰਿਪਤ ਨੈ ਮਾਨੀ ॥ ੩੭ ॥
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਨਿਜ ਭਵਨ ਸਿਧਾਏ।
 ਚਿਤਵਹਿ ਚਿਤ ਕੈਸੇ ਹੁਇ ਜਾਏ।
 ਹਮ ਤੇ ਅਬਿ ਉਪਾਵ ਕਯਾ ਹੋਵੈ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਕੋ ਡਰ ਖੋਵੈ ॥ ੩੮ ॥
 ਨਿਜ ਬਲ ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਿ ਹਾਰੇ।
 ਤਿਨ ਕੇ ਕਛੂ ਨ ਕਾਰਜ ਸਾਰੇ।
 ਅਬਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕਰਨਿ ਬਨਿ ਆਵੈ।
 ਸ੍ਰੀ ਕਾਮੱਖਯਾ ਜੈ ਕਰਿਵਾਵੈ’ ॥ ੩੯ ॥
 ਇਮ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਸਚਿਵਨ ਸੰਗ।
 ਭਯੋ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨਿ ਕੋ ਜੰਗ।
 ਰਣ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਬਹੁ ਬਰਤਾਈ।
 ਸੁਭਟ ਸਕੇਲਿ ਕਰੇ ਇਕ ਥਾਈਂ ॥ ੪੦ ॥
 ਤੋਪ ਤੁਪਕ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ ਸੁੱਧ।
 ਪਠੀ ਸੈਨ ਬਡ ਕਰਿਬੇ ਜੁੱਧ।
 ‘ਹਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਚਢਹਿ ਪਿਛਾਰੀ।
 ਕਰਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਪਿਖਹਿ ਭਟ ਭਾਰੀ’
 ॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਿ ਰਾਸੇ ‘ਕਾਮੱਖਯਾ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਗ’ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਅਸ਼ਟਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੮ ॥

ੲ. [ਦੇਵੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ]

ੲ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੦

ਦੋਹਰਾ:

ਇਤ ਧੋਬਨ ਜਬਿ ਗਹਿ ਲਈ,
ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਕੋ ਆਇ।
ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਬਹੁ ਹਰਖ ਉਰ,
ਗੁਰੁ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਯੋ ਧਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਕਰੀ ਬੰਦਨਾ ਬੈਠਯੋ ਆਨਿ।
ਬਿਨਤੀ ਕੇ ਜੁਤਿ ਕਰਤਿ ਬਖਾਨਿ।
'ਰਾਵਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਜਾਨਾ।
ਫਤੇ ਹੋਹਿ ਮਮ ਕਾਜ ਮਹਾਨਾ ॥ ੨ ॥
ਤਉ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਮਮ ਅਰਜੀ।
ਸਭਿ ਲਸਕਰ ਬਰਤਹਿ ਤੁਮ ਮਰਜੀ।
ਦੇਖਿ ਸਿਦਕ ਸਭਿ ਕੇ ਉਰ ਹੋਵਾ।
ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਖੋਵਾ ॥ ੩ ॥
ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਬੀਤਯੋ ਹਮ ਆਏ।
ਖਰਚੇ ਕੋਸ਼ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਏ।
ਬਿਸਰੇ ਸਦਨ, ਰਹੇ ਸਭਿ ਐਸੇ।

'ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਭੀ ਭੁੱਲੇ ਤੇ ਐਵੇਂ (ਭਾਵ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ)। ਰਹੇ।

ਰਿਪੁ ਪਰ ਜੋਰ ਪਰਯੋ ਨਹਿ ਕੈਸੇ ॥ ੪ ॥
ਨਹੀਂ ਬਾਹਨੀ ਪਾਰ ਉਤਾਰੀ।
ਨਹਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮਚਯੋ ਭੈ ਕਾਰੀ।
ਕਬਿ ਲਗਿ ਇਹ ਠਾਂ ਬੈਠੇ ਰਹੈ।
ਉਮਰਾਵ ਜਿ ਅਕੁਲਾਵਤਿ ਅਹੈ ॥ ੫ ॥
ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਕਰੁਨਾ ਤੁਮਰੀ ਜੋਵੈਂ।
ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇ ਛੁਟਿਬੋ ਹੋਵੈ।
ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਜੀ! ਕਰਹੁ ਸਹਾਈ।
ਬਡ ਕਲੇਸ਼ ਤੇ ਲੇਹੁ ਬਚਾਈ ॥ ੬ ॥
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਤੁਮ ਦਿਸਿ ਹੇਰਤਿ।
ਕਹਿਬੇ ਹੇਤੁ ਮੋਹਿ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰਤਿ।
ਸਗਰੋ ਲਸਕਰ' ਸ਼ਰਨ ਤੁਮਾਰੀ।
ਮਹਾਂਰਾਜ! ਕੀਜੈ ਰਖਵਾਰੀ ॥ ੭ ॥

'ਫੌਜ।

ਰਾਵਰ ਕੋ ਭਰੋਸ ਹੈ ਭਾਰੋ।
ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਕੋ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰੋ।
ਜਬਿ ਕਬਿ ਕਾਰਜ ਤੁਮਹੀ ਕਰਨਾ।
ਸਗਰੇ ਚਾਹਤਿ ਰਾਵਰਿ ਸ਼ਰਨਾ' ॥ ੮ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹੜੇ।
'ਅਤਿ ਸੈ ਕਠਨ ਕਾਜ ਹਮ ਲਹੜੇ।
ਕਾਮੱਖਯਾ ਦੇਵੀ ਬਰਦਾਨੀ।
ਇਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੀਨਿ ਮਹਾਨੀ ॥ ੯ ॥

ਇਨ ਕੇ ਬਡੇ' ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੀ ਹੈ।
ਬਰ ਦੇਵਨਿ ਕੋ ਸ਼ਿਵਾ' ਢਰੀ ਹੈ।

'ਕਾਮਰੂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਵਡਿਆਂ ਨੇ।

'ਦੇਵੀ।

-ਅਚਲ ਰਾਜ ਹਮਰੀ ਕੁਲ ਰਹੈ।
ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਆਇ ਪਰਾਜੈ' ਲਹੈ ॥ ੧੦ ॥

'ਹਾਰ।

ਰਾਜ ਹਮਾਰੋ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਨ ਹੋਇ-।
ਇਹ ਬਰ ਲਿਯੋ ਦੇਸ਼ ਨ੍ਰਿਪ ਜੋਇ।
ਤਿਸ ਬਰ ਕੋ ਕੂਰੋ ਕਿਮ ਕਰੈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਪਖ ਦੇਵੀ ਤਿਨ ਧਰੈ ॥ ੧੧ ॥
ਅਪਰ ਕੌਨ ਦੇਵੀ ਬਰ ਖੋਵੈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਕਾਜ ਕਠਨ ਹੀ ਹੋਵੈ।
ਨਹਿ ਦੇਵੀ ਬਰ ਸਕਹਿ ਮਿਟਾਇ'।

*ਇਹ ਵਚਤੋਵਯਾਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਦਾ ਵਰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਫਿਰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰੋ ਨਿਸ਼ਚੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਗੋਯਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆਂ ਦੇਵੀ ਦਾ ਵਰ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਸ ਰਾਜੇ ਪਰ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਵਰ ਟੁੱਟਣੇ ਤੁੱਲ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਭਾਵ ਨੂੰ ਇਉਂ ਨਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਦੇਵੀ ਵਰ ਨੂੰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਟ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਵਿਚ ਬੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪਰ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਹੋਣੀ ਬੀ ਚਾਹੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਝਾਤੂ ਦੋਂਦੀ ਦੇਵੀ ਦੇਖੀ ਗਈ ਆਦਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਸਕਲ ਜਗ ਮਾਇ
॥ ੧੨ ॥

ਤਊ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਕਹੜੇ ਹਮਾਰੋ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰੋ।
ਸੱਤਿਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਯਹਿ।
ਰਿਦੇ ਸੰਦੇਹਨਿ ਕੋ ਪਰਿਹਰੀਯਹਿ
॥ ੧੩ ॥

ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੁਇ ਹੈ ਬਿਜੈ ਤੁਮਾਰੀ।

ਨਹਿ ਬੀਤਹਿ ਚਿਰਕਾਲ ਅਗਾਰੀ।
ਕਿਤਿਕ ਦਿਨਨ ਮਹਿ ਅਪਨੇ ਦੇਸ਼।
ਗਮਨਹਿ, ਤਜਾਗਹੁ ਸਕਲ ਕਲੇਸ਼'

॥ ੧੪ ॥

ਇਮ ਸੁਨਿ ਭੂਪਤਿ ਪਾਇ ਅਨੰਦ।
ਕੀਨਿ ਬੰਦਨਾ ਦ੍ਰੈ ਕਰ ਬੰਦਿ।
ਧਰਿ ਨਿਸ਼ਚੈ ਗਮਨਯੋ ਨਿਜ ਡੇਰੇ।
ਜਾਨਹਿ -ਕਰਹਿ ਕਾਜ ਗੁਰ ਮੇਰੇ ॥ ੧੫ ॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਦੁਰਲਭ ਹੁਤੀ ਬਿਸਾਲ।
ਕਿਸ ਨੇ ਬਿਜੈ ਲਈ ਕਿਸ ਕਾਲ-।
ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਜਬਿ ਜਾਮਨਿ ਹੋਈ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨ ਥਿਰੇ ਸਭਿ ਕੋਈ

॥ ੧੬ ॥

ਗਯੋ ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ ਰਣਵਾਸ।
ਅਨਿਕ ਇਸਤ੍ਰੀਅਨਿ ਜਹਾਂ ਬਿਲਾਸ।
ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸੈਨ ਕੋ ਕੀਨਿ।
ਸੇਵਹਿ^੧ ਰਾਨੀ ਬੈਸ ਨਵੀਨ ॥ ੧੭ ॥

^੧ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪੀਤੰਬਰ ਅਰੁ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰ।
ਮਹਿਪਾਲਕ ਨੇ ਰਖੀ ਉਤਾਰਿ।
ਖੰਜਰ ਇਕ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਸ ਰਖੰਤਾ।
ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਬਿਖੈ ਰਖਯੋ ਦੁਤਿਵੰਤਾ^੧ ॥ ੧੮ ॥

^੧ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲਾ, ਚਮਕੀਲਾ।

॥ ੧੯ ॥

ਰਤਨ ਜਰਾਊ ਮੁਸ਼ਟ ਗਹਿਨ ਕੀ^੧।
ਅਪਰ ਬਿਭੂਖਨ ਸ਼ੋਭਾ ਤਨ ਕੀ।
ਸੁੰਦਰ ਚੌਂਕੀ ਪਰ ਢਿਗ ਧਰੇ।
ਸਿਹਜਾ ਪਰਿ ਭੂਪਤਿ ਚਢਿ ਥਿਰੇ

^੧ਫਤਨ ਵਾਲੀ ਮੁੱਠ।

॥ ੧੯ ॥

ਕਰਿ ਦੇਵੀ ਕਾਮੱਖਯਾ ਨਮੋ।
ਭਯੋ ਨੀਂਦ ਬਸਿ ਪਰਿ ਤਿਹ ਸਮੋ।
ਨਿਸ ਮਹਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਰੇ।
ਸਰਬ ਅਨਾਏ ਗੁਰੁ ਤਿਸ ਬੇਰੇ^੧ ॥ ੨੦ ॥

^੧ਕਵੀ ਜੀ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮੰਗਵਾ ਲਏ।

ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਨ ਕਿਨਹੁ ਹਟਾਏ।
 ਸਗਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ।
 ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਨ੍ਰਿਪ ਖੁਲ੍ਹੇ ਬਿਲੋਚਨ।
 ਨਹਿ ਦੇਖੇ ਚਿਤ ਸੋਚਤਿ ਸੋਚਨ ॥ ੨੧ ॥
 ਨਹਿ ਪਾਵਤਿ ਬਿਸਮਾਵਤਿ ਮਹਾਂ।
 -ਹੇ ਦੇਵੀ ਇਹ ਕੌਤਕ ਕਹਾਂ-।
 ਅਤਿ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਨਰਪਿਤ ਹੋਵਾ।
 -ਐਸੇ ਬਿਘਨ ਨ ਕਬਿਹੂੰ ਜੋਵਾ ॥ ੨੨ ॥
 ਨਿਤ ਦੇਵੀ ਮੇਰੀ ਰਖਵਾਰੀ।
 ਆਨਿ ਸਕਹਿ ਕੇ ਬਿਘਨ ਪਸਾਰੀ।
 ਕੈ ਦੇਵੀ ਕੇ ਬਰ ਮਿਟਿ ਗਯੋ।
 ਅਸ ਕੌਤਕ ਮੇਰੇ ਢਿਗ ਭਯੋ ॥ ੨੩ ॥
 ਬਹੁ ਜੋਧਾ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਸਵਧਾਨ।
 ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕੋਇ ਨ ਪਹੁੰਚੈ ਆਨਿ।
 ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀ ਰੱਛਾ ਮੇਰੇ।
 ਕੋਇ ਨ ਆਇ ਸਕਹਿ ਮਮ ਨੇਰੇ
 ॥ ੨੪ ॥
 ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤਿ ਜੁਤਿ ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਨਿ।
 ਸਭਿ ਦਬਾਇ ਪਟ ਆਯੁਧ ਲੀਨਿ-।
 ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਬੈਠਯੋ ਜਬੈ।
 ਨ੍ਰਿਪ ਜਨਨੀ ਆਈ ਚਲਿ ਤਬੈ ॥ ੨੫ ॥
 ਸੁਤ ਕੋ ਅਤਿ ਦੀਨਸਿ ਉਤਸਾਹੁ।
 ਨਹਿ ਸੋਚਹੁ ਨਰਪਤਿ ਉਰ ਮਾਂਹੁ।
 'ਮੈ ਹੋਂ ਭਗਤ ਚੰਡਿ ਜਗ ਮਾਤ'।
 ਬੂਝਨਿ ਕਰੋਂ ਸਕਲ ਬਿਰਤਾਂਤ ॥ ੨੬ ॥
 ਨਿਸ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਭੇਦ ਬਤਾਇ।
 ਹੋਇ ਅੰਤ ਕੋ ਆਪ ਸਹਾਇ।
 ਸਦਾ ਕੁਸ਼ਲ ਅਪਨੀ ਤੂੰ ਜਾਨਿ।
 ਰਾਖੀ ਹਮਰੀ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਾਨ' ॥ ੨੭ ॥
 ਇਮ ਕਹਿ ਕਰਿ ਨ੍ਰਿਪ ਜਨਨੀ ਗਈ।
 ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਤਨ ਪਾਵਨ ਭਈ।
 ਦੇਵੀ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਚਲਿ ਜਾਇ।

'ਜਗਤ ਮਾਤਾ ਚੰਡੀ ਦਾ ਭਗਤ ਹਾਂ।

ਪੂਜਨਿ ਕੋ ਸਮਾਜ ਸਭਿ ਲਯਾਇ ॥ ੨੮ ॥

ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ ਆਰਤੀ ਕਰੀ।

ਕੁਸਮਾਂਜੁਲ ਕੀ ਬਰਖਾ ਝਰੀ।

ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਿ ਸਾਰੀ।

ਮੁਖ ਤੇ ਉਸਤਤਿ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰੀ ॥ ੨੯ ॥

ਸਭਿ ਕੋ ਦੀਨਸਿ ਦੂਰ ਹਟਾਇ।

ਬੈਠੀ ਆਪ ਧਯਾਨ ਕੋ ਲਾਇ।

ਤਬਹਿ ਭਵਨ ਤੇ ਬਾਨੀ ਭਈ।

‘ਸੁਨਿ ਰਾਨੀ! ਨਿਸ ਮਹਿ ਜਿਮ ਥਈ

॥ ੩੦ ॥

ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਤਿ ਕੋ ਅਵਤਾਰ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਸੁ ਜਗਤ ਮਝਾਰ*।

*ਇਥੇ ਚੰਡਿਕਾ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਵੀ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਹੀ ਹੈਨੇ ਸੋ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਕਵਿ ਜੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਿਸ ਗਾਦੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।

ਜਹਾਂ ਸਿਮਰੀਅਹਿ ਤਿਸ ਥਲ ਹਾਦਰ

॥ ੩੧ ॥

ਭਗਤਿ ਰੂਪ ਅਪਨੋ ਬਪੁ ਧਾਰਜੋ।

ਨੌਮੋਂ ਗੁਰੂ ਜਗਤ ਜਿਨ ਤਾਰਜੋ।

ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਿ ਸ਼ਰਨੀ ਪਰੈ।

ਤਿਹ ਸਹਾਇਤਾ ਸਭਿ ਥਲ ਕਰੈ ॥ ੩੨ ॥

ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਜੋਧਪੁਰਿ ਸੇਵਕ ਭਯੋ।

ਬਿਨਤੀ ਭਨਤਿ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲਿਯੋ।

ਤੁਮ ਕੋ ਤਿਸ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਂਹੀ।

ਕੁਛ ਸੰਸੈ ਨ ਕਰਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ ॥ ੩੩ ॥

ਤੁਮ ਭੀ ਤਿਸ ਕੀ ਸ਼ਰਨਿ ਸਿਧਾਰੋ*।

*ਦੇਵੀ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੀ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਜਾਓ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਸੁਧਾਰੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਉਪਾਸਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਤਿ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਹੈ।

ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਅਪਨੋ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰੋ।

ਰਾਜ ਅਟਲ ਨਹਿ ਮਿਟਹਿ ਤੁਮਾਰੋ।

ਮੇਰੇ ਕਹਯੋ ਸਾਚ ਨਿਰਧਾਰੋ ॥ ੩੪ ॥

ਰਾਜਾ ਰਾਨੀ ਸਭਿ ਪਰਿਵਾਰ।

ਤੂੰ ਭੀ ਜਾਹੁ ਸੰਗ ਤਿਨ ਧਾਰਿ।

'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਜਾਹੁ। (ਅ) ਮੇਰਾ ਬਚਨ ਧਾਰਕੇ
ਜਾਓ।

ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਿ ਦਰਸਹੁਗੇ ਜਬੈ।

ਸਕਲ ਕਾਜ ਸਿਧ ਹੋਵਹਿ ਤਬੈ ॥ ੩੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੇ।

ਸਗਰੇ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਨਿ ਵਾਲੇ।

ਨ੍ਰਿਪ ਜਨਨੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕੈ।

ਬੰਦਨ ਕਰੀ ਬਾਕ ਸਭਿ ਮਨਿ ਕੈ। 'ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕਰਕੇ।

॥ ੩੬ ॥

ਉਠਿ ਕਰਿ ਮਹਿਪਾਲਕ ਢਿਗ ਆਈ।

ਸਕਲ ਬਾਰਤਾ ਕੋ ਸਮੁਝਾਈ।

‘ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਆਏ।

ਸਰਬ ਦੇਸ ਸਿੱਖੀ ਬਿਥਰਾਏ ॥ ੩੭ ॥

ਜੀਤੇ ਸਿੱਧ ਬਾਦ ਕੋ ਕਰੇ।

ਅਪਰ ਅਜਮਤੀ ਕੇ ਮਦ ਹਰੇ।

ਜਿਨ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕਰੀ ਨ ਕਾਹੂੰ।

ਬਿਚਰੇ ਅਖਿਲ ਜਗਤ ਕੇ ਮਾਹੂੰ ॥ ੩੮ ॥

ਤਿਸ ਗਾਦੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।

ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਸਾਦਰ।

ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਤਿਨਹੁ ਕੋ ਆਨਾ।

ਜਿਸ ਤੇ ਹਮਰੇ ਬਲ ਸਭਿ ਹਾਨਾ ॥ ੩੯ ॥

ਤਿਨ ਹੂੰ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮੰਗਵਾਏ।

ਮਿਲਨਿ ਹੇਤ ਦੇਵੀ ਫੁਰਮਾਏ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿਗੇ ਸ਼ਰਨੀ ਪਰੇ।

ਅਵਚਲ ਰਾਜ ਆਪਨੋ ਕਰੇ’ ॥ ੪੦ ॥

ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਕਾਮੱਖਯਾ ਕੇਰੀ।

ਤਜਾਰੀ ਕਰਿ ਮਹਿਪਾਲ ਘਨੇਰੀ।

ਸਕਲ ਕੁਟੰਬ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੀਨਿ।

ਗਮਨਯੋਂ ਤਬਿ ਮਹਿਪਾਲ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ੪੧ ॥

ਪਹੁੰਚਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਟ ਜਾਈ।

ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਢ ਨੌਕਾ ਮੰਗਵਾਈ।

ਭਯੋ ਅਰੂਢਨਿ ਜਲ ਪਰ ਚਲੀ।
 ਮਹਿਪਤਿ ਲਏ ਉਪਾਇਨ ਭਲੀ ॥ ੪੨ ॥
 ਦਿਵਸ ਬਿਤੀਤਯੋ ਉਤਰਤਿ ਪਾਰ।
 ਪਹੁੰਚਯੋ ਸੰਧਯਾ ਸਮੈ ਉਰਾਰ†। †ਪਾ:-ਉਦਾਰ।
 ਉਚ ਦਮਦਮੇ ਗੁਰੂ ਬਿਰਾਜੇ।
 ਲਸਕਰ ਨਿਕਟਿ ਸੁਨਤਿ ਬਜਿ ਬਾਜੇ। †ਲਸਕਰ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਜੇ ਵਜਦੇ ਸੁਨਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।
 ॥ ੪੩ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਰਾਸੇ ‘ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਨਵਮੋ
 ਅੰਸੂ ॥ ੯ ॥

੧੦. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ]

ੲ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੧

ਦੋਹਰਾ:

ਉਤਰਿ ਨਰੇਸ਼ੁਰ ਤਰੀ ਤੇ,
ਆਗੇ ਕਰੇ ਅਕੋਰ।
ਨਗਨ ਚਰਨ ਤੇ ਗਮਨ ਕਰਿ,
ਸਭਿ ਕੁਟੰਬ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸ਼ਰਧਾ ਕਰੇ ਭਾਉ ਉਰ ਧਾਰਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਧਾਰਾ।
'ਸ਼ਰਨਿ ਸ਼ਰਨਿ' ਕਰਿ ਪਰਜੋ ਅਗਾਰੀ।
ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਬੰਦਨਾ ਧਾਰੀ ॥ ੨ ॥
'ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੋ ਮੈਂ ਰਾਜਾ।
ਤੁਮ ਢਿਗ ਆਯੋ ਤਯਾਗਿ ਸਮਾਜਾ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇ ਅਲੰਬ ਤੁਮ ਅਹੋ।
ਦਾਸਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਹਾਇਕ ਰਹੋ ॥ ੩ ॥
ਦੇਵੀ ਕੀ ਆਇਸੁ ਕੇ ਸਾਥ।
ਆਏ ਸ਼ਰਨਿ ਤਿਹਾਰੀ ਨਾਥ।
ਜੌਂ ਭਾਵਹਿ ਤੌਂ ਕੀਜਹਿ ਅਬੈ।
ਤੁਮ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਬੈ ॥ ੪ ॥
ਤਉ ਏਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਗੁਰੁ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸਮਰਥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰੁ ਕੇ ਸਿੱਖ ਅਹੈਂ।
ਸਗਰੋ ਦੇਸ਼ ਮਾਨਤੋ ਰਹੈ ॥ ੫ ॥
ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਬਸਿ ਮਾਂਹੀ।
ਗੇਰਹੁ ਹਮਹਿ, ਜੋਗਤਾ ਨਾਂਹੀ।
ਉਚਿਤ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵਨਿ ਹਮਰੇ।
ਹਿੰਦੂ ਸਭਿ ਅਲੰਬ ਹੈਂ ਤੁਮਰੇ' ॥ ੬ ॥
ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ ਗੁਰ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਲੇ ਦਸਤਾਰ ਆਪ ਕਰ ਨਾਲ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੀਸ ਧਰੀ ਜਿਸ ਕਾਲਾ।
ਜਾਗੇ ਜਿਸ ਕੇ ਭਾਗ ਬਿਸਾਲਾ ॥ ੭ ॥

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ (ਭਾਵ ਆਪਦੇ) ਸਿੱਖ ਹਾਂ।

'ਹੱਥ ਨਾਲ।

ਮੋਹ ਭਰਮ ਕੇ ਜਟਤਿ ਕਪਾਟ।
ਛੁਟਕ ਗਏ^੧ ਭਾ ਔਰੈ ਠਾਟ।

^੧ਦੇਵੀ ਭੇਟ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਦੇ ਅਜੇ ਤਕ ਮੋਹ ਭਰਮ ਦੇ ਕਪਾਟ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਨਾਲ ਏਹ ਕਪਾਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। “ਤੂ ਕਹੀਅਤ ਹੀ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ ॥ ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ ॥”

ਪੁਨ ਦੁਪਟਾ ਸੁੰਦਰ ਤਿਹ ਦਯੋ।
ਕਰੁਨਾ ਧਾਰਿ ਨਿਹਾਲ ਸੁ ਕਿਯੋ ॥ ੮ ॥
ਖੰਜਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਇਕ ਦੀਨਿ।
ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਜ ਢਿਗ ਰਾਖਨਿ ਕੀਨਿ।
‘ਭੇ ਭੂਪਤਿ ! ਤੁਮ ਭਾਖਯੋ ਜੈਸੇ।
ਹਮ ਭੀ ਕਰਯੋ ਚਹਤਿ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ॥ ੯ ॥
ਕੋਇ ਨ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਹਿ ਕਰਿਅਹਿ।
ਹਮਰੇ ਬਾਕਨਿ ਕੇ ਅਨੁਸਰੀਅਹਿ।
ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਜੈਸੇ ਹੋਇ ਸੁਖੈਨ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਜਿਸ ਤੇ ਤੁਹਿ ਭੈ ਨ’ ॥ ੧੦ ॥
ਕਰਾਮਾਤ ਦੀਰਘ ਕੋ ਦੇਖਿ।
ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਤਿ ਹਰਖ ਵਿਸ਼ੇਖ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪੁਨ ਬਿਨਤੀ ਕਹੈ।
‘ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹਮਾਰੋ ਅਹੈ ॥ ੧੧ ॥
ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ਦਾਸ ਕੀ ਐਸੇ।
ਨਹੀਂ ਤੁਰਕ ਕੋ ਦੇਖੈਂ ਕੈਸੇ।
ਜਮਨ ਸੰਗ ਤੇ ਹਾਨਹਿ ਧਰਮ।
ਬੋਲਨਿ, ਮਿਲਨਿ, ਸਪਰਸ਼^੧ ਅਧਰਮ^੨ ^੧ਛੁਹਣਾ। ^੨ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

॥ ੧੨ ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਆਗਯਾ ਧਰਮ ਹਮਾਰੇ।
ਹਰਨਿ ਭਰਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ।
ਆਇਸੁ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੀ ਜੋਇ।
ਹਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਨਾਵਹੁ ਸੋਇ ॥ ੧੩ ॥
ਇਹੁ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭੁ ਬਡੇ ਹਮਾਰੇ।
ਅਪਰ ਕਹੋ ਜਿਮ, ਹੈਂ ਅਨੁਸਾਰੋ^੧।’
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।
‘ਹਮ ਤਿਮ ਕਰਹਿ ਜਿਮਹਿ ਤੁਮ ਚਹਯੋ

^੧ਅਸੀਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਂ।

॥ ੧੪ ॥

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਾਤਮ ਰਾਜਾ।
ਹਮਹੁ ਭਰੋਸੇ ਸਾਜੋ ਕਾਜਾ।
ਰਿਦੈ ਸਰਲ ਛਲ ਰੰਚਕ ਨਾਂਹੀ।
ਚਲਹਿ ਅਬਹਿ ਹਮ ਆਇਸੁ ਮਾਂਹੀ

॥ ੧੫ ॥

ਤਿਸ ਸੋਂ ਮਿਲਹੁ ਸੰਧਿ ਕਰਿ ਲੀਜੈ।
ਅਪਨੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਨਿ ਕੀਜੈ।
ਨਹੀਂ ਤੁਰਕ ਸੋਂ ਮੇਲਾ ਹੋਇ।
ਹਰਖਤਿ ਰਹਹੁ ਪਰਸਪਰ ਦੇਇ'

॥ ੧੬ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕਹਯੋ 'ਗੁਰੂ ਗਤਿ ਦੈਨ !
ਰਾਵਰ ਕੋ ਹਮ ਮਾਨਯੋ ਬੈਨ।
ਤਊ ਏਕ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨਿ ਲੀਜੈ।
ਲਸ਼ਕਰ ਮੈਂ ਬਹੁ ਤੁਰਕ ਜਨੀਜੈ ॥ ੧੭ ॥

ਤਿਨਹੁ ਨ ਹੋਰੈਂ ਆਨ ਹਮਾਰੇ।
ਅਰੁ ਨਹਿ ਮਿਲਹਿ ਆਇ ਇਸ⁺ ਪਾਰੇ।

'ਸਾਡੀ ਸੁਗੰਦ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖੀਏ।

'ਤੇ ਅਸੀਂ ਬੀ) ਇਸ ਪਾਰ ਆਕੇ ਮਿਲਣਾ ਨਹੀਂ
(ਚਾਹੁੰਦੇ)। ⁺ਪਾ:-ਕਿਸ।

ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੇ ਪਾਰ ਜਿ ਆਵਹੁ।
ਪਾਵਨ ਚਰਨ ਆਪਨੇ ਪਾਵਹੁ ॥ ੧੮ ॥
ਦੇਸ਼ ਪੁਨੀਤ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਆਇ।
ਸਗਰੇ ਨਰ ਸੁਭ ਦਰਸਨ ਪਾਇ।
ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਦੇਹਿ ਉਪਾਇਨ।
ਸੀਸ ਸਪਰਸ਼ਹਿ ਰਾਵਰਿ ਪਾਇਨ

॥ ੧੯ ॥

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਥ।
ਆਵਹੁ ਦੇਸ਼ ਤਿਸੀ ਗੁਰ ਨਾਥ।
ਤਹਿ ਦੋਨਹੁ ਕੋ ਕਰਹੁ ਮਿਲਾਪ।
ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਮਾਨਹਿ ਕਹੋ ਜੁ ਆਪਿ'

॥ ੨੦ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਇਸੀ ਬਿਧਿ ਹੋਇ।
ਤੇਰੇ ਬਿੱਧੈ ਕਰਹਿ ਨ ਕੋਇ।

'ਤੇਰੇ ਉਲਟ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।

ਜਬਿ ਕੋ ਆਨਿ ਸਰਨ ਤੈਂ ਪਰਜੋ।
 ਹਮ ਚਹਿ ਦੋਨਹੁ ਕੋ ਭਲ ਕਰਜੋ' ॥ ੨੧ ॥
 ਸਾਦਰ ਗੁਰੂ ਦਯੋ ਸਿਰੁਪਾਇ।
 ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਗਮਨਜੋ ਤਬਿ ਰਾਇ।
 ਨਿਸ ਮਹਿ ਨੌਕਾ ਪਰ ਚਢਿ ਗਯੋ।
 ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਵਨ ਆਪਨੇ ਭਯੋ ॥ ੨੨ ॥
 ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਨਿਜ ਦਾਸ ਪਠਾਯੋ।
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਯੋ।
 ਕੀਨਿ ਬੰਦਨਾ ਬੈਠਜੋ ਪਾਸ।
 ਭਨਤਿ ਬਿਨੈ 'ਮੈਂ ਹੋਂ ਤੁਮ ਦਾਸ'
 ॥ ੨੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਸਾਰੋ।
 ਬਿਤਯੋ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬਤਾਇ ਉਦਾਰੋ।
 'ਬਿਜੈ ਭਈ ਤੇਰੀ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
 ਜਿਨ ਕੋ ਸਕਯੋ ਨ ਕੋਊ ਜੀਤ ॥ ੨੪ ॥

ਸੋ ਤੁਝ ਮਿਲੈ ਉਪਾਇਨ' ਦੈ ਹੈ।
 ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਬਲ ਜੋ ਬਸ ਨਹਿ ਹੂੈ ਹੈ।
 ਰਾਜਪੂਤ ਲਿਹੁ ਸੰਗ ਹਜ਼ਾਰ।

'ਨਜ਼ਰਾਨ'।

ਬਲੀ ਤੁਰੰਗਨ ਕੇ ਅਸਵਾਰ ॥ ੨੫ ॥
 ਆਜ ਕਰਹੁ ਤਜਾਰੀ ਸਭਿ ਭਾਂਤਿ।

ਤਰੀਅਨਿ' ਚਢਹੁ ਹੋਤਿ ਹੀ ਪ੍ਰਾਤਿ।'

'ਬੇੜੀਆਂ (ਉਪਰ)।

ਸੁਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਅਨਦ ਬਡ ਭਯੋ।
 ਜਨੁ ਨਵ ਨਿਧਨਿ ਕੋ ਹਰਿ ਲਯੋ ॥ ੨੬ ॥
 ਬਾਰੰਬਾਰ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨਤਿ।

'ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ! ਨਿਜ ਜੀਵਨ ਅਬਿ ਜਾਨਤਿ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਮੋ ਕੋ ਤੁਮ ਦੀਨਸਿ।
 ਸਗਰੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਨਿ ਕੀਨਸਿ'
 ॥ ੨੭ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਿਨੈ ਬਡਾਈ।
 ਸਿਵਰ ਜਾਇ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
 ਰਾਜਪੂਤ ਭਟ ਏਕ ਹਜ਼ਾਰੇ।
 ਬੀਨ ਬੀਨ ਕੀਨਸਿ ਸਭਿ ਨਜਾਰੇ

॥ ੨੮ ॥

ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸੁਭ ਧਾਰਨ ਹਾਰੇ।
 ਕਹਯੋ 'ਅਰੂਢਹੁ ਹੋਤਿ ਸਕਾਰੇ।'
 ਨਿਸਾ ਬਿਖੈ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿ ਸੋਯੋ।
 ਬਡੀ ਭੋਰ ਉਠਿ ਕਾਰਜ ਜੋਯੋ ॥ ੨੯ ॥
 ਕਰਿ ਸਨਾਨ ਪਟ ਆਯੁਧ ਧਾਰੇ।
 ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਕੀਨਸਿ ਤਜਾਰੇ।
 ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੰਗ ਚਾਲੇ।
 ਚਢਿ ਤਰੀਅਨਿ^੩ ਪਰ ਨੀਰ ਬਿਸਾਲੇ

॥ ੩੦ ॥

ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਰ ਜਾਇ ਕਰਿ ਜਬੈ।
 ਸੁਨਯੋ ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ^੧ ਨੇ ਤਬੈ।
 ਕੁਛ ਤੁਰੰਗ ਅਰੁ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਦਰਬ ਲਯੋ ਕੇਤਿਕ ਸੰਗ ਚਾਲੇ ॥ ੩੧ ॥
 ਅਪਰ ਉਪਾਇਨ ਆਛੀ ਕੇਈ।
 ਉਪਜਹਿ ਤਿਸੀ ਦੇਸ ਮਹਿ ਜੇਈ।
 ਆਇ ਮਿਲਯੋ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਸਾਥ।
 ਦੁਹਨਿ ਬੀਚ ਬੈਠੇ ਗੁਰ ਨਾਥ ॥ ੩੨ ॥
 ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਜੇਤਿਕ ਮਨ ਭਾਯੋ।
 ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਦੋਨੋਂ ਤੇ ਕਰਿਵਾਯੋ।
 ਭਈ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ।
 ਬਧਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਉਰ ਹਰਖਾਹੀ ॥ ੩੩ ॥
 ਆਪਸ ਮਹਿ ਪਲਟੀ ਦਸਤਾਰ^੧।

^੧ਕਾਮਰੂ+ਪਤੀ।

^੧ਪਗ ਵਟਾ ਲਈ।

ਮਿਲੇ ਅੰਕ ਭਰਿ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰਿ।
 ਭਨਤਿ ਪਰਸਪਰ ਮਧੁਰੇ ਬੈਨ।
 ਹਰਖਤਿ ਪਿਖਤਿ ਸਮੁਖ ਕਰਿ ਨੈਨ

॥ ੩੪ ॥

ਦੇਸ ਕਾਮਰੂ ਕੇਰ ਨਰੇਸ਼।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੋਂ ਕਹਿ ਬਿਨੈ ਵਿਸੇਸ਼।
 'ਕੋ ਇਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਪ ਅਬਿ ਦੀਜੈ।
 ਹਮ ਪਰ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰਸੀਜੈ ॥ ੩੫ ॥
 ਪਗ ਕੀ ਪਨਹੀ ਕੈ ਹਮ ਦੇਹੁ।

ਸਕਲ ਦੇਸ ਪੂਜਹਿਗੋ ਏਹੂ।
 ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਕੈ ਦਿਹੁ ਇਸ ਦੇਸ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਹਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ॥ ੩੬ ॥
 ਇਮ ਰਾਜਾ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰੇਖਾ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਪਨੋ ਧਨੁਖ ਸੰਭਾਰਾ।
 ਤਰਕਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਬਾਨ ਨਿਕਾਰਾ ॥ ੩੭ ॥
 ਧਰਿ ਕੈ ਜੇਹ ਕਾਨ ਲਗ ਤਾਨਾ।
 ਦੇਖਯੋ ਸਨਮੁਖ ਬਿਟਪ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
 ਤਿਸ ਕੋ ਤਾਕਿ ਧਨੁਖ ਤੇ ਤਜਾਗਯੋ।
 ਬਡੇ ਬੇਗ ਤੇ ਤਰੁਵਰੁ ਲਾਗਯੋ ॥ ੩੮ ॥
 ਭਲਕਾ ਭਈ ਪਾਰ ਇਮ ਗਯੋ।
 ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਤਨਕ ਤਨਕ ਦਿਖ ਪਯੋ।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਹਯੋ 'ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਹ ਬਾਨ।
 ਪੂਜਹਿ ਸਗਰੇ ਸ਼ਰਧਾ ਠਾਨਿ ॥ ੩੯ ॥
 ਬਿਘਨ ਦੇਸ ਮਹਿ ਜੇ ਹੁਇ ਜਾਵੈ।
 ਇਸ ਕੋ ਮਾਨਹੁ ਤੁਰਤ ਮਿਟਾਵੈ।
 ਜੋ ਬਾਂਛਹਿ ਫਲ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕੋਇ।
 ਇਸ ਪੂਜਹਿ ਸੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥ ੪੦ ॥
 ਦਿਵਸ ਆਜ ਕੇ ਕੀਜਹਿ ਮੇਲਾ।
 ਸਕਲ ਦੇਸ ਨਰ ਕਰਹੁ ਸਕੇਲਾ।
 ਮਾਨਹੁ ਮਹਾਂ ਮਹਾਤਮ ਪਾਵਹੁ।
 ਧੂਪ ਦੀਪ ਨਈਵੇਦ' ਚਢਾਵਹੁ ॥ ੪੧ ॥
 ਸੁਨਿ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਿ ਭੂਪਤਿ ਠਾਨੀ।
 ਬਿੱਪ੍ਰ ਬਿਠਾਰਯੋ ਕਰਿ ਇਸਥਾਨੀ'।
 ਨਿਤ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਕਰਿਵਾਇ।
 ਆਨਹਿ ਤਹਾਂ ਦੇਹਿ ਬਰਤਾਇ ॥ ੪੨ ॥
 ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਪੂਜ ਕਰਾਇ।
 ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਤਹਿ ਤੇ ਫਲ ਪਾਇ।
 ਇਮ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਦੁਊ ਮਿਲਾਏ।
 ਸਭਿ ਕੇ ਸੁਨਤਯੋਂ ਬਾਕ ਅਲਾਏ ॥ ੪੩ ॥

'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਰ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਖੀ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ।

'ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ, ਭੇਟ।

'ਇਸ ਥਾਨ ਵਿਚ (ਪੁਜਾਰੀ ਕਰਕੇ)। (ਅ) ਸਥਾਨ ਪਤੀ।

‘ਤੁਮ ਦੋਨਹੁ ਭੂਪਤਿ ਬੁਧਿਵੰਤੇ।
 ਹਮ ਤੇ ਸੁਨਹੁ ਬਾਕ ਹਿਤਵੰਤੇ।
 ਇਹੁ ਖੰਜਰ ਹਮ ਗਾਡਹਿ ਅਵਨੀ।
 ਬਸਦੀ ਤਹਾਂ ਬਸਾਵਹਿ ਰਵਨੀ’ ॥ ੪੪ ॥ ‘ਸੁੰਦਰ।
 ਹੱਦ ਕਰਹਿ ਦੁਹਿ ਰਾਜਨਿ ਕੇਰੀ।
 ਰਹਿ ਪਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸੈਨ ਘਨੇਰੀ।
 ਇਤ ਇਹ ਰਹੈ ਨ ਆਗੈ ਜਾਵੈ।
 ਨਹਿ ਬਿਰੋਧ ਕੋ ਬਹੁਰ ਉਠਾਵੈ ॥ ੪੫ ॥
 ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਕੀ ਚੌਕੀ ਰਹੈ।
 ਤਹਿ ਹਮ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਯਹੁ ਚਹੈਂ।
 ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਵਹਿ ਹਦ ਕੇ ਹੇਤੁ। ’
 ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਨਿ ਦੋਨਹੁ ਹਰਖ ਸਮੇਤ ॥ ੪੬ ॥
 ਆਪਹੁ ਅਪਨੀ ਕਰਿ ਮਿਰਜਾਦਾ।
 ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਰਹੈ ਧਰੇ ਅਹਿਲਾਦਾ।
 ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਕ ਮਾਨਿ ਕਰਿ ਨੀਕਾ।
 ਆਦਰ ਕਰਜੋ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ
 ॥ ੪੭ ॥
 ਕੰਚਨ ਬਸਤ੍ਰ ਤੁਰੰਗਮ ਦੀਨੇ।
 ਦੇ ਕਰਿ ਧਨ ਸਨਮਾਨਤਿ ਕੀਨੇ।
 ਲੇ ਕਰ ਬਿਦਾ ਭਏ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਚਢਿ ਨੌਕਾ ਨਦ ਤੇ ਉਤਰਾਏ ॥ ੪੮ ॥
 ਆਵਤਿ ਬਿਜੈ ਨਿਸ਼ਾਨ’ ਬਜਾਯਹੁ। ‘ਜੈ ਦਾ ਧੌਂਸਾ।
 ਤੋਪ ਤੁਪਕ ਸਲਖੈਂ ਛਡਵਾਯਹੁ।
 ਲਿਖਜੋ ਫਤੇਨਾਮਾ ਤਤਕਾਲ।
 ਦਿੱਲੀ ਪਠਜੋ ਬੇਗ ਕੇ ਨਾਲ ॥ ੪੯ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਦ੍ਵੈ ਭੂਪਨ ਮੇਲ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦਸਮੇ
 ਅੰਸੁ ॥ ੧੦ ॥

੧੧. [ਰਾਜੇ 'ਰਾਮ' (ਰਤਨ ਰਾਇ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਵਰ]

[੧੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੨](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਦ ਤੇ ਉਤਰਿ, ਆਇ
ਦਮਦਮੇ ਥਾਨ।

ਧਰਮਸਾਲ ਸੁੰਦਰ ਰਚੀ, ਮਿਲੇ ਸਿੱਖੜ
ਗਨ ਆਨਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਜਹਿ ਧੋਬਨਿ ਕੋ ਬ੍ਰਿਛ ਟਿਕਾਯਹੁ।

ਏਕ ਗ੍ਰਾਮ ਤੋ ਤਹਾਂ ਬਸਾਯਹੁ।

ਅਪਰ ਥਾਨ ਖੰਜਰ ਜੋ ਲਹਯੋ।

ਅਵਨੀ ਬਿਥੈ ਗਾਡ ਸੋ ਦਯੋ ॥ ੨ ॥

ਤਹਿ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਯੋ ਭਾਰੀ।

ਖੰਜਰ ਤਾਂ ਕੋ ਨਾਮ ਉਚਾਰੀ।

ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਕੀ ਕੇਤਿਕ ਸੈਨਾ।

ਤਹਾਂ ਟਿਕਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ਸੁਖੈਨਾ ॥ ੩ ॥

ਹੱਦ ਕਰੀ ਦੁਇ ਰਾਜਨਿ ਕੇਰੀ।

ਜਿਸ ਤੇ ਉਠਹਿ ਬਿਰੋਧ ਨ ਫੇਰੀ।

ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਕੋ ਕਰਿ ਹਰਖ ਸਮੇਤ।

ਆਪ ਆਪਨੇ ਰਾਜ ਸੁਚੇਤ ॥ ੪ ॥

ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੇਰ ਬਰੋਬਰ।

ਅਪਰ ਰਾਜ ਇਕ ਤਹਾਂ ਹੁਤੋ ਬਰ।

ਰਾਜਾ 'ਰਾਮ' ਨਰੇਸ਼੍ਵਰ ਨਾਮ'।

'ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ 'ਰਾਮ'।'

ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਉਪਜਯੋ ਤਿਸ ਕੇ ਧਾਮ ॥ ੫ ॥

ਕਰਿ ਉਪਚਾਰ ਹਾਰਿ ਕਰਿ ਰਹਯੋ।

ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਤੇ ਨਹਿ ਨੰਦਨ ਲਹਯੋ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪੂਰੇ।

ਇਨ ਕੋ ਫੈਲਯੋ ਜਸੁ ਬਹੁ ਰੂਰੇ ॥ ੬ ॥

ਕੇਤਿਕ ਬਰਖ ਬਿਤੇ ਇਸ ਥਾਨ'।

'ਤਿਸ ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ) ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ
ਬਿਤੀਤ ਹੋਏ।

ਯਾਂ ਤੇ ਜਸੁ ਤਹਿ ਬਿਦਤ ਮਹਾਨ।

ਲਘੁ ਦੀਰਘ ਬਹੁ ਕਰਹਿ ਉਚਾਰਨਿ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਤਿ ਕਾਮਨਾ ਸਾਰਨ' ॥ ੭ ॥

'ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ.....।

ਹੁਇ ਸੇਵਕ ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰੈ।
 ਰਿਦੇ ਕਾਮਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰੈ।
 ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵੈ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਫੁਰਹਿ ਬਾਕ ਜਿਨ ਕੇਰ ਉਤਾਲਾ ॥ ੮ ॥
 ਅਨਿਕ ਨਰਨਿ ਪੁੱਤ੍ਰਨਿ ਬਰ ਪਾਵਾ।
 ਕਿਨ ਸੇਵਤਿ ਬਪੁ' ਰੋਗ ਮਿਟਾਵਾ।
 ਹੁਤੇ ਦਾਰਿਦੀ ਬਿਨੈ ਕਰੰਤੇ।
 ਸੋ ਧਨਾਢ ਹੋਏ ਸੁਖਵੰਤੇ ॥ ੯ ॥
 ਜੋ ਅਨਜਾਨ ਅਨਾਦਰ ਕਰੈ।
 ਤਿਹ ਤਤਕਾਲ ਆਪਦਾ ਪਰੈ।
 ਨਿਕਸਹਿ ਬਾਕ ਬਦਨ ਤੇ ਜੈਸੇ।
 ਬਿਨਾ ਬਿਲਮ ਫੁਰਿ, ਬਨਿ ਹੈਂ ਤੈਸੇ
 ॥ ੧੦ ॥

'ਸਰੀਰਕ।

ਲੋਕ ਸੈਂਕਰੇ ਆਇ ਸਮੀਪ।
 ਹੋਇ ਬਾਕ ਤੇ ਰੰਕ ਮਹੀਪ'।
 ਭੈ' ਬਯਾਪਯੋ ਤਿਸ ਦੇਸ ਮਝਾਰੇ।
 ਸਾਦਰ ਆਵਹਿ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥
 ਤਿਸ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਰਾਨੀ ਨੇ ਸੁਨਯੋਂ।
 ਬਹੁਤਨਿ ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਜਸੁ ਭਨਯੋਂ।
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਕਾਮਨਾਵਾਨ ਮਹਾਨੀ।
 ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਚਿਤਵਤਿ ਦੁਖ ਸਾਨੀ
 ॥ ੧੨ ॥

'ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਕੰਗਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜੇ ਹੋਏ।

'ਇਹ ਭੈ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲਾ ਨਿਰਮਲ ਕਿਸਮ ਦਾ ਭੈ ਹੈ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਪਹਰਿਨਿ ਅਰੁ ਦੇਨਾ।
 ਜਿਸ ਮਨ ਰੁਚਹਿ ਨਹੀਂ ਸੁਖ ਲੇਨਾ।
 ਗੁਰੂ ਜਸੁ ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤਿ ਭਈ।
 ਜਨੁ ਸੁਤ ਸਹਤਿ ਆਪ ਹੁਇ ਗਈ
 ॥ ੧੩ ॥

ਨਿਸਾ ਭਈ ਰਾਜਾ ਢਿਗ ਆਯੋ।
 ਨੇਤ੍ਰ ਨੀਰ ਭਰ ਤਿਸਹਿ ਸੁਨਾਯੋ।
 'ਰਾਜ ਸਾਜ ਧਨ ਧਾਮ ਭੰਡਾਰੇ।
 ਸਭਿ ਫੀਕੇ ਬਿਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਮਾਰੇ ॥ ੧੪ ॥
 ਨਹੀਂ ਤਿਲਾਂਜੁਲ' ਹਿਤ ਭੀ ਕੋਊ।

'ਇਕ ਰਸਮ ਹੈ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਦਾਹ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਹੱਥ

ਦੇ ਬੁਕ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਤੇ ਤਿਲ ਭਰਕੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ
ਛੋੜਦੇ ਹਨ।

ਬਿਨਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੇ ਅਵਿਗਤਿ ਦੋਊ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਹਾਰੇ ਬਹੁਤ ਉਪਾਇ।
ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਕਿਸ ਤੇ ਪਾਇ ॥ ੧੫ ॥
ਪੂ ਜੇ ਨਰਕ ਤਰਾਵੈ ਜੋਊ।

'ਪੁੱਤ੍ਰ = ਪੂ+ਤਰ। [ਪੂ = ਨਰਕ ਤੋਂ। ਤਰ = ਤਰਾਵਨ
ਵਾਲਾ]

ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਾਮ ਕੋ ਅਰਥਹਿ ਸੋਊ।
ਪੁਨ ਇਸ ਜਗ ਕੇ ਸੁਖ ਉਪਜਾਵੈ।
ਪਰੰਪਰਾ ਕੁਲ ਅਪਨਿ ਬਧਾਵੈ ॥ ੧੬ ॥
ਰਾਜ ਸੰਭਾਲਹਿ ਹਮ ਪਸ਼ਚਾਤੀ।
ਦੇਖ ਸਿਰਾਤੀ। ਲੋਚਨ ਛਾਤੀ।
ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਸੁਖ ਨਾਂਹਿ ਨ ਹੋਵਾ।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨਿ। ਕੋ ਕਰਿ ਜੋਵਾ

'ਠਰਦੀ ਹੈ।

'ਯਤਨਾਂ।

॥ ੧੭ ॥

ਸੁਨੇ ਸੁ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਥਾਏਂ।
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਆਏ।
ਲੋਕ ਅਨੇਕ ਕਾਮਨਾਂ ਪਾਵੈਂ।
ਸਾਦਰ ਸੇਵਹਿ ਸੁਖ ਉਪਜਾਵੈਂ ॥ ੧੮ ॥
ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਜਸੁ ਸਾਰੇ।
ਭੂ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਬਿਦਤ ਉਦਾਰੇ।
ਕੜੋਂ ਤੁਮ ਜਾਇ ਨ ਸੇਵ ਉਠਾਵਹੁ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਸੁਤ ਕੋ ਬਰ ਪਾਵਹੁ'

॥ ੧੯ ॥

ਸੁਨਿ ਬੋਲਯੋ ਤਬਿ ਰਾਜਾ ਰਾਮ।
'ਮੈਂ ਭੀ ਸੁਨਯੋਂ ਸੁਜਸੁ ਅਭਿਰਾਮ।
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਜਿਮ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
ਫੁਰਹਿ ਸਕਲ ਤਿਮ ਬਿਦਤ ਜਹਾਨੇ

॥ ੨੦ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸੂਰਜ ਸਮ ਸਾਰੇ।
ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਿ, ਅਨਿਕ ਉਧਾਰੇ।
ਇਹ ਭੀ ਤਿਨ ਹੀ ਕੇ ਅਵਤਾਰ।
ਯੋਂ ਸਭਿ ਭਾਖਤਿ ਹੈ ਸੰਸਾਰ' ॥ ੨੧ ॥

ਏਵ ਪਰਸਪਰ ਹਰਖਤਿ ਹੋਏ।
ਰਾਤਿ ਬਿਖੈ ਪਰਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੋਏ।
ਭਈ ਭੋਰ ਜਿਤ ਦਿਸਿ ਗੁਰ ਜਾਨੇ।

¹ਜਾਣਿਆ (ਕਿ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ)।

ਤਜਾਰੀ ਕੀਨਸਿ ਉਤਸਵ ਠਾਨੇ ॥ ੨੨ ॥

ਨਿਜ ਰਾਨੀ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਥ।
ਚਢਤਿ ਭਯੋ ਤਬਿ ਹੀ ਨਰਨਾਥ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰੰਗਮ ਕੇ ਅਸਵਾਰ।
ਚਢੇ ਸੰਗ ਦੁੰਦਭਿ ਧੁੰਕਾਰ ॥ ੨੩ ॥
ਸਿਵਕਾ ਡੋਰੇ ਬਾਹਨ ਨਾਨਾ।
ਲੇ ਕਰਿ ਚਲਯੋ ਸੰਗ ਰਾਜਾਨਾ।
ਸੁਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਮਗ ਕੋ ਡਗਰਾ।

¹ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ (ਰਾਜਾ) ਰਸਤੇ ਟੁਰ ਪਿਆ। [ਹਿੰ: ਡਗਰਨਾ = ਚਲਨਾ, ਟੁਰਨਾ]

ਕ੍ਰਮ ਕਰਿ ਦੇਸ ਉਲੰਘਯੋ ਸਗਰਾ ॥ ੨੪ ॥

ਜਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਲਖਯੋ ਬਸੇਰਾ।
ਆਇ ਸਮੀਪਿ ਕਰਾਇ ਸੁ ਡੇਰਾ।
ਤੰਬੂ ਸ਼ਮਿਯਾਨੇ ਤਹਿ ਤਾਨੇ।
ਉਤਰਯੋ ਭੂਪਤਿ ਬਿਰਤਾ ਠਾਨੇ ॥ ੨੫ ॥
ਸੰਧਯਾ ਭਈ ਸੁਪਤਿ ਸੁਖ ਰਾਤੀ।
ਬਹੁਰ ਆਨਿ ਹੋਈ ਜਬਿ ਪ੍ਰਾਤੀ
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਲੇ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ।
ਗੁਰ ਦਿਸਿ ਗਮਨਯੋਂ ਨੰਗੇ ਪਾਇਨ
॥ ੨੬ ॥

ਭਯੋ ਦੀਨ ਮਨ, ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ।

ਸਹਤਿ ਭਾਰਜਾ ਅੰਜੁਲ ਪਾਨ।

¹ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ।

ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਿਕੈ ਪਗ ਕੰਜਨਿ।

¹ਚਰਨ ਕਵਲਾਂ ਪਰ।

ਮਨ ਰੰਜਨ ਭਵ ਭੈ ਭ੍ਰਮ ਭੰਜਨ। ॥ ੨੭ ॥

¹ਭੈ ਭੰਨਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ।

ਆਇਸੁ ਲੈ ਬੈਠਯੋ ਡਰ ਧਾਰਿ।

ਸਤੁਤਿ ਬੇਨਤੀ[†] ਕਰੀ ਉਚਾਰਿ।

[†]ਪਾ:-ਸੁਤ ਹਿਤ ਬਿਨਤੀ।

‘ਘਟ ਘਟ ਪਟ ਕੇ ਜਾਨਣ ਹਾਰੇ।

ਬਨਹਿ ਨ ਕਹਿਬੋ ਆਪ ਅਗਾਰੇ’

॥ ੨੮ ॥

ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸਚਿਵ ਨੇ ਕਹਯੋ।

‘ਇਤ ਆਵਨਿ ਰਾਵਰ ਜੇ ਲਹੜੇ।
 ਹਮ ਸਮ ਜੀਵ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੇਰੇ।
 ਲਖਿਯਤਿ ਜਾਗੇ ਭਾਗ ਬਡੇਰੇ ॥ ੨੯ ॥
 ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਿਥੀਪਤਿ ਕੀ ਇਮ ਇੱਛਾ।
 ਧਰਹਿ ਆਪ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਸਿੱਛਾ।
 ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਾਵਨ ਬਰ ਸੁੰਦਰ।
 ਇਨ ਤੇ ਚਹਿ ਪੁਨੀਤ ਕਿਯ ਮੰਦਰ
 ॥ ੩੦ ॥

ਜੋ ਜਾਚਤਿ ਤੁਮਰੇ ਦਰਬਾਰਾ।
 ਪਾਯਤਿ ਸੋ, ਇਮ ਸੁਜਸੁ ਉਦਾਰਾ।
 ਲੈਬੇ ਹੇਤੁ ਆਪ ਚਢਿ ਆਏ।

‘ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਆਪ (ਰਾਜਾ ਜੀ) ਚੜ੍ਹ ਆਏ ਹਨ।

ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸੋ ਚਿਤ ਲਪਟਾਏ’
 ॥ ੩੧ ॥

ਸੁਨਿ ਕੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
 ‘ਮੱਜਨ ਤੀਰਥ ਪਿਖਨਿ ਸਥਾਨੇ।
 ਆਵਨਿ ਭਯੋ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਮਾਂਹੇ।
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਕਾਜ ਨਿਬਾਹੇ ॥ ੩੨ ॥
 ਦਾਨ ਹੋਮ^੧ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੇ ਕਰਿਕੈ।

‘ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਦਾਨ ਲਈ ਇਹ ਆਗਯਾ ਹੈ ‘ਖੇਤੁ ਪਛਾਣੈ ਬੀਜੈ ਦਾਨ।’ ਤੇ ਹੋਮ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ‘ਹੋਮ ਜਗ ਲਖ ਭੋਗ ਚਣੇ ਚਬਾਵਨੀ।’ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਜਠਰਾਗਨੀ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਅਹੂਤੀਆਂ ਰੂਪੀ ਹੋਮ ਗੁਰਮਤ ਵਿਖੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਪੂ: ਅਧਯਾ: ੪੮ ਅੰਕ ਪੜ੍ਹ।

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨਿਹਰਿ ਕੈ।
 ਅਧਿਕ ਭਾਵਨਾ ਜੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਰੀ।
 ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਿ ਆਇ ਬਿਨ ਬੇਰੀ।
 ॥ ੩੩ ॥

‘ਜੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੈ।

‘ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ।

ਕਹੋ ਕਾਮਨਾ ਅਪਨੀ ਜੋਇ।
 ਆਗੇ ਗਮਨਿ ਨਹੀਂ ਅਬਿ ਹੋਇ।’
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਏਕ ਦਿਵਸ ਤਹਿ ਰਹੇ।
 ਪ੍ਰਾਤਿ ਭਈ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਸੋਂ ਕਹੇ ॥ ੩੪ ॥
 ‘ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ! ਜਸੁ ਸੁਨਯੋ ਤੁਮਾਰਾ।

ਦਰਸਨ ਕੋ ਮਨ ਭਯੋ ਹਮਾਰਾ।
 ਕਰਜੋ ਦੇਸ਼ ਪਾਵਨ ਇਤ ਆਇ।
 ਭਏ ਨਿਹਾਲ ਲੋਕ ਸਮੁਦਾਇ' ॥ ੩੫ ॥
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਜਾਚ ਸਕਹਿ, ਕਹਿ ਕੈਸੇ^੧ ?

^੧ਭਾਵ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਹਿਣੋਂ ਸੰਗਦਾ ਹੈ, ਆਖੇ ਕੀਕੂੰ?

ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਉਰ ਕੀ ਲਖਿ ਤੈਸੇ।
 ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਮਧੁਰ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦਾਨੀ।
 ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਮੁਖਬਾਨੀ ॥ ੩੬ ॥
 'ਭੋ ਮਹਿਪਾਲਕ ! ਨਿਜ ਅਭਿਲਾਖ।
 ਕਜੋਂ ਸੁਕਚਤਿ ਚਿਤ, ਦੀਜਹਿ ਭਾਖਿ।'
 ਸੁਨਤਿ ਭਨੀ ਬਿਨਤੀ, ਕਰ ਬੰਦੇ।
 'ਦਾਨੀ ਸਭਿ ਕੋ ਆਪ ਬਿਲੰਦੇ ॥ ੩੭ ॥

ਜਤਨ ਅਨੇਕ ਕਰੇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਚਿੰਤਾ ਚੀਤ।
 ਆਰਬਲਾ ਚਿਰਕਾਲ ਬਿਤਾਈ।
 ਅਬਿ ਸ਼ਰੀਰ ਪਰ ਭੀ ਬਿਰਧਾਈ^੧ 'ਬੁਢੇਪਾ।
 ॥ ੩੮ ॥

ਆਪ ਰਾਜ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਦੀਜੈ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ! ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਜ ਕੀਜੈ।
 ਚਰਨ ਆਪ ਕੇ ਅਲੰਬ ਹਮਾਰੇ।
 ਤਜੇ ਉਪਾਇ ਅਪਰ ਜੇ ਸਾਰੇ ॥ ੩੯ ॥
 ਹੁਇ ਰਾਵਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਹਾਨੇ।
 ਹਲਤ ਪਲਤ ਮਹਿ ਦਿਹੁ ਕੱਲਜਾਨੇ।

ਪੂਰਬ ਸੰਤ ਦੇਵ ਬਹੁ ਮਾਨੇ^੧।
 ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ^੨ ਪੂਜਨ ਠਾਨੇ ॥ ੪੦ ॥
 ਬਹੁ ਕਰਿ ਰਹੇ^੩, ਨ ਉਪਜਯੋ ਨੰਦ^੨।

^੧ਪਹਿਲੇ ਸੰਤ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਬੜੇ ਮੰਨੇ ਹਨ।

^੨ਅਨੇਕ ਉਪਾਵਾਂ ਕਰਕੇ।

^੩ਬੜੇ (ਉਪਾਉ) ਕੀਤੇ। ^੨ਪੁੱਤ੍ਰ।

ਹੀਨ ਮਨੋਰਥ ਚਿੰਤ ਬਿਲੰਦ।
 ਅਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਰਨੀ ਆਏ।
 ਸਭਿ ਤੇ ਉੱਤਮ ਸੁਰਤਰੁ ਪਾਏ ॥ ੪੧ ॥
 ਨਹਿ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਕੀ ਮਮ ਰਹੈ।
 ਮੋ ਮਨ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚੈ ਅਸ ਅਹੈ।'
 ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕੈ।

ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਸੰਭਰਿਕੈ

॥ ੪੨ ॥

ਦੀਨ ਜਾਨਿ ਗੁਰੁ ਕੀਨਸਿ ਦਯਾ।

ਕਹਯੋ ਬਾਕ 'ਤੁਝ ਕੋ ਬਰ ਦਯਾ।'

ਹੁਤੀ ਮੁਹਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਹਾਥ।

ਲਾਇ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇ ਊਰੂ^੧ ਸਾਥ ॥ ੪੩ ॥

^੧ਪੱਟ।

'ਤਵ ਸੁਤ ਹੁਇ ਹੈ ਸਿੱਖਯ ਹਮਾਰਾ।

ਧਰਮ ਆਤਮਾ ਭਾਗ ਉਦਾਰਾ।

ਤਿਸ ਕੇ ਸੀਸ ਮੁਹਰ ਇਹ ਹੋਇ।

ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਮਾਰੋ ਧਰਹਿ ਸੋਇ' ॥ ੪੪ ॥

ਚਰਨ ਪਖਾਰਿ ਚਰਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਲੀਨਾ।

ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਕਰਿ ਪਯਾਨੋ ਕੀਨਾ।

ਕੇਤਿਕ ਮਾਸਨਿ ਸੁਤ ਨਿਪਜਯੋ।^੧

^੧ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

ਚਿੰਨ੍ਹ ਗੁਰੂ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਲਯੋ ॥ ੪੫ ॥

^੧ਜਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਟਣੇ ਤੇ ਚਲਿ ਕੈ।

^੧ਇਥੇ ਕਵਿ ਜੀ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਟਿਕਾਣੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਆਏ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤਦੋਂ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਾਮਰੂਪ ਜਾਣ ਦੇ ਹਾਲ ਦੀ ਲੜੀ ਲਈ ਗਏ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਹੁਣ ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਤੇ ਬਾਲ ਲੀਲਾ ਦੀ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਨੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਨੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਤੁਰਕੇ ਕੁਛ ਮੰਜ਼ਲ ਚੋਖਾ ਪੈਂਡਾ ਲੰਘ ਗਏ ਸਨ, ਤਦੋਂ ਖਬਰ ਪੁੱਜੀ ਸੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਦੀ, ਭਾਵ ਕਾਮ ਰੂਪ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਦੇਖੋ ਅੱਗੇ ਅੰਸੂ ੧੩ ਦਾ ੧੦ ਅੰਕ।

ਉਲੰਘੇ ਮਾਰਗ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਕੈ।

ਆਨੰਦ ਕੀ ਨਿਧਿ ਸੁਧਿ ਤਬਿ ਆਈ।

'ਭਯੋ ਆਪ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਬਧਾਈ' ॥ ੪੬ ॥

ਸੁਨਤਿ ਉਛਾਹ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਹੋਵਾ।

ਦਯੋ ਦਾਨ ਤਹਿ ਦਾਰਿਦ ਖੋਵਾ।

ਗੁਰ ਘਰ ਜਨਮਯੋ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿ ਬਹੁ ਅਹਿਲਾਦਾ

॥ ੪੭ ॥

ਦੁੰਦਭਿ ਛੋਟੇ ਬਡੇ ਬਜਾਏ।

ਚਿਰੰਕਾਲ ਲਗਿ ਸੁਨਿ ਸਮੁਦਾਏ।

ਤੋਪਨਿ ਤੁਪਕਨਿ ਸ਼ਲਖ ਬਿਸਾਲਾ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੀਨਸਿ ਤਿਸ ਕਾਲਾ ॥ ੪੮ ॥

ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਦਾਨ ਦਯੋ ਬਹੁ ਰੰਕਨਿ।

ਬਖਸ਼ੇ ਸੁਨਤਯੋਂ ਕੰਚਨ ਕੰਕਨ^੧।

^੧ਕੰਚਨ ਦੇ ਕੜੇ।

ਜਿਸ ਨੇ ਪੂਰਬ ਖਬਰ ਸੁਨਾਈ।

ਦੁਇ ਲੋਕਨਿ ਸੁਖ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪਾਈ

॥ ੪੯ ॥

ਕੌਤਕ ਕੀਨਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ।

ਨਟ, ਨ੍ਰਿਤਕਰ^੧, ਬੰਦੀਜਨ, ਚਾਰਨ^੨।

^੧ਨਾਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ^੨ਭੱਟ। ^੩ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰਮਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਉਂ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਖੀ ਅਨੰਦ ਗਾਵੇ ॥ ' ਇਹੋ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮਿਰਯਾਦਾ ਅੱਗੇ ੧੨ ਅੰਸੂ ਦੇ ੮ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਕਹੀ ਹੈ।

ਭੂਮ ਭਾਟ ਆਦਿਕ ਜੇ ਆਏ।

ਲੇ ਕਰਿ ਦਾਨ ਸਕਲ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥ ੫੦ ॥

ਅਤਿ ਉਤਸਵ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕਰਤੀ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਨੰਦ ਮਹਿਦ ਕੋ ਧਰਤੀ।

ਸਭਿ ਲਸਕਰ ਨੇ ਉਤਸਵ ਕੀਨਸਿ।

ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਿਹੂੰ ਧਨ ਦੀਨਸਿ ॥ ੫੧ ॥

ਸਭਿ ਕਾਰਜ ਕਰਿ ਚਾਹਤਿ ਮੁਰੇ।

ਪਟਣੇ ਦਿਸਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਖ ਕਰੇ।

ਅਬਿ ਮੈਂ ਜਨਮ ਕਥਾ ਚਿਤ ਲਾਇ।

ਦਸਮੇਂ ਗੁਰ ਕੀ ਕਹੌਂ ਬਨਾਇ^੧ ॥ ੫੨ ॥

^੧ਬਣਾਕੇ।

ਦੋਹਰਾ:

ਜਿਮਿ ਜਿਮ ਪਟਣੇ ਨਗਰ ਮਹਿ, ਖੇਲੇ

ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ।

ਭਯੋ ਮਹਾਂ ਉਤਸਵ ਜਥਾ, ਰਚੋਂ ਤਥਾ ਸੁਭ

ਛੰਦ ॥ ੫੩ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਿ ਰਾਮੇ 'ਰਾਜੇ ਕੋ ਸੁਤ ਦੇਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਇਕਾਦਸ਼ਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੧ ॥

੧੨. [ਦਸਮੇਸ਼ ਅਵਤਾਰ]

੧੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੩

ਸ਼੍ਰੋਤਾ:

ਗਨ ਮੰਗਲ ਕੇ ਗੁਰ ਮੰਗਲ ਰੂਪ,
ਮਹਾਂ ਉਤਸਾਹਨਿ ਕੇ ਉਤਸਾਹੂ।
ਸਭਿ ਤੇਜਨਿ ਕੇ ਅਤਿ ਤੇਜ ਦਿਪੈ,
ਸਭਿ ਓਜਨ ਓਜ, ਗਰੂਰਨਿ ਗਾਹੂ।
ਸੁਭ ਆਦਿ ਮ੍ਰਿਜਾਦ ਟਿਕਾਵਨਿ ਕੋ,
ਬਿਗਸਾਵਨਿ ਸੰਤਨਿ ਕੋ, ਰਿਪੁ ਦਾਹੂ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਤਰੂ ਜਰ ਨਾਸਨਿ ਕੋ।
ਅਵਤਾਰ ਉਦਾਰ ਲਯੋ ਜਗ ਮਾਂਹੂ ॥ ੧ ॥
ਸਰਦੂਲ ਕਿ ਤੂਲ ਅਭੂਲ ਭਏ
ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਨਦੀ ਗਿਰ ਰਾਜਨਿ ਕੋ।

'ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਹੁਣ ਵਾਲੇ।

'ਤੁਰਕਾਂ (ਰੂਪੀ) ਬ੍ਰਿਛ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ।

'ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਰੂਪੀ ਜੋ ਨਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗੂ ਅਚਕ (ਸਿੱਧੇ) ਟੂਰੇ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਂ ਰੁਖ ਵਿਚ ਵਹਿ ਟੁਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਨਿਰੋਲ ਸੱਚ ਤੇ ਅਝੁਕ ਟਿਕ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਟੁਰੀ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰ ਨਦੀ ਦੇ ਵੇਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦਵਾਇਨ ਤੀਰਥ ਪਾਵਨ ਕੋ
ਬਿਰਤਾਵਨ ਕੋ ਅਘ ਮਾਂਜਨ ਕੋ।

'ਹਿੰਦੂਆਂ ਰੂਪੀ (ਯਾ ਦੇ) ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰਨੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤੇ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ।

ਸਰਬੋਤਮ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸ ਤੇਜ
ਅਮੇਜ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਸਾਜਨ ਕੋ।

'ਆਪ ਵਿਚ ਮਿਲਕੇ ਸਾਜਣ ਲਈ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਆਪ ਨਿਰਾਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਪੰਥ ਨਹੀਂ ਸਾਜਿਆ ਪੰਥ ਸਾਜ ਕੇ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇ।

ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਕਹੈ ਅਵਤਾਰ ਭਯੋ
ਹਮ ਜੈਸੇ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਨ ਕੋ ॥ ੨ ॥
ਸਭਿ ਨਿੰਦਕ ਮੋਦ ਕਮੋਦਨਿ ਕੋ ਬਨ',
ਦੰਭ ਉਲੂਕ ਦੁਰੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਭਗਤੀ ਅਤਿ ਆਤਪ ਕੋ ਬਿਸਤਾਰਨਿ
ਤਾਰਨ ਸੇ ਗਰਬੀ ਨ ਦਿਸਾਏ।

'ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਵਡਿਆਵਣੇ ਨੂੰ।

'ਸਾਰੇ ਨਿੰਦਕਾਂ ਰੂਪੀ ਕਮੁਦਨੀਆਂ ਦੇ ਬਨ ਨੂੰ ਮੁੰਦ ਦਿੱਤਾ।

'ਦੰਭ ਰੂਪੀ ਉੱਲੂ ਛਿਪ ਗਏ।

'ਫਿਰ ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ ਧੁੱਪ ਦੇ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਤਾਰਿਆਂ ਵਤ ਗਰਬੀ (ਲੋਕ ਨਿਗਾਹ ਨਾ ਆਏ)

ਪਸਰਜੋ ਅੰਧਕਾਰ ਅਧਰਮ ਮਹਾਂ ਦਿਢ,
ਏਕ ਹੀ ਬਾਰ ਸੁ ਦੀਨਿ ਪਲਾਏ।

'ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਮ ਸੂਰਜ ਕੇ ਅਵਿਤਾਰ ਭਯੋ,
ਹਮ ਸੇ ਜਨ ਪੰਕਜ ਕੋ ਬਿਕਸਾਏ। ॥ ੩ ॥

'ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਕਵਲਾਂ ਰੂਪ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜਾਵਨ ਲਈ।

ਚੌਪਈ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਡ ਭਾਗ ਪ੍ਰਸੂਤਾ।
ਉਪਜਯੋ ਬਾਲਿਕ ਛਬਿ ਅਦਭੂਤਾ।
ਅਸ਼ਟ ਦੀਪ ਦੀਪਤਿ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਨੋ।

'ਅਨੋਖੀ।

'ਅੱਠ ਦੀਵੇ ਬਲ ਰਹੇ ਸਨ। (ਅ) ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸ਼ਟਦੀਪ = ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਠ ਦੀਵੇ ਹੋਣ। ਅੱਠਾਂ ਮੂੰਹਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਦੁਤਿ ਘਟ ਗਈ ਉਦਯੋ ਰਵਿ ਮਾਨੋ।
॥ ੪ ॥

'ਮਾਨੋ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਿਆ (ਤਾਂ ਸ਼ਮਾ ਦਾਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮਾਤ ਪੈ ਗਈ)।

ਸੇਬਯਮਾਨਾ ਧਾਇਨ ਤੇ ਮਾਤਾ।
ਭਨਹਿ ਬਧਾਈ ਆਨੰਦ ਦਾਤਾ।
ਅੰਤਰ ਵਹਿਰ ਦਾਸ ਗਨ ਦਾਸੀ।
ਬਿਚਰਤਿ ਇਤ ਉਤ ਰਿਦੇ ਹੁਲਾਸੀ
॥ ੫ ॥

'ਸੇਵਾ ਯੋਗ।

'ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਧਾਈ (ਲੋਕ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਪਸ ਮਹਿ ਬਹੁ ਕਰਿ ਕਰਿ ਚਾਇ।
ਮਿਲਹਿ ਬਖਾਨਹਿ ਸਤੁਤਿ ਸੁਨਾਇ।
'ਗੁਰ ਘਰ ਜਨਮਯੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਸਭਿ ਨਿਜ ਜਨਨਿ ਦੇਹਿ ਅਹਿਲਾਦਾ' ॥ ੬ ॥

'ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ।

ਪੌਤ੍ਰ ਬਦਨ ਕੋ ਦੇਖਿ ਪਰੇਖੀ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਮੋਦ ਵਿਸ਼ੇਖੀ।
ਮਨਹੁ ਕੋਕਨਦ ਬਿਕਸਤਿ ਸੁੰਦਰ।
ਚੰਦ ਮਨਿੰਦ ਚਾਰੁ ਦੁਤਿ ਮੰਦਿਰ' ॥ ੭ ॥
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸਭਿ ਬਜੀ ਬਧਾਈ।
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਇਕਠੀ ਹੁਇ ਆਈ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਕੌਤਕ ਕਰਿਹੀਂ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਰਿਹੀਂ ॥ ੮ ॥
ਬਜਹਿ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕਰਹਿ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਬਦ ਉਜਾਲਾ।
ਪੰਚਾਮ੍ਰਿਤ ਬਨਵਾਵਹਿ ਰਾਸ'।
ਗੁਰੁ ਦਰ ਪਰ ਕਰਿ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ

'ਸ਼ੋਭਾ ਦਾ ਮੰਦਰ ਹੈ (ਮੁਖ)।

'ਬਹੁਤਾ।

॥ ੯ ॥

ਵੰਡਹਿ ਅਚਹਿ 'ਧੰਨ ਗੁਰੁ' ਕਹੈਂ।

ਬਡੇ ਭਾਗ ਅਪਨੇ ਜਨ ਲਹੈਂ।

'ਦਾਸ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਭਾਟ ਕਲਾਵਤ ਢਾਡੀ ਆਵਹਿ।

ਭਨਹਿ ਬਧਾਈ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥ ੧੦ ॥

ਬੇਖ ਕਲੀਵਨ ਦੇਵ ਬਧੂਟੀ।

ਧਰਿ' ਆਵਹਿ ਜਨੁ ਜਗ ਦੁਤਿ ਲੂਟੀ^੨।'ਦੇਵ-ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਖੁਸ਼ਰਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ
ਆਈਆਂ। 'ਮਾਨੋ ਜਗਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੋਭਾ ਲੁੱਟੀ ਹੈ।
'ਟੱਲੀਆਂ।ਢੋਲਕ, ਟਲਕਾ^੧, ਘੰਘਰੂ, ਤਾਲੀ।

ਗਾਇੰ ਬਿਲਾਵਲ ਲੇਤਿ ਭਵਾਲੀ ॥ ੧੧ ॥

ਸਭਿ ਬਾਜੇ ਅਰੁ ਹਾਥਨਿ ਤਾਲ।

ਗਨ ਪਾਇਨ ਕੇ' ਘੰਘਰੂ ਨਾਲ।

'ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ।

ਅੰਗ ਚਲਾਵਹਿ ਤਾਲ ਮਿਲਾਇੰ।

ਗਾਵਹਿ ਨਾਚਹਿ ਰਾਚਹਿ ਚਾਇ ॥ ੧੨ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਤਿ' ਸੁੰਦਰ ਕਰੈਂ।

'ਚਾਲ। (ਅ) ਨਾਚ ਦੀ ਗਤਿ।

ਅਚਰਜ ਦੇਹਿ ਸਭਿਨਿ ਮਨ ਹਰੈਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੇ ਮੰਦਰਿ ਬਰ ਪੌਰ।

ਭਈ ਭੀਰ ਬਿਤ ਲਹੈਂ ਨ ਠੌਰ ॥ ੧੩ ॥

ਗੰਧੂਬ ਗਾਵਹਿ ਮਾਨੁਖ ਦੰਭਾ^੧।

'ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ।

ਸੁਨਿ ਪੁਰਿ ਬਾਸਨ ਹੋਤਿ ਅਚੰਭਾ।

'ਇਹ ਗਾਵਨ ਨਾਚਨ ਮੁਦਕਾਰੀ।

ਸੁਨਯੋ ਨ ਦੇਖਯੋ ਕਬਹੂੰ ਅਗਾਰੀ ॥ ੧੪ ॥

ਇਹ ਗਨ' ਬਸਹਿ ਕੌਨ ਸੇ ਦੇਸ਼।

'ਯੂਥ, ਜੱਥਾ, ਸਾਰੇ।

ਨਏ ਰੂਪ ਹੈਂ ਨਏ ਸੁ ਬੇਸ। '

ਸੁਨਿ ਕੈ ਰਾਗ ਸ਼ਕਤਿ ਨਹਿ ਰਹੀ^੧।

'ਪੁੱਛਣ ਦੀ) ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਰਹੀ ਰਾਗ ਸੁਣ ਕੇ।

ਬੂਝਨਿ ਹਿਤ ਕਿਨਹੂੰ ਨ ਕਿਮ ਕਹੀ

॥ ੧੫ ॥

ਚਾਰ ਘਟੀ ਲੋ ਕੌਤਕ ਕਰਿ ਕੈ।

ਪੁਨਹਿ ਪੌਰ ਪਰ ਮਸਤਕ ਧਰਿ ਕੈ।

ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਨਿਜ ਥਾਇੰ।

ਨਹਿ ਕਿਸ ਹੂੰ ਤੇ ਜਾਨੇ ਜਾਇੰ ॥ ੧੬ ॥

ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਫੂਲ ਬਿਸਾਲਾ।

ਗੁੰਦਿ ਗੁੰਦਿ ਕਰਿ ਦੀਰਘ ਮਾਲਾ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਵਹਿ ਮਾਲਾਕਾਰ।

¹ਮਾਲੀ, ਮਾਲਾਂ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੇ।

ਬੰਦਹਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ॥ ੧੭ ॥

ਧਨ ਇਨਾਮ ਕੇ ਲੇ ਲੇ ਜਾਹਿ।

ਫੂਲਨਿ ਮਾਲਾ ਦਰ ਲਰਕਾਹਿ।

ਅਤਿ ਉਤਸਵ ਸੰਗਤ ਮਹਿ ਹੋਵਾ।

ਸਭਿਨਿ ਆਇ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਜੋਵਾ

॥ ੧੮ ॥

ਜਸ ਜਸ ਮਨਸਾ ਧਰਿ ਕਰਿ ਆਏ।

ਤਸ ਤਸ ਮਨਹੁ ਕਾਮਨਾ ਪਾਏ।

ਤਬਹਿ ਜੋਤਸ਼ੀ^੧ ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਇ।

^੧ਇਹ ਗੁਰਮਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁ: ਨਾ: ਪ੍ਰ: ਪੂਰਬਾਰਧ
ਅਧਯਾਯ ੪ ਅੰਕ ੬੪ ਦੀ ਟੁਕ।

ਜਨਮ ਮਹੂਰਤ ਖਬਰ ਬਤਾਇ ॥ ੧੯ ॥

ਲਗਨ ਮਹੂਰਤ ਉੱਤਮ ਜੋਵਾ।

ਅਧਿਕ ਹਰਖ ਦੈਵਗ^੧ ਉਰ ਹੋਵਾ।

^੧ਜੋਤਸ਼ੀ।

‘ਉੱਤਮ ਜੋਗ’ ਪਰਜੇ ਇਨ ਐਸੇ।

^੧ਲਗਨ।

ਆਗੇ ਕਿਸ ਕੇ ਭਯੋ ਨ ਜੈਸੇ ॥ ੨੦ ॥

ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਨਿ ਕਸ਼ਟ ਨਿਵਾਰਹਿ।

ਅਖਿਲ ਜਗਤ ਮਹਿ ਸੁਜਸੁ ਬਿਥਾਰਹਿ।

ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਕਰ ਤਲ^੧ ਹੋਇ।

^੧ਹੱਥ ਦੀ ਤਲੀ ਤੇ।

ਪਗ ਪੰਕਜ ਪੂਜਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥ ੨੧ ॥

ਸਰਬੋਤਮ ਗੁਨ ਲਗਨ ਮਝਾਰ^੧।

^੧ਲਗਨ ਵਿੱਚ ਸਰਬ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਹਨ।

ਇਕ ਚਿੰਤਾ ਮੁਝ ਰਿਦੇ ਉਦਾਰ।

ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ^੧ ! ਸੁਨਿ ਸੋ ਬਿਧਿ ਐਸੇ।

^੧ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।

ਅਸਮੰਜਸ ਹੁਇ ਸਕਿ ਹੈ ਕੈਸੇ? ॥ ੨੨ ॥

ਜੇਤੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਥਮ ਮੈਂ ਕਹੀ।

ਸੋ ਤੋ ਬਨਿ ਸਕਿ ਹੈ ਇਮ ਸਹੀ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਘਰ ਜਨਮ ਉਦਾਰ।

ਪੂਜਹਿ ਅਰਪਹਿ ਦਰਬ ਅਪਾਰਾ

॥ ੨੩ ॥

ਸੁਜਸੁ ਆਦਿ ਹੁਇ ਹੈਂ ਸਭਿ ਘਨੇ।

ਪਰ ਇਕ ਰੀਤਿ ਅਨਬਨੀ ਬਨੇ।

ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਧਰਹਿ ਓਜ ਸੰਭਾਰਹਿ।
ਆਯੁਧ ਬਿੰਦਯਾ ਮਹਿ ਹਿਤ ਧਾਰਹਿ
॥ ੨੪ ॥

ਜਿਮ ਜਿਮ ਬੈਸ ਬਡੀ ਹੁਇ ਜਾਈ।
ਤਿਮ ਤਿਮ ਉਪਜਹਿ ਚਾਇ ਲਰਾਈ।
ਘਨੇ ਘੋਰ ਸੰਘਰ ਘਮਸਾਨਾ।
ਹਤਹਿ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਗਨ ਕੇ ਨਿਜ ਪਾਨਾ ॥ ੨੫ ॥

ਜੁੱਧ ਕਰਨਿ ਕੋ ਲਗਨ ਬਿਸਾਲ।
ਜਿਸ ਮਹਿ ਉਤਪਤਿ ਭਾ ਸੁਭਬਾਲ।
ਲਾਖਹੁ ਪਰੇ ਖੇਤ ਮਹਿ ਸੇਵੈਂ।
ਇਸ ਸਿਸ ਕੇ ਕਰਾ ਅਸ ਰਣ ਹੋਵੈ ॥ ੨੬ ॥

^੧ਇਹ ਸੁਭ ਬਾਲ ਜੰਮਿਆਂ ਹੈ।

^੧ਹੱਥੋਂ।

ਜੁੱਧ ਕਰਨਿ ਕੋ ਸੈਨ ਬਿਸਾਲ।
ਪਾਸ ਨ ਪਿਖੀਯਤਿ ਹੈ ਇਸ ਕਾਲਾ।
ਮਹਾਂ ਤੇਜਸੀ ਰਣ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋਵੈਂ।
ਥਿਤਿ ਰਿਪੁ ਮਹਿ ਜਿਮ ਥੰਮ੍ਹ ਖਰੋਵੈ ॥ ੨੭ ॥

^੧ਬਹੁਤੀ ਸੈਨਾਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਬਿਥੈ ਛਾਇ ਪਰਤਾਪ।
ਹੁਕਮ ਕਰਹਿ ਬਡ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਨਿ ਖਾਪਿ।
ਤਬਿ ਹੋਵਹਿਗੀ ਜੋ ਅਬਿ ਨਾਂਹੀ।
ਧਰਮ ਸਥਾਪਹਿ ਸਭਿ ਜਗ ਮਾਂਹੀ
॥ ੨੮ ॥

ਦੋਹਰਾ:

ਹੁਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ, ਦਾਨੀ ਮਹਾਂ,
ਜੋਧਾ, ਧੀਰ ਬਿਸਾਲ।
ਬਿੰਦਯਾ ਮਹਿ ਪੰਡਤ ਚਤੁਰ,
ਮਹਾਂ ਬਾਹੁ ਰਿਪੁ ਸਾਲ ॥ ੨੯ ॥

^੧ਰਿਪੂਆਂ ਨੂੰ ਸੱਲਣ ਵਾਲੇ। (ਅ ਰਿਪੁ+ਸਾਲਾ = ਯੁੱਧ ਭੂਮਿਕਾ (ਵਿੱਚ)।

^੧ਬੁਧਿਵਾਨ। (ਅ) ਬੁਧ ਜੀ ਤੋਂ ਬੀ ਮਹਾਨ।

ਮਹਾਂ ਜਿਤੇਂਦ੍ਰੈਂ, ਮਹਾਂ ਬੁਧਿ,
ਰਿਦੈ ਗੰਭੀਰ ਬਿਲੰਦ।
ਸਭਿ ਜਗ ਨਰ ਸਿਰਮੌਰ ਹੈ,
ਸੋਢਿਬੰਸਾ* ਕੇ ਚੰਦ ॥ ੩੦ ॥

*ਪਾ:-ਸੋਢਿ ਸਿੰਧੁ।

ਚੌਪਈ:

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਨ ਬਹੁਤ ਸੁਨਾਏ।
 ਸਹਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੱਖਯ ਹਰਖਾਏ।
 ਦਿਯੋ ਬਿੱਪ੍ਰ ਕੋ ਦਰਬ ਘਨੇਰਾ।
 ਮੰਗਲ ਉਤਸਵ ਹੋਤਿ ਬਡੇਰਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਸੰਗਤਿ ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਧਰਿ ਆਵੈ।
 ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਭੇਟਨਿ ਅਰਪਾਵੈ।
 ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਬਾਸੀ ਸਿਖਿ ਜੇਈ।
 ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਕਰਿਵਾਵਹਿ ਤੇਈ ॥ ੩੨ ॥

¹ਮਾਨੋਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਚਮਕਦੀ ਹੈ।

ਸਹਿਤ ਭਾਰਜਾ ਪਹਿਰਿ ਸੁ ਅੰਬਰ।
 ਜਨੁ ਘਨ ਛਟਾ ਦਿਪਹਿ ਬਿਚ ਅੰਬਰ।
 ਉਤਸਵ ਕਰਤਿ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਗਾਵਤਿ।
 ‘ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ’ ਕਹਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਤਿ
 ॥ ੩੩ ॥

¹ਧਰਤੀ ਤੇ।

ਬਿਰਹਿ ਦ੍ਵਾਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਵਹਿ।
 ਧਰਹਿ ਭਾਵਨਾ ਧਰਾ ਸਿਰ ਲਾਵਹਿ।
 ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ ਸੁਨਹਿ ਨਰ ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ।
 ਨਮਹੁ ਕਰਨਿ ਕੋ ਪਹੁੰਚਹਿ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ
 ॥ ੩੪ ॥

¹ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ)।

ਇਕ ਅਰਪਹਿ ਇਕ ਜਾਵਹਿ ਲੇਤੇ।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੇਤੁ, ਦੇਤਿ ਹੈਂ ਕੇਤੇ।
 ਬਨਕ ਧਨਾਢ ਮਿਲੈਂ ਗਨ ਆਏ।
 ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਅਰਪਾਏ ॥ ੩੫ ॥

¹ਕਈ।

ਉਰ ਮਹਿ ਧਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵਹਿ।
 ਆਇ ਜਾਤਿ ਮਗ ਸੁਜਸੁ ਅਲਾਵਹਿ।

¹ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ।

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪੂਰਾ।
 ਦੇਨਿ ਸ੍ਰਾਪ ਬਰ ਕੋ ਬਚ ਸੂਰਾ ॥ ੩੬ ॥
 ਬਹੁ ਸਿੱਖਯਨਿ ਪਰ ਕੀਨਸਿ ਦਯਾ।
 ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਸਭਿ ਕੋ ਬਰ ਦਯਾ।
 ਤਿਨ ਘਰ ਜਨਮਯੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।

ਰੱਛਕ ਸਿੱਖਯਨਿ ਦੇ ਅਹਿਲਾਦਾ।

¹ਅਨੰਦ ਦਾ ਦਾਤਾ।

॥ ੩੭ ॥

ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਸਮਰਥ ਗੁਰਦੇਵ।

ਜਿਨ ਕੀ ਚਹਤਿ ਦੇਵਤਾ ਸੇਵ।
 ਦੋਨਹੁ ਲੋਕਨਿ ਬਿਖੇ ਸਹਾਇ।
 ਸ਼ਾਂਤਿ ਰਿਦਾ ਗੁਨਗਨ ਸਮੁਦਾਇ
 ॥ ੩੮ ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਨਿ ਆਏ ਇਤ ਦੇਸ਼।
 ਘਰ ਪੰਜਾਬ ਸੁ ਦੂਰ ਬਿਸੇਸ਼।
 ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿ ਕੀਨਿ ਨਿਵਾਸ।
 ਕਰਜੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਨ ਰਾਸ ॥ ੩੯ ॥
 ਗਏ ਬਿਦੇਸ਼ ਆਇ ਹੈਂ ਦੇਸ਼।

ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਅਘ ਕਟਹਿ ਕਲੇਸ਼।
 ਹਮ ਲੋਕਨਿ ਕੇ ਭਾਗ ਜਗੇ ਹੈਂ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੇਵ ਲਗੇ ਹੈਂ ॥ ੪੦ ॥

ਅਬਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਸੁਤ ਇਹ ਭਯੋ।
 ਜਨੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਪੁੰਨ ਉਪਜਯੋ।
 ਜਜੋਂ ਜਜੋਂ ਸੇਵ ਕਰਹਿ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ।
 ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਦੂ ਲੋਕਨਿ ਹਰਖਾਵਹਿ ॥ ੪੧ ॥

¹ਪੁੰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਮ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰਨਿ ਜੁਤਿ ਦਰਸੈ ਹੈਂ।
 ਬਿਘਨ ਅਨੇਕਨਿ ਕੇ ਹਤਵੈ ਹੈਂ।¹

¹ਨਾਸ਼ ਕਰਾਵਾਂਗੇ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਾਂਗੀ।
 ਕੀਰਤਿ ਕਰਹਿ ਸੁਭਾਗ ਸਰਾਹੀਂ ॥ ੪੨ ॥
 ਕਿਤਿਕ ਨੇਮ ਕਰਿ ਹੋਵਤਿ ਭੋਰ।¹

¹ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ।

ਆਇ ਦੁਾਰ ਪਰ ਦੂ ਕਰ ਜੋਰਿ।
 ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕਾਰ ਸੰਭਾਰਹਿ।¹

¹ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਅ)
 ਮੱਥਾ ਪਹਿਲੇ ਟੇਕ ਕੇ ਫੇਰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ
 ਹਨ।

ਸੰਝ ਭਏ ਕਰਿ ਨਮੋ ਸਿਧਾਰਹਿ।¹ ॥ ੪੩ ॥

¹ਭਾਵ ਸਵੇਰੇ ਬੀ ਤੇ ਸੰਝਾਂ ਨੂੰ ਬੀ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਨਮ’ ਪ੍ਰਸੰਗ
 ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੨ ॥

੧੩. [ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਉਤਸਾਹ]

੧੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੪

ਦੋਹਰਾ:

ਸੋਢੀ ਕੁਲ ਭੂਖਨ ਜਨਮ,

ਪੂਸ ਮਾਸ^੧ ਮਹਿ ਲੀਨ।^੧ਪੋਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ।

ਹੁਤੀ ਸੁਦੀ ਬਿਤਿ ਸਪਤਮੀ,

ਸੁੰਦਰ ਸਮੇਂ ਸੁ ਚੀਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਜਬਿਹੂੰ ਜਾਨੀ।

ਸੁਰ ਗਨ ਆਨ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਠਾਨੀ।

ਬਿਬਰੀ ਬਰ ਸੁਗੰਧਿ ਪੁਰਿ ਸਾਰੇ।

ਜਾਗਤਿ ਜੇ ਲਖਿ ਬਿਸਮੈ ਧਾਰੇ^੧ ॥ ੨ ॥^੧ਅਸਚਰਜ ਹੋਏ।-ਅਸ ਸੌਰਭ^੨ ਕਬਿ ਪ੍ਰਥਮ ਨ ਪਾਈ।^੨ਸੁਗੰਧੀ।

ਇਹ ਔਚਕ ਅਬਿ ਕਿਤ ਤੇ ਆਈ?

-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਮਾਤ^੩ ਨਾਨਕੀ ਤਬੈ।^੩ਪਾ:-ਮਾਤਾ ਬਡੀ।

ਸ਼ਗਨ ਬਿਚਾਰ ਕਰਹਿ ਸੁਭ ਸਬੈ ॥ ੩ ॥

-ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਮਮ ਸੁਤ ਕੇ ਹੋਵਾ।

ਜਿਸ ਕੇ ਜਨਮਤਿ ਸੁਭ ਹੀ ਜੋਵਾ-।

ਪਤਿ ਕੇ ਬਾਕ ਬਿਚਾਰਨ ਕਰਤੀ^੪।^੪ਮਾਤਾ ਜੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

-ਕੁਲ ਦੀਪਕ ਉਪਜਹਿ- ਮੁਦ ਧਰਤੀ

॥ ੪ ॥

-‘ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕਹੁ ਉੱਜਲ ਨਾਮੂ।

ਕਰਹਿ ਜਗਤ ਸਭਿ ਮਹਿ ਅਭਿਰਾਮੂ।’

ਇਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ ਭਾਖਯੋ ਮੋਹੀ।

ਸਾਚ ਬਚਨ ਨਿਸ਼ਚੈ ਤਿਨ ਹੋਹੀ- ॥ ੫ ॥

ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਕਰਤੀ ਮਨ ਮਾਹੂੰ।

ਸੁਧਿ ਕੋ ਪਠਨਿ ਹੇਤੁ ਸੁਤ ਪਾਹੂੰ।

ਕਰੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤਬਹਿ ਲਿਖਾਵਨਿ।

‘ਤੁਮ ਘਰ ਨੰਦਨ ਨਿਪਜਯੋ ਪਾਵਨ ॥ ੬ ॥

ਭਏ ਸ਼ਗੁਨ ਤਿਹ ਸਮੈ ਘਨੇਰੇ।

ਜੋ ਪ੍ਰਮੋਦ ਦਾ ਅਹੈਂ ਬਡੇਰੇ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਹਾਂ।

ਭਈ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਇਹਾਂ ॥ ੭ ॥
 ਅਬਿ ਸੁੰਦਰ ਲਾਗਹਿ ਨਿਜ ਭਵਨੂੰ।
 ਇਤ ਕੋ ਕਰਹੁ ਆਪ ਆਗਵਨੂੰ।
 ਇਮ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਤਤਕਾਲ ਪਠਾਵਾ।
 ‘ਪਹੁੰਚਹੁ ਬਿਨ ਬਿਲੰਬ’ ਤਿਸ ਗਾਵਾ।^{‘ਤਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।}
 ॥ ੮ ॥

ਹੁਤੇ ਜਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਤੂਰਨ ਗਯੋ ਪਹੁੰਚਿ ਭਾ ਹਾਦਰ।
 ਬਹੁ ਉਤਸਵ ਸਗਰੇ ਦਲ ਭਯੋ।
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇ ਮੁਦ ਕਿਯੋ ॥ ੯ ॥
 ਤਿਹ ਸਿਖ ਕੋ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀਨਿ।
 ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਖੀ ਬਹੁ ਕੀਨਿ।
 ਪੁਨਹਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਆਪ ਲਿਖਾਈ।
 ‘ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਹਮ ਅਬਿ ਜਾਈ ॥ ੧੦ ॥
 ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਕਾਜ ਜਬੈ ਬਨਿ ਜਾਇ।
 ਤਬਿ ਹਮ ਆਵਹਿਗੇ ਇਸ ਥਾਇੰ।
 ਪ੍ਰਿਤਪਾਰਹੁ ਤੁਮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
 ਕਰਹੁ ਦੁਲਾਰਨਿ ਧਰਿ ਅਹਿਲਾਦਾ’
 ॥ ੧੧ ॥

ਪਠੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪਟਣੇ ਆਈ।
 ਜਹਾਂ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਹੋਤਿ ਬਧਾਈ।
 ਇਮ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੌਮੇ ਪਤਿਸ਼ਾਹੂ।
 ਸੁਨਯੋ ਜਨਮ ਕੋ ਅਬਿ ਉਤਸਾਹੂ:-
 ॥ ੧੨ ॥

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਬ੍ਰਿਧਾ ਬਡੇਰੀ।
 ਰਛਹਿ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਘਨੇਰੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਦਿਕ ਗੁਰ ਨਾਮੂ।
 ਲੇ ਮੁਖ ਤੇ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰ ਧਾਮੂ ॥ ੧੩ ॥
 -ਨਾਨਾਂ ਭਾਂਤਿ ਬਿਘਨ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਸਕਲ ਬਿਨਾਸਹੁ ਬਨਹੁ ਸਹਾਏ।
 ਮਮ ਪੌੜੇ ਕੀ ਰੱਛਯਾ ਧਰੀਅਹਿ।
 ਚੰਦ ਮਨਿੰਦ ਬਿਲੰਦਹਿ।^{‘ਵੱਡਾ।} ਕਰੀਅਹਿ-

॥ ੧੪ ॥

ਲਗਨ ਜੋਤਕੀ^੧ ਲਿਖਿ ਲੈ ਗਯੋ।^੧ਜੋਤਸੀ।

ਬਹੁ ਦਿਨ ਭਲੇ ਬਿਚਾਰਤਿ ਭਯੋ।

ਲਿਖੀ ਜਨਮ ਪੱਤ੍ਰੀ ਗਿਨਿ ਸੋਧਿ।

ਜਿਸ ਕੇ ਉਰ ਗ੍ਰਹ ਰਾਸੀ ਬੋਧ^੧ ॥ ੧੫ ॥^੧ਗ੍ਰਹ ਤੇ ਰਾਸਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈਸੀ।

ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਬਹੁਰ ਬੁਲਾਯਹੁ।

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਯਹੁ।

ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਹਾਂ ਮਤਿਵੰਤੇ।

ਬੈਠੇ ਆਨਿ ਸਮੂਹ ਸੁਨੰਤੇ ॥ ੧੬ ॥

‘ਪੋਖ ਮਾਸ ਕੋ ਪੱਖ ਸੁਕਲ ਹੈ।

ਸਪਤਮ ਥਿਤ ਕੋ ਸਮੈਂ ਸੁਕਲ ਹੈ^੧।^੧ਆਨੰਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।ਆਦਿਤਵਾਰ^੧ ਜਾਮਨੀ ਜਾਮੂ।^੧ਐਤਵਾਰ।

ਭਯੋ ਜਨਮ ਬਾਲਿਕ ਬਲ ਧਾਮੂ ॥ ੧੭ ॥

ਪਰੇ ਲਗਨ ਮਹਿ ਗ੍ਰਹ ਦੇ ਮੰਗਲ^੧।^੧ਲਗਨ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਹਿ ਪਏ ਹਨ।ਉਚ ਕੇ ਸੂਰਜ ਸ਼ਨਿ ਕਵਿਮੰਗਲ^੧।^੧ਉੱਚੇ ਥਾਂ ਆਏ ਹਨ ਸੂਰਜ, ਸ਼ਨੀ, ਸ਼ੁਕਰ ਤੇ ਮੰਗਲ।

ਲਾਭ ਸਥਾਨ ਆਇ ਗ੍ਰਹ ਆਛੇ।

ਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਬਾਂਛੇ^੧†^੧ਗ੍ਰਹ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਕ੍ਰਿਪਾ) ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਅਸਾਂ ਵਲ ਤੱਕੋ। †ਇਥੇ ਲਗਨਾਂ ਤੇ ਕੁੰਡਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਗ੍ਰਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗ੍ਰਹ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵਾਂਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

॥ ੧੮ ॥

ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਜਿਮ ਅਵਤਾਰਨਿ।

ਤਿਮ ਲਖੀਯਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਡ ਕਾਰਨ।

ਐਸੂਰਜ ਵਧਹਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

ਜਿਸ ਕੋ ਪਈਅਤਿ ਨਹੀਂ ਸੁਮਾਰਾ

॥ ੧੯ ॥

ਸਿੰਧੁ ਮੇਖਲਾ ਅਵਿਨੀ ਜੇਤੀ^੧।^੧ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ।

ਜਸੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਪੂਰਹਿ ਤੇਤੀ।

ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਿੰਦੈ ਜੋਧਾ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਮਾਨ ਰਿਪੁਨਿ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧਾ

॥ ੨੦ ॥

ਜਿਮ ਬਲ ਛਲਿਬੇ ਬਾਵਨ ਭਯੋ।

ਤਨ ਕੋ ਤਨਕ ਆਪਨੋ ਕਿਯੋ।
ਬਹੁਰ ਬਧਾਯੋ ਬਪੁਖ ਬਿਲੰਦ[†]।

ਅਪਰ ਨ ਕੋ ਭਾ ਜਿਸ ਮਾਨਿੰਦਾ^{*} ॥ ੨੧ ॥

ਤਿਮੁ ਲਘੁ ਐਸੂਰਜ ਅਬੈ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।
ਜਬੈ ਸੰਭਾਰਹਿ ਅਪਨੋ ਆਪੂ।
ਤਤਛਿਨ ਦੋਨਹੁ ਕੋ ਬਿਰਧਾਵੈ।
ਜਿਸ ਕੋ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕੋ ਪਾਵੈ ॥ ੨੨ ॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸੁਭ ਗੁਨ ਸਮੁਦਾਏ।
ਗਿਨਤੀ ਕਰਿ ਜੋਤਸੀ ਬਤਾਏ।
ਬਹੁ ਧਨ ਸਾਦਰ ਦੀਨਸਿ ਮਾਤਾ।
ਲੇ ਦਿਜ ਆਸ਼ਿਖ ਦੇ ਹਰਖਾਤਾ ॥ ੨੩ ॥
'ਚਿਰੰਜੀਵ ਹੁਇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਦੇ ਪਰਵਾਰਹਿ ਬਹੁ ਅਹਿਲਾਦਾ।'
ਪੀਛੇ ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਹਰਖਤਿ।
ਸੁਭ ਲੱਛਨ ਪੌੜੇ ਮਹਿ ਹਰਖਤਿ ॥ ੨੪ ॥
ਲੇ ਨਿਜ ਅੰਕ ਦੁਲਾਰਹਿ ਘਨੀ।
ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਮੁਖ ਸਨੇਹ ਕੇ ਸਨੀ।
ਖਸ਼ਟੀ[†] ਆਦਿਕ ਜੱਗ ਜਿਤੇਕ।
ਕਰੇ ਜਥਾ ਬਿਧਿ ਹੁਤੇ ਤਿਤੇਕ ॥ ੨੫ ॥
ਅੰਤਰ ਰਾਖਹਿ ਰੱਛਯਾ ਕਰਤੇ।
ਆਇ ਰੰਕ ਜੋ ਜਾਚਹਿ ਦਰ ਤੇ।
ਛੂਛਾ ਨਹੀਂ ਜਾਨਿ ਕੋ[‡] ਦੀਨਾ।
ਮਧੁਰ ਗਿਰਾ ਕਹਿ ਦੈਬੋ ਕੀਨਾ ॥ ੨੬ ॥
ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਜਸੁ ਪਸਰਯੋ ਜਹਿ ਕਹਾਂ।
ਦਾਨ ਭਯੋ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਮਹਾਂ।
ਬਯ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਈ।
ਬਡੀ ਭਈ ਸੁਤ ਭਯੋ ਨ ਕੋਈ ॥ ੨੭ ॥
ਅਤਿ ਚਾਹਤਿ ਕੈ ਉਪਜਯੋ ਨੰਦਨ।

[†]ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਚੌਪਈ ਦੇ ਚਾਰ ਚਰਨ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅੱਗੋਂ ੨੨ ਅੰਕ ਦੇ ਅਖੀਰ ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:- ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਾਤਮ ਤੱਤ ਸਰੂਪ। ਭਗਤ ਰੱਛ ਤਨ ਧਰਹਿ ਅਨੂਪ।
[‡]ਜਿਸ ਦੇ ਤੁੱਲ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਕਵਿ ਜੀ ਇਸ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਪਮਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

[†]ਛਟੀ।

[‡]ਕੋਈ।

ਸਭਿ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਹਿ ਅਭਿਨੰਦਨ^੧।
 ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਨ ਨਾਨਕੀ ਗਿਨੀ।
 ਸਾਬ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਾਰਤਾ ਭਨੀ ॥ ੨੮ ॥
 ‘ਸੰਮਤ ਸੋਲਹਿ ਸਯਾ ਅਠੱਤਰ।
 ਮੱਘਰ ਦੁਤੀਯਾ ਸੂਰ ਅਠੱਤਰ^੨।
 ਤਬਿ ਮਮ ਨੰਦਨ^੩ ਜਨਮ ਲਏ ਹੈਂ।
 ਅਬਿ ਪੈਂਤਾਲੀ ਬਰਖ ਭਏ ਹੈਂ ॥ ੨੯ ॥
 ਸੰਮਤ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸੈ ਅਬਿ ਚੀਨ।
 ਉਪਰ ਬੀਤੇ ਬੀਸਹੁ ਤੀਨ^੪।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਉਦਾਰਾ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਸੁਤ ਕੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰਾ’ ॥ ੩੦ ॥
 ਅਸ਼ਟ ਜੋਗਨੀ ਕਹੁ ਅਭਿਖੇਕਾ^੫।
 ਸੁਤ ਕੀ ਕੁਸ਼ਲਾ ਜਾਚਿ, ਸਿਰ ਟੇਕਾ।
 ਪੰਚਾਮ੍ਰਿਤ ਸਮੂਹ ਕਰਿਵਾਯੋ।
 ਸਭਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਯੋ
 ॥ ੩੧ ॥
 ਦੇਤਿ ਲੇਤਿ ਕੇ ਰਿਦੇ ਅਨੰਦ।
 ‘ਅਤਿ ਚਾਹਤਿ ਕੈ ਉਪਜਯੋ ਨੰਦ।
 ਸ਼੍ਰੇਯ ਸਹਿਤ ਹੁਇ ਉਮਰ ਦਰਾਜ਼^੬।
 ਲਹਹੁ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦ ਸਮਾਜ ॥ ੩੨ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਭ ਮਤਿ ਗੁਰੁ ਘਰਨੀ।
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਸੁਤ ਬਾਂਛਾ ਧਰਨੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪੂਰਨ ਕਰੀ।
 ਬਿਚ ਪਰਦੇਸ਼ ਆਇ ਪੁਰਿ ਬਿਰੀ
 ॥ ੩੩ ॥
 ਭਈ ਪ੍ਰਸੂਤ ਸੁਪੂਤ ਨਿਹਾਰਾ।
 ਚਿਰਜੀਵਹੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੁਮਾਰਾ।
 ਦੇਖਿ ਬਿਲੋਚਨ ਕੋ ਸਿਯਰਾਤੀ।
 ਹੁਇ ਅਨੰਦ ਤੇ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ’ ॥ ੩੪ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬੋਲਤਿ ਨਰ ਨਾਰੀ।
 ਉਤਸਵ ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਦ ਰਿਦ ਭਾਰੀ।
 ਮਾਤਾ ਬਡੀ ਨਾਨਕੀ ਤਬੈ।

ਰੱਛਾ ਕੇ ਉਪਾਵ ਕਰਿ ਸਬੈ ॥ ੩੫ ॥
 ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਮੰਗਲ ਰਚਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਆਇੰ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਪੁਰਿ ਕੀ ਬਾਲਾ।
 ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਗਾਵਤਿ ਸੁਭ ਗੀਤ।
 ਦਰਸਹਿ ਬਾਲਿਕ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ॥ ੩੬ ॥
 ਬੰਦਨ ਕਰਹਿ ਦੂਰ ਤੇ ਖਰੀ।
 ਕਰਹਿ ਸਰਾਹਨਿ 'ਸੂਰਤ ਖਰੀ।'
 ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਮਾਤ ਕਰਾਇ ਸ਼ਨਾਨਾ।
 ਪਟ ਸੋਂ ਪੇਂਛਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨਾ ॥ ੩੭ ॥
 ਸੂਧੀ ਕਰ ਪਗ ਕੀ ਅੰਗੁਰੀਨ।
 ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਕੋਕਨਦ ਪੰਖਰੀ ਚੀਨ।
 ਦਿਪਹਿ ਪੁਨਰਭੂ ਮਾਣਿਕ ਜੈਸੇ।
 ਪਦਮਾਲਯਾ ਜਟਤੀ ਹੁਇ ਵੈਸੇ ॥ ੩੮ ॥

'ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

'ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ।

'ਨਖ ਚਮਕਦੇ ਹਨ ਮਣੀਆਂ ਵਾਂਗ [ਸੰਸ: ਪੁਨਰਭਵ = ਨਹੁ]

'ਮਾਨੋ ਲੱਛਮੀ ਦੀ ਹੀ ਜਤਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। [ਸੰਸ: ਪਦਨ = ਕਵਲ ਆਲਯ = ਘਰ। ਪਦਮਾਲਯ = ਲੱਛਮੀ। ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬਾ: ਅਧਯਾ: ੧ ਅੰਕ ੨੦ 'ਬਸੈ ਰਮਾ ਸਾਜ ਕੁਟੀ ਸੀ।' ਜੇ ਪਾਠ 'ਪਦਮ ਰਾਗ' ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀਰੇ ਅਰਥ ਬਣੇਗਾ]

ਜਿਨ ਕੇ ਧਯਾਨ ਕਰੇ ਅਘ ਜਾਇੰ।
 ਪਰੇ ਕਰਤਿ ਚੰਚਲ ਕਰਾ ਪਾਇੰ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਾਤੇ।
 ਨਾਮ ਗਏ ਧਰ ਪ੍ਰਥਮ ਬਖਯਾਤੇ ॥ ੩੯ ॥
 ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬਿਚਾਰਿ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਪ੍ਰਤਿ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰ।
 ਸੋ ਧਰਿ ਨਾਮ ਹਕਾਰਨ ਕਰਤਿ।
 ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੋਲੇ ਹਸ ਪਰਤਿ ॥ ੪੦ ॥
 ਬਾਚਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਆਏ।
 'ਗੋ' ਧਰ ਮਹਿ, 'ਬਿੰਦ' ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਉਚਾਰ।
 ਜੋ ਹੁਇ ਚਹੁ ਕੁੰਟਨਿ ਬਿਸਤਾਰਾ ॥ ੪੧ ॥
 ਸਿੰਘ ਜੁ ਪਦ ਦੇਵੀ ਨੇ ਦੀਨਿ।

*ਪਾ:-ਉਰ।

'ਬੁਲਾਵਣ ਤੇ।

'ਬਾਣੀ ਨਾਲ।

'ਗੋ = ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਖੇ। ਬਿੰਦ = ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ।

*ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਪਦ ਲਗਾਉਣਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਦੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਨਾ ਕਹਿਣਾ ਇਕ ਕਲਪਨਾ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ।

ਰਾਖਸ਼ ਹਤੇ ਕਰੋਰਹੁ ਚੀਨਿ।

ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਮਿਲਏ।
ਯਾਂ ਤੇ 'ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ' ਭਏ

॥ ੪੨ ॥

ਧਰਿ ਹਾਥਨਿ ਪਰ ਕੇ ਬਿਚ ਗੋਦ।

ਬਾਰਹਿ ਬਾਰ¹ ਕਰਹਿ ਪਰਮੋਦ।

¹ਬਾਰ ਬਾਰ।

ਮੁਖ ਅਰਬਿੰਦ ਹਸਾਵਨਿ ਕਰੈਂ।

ਲਾਲਤਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਤੇ ਮੁਦ ਧਰੈਂ ॥ ੪੩ ॥

ਸਾਸੁ ਨੁਖਾ ਜਜੋਂ ਜੀਵਨ ਮਨਿ ਹੈ¹।

¹ਜੀਵਨਮਣੀ ਵਤ ਨੋਹ ਤੇ ਸੱਸ (ਸੰਭਾਲਕੇ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ)। (ਅ) ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ)।

ਦੇਖਤਿ ਪਾਲਤਿ ਆਨੰਦ ਮਨ ਹੈ।

ਦੋਨਹੁ ਰੱਛਯਾ ਕਰਤਿ ਬਡੇਰੇ।

ਨਯਨ ਪਲਕ ਨਜਾਈ ਬਹੁ ਬੇਰੇ¹ ॥ ੪੪ ॥

¹ਜਿਵੇਂ ਪਲਕਾਂ ਭਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਹਰ ਵੇਲੇ।

ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁੰਦਰ ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ।

ਦਾਦੀ ਬ੍ਰਿਧਾ ਰਹੇ ਨਿਤ ਤੀਰ।

ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਲਿਹਾਰੀ।

ਜਿਸ ਗੁਰ ਅਪਦਾ ਹਰੀ ਹਮਾਰੀ ॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਨਮ' ਪ੍ਰਸੰਗ
ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਯੋਦਸ਼ਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੩ ॥

੧੪. [ਕੁਹੜਾਮ ਦਾ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ]

੧੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੫

ਦੋਹਰਾ:

ਪੁਰਿ ਕੁਹੜਾਮ^੧ ਬਿਥੈ ਹੁਤੋ,
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਜਿਸ ਨਾਮ।
ਨਿਜ ਮੁਰਸ਼ਿਦ ਕੇ ਢਿਗ ਰਹਤਿ,
ਠਸਕੇ^੨ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਧਾਮ ॥ ੧ ॥

^੧ਇਹ ਟਿਕਾਣਾ ਪਟਯਾਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿਖੇ 'ਘੁੜਾਮ'
ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

^੨ਇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਜ਼ਿਲਾ ਕਰਨਾਲ ਦੀ ਥਾਨੇਸਰ ਤਹਸੀਲ
ਵਿਚ ਹੈ।

ਚੌਪਈ:

ਜਿਸ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜਗ ਬਿਦਤਾਏ।
ਲੋਕ ਮ੍ਰਿਯਾਦ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਏ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਉਰ ਮਹਿ ਲਖਿ ਭੀਖ।
-ਅਵਤਰਿਓ ਨਰ ਬਰ ਦੇ ਸੀਖ^੧ ॥ ੨ ॥
ਤੁਰਕਨਿ ਕੁਮਤਿ ਕਰੀ ਹੈ ਕੂਰੇ^੨।
ਕ੍ਰੋਧੀ ਕੁਤਸਤ ਕਰਮਨਿ ਕੂਰੇ^੩।

^੧ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ।

^੨ਕੂੜੇ।

^੩ਕ੍ਰੋਧੀ ਨਿੰਦਿਤ ਕਰਮ ਤੇ ਭਯਾਨਕ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨੇ
ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਤਿਨ ਕੋ ਤੇਜ ਨਾਸਿਬੇ ਹੇਤੁ।
ਧਰਜੋ ਦੇਹ ਗੁਰੁਤਾ ਪਦ ਲੇਤ^੧ - ॥ ੩ ॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਰੀਦ ਬੀਚ ਤਬਿ ਬੈਸਾ।
ਭਯੋ ਸੰਕਲਪ ਰਿਦੇ ਤਬਿ ਐਸਾ।
ਤਤਛਿਨ ਉਠਜੋ ਅਪਰ ਸਭਿ ਤਜਾਗੇ।
ਪੂਰਬ ਦਿਸਿ ਮੁਖ ਕਰਿ ਅਨੁਰਾਗੇ^੨ ॥ ੪ ॥

^੧ਲੈਕੇ।

^੨ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ।

ਮੂੰਦਿ ਬਿਲੋਚਨ ਧਰਿ ਉਰ ਧਯਾਨਾ।
ਸਾਦਰ ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਬਿਤ ਥਾਨਾ।
ਮਨ ਮਹਿ ਕੀਨਿ ਬੰਦਗੀ ਘਨੀ।
ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਆਤੁਰਤਾ ਸਨੀ^੧ ॥ ੫ ॥
ਨੰਮ੍ਰਿ ਹੋਇ ਧਰ^੨ ਸਿਰ ਧਰਿ ਦੀਨਾ।
ਕੁਨਸਾ ਕੀਨਸਿ ਤੀਨ^੩ ਪ੍ਰਬੀਨਾ।
ਉਤਫੁਲ ਲੋਚਨ^੪ ਹੁਇ ਕਰਿ ਬੈਸਾ।
ਜਨਮ ਰੰਕ ਪਾਰਸ ਲਿਯ ਜੈਸਾ ॥ ੬ ॥
ਦੇਖਿ ਮੁਰੀਦ ਅਖਿਲ ਬਿਸਮਾਨੇ।
-ਕਹਾਂ ਕੀਨ ਇਹ ਪੀਰ ਸਯਾਨੇ।

^੧ਦੀਨਤਾ ਸਹਿਤ।

^੨ਧਰਤੀ ਤੇ।

^੩ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ। [ਫਾ. ਕੋਰਨਿਸ਼ = ਝੁਕ ਕੇ
ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ]

^੪ਭਾਵ ਨੇਤ੍ਰ ਖਿੜਾਕੇ [ਸੰਸ. ਉਤਫੁਲਲ = ਵਿਕਾਸ]।

ਇਤਿ ਦਿਸਿ ਕਿਸ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।

ਜਥਾ ਪ੍ਰਾਤਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਭਾਯੋ। ॥ ੭ ॥

ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸਿ ਕੋ ਪ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਫੇਰਿ।

ਭਏ ਨੰਮ੍ਰਿ ਔਚਕ ਕਜਾ ਹੇਰਿ-।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪੂਛੋ ਪੁਨ ਭੀਖ।

‘ਪ੍ਰਥਮ ਨ ਤੁਮਰੀ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੀਖ’।

॥ ੮ ॥

ਉਠਹਿ ਪ੍ਰਾਤਿ ਹਿੰਦੂ ਕਰ ਜੋਰਿ।

ਬੰਦਨ ਕਰਹਿ ਸਕਲ ਇਤ ਓਰ।

ਹਮ ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇੰ।

ਅਪਨਿ ਦੀਨ ਕੋ ਰਾਖਹਿ ਭਾਇ ॥ ੯ ॥

ਆਪ ਹਮੇਸ਼ ਕਰਤਿ ਹੋ ਐਸੇ।

ਅਬਿ ਕਿਸ ਕੋ ਪਿਖਿ ਕੀਨਸਿ ਕੈਸੇ। ’

ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।

‘ਕਾਰਨ ਸੁਨੋ ਜਥਾ ਮੈਂ ਲਹਯੋ ॥ ੧੦ ॥

ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਕੋ ਖਾਂਵਦ’ ਆਵਾ।

ਮਾਨੁਖ ਦੇਹਿ ਧਾਰਿ ਬਿਦਤਾਵਾ’।

ਗਰਬਨਿ ਕੇ ਗਰਬਨਿ ਕੋ ਗੰਜਨ’।*

ਮਿਰਜਾਦਾ ਬੰਜਨ ਕੋ ਭੰਜਨ’ ॥ ੧੧ ॥

ਤੇਜ ਤ੍ਰਿਲੋਕਨਿ ਮਹਿ ਬਿਸਤਾਰੇ।

ਤੁਰਕਨਿ ਔਧੇ ਕਰਹਿ ਨਗਾਰੇ’।

ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਵੈ’।

ਸੱਤਜਨਾਮ ਕੋ ਜਾਪ ਜਪਾਵੈ’ ॥ ੧੨ ॥

ਅਪਨੇ ਪੰਥ ਜਗਤ ਬਿਦਤਾਵਹਿ।

ਇਕ ਮਤਿ ਕਰਤਿ ਤੀਨ ਦਿਖਰਾਵਹਿ’।

ਨਿਸਾ ਆਜ ਕਾ ਜਨਮੇ ਬਾਲਕ।

ਤਰੁਨ ਤਰਨਿ ਸਮ ਤੁਮ ਰਿਪੁ ਘਾਲਿਕ’।

॥ ੧੩ ॥

‘ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਨ।

‘ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ।

‘ਇਹ ਬਿਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ।

‘ਮਾਲਿਕ।

‘ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਹੈ।

‘ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਲਈ। *ਪਾ:-ਗਬਰਨਿ ਕੇ ਗੋਲਨ ਕੋ ਗੰਜਨ = ਗੱਬਰਾਂ ਦੇ ਟੋਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ। [ਅ: ਕਬੀਰ, ਬਹੁ ਬਚਨ ਕੁੱਬਾਰ। ਕੁਬਰਾ = ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਗੱਬਰ]

‘ਮਿਰਜਾਦਾ ਭੰਨਣ ਵਾਸਤੇ।

‘ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਨਗਾਰੇ ਮੂਧੇ ਕਰੇਗਾ।

*ਪਾ:-ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਬਿ ਆਏ। ਤਿਸਹਿ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ।

‘ਨੌਰੰਗਾ) ਇਕ ਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਇਹ) ਤਿੰਨ ਦਿਖਾਲਨਗੇ।

‘ਜੁਆਨ ਸੂਰਜ ਸਮ ਭਾਵ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਛੂ ਹਨੇਰਾ ਰੂਪ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤ ਮੁਝ ਸੁਧਿ ਮਨ ਭਾਈ।

ਕਰੀ ਬੰਦਗੀ ਮੈਂ ਸੁਖ ਮਈ।

ਪੁਰਿ ਪਟਣਾ ਪੂਰਬ ਦਿਸਿ ਬਿਸੈ।

¹ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਬਿ ਜਾਉਂ ਦਰਸ ਹੋਂ ਤਿਸੈ ॥ ੧੪ ॥

ਬਿਨੈ ਠਾਨਿ ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਕਰਿ ਹੋਂ।

ਅਪਨਿ ਇਸ਼ਟ⁺ ਬਿਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਂ।

¹ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਟ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ⁺ਪਾ:-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ।

ਦਰਸਨ ਕਰੇ ਪਾਕ ਅਤਿ ਹੋਵੋਂ।

ਗੁਨਹਿ ਅਨਿਕ ਮਨ ਤਨ ਤੇ ਖੋਵੋਂ

॥ ੧੫ ॥

ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਰੀਦਨਿ ਸੋਂ ਇਮ ਕਹਜੋ।

ਭਯੋ ਤਜਾਰ ਮਾਰਗ ਬਡ ਲਹਜੋ।

ਦੋਇ ਮੁਰੀਦ ਮੁਰਾਦ ਧਰੰਤੇ।

¹ਭਾਵ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ। [ਅ: ਮੁਰਾਦ = ਮਕਸਦ, ਸ਼ਰਧਾ]

ਲਿਯੇ ਸੰਗ ਪ੍ਰਿਯ ਸੇਵ ਕਰੰਤੇ ॥ ੧੬ ॥

ਅਪਰ ਸਭਿਨਿ ਆਸ੍ਰਾਸਨ ਕਰਿ ਕੈ।

¹ਧੀਰਜ ਦੇਕੇ।

‘ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਹਟਿ ਆਇੰ’ ਉਚਰਿ ਕੈ।

¹ਮੁੜ ਆਵਾਂਗੇ।

ਆਸਾ¹ ਹਾਥ ਗਹੇ ਚਲਿ ਪਰਜੋ।

¹ਭੇਵ [ਅ: ਅਸਾ]

ਸਿਫਤ ਖੁਦਾਇ ਰੰਗ ਉਰ ਬਰਜੋ ॥ ੧੭ ॥

ਲਈ ਕੁਰਾਨ ਮੁਸੱਲਾ ਧਾਰੇ।

ਦ੍ਵੈ ਮੁਰੀਦ ਸੋ ਚਲੇ ਪਿਛਾਰੇ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨੇ ਮਗ ਜਾਹਿ।

ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮਹਿ, ਦਿਵਸ ਚਲਾਹਿ

॥ ੧੮ ॥

ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਉਪਬਨ ਬਨ ਹੇਰਿ।

ਤਰਿ ਸਲਿਤਾ ਜਲ ਚਲਤਾ ਹੇਰਿ।

ਦਿੱਲੀ ਆਦਿ ਉਲੰਘਿ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।

ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਦੇਸ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੧੯ ॥

ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਸ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਸੋਭਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਬਾਗਨਿ ਮਹਿ ਬਿਬਰੀ ਹਰਿਆਈ।

ਦੇਖਨੀਯ¹ ਤਰੁਵਰੁ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੨੦ ॥

¹ਦੇਖਣੇ ਯੋਗ।

ਸਦਨ ਸਫੂਲ ਸਫਲ ਤਰੁ ਕੀਰਣ। 'ਖਿੱਲਰ ਰਹੇ ਹਨ।
 ਪੁਸ਼ਪਤਿ' ਲਤਾ, ਸੁਭਤਿ ਬਿਸਤੀਰਣ। 'ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ) ਖਿੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।
 ਨਾਲਕੇਰ ਕਦਲੀਨ' ਬਗੀਚੇ। 'ਨਾਲੀਏਰ ਤੇ ਕੇਲਿਆਂ ਦੇ।
 ਮਨਹੁ ਕਾਮ' ਮਾਲੀ ਬਨਿ ਸੀਂਚੇ ॥ ੨੧ ॥ 'ਕਾਮਦੇਵ ਮਾਲੀ ਨੇ।
 ਰਾਇਬੇਲ' ਚੰਬੇਲੀ ਚਾਰੂ। 'ਰਵੇਲ।
 ਚੰਪਕ ਨੀਪ' ਸੁਭਤਿ ਗੁਲਜ਼ਾਰ। 'ਕਦੰਬ ਬੁੱਛ।
 ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਤਰੁ ਅਵਿਲੋਕੇ।
 ਜਿਨ ਮਹਿ ਬਿਚਰਤਿ ਹੋਤਿ ਅਸ਼ੋਕੇ' 'ਫਿਰਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
 ॥ ੨੨ ॥
 ਆਨੰਦ ਹੋਤਿ ਬਰਜੋ ਪੁਰਿ ਮਾਂਗੀ।
 ਰਿਦੇ ਲਾਲਸਾ ਦਰਸਨ ਜਾਂਗੀ।
 ਬਹੁਤ ਬੀਬਕਾ ਘਰ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਦੇਖਤਿ ਨਗਰ ਜਾਤਿ ਅਗਵਾਏ ॥ ੨੩ ॥
 ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਕੇ ਬ੍ਰਿੰਦ' ਨਿਹਾਰੇ। 'ਸਮੂਹ, ਟੋਲੇ।
 ਬਿਚਰਤਿ ਆਨੰਦ ਧਰਿ ਧਨਿ ਭਾਰੇ'। 'ਭਾਰੇ ਧਨੀ ਅਨੰਦ ਸਹਿਤ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ।
 ਕ੍ਰਮ ਕਰਿ ਸਕਲ ਉਲੰਘਤਿ ਆਏ।
 ਜਿਸੀ ਠੌਰ ਗੁਰੁ ਪੌਰ ਸੁਹਾਏ ॥ ੨੪ ॥
 ਜਹਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ ਭੀਰ ਘਨੇਰੀ।
 ਕਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਲਹਹਿ ਬਡੇਰੀ।
 ਤਿਹ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਹੁਇ ਇਕ ਪਾਸੇ।
 ਬੈਠੇ ਪਿਖਹਿ ਬਿਲਾਸ ਹੁਲਾਸੇ ॥ ੨੫ ॥
 ਸਮਾ ਪਾਇ ਲਖਿ ਕੈ ਅਵਿਕਾਸ'। 'ਵਿਹਲ।
 ਠਾਂਢੇ ਭਯੋ ਭੀਖ ਸਭਿ ਪਾਸ।
 ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਿਸਾਲ ਜਿ ਬੈਸੇ।
 ਜੋਰੇ ਹਾਥ ਕਹਤਿ ਭਾ ਐਸੇ ॥ ੨੬ ॥
 'ਜੋ ਜਨਮਜੋਂ ਅਬਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
 ਦੇਨਿ ਜਗਤ ਸਿੱਖਨਿ ਅਹਿਲਾਦਾ।
 ਤਿਸ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੀ ਹਮ ਚਾਹੂ।
 ਜਿਸ ਹਿਤ ਗਮਨੇ ਬਹੁ ਦਿਨ ਰਾਹੂ
 ॥ ੨੭ ॥
 ਅਬਿ ਦਰਸਨ ਕਰਿਵਾਵਹੁ ਮੋਹਿ।
 ਸਫਲ ਆਇਬੋ ਮਗ ਕੋ ਹੋਹਿ।

ਅਪਰ ਨ ਕਾਰਜ ਕੋਇ ਹਮਾਰਾ।

ਆਏ ਲਖਯੋ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰਾ' ॥ ੨੮ ॥

ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।

‘ਭਲਾ ਭਯੋ ਤੁਮ ਟਿਕਹੁ ਸਥਾਨਾ।’

ਅੰਤਰ ਜਾਇ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਵਾ।

‘ਸਈਯਦ ਏਕ ਪੀਰ ਚਲਿ ਆਵਾ

॥ ੨੯ ॥

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਚਹਿ ਦੇਖਾ।

ਰਿਦੈ ਲਾਲਸਾ ਕਰਤਿ ਬਿਸ਼ੇਖਾ।’

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਜੁਤਿ ਸੇਵਕ ਔਰ।

ਬੈਠੇ ਸੁਨਤਿ ਭਏ ਤਿਸ ਠੌਰ ॥ ੩੦ ॥

ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਸੰਸੈ ਤਬਿ ਹੋਵਾ।

‘ਤੁਰਕ ਦਿਲੇਸ਼ ਦੁਰਾਸੀ ਜੋਵਾ।

¹ਦਿੱਲੀਪਤ ਖੋਟੀ ਆਸਾ ਵਾਲਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਧਿ ਤਿਸ ਹੋਹਿ ਹਕਾਰਹਿ ਤੀਰ।

ਕੋ ਜਾਨੈ ਕਯੋ ਆਵਾ ਪੀਰ ॥ ੩੧ ॥

ਘਰ ਹਮਰੇ ਸੋਂ ਕਰਤਾ ਬਾਦ।

ਬਾਦੀ ਨੌਰੰਗ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਮਾਦਿ।

¹ਅਗਜ਼ਾਨੀ।

ਸਾਹਿਬਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਟਿ ਇਸ ਕਾਲ।

¹ਗੁਰੂ ਨਾਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।

ਜੋ ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਲੇਤਿ ਸੰਭਾਲ ॥ ੩੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬੈਸ ਜਿਨ ਥੋਰੀ।

ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਓਰੀ।

ਤਿਨਹੁ ਦਰਸ ਨਹਿ ਦੀਨਸਿ ਲੀਨਸਿ।

ਤਨਿ ਤਜਿ ਦੀਨ ਕੰਤੂਹਲਾ ਕੀਨਸਿ ¹ਕੌਤਕ।

॥ ੩੩ ॥

ਰਾਜ ਓਜ ਤੇ ਮਦ ਮਸਤਾਨੇ।

ਕਰਹਿ ਅਕਰਨ ਹੋਨਿ ਕਹੁ ਹਾਨੇ।

¹ਆਪਣੇ) ਨਾਸ ਹੋਣ ਲਈ।

ਯਾਂ ਤੇ ਇਨ ਕਹੁ ਟਾਰਨਿ ਬਨੈ।

ਮਧੁਰ ਗਿਰਾ ਕਹਿ ਰਸ ਕੇ ਸਨੈ’ ॥ ੩੪ ॥

ਏਵ ਮਤੋ ਕਰਿ ਉਠਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

¹ਮਾਮਾਂ ਜੀ।

ਆਯੋ ਵਹਿਰ ਮਿਲਯੋ ਤਿਸ ਨਾਲ।

‘ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ਜੀ! ਆਪ ਮਹਾਨੇ।

ਰਹਿਤ ਕਹਿਤ ਕੇ ਸਹਤ ਸਿਆਨੇ

॥ ੩੫ ॥

ਬਿਤੇ ਨ ਤੀਨ ਮਹੀਨੇ ਚੀਨਸਿ।
ਅਜਹੁ ਨ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਨੋ ਕੀਨਸਿ।
ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸਭਿ ਅੰਗ।
ਬਾਯੂ ਬੇਗ ਬਹੈ ਹਿਮ ਸੰਗ। ॥ ੩੬ ॥
ਵਹਿਰ ਨ ਆਵਹਿ ਕਾਰਨ ਏਤੇ।
ਅਲਪ ਆਰਬਲਾ ਅੰਤਰ ਸੇ ਤੇ।

'ਬਰਫਾਨੀ ਹਵਾ ਤਿੱਖੀ ਵਗ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਅੰਦਰ ਸੇ ਉਹ (ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ)। (ਅ)
ਅੰਦਰੇ ਹੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਿਹਿਰਬਾਨਗੀ ਕਰਿ ਕੈ ਫੇਰ।
ਆਵਹੁਗੇ ਹੋਇ ਲਾਭ ਬਡੇਰ ॥ ੩੭ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤਬਿ ਲਗਿ ਆਵਹਿ।
ਤਿਨ ਕਹੁ ਦਰਸਹੁ ਅਭਿਮਤਿ ਪਾਵਹਿ।
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪੁਨ ਬੋਲਾ।
'ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਅਵਤਰਜੋ ਅਡੋਲਾ
॥ ੩੮ ॥

ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਹੁ ਦੋਸ਼ਕ ਦੁਖ ਕੋ।
ਪ੍ਰਿਯ ਸੇਵਕ ਲਹਿ ਕੈਵਲ ਸੁਖ ਕੋ।
ਤੁਮ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਹਿ ਕਿਮ ਕਇਊ।
ਚਿੰਤ ਨਿਸਾ ਕੋ ਸੂਰਜ ਭਇਊ ॥ ੩੯ ॥
ਉਰ ਮਹਿ ਭਰਮ ਕਰਹੁ ਨਹਿ ਕੈਸੇ।
ਭਰਮ ਤਪਤ ਕੋ ਨਿਸਪਤਿ ਜੈਸੇ।

'ਭਰਮ ਰੂਪੀ ਤੱਪਸ ਨੂੰ ਚੰਦ ਸਮਾਨ (ਸੀਤਲ) ਹਨ।

ਤ੍ਰਾਸ ਤਜਹੁ, ਨਹਿ ਰੰਚਕ ਕੀਜੈ।
ਤ੍ਰਾਸ ਤਿਮਰ ਕੋ ਦੀਪ ਜਨੀਜੈ ॥ ੪੦ ॥
ਸਭਿ ਆਲਮ ਕੋ ਖਾਂਦਹ ਹੋਵਾ।
ਭੇ ਅਵਤਾਰ ਧਰਮ ਹਿਤ ਜੋਵਾ।
ਦਰਸਨ ਲੇਹਿ ਇਹਾਂ ਹਮ ਬੈਸੇ।
ਘਟ ਘਟ ਮਾਲਿਕ ਪ੍ਰੇਰਹਿ ਜੈਸੇ' ॥ ੪੧ ॥
ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਜੋ ਅੰਤਰ ਬਹੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ।
ਕਰਜੋ ਜਨਾਵਨਿ ਅਖਿਲ ਹਵਾਲੂ।
ਰਹੇ ਟਾਰਿ ਨਹਿ ਟਰੇ, ਅਰੇ ਹੈ।
ਸਾਹਸ ਪਕਰੇ ਪੌਰ ਬਿਰੇ ਹੈ' ॥ ੪੨ ॥
ਬਿਨਾ ਬਿਲੋਕੇ ਲੋਚਨ ਆਗੇ।

'ਡਰ ਰੂਪੀ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ।

'ਹਠ ਧਾਰਕੇ ਦਰਵੱਜੇ ਅੱਗ ਬੈਠਾ ਹੈ।

'ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖੇ ਭਾਵ ਦਰਸਨ ਕੀਤੇ
ਬਿਨਾ।

ਤਬਿ ਲੋ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਤਯਾਗੇ।

ਜਾਨੀ ਜਾਇ ਨਹੀਂ ਗਤਿ ਮਨ ਕੀ।

ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਖਿਯਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੁ ਤਨ ਕੀ।^੧ 'ਸਰੀਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਵੇਖਕੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਪਰਖੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

॥ ੪੩ ॥

ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਿਸ਼ਾ ਕੇ ਜਨਿਯਤਿ।

ਹੇਤੁ ਹਟਾਵਨਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭਨਿਯਤਿ।

ਰਹੈ ਬੈਠਿ ਜਾਹਿ ਨ ਬਿਨ ਦੇਖੇ।

ਹਠ ਗਾਢੇ ਜਿਨ ਰਿਦੇ ਬਿਸ਼ੇਖੇ' ॥ ੪੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਿਨ ਬਾਤ।

ਨਹਿ ਮਾਨੀ ਪਯਾਰੋ ਅਤਿ ਤਾਤ।

‘ਕੈਸੇ ਵਹਿਰ ਕਰਵਿ ਮੈਂ ਬਾਲਿਕ।

ਅਲਪ ਰੂਪ ਅੰਤਰ ਬਿਤ ਪਾਲਕਿ^{੧੨}’^੧ 'ਸੂਖਮ ਸਰੀਰ ਹੈ (ਇਸ ਲਈ) ਅੰਦਰੇ ਰੱਖਕੇ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।^੨ 'ਪਾ:-ਅਲਪ ਰੂਪ ਅੰਤਰ ਹਿਤ ਪਾਲਕ।

॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਚਤਰਦਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੪ ॥

੧੫. [ਭੀਖਣਸ਼ਾਹ]

੧੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੬

ਦੋਹਰਾ:

ਬਸੇ ਨਿਸਾ, ਕਹਿ ਰਹੇ ਬਹੁ, ਖਾਨ ਪਾਨ
ਨਹਿ ਕੀਨਿ।

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਬੈਸੇ ਸੁ ਥਲ, ਦੂਰ ਅਗਾਰੇ 'ਭਾਵ ਇਕ ਪੀਰ ਤੇ ਦੋ ਮੁਰੀਦ। 'ਪਾ:-ਦੂਰੇ ਆਗੂਹ
ਤੀਨ।[†] ॥ ੧ ॥ ਕੀਨਿ।

ਚੌਪਈ:

ਸਿਮਰਤਿ ਰਿਦੇ ਨਾਮ ਗੁਰੁ ਕੇਰੇ।

‘ਦੇਹੁ ਦਰਸ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ।

ਦੂਰ ਦੇਸ ਆਗਮਨ ਹਮਾਰਾ।

ਪੂਰਹੁ ਮਨ ਸੰਕਲਪ ਦਿਦਾਰਾ[†] ॥ ੨ ॥

‘ਦਰਸਨ ਦਾ।

ਸਭਿ ਘਟ ਕੇ ਮਾਲਿਕ ਗੁਰ ਪੂਰਾ[†]।

‘ਪਾ:-ਪੂਰੇ। ਸੂਰੇ।

ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਹਿ ਰਣ ਮਹਿ ਸੂਰਾ।

ਮਨ ਪ੍ਰੇਰਹੁਗੇ ਜਬਿ ਇਨ ਕੇਰੇ।

ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਲੇਹਿ ਤਬਿ ਹੇਰੇ ॥ ੩ ॥

ਅਪਨਿ ਪ੍ਰਿਯਹੁ ਕੀ ਪੂਰਹੁ ਭਾਵਨਾ।

‘ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀ।

ਪਰਖਹੁ ਪਰਮ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਵਨਾ।

ਘਟ ਘਟ ਕੀ ਤੁਮ ਜਾਨਣਹਾਰੇ।

ਦਰਸਨ ਦੇਹੁ ਜਾਨਿ ਮਨ ਪਯਾਰੇ’ ॥ ੪ ॥

ਇਤਯਾਦਿਕ ਗੁਨ ਬਰਨਨ ਕਰਿਤੇ।

ਭੀ ਭੁਨਸਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਹਰਿਤੇ[†]।

‘ਵੇਖਿਆ ਚਾਨਣਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਸਾਰੇ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਇ ਸਮੀਪ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੫ ॥

ਤਸਬੀ ਹਾਥ ਫੇਰਿਬੋ ਕਰਿਹੀ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਸਿਮਰਤਿ ਉਰ ਹੀ।

ਦਰਸਨ ਦਰਸੇ ਬਿਨਾ ਨ ਜਾਊਂ।

ਬੈਠਯੋ ਇਤ ਹੀ ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਊਂ ॥ ੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਸਦਨ ਮਹਾਨਾ।

ਹਿੰਦੁਨਿ ਤੁਰਕਨਿ ਏਕ ਸਮਾਨਾ।

ਪੱਖਯ ਪਾਤ ਜਿਨ ਕੇ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ।

ਸ਼ਰਧਾ ਹੇਰਤਿ ਹੈਂ ਉਰ ਮਾਂਹੀ ॥ ੭ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਘਰ ਕੀ ਇਹ ਮਿਰਜਾਦ।
 ਦੁਰੀ ਨਹੀਂ ਜਗ ਬਿਦਤੀ ਆਦਿ।
 ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁਤਿ ਸੇਵਕ ਸਾਰੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਸਕਲ ਉਚਾਰੇ ॥ ੮ ॥

‘ਇਹ ਤੋ ਪੀਰ ਮਹਾਂ ਦਰਵੇਸ਼।
 ਦਿਖੀਯਤਿ ਗੁਰ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
 ਦਰਸਨ ਬਿਨਾ ਚਾਹਿ ਨਹਿ ਕਾਹੀ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਭੀ ਕੀਨਸਿ ਨਾਂਹੀ ॥ ੯ ॥
 ਬੈਠਯੋ ਸਿਮਰਤਿ ਨਾਮ ਖੁਦਾਇ।
 ਏਕ ਮੁਸੱਲਾ ਤਰੇ ਡਸਾਇ।

ਉਰ ਦਰਸਨ ਕੀ ਜਿਸ ਲਿਵ ਲਾਗੀ।
 ਭੂਖ ਪਯਾਸ ਕੀ ਬਾਧਾ ਭਾਗੀ ॥ ੧੦ ॥
 ਉਠਹਿ ਨਹੀਂ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਕੀਏ।

ਬੈਠਿ ਰਹਯੋ ਉਰ ਸਾਹਸ^੧ ਲੀਏ।

^੧ਹਠ ਧਾਰਕੇ।

ਉਚਿਤ ਬਾਤ ਸੋ ਕਰਹੁ ਭਲੇਖੀ।

ਪਸਚਾਤਾਪ ਨ ਹੁਇ ਜਿਸ ਫੇਰੀ^੨ ॥ ੧੧ ॥

^੨ਜਿਸਦੇ (ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ) ਫਿਰ ਪਛੁਤਾਵਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਬੋਲੀ ਤਬੈ।
 ‘ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਸਬੈ।
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੋ ਚਾਹਤਿ ਰਹਿਤੇ।
 ਬਡੇ ਗੁਰਨਿ ਸੋਂ ਬਿਨਤੀ ਕਹਿਤੇ ॥ ੧੨ ॥

ਬਾਰਬਾਰ ਹੁਇ ਨੰਮ੍ਰਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਜਾਚਨਿ ਕਰਤਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭੁਜ ਭਾਰੀ।
 ਇਨ ਕੋ ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਂਤਿ ਧਰਮਾਤਮ।

ਕਹਿ ਕਹਿ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਮਹਾਤਮ^੩ ॥ ੧੩ ॥

^੩ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਹਿਦੇ ਰਹੇ।

ਇਕ ਮਨ ਹੋਇ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਵਤਿ।
 ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਧਯਾਵਤਿ।
 ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧਤਿ ਰਹੇ।
 ਸਿਮਰਤਿ ਨਾਮ ਅਧਿਕ ਗੁਨ ਕਹੇ

॥ ੧੪ ॥

ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਸੀਦਨ ਪ੍ਰਭੂ ਅਕਾਲ।

ਜਿਹ ਅਰਾਧਿਓ ਦੁਸਹਿ ਬਿਸਾਲ।

ਜਗਤ ਨਾਥ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਚਿਤ ਕੋ।

¹ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਿੱਤੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ।

ਕਰਜੋ ਦਿਖਾਵਹਿ ਅਬਿ ਇਹ ਸੁਤ ਕੋ

॥ ੧੫ ॥

ਜਿਨ ਕੇ¹ ਉਰ ਅਭਿਲਾਖ ਬਿਸ਼ੇਖਾ।

¹ਭਾਵ ਨਾਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ।

ਅਬਿ ਲੋ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੁਖ ਦੇਖਾ।

ਸੋ ਕੈਸੇ ਅਬਿ ਵਹਿਰ ਲਿਜਾਵਹੁ।

ਪਰ ਮਤਿ ਰਿਪੁ ਕੇ ਨਰ¹ ਦਿਖਰਾਵਹੁ

¹ਪਰਾਏ ਮਤਿ ਦੇ ਵੈਰੀ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ।

॥ ੧੬ ॥

ਪੁੱਤ੍ਰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਥੋਰੇ ਦਿਨ ਕੋ¹।

¹ਭਾਵ ਨਿਆਣਾ ਹੈ।

ਕਿਮ ਉਤਸਾਹ ਕਰੋਂ ਮੈਂ ਮਨ ਕੋ।

ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਰੱਛਾ ਕਰਨੀ।

ਲਘੁ ਬਾਲਿਕ ਕੀ ਸਭਿਹਿਨਿ ਬਰਨੀ

॥ ੧੭ ॥

ਨਰ ਪਰਦੇਸੀ ਕੋ ਦਿਖਰਾਵਨਿ।

ਡੀਠ¹ ਆਦਿ ਅਵਗੁਨ ਪਰਛਾਵਨਿ²।

¹ਨਜ਼ਰ ਲਗਣੀ। ²ਪਰਛਾਵਾਂ ਪੈ ਜਾਣਾ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਉਰ ਸਮਝਹੁ ਸਾਰੇ।

ਤਿਨਹਿ ਉਠਾਵਹੁ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੇ ॥ ੧੮ ॥

ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਦਿਹੁ ਰੁਚਿਰ ਅਹਾਰਾ।

ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

ਅਪਰ ਚਾਹਿ ਕੁਛ ਜਾਚਨਿ ਕੇਰੀ।

ਬਸਤ੍ਰ ਦਰਬ ਦੀਜਹਿ ਬਿਨ ਦੇਰੀ

॥ ੧੯ ॥

ਬਾਲਿਕ ਵਹਿਰ ਦਰਸ ਤੇ ਬਿਨਾ।

ਦੇਹੁ ਤਿਨਹੁ ਕਰਿ ਆਦਰ ਘਨਾ।

ਬੇਸ ਭਲੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।

ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਸ਼ੇਸ਼¹।

¹ਸਾਰੇ। (ਅ) ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ।

॥ ੨੦ ॥

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਸਭਿ ਆਏ।

ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ¹ ਕੋ ਮਿਲਿ ਸਮੁਝਾਏ।

¹ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਦੀ ਥਾਂ ਸੈਦ ਭੀਖ ਭੀ ਪਾਠ ਕਈ ਵਾਰ ਆਯਾ ਹੈ।

‘ਜਨਨੀ ਕੋ ਸੁਤ ਹੁਇ ਅਤਿ ਪਜਾਰੋ।

ਅਰੁ ਬਾਲਿਕ ਬਯ ਆਪ ਬਿਚਾਰੋ

॥ ੨੧ ॥

ਅਲਪ ਦਿਵਸ ਭੇ ਜਨਮ ਭਯੋ ਹੈ।

ਅਜਹੁ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਨਿ ਨ ਕਿਯੋ ਹੈ।

ਗੁਰੁ ਘਰ ਤੇ ਭੋਜਨ ਸਭਿ ਲੀਜੈ।

ਤ੍ਰਿਪਤਹੁ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੋ ਕੀਜੈ ॥ ੨੨ ॥

ਅਸਮੰਜਸ ਲਜਾਵਨਿ ਘਰ ਬਾਹਰ।

ਤਿਨ^੧ ਜਨਨੀ ਨਾਂਹਿ ਮਾਨਹਿ ਜਾਹਰ। ^੧ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।

ਬਹੁਰ ਆਇ ਦਰਸਹੁ ਦਰਸੰਨ।

ਮਿਲਹੁ ਗੁਰਨਿ ਮਨ ਹੋਇ ਪ੍ਰਸੰਨ

॥ ੨੩ ॥

ਕਰਹੁ ਮਿਹਰ ਕੀ ਨਦਰ ਬਿਸਾਲਾ।

ਸੁਭ ਦਰਵੇਸ਼ ਆਪ ਕੀ ਚਾਲਾ^੧। ^੧ਰੀਤ।

ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਸਿਫਤ ਮਹਿ ਰੰਗੇ।

ਛਿਤ ਸੀ ਛਮਾ^੧ ਧਰਹੁ ਸਰਬੰਗੇ ॥ ੨੪ ॥ ^੧ਧਰਤੀ ਵਰਗੀ ਖਿਮਾਂ।

ਸ਼੍ਰਮਤਿ ਛੁਧਤਿ, ਤੁਮ ਪੀਯੋ ਨ ਪਾਨੀ।

ਇਕ ਰਸ ਰਹੇ ਮੌਨ ਕੋ ਠਾਨੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਅਗਾਰੀ।

ਨਹਿ ਬੈਠਹਿ ਬਨਿਹੈ ਹਠ ਧਾਰੀ^੧

॥ ੨੫ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਾਹ ਭੀਖ ਪੁਨ ਬੋਲਾ।

ਸ਼ਰਧਾ ਜਿਸਕੇ ਰਿਦੇ ਅਡੋਲਾ।

‘ਪਟਣੇ ਨਗਰ ਬਿਖੇ ਜਬਿ ਬਰਜੋ।

ਸਿਰ ਨਿਵਾਇ ਮੈਂ ਪੁਨ ਕੋ ਕਰਜੋ ॥ ੨੬ ॥

ਦਰਸੋਂ ਬਰਖੁਰਦਾਰਹਿ ਆਦਿ^੧।

^੧ਪਹਿਲੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸਨ ਕਰਾਂਗਾ [ਫਾ. ਬਰਖੁਰਦਾਰ = ਜੀਵਨ ਦੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਵਾਲਾ। ਭਾਵ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਤੇ ਚਿਰੰਜੀਵ]

ਪੁਨ ਖਾਵੋਂ ਪੀਵੋਂ ਸਾਲਾਦਿ^੧।

^੧ਸਹਤ ਅਹਿਲਾਦ। ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ ‘ਸਹਿਲਾਦ’ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਕਲਮ ਉਕਾਈ ਹੈ। ^੧ਪਾ:-ਸਲਲਾਦਿ = ਜਲ ਆਦਿਕ।

ਕੋਸ ਸੈਂਕਰੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।

ਜਨਮ ਜਾਨਿ ਮਨ ਹਮ ਹਰਖਾਏ ॥ ੨੭ ॥

ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਕੋ ਅਪਰ ਨ ਕਾਜ।

ਦਰਸਨ ਏਕ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ।
 ਹਮ ਫਕੀਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਹਮੇਸ਼।
 ਜਗ ਕਲੇਸ ਚਹਿ ਹਤਨਿ ਅਸੇਸ਼
 ॥੨੮॥

ਜਿਮ ਜਾਨਹੁ ਤਿਮ ਦਰਸ ਕਰਾਵਹੁ।
 ਕਹਯੋ ਮਾਨਿ ਹਮ ਕੋ ਹਰਖਾਵਹੁ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਪਰੇ ਰਹੈ ਦਰਬਾਰ।
 ਕਰਹਿ ਬੰਦਗੀ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ॥੨੯॥
 ਹਮ ਫਕੀਰ ਸਦ ਸੰਕਟ ਸਹੈਂ।
 ਇਸ ਮਹਿ ਕੋਇ ਨ ਅਚਰਜ ਅਹੈ।
 ਦਿਖਰਾਵਹੁਗੇ ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਹੈਂ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਬੈਠੇ ਹਮ ਦਰ ਪਰ ਹੈਂ ॥੩੦॥

ਪੂਰਨ ਹੋਹਿ ਕਾਮਨਾ ਜਬੈ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿਹੈਂ ਮੁਖ ਤਬੈ।
 ਦਿਢ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹਮਰੇ ਮਨ ਏਮ'।
 ਦੇਹਿ ਦਰਸ ਲਖਿ ਕੈ ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ' ॥੩੧॥
 ਸੇਵਕ ਜੁਤਿ ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੋਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ'।

¹ਐਉਂ ਹੈ।

¹ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ।

ਪਰਖਯੋ ਸਾਹਸ ਅਚਲ ਬਿਸਾਲ।
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਗਾਥ ਜਨਾਏ ॥੩੨॥
 ‘ਹਠ ਫਕੀਰ ਨੇ ਕਰਯੋ ਬਡੇਰੇ।
 ਉਠਹਿ ਨਹੀਂ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਹੇਰੇ।
 ਕਰਹੁ ਆਪਨੇ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰੀ।
 ਟਾਰੈਂ ਜਿਮ ਦਿਢ ਸਾਹਸ ਧਾਰੀ' ॥੩੩॥

¹ਪੱਕੇ ਹਠ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਟਾਲੀਏ।

ਥਕਤਿ ਛੁਧਤਿ ਜਲ ਕੋ ਨਹਿ ਛੁਏ।
 ਦਰ ਪਰ ਬੈਠੇ ਰਾਤਿ ਬਿਤਏ।
 ਅਬਿ ਜੁਗ ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਬਿਤ ਗਇਊ।
 ਤਊ ਅਛੋਭ ਸਧੀਰਜ ਭਇਊ ॥੩੪॥
 ਸਹਿਤ ਸਨੇਹ ਬਾਕ ਮੁਖ ਕਹੇ।
 ਦਰਸਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਇਛ ਅਹੇ।
 ਇਹ ਅਵਤਾਰ ਰੂਪ ਬਿਦਤਾਏ।
 ਦਰਸਨ ਚਹਤਿ ਦੂਰ ਤੇ ਆਏ' ॥੩੫॥

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸੁਨਿ ਤਿਸਕਾਲ।
 ਕਹਯੋ ਬਾਕ 'ਸੁਨਿ ਭ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ !
 ਅੰਤਰ ਪੌਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਡਸਾਵਹੁ।
 ਰੱਛਯਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਾਵਹੁ ॥ ੩੬ ॥
 ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਭਿ ਹੀ ਹੁਇੰ ਤੀਰ।
 ਫਰਸ਼ ਕਰਾਵਹੁ ਸੁੰਦਰ ਚੀਰ।
 ਗਾਵਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਉਦਾਰ।
 ਅਪਨਿ ਰਬਾਬੀ ਲੇਹੁ ਹਕਾਰ' ॥ ੩੭ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਸਕਲ ਕਰਿਵਾਇਸਿ ਤਯਾਰੀ।
 ਕਰਯੋ ਮੇਲ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਸਾਰੀ।
 ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਲੇ ਆਏ।
 'ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਹਿ ਦਰਸ਼ਨ ਹਰਖਾਏ।' 'ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ।
 ॥ ੩੮ ॥
 ਰੰਗਦਾਰ ਝਗਲੀ ਪਟ ਝੀਨ।
 ਚਮਕਤਿ ਗੋਟਾ ਲਗਯੋ ਮਹੀਨ।
 ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਹੁਤੀ ਸੁ ਤਯਾਰ।
 'ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਅਰਪਹਿ ਤਿਸ ਬਾਰ'
 ॥ ੩੯ ॥
 ਸੋ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਉਤਲਾਵਤਿ ਲਯਾਏ।
 ਹੁਤੇ ਕਿਨਹੁ ਭੂਖਨ ਘਰਿਵਾਏ।
 ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਖਨਾ ਵਾਰੇ।
 ਪਹੁੰਚਤਿ ਭੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਾਰੇ ॥ ੪੦ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਦਸ਼ਮੇ
 ਅੰਸੂ ॥ ੧੫ ॥

੧੬. [ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ]

੧੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੨

ਦੋਹਰਾ:

ਫਰਸ਼ ਗਲੀਚੇ ਗਿਲਮ ਕੇ, ਰਚਯੋ ਰੁਚਿਰ
ਇਕ ਸਾਰ।

ਕੰਚਨ ਖਚਿਤ^੧ ਪ੍ਰਯੰਕ ਕੇ, ਆਸਤਰਨ^੨ 'ਜੜੇ ਹੋਏ। 'ਵਿਛਾਵਣੇ।
ਜਿਸ ਚਾਰੁ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

'ਸਿਰਹਾਣੇ।

ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਮਨੋਗ ਧਰੇ ਉਪਧਾਨੁ^੧।

ਸੇਜਬੰਦ ਸੁਠ ਜ਼ਰੀ ਮਹਾਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਦੁਹਿ ਹਾਥਨਿ ਪਰ ਲੇ ਬਰ ਬਾਲ ॥ ੨ ॥

ਮੰਦ ਮੰਦ^੧ ਕਰਿ ਅਦਬ ਘਨੇਰਾ।

'ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਲਜਾਇਵ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।

ਸੂਰਜ ਮੁਖੀ^੧ ਹਾਥ ਗਹਿ ਆਗੇ।

'ਭਾਵ ਗੋਲ ਪੱਖਾ।

ਕਿਯ ਸੂਰਜ ਦਿਸਿ ਧੂਪ ਨ ਲਾਗੇ ॥ ੩ ॥

ਚਾਰੁ ਚਮਰ ਲੇ ਕਰਿ ਭਾ ਪਾਛੇ^੧।

'ਪਿੱਛੇ ਹੋਇਆ।

ਕਰਤਿ ਢੁਰਾਵਨਿ ਇਤ ਉਤ ਆਛੇ।

ਗਾਵਨਿ ਲਗੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਖਕਾਰੀ।

ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਰੁਚਿਰ ਮਝਾਰੀ ॥ ੪ ॥

ਬਜਹਿ ਰਬਾਬ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਉਦਾਰਾ।

ਜਿਨ ਕੋ ਸ਼੍ਰਵਣ ਦੇਤਿ ਸੁਖ ਭਾਰਾ।

ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਪਾਇਨ ਲਜਾਈ

॥ ੫ ॥

ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਿਦੈ ਕਾਮਨਾ ਆਏ।

ਦਰਸਨ ਕਰਤਿ ਪਾਇ ਮਨ ਭਾਏ^੧।

'ਮਨ ਵਾਂਛਤ।

ਹੋਨਿ ਲਗੀ ਅਰਦਾਸ ਅਗਾਰੀ।

ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਅਰਪਤਿ ਭਾਰੀ ॥ ੬ ॥

ਬਹੁਰੇ ਸ਼ਾਹਿ ਭੀਖ ਬੁਲਵਾਇਵ।

'ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਦਰਸਹੁ ਸੁਖਦਾਇਵ।'

ਹਰਖਤਿ ਉਰ ਉਠਿ ਅੰਤਰ ਹੋਵਾ।

ਥਿਤ ਸਮੀਪ ਕਰਿ ਅਦਬ ਖਰੋਵਾ† 'ਪਾ:-ਭੀਤਰ ਬਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਖ ਜੋਵਾ।

॥ ੭ ॥

ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਤਸਬੀ ਜਿਸ ਹਾਥ।

'ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਸਬੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਬੰਦਨ ਕੀਤੀ।

ਬੋਲਤਿ ਭਯੋ ਸਤੁਤਿ ਸੁਭ ਗਾਥ।

‘ਪਾਕ ਬਿਪਾਕ’† ਰਹੀਮ, ਕਬੀਰ !

†ਪਵਿੱਤ੍ਰਾਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ [ਫਾ. ਪਾਕ = ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਸੰਸ: ਵਿ = ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਫਾ: ਪਾਕ = ਪਵਿੱਤ੍ਰ] (ਅ. ਪਾਕ:-ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਵਿਪਾਕ = ਕਰਮ ਫਲ, ਭਾਵ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਯਾ ਫਲ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਤੁਸੀਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰਫੰਦ ਆਏ ਹੋ ਕਿਸੇ ਕਰਮ ਦਾ ਫਲ ਤੁਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ। †ਪਾ:-ਬਿਬਾਕ = ਖੋਫ ਰਹਿਤ।

ਬਖਸ਼ਹੁ ਗੁਨਹ, ਪੀਰ ਕੇ ਪੀਰ ! ॥ ੮ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੂ ਨੰਦਨ।

ਸ੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਚੰਦ ਸ ਬੰਦਨ।

'ਹੇ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਚੰਦ ! ਆਪ ਬੰਦਨਾ ਯੋਗ ਹੋ।

ਸੁਜਸੁ ਬਿਲੰਦ ਅਨੰਦ ਮੁਕੰਦ।

ਖਲਕ ਮੁਮਾਰਖ ਦਿਪਹੁ ਅਮੰਦ† ॥ ੯ ॥

'ਆਪ (ਚੰਦ ਵਾਛੂ) ਅਮੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੇ ਹੋ ਤੇ ਖਲਕਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਉਧਾਰਨਿ ਕਰਜੋ।

ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਕੋ ਦੁਖ ਪਰਹਰਜੋ।

ਪੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੇਤਿਕ ਮੁਲਤਾਨ।

ਸਭਿ ਕੋ ਸ਼ਾਂਤਿ ਦੀਨਿ ਦੁਖ ਹਾਨਿ

॥ ੧੦ ॥

ਅਪਰ ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕਨਿ ਕਜਾ ਗਿਨਤੀ।

ਕਰੇ ਨਿਹਾਲ ਸ਼੍ਰੋਨ ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ।

ਜੋ ਜੋ ਸ਼ਰਨ ਆਨਿ ਕਰਿ ਪਰਜੋ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰਿ ਜਿਸਹਿ ਨਿਹਰਜੋ

॥ ੧੧ ॥

ਸੋ ਸੋ ਚਤੁਰ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ।

ਲਗੀ ਰਿਦੇ ਲਿਵ ਸੱਤਜ ਸੁ ਜਾਪਤਿ।

'ਸੱਤਿਨਾਮ ਦੇ ਜਪਣ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਗੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।

ਦੁਲਭ ਤਿਨਹੁ ਕੋ ਕਛੂ ਨ ਰਹਜੋ।

ਰਾਵਰ ਨੇ ਜਿਸ ਕੋ ਨਿਜ ਲਹਜੋ† ॥ ੧੨ ॥

'ਆਪਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਆਪਨੇ ਜਿਸਨੂੰ।

ਸੂਰਤ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਪਾਕ।

ਤੁਮਰੋ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹਿ ਜਮ ਬਾਕ।

'ਜਮਾਂ ਦਾ ਡਰ [ਫਾ. ਬਾਕ] (ਅ) ਜਮਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀ। [ਅ: ਬਾਕੀ]

ਜ਼ਾਹਿਰ ਜਗ ਮਹਿ ਜਬਰ ਜ਼ਹੂਰ।

'ਡਾਢਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ।

ਹਾਜ਼ਰ ਜਹਿ ਕਹਿ ਦਾਸ ਹਜ਼ੂਰ^੧ ॥ ੧੩ ॥

^੧ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਦਾਸ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ (ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਪ) ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। (ਅ) ਜਿਥੇ ਕਿੱਥੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਹੋ।

ਗਾਫਲ ਗੰਜ^੧ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ।

^੧ਰੱਬ ਤੋਂ ਗਾਫਲਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਯਾ ਗਾਫਲਤਾ ਦੇ ਨਾਸ਼ਕ।

ਇਹ ਕਦੀਮ^੧ ਤੁਮ ਕਰਤੇ ਕਾਜ।

^੧ਆਦੋਂ ਹੀ।

ਜਸ ਚਿਤ ਚਹੇ ਕਰਹੁ ਤਸ ਮਾਲਿਕ।

ਸਿਰਜਨਹਾਰ^੧ ਖਲਕ ਕੋ ਪਾਲਿਕ

^੧ਪਾ:-ਸਿਰਜਨ ਖਿਜ।

॥ ੧੪ ॥

ਲਗਯੋ ਆਨਿ ਮੈਂ ਕਦਮ ਤੁਮਾਰੇ।

ਬੂਝਹੁ ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਸਾਰੇ।

ਅਪਨੇ ਪੰਥ ਵਿਖੇ ਮਮ ਟੁਕਰਾ^੧।

^੧ਟੁਕੜਾ, ਭਾਵ ਮੇਰਾ ਕੁਛਕੁ ਸਬੰਧ। (ਅ. ਭਾਗ, ਹਿੱਸਾ।

ਜੇ ਰਾਖਹੁ ਤੁਮ, ਕਰਹੁ ਨ ਉਖਰਾ^੧।

^੧ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਜੜ ਕੱਟੀ ਜਾਣੀ ਹੈ) ਜੇ ਆਪ ਰਖ ਲਓਗੇ ਤਾਂ (ਮੇਰੀ ਜੜ) ਨਾ ਉਖੜੇਗੀ। [ਦੇਖੋ ੧੪ ਅੰਸੂ ਦਾ ੧੨ ਅੰਕ]

॥ ੧੫ ॥

ਸਭਿ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਰਖਹੁ ਨਿਰਾਲਾ।

ਮੋ ਪਰਿ ਕਰਿ ਕੈ ਕਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

ਤੋ ਅਬਿ ਪਤਾ ਮੋਹਿ ਕੋ ਦੇਈਏ।

ਮਮ ਉਰ ਅੰਤਰ ਕੀ ਲਖਿ ਲੇਈਏ^੧

॥ ੧੬ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਰਿ ਇਕ ਘਟਿਕਾ^੧।

^੧ਘੜੀ ਭਰ।

ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕੀ ਲਘੁ ਲਘੁ ਦ੍ਵੈ ਘਟਕਾ^੧।

^੧ਦੋ ਕੁੱਜੀਆਂ।

ਤਿਨ ਮਹਿ ਪਾਇ ਮਧੁਰ ਪਕਵਾਨ।

ਸੇਤ ਬਸਤ੍ਰ ਮੁਖ ਬੰਧਨ ਠਾਨਿ ॥ ੧੭ ॥

ਪ੍ਰਿਥਮ ਮੁਰੀਦ ਨਿਕਟਿ ਮੰਗਵਾਈ।

ਲੇ ਕਰਿ ਸੋ ਨਿਜ ਹਾਥ ਉਚਾਈ।

ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਪਰ ਦੇਨਹੁ ਸੋ ਧਰਿ ਕੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੁਭ ਸਿਫਤ ਉਚਰਿ ਕੈ

॥ ੧੮ ॥

ਹੇਤੁ ਪਰਖਿਬੇ ਹੈ ਕਰਿ ਆਗਾ।

ਅਤਿ ਸਮੀਪ ਹੈਬੇ ਕਹੁ ਲਾਗਾ।

ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਰਾਜਤਿ ਮਾਤਲ ਅੰਕਾ^੧।

^੧ਮਾਮੇ ਜੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ।

ਸੁੰਦਰ ਦਰਸਨ ਮਦਨ ਮਯੰਕਾ ॥ ੧੯ ॥

ਸ਼ਯਾਮ ਬ੍ਰਿੰਦੁ^੧ ਜਨਨੀ ਸੁਭ ਲਾਇਵ।

^੧ਕਾਲੀ ਬਿੰਦੀ।

ਡੀਠ ਨ ਲਗੈ^੧ ਰਿਦਾ ਅਕੁਲਾਇਵ।
ਮਨਹੁ ਸੁ ਲੱਛਨ ਚੰਦ^੨ ਸੁਹਾਵਾ।

^੧ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲਗੇ।

^੨ਚੰਦ ਵਿਚ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। [ਚੰਦ ਵਿਚ ਸਸੇ ਦਾ ਕਾਲਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਸਿਲਾਂਛਨ ਬੀ ਚੰਦ ਦਾ ਇਕ ਨਾਮ ਹੈ]

ਦਾਸ ਚਕੋਰਨ ਗਨ ਹਰਖਾਵਾ ॥ ੨੦ ॥

ਬਿਕਸਜੋ ਮਨਹੁ ਅਲਪ^੧ ਅਰਬਿੰਦ।
ਬੈਠਜੋ ਸੋਭਤਿ ਬਤਸ ਮਲਿੰਦ^੨।

^੧ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ।

^੨ਭਉਰੇ ਦਾ ਬੱਚਾ (ਹੈ ਮਾਨੋਂ ਉਹ ਕਾਲਾ ਬਿੰਦੂ)।

ਸੁਧਾ ਕੁੰਡ ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਮਨੋ।

ਬਿਕਸਤਿ ਕਬਿ ਕਬਿ ਬੀਚੀ ਸਨੋ^੧
॥ ੨੧ ॥

^੧ਮੂੰਹ ਮੰਡਲ ਮਾਨੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਕੁੰਡ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮੁਸਕਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨੋਂ ਲਹਿਰ ਉਠਦੀ ਹੈ।

ਜਜੋਂ ਜਜੋਂ ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਮੁਖ ਬੋਲਹਿ।

ਪਿਖਤਿ ਹਸਤਿ ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਤਨੁ ਡੋਲਹਿ।

ਹਾਥਨਿ ਚਰਨ ਉਛਾਰਤਿ ਡਾਰਤਿ।

ਕਵਿ ਜਿਨ ਪਰ ਉਤਪਲ ਦੁਤਿ ਵਾਰਤਿ^੧

^੧ਕਵਲਾਂ ਦੀ ਸੋਭਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

॥ ੨੨ ॥

ਹਾਟਕ ਕਟਕ^੧ ਜਟੇ ਵਿਚ ਹੀਰੇ।

^੧ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ।

ਲਾਗੀ ਅੰਗੁਰੀ ਲਗੋਂ ਜੰਜੀਰੇ^੨।

^੨ਉਂਗਲਾਂ ਤੱਕ ਜੰਜੀਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਜਟੀ ਮੁੰਦਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸੰਗਿ^੩।

^੩ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ।

ਝਗੁਲੀ ਝੀਨ ਪੀਤ ਸੁਭ ਰੰਗ ॥ ੨੩ ॥

ਲੋਚਨ ਪੁਤਰੀ ਇਤ ਉਤ ਫੇਰਤਿ।

ਕਰਤਿ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਸੰਗਤਿ ਹੇਰਤਿ।

ਆਯੁਤ^੧ ਭਾਲ ਕੇਸ ਬਰ ਛੋਟੇ।

^੧ਚੌੜਾ।

ਸਿਰ ਪਰ ਬਸਤ੍ਰ ਦਮਕਤੇ ਗੋਟੇ ॥ ੨੪ ॥

ਸੰਗਤਿ ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਜੋਰਤਿ ਹਾਥ।

ਦਰਸਤਿ ਖਰੇ ਅਲਪ ਗੁਰਨਾਥ^੧।

^੧ਛੋਟੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।

ਸ਼ਾਹਿ ਭੀਖ ਘਟਕਾ ਜਬਿ ਦੋਨੋ।

ਕਰੀ ਸਮੀਪ ਹੋਇ ਕਰਿ ਨਮੋਂ^੨ ॥ ੨੫ ॥

^੨ਪਾ:-ਯੋਨੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੋਨਹੁ ਹਾਥ ਪਸਾਰੇ।

ਘਟੀ ਸਪਰਸ਼ਨ ਕੋ ਤਿਸ ਬਾਰੇ^੩।

^੩ਪਾ:-ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਲਿਹਾਰੇ।

ਤਉ ਨ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਲੋ।

ਪਰੇ ਅੰਕ^੧ ਮਹਿ ਛੁਵੈਂ ਕਹਾਂ ਲੋ ॥ ੨੬ ॥

^੧ਗੋਦੀ।

ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਜਾਨਿ।

ਕਰੀ ਵਧਾਵਨ ਬਾਹੁ ਮਹਾਨ।
 ਦੋਨੋ ਦ੍ਰੈ ਘਟਕਾ ਪਰ ਲਾਏ।
 ਸੰਗਤਿ ਖਰੀ ਨ ਕਿਨਹੁ ਲਖਾਏ ॥ ੨੭ ॥
 ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਇਕ ਕਰੀ ਨਿਹਾਰਨਿ।
 ਜਬਿ ਘਟਕਾ ਪਰ ਕਿਯ ਕਰ ਧਾਰਨਿ।
 ਭਾਰ ਬਿਸਾਲ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਮਨ ਕੋ।
 ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਹਾਥ ਦੁਹਿਨਿ ਕੋ ॥ ੨੮ ॥
 ਅਪਨੀ ਕਰਾਮਾਤ ਕੇ ਸਾਥ।
 ਸਾਂਭਤਿ ਭਾ ਦਿਢ ਕਰਿ ਕੈ ਹਾਥ।
 ਪੁਨਹਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਅਧਿਕ ਦਬਾਯੋ।
 ਪੀਰ ਓਜ ਨਿਜ ਤੇ ਬਿਕੁਲਾਯੋ ॥ ੨੯ ॥
 ਉਛਲਤਿ ਚਰਨ ਦਿਸ਼ਾ ਤਬਿ ਹੇਰਾ।
 ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਮੈਂ ਹੋਂ ਇਨ ਚੇਰਾ।'
 ਤਤਛਿਨ ਦੋਨਹੁ ਹਾਥ ਉਠਾਏ।
 ਬਿਨਾ ਭੀਖ ਨਹਿ ਕਿਨਹੁ ਲਖਾਏ
 ॥ ੩੦ ॥
 ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਮਨ ਮੈਂ ਹੁਇ ਆਯੋ।
 ਦੁਸਕਰ ਤਪ ਕੋ ਫਲ ਜਨੁ ਪਾਯੋ।
 ਜਨਮ ਰੰਕ ਜਿਮ ਨਵ ਨਿਧਿ ਲੈਕੇ।
 ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਤਿਖ ਜਲ ਜਿਮ ਪੈਕੇ।
 ॥ ੩੧ ॥
 ਭਈ ਭਾਵਨੀ ਪੂਰਨ ਸਾਰੀ।
 ਸੀਸ ਨੰਮ੍ਰਿ ਕਰ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ।
 ਘਟਿਕਾ ਦਈ ਮੁਰੀਦਨ ਹਾਥ।
 ਭਰਿ ਲੋਚਨ ਦਰਸਤਿ ਗੁਰ ਨਾਥ ॥ ੩੨ ॥
 ਅਰਪਹਿ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਦਾਸ।
 ਜੋਰਿ ਹਾਥ ਕਰਤੇ ਅਰਦਾਸ।
 ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਦਰਬ ਅਗਾਰੇ।
 ਧਰਹਿ ਆਨਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੇ
 ॥ ੩੩ ॥
 ਕੋ ਪੰਚਾਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਕਰਿਵਾਇ।
 ਆਨਜੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਬਰਤਾਇ।

'ਜਿਵੇਂ ਤ੍ਰੇਹ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਲ ਮਿਲ
 ਜਾਵੇ।

ਚਤਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਦਰਸਨ ਦੀਨਸਿ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਉਤਸਾਹ ਸੁ ਕੀਨਸਿ

॥ ੩੪ ॥

ਸਭਿ ਨੈ ਦਰਸਨ ਕਾਰਨ ਜਾਨਾ।
ਬੈਠਿ ਪੀਰ ਹਠ ਕਿਯੋ ਮਹਾਨਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਦਰਸਨ ਸਭਿ ਕੋ ਭਯੋ।
ਅਲਪ ਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰੁ ਬਿਯੋ ॥ ੩੫ ॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਸਿਖ ਸਾਰੇ।
‘ਧੰਨ ਪੀਰ ਜੀ’ ਕਹਤਿ ਨਿਹਾਰੇ।
ਸਭਿ ਕੋ ਦਰਸਨ ਤੁਮ ਕਰਿਵਾਇਵ।
ਭਾ ਉਤਸਾਹ ਸਿੱਖ ਹਰਖਾਇਵ ॥ ੩੬ ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੋ ਅੰਤਰ ਲੇ ਗਏ।
ਪੁਨ ਸਿਖ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਏ।
ਤਬਹਿ ਪੀਰ ਜੀ ਖਾਨਾ ਖਾਯੋ।
ਪੁਰਵਿ ਕਾਮਨਾ ਤੇ' ਹਰਖਾਯੋ ॥ ੩੭ ॥

'ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਹੋਣ ਤੇ।

ਹੁਤੇ ਮੁਰੀਦ ਸੁ ਬੂਝਨਿ ਲਾਗੇ।
‘ਘਟੀ ਜੁ ਲਈ ਪੀਰ ਜੀ ਆਗੇ।
ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਕਹੁ ਅਰਪਨਿ ਕਰੇ।
ਕਾਰਜ ਕੌਨ ਇਨਹੁ ਤੇ ਸਰੇ? ॥ ੩੮ ॥

ਜਿਮ ਲੇ ਗਏ ਤਥਾ ਲੇ ਆਏ।
ਬਾਦ' ਕ੍ਰਿਤਿ ਇਹ ਪਰਹਿ ਲਖਾਏ।
ਇਹ ਹਮ ਕੋ ਕੁਛ ਪਰਹਿ ਨ ਚੀਨੇ।
ਕੌਂ ਧਰਿ ਹਾਥ ਅਗਾਰੀ ਕੀਨੇ?’

'ਬਿਅਰਥ।

॥ ੩੯ ॥

ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਨੇ ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨਾ।
‘ਇਹ ਅਵਤਰਿਓ ਪੁਰਖ ਮਹਾਨਾ।
ਤੁਰਕਨਿ ਤੇਜ ਮਿਟਾਵਨਿ ਕਾਰਨ।
ਅਪਨਿ ਪੰਥ ਜਗ ਮਹਿ ਬਿਸਤਾਰਨਿ

॥ ੪੦ ॥

ਮੈਂ ਕੀਨਸਿ ਇਹ ਮਨ ਕੇ ਸਾਥ।
ਧਰਹਿ ਜਿ ਦੈ ਪਰ ਦੋਨਹੁ ਹਾਥ।
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਰਹੈਂ ਜਗ ਦੋਊ।

ਉਪਜਹਿ ਪੰਥ ਰਾਜ ਲੇ ਸੋਊ ॥ ੪੧ ॥
 ਜੇ ਇਕ ਪਰ ਨਿਜ ਹਾਥ ਧਰੰਤੇ।
 ਜਗ ਮਹਿ ਤੋਂ ਨਹਿ ਤੁਰਕ ਰਹੰਤੇ।
 ਇਸ ਪ੍ਰੀਛਾ ਕਰਿਬੇ ਹਿਤ ਆਯੋ।
 ਹੁਤੇ ਸੰਦੇਹ ਰਿਦੇ ਬਿਨਸਾਯੋ ॥ ੪੨ ॥
 ਇਮ ਕਹਿ ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਹਰਖਾਇ।
 ਹਟਿ ਮਗ ਗਮਨਜੋਂ ਪੁਰਿ ਨਿਕਸਾਇ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਆਯੋ ਨਿਜ ਦੇਸ਼।
 ਸਿਮਰਤਿ ਰਿਦੇ ਖੁਦਾਇ ਹਮੇਸ਼ ॥ ੪੩ ॥

ਦੋਹਰਾ:

-ਬਡੀ ਆਰਬਲ ਹੋਇ ਜਬਿ,
 ਬਿਹਸਹਿ ਬੋਲਹਿ ਬੈਨ।
 ਤਬਿ ਜਾਚੋਂ ਮੈਂ ਜਾਚਨਾ, ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ
 ਪਿਖਿ ਨੈਨ- ॥ ੪੪ ॥

ਚੌਪਈ:

ਮੂਰਤਿ ਮੁਦਿਤ ਉਦਤਿ ਜਨ ਇੰਦੁ^੧।
 ਬੰਦਨੀਯ ਜਗ ਪਿਤਾ ਮਨਿੰਦ^੨।
 ਅਤਿ ਉਦਾਰ ਅਤਿ ਯੋਧਾ ਗਾਢੇ।
 ਅਤਿ ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਤਿਸੈ ਬਲ ਆਢੇ^੩।
 ॥ ੪੫ ॥

^੧ਮੂਰਤੀ ਆਨੰਦ ਦਾਤੀ ਹੈ ਜਾਣੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਉਦੇ ਹੋਇਆ ਹੈ।

^੨ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਵਤ।

^੩ਬਲ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਲਖਹਿ ਭਵਿੱਖਤ^੪ ਚਲਿਤ ਉਦਾਰੇ^੫।

^੪ਭਵਿੱਖਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ। (ਅ) ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿੱਖਤ (ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ)। ^੫ਉਦਾਰ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੇ।

ਕਰਮ ਅਮਾਨੁਖ^੬ ਰਣ ਬਿਸਤਾਰੇ।

^੬ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਭਾਵ ਈਸ਼੍ਵਰ ਸਮਾਨ ਉੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਕੰਮ।

ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਭੀਖ ਬਹੋਰੀ।

-ਪੁਨ ਦਰਸਨ ਦਰਸਹੁ ਇਸ ਠੌਰੀ^੭-

^੭ਆਪ ਫੇਰ ਲਖਨੌਰ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਸੇ।

॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਭੀਖ ਸ਼ਾਹ ਦਰਸਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਖੇਤਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੬ ॥

੧੭. [ਬਾਲ ਕਉਤਕ]

੧੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੮

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਿ ਦਰਸ ਕੋ,
ਸੈਦ ਭੀਖ ਸੁਖ ਪਾਇ।
ਦੇਸ਼ ਆਪਨੇ ਕੋ ਹਟਯੋ,
ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਮਨਾਇ ॥ ੧ ॥

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤ ਸੋਹਤਿ,
ਮੂਰਤਿ ਮਾਧੁਰੀ ਪੂਰਤਿ ਸਾਰੀ।
ਰੇਸ਼ਮ ਡੋਰ ਬਧੀ ਪਲਨਾ^੧ ਸੰਗ
ਦਾਸ ਝੁਲਾਵਤਿ ਐਂਚਿ ਅਗਾਰੀ।
ਮੰਦਹਿ ਮੰਦ^੨ ਅਨੰਦ ਉਮੰਗਤਿ
ਅੰਗ ਉਤੰਗ ਕਰੈ^੩ ਦੁਤਿ ਭਾਰੀ।
ਮਾਨਹੁ ਸੰਘਰ ਕੇ ਕਰਿਬੇ ਹਿਤ
ਸੂਚਤ ਹੈਂ ਉਤਸਾਹੁ ਬਿਥਾਰੀ^੪ ॥ ੨ ॥

^੧ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਪੂਰਤ ਹੈ ਸਾਰੀ।^੨ਪੰਘੂੜੇ।^੩ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।^੪ਅੰਗ ਉੱਚੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।^੫ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਤ ਉਤਸਾਹ ਜਣਾਂਵਦੇ ਹਨ।

ਦੈ ਪਦ ਸੁੰਦਰ ਜਜੋਂ ਅਰਬਿੰਦ ਸੁ
ਦਾਸਨਿ ਬਿੰਦ ਕੋ ਆਨੰਦ ਦਾਨੀ।
ਕੋਮਲ ਲਾਲ ਅਕਾਰ ਲਘੂ
ਅੰਗੁਰੀ ਇਕਸਾਰ ਸੁਭੈਂ ਦੁਤਿ ਸਾਨੀ^੧।
ਚਿਕਵਨ ਚਾਰੁ ਸੁ ਰੰਗਿ ਸੁ ਗੋਲ
ਦਿਪੈਂ ਨਖ^੨, ਜਾਨ ਕਹੀ ਕਵਿ ਬਾਨੀ^੩।

^੧ਸ਼ੋਭਾ ਸਹਿਤ।^੨ਚੀਕਣੇ ਸੁਹਣੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਤੇ ਗੋਲ ਚਮਕ ਰਹੇ ਹਨ ਨਹੁੰ। ^੩ਜਾਣਕੇ ਕਵੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਕਹੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਵੀ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸਤਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਦੱਸਣੀ ਹੈ।^੪ਗੁਲ ਦੁਪਹਿਰੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਉੱਤੇ [ਸੰਸ: ਬੰਧੁਕ]। ^੫ਪਾਠ 'ਬੰਧੁਕ ਕਿ' ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸਚਰਜ ਨਹੀਂ।^੬ਉਜਲ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ਲਾਈ ਹੈ।

ਫੂਲ ਬਧੂਪ ਕਿ^੪ ਉਪਰ^੫ ਜਜੋਂ
ਅਤਿ ਉੱਜਲ ਹੀਰਨਿ ਪੰਗਤਿ ਠਾਨੀ^੬
॥ ੩ ॥

ਕੂਰਮ^੧ ਪੀਠ ਮਨਿੰਦ ਦੁਊ
ਪਦ ਬੀਚ ਤੇ ਊਰਧ ਕੋਮਲ ਏਡੀ।
ਕਿੰਚਤ ਆਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਗੁਲਫਾਨ ਕੇ^੨
ਮਾਸਲ ਜਾਂਘ ਸਜੈਂ ਕਦ ਜੇਡੀ^੩।

^੧ਕੱਛੂਕੁੰਮੇ ਦੀ।^੪ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਆਕਾਰ ਹੈ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦਾ।^੫ਮਸਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜੰਘਾਂ ਕਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਪਰ ਕੋ ਉਛਰੰਤਿ ਸੁ ਨੁਪਰ ਯੋਂ ਰੁਣਕੰਤਿ ਭਏ ਛਬਿ ਮੇਡੀ।	'ਛਬਿ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ।
ਮਾਨਹੁ ਮਹਾਤਮ ਕੋ ਉਚਰੈਂ ਧਰਿ ਧਯਾਨ ਹਰੈਂ ਬਿਪਤਾ ਬਡ ਕੇਡੀ।	'ਵਡੀ ਕਿਡੀ ਵੀ ਹੋਵੇ ਬਿਪਦਾ।
॥ ੪ ॥	
ਝੀਨ ਝਗਾ ਪਹਿਰੈਂ ਤਨ ਮੈਂ ਗਨ ਬਾਘ ਨਖਾ ਮਢਿ ਕੰਚਨ ਤੇ।	'ਸ਼ੇਰ ਦੀਆਂ ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਸੋਨੇ ਵਿਚ ਮੜੀਆਂ।
ਕੰਧ ਉਤੰਗ ਬਿਲੰਦ ਭੁਜਾਨਿ ਬਿਰਾਜਤਿ ਹਾਟਕ ਕੰਕਨ। ਤੇ।	'ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ।
ਚਾਰੁ ਬਿਲੋਚਨ ਸਾਥ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭੂਪ ਕਰੇ ਜਿਨ ਰੰਕਨਿ ਤੇ।	
ਸੀਸ ਪੈ ਕੇਸ ਸਚਿਕਵਨ। ਸ਼ਯਾਨ	'ਚੀਕਣੇ।
ਮੁਲਾਇਮ ਜੇ ਮਖਤੂਲਨ ਤੇ। ॥ ੫ ॥	'ਰੇਸ਼ਮ ਨਾਲੋਂ ਵੀ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਡ ਭਾਗ ਭਰੀ ਤਟ। ਬੈਠਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਨੰਦਨ ਕੋ।	'ਪਾਸ।
ਬੇਲਤਿ ਹੈ ਬਤਰਾਵਨ ਕੋ।	'ਗੱਲਾਂ। ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ।
ਸੁਤ ਲਾਲਤਿ ਹੈ। ਅਭਿਨੰਦਨ ਕੋ ^੨ ।	'ਲਡਾਂਵਦੀ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਕਰਨੇ ਲਈ।
ਮਾਤ ਦਿਸ਼ਾ ਪਿਖਿ ਕੈ ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਰਾਖਹਿ ਧਰਮ ਜੁ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ।	'ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਰੱਖਣਗੇ ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਵੱਲ ਵੇਖਕੇ ਮੁਸਕਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਅੰਕ ਬਿਠਾਇ ਦੁਲਾਰਤਿ ਹੈ ਕਬਿ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਜਗਬੰਦਨ ਕੋ। ॥ ੬ ॥	'ਬੰਦਨੀਯ ਜੀ ਨੂੰ।
ਕੇਤਿਕ ਮਾਸ ਬਿਤੀਤ ਭਏ ਸੁਤ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇਖਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ।	'ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ।
ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਸਮਾਨ ਸਰੂਪ।	'ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਤੇ ਸਰੂਪ ਬੀ ਸਾਮਾਨ ਹੈ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ)।
ਤਿਨੋਂ ਪਿਖਿ ਜਯੋਂ ਜਸੁਧਾ ਗੁਜਰੀ।	'ਭਾਵ ਇਧਰ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਜਰੀ ਹੈ ਉਧਰ ਜਸੋਧਾ ਦੀ ਗੁੱਜਰੀ ਜਾਤੀ ਹੈ।
ਦੇਖ ਪ੍ਰਤੱਖਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਂ ਤਿਨ ਸ਼ਤ੍ਰੂਨਿ ਕੇ ਸਿਰ ਕਯਾ ਗੁਜਰੀ।	'ਕੀ ਬੀਤੀ।
ਗੌਰਵਤਾ ਗਿਰ ਸੀ ਜਿਨ ਕੀ।	'ਪਹਾੜ ਵਰਗੀ ਭਾਰੀ ਗੌਰਵਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ।
ਅਬਿ ਰੰਚਕ ਭੀ ਨ, ਸਭੀ ਗੁਜਰੀ।	'ਸਾਰੀ ਬੀਤ ਗਈ, ਭਾਵ ਹੁਣ ਥੋੜੀ ਬੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

॥ ੭ ॥

ਮੋਦ ਉਦੈ ਬਿਤ ਗੋਦ ਮੈਂ ਬੈਠਤਿ

ਫੇਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪੈ ਬੈਠਨਿ ਲਾਗੇ।

ਹਾਥਨਿ ਕੋ ਧਰਿ ਕੈ ਬਲ ਪਾਂਇ।

'ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਬਲ।

ਲਗੇ ਸਰਕਾਨ। ਕਛੂ ਕਬਿ ਆਗੇ।

'ਸਰਕਨੇ ਲੱਗੇ।

ਦੰਦ ਉਗੇ ਜੁਗ ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਤਿ

ਓਠਨਿ ਸਾਥ ਮਹਾਂਦੁਤਿ ਜਾਗੇ।

ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਵਾਲ ਕੇ ਸੰਪਟ ਮੈਂ

ਇਹ ਹੀਰ ਸਰੇਖ ਪਯੂਖ ਮੈਂ ਪਾਗੇ। ॥ ੮ ॥

'ਮਾਨੋ ਗੁਲੀਆਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਤ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਹੀਰੇ ਹਨ।

ਕਿਲਕੰਤਿ ਹਸੰਤਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਹੈਂ,

ਚਲਿ ਰਿੰਕਣ ਅੰਕਣ ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਵੈਂ।

'ਰਿੜ੍ਹਕੇ ਵੇਹੜੇ ਵਿਚ ਫਿਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਲਕਾਰਿ ਗੁਲਾਬ ਗਲੀਚਨ ਪੈ।

'ਗੁਲਾਬ ਫੁਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਲੀਚਿਆਂ ਤੇ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪਦ ਐਂਚਤਿ ਨੂਪਰ ਕੋ ਰੁਣਕਾਵੈਂ।

ਅਤਿ ਚੰਚਲਤਾ ਜੁਗ ਲੋਚਨਿ ਬੀਚ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਰਜੋ ਬਿਧਿ ਯੋ ਦਰਸਾਵੈਂ।

'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ।

-ਜਨੁ ਉੱਜਲ ਪਾਤ੍ਰ ਬਿਲੋਚ ਬਿਖੈ

ਬਹੁ ਨਿਰਮਲ ਰੰਗ ਪਰਜੋ ਝਲਕਾਵੈ-

॥ ੯ ॥

ਦਾਸ ਅਦਾਇਬ ਸਾਥ ਰਹੈਂ

ਪਿਖਿ ਤੌਰ ਅਜਾਇਬ ਸਾਹਿਬ ਕੇਰਾ।

ਦੇਖਤਿ ਬੋਲਤਿ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ

ਜੋਰਤਿ ਹਾਥ ਬਿਰੈਂ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।

ਕੌਨ ਕਰੈ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਕਿਸੀ ਬਿਧਿ,

ਹੂੰ ਅਨੁਸਾਰਿ ਜਥਾ ਰੁਖ ਹੇਰਾ।

'ਜਿਵੇਂ ਰੁਖ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਸੇਵਕ ਸੇਵਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰੈਂ

ਗੁਰਦੇਵ ਅਤੇਵ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਚੇਰਾ ॥ ੧੦ ॥

'ਅਤੰਤ।

ਕੇਸ ਅਸ਼ੋਸ ਸ ਚਿਕਵਨ, ਮੇਚਕ,

ਕੁੰਚਤ, ਕੋਮਲ ਸੁੰਦਰ ਸਾਰੇ।

'ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਬਹੁਤੇ ਚੀਕਣੇ, ਕਾਲੇ, ਕੁੰਡਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਕੋਮਲ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹਨ।

ਗੁੰਦਨ ਕੀਨਿ ਸੁਧਾਰਿ ਭਲੇ

ਮਖਤੂਲ। ਮਿਲੇ ਜਨੁ ਪੰਨਗ ਬਾਰੇ²।'ਰੇਸ਼ਮ। ²ਮਾਨੋਂ ਸਰਪਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ।

ਕੰਚਨ ਚਾਰੁ ਜਰਾਵ ਜਰਜੋ

ਮੁਕਤਾਵਲਾ^੧ ਹੀਰੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।

ਸ਼ੋਭਤਿ ਹੈਂ ਸਿਰ ਫੂਲ^੧ ਮਨੋ

ਰਵਿ ਕੀ ਰਸਮਾ ਪਰਵਾਰਿਤਿ ਤਾਰੇ।

॥ ੧੧ ॥

ਕੰਧ ਉਤੰਗ ਬਿਲੰਦ ਭੁਜਾ

ਦਿਢ ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ ਕੇ ਖਚਿ ਹੀਰੇ।

ਕਿੰਕਨਿ ਬਾਜਤਿ ਹੈ ਚਲਤੇ,

ਉਤਲਾਵਿਤ ਰਿੰਕਣ ਹੈਂ ਕਬਿ ਧੀਰੇ^੧।

ਬੈਠਤਿ ਹੈਂ ਸਭਿ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਹੇਰਤਿ

ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਹਿਤ ਛੀਰੇ^੧।

ਸ਼ਾਰਤ ਸਾਥ ਬਤਾਵਤਿ ਹੈਂ

ਕਰਿਵਾਵਤਿ ਸੋ ਬਿਧਿ ਆਪਨੇ ਤੀਰੇ^੧।

॥ ੧੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਡਭਾਗ ਭਰੀ

ਨਿਜ ਪਾਨ^੧ ਤੇ ਖਾਨ ਰੁ ਪਾਨ ਕਰਾਵੈ।

ਦੇਖਿ ਮਹਾਂ ਉਚਤਾ ਸੁਤ ਕੀ

ਮੁਖ ਤੇਜ ਸੁਭਾਇਕ ਹੀ ਦਿਪਤਾਵੈ।

-ਹੋਇ ਬਡੋ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਪ੍ਰਤ

ਸਪ੍ਰਤ ਜਥਾ ਗੁਰ ਕੇ ਘਰ ਭਾਵੈ^੧।

ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੀ ਰਛ ਠਾਨਤਿ

ਜੋ ਜਗ ਰੱਛਕ ਨਿੰਤਯ ਕਹਾਵੈ- ॥ ੧੩ ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੈ ਨਿਤ ਛੇਮ ਚਹੈ ਸੁਤ,

ਪਾਲਤਿ ਲਾਲਤਿ ਹੈ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।

ਹੈ ਗੁਨ ਮੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ

ਧੋਵਤਿ ਆਪਨੇ ਲੈ ਕਰ ਬਾਰੀ^੧।

ਅੰਗ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇ ਬਿਧਾਨ ਸੋ^੧

ਸੁੰਘਤਿ^੧ ਭਾਲ ਜਜੋਂ ਆਨੰਦ ਬਾਰੀ^੨।

ਅੰਬਰ ਕੋ ਪਹਿਰਾਇ ਬਿਭੂਖਨ^੧

ਲੌਨ ਸੁ ਰਾਈ ਲੈ ਉਪਰ ਬਾਰੀ^੧ ॥ ੧੪ ॥

ਦਧਿ ਓਦਨ ਕੋ ਅਚਵਾਇ ਭਲੇ

^੧ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਪੰਗਤੀ।

^੧ਸੋਨੇ ਦੇ ਗੋਲ ਗੋਲ ਗਹਿਣੇ ਜੋ ਕੇਸ ਗੁੰਦਣ ਵਿਚ ਪਹਿਰੀ ਦੇ ਹਨ।

^੧ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਵੇਹੜੇ ਹੋਏ ਤਾਰੇ ਹਨ [ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਤਾਂ ਤਾਰੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੜਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਕੰਦਨ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਜੇਹੀਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਓਹ ਸੂਰਜ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਹਨ]

^੧ਛੋਤੀ ਨਾਲ ਰਿੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਹੌਲੀ ਧੀਰਜ ਨਾਲ।

^੧ਦੁੱਧ ਵਾਸਤੇ।

^੧ਆਪਣੇ ਪਾਸ।

^੧ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ।

^੧ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

^੧ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ।

^੧ਬਿਧੀ ਨਾਲ।

^੧ਚੁੰਮਦੀ ਹੈ। ^੨ਜੋ ਮੱਥਾ ਕਿ) ਅਨੰਦ ਦੀ ਬਗੀਚੀ ਹੈ।

^੧ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਾਉਂਦੀ ਹੋ।

^੧ਲੂਣ ਤੇ ਰਾਈ ਉਤੋਂ ਦੀ ਵਾਰਦੀ ਹੈ।

ਅਨਮੋਦਨ^੧ ਨੰਦਨ ਮਾਤ ਕਰੇ।

^੧ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਲਾਡ।

ਬਹੁ ਚੰਚਲਤਾ ਜੁਤਿ ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ

ਇਤੇ ਉਤ ਹੋਵਤਿ ਆਨਿ ਬਿਰੇ।

ਕਿਲਕੰਤਿ, ਹਸੰਤਿ, ਹਸਾਵਤਿ ਔਰਨਿ

ਭਾਵਤਿ ਹੀ ਦੁਖ ਦੋਖ ਹਰੇ।

ਸੁਭ ਸ਼ੋਭ ਧਰੇ ਪਰਯੰਕ ਚਰੇ,

ਕਬਿ ਫੇਰ ਫਿਰੇ ਨਿਜ ਖੇਲ ਢਰੇ^੧ ॥ ੧੫ ॥

^੧ਚੱਕਰ ਲਾਂਵਦੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਖੇਲ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ।

ਇਸ ਰੀਤਿ ਬਿਤੀਤ ਭਏ ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ

ਪਾਇਨ ਮੈਂ ਤਬਿ ਜੋਰ ਭਰਜੇ।

ਹੁਇ ਆਪ ਖਰੇ ਅਵਲੰਬ ਬਿਨਾਂ

ਚਰਣਾਂਬੁਜ ਚਾਇ ਅਗਾਰੀ ਧਰਜੇ।

ਇਮ ਜਾਨਿ ਤਿਖਾਨ ਇਨਾਮ ਕੇ ਹੇਤੁ

ਗਡੀਰਣ^੧ ਸੁੰਦਰ ਏਕ ਘਰਜੇ।

^੧ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੱਡਾ।

ਅਰਪਜੇ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਮਨੋਰਥ

ਪੂਰਨ ਸੋ ਤਤਕਾਲ ਕਰਜੇ ॥ ੧੬ ॥

ਹਾਥ ਗਡੀਰਨ ਪੈ ਧਰਿ ਕੈ

ਪਦ ਮੰਦ ਹੀ ਮੰਦ ਉਠਾਵਨਿ ਲਾਗੇ।

ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬਿਕਸਾਵਤਿ

ਸ਼ੋਭਤਿ ਦੰਤ ਅਮੀ ਜਨੁ ਪਾਗੇ।

ਚੰਚਲ ਚਾਰੁ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ

ਚਿਤਵੰਤਿ ਚਹੂੰਦਿਸ਼ਿ^੧ ਰਾਗ ਬਿਰਾਗੇ^੨।

^੧ਚੁਫੇਰੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ^੨ਭਾਵ ਸੁਤੇ ਵੈਰਾਗ ਤੇ ਜਗਤਾਰਕ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ (ਅ) ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਚੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਬਾਲਿਕ ਬੈ ਬਪੁ ਕ੍ਰੀਤਤਿ ਹੈਂ

ਇਮ ਅੰਛਣ ਮੈਂ ਬਿਹਰੈ^੧ ਚਲਿ ਆਗੇ

^੧ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ।

॥ ੧੭ ॥

ਕਬਿੱਤ:

ਕੋਮਲ ਸੁਰੰਗ ਪਗ ਚੀਕਨੇ ਰੁਚਿਰ ਨਖ

ਗੋਲ ਹੈਂ ਅਕਾਲ ਇਕਸਾਰ ਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤੇ।

ਇੰਦਰਾ^੧ ਕੇ ਮੰਦਰ ਪੈ ਸੁੰਦਰ ਸੁਧਾਰ ਮਾਨੇ

^੧ਲੱਛਮੀ [ਸੰਸ: ਇੰਦਰਾ]

ਹੀਰਨ ਕੀ ਪੰਕਤੀ ਖਚੀ ਹੈ ਦੁਤਿ ਰਾਸ

^੧ਬਹੁਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲੀ।

ਤੇ।

ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਰੂਪ ਲੱਛਮੀ ਸੁਲੱਛਨ ਕੋ ਬਾਸ

^੧ਸ਼ੋਭਾ ਰੂਪੀ ਲੱਛਮੀ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਤ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਲੱਛਣਾਂ

ਨਿਤਾ',

ਦਾ ਵਾਸ ਹੈ।

ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਮਨ ਮਧੁ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਜਹਾਂ ਬਾਸਤੇ।

'ਭੌਰਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ।

ਦੇਖ ਪਾਪ ਨਾਸਤੇ, ਲੁਭਾਵਤਿ ਹੁਲਾਸਤੇ

'ਦੇਖਿਆਂ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁ ਗਿਆਨ ਲੇਨਿ ਵਾਸਤੇ ਨ ਛੋਰੈਂ ਪਾਸ ਦਾਸ

ਤੇ ॥੧੮॥

ਦੋਊ ਪਦ ਉਪਰ ਬਿਰਾਜੈਂ ਚਾਰੁ ਨੂਪਰ

ਅਨੂਪ ਛਬਿ ਰੂਪ ਕੀ ਨਿਰੂਪਨਿ ਕਰੈ ਸੁ
ਕੌਨ।

'ਕੌਣ ਵਰਣਨ ਕਰੇ।

ਗਮਨੇ ਸਬਦ ਕਰੈ ਕਟ ਛੁਦ੍ਰ ਘੰਟਕਾ ਹੈ

'ਤੜਾਗੀ।

ਜਾਹਰ ਜਵਾਹਰ ਤੇ ਜੋਤਿ ਜਗਮਗੈ ਜੋਨ।

'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।

ਝੀਨੋ ਗਰ ਪੀਰੋ ਚੀਰਾ ਦੀਪਤਿ ਸ਼ਰੀਰ
ਸੁਭ

'ਪੀਲਾ ਤੇ ਬਰੀਕ ਹੈ ਗਲ ਕੱਪੜਾ।

ਕੰਕਨ ਜਰਾਉ ਲਘੁ ਰਾਜਤਿ ਹੈਂ ਹਾਥ ਦੌਨ।

ਆਇ ਭੌਨ ਤੌਨ ਸਮੈਂ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਮੌਨ ਕਰੇ

ਨਮੋ ਔਨ ਠਾਨਤਿ ਹੀ ਗੌਨਤੇ ਹੈਂ ਪਾਪ
ਤੌਨ ॥੧੯॥

'ਤਿਸ ਵੇਲੇ (ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਹਿਲੋਂ ਦੱਸੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਿਚ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਕੋਈ (ਦਾਸ ਚੁਪ ਚਾਪ ਹੀ ਭਾਵ ਚਿਤ ਵਿਚ ਹੀ (ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਾਉਣ ਦੀ) ਕਾਮਨਾਂ ਧਾਰਕੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੋਊ ਕੋਊ ਬਾਕ ਲਗੇ ਬੋਲਨ ਅਨਮੋਲ ਛਬਿ
ਤੋਤਰੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯਾ ਮਾਧੁਰੀ ਰਸਾਲ
ਕਰਿ।

'ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਰਸਦਾਇਕ।

ਬਨਕ ਧਨੀਨ ਕੀ ਅਨੇਕ ਆਇੰ ਭਾਰਜਾ

ਦੁਲਾਰਤਿ ਹੈਂ ਆਰਜਾ ਸਨੇਹ ਕੋ ਬਿਸਾਲ
ਕਰਿ।

'ਆਰਜਾ ਭਾਰਜਾ = ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ। (ਅ) ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੂੰ।

ਜੈਸੀ ਧਾਰਿ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਆਈ ਗੁਰੂ ਧਾਮ
ਬਿਖੈ,

ਤੈਸੇ ਹੀ ਬੁਲਾਵਤਿ ਹੈਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਖਜਾਲ
ਕਰਿ।

ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਉਤਾਲ ਕਰਿ ਬੋਲਤਿ ਨਿਹਾਲ
ਕਰਿ,

ਕਾਹੂੰ ਦੇਹਿ ਟਾਲ ਕਰਿ ਈਤ ਉਤ ਚਾਲ
ਕਰਿ ॥੨੦॥

ਬਚਨ ਅਮੋਘ ^੧ ਜਜੋਂ ਸਰੋਘ ^੨ ਰਾਮ ਚੰਦ ਹਾਥ	^੧ ਨਾ ਚੁਕਣ ਵਾਲੇ, ਸਫਲੇ। ^੨ ਸੰਪੂਰਨ ਬਾਣ (ਸਰ+ਓਘ)।
ਤਜੇ ^੧ , ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤ੍ਰ ਕੋ ਸੁਧਾਰੈ ਨਿਜ ਕਾਜ ਕੋ ^੨ ।	^੧ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਛੱਡੇ ਹੋਏ (ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ)। ^੨ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤ੍ਰ ਛਡਿਆ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਤੈਸੇ ਬਰ ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਉਚਾਰੈਂ ਤਾਤਕਾਲ ਹੋਤਿ ਜਿਸ ਪੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੇਤਿ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਕੋ। ਕਾਹੂੰ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਨਾਸਤੇ ਬਿਭੂਤ ਘਰ ^੧ ,	^੧ ਘਰ ਦੀ ਵਿਭੂਤੀ।
ਫੈਲਜੋ ਜਸੁ ਪੂਤ ^੧ ਪੁਰਿ ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਸਾਜ ਕੋ ^੨ ।	^੧ ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ^੨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ (ਲੋਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦੇ ਸਾਜ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ)।
ਰਾਖੈਂ ਹਿੰਦ ਲਾਜ ਕੋ, ਉਠਾਵੈਂ ਖਲ ਰਾਜ ਕੋ, ਫਿਰਾਵੈਂ ਸੀਸ ਤਾਜ ਕੋ, ਨਿਵਾਰੈਂ ਸਭਿ ਪਾਜ ਕੋ ॥੨੧॥	
ਕੀਰਤੀ ਮਹਾਨ ਭਈ ਮਾਲਤੀ ਸਮਾਨ ਸਾਰੇ, ਨਾਰੀ ਨਰ ਬਦਨ ਬਖਾਨਤੇ ਮਿਲਤਿ ਹੈਂ ^੧ ।	^੧ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ (ਐਉਂ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
‘ਮੂਰਤੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਭਯੋ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰਤੇ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸੋ ਫਲਤਿ ਹੈਂ ^੧ ।	^੧ ਭਾਵ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਫਲਦਾ ਹੈ।
ਕਾਹੂੰ ਤਨ ਰੋਗ, ਕਾਹੂੰ ਸੁਖ ਕੇ ਨ ਭੋਗ ਹੋਤਿ, ਜਾਚੇ ਬਰ ਜੋਗ ^੧ ਨਿਜ ਸੋਗ ਕੋ ਦਲਤਿ ਹੈਂ।	^੧ ਯੋਗ ਵਰ ਮੰਗਕੇ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੋਂ ਢੁਲਤਿ ਹੈਂ, ਬਿਹਿਸ ਕੈ ਬੁਲਤਿ ਹੈਂ, ਅਨੰਦ ਉਗਲਤਿ ਹੈਂ ^੧ , ਅਨੂਪ ਯੋਂ ਚਲਿਤ ਹੈਂ’ ॥੨੨॥	^੧ ਪਾ:-ਸੁ ਕੰਜ ਸੇ ਖਿਲਤ ਹੈਂ।
ਸ਼੍ਰੋਤਾ: ਖੇਲਿਬੇ ਕਾਰਨ ਸੁੰਦਰ ਖੇਲਨੇ ^੧ ਲਯਾਇ ਖਰੀਦ ਸੁ ਮੋਲ ਬਡੇਰੇ। ਜੋ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੀ ਜੁਵਤੀ ^੧ ਪਹਿਰੇ ਨਵ ਭੂਖਨ ਚੀਰ ਅਛੇਰੇ।	^੧ ਖਿਡੌਣੇ। ^੧ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

ਆਵਤਿ ਹੈਂ ਬਡ ਚਾਵ ਭਰੀ
ਉਚਵਾਇ ਉਪਾਇਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਗੇਰੇ।

ਮੋਦਕ ਆਦਿਕ ਮੋਦ ਸੋਂ^੧ ਲੈ

^੧ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ।

ਚਹੁ ਕੋਦ ਤੇ ਹੋਤਿ ਬਿਨੋਦ ਘਨੇਰੇ

॥ ੨੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਆਨਿ ਧਰੈਂ,
ਪਰਿ ਪਾਇਨ ਬੇਨਤਿ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ।

ਦੀਨ ਬਨੈਂ ਜੁਗ ਹਾਥਨਿ ਬੰਦਤਿ

‘ਮਾਤ ਸੁਨੋ ਤੁਮ ਜਾਨਤਿ ਹੈਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੋ ਸਿੱਖੜ ਸਦਾ ਹਮ,

ਆਨ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਮਾਨਤਿ ਹੈਂ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਤੇ ਹੁਇ ਅਹਿਲਾਦ ਕੋ’

ਜਾਚਨਾ ਆਨਿ ਬਖਾਨਤਿ ਹੈਂ ॥ ੨੪ ॥

ਕੋ ਸੁਤ ਚਾਹਤਿ, ਕੋ ਸੁਖ ਚਾਹਤਿ,

ਕੋ ਬਿਤ ਚਾਹਤਿ, ਕੋ ਰੁਜ ਦਾਹਤਿ^੧।

^੧ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਦੂਰ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਵਤਿ, ਬਾਹਜ^੧ ਆਵਤਿ,

^੧ਖੱਤ੍ਰੀ।

ਬੈਸ ਬਿਲੋਕਤਿ^੧, ਸੂਦ੍ਰ ਉਮਾਹਤਿ।

^੧ਵੈਸ਼ (ਆਕੇ) ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਵਧੀ ਸ਼ਰਧਾ,

ਤੁਰਕਾਨ ਕਿਤੈ ਗੁਰ ਭਾਵ ਨਿਬਾਹਤਿ^੧।

^੧ਕਿਤੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੁਰਕ ਬੀ ਨਿਬਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਥਨਿ ਜੋਰ ਨਿਹੋਰਤਿ ਹੈਂ

ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦ ਸਰਾਹਤਿ

॥ ੨੫ ॥

ਕਬਿੱਤ:

ਕੋਊ ਸਿਖ ਆਪਨੇ ਪੈ ਚਾਹਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ

ਗੁਰ,

ਦੇਹਿ ਧਨ ਲੇਹਿ ਮੋਲ ਪੰਛੀ ਜਾਤਿ ਜਾਤਿ

ਕੇ।

ਸਾਰਕਾ^੧, ਸੁ ਕੋਕਲਾ^੨ ਉਦਾਰ ਮ੍ਰਿਦੁ

^੧ਮੈਨਾ। [ਸੰਸ. ਸ਼ਾਰਿਕਾ]। ^੨ਕੋਇਲਾਂ। ^੩ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀਆਂ।

ਭਾਸ਼ਣੀ^੩,

ਅਨੇਕ ਕੀਰ^੧, ਪਾਰਾਵਤ^੨ ਰੰਗ ਭਾਂਤਿ

^੧ਤੋਤੇ। ^੨ਕਬੂਤਰ।

ਭਾਂਤਿ ਕੇ।

ਤੀਤਰ, ਚਕੋਰ ਚਾਰੁ^੧, ਦਾਸਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰ^੨

^੧ਸੁੰਦਰ। ^੨ਬੁਲਬੁਲ [ਫਾ. ਹਜ਼ਾਰ ਦਾਸਤਾਂ = ਬੁਲਬੁਲ]

ਲਾਲ

ਪਿੰਜਰੇ ਮਝਾਰ ਪਾਇ ਧਰੇ ਪਾਂਤਿ ਪਾਂਤ 'ਪੰਗਤੀਆਂ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ।
ਕੇ।

ਗੁਨ ਕੇ ਸੁਨਵੈਂ ਦਿਖਰਾਵੈਂ ਸੋ ਲਰਾਵੈਂ ਬਹੁ
ਬਿਜੈ ਹਾਰ ਪਾਵੈਂ ਨਖ ਚੋਂਚ ਘਾਤ ਘਾਤ ਕੇ। 'ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ।

॥ ੨੬ ॥

ਕੌਤਕ ਅਨੇਕ ਤੇ ਸਦੀਨ। ਮਾਥ ਟੇਕਤੇ, 'ਦੀਨ ਹੋਕੇ।
ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੇ ਹੇਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਰਿਝਾਵਈਂ।
ਬਿਹਸੈਂ ਬਿਬੇਕ ਨਿਧਿ। ਬਾਕ ਕੇ ਬਖਾਨਿ 'ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ।
ਦੇਤਿ

ਜੈਸੇ ਕਰਿ ਕਾਮਨਾ ਕੇ ਸੇਵਕ ਸੁ 'ਆਂਵਦੇ ਹਨ।
ਆਵਈਂ।

ਪਰਚੈਂ ਬਿਹੰਗ ਸੰਗ ਅੰਗ। ਰੰਗ ਰੰਗ ਹੂੰ ਕੇ, 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਅੰਗ।
ਬੋਲੈਂ ਬਹੁ ਢੰਗ ਕੇ ਉਤੰਗ ਉਡਵਾਵਈਂ। 'ਬਹੁਤਾ ਉੱਚਾ ਉਡਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਪਰ ਧਨੀਨ ਕੇ ਸਪੂਤ ਆਇ ਖੇਲੈਂ ਗਨ
ਸਾਥ ਕੇ ਨ ਤਜਾਗਿ ਸਕੈਂ ਮਹਾਂ ਸੁਖ
ਪਾਵਈਂ ॥ ੨੭ ॥

ਰੰਗਦਾਰ ਪੰਗਤੀ ਮਤੰਗ। ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਹੂੰ ਕੇ 'ਬਣੇ ਹੋਏ ਖਿਡਾਉਣੇ) ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਪੰਗਤੀ।
ਸੁੰਦਰ ਤੁਰੰਗ ਜਜੋਂ ਅਨੰਗ ਕਾਰੀਗਰ ਕੇ। 'ਕਾਮਦੇਵ ਰੂਪੀ ਕਾਰੀਗਰ ਨੇ ਮਾਨੋਂ (ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ)।

ਤਿਨੋ ਪੈ ਸਊਰ ਅਸਿ ਸਿਪਰ ਤੁਪਕ ਧਰਿ
ਸੰਮੁਖ ਟਿਕਾਵੈਂ ਜਿਮ ਬੀਰ ਹੂੰ ਸੰਘਰ ਕੇ। 'ਜੁੱਧ ਦੇ।

ਡੋਰੇ ਅਰੁ ਪਾਲਕੀ ਸੁ ਬੀਜਨੇ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ
ਸ਼ੇਰ ਮ੍ਰਿਗ ਕੂਕਰ ਲੇ ਆਵੈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਕੇ।
ਖੇਲੈਂ ਬੀਚ ਘਰ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸਮੀਪ ਗੁਰ ਕੇ
ਅਦਾਬ ਸਾਥ ਲਰਕੇ। ਸੁ ਬੋਲੈਂ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਿ 'ਲੜਕੇ।
ਕੇ ॥ ੨੮ ॥

ਬੋਲਤਿ ਅਚੂਕ ਬਾਕ ਜਾਂ ਤੇ ਹੋਤਿ ਰਾਵ 'ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਗਾਲ ਤੇ ਕੰਗਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜੇ।
ਰਾਂਕ।

ਸੁਨੈਂ ਅਰੁ ਦੇਖੈਂ ਪਤੀਆਇ ਬਿਸਮਾਵਈਂ।
ਪਟਨੇ ਨਗਰ ਬਾਗ, ਬੀਬਕਾ ਬਗਰ। ਬੀਚ 'ਵੇਹੜੇ।

ਸਗਰੋ ਉਜਾਗਰ ਸੁਜਸੁ ਪ੍ਰਗਟਾਵਈਂ।
ਸ਼ਰਧਾ ਬਧਾਵੈਂ, ਸੱਤਿਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵੈਂ,

ਦੋਊ ਲੋਕ ਸੁਖ ਪਾਵੈਂ, ਸਿੱਖੀ ਭਾਵ
ਨਿਬਹਾਵਈਂ।

ਪੂਨਮ ਦਰਸੁ ਆਦਿ¹ ਦਾਸ ਅੱਪ੍ਰਮਾਦ²
ਸਭਿ

¹ਪੁੰਨਿਆਂ ਤੇ ਮੱਸਿਆ ਆਦਿਕਾਂ ਪਰ। ²ਭਾਵ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਵਾਲੇ ਦਾਸ।

ਦਰਸ ਬਿਲੋਕਿਬੇ ਕੇ ਮਿਲੇ ਮੇਲ ਆਵਈਂ
॥੨੯॥

ਗਿਲਮ ਗਲੀਚੇ ਗੁਲਕਾਰੀਨਿ¹ ਫਰਸ਼
ਨੀਚੇ,

¹ਫੁਲ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ।

ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਤਿਨ ਉਪਰ ਡਸਾਵਤੇ।

ਬਿਸਦ ਬਿਛੋਨਾ ਪਯ ਫੇਨ ਸਮ ਲੋਨਾ
ਮ੍ਰਿਦੁ¹

¹ਦੁੱਧ ਦੀ ਝੱਗ ਸਮ ਚਿੱਟਾ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਕੋਮਲ।

ਸੇਜਬੰਦ ਗੁੰਫੇ ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਲਰਕਾਵਤੇ।

ਭੂਖਨ ਨਵੀਨ ਚੀਰ ਪਹਿਰੇ ਸਰੀਰ ਧੀਰ

ਹੀਰੇ ਮੁਕਤਾਨਿ ਜੁਤਿ ਬੈਠਿ ਦੀਪਤਾਵਤੇ¹।

¹ਚਮਕਦੇ।

ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਬਦਨ¹, ਬਾਕ ਸੁਧਾ ਕੇ ਸਦਨ
ਬਰ,

¹ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਮੁਖ।

ਮਾਨੋ ਉਡਗਨ ਆਸ ਪਾਸ ਮੈਂ ਸੁਹਾਵਤੇ

॥੩੦॥

ਹਾਥ ਚੌਰ ਚੌਰੀਦਾਰ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਚਾਰੁ
ਢੇਰਿ¹,

¹ਸੁਹਣਾ ਝੁਲਾਂਵਦੇ ਹਨ।

ਚਲਤਿ ਸੁਹਾਵੈ ਜਨੁ ਸ਼ੋਭਾ ਰਾਜਹੰਸ ਕੀ।

ਮਾਤੁਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬੈਠਜੇ ਢਿਗ
ਆਇ¹,

¹ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜੀ ਦੇ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਆ ਕੇ ਕੋਲ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਗਾਵਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਰਬਾਬੀ ਰਾਗ ਅੰਸ ਕੀ¹।

¹ਰਾਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਯਾ ਹੈ। (ਅ) ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਗ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਹੈ।

ਸੰਗਤਿ ਉਪਾਇਨ ਕੇ ਲਜਾਇ ਲਜਾਇ
ਪਾਇ ਤਟ¹

¹ਚਰਨਾਂ ਕੋਲ।

ਅਰਪੈਂ ਅਨੇਕ, ਕਹੈਂ ਸ਼ਾਰਦਾ ਪ੍ਰਸੰਸ਼ ਕੀ¹।

¹ਉਸਤਤ ਦੀ ਬਾਣੀ।

ਹੋਤਿ ਅਰਦਾਸ ਸਿਖ ਬੈਹੇ ਆਸ ਪਾਸ ਬਹੁ

ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸੋਢੀ ਅਵਿਤੰਸ਼ ਕੀ¹

¹ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਸੋਢੀ ਜੀ ਦੀ।

॥੩੧॥

ਐਸੇ ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਬਿਦਤਿ ਭਏ ਘਰ

ਘਰ,

ਹੋਇ ਪੂਰੀ ਕਾਮਨਾ ਅਨੇਕ ਮਾਨਵਾਨਕੀ। 'ਮਨੁਖਾਂ ਦੀ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕੀਰਤੀ ਬਿਸਾਲ ਬਿਸਤੀਰਤਾ 'ਬਹੁਤ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਕੀਰਤੀ।
ਕੋ।

ਧਾਰ ਧਾਰਿ ਚੌਂਪ ਜੇ ਬਧੂਨਿ। ਧਨਵਾਨ ਕੀ। 'ਵਹੁਟੀਆਂ।

ਕੋਊ ਬਰ ਲੈਬੇ, ਕੋਊ ਦਰਸ ਦਿਖੈਬੇ ਹੇਤੁ,

ਪੈਬੇ ਮਨੁ ਕਾਮਨਾ ਸਮੂਹ ਸੁਖਵਾਨਕੀ। 'ਸੁਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵਣ ਨੂੰ।

ਡਗਰ ਡਗਰ। ਆਇ ਬਗਰ ਬਜਾਰ ਹੂੰਤੇ² 'ਰਸਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ। ²ਵੇਹੜੇ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ।

ਸਗਰੇ ਨਗਰ ਭਈ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਨ ਕੀ। 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ।

॥ ੩੨ ॥

ਐਸੇ ਭੀਰ ਹੋਨਿ ਲਾਗੀ ਦਯੋਸ ਪ੍ਰਤਿ ਜਾਨੀ

ਚਿਤ,

ਬਲ ਜੁਤਿ ਭਏ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਲਾਇ 'ਭਾਵ ਦੌੜਨ ਭੱਜਣ ਲਗ ਪਏ।
ਜਾਤਿ।

ਘਿਰੇ ਨ ਰਹਤਿ ਧਨੀ ਬਧੂਨਿ ਕੇ ਪਾਸ ਪੁਨ

ਇਤੇ ਉਤ ਬਿਚਰਤਿ ਖਜਾਲ ਤੇ ਟਲਾਇ
ਜਾਤਿ।

ਖੇਲੈਂ ਸੰਗ ਬਾਲਕੇ, ਨ ਬੋਲੈਂ ਸੰਗ ਬਾਲ ਕੇ। 'ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ।

ਕਿ ਅੰਕ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ਬਿਸਾਲ 'ਤੇ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚੋਂ ਬੜੀ ਕਾਹਲੀ
ਉਤਲਾਇ ਜਾਤ। ਨਾਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੰਛਣ ਮੈਂ ਧਾਇ ਜਾਤਿ, ਮਾਤ ਗੋਦ ਆਇ
ਜਾਤਿ,

ਸਭੈ ਬਿਗਸਾਇ ਜਾਤਿ, ਮੋਦ ਉਪਜਾਇ
ਜਾਤਿ ॥ ੩੩ ॥

ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਜੋਤਿ ਭਏ

ਜਾਹਰ ਜਹਾਨ ਮੈਂ ਅਨੇਕ ਨਰ ਤਾਰੇ ਹੈਂ।

ਸਿੱਧ ਸਾਧ ਪੀਰ ਮੀਰ ਕਰਾਮਾਤ ਬਿਖੈ
ਧੀਰ,

ਸਭੀ ਪਰ ਛਾਯੋ ਜਸੁ ਜੈਸੇ ਚੰਦ ਤਾਰੇ ਹੈਂ। 'ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਦਾ ਤਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਜਸ ਫੈਲਿਆ ਹੈ।

ਤਿਨੋਂ ਪੀਛੇ ਹੋਤਿ ਆਏ ਗੁਰੂ ਮਨ ਭਾਏ
ਸਭਿ,

ਅਰੇ ਜੇ ਅਗਾਰੀ ਸੇ ਹੰਕਾਰੀ ਗਿਰ ਤਾਰੇ 'ਪਹਾੜ ਵਰਗੇ ਅਚੱਲ ਹੰਕਾਰੀ ਜੋ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਤਾੜਨਾ

ਹੈਂ।

ਕੀਤੇ ਹਨ। (ਅ) ਉਹ ਹੰਕਾਰੀ (ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੇ) ਤਾਰੇ
(ਵਾਂਝੂ) ਡਿੱਗੇ ਹਨ।

ਗਾਦੀ ਕੇ ਉਚਿਤ ਅਬਿ ਧਰਮ ਸਥਿਤ ਹੇਤੁ
ਦਾਸਨ ਕੋ ਪਾਰਿਬੇ ਕੋ ਏਹੀ ਅਵਤਾਰੇ ਹੈਂ

॥ ੩੪ ॥

ਕੇਈ ਕੇਈ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਅਭਿਲਾਖੀ
ਹੁਤੇ,

ਐਸੇ ਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰਤਿ ਹੈਂ ਦਰਸ ਕੈ।

ਹਿੰਦੂ ਕਿ ਤੁਰਕ ਬਿਨਾ ਤਰਕ। ਗੁਰੂ ਕੋ 'ਬਿਨਾ ਹੁਜਤ।

ਰੂਪ

ਦੇਖੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ ਸਿਰ ਨਜ਼ਾਵਤਿ ਹਰਸ 'ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ।

ਕੈ।

ਜਾਨੈਂ ਅਤਿ ਉਚੇ ਜਾਂ ਕੇ ਪਾਰ ਨ ਪਹੁੰਚੇ 'ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਕੋਈ।

ਕੋਇ।

ਸੂਚੇ। ਹੈਂ ਬਿਕਾਰਨ ਤੇ ਸਕੈ ਨ ਪਰਸ ਕੈ। 'ਪਵਿੱਤ੍ਰ।

ਸਭਿ ਤੇ ਅਲੇਪ ਸਭਿ ਬਯਾਪਕ, ਨ ਆਦਿ

ਅੰਤ

ਸਦਾ ਭਗਵੰਤ ਦੇਤ ਐਸ ਜੇ ਅਰਸ ਕੈ। 'ਬੈਕੁੰਠਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। [ਅ: ਐਸ = ਸੁਖ। ਅਰਸ
= ਬਿਕੁੰਠ]

॥ ੩੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਬਾਲਬੈਸ ਬਿਲਾਸ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ
ਦਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੭ ॥

੧੮. [ਬਾਲ ਚੋਜ]

੧੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੯

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬਾਲਿਕ
ਲੀਲਾ ਕੀਨਿ।

ਸ਼ਾਹੁਨਿ^੧ ਕੇ ਸੁਤ ਅਨਿਕ ਹੀ, ਮਿਲਿ 'ਧਨੀਆਂ ਦੇ।
ਖੇਲਹਿ ਸੁਖ ਲੀਨ ॥ ੧ ॥

ਕਬਿਤ:

ਕੇਈ ਧਨਵਾਨ ਕੇ ਸਪੂਤ ਆਇ ਖੇਲੈਂ ਤਬਿ
ਬੈਸ ਮੈਂ ਬਡੇਰੇ ਕੁਛ ਭਾਵ ਬਹੁ ਧਾਰਿਈਂ।

ਭਨੈਂ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਜੋਰਿ ਲੋਰਿ ਕੈ^੧ ਨਿਹੋਰ 'ਚਾਹ ਕਰਕੇ। (ਅ) ਲੱਭਕੇ।
ਕਰਿ

‘ਨਿਕਟਿ ਹਮਾਰੇ ਬਾਗ਼ ਤਰੂ 'ਬੁੱਛ ਬਹੁਤ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਬਿਸਤਾਰਈਂ^੧।

ਨਾਨਾ ਰੰਗ ਫੂਲ ਹੈਂ ਸੁ ਆਲਬਾਲ ਮੂਲ ਹੈਂ^੧ 'ਮੁੰਢਾਂ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਦੌਰ ਹਨ।

ਸਿਕੰਧ^੧ ਝੁਕ ਝੂਲ ਹੈਂ ਫਲੇ ਸੁ ਫਲੁ 'ਟਾਹਣੇ। ^੨ਚੰਗੇ ਫਲਾਂ ਨਾਲ ਫਲਕੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਝੁਕੇ ਹਨ।
ਭਾਰਈਂ^੨।

ਅਲਪ, ਬਿਸਾਲ, ਪੀਤ, ਸਬਜ਼, ਸੁ ਲਾਲ 'ਪੱਤੇ।
ਦਲ^੧

ਮਾਨੋ ਘਨ ਘਟਾ ਘਨੇ ਸੰਘ ਨੇਕ ਸਾਰਈਂ^੧ 'ਸੰਘਣੀਆਂ ਤੇ ਇਕਸਾਰ।

॥ ੨ ॥

ਜਾਮਨ ਜੁਗਲ^੧, ਬਟ^੨, ਪੀਪਰ^੩, ਖਜੂਰ 'ਜਾਮਨੂੰ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ। ^੨ਬੋਹੜ। ^੩ਪਿੱਪਲ।

ਤੁੰਗ,

ਬੱਦਰੀ^੧ ਅਨੇਕ ਝੁਕੀ ਭਾਰ ਤੇ ਬਿਸਾਲ 'ਬੇਰੀਆਂ।

ਕੀ।

ਦਾੜਮ^੧, ਨੁਰੰਗੀ, ਬੀਜ ਪੂਰ^੨ ਤੇ ਸੁਪਾਰੀ 'ਅਨਾਰ। ^੩ਨਿੰਬੂ [ਹਿੰਦੀ, ਵੀਜ ਪੂਰ]

ਬਹੁ

ਖਾਰਕ ਖਰੇ ਹੈਂ^੧ ਖਰੀ ਖਿਰਨੀ ਸੁ ਡਾਲ 'ਛੁਹਾਰੇ ਖੜੇ ਹਨ। ^੨ਡਾਲਾਂ ਨਾਲ ਖਿਰਨੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ
ਕੀ^੨। ਹਨ।

ਆਤੂ, ਅਮਰੂਦ, ਕਦਲੀਨ^੧ ਕੇ ਬਗੀਚੇ 'ਕੇਲੇ।

ਬਡੇ

ਫੈਲ ਰਹੇ, ਫਾਲਸੇ ਫਲੇ ਹੈਂ ਫਲ ਜਾਲ 'ਬਹੁਤੇ ਫਲਾਂ ਨਾਲ।

ਕੀ¹।

ਛਬਿ ਆਲਬਾਲ ਕੀ, ਉਦਾਲਕ¹ ਰਸਾਲ¹ ਲਸੂੜਾ।¹ ।² ਤੇ ਅੰਬ ਦੀ।

ਕੀ²

ਸਰਲ¹ ਤਰੁ ਤਾਲ ਕੀ² ਹਿੰਤਾਲ ਕੀ³ ਚੀਲ।¹ ਤਾੜ ਨਾਮੇ ਬ੍ਰਿਛ ਦੀ।² ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਖਜੂਰ।³

ਸਰੂ ਏਕ ਸਾਰ ਖਰੇ ਹਰੇ ਹਰੇ ਪਾਤ ਜਰੇ,
ਦੇਖੇ ਮਨ ਹਰੇ ਜਹਾਂ ਸ਼ੋਭਾ ਰੇਲ ਝੋਲ ਹੈ।¹ ਰੇਲ ਪੇਲ। ਬਹੁਤਾਯਤ।

ਸੇਵਤੀ¹ ਕੋ ਸੇਵਤਿ ਸੁ ਮਾਲੀ ਮਾਲ ਮਾਲਤੀ
ਕੋ², ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹੈ।¹ ਮਾਲਤੀ ਦੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ।

ਚੰਪਕ¹ ਤੇ ਚੌਂਪ ਹੋਤਿ², ਰਾਜੈਂ ਗਨ ਏਲ
ਹੈਂ। ਪੀਲੇ ਸੁਗੰਧੀਦਾਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਿਛ।² ਇਲਾਇਚੀਆਂ।

ਸੁੰਦਰ ਗੁਲਾਬ ਹੈਂ, ਅਜਾਬ ਸੀਚੇ ਆਬ ਹੈਂ
ਉਦੈ ਸੁ ਆਫਤਾਬ ਹੈਂ ਖਿਲਤਿ ਚਟਕੇਲ ਹੈਂ।¹ ਸੁਹਣੇ ਗੁਲਾਬ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿੰਜੇ ਹੋਏ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ ਅਜੀਬ ਖੇੜੇ ਨਾਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ [ਹਿੰ: ਚਟਕੇਲੇ = ਖੇੜਾ। ਚਮਕ। ਸ਼ੋਭਾ]

ਰਾਯ ਬੇਲ ਫੇਲ ਹੈ, ਸੁ ਰਸ ਨਾਲਕੇਲ ਹੈ।¹ ਸਹਤ ਰਸ (ਪਾਣੀ) ਦੇ ਨਾਲੀਏਰ ਹਨ।

ਚੰਬੇਲੀ ਨਾਗ ਬੇਲ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ! ਤਹਾਂ ਖੇਲ
ਹੈਂ।¹ ' ॥ ੪ ॥ 'ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ! ਉਥੇ ਖੇਲਾਂਗੇ।

ਸ਼ਾਹੁ ਧਨਵਾਨ ਕੇ ਸਪੂਤ ਯੋਂ ਬਖਾਨੇ ਨਿਤ,
ਚਿਤ ਹਿਤ ਠਾਨਿ ਕੈ ਸੂ ਬੂਝੈਂ ਮਾਤ
ਜਾਇਕੈ।

। 'ਗਮਨੈਂਗੇ ਉਪਬਨ ਦੇਖਿ ਆਵੈਂ 'ਇਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤਤਛਿਨ,
ਲੇਹਿ ਸੰਗ ਬਾਲਕਨਿ ਏਹੀ ਦੇਂ
ਦਿਖਾਇਕੈ।

ਜਾਨਿ ਕੈ ਸਪੂਤ ਕੋ ਸੁ ਹਠ ਬਾਗ ਜਾਨਿਬੇ
ਕੋ

ਆਨੰਦ ਮਗਨ ਭਈ ਆਨ ਕੋ ਬਿਹਾਇ
ਕੈ।¹ ਹੋਰ (ਸੰਕਲਪਾਂ) ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ।

ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਬਧਾਇ ਕੈ ਸੋ ਹਾਥ ਕੋ ਲਗਾਇ ਕੈ
ਪਲੋਸਤਿ ਸੁ ਭਾਇ ਕੈ। ਭਨਤਿ ਸਮੁਝਾਇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ।

ਕੈ ॥ ੫ ॥

‘ਗਏ ਬਿਨ ਰਹੇ ਜਿਨ’ ਬੈਨ ਮੇਰੇ ਮਾਨੇ ^{‘ਜੇ ਨਹੀਂ।}

ਇਮ,

ਮਾਤੁਲ ਕੇ ਲੇਹੁ ਸੰਗ ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਬ੍ਰਿੰਦ
ਕੋ।’

‘ਕਾਂਹੂ ਕੀ ਨ ਲਾਗੈ ਡੀਠ’ ਤੋਰੈ ਤ੍ਰਿਣ ਡਾਰੈ
ਪੀਠ

ਰਾਈ ਲੌਨ ਵਾਰਤਿ, ਨਿਹਾਰਤਿ ਮੁਕੰਦ
ਕੋ।

ਲੇ ਚਲਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕੋ। ਕ੍ਰਿਪਾਲ² ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ^{‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ। ਮਾਮਾ ਜੀ।}

ਮਨ

ਬੀਬਕਾ ਕੀ ਉਪਮਾ ਬਢਾਵਤਿ ਬਿਲੰਦ ਕੋ।

ਮਾਨੇ ਲੋਕ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੰਦੈਂ ਤਿਸ ਰਾਸਿ
ਓਰ

ਜਾਮੈਂ ਉਦੈ ਹੋਤਿ ਪੂਜਯ ਦੁਤੀਆ ਕੇ ਚੰਦ
ਕੋ। ॥ ੬ ॥

<sup>‘ਜਿਸ ਰਾਸੀ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਯੋਗ ਦੁਤੀਆਂ ਦਾ ਚੰਦ ਉਦੈ ਹੋਵੇ
ਮਾਨੇ ਉਧਰ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਜਿਸ ਪਾਸੇ
ਜਾਣ ਮੱਥੇ ਟਿਕੀਂਦੇ ਹਨ।</sup>

^{‘ਆਪੋ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ।}

ਸ਼੍ਰੋਤਾ:

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ

ਬੰਦਨ ਜੋਗ, ਨਿਕੰਦਨ ਪੀਰਾ।

ਬਾਕ ਫੁਰੈ ਜਿਸ ਰੀਤ ਕਰੈ’,

^{‘ਭਾਵ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦੇਣ।}

ਸਭਿ ਸਿੱਧ ਧਰੈਂ, ਧਰਨੀ ਜਿਮ ਪੀਰਾ।’

ਦੇਖਤਿ ਲੋਕ ਅਸ਼ੇਖ ਕਹੈਂ,

ਇਮ ਜਾਤਿ ਚਲੇ ਸੁਨਤੇ ਨਿਜ ਤੀਰਾ।

ਬਾਲ ਬਿਨੋਦ। ਚਲੈਂ ਚਹੁੰਕੋਦ

^{‘ਅਨੰਦ ਸਹਤ। ਖੇਡਦੇ।}

ਬਿਰਾਜਤਿ ਜਯੋ ਬਿਚ ਕੰਚਨ ਹੀਰਾ।

^{‘ਕੰਚਨ ਵਿਚ ਹੀਰਾ।}

॥ ੭ ॥

ਦੋਹਰਾ:

^{‘ਬਹੁਤੇ ਬਾਲਕੇ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਮਾ ਜੀ।}

ਬਾਲਿਕ ਤਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ
ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਬਾਗ ਮੈਂ, ਬਿਗਸਤਿ ਮੋਦ

ਬਿਸਾਲ ॥ ੮ ॥

ਕਬਿੱਤ:

^{‘ਸੁਹਣੇ ਬ੍ਰਿੱਛ ਫੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।}

ਚਾਰੂ ਤਰੁ ਫੂਲ ਰਹੇ। ਛਾਯਾ ਅਨਕੂਲ ਰਹੇ,

ਮੂਲ ਦ੍ਰਿਢ ਝੂਲ ਰਹੇ ^੧ , ਨੀਕੇ ਆਲਬਾਲ ਰਹੇ ^੨ ।	^੧ ਬਿੱਛ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਝੂਲ ਰਹੇ ਹਨ। ^੨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਸਟਿਤ ਹਨ।
ਦੀਪਤਿ ਕਦੰਬ ਰਹੇ ^੧ ਬੇਲ ਕੇ ਅਲੰਬ ਰਹੇ ^੨ ,	^੧ ਕਦੰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ। ^੨ ਬੇਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਮਿਲੇ ਨਿਤ ਅੰਬ ਰਹੇ ^੧ , ਰਸ ਮੈਂ ਰਸਾਲ ਰਹੇ ^੨ ।	^੧ ਜਲ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ^੨ ਰਸ ਵਿਚ ਰਸ ਹੋਏ ਹਨ (ਅ. ਅੰਬ ਵਾਲੇ ਹਨ)।
ਚੰਪਕ ਚਮਕ ਰਹੇ, ਗੰਧ ਮੈਂ ਰਮਕ ਰਹੇ, ਡਾਰ ਤੇ ਲਮਕ ਰਹੇ, ਛਬਿ ਕੋ ਉਛਾਲ ਰਹੇ।	
ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਝਾਰ ਰਹੇ ^੧ , ਧਾਰ ਫੂਲ ਮਾਲ ਰਹੇ,	^੧ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ (ਅ) ਝੂਲ ਰਹੇ ਹਨ।
ਦਲ ਚਲਚਾਲ ^੧ ਰਹੇ, ਤੁੰਗ ਹੈ ਬਿਸਾਲ ਰਹੇ	^੧ ਤੇ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਹਿਲ ਰਹੇ ਹਨ)।
॥ ੯ ॥	
ਮਾਨੋ ਕਾਮ ਬਾਗਵਾਨ ਗੁਰੂ ਸਨਮਾਨ ਹੇਤੁ ਦਲ ਫਲ ਫੂਲ ਤੇ ਬਸੰਤ ਬਗਰਾਯੋ ਹੈ ^੧ ।	^੧ ਖਿੜਾਇਆ ਹੈ।
ਸੁੰਦਰ ਬਿਹੰਗ ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਉਤੰਗ ਬੈਠਿ, ਭੋਰਿ ਸਮ ਭੋਰ ਭੂਰ ਭੋਰ ਤੇ ਭ੍ਰਮਾਯੋ ਹੈ ^੧ ।	^੧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੰਮਣ ਘੇਰੀ ਸਮ ਸਵੇਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਭੋਰੇ ਭ੍ਰਮ ਰਹੇ ਹਨ।
ਕੂਜਤਿ ਅਨੇਕ ਜਨੁ ਪੂਜਤਿ ਸੁ ਵਾਕ ਕਹਿ ^੧ ,	^੧ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਨੇਕ ਮਾਨੋ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ) ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੁਭ ਵਾਕ ਭਾਵ ਗੀਤ ਗਾ ਗਾ ਕਰਕੇ।
ਪੂਜਤਿ ਹੈਂ ਪੰਖਨਿ ^੧ ਅਨੰਦ ਉਮਗਾਯੋ ਹੈ।	^੧ ਖੰਭਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ।
ਮੋਰਨ ਕੋ ਸੋਰ ਜੋਰ ਕੀਰਨਿ ^੧ ਭੀ ਭੀਰ ਗਨ,	^੧ ਤੋਤਿਆਂ।
ਪੋਤਕ ਕਪੋਤ ^੧ ਸਾਰਕਾਨ ਤੇ ^੨ ਸੁਹਾਯੋ ਹੈ	^੧ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਕਬੂਤਰ। ^੨ ਤੇ ਮੈਨਾ ਨਾਲ।
॥ ੧੦ ॥	
ਜਾਨੀ ਮਾਲਾਕਾਰ ^੧ ਗੁਰੂ ਬਾਗ ਕੇ ਮਝਾਰ ਆਯੋ	^੧ ਮਾਲੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ।
ਹਰਖ ਉਦਾਰ ਤੇ ਪਧਾਰਿ ਮਿਲਜੋ ਜਾਇ ਕੈ।	
ਪਾਵਨ ਅਨੂਪ ਮਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪਿ ਹੇਰਿ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੰਦਨਾ ਕਰੀ ਹੈ ਸੀਸ ਨਾਇ ਕੈ।	

ਬਾਗ ਕੇ ਰਸਾਲ ਫਲ, ਫੂਲਨ ਕੀ ਮਾਲਾ
 ਕਲ,
 ਡਾਲੀ^੧ ਕੋ ਬਿਸਾਲ ਹੀ ਬਨਾਇ ਧਰੀ 'ਫਲ ਫੁੱਲਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਨੂੰ ਡਾਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
 ਲਜਾਇ ਕੈ।
 ਮਹਾਂ ਗੁਨ ਗਾਇ ਕੈ ਬਿਲੋਕੈ ਨੈਨ ਲਾਇ
 ਕੈ,
 ਰਹਜੋ ਬਿਸੰਮ ਪਾਇ ਕੈ ਸੁ ਮਨ ਬਿਰਮਾਇ
 ਕੈ ॥ ੧੧ ॥
 ਮਾਤੁਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੇ ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਮਾਲੀ 'ਮਾਲੀ ਦੇ ਹੱਥ।
 ਕਰ^੧,
 ਮਾਲਾ ਕੇ ਉਚਾਇ ਗੁਰੂ ਗਰੇ ਪਹਿਰਾਈ
 ਹੈ।
 ਬਾਲਕ ਬੁਲਾਏ ਫਲ ਸਗਰੇ ਲੁਟਾਏ ਤਿਨੈ,
 ਲੂਟਤਿ ਬਿਲਕੋਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਬਧਾਈ ਹੈ।
 ਬਿਕਸੈਂ ਬਦਨ ਬਰ ਸੁਖਮਾ ਸਦਨ ਹੂੰ ਤੇ^੧ 'ਸ਼ੋਭਾ ਦੇ ਘਰ ਮੁਖੜੇ ਤੇ।
 ਸੁੰਦਰ ਰਦਨ ਕੁੰਦ ਬਿਸਦਤਾ ਪਾਈ ਹੈ^੧। 'ਮਰਤਬਾਨ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੇ ਉੱਜਲਤਾ ਪਾਈ ਹੈ (ਆਪ ਦੇ)
 ਸੁਹਣੇ ਦੰਦਾਂ ਤੋਂ।
 ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਚਾਰੁ ਬਾਗ ਚਾਤੁਰੀ ਸੋਭਾਗ
 ਜੁਤਿ
 ਹੇਰਜੋ ਅਨੁਰਾਗ ਕਰਿ ਮਹਾਂ ਛਬਿਛਾਈ ਹੈ
 ॥ ੧੨ ॥
 ਔਰ ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ ਸਾਥ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕੀਨ ਪ੍ਰਭੂ
 ਨਾਥ
 ਬਾਲਿਕ ਪਲਾਵਤੇ ਪਲਾਇ ਚਲੈਂ ਪਾਇ 'ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ।
 ਤੇ^੧।
 ਖੇਲੈਂ ਹੁਲਸਾਇ ਕਹੂੰ, ਬੈਠੇ ਜਲ ਥਾਇੰ
 ਕਹੂੰ,
 ਚਲਤਿ ਫੁਹਾਰੇ ਕਹੂੰ ਸੋਹੈਂ ਸਮੁਦਾਇ ਤੇ।
 ਪਾਨ^੧ ਪਗ ਪੰਕਜ ਤੇ ਪਾਨੀ ਰੋਕ ਰਾਖੈਂ 'ਹੱਥ।
 ਕਹੂੰ,
 ਕੇਤਿਕ ਤਰੋਵਰੁ ਅਰੂਢੈਂ ਉਤਲਾਇਤੇ।
 ਸੋਹੈ ਬਨ ਨੰਦਨ ਮਨਿੰਦ, ਸੁਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਸ,

ਇੰਦ੍ਰ ਬਾਲ ਬੈਸ ਬਿਖੈ ਬਿਚਰੈਂ ਸੁਭਾਇ ਤੇ।

॥ ੧੩ ॥

ਬੀਤਯੋ ਜਬੈ ਏਕ ਜਾਮ, ਕ੍ਰੀੜ ਤੇ ਅਰਾਮ
ਬਿਖੈ।

ਪਠਯੋ ਦਾਸ ਮਾਤ ਨੇ ਸੁ ਆਯੋ ਉਤਲਾਇ
ਕੈ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਹਯੋ 'ਹੇਰੈ ਜਨਨੀ ਤੁਮਾਰੀ
ਦਿਸ਼ਿ

ਧੀਰ ਨ ਧਰਤਿ ਰਾਖੈ ਦੂਰੇ ਨੈਨ ਲਾਇ ਕੈ।

ਬਾਗ ਦੇਖਿ ਲੀਨਿ ਅਰੁ ਖੇਲਿਬੋ ਬਿਸ਼ੇਖ
ਕੀਨਿ

ਗਮਨੋ ਨਿਕੇਤ ਅਬਿ ਹਰਖ ਉਪਾਇ ਕੈ।'

ਸੁਨਿ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੈ ਭਨਯੋ 'ਸੁ ਚਿਰਕਾਲ
ਭਯੋ,

ਚਲੋ ਬਾਲ ਬੋਲ ਲੇਹੁ। ਦੇਖੋਂ ਪੁਨ ਆਇ ਕੈ' ^{'ਸੱਦ ਲਓ।}

॥ ੧੪ ॥

ਬਾਲਿਕ ਹਕਾਰੇ ਆਇ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਤੀਰ
ਸਾਰੇ,

ਸੰਗ ਪਰਵਾਰੇ ਸੁ ਪਧਾਰੇ ਘਰ ਓਰ ਕੋ।

ਭੂਖਨ ਰੁਚਿਰ ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਪਹਿਰਿ ਪਟ,

ਕੋਊ ਚਲੇ ਮੰਦ, ਕੋ ਦਿਖਾਵਤਿ ਹੈਂ ਦੌਰ ਕੋ।

ਕੋਊ ਫੂਲ ਸੀਸ ਧਰਿ, ਪਾਤਨ ਬਜਾਵੈਂ ^{'ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।}

ਕਰ।

ਬੋਲਤਿ ਪਰਸਪਰ ਜਾਤਿ ਕਰਿ ਸ਼ੋਰ ਕੋ।

ਬਡੇ ਭਾਗ ਵਾਰੇ, ਗੁਰੂ ਪਗ ਅਨੁਰਾਗ
ਵਾਰੇ,

ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਵਾਰੇ ਮਨ ਚਾਰੁ ਕਾਮ ਕੋਰਕੋ।

॥ ੧੫ ॥

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਬੀਬਕਾ ਆਵਤਿ ਦੇਖਤਿ ਮਾਨਵ,

ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਨਿਹੋਰਤਿ ਹੈਂ।

<sup>'ਬਨ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਾਂਗ ਸੋਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬਾਲਕੇ
ਦੇਵਤਿਆਂ (ਤੁੱਲ) ਹਨ (ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਨੋਂ) ਇੰਦਰ ਬਾਲ
ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਕ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।</sup>

^{'ਖੇਲਦਿਆਂ ਬਾਗ ਵਿਚ [ਸੰਸ: ਆਰਾਮ = ਬਾਗ]}

^{'ਸੱਦ ਲਓ।}

^{'ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।}

<sup>'ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕ੍ਰੋੜ ਕਾਮ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ
ਵਾਰਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਵਾਰਦੇ ਹਨ ਮਨ ਕਾਮ ਤੋਂ ਕ੍ਰੋੜ ਗੁਣਾਂ
ਸੁੰਦਰ ਦੇ ਉਤੋਂ।</sup>

ਸੁੰਦਰਤਾ ਜਨੁ ਪਾਨ ਕਰੇ
ਅਨਮੇਖ ਬਿਲੋਚਨ^੧ ਜੋਰਤਿ ਹੈਂ।
ਡੀਠ ਪਰੈ ਜਹਿ ਲੋ ਗੁਰੂ ਰੂਪ,
ਨਹੀਂ ਤਬਿ ਲੋ ਮੁਖ ਮੋਰਤਿ ਹੈਂ।
ਪੂਰਨਮਾ ਜਨੁ ਚੰਦ ਅਮੰਦ
ਚਕੋਰ ਮਨਿੰਦ ਸੁ ਲੋਰਤਿ ਹੈਂ ॥ ੧੬ ॥

^੧ਇਕ ਟਕ ਅੱਖਾਂ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। [ਸੰਸ: ਅਨਿਮਿਖ]

ਧਾਮ ਗਏ ਅਭਿਰਾਮ ਗੁਰੂ
ਸੁਤ ਦੇਖਨਿ ਕੋ ਉਤਕੰਠਤਿ^੧ ਮਾਈ।
ਧੇਨੁ ਮਹਾਂ ਲਘੁ ਜਜੋਂ ਬਛ ਕੋ^੨
ਬਿਛੁਰੇ ਨ ਬਿਰੇ ਅਤਿ ਹ੍ਵੈ ਅਕੁਲਾਈ।
ਦੁਾਰ ਬਿਲੋਚਨ ਸੰਮੁਖ ਤੇ
ਮੁਖ ਨੰਦਨ ਦੇਖਤਿ ਹੀ ਹਰਖਾਈ^੩।

^੧ਤਾਂਘ ਰਹੀ ਸੀ।

^੨ਜਿਵੇਂ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਨੂੰ।

^੩ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੇੜਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ।

ਧੀਰ ਤੇ ਬੈਠਜੋ ਗਯੋ ਨ ਤਹਾਂ,
ਉਠਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਉਛੰਗ ਮੈਂ^੪ ਲੇਨਿ ਕੋ ਆਈ
॥ ੧੭ ॥

^੪ਗੋਦੀ ਵਿਚ।

ਗੋਦ ਲਿਯੋ ਉਰ ਮੋਦ ਭਰਜੋ
ਚਹੁਕੋਦ ਬਿਨੋਦਤਿ ਬਾਲ ਮਹਾਂ^੫।
'ਮਾਤਾ ਜੀ! ਮਾਥ ਟਿਕੇ ਪਗ ਪੈ'
ਇਕ ਬਾਰ ਹੀ ਬਾਕ ਸਮੂਹ ਕਹਾ।
ਆਸ਼ਿਖ ਦੇ ਸੁਖ ਸਾਥ ਭਰੀ,
ਸੁਖਮਾ ਗਲ ਫੂਲਾ ਸੁ ਮਾਲ ਰਹਾ^੬।
ਸੁੰਘਤਿ ਭਾਲ ਬਿਸਾਲ ਮਨੋਹਰ
ਜੋਗੀ ਜਿਸੈ ਬਿਚ ਧਯਾਨ ਲਹਾ ॥ ੧੮ ॥

^੫ਬਾਲ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਨ।

^੬ਗਲੇ ਵਿਚ ਫੂਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਸ਼ੋਭ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਧਰਿ ਧਯਾਨ
ਦੁਊ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕੈ ਬੰਦਨ ਗਾਈ।
ਭ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ
'ਕਰਿਵਾਉ ਤਿਹਾਵਲ ਕੋ ਸਮੁਦਾਈ।'
ਤਾਤ ਸੁ ਪੂਛਨਿ ਬਾਤ ਲਗੀ
'ਕਸ ਬਾਗ ਪਿਖੜੇ, ਕਿਮ ਖੇਲ
ਮਚਾਈ?'
ਸੁੰਦਰਤਾ ਤਰੁ ਬ੍ਰਿੰਦ ਫੁਹਾਰਨਿ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਈ ॥ ੧੯ ॥

ਭੂਖਨ ਚੀਰ ਮਹਾਂ ਧਨ ਕੋ

ਨਿਜ ਨੰਦ ਨਿਛਾਵਰਾ ਕੋ ਕਰਿ ਮਾਈ।

^੧ਵਾਰ ਕਰਕੇ।

ਦੇਤਿ ਗਰੀਬਨਿ ਕੋ ਬੁਲਿਵਾਇ

ਅਸੀਸ ਕੋ ਪਾਇ ਰਿਦੇ ਹਰਖਾਈ।

ਆਪਨੇ ਭਾਗ ਸਰਾਹਤਿ ਉੱਤਮ,

-ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਮਹਿ ਹੋਂ ਅਧਿਕਾਈ-।

ਕੀਨਿ ਬਡੇ ਉਤਸਾਹ ਭਲੇ,

ਨਰ ਆਇ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਕੋ ਸਮੁਦਾਈ

॥ ੨੦ ॥

ਮੇਵੜੇ ਭੇਜਿ ਸਭੈ ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ

ਲੀਨੇ ਹਕਾਰ ਸੁਨੇ ਚਲਿ ਆਏ।

ਚਾਰ ਘਟੀ ਦਿਨ ਸ਼ੇਖ ਰਹਯੋ

ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮੇਲ ਭਯੋ ਸਮੁਦਾਏ।

ਭੇਟ ਜਥਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸਭਿ ਲੇ ਕਰਿ

ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿਧ ਮਿਲੇ ਹਰਖਾਏ।

ਹੋਨਿ ਬਿਲੋਚਨ ਕੋ ਸੁਫਲੇ ਕਰਿ।

ਯੋਂ ਦਰਸੈਂ ਨਿਧਿ ਰੂਪ ਕੋ ਪਾਏ। ॥ ੨੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਜ ਅਮੇਜਾ ਹੁਏ

^੧ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਫਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

^੨ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਪ ਦੇਖਦੇ ਹਨ (ਜਾਣੇ) ਨਿਧ ਪਾਈ ਹੈ।

^੩ਤੇਜ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਭਾਵ ਤੇਜਸ਼ੀ ਹੋਕੇ। (ਅ) ਅਮੇਉ, ਅਮਾਪ।

ਪਰਯੰਕ ਕੀ ਪੀਠ ਬਿਰਾਜਤਿ ਹੈਂ।

ਸੂਰਜ ਬਾਲਾ ਉਦੈ ਗਿਰ ਪੈ,

ਤਮ ਮੋਹਾ ਪਿਥੈ ਜਿਸ ਭਾਜਤਿ ਹੈ।

ਦਾਸਨ ਅੰਬਕ ਅੰਬੁਜ ਕਾਨਨ

ਮੋਦ ਤਿਨੈ ਉਪਰਾਜਤਿ ਹੈਂ।

^੪ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ।

^੫ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਅੰਧੇਰਾ।

^੬ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਰੂਪੀ ਕਵਲਾਂ ਦੇ ਬਨ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਉਪਜਾਂਦੇ ਹਨ।

^੭ਪਾ:-ਬਾਲ।

ਬਾਦਾ ਕਰੈਂ ਗਨ ਚੋਰ ਨਿਸ਼ਾਚਰ,

ਦੇਖਿ ਦੁਰੈਂ, ਬਹੁ ਲਾਜਤਿ ਹੈਂ। ॥ ੨੨ ॥

^੮ਚੋਰਾਂ ਤੇ ਉਲੂਆਂ ਦੀ (ਆਸ਼ਾ) ਨਿਸ਼ਫਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇਖਕੇ ਸ਼ਰਮਦੇ ਤੇ ਲੁਕਦੇ ਹਨ। ^੯ਪਾ:-ਬਾਦ ਕਰੈ ਗਨ ਚੋਰਨ ਮਾਚਖ ਦੇਖਿ ਦੁਰੈ ਬਹੁ ਸਾਜਤਿ ਹੈਂ।

ਹੋਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੀ ਅਰਦਾਸ

ਉਪਾਇਨ ਸੁੰਦਰ ਆਨਤਿ ਹੈਂ।

ਹਾਥਨਿ ਜੋਰਿ ਨਿਹੋਰਤਿ ਸੇਵਕ,

ਬੰਦਨਿ ਸੀਸ ਤੇ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ।
 ਭੀਰ ਭਰੀ ਬਹੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ
 ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਧਾਰਿ ਸੁ ਮਾਨਤਿ ਹੈਂ।
 ਬੈਠਿ ਗਏ ਪਰਵਾਰ ਕਰੇ,
 ਕੋਊ ਠਾਢੇ ਪਿਥੈਂ, ਅਘ ਹਾਨਤਿ ਹੈਂ
 ॥ ੨੩ ॥

ਰਾਸ' ਤਿਹਾਵਲ ਆਇ ਗਯੋ
 ਧਰਿਵਾਇ ਭਲੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਜਿਤੇ
 ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਕੇ ਨਾਮ ਲੈ ਧਯਾਨ ਧਰਾਈ।
 ਦੇਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਰਜੋ ਅਹਿਲਾਦ
 ਮ੍ਰਿਯਾਦ ਸਮੇਤ ਸਦਾ ਜਿਮ ਭਾਈ।
 ਜੋ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਸੋ ਤਬਿ ਪਾਵਤਿ
 ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਮਿਲੇ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੨੪ ॥

'ਬਹੁਤਾ।

ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਬਰਤਾਵਨਿ ਕੀਨਿ
 ਸਭੈ ਸਿਖ ਲੇਤਿ ਅਨੰਦ ਭਏ ਹੈਂ।
 ਆਨਨ ਪਾਵਨ ਕੋ ਕਰਿ ਪਾਵਨ।

'ਮੁਖ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਮੁਖ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕੀਤਾ। (ਅ) ਪਵਿੱਤ੍ਰ
 (ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ) ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ.....'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਾਵਨ ਧਯਾਨ ਲਏ ਹੈਂ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਬਿ ਦੂ ਕਰਿ ਜੋਰਿ,
 ਅਰਾਧਿ ਮਨੋਰਥ ਐਸਿ ਠਏ ਹੈਂ।
 -ਮੋ ਸੁਤ ਕੇ ਸਭਿ ਰੱਛਕ ਹੋਵਹੁ
 ਆਨੰਦ ਦੇਹੁ ਬਿਲੰਦ ਨਏ ਹੈਂ ॥ ੨੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੋ
 ਅਭਿਬੰਦਨ ਕੈ ਨਿਜ ਧਾਮ ਗਏ।

'ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ) ਗਏ।

ਜਾਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤਿ
 ਮੂਰਤਿ ਮਾਨਹੁ ਅਨੰਦ ਕਿਏ।
 ਸੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਧਰੇ ਘਰ
 ਆਪਨਿ ਮੈਂ ਸਭਿਹੂੰਨ ਦਏ।

'ਆਪਣੇ ਘਰ (ਦਿਆਂ) ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ
 ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤਾ। [ਸੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇਖੋ
 ਰਾਸ ੧ ਅੰਸੂ ੧੦ ਅੰਕ ੧੩]

ਕੀਰਤ ਕੋ ਬਿਸਤੀਰਤਿ ਹੈਂ
 ਇਹ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਮਨੋਗ' ਬਿਏ ॥ ੨੬ ॥

'ਸੁੰਦਰ।

ਦੋਹਰਾ:

ਪ੍ਰਥਮ ਦਿਵਸ ਉਪਬਨ ਗਏ, ਜਨਨੀ ਮੋਦ
ਮਹਾਂਨ।

ਕਰਜੇ ਅਧਿਕ ਉਤਸਾਹੁ ਕੋ, ਧਰਿ
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋ ਧਿਆਨ ॥੨੭॥

ਪਰੀ ਨਿਸਾ ਕਰਿ ਅਸਨ ਕੋ, ਪੌਢਿ ਗਏ
ਸੁਖ ਮਾਂਹਿ।

ਭੋਰ ਭਈ ਜਾਗੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਨਰ ਨਾਹਨਿ ਕੇ 'ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸੁਆਮੀ। ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।
ਨਾਹ' ॥੨੮॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਬਾਲ ਲੀਲੁ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ
ਦਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥੧੮॥

੧੯. [ਬਾਲ ਲੀਲਾ। ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ]

[੧੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੦](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਖਿਲਤਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸੰਤਿ।
ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ ਕੇ ਸਹਤਿ,
ਧਾਵਤਿ ਗਹਿ ਬਿਕਸੰਤਿ॥ ੧ ॥

‘ਦੌੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੜਕੇ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਇਕ ਦਯੋਸ ਲਿਏ ਸੰਗ ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦਨ
ਮਾਤ ਕੀ ਆਇਸੁ ਤੇ ਹਰਖਾਏ।
‘ਮਿਲ ਮਾਤੁਲ ਸੰਗ ਸੁ ਗੰਗ ਨਦੀ ਤਟ
ਆਜ ਚਲੈ ਜਲ ਕੋ ਦਰਸਾਏ।
ਨਿਕਸੇ ਨਿਜ ਧਾਮ ਗੁਰੂ ਅਭਿਰਾਮ
ਸੁ ਕਾਮਨਾ ਜਾਚਕ ਕੀ ਪੁਰਵਾਏ।’
ਮੁਖ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਬਚ ਬੋਲਤਿ ਹੈਂ
ਜਨੁ ਫੂਲ ਝਰੈਂ ਹੁਲਸੈਂ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੨ ॥
ਬੀਬਕਾ ਮੈਂ ਬਹੁ ਬਾਲਿਕ ਭਾਵ ਤੇ
ਕ੍ਰੀੜਤਾ ਜਾਤਿ ਸੁਹਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਦੇਖਤਿ ਸੇਵਕ ਕੈ ਨਰ ਆਨਿ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ। ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਆਪਸ ਮੈਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਪੁਰਿ ਕੇ
ਨਰ ਕੀਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁਨਾਵਤਿ ਹੈਂ।
‘ਦੀਸਤਿ ਹੈਂ ਲਘੁ ਰੂਪ ਗੁਰੂ
ਤਉ ਤੇਜ ਬਿਸਾਲ ਦਿਪਾਵਤਿ ਹੈਂ’ ॥ ੩ ॥

‘ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰਦੇ ਹਨ।

‘ਖੇਲਦੇ।

‘ਪ੍ਰਤਾਪ (ਦੇਖਕੇ)।

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ
ਬੰਦਨ ਜੋਗ ਨਿਕੰਦਨ ਪੀਰਾ।
ਬਾਕ ਫੁਰੈ ਕਹਿ ਜਾਂਹਿ ਸੁਭਾਇਕ
ਰੰਕ ਤੇ ਰਾਵ ਕਰੈਂ ਗਜ ਕੀਰਾ।
ਭੂਖਨ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤਿ ਹੈ
ਜਨੁ ਮੂਰਤ ਹੈ ਰਸ ਬੀਰ ਸਧੀਰਾ।
ਜਾਤਿ ਚਲੇ ਤਬਿ ਆਇ ਗਯੋ

‘ਕੀੜੇ ਤੋਂ ਹਾਥੀ (ਅ. ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਕੀੜਾ।

‘ਵੀਰ ਰਸ ਸਹਿਤ ਧੀਰਜ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ।

ਸਲਿਤਾ ਗਨ ਤੇ ਜੁਤਿ ਗੰਗ ਕੋ ਤੀਰਾ^੧ 'ਬਹੁਤੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਸਮੇਤ (ਵਗ ਰਹੀ) ਗੰਗਾ ਦਾ
 ॥੪॥ ਕਿਨਾਰਾ।

ਸਲਿਤਾ ਗਨ ਕੋ ਦਰਿਆਉ ਮਹਾਂ
 ਗੁਰ ਆਗਮ ਕੋ ਲਖਿ ਹੋਤਿ ਉਛਾਲਾ।
 ਤਰਨੀ ਪਰ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜ ਗਏ
 ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਹੇਰਤਿ ਸਾਬ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ^੧।
 ਜਲ ਚਾਹਤਿ ਹੈ ਛੁਹਿਬੇ ਪਗ ਪੰਕਜ,
 ਪੈ ਅਸਮੰਜਸ ਉਚ ਬਿਸਾਲਾ^੧।

^੧ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।

^੧ਕਠਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚਰਨ ਉੱਚੇ ਹਨ।

^੧ਪਾਣੀ ਕੁਛ ਉਛਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਸਾਰੇ
 ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂਜਨੀਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ (ਦੇ
 ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ)।

^੧ਉਛਰੰਤਿ ਕਛੂ ਨ ਪਰੰਤੁ ਲਗੇ

ਸਭਿ ਪਾਪਨਿ ਹੰਤ ਮਹੰਤ ਉਜਾਲਾ^੬
 ॥੫॥

ਮਾਤੁਲ ਗੋਦ ਮੈਂ ਮੋਦ ਭਰੇ
 ਜਲ ਕੋਦ^੧ ਬਿਲੋਕ ਕਰੀ ਚਤੁਰਾਈ।
 ਦ੍ਰੈ ਚਰਣਾਂਬੁਜ ਕੋ^੧ ਤਬਿ ਹੂੰ
 ਤਰਨੀ ਤਟ^੧ ਜੰਘ ਤਰੇ ਲਰਕਾਈ।
 ਮੂਰਤ ਧਾਰਿ ਪਖਾਰਤਿ ਹੈ,
 ਮੁਦ ਧਾਰਤਿ ਹੈ ਲਹਿ ਕੈ ਜਲਰਾਈ^੧।

^੧ਤਰਫ।

^੧ਦੋਵੇਂ ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਨੂੰ।

^੧ਬੇੜੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ (ਹੋਕੇ)।

^੧ਵਰੁਣ।

-ਪਾਪ ਅਨੇਕਨਿ ਕੇ ਹਰਤਾ
 ਇਹ ਮੰਗਲ ਕੇ ਕਰਤਾ ਸਮੁਦਾਈ-
 ॥੬॥

ਦੋਹਰਾ:

ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਅਵਿਲੋਕਤੇ, ਇਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ
 ਦਰਸਾਇੰ।

ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਪਖਾਰਿ ਕੈ, ਜਲ ਮੈਂ ਗਯੋ 'ਭਾਵ ਵਰੁਣ ਸਮਾ ਗਿਆ।
 ਸਮਾਇ^੧ ॥੭॥

ਸ਼੍ਰੋਤਾ:

ਦੀਨਿ ਮਲਾਹ ਕੋ ਦਾਨ ਮਹਾਂ,
 ਕਹਿ ਬਾਕ ਤਿਸੇ ਤਰਨੀ ਚਲਿਵਾਈ।
 ਨੀਰ ਗੰਭੀਰ ਮੈਂ ਜਾਇ ਫਿਰੀ ਤਬਿ,
 ਬੇਗ ਕੇ ਸਾਬ ਹੀ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਧਵਾਈ।
 ਲੇ ਕਬਿ ਜਾਤਿ ਪਰੇ ਨਵਕਾ,

ਕਬਿ ਲਜਾਵਤਿ ਬੇਗ ਤੇ ਵਾਰ ਲਗਾਈ।
ਫਾਂਦਤਿ ਹੈਂ ਕਬਿ ਫੇਰ ਚਢੈਂ,
ਸਿਸ ਦੌਰਤਿ ਹੈਂ ਕਿਲਕੈਂ ਬਿਗਸਾਈ
॥ ੮ ॥

ਜਲ ਕੇ ਤਟ ਕ੍ਰੀੜਤਿ ਹੈਂ ਮੁਦ ਸੋਂ
ਕਰ ਪੰਕਜ ਕੋ ਨਿਜ ਪੰਕ ਧਸਾਵੈਂ।
ਗਨ ਲੋਕ ਬਿਲੋਕਨਿ ਹੇਤੁ ਖਰੇ
ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਦੂਰ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ।
ਦਰਸੈਂ, ਪਰਸੈਂ, ਹਰਖੈਂ ਉਰ ਮੈਂ
ਬਹੁ ਭਾਵ ਧਰੇ ਗੁਨ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਵੈਂ।
'ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਇਹ ਨੰਦਨ,
ਜਾਗਤਿ ਜਾਹਰੀ ਜੋਤਿ' ਜਨਾਵੈ ॥ ੯ ॥
ਜੁਤਿ ਚੰਚਲਤਾ ਚਿਤਵੰਤਿ ਚਹੂੰ ਦਿਸਿ
ਮਾਨ ਰਖੈਂ ਕਰਿ ਚਾਤੁਰਤਾਈ।
ਗਨ ਮਾਨਵ ਮੈਂ ਅਸ ਨਾਂਹਿ ਕੋਊ,
ਜਿਸ ਕੀ ਦਿਸਿ ਕੋ ਨਹਿ ਡੀਠ ਲਗਾਈ।
ਬਹੁ ਬਾਲਿਕ ਮੈਂ ਮਿਲਿ[†] ਖੇਲਤਿ ਹੈਂ
ਮ੍ਰਿਦੁ ਮੂਰਤਿ ਮਾਧੁਰੀ ਪੈ ਛਬਿ ਛਾਈ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੀਰਤਿ ਗਾਵਤਿ ਜਾਤਿ
ਅਲੌਕਿਕ ਰੀਤਿ ਪੁਨੀਤ ਸੁਹਾਈ
॥ ੧੦ ॥

[†]ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਕਵਲ ਨੂੰ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਧਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

[†]ਪਾ:-ਤਿਮ।

[†]ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤੀ ਤੇ ਛਬਿ ਛਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਾਚਕ ਜਾਚਨਾ ਜੋਇ ਕਰੈ
ਸੁਨਿ ਤਾਹੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਿਵਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਖੇਲਤਿ ਬੀਤ ਗਯੋ ਇਕ ਜਾਮ
ਮਹਾਂ ਅਭਿਰਾਮ ਸੁਹਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਬਿ ਦਾਸ ਪਠਯੋ
'ਕਹੁ ਜਾਇ -ਚਲੋ ਸੁ ਬੁਲਾਵਤਿ ਹੈਂ'।-।'
ਹਾਥਨਿ ਜੋਰ ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ
'ਪ੍ਰਭੂ ਜੂ! ਜਨਨੀ ਉਤਲਾਵਤਿ ਹੈ'
॥ ੧੧ ॥

[†]ਜਾਕੇ ਕਹੋ ਕਿ (ਮਾਤਾ ਜੀ) ਸੱਦਦੇ ਹਨ ਚੱਲੋ।

ਮਾਤੁਲ ਲਾਲਤਿ ਚਾਲਤਿ ਹੈਂ
ਬਚ ਪਾਲਤਿ ਹੈਂ ਜਿਮ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਵੈਂ।

[†]ਜਿਵੇਂ ਕਹਿਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਤਿਵੇਂ) ਬਚਨ ਪਾਲਦੇ

ਹਨ।

ਸੇਵਕ ਕੇਰ ਸਿਕੰਧ ਅਰੁਢਿ
 ਪਿਥੈ ਪੁਰਿ ਬੀਬਕਾ ਤੇ ਹੁਲਸਾਵੈਂ।
 ਤਾਂਹਿ ਪਲਾਇ ਫੰਧਾਵਤਿ ਹੈਂ
 ਉਛਲੰਤਿ ਉਤੰਗ ਤੁਰੰਗ ਜਜੋਂ ਜਾਵੈ।
 ਧਾਮ ਬਰੇ ਸੁਖਧਾਮ ਪ੍ਰਭੂ
 ਜਿਸ ਨਾਮ ਜਪੇ ਜਨ ਮੋਖ ਕੋ ਪਾਵੈਂ
 ॥ ੧੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਉਠਿ ਗੋਦ ਲਿਏ,
 ਮਨ ਮੋਦ ਕਿਯੇ ਸੁਤ ਲਾਲਤਿ ਹੈ।
 ਸੁੰਘਤਿ ਮਾਥ ਪਲੋਸਤਿ ਹਾਥ,
 ਸਨੇਹ ਕੇ ਸਾਥ ਨਿਹਾਲਤਿ ਹੈ।
 ‘ਭਾ ਚਿਰਕਾਲ ਲਿਏ ਗਨ ਬਾਲ
 ਨਦੀ ਜਹਿ ਜਾਲ ਹੀ ਚਾਲਤਿ ਹੈ’।

‘ਭਾਵ ਮਿਲਕੇ ਤੇ ਭਰ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

‘ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ।

ਨੀਕ ਨ ਸੋ’, ਰਮਨੀਕ ਰਹੋ
 ਘਰ ਖੇਲਹੁ’’, ਸੀਖ ਸਿਖਾਲਤਿ ਹੈ
 ॥ ੧੩ ॥

‘ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਖੇਲਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਮਾਤ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੈਂ ਜੁਤਿ ਚਾਉ
 ‘ਅਰੁਢਿ ਭਏ ਨਵਕਾ ਪਰ ਜਾਈ।
 ਕੇਵਟ ਨੀਰ ਗੰਭੀਰ ਬਿਖੈ
 ਪਹੁੰਚਾਇ ਮਹਾਂ ਬਲ ਧਾਰਿ ਧਵਾਈ’।

‘ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੌੜਾਈ।

ਦੂਰ ਗਯੋ ਪੁਨ ਲਜਾਵਤਿ ਭਾ
 ਬਡ ਬੇਗ ਧਰੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਕ੍ਰਮਾਈ।
 ਮੰਦਿਰ, ਤੀਰ ਮਹੀਰੁਹ, ਥੀਰੁ,
 ਖਰੀ ਨਰ ਭੀਰ ਮਨੋ ਸੁ ਫਿਰਾਈ’।
 ॥ ੧੪ ॥

‘ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਮੰਦਰ, ਉੱਗੇ ਖੜੇ ਬ੍ਰਿਛ, ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖੜੋਤੀ ਭੀੜ ਮਾਨੋ ਫਿਰਦੇ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ।

ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੋਲਤਿ, ਡੋਲਤਿ ਕੁੰਡਲ ਸ਼੍ਰੋਨ,
 ਕਪੋਲਨ ਝਾਲ ਪਰੈ ਇਸ ਭਾਂਤੀ’।

‘ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਡੋਲ ਰਹੇ ਕੁੰਡਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਲ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਨੁ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਰਦਾ ਚੰਦ ਬਿਖੈ
 ਬਰ ਮੀਨ ਫਿਰੈ ਸੁਖਮਾ ਬਿਗਸਾਤੀ’।
 ਬਿਗਸੈ ਸੁਨਿ ਬਾਤਿ ਰਿਦੈ ਹਰਖਾਤਿ

‘ਮਾਨੋਂ ਸਰਦ ਰੁਤ ਦੇ ਪੂਰਨ।

‘ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਿਲੋਕਤਿ ਮਾਤ ਮਹਾਂ ਉਮਗਾਤੀ।

ਜਨੁ ਸਾਧਨ ਸਾਧਤਿ ਕੋ ਦੁਖਦੇ

ਤਿਹ ਸਿੱਧ ਮਿਲੀ ਹੁਇ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ।¹ 'ਦੁਖਦਾਈ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ
ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਛਾਤੀ ਠਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

॥ ੧੫ ॥

ਰੈਨ ਪਰੀ ਕਰਿ ਭੋਜਨ ਐਨ',

¹ਘਰ ਵਿਚ।

ਪਿਯੋ ਪਯ', ਸੈਨ ਕਰੀ ਸੁਖ ਪਾਏ।

²ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ।

ਭੋਰ ਭਈ ਤਜਿ ਨੀਂਦ ਉਠੇ,

ਕਰਿ ਸੋਚ ਸ਼ਨਾਨ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸੁਹਾਏ।

ਸੁੰਦਰ ਚੀਰ ਬਿਭੂਖਨ ਕੰਚਨ

ਮੋਲ ਵਡੇ ਜਨਨੀ ਪਹਿਰਾਏ।

ਸ਼ਾਹੁ ਧਨੀਨ ਕੇ ਆਇ ਸਪੂਤ

ਨਮੋ ਕਰਿ ਹੋਹਿ ਮਿਲੈਂ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੧੬ ॥

ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਖੇਲਨਿ ਖੇਲਤਿ

ਬੋਲਤਿ ਡੋਲਤਿ ਮੰਦਿਰ ਮਾਂਗੀ।

ਏਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਘਰ ਪਾਸ ਪਰੋਸਨ

ਜਾਇ ਖਿਝਾਵਤਿ ਹੈਂ ਘਰ ਤਾਂਗੀ।

ਆਂਖ ਬਚਾਇ ਉਚਾਇ ਲਿਜਾਵਤਿ

ਕਾਤਨੀ¹ ਤੂਲ ਰੁ ਸੂਤ² ਜਿ ਪਾਹੀ।

¹ਕੱਤਣੀ = ਪੂਣੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਢੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਤੀਲਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ।
²ਭਾਵ ਪੂਣੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਢੇ।

ਸੋ ਅਵਿਲੋਕ ਸ ਕੋਪ ਉਠੈ

ਗਹਿ ਛੂਛਕ¹ ਹਾਥ ਪਰੈ ਪਿਛਵਾਹੀ² 'ਸੋਟੀ।

॥ ੧੭ ॥

ਆਇ ਸਮੀਪ, ਪਲਾਇ ਚਲੈਂ ਤਬਿ,

ਜਜੋਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਨਹਿ ਛੂਵਨ ਪਾਵੈਂ।

ਦੂਰ ਨ ਜਾਤਿ ਨਜੀਕ ਰਹੈਂ,

ਇਮ ਜਾਨਤਿ - ਮੈਂ ਗਹਿ ਲੇਊਂ - ਪਲਾਵੈਂ।

ਨੂਪਰ ਕਿੰਕਨੀ ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ

ਭੂਖਨ ਏ ਸਭਿ ਨਾਦ ਉਠਾਵੈਂ।

ਧਾਇ ਇਤੇ ਉਤ ਜਾਇ ਜਿਤੈ ਕਿਤ,

ਤਾਂਹਿ ਗਤਾਗਤਿ ਧਾਰਿ¹ ਭ੍ਰਮਾਵੈਂ ॥ ੧੮ ॥

¹ਗਤ+ਅਗਤ = ਅੱਗੇ ਵਧ ਪਿੱਛੇ ਹਟ, ਟੇਢ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਫੜਾਈ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਧਾਰਨੀ।

‘ਜਾਂਹਿ ਕਹਾਂ, ਗਹਿ ਕੈ ਤੁਝ ਕੋ

ਤੁਵ ਮਾਤ ਕੇ ਪਾਸ ਮੈਂ ਦੇਉਂ ਗਹਾਈ।

ਛੂਛਕੈ ਅਪਨੇ ਕਰ ਕੀ,
ਹਤਵਾਉਂ ਭਲੇ। ਸਭਿ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ।
ਰੇ ਸੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ! ਜਾਹੁ ਅਬੈ ਟਰਿ,
ਮੋਹਿ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮ ਕਰੈਂ ਅਕੁਲਾਈ।
ਹਾਥ ਤੇ ਡਾਰਿ ਉਤਾਇਲ ਦੇਵਹੁ
ਨਾਂਹਿ ਤ ਮੈਂ ਕਹਿ ਹੋਂ ਘਰ ਜਾਈ’
॥ ੧੯ ॥

‘ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਟਵਾਵਾਂਗੀ।

‘ਮੈਨੂੰ ਥਕਾ ਕੇ ਵਿਆਕੁਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹਈ।

ਤਾਂਹਿ ਖਿਝਾਇ ਭਜਾਇ ਸ਼੍ਰਮਾਵਹਿ।
ਫੇਰ ਬਖੇਰਤਿ ਸੂਤ ਰੁ ਪੂਣੀ।
ਬੀਨਤਿ ਸੋ, ਤਬਿ ਜਾਇ ਮਿਲੈਂ
ਜਹਿ ਬਾਲਕਿ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਖੇਲ ਸਲੂਣੀ।
ਤੂਲ ਰੁ ਤਾਰ ਜਥਾ ਬਿਗਰੇ
ਤਿਮ ਹਾਥ ਧਰੇ ਹੂਇ ਕੋਪ ਤੇ ਉਣੀ।

‘ਥਕਾ ਕੇ।

‘ਸੁੰਦਰ।

‘ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਆਤੁਰ ਹੋ ਕੇ (ਅ) ਤਿਉਣੀ = ਤਿਗੁਣੀ
ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੋਕੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਤੀਰ ਦਿਖਾਵਤਿ
ਬਾਤ ਬਨਾਇ ਸੁਨਾਵਤਿ ਦੂਣੀ ॥ ੨੦ ॥
‘ਲੇਹੁ ਬਿਲੋਕ ਸੁ ਨੰਦਨ ਕੀ
ਕਰਤੂਤ ਕਰੀ ਘਰ ਪੁੰਮ ਉਤਾਰੇ।
ਬੈਠਨਿ ਦੇਤਿ ਨ ਕਾਤਨ ਦੇਤਿ,
ਸੁ ਲੇਤਿ ਉਠਾਇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਨਿਹਾਰੇ।
ਫੈਂਕਤਿ ਦੂਰ, ਬਿਖੇਰਤਿ ਹੈ,
ਤਜਿ ਦੌਰਤਿ ਹੈ, ਕੁਕਰੀ ਬਿਸਤਾਰੇ।
ਹਾਥ ਨਾ ਆਵਤਿ, ਮੋਹਿ ਭ੍ਰਮਾਵਤਿ,
ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਮ ਪਾਇ ਕਰੀ ਹੈ ਪੁਕਾਰੇ’ ॥ ੨੧ ॥

‘ਉਧਮ ਮਚਾਇਆ ਸੁ।

‘ਮੁੱਢੇ ਖਿਲਾਰ ਕੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੀ ਬਾਰਤਾ
ਚੰਚਲਤਾ ਜਿਨ ਮੇਂ ਅਧਿਕਾਈ।
ਜਾਇ ਅਕਾਵਤਿ ਸੰਝ ਸਵੇਰ।
ਬ੍ਰਿਧਾ ਬਿਨ ਜੋਰ ਬਡੀ ਅਕੁਲਾਈ।
ਠਾਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਨ ਦੀਨਿ ਕਛੂ
ਸਭਿ ਚੀਰ ਸਰੀਰ ਕੇ ਦੀਨਿ ਬਨਾਈ।
‘ਮੋ ਸੂਤ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰੈ
ਮਨ ਮੈਂ ਨਹਿ ਆਨਹੁ ਕੋਪ ਸੁ ਮਾਈ। !’

‘ਸ਼ਾਮ ਤੇ ਸਵੇਰੇ।

‘ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਈ ਹੈ।

‘ਹੋ ਮਾਈ ਕ੍ਰੋਧ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾ ਲਿਆਈਂ।

॥ ੨੨ ॥

‘ਮੈਂ ਨ ਕਰੋਂ ਰਿਸ ਕੋ ਕਬਿ ਤਾਂ ਪਰ,
ਮੋ ਗ੍ਰਹਿ ਖੇਲਨਿ ਰੋਜ ਸਿਧਾਵੈ।
ਬਾਲਿਕ ਸੰਗ ਲਿਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਹਿ
ਲੇ ਵਸਤੂ ਨਿਜ ਹਾਥ ਬਗਾਵੈ।
ਗੈਲ ਪਰੋਂ ਤਬਿ ਭਾਜ ਚਲੈ,
ਜਬਿ ਮੌਨ ਕਰੋਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਖਿਝਾਵੈ।
ਅੰਤਰ ਮੈਂ ਜਬਿ ਬਾਹਰ ਭਾਜਤਿ,
ਬਾਹਰ ਮੈਂ ਤਬਿ ਅੰਤਰ ਧਾਵੈ ॥ ੨੩ ॥

ਦੇਖਿ ਬਿਲੋਚਨ ਹੋਤਿ ਹਰੇ ਮਨ,
ਤੋ ਸੁਤ ਜੀਵਹੁ ਲਾਖ ਬਰੀਸਾ।
ਆਇ ਬਸੇ ਜਬਿ ਕੇ ਇਸ ਥਾਨ
ਭਯੋ ਸੁਖ ਮੋ ਕਹੁ, ਓਟ ਗਿਰੀਸਾ।

'ਲੱਖਾਂ ਵਰ੍ਹੇ।

'ਮਾਨੋਂ ਸੁਮੇਰੂ ਦੀ ਓਟ ਮਿਲੀ ਹੈ [ਸੰਸ. ਗਿਰੀਸ =
ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ, ਸੁਮੇਰੂ]
'ਪਾਂਵਦੀ ਹਾਂ।

ਛਾਦਨ ਭੋਜਨ ਪਾਵਤਿ ਹੋਂ।
ਹਰਖਾਵਤਿ ਦੇਤਿ ਬਿਸਾਲ ਅਸੀਸਾ।
ਮੋ ਉਰ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗਤਿ ਹੈ
ਮਣਿ ਜਯੋਂ ਅਵਲੋਕ ਅਸ਼ੋਕ ਅਹੀਸਾ।

'ਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਗ ਜਿਵੇਂ ਮਣੀ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

॥ ੨੪ ॥

ਕੋਠਨ ਪੈ ਘਰ ਭੂਮ ਬਿਖੈ
ਬਹੁ ਧੂਮ ਕਰੀ, ਚਲਿ ਆਜ ਮੈਂ ਆਈ।
ਤੋ ਸੁਤ ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ। ਗਯੋ,
ਇਸ ਹੇਤੁ ਜਨਾਵਨਿ ਕੋ ਬਿਰਮਾਈ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਹਮੇਸ਼ ਹੀ
ਮੈਂ ਬਿਗਸੋਂ ਪਿਖਿ ਕ੍ਰੀੜਨਤਾਈ।

'ਹੁਸ਼ਿਆਰ।

'ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਆਈ ਹਾਂ।

'ਕੌਤਕ।

ਆਪ ਬਸੇ ਸੁਖ ਸੋਂ, ਸੁਤ ਜੀਵਹੁ
ਥੀਵਹੁ ਕਾਮਨ ਜਯੋਂ ਮਨ ਭਾਈ।

'ਜਿਵੇਂ ਮਨ ਭਾਂਵਦੀ (ਤੁਹਾਡੀ) ਕਾਮਨਾ (ਹੈ) ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ।

॥ ੨੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਿਯੋ ਇਮ,
ਸੋ ਗਮਨੀ ਅਪਨੇ ਘਰ ਕੋ।
ਪੌਰ ਮੈਂ ਆਵਤਿ ਭੇਟ ਭਾਈ।
ਪੁਨਿ ਲਾਗਿ ਡਰਾਵਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ।

'ਟਾਕਰਾ ਹੋ ਪਿਆ। ਮਿਲ ਪਏ।

‘ਤੇ ਜਨਨੀ ਢਿਗ ਮੈਂ ਬਰਨੀ
 ਜਿਮ ਧੂਮ ਕਰੀ ਤਜਿ ਕੈ ਡਰ ਕੋ।
 ਛੂਛਕ ਮਾਰਹਿਗੀ ਅਬਿ ਜਾਹੁ ਤੂੰ,
 ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਕਬਿਹੂੰ ਕਰਿ ਕੋ।’ ॥ ੨੬ ॥ ‘ਫੇਰ ਕਦੇ ਨਾ ਕਰੀਂ।’
 ਦੇਖਿ ਬ੍ਰਿਧਾ ਭਜਿ ਦੂਰ ਭਏ
 ਨਿਜ ਧਾਮ ਮੈਂ ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਿਯੋ।
 ਮਾਤ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਯੋ ਭਰਿ ਮੋਦ
 ਸਰੀਰ ਲਗੀ ਰਜੁ ਰੰਗ ਭਯੋ। ‘ਧੂੜ ਸ਼ੋਭ ਰਹੀ ਹੈ।’
 ਪੌਂਛਤਿ ਆਪਨੇ ਲੈ ਕਰ ਚੀਰ,
 ਜਿਸੀ ਕਹੁ ਦੀਰਘ ਭਾਗ ਬਿਯੋ।
 ਨੰਦਨ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਕੰਦ ਬਿਲੋਕਿ
 ਬਿਲੰਦ ਸਨੇਹ ਅਛੇਹ ਠਯੋ। ॥ ੨੭ ॥ ‘ਇਕ ਰਸ ਹੋਇਆ।’
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਬਾਲਕ ਬੈਸ ਖੇਲ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਉਨੀਸਮੇ ਅੰਸੂ ॥ ੧੯ ॥

੨੦. [ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਧਨੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਵਰ]

੧੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੧

ਦੋਹਰਾ:

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸੁਠ ਪ੍ਰਯੰਕ
ਪਰ ਸੈਨ।

ਸੁਖ ਸੋਂ ਸਕਲ ਬਿਤਾਇ ਕੈ, ਉਠੇ ਮਿਟੀ
ਜਬਿ ਰੈਨ ॥ ੧ ॥

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਸੋਚ ਸਨਾਨ ਜਥਾਵਤ ਕੀਨਸਿ
ਬਾਲਿਕ ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਪੁਨ ਆਏ।

ਕੈ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਭੋਜਨ ਕੋ।

¹ਕਰਕੇ ਭੋਜਨ ਮਨ ਭਾਂਵਦਾ।

ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮੈਂ ਸੁਭ ਖੇਲ ਮਚਾਏ।

ਏਕ ਹੁਤੋ ਸਿਸ, ਬਾਕ ਕਹਯੋ ਤਿਸ

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਜੀ ! ਸਲਿਤਾ ਸਮੁਦਾਏ।

ਆਪਨੇ ਧਾਮ ਕੀ ਕੀਨਿ ਤਰੀ।

¹ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬਣਾਈ ਹੈ।

ਅਭਿਲਾਖ ਜਥਾ ਬਿਚਰੈਂ ਸਭਿ ਥਾਂਏ

॥ ੨ ॥

ਮੋ ਪਿਤ ਭੀ ਚਹਿ ਕੈ ਸੁ ਭਨਯੋ

-ਪਦ ਪੰਕਜ ਆਪਨਿ ਦੇਹੁ ਛੁਹਾਏ-।

ਖੇਲ ਕਰੈਂ ਜਲ ਬੀਚ ਫਿਰੈਂ

ਨਵਕਾ ਸੁ ਤਰੈਂ ਬਹੁ ਦੂਰ ਭਜਾਏ।’

ਯੋਂ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਬਾਲ ਭਨੈਂ

‘ਗੁਰ ਜੀ ਚਲਿਯੋ ਇਹ ਨੀਕ ਬਤਾਏ।’

ਬੂਝਿ ਕੈ ਮਾਤ, ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੋ ਸੰਗ ਲੈ,

¹ਪੁੱਛ ਕਰਕੇ।

ਗੌਨ ਕਰਯੋ ਦਰਿਆਵਨ ਥਾਏਂ। ॥ ੩ ॥

¹ਦਰਿਆ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਲ।

ਸੇਵਕ ਸੰਗ ਅਨੇਕ ਸਮੇਤ

ਬਿਬੇਕ ਕੇ ਸਾਗਰ ਜਾਤਿ ਭਏ।

ਸ਼ਾਹੁ ਨੇ ਆਨਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਧਰਯੋ

ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ ਬਰਤਾਇ ਦਏ।

ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਪੰਕਜ ਚਾਰੁ ਉਠਾਇ

ਟਿਕਾਇ ਭਲੇ ਨਵਕਾ ਪੈ ਬਿਏ।

¹ਬੇੜੀ ਉਪਰ ਇਸਥਿਤ ਕੀਤੇ।

ਬੈਠਿ ਚਲਾਵਤਿ ਭੇ ਜਲ ਮੈਂ

ਮੁਦ ਹੋਤਿ ਉਦੋਤਿ ਸਮੂਹ ਲਿਏ ॥ ੪ ॥

ਤੀਰ ਤਜੇ ਤਰਨੀ ਤਰ ਕੈ।

‘ਕੰਢਾ ਤਜ ਦਿਤਾ ਬੇੜੀ ਨੇ ਤਰ ਕੇ।

ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਚਲੀ ਗੁਰ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ।

‘ਦੂ ਦਿਨ ਮੈਂ ਨਵਕਾ ਹਮਰੀ ਹੁਇ।

‘ਸਾਡੀ ਬੇੜੀ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤਾਂ ਪਰ ਬੈਠਿ ਤਰੈਂ ਬਿਚ ਧਾਰੇ। ’

ਸ਼ਾਹੁ ਕਹਯੋ ਕਰ ਜੋਰਿ ਤਬੈ

‘ਇਹ ਆਪ ਕੀ ਹੈ ਲਿਹੁ ਸੰਝ ਸਕਾਰੇ। ’

ਸੂਯਕੈ ਔਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚਲਾਇ ਹੈ।,

‘ਸੁਣਕੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਜਾਤਿ ਤਰੀ ਜਲ ਜਾਲ ਮਝਾਰੇ। ॥ ੫ ॥

‘ਬਹੁਤੇ ਜਲ ਵਿਚ।

ਸੋਰਠਾ:

ਤਰੀ ਤਰੀ ਸੰਗ ਔਰ,

ਤਰਾਤਰੀ ਤਰਿ, ਤਰਿ ਉਤਰਿ।

ਨਰ ਬਰ ਸੁਰ ਸਿਰਮੌਰ,

ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰ ਬਾਰਿ ਬਰਿ। ॥ ੬ ॥

‘ਔਰ ਤਰੀ ਸੰਗ ਤਰੀ =) ਹੋਰ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬੇੜੀ) ਤਰੀ (ਭਾਵ ਦੌੜੀ), (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬੇੜੀ ਤਰਾਤਰੀ ਤਰੀ =) ਬਹੁਤ ਦੌੜੀ (ਭਾਵ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਲਗੀ, ਓਥੇ ਤਰ ਉਤਰਿ =) ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੇ। ਨਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਮੌਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ, ਬਾਰਿ ਬਰ =) ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੜਾਕੇ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰ =) ਵਾਰੰਵਾਰ (ਪਾਣੀ ਵਰਸਾਉਣ ਲਗੇ)। (ਅ. ਵਾਰੰਵਾਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੜੇ ਭਾਵ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ (ੲ) (ਬਾਰਿਬਰ =) ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੜਕੇ, (ਬਾਰਿ) ਬਰਜਣ ਲਗੇ, ਬਾਰਿ ਬਰ =) ਜਲ ਵਿਚ ਵੜਨਾ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ; ਭਾਵ ਛੱਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰਨਾ ਰੋਕਣ ਲਗੇ। ਸੰਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਐਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-ਬੇੜੀ ਤਰੀ ਨਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀ ਲੈਕੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵੰਨੇ ਉਤਰ ਗਈ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ (ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ) ਨੇ ਫੇਰ ਫੇਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵਾੜੀ (ਪਾਣੀ) ਭਾਵ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਣੀਓਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਸੂਯਾ:

ਖੇਲਤਿ ਖੇਲਤਿ ਹੈਂ ਜਲ ਕੇ ਛਿਰਕਾਵਤਿ

ਛੀਂਟਨਿ ਤੇ ਛੁਕਰਾਨਿ ਲਰਾਵੈਂ।

‘ਛੋਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਂਵਦੇ ਹਨ।

ਏਕ ਪਲਾਇ ਚਲੈ ਇਕ ਸਾਮੁਹਿ,

ਏਕ ਭਿਰੈ ਅਖੀਆਨਿ ਮੁੰਦਾਵੈਂ।

ਜੋਰ ਤੇ ਫੈਂਕਤਿ ਹੈਂ ਕਰ ਸੋਂ,

ਇਕ ਹਾਥਨਿ ਸੋਂ ਕਰਿ ਓਟ ਬਚਾਵੈਂ।

ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਹੈਂ ਬਹੁ ਹੇਰਤਿ ਹੈਂ

ਮੁਖ ਟੇਰਤਿ ਹੈਂ ਉਮਗੈਂ ਬਿਗਸਾਵੈਂ ॥ ੭ ॥

ਦੇਤਿ ਦਿਲੇਰ ਦੁਹੂੰ ਦਿਸਿ ਦੌਰਤਿ,

ਬੋਰਤਿ ਬਾਰਿ ਤੇ ਬਾਰਿਕ ਸਾਰੇ।

‘ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਿਉਂਦੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਬਾਲਕੇ।

ਮੇਚਕ ਕੇਸ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਿਥਰੇ
ਮੁਖ ਪੈ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਯੋਂ ਮਨ ਧਾਰੇ।

ਪੰਕਜ ਪੈ ਗਨ ਪੰਨਗ ਛੋਨਨਿ
ਹੈਂ ਲਪਟੇ ਹਿਤ ਅੰਮ੍ਰਤ ਕਾਰੇ।

¹ਕਾਲੇ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅੰਮ੍ਰਤ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲਿਪਟੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹੋਇ ਹਲਾ, ਜਲ ਡਾਰਤਿ ਹੈਂ
ਤਬਿ ਹਾਥਨਿ ਕੇ ਕਰਿ ਕੈ ਪਿਚਕਾਰੇ
॥ ੮ ॥

ਕੌਤਕ ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੋ
ਕਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਨੰਦ ਭਰੇ ਲਰਕਾ।
ਮੰਜੁਲ ਅੰਜੁਲ ਕੋ ਜਲ ਸੋਂ
ਭਰਿ ਉਂਜਲ ਜਾਲ ਸੁਰੰਸਰਿ ਕਾ।

¹ਜਲ ਗੰਗਾ ਦਾ।

ਮੱਜਨ ਕੀਨਿ ਲਿਏ ਪਟ ਉਪਰ,
ਫੇਰ ਚਲੇ ਮਗ ਜੋ ਘਰ ਕਾ।

ਬੋਲਤਿ ਬਾਲ ਬਿਲੋਕਨਿ ਡੋਲਤਿ
ਬੀਚ ਸਰੂਪ ਸੁਭੈ ਹਰਿਕਾ। ॥ ੯ ॥

¹ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ।

ਯੋਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਿਲਾਸਤਿ ਕੋ ਦਿਨ,
ਏਕ ਸਮੈ ਮਿਲਿ ਕੈ ਤਰੁਨੀ।

¹ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

ਆਵਤਿ ਭੀ ਗਨ ਅੰਬਰ ਸੋਂ,
ਘਨ ਅੰਬਰ ਮੈਂ ਤੜਿਤਾ ਬਰਨੀ।

¹ਸਮੂਹ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਸਮੇਤ।

¹ਮਾਨੋ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀਆਂ।

ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ
ਬਰ ਅੰਦਰ। ਆਖ ਮਨੋ ਹਰਨੀ²।

¹ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਆ ਵੜੀਆਂ।

²ਹਰਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ।

ਮਾਤ ਪੈ ਜਾਤਿ ਭਈ ਹਰਖਾਤਿ
ਸੁ ਟੇਕਤਿ ਮਾਥ ਧਨੀ ਘਰਨੀ। ॥ ੧੦ ॥

¹ਧਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਹੈ ਪਰਵਾਰਤਿ
ਚਾਰੁ ਉਪਾਇਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਢਾਈ।

ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਕੈ ਬੈਠਿ ਗਈ
ਗੁਰ ਕੀ ਗਨ ਕੀਰਤਿ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਈ।

‘ਹੈਂ ਹਮ ਸੇਵਕ, ਭਾਉ ਧਰੈ ਨਿਤ,
ਆਸ ਕਰੇ ਉਰ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਈ।

ਪਾਵਨ ਪਾਵਨਿ। ਕੋ ਸਿਮਰੈਂ ਹਮ,
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਮਹਿ ਜਾਨਿ ਸਹਾਈ’ ॥ ੧੧ ॥

¹ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ।

ਏਕ ਬਡੋ ਧਨਵਾਨ ਹੁਤੋ

ਤਿਸ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਨਾਰਿ ਬਧੂ ਨਿਜ' ਲਜਾਈ। 'ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ।

ਸੰਗ ਸੁਤਾ ਅਰੁ ਔਰ ਹਿਤੂ ਜਨ

ਬਿੰਦ ਦਿਰਾਨਿ ਜਿਠਾਨਿ ਮਿਲਾਈ।

ਸਾਬ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਲੈ ਸਗਰੀ

ਗੁਰੁ ਤੇ ਨਿਜ ਪੌਤ੍ਰ ਕੋ ਲੇਵਨਿ ਆਈ।

ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੇ ਪਕਵਾਨ

ਸੁਧਾ ਸਮ ਸ੍ਵਾਦਤਿ ਆਨਨ ਪਾਈ। 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਵਿਚ ਪਾਇਆਂ ਸਵਾਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰ
ਆਵੇ।

॥ ੧੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਿਜ ਸੇਵਕ ਭੇਜਿ ਕੈ

ਖੇਲਤਿ ਆਪਨੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਏ।

ਬਾਲਿਕ ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸੰਗ ਲੇ

ਸਮ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ' ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਆਏ।

'ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਵਾਂਗ।

ਅੰਕ ਬਿਹੀਨ ਮਯੰਕ' ਬਨਜੋਂ ਮੁਖ,

'ਕਾਲਖ ਰਹਿਤ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ।

ਮਾਤ ਕੇ ਅੰਕ' ਮੋਂ ਬੈਠਿ ਸੁਹਾਏ।

'ਗੋਦ।

ਜਜੋਂ ਅਦਿਤੀ' ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਂ

'ਬਾਵਨ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਸੁਤ ਬਾਵਨ ਕੋ ਦੁਲਰਾਇ ਬਿਠਾਏ

॥ ੧੩ ॥

ਹੇਰਤਿ ਹੀ ਤਤਕਾਲ ਤ੍ਰਿਯਾ ਗਨ

ਸਾਬ ਅਦਾਬ ਕੇ ਹਾਥਨਿ ਬੰਦੇ।

ਮਾਨ ਮਹਾਂ ਮਹਿਮਾਂ ਗੁਰ ਕੀ,

ਪਦ ਪੰਕਜ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਸੁ ਬੰਦੇ।

ਲੋਚਨ ਲਾਭ ਬਿਲੋਕਤਿ ਰੂਪ

ਜਿਸੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਸਭਿ ਹੈਂ ਨਰ ਬੰਦੇ'। 'ਗੁਲਾਮ, ਚਾਕਰ।

ਪੋਖਤਿ ਹੈ ਜਲ ਮੈਂ ਥਲ ਮੈਂ

ਰੁਜਗਾਰ ਕੋ ਦੇਤਿ, ਕਰੈ ਨਹਿ ਬੰਦੇ'। 'ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

॥ ੧੪ ॥

‘ਸ਼ਾਹੁ ਮਹਾਂ ਧਨਵਾਵਨਿ ਕੀ

ਇਹੁ ਨਾਰਿ ਅਹੈਂ ਸੁਤ ! ਤੇਰੀ ਹੈ ਸੰਗਤਿ।

ਭਾਉ ਕਰੈਂ ਗੁਰੁ ਕੇ ਸਿਖ ਏ ਸਭਿ

ਧਾਰਿ ਰਿਦੇ ਅਨੁਰਾਗ ਉਮੰਗਤਿ।

ਆਨ ਕੀ ਸੇਵ ਨ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ

ਮਨ ਕਾਮਨ ਕੋ ਤੁਮ ਤੇ ਨਿਤ ਮੰਗਤਿ।
ਆਨਿ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਅਰਪੈਂ
ਜਸੁ ਗਾਵਤਿ ਹੈਂ ਅਪਨੀ ਬਿਚ ਪੰਗਤਿ’

॥ ੧੫ ॥

‘ਯੋਂ ਰੁਖ ਮਾਤ ਕੋ ਜਾਨਿ ਤ੍ਰਿਯਾ
-ਅਨੁਕੂਲ ਸੁ ਆਪਨੇ ਹੈ- ਮਨ ਭਾਈ।
ਦੂ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ
‘ਸ਼ਰਨਾਗਤਿ ਆਪ ਕੀ ਏ ਸਭਿ ਆਈ।’
ਆਗੈ ਬਿਠਾਇ ਬਧੂ ਕੋ ਕਹਯੋ
‘ਉਪਜੈ ਇਸ ਕੇ ਸੁਤ ਦੇਹੁ ਅਲਾਈ।
ਭਾਗ ਮਹਾਂ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ
ਸੁਜਾਨ ਬਡੇ ਜਗ ਲੇ ਬਡਿਆਈ’

॥ ੧੬ ॥

ਯੋਂ ਤ੍ਰਿਯ ਭਾਖਤਿ, ਖਜਾਲ ਕਰੈਂ ਨਹਿ,
ਬਾਲਿਕ ਸੰਗ ਹੀ ਬਾਕ ਬਖਾਨੈਂ।
ਹੇਰਤਿ ਟਾਰਤਿ ਡੀਠ ਪਨੋ
ਪੁਨ ਚੰਚਲਤਾ ਇਤ ਹੀ ਉਤ ਠਾਨੈਂ।
ਬਾਰਿ ਹੀ ਬਾਰਿ ਸਮੂਹ ਸੁ ਨਾਰਿ
ਉਚਾਰਤਿ ਹੈਂ ਬਿਨਤੀ ਹਿਤਵਾਨੈਂ।
‘ਬਾਕ ਕਹੋ ਗੁਰ ਜੀ ! ਇਸ ਕੋ
ਉਰ ਪੂਰਨ ਆਸ ਕਰੋ, ਸਭਿ ਜਾਨੈਂ

॥ ੧੭ ॥

ਸ਼ਾਹੁ ਬਡੇ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੀ
ਦੁਹਿਤਾ ਰੁ ਬਧੂ। ਇਹ, ਸਿੱਖਯ ਤੁਮਾਰੇ।
ਸੰਤਤਿ ਚਾਹਤਿ ਹੈ ਸਭਿ ਹੀ
ਪਖ ਨੈਹਰ ਸਾਸੁਰ। ਜੋ ਪਰਵਾਰੇ।
ਆਪ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰੈਂ ਅਰਦਾਸ,
ਨਹੀਂ ਅਬਿ ਆਨ ਰਹਯੋ ਉਪਚਾਰੇ।
ਦਾਰਿਦ ਜੇ ਸਭਿ ਹੀ ਵਸਤੂਨਿ ਕੇ
ਰਾਵਰ ਬਾਕ ਉਦਾਰੁ ਬਿਦਾਰੇ।’ ॥ ੧੮ ॥

‘ਧੀ ਤੇ ਨੂੰਹ।

‘ਮਾਪੇ ਤੇ ਸੌਹਰੇ।

‘ਯਤਨ।

‘ਆਪ ਦੇ ਉਦਾਰ ਵਾਕ ਟਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਦਰਿਦ੍ਰ ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਦੇ।

ਯੋਂ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਸੁ ਨਾਰਨਿ ਤੇ ਸੁਨਿ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰਨ ਕੋ।
‘ਹੈ ਸੁਤਿ, ਕੈ ਨਹਿ ਹੋਤਿ ਇਸੈ,
ਹਮ ਜਾਨਹਿ ਕਯਾ ਇਨ ਕਾਰਨ ਕੋ।

ਆਪਨੈ ਭਾਗਨਿ ਕੋ ਭੁਗਤੈ^੧ ਜਗ
ਜੀਵ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ^੨ ਕੋ।’

ਮੌਨ ਕਰੀ ਪੁਨ ਖਯਾਲ ਟਲਾਇ
ਛਪਾਇ ਚਹੈਂ ਬਿਵਹਾਰਨ ਕੋ^੩ ॥ ੧੯ ॥

ਬ੍ਰਿੰਦ ਤ੍ਰਿਯਾ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੀ
ਮਨ ਜਾਨਿ ਬਿਨੈ ਬਹੁ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ।

ਮਾਤ ਸਮੀਪ ਮਹਾਂ ਹੁਇ ਦੀਨ
ਦੁਊ ਕਰ ਬੰਦਿ ਬਖਾਨਤਿ ਹੈਂ।

‘ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੈ ਸਭਿ ਰੀਤਿ
ਕਹਾਵਹੁ ਜੋ ਹਮ ਮਾਨਤਿ ਹੈਂ^੪।

^੧ਭੋਗਦੇ ਹਨ।

^੨ਪਾ:-ਅਕਾਰਨ।

^੩ਇਸ) ਬਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਛਪਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

^੪ਜੋ ਮੰਨਤ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਾਂ, ਭਾਵ ‘ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ’
ਤੋਂ ਹੈ।

ਤਾਤ ਕੇ ਪਾਸ ਤੇ ਆਸ ਪੁਰਾਵਹੁ
ਦਾਸਨ ਭਾਉ ਪਛਾਨਤਿ ਹੈਂ^੫’ ॥ ੨੦ ॥

ਯੋਂ ਹਠ ਨਾਰਨਿ ਕੋ ਮਨ ਜਾਨਿ ਕੈ
ਪੈ ਅਨਕੂਲ ਸੁ ਮਾਤ ਪਛਾਨੀ।

ਬੋਲਤਿ ਭੇ ਤਬਿ ਬਾਕ ਉਤਾਇਲ
‘ਜੇ ਤੁਮ ਕਾਮਨਾ ਯੋਂ ਮਨ ਠਾਨੀ।

ਤੋਂ ਸੁਨਿ ਲੇਹੁ ਸਭੈ ਤਰੁਨੀ
ਇਨ ਕੇ ਤਰਨੀ^੬ ਇਕ ਚਾਰੁ ਮਹਾਨੀ।

ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਅਰਪੋ ਕਹਿ ਕੈ^੭,

ਸੁਤ ਹੋਵਨਿ ਕੀ ਭਨਿਹੋਂ ਪੁਨ ਬਾਨੀ’
॥ ੨੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਮੁਖਾਂਬੁਜ
ਸੁੰਦਰ ਤੇ^੮ ਸੁਨਿ ਸੁੰਦਰ ਬਾਨੀ।

ਏਕ ਹੀ ਬਾਰਿ ਹਸੀ ਸਭਿ ਸੁੰਦਰਿ^੯
‘ਆਛੀ ਕਹੋ ਤੁਮ ਆਛੀ ਬਖਾਨੀ।

ਜੋ ਨਵਕਾ ਇਨ ਕੇ ਅਤਿ ਉੱਤਮ,
ਸੋ ਲਿਹੁ ਆਪ ਪਿਖੋ ਮੁਦ ਮਾਨੀ^{੧੦}।

^੫ਆਪ) ਪਛਾਣਦੇ ਹੋ। (ਅ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ।

^੬ਬੇੜੀ।

^੭ਹੇ ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਬੇੜੀ ਹੈ ਉਹ
ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ।

^੮ਸੁੰਦਰ ਮੁਖ ਕਵਲ ਤੇ।

^੯ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

^{੧੦}ਖੁਸ਼ੀ ਮੰਨਕੇ।

ਰਾਵਰ ਕੇ ਸਭਿ ਦੀਨੇ ਪਦਾਰਥ
ਹੋਹਿ ਸਕਾਰਥ ਯੋ ਹਮ ਜਾਨੀ ॥ ੨੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਜਨਨੀ ਤੁਮ ਜਾਮਨ ਹੋਵਹੁ
ਜੋ ਲਗਿ ਦੇਤਿ ਨਹੀਂ ਤਰਨੀ।
ਸੋ ਹਮ ਨੇ ਅਰਪੀ ਮਨ ਤੇ,
ਬਰ ਦੇਹੁ ਅਬੈ ਸੁਤ ਹੂੰ ਤਰਨੀ।
ਸਿੱਖਯਨਿ ਕੇ ਅਵਿਲੰਬ ਦੁਲੋਕ,
ਪਿਥੈਂ ਨਹਿ ਆਦਿਕ ਬੈਤਰਨੀ।

‘ਬੇੜੀ।

‘ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ।

‘ਵੈਤਰਨੀ ਆਦਿਕ ਨਦੀ ਅਸੀਂ ਨਾ ਦੇਖੀਏ ਭਾਵ ਯਮ
ਮਾਰਗ ਤੇ ਨਾ ਜਾਵੀਏ। ਵੈਤਰਨੀ ਇਕ ਯਮ ਮਾਰਗ ਦੀ
ਗੰਦੀ ਨਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

‘ਜਿਸ ਨੂੰ।

‘ਉਹ (ਭਗਤੀ ਰੂਪ) ਬੇੜੀ ਲੈ ਕੇ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਅ)
ਭੋਜਲ ਤੋਂ ਤਾਰੀ ਲਾਕੇ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਜਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ
ਭੋਜਲ ਤੇ ਸੁ ਤਰੇ ਤਰਨੀ ॥ ੨੩ ॥

ਸੁੰਦਰ ਹਾਥ ਛਰੀ ਪਤਰੀ
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਰੀਤਨਿ ਕੀ। ਬਿਨਤੀ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਉਚੇ ਉਚਾਇ ਭੁਜਾ
ਨਿਜ ਲਾਵਤਿ ਭੇ ਕਰਿ ਕੈ ਗਿਨਤੀ।
ਪੰਚ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰੇ ਤਿਸ ਕੇ ਸਿਰ,
ਬਾਕ ਕਹੇ ਸਗਰੀ ਸੁਨਤੀ।
‘ਏਕ ਦੁ ਤੀਨ ਰੁ ਚਾਰੁ ਸੁ ਪੰਚਹਿ
ਹੋਹਿਗੇ ਪੂਤ’ ਖੁਸ਼ੀ ਤਿਨ ਤੀ ॥ ੨੪ ॥

‘ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ।

‘ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।

ਕਬਿੱਤ:

ਸੋਢਿ ਬੰਸ ਚੰਦ ਕੇ ਸੁ ਬਾਕ ਹੋਨਿ ਨੰਦ ਕੇ,
ਦਿਵੱਯਾ ਜੇ ਅਨੰਦ ਕੇ, ਸੁਨੇ ਸੁ ਬ੍ਰਿੰਦ
ਭਾਮਨੀ²।

‘ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਵਾਕ। ²ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ
ਨੇ।

ਬਾਲ ਮਾਰਤੰਡ ਕੀ ਰਸਮ। ਜੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਰੈਂ

‘ਸਵੇਰ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨ।

ਬਦਨ ਸਰੋਜ ਬਿਕਸਾਏ ਗਜਗਾਮਨੀ।

‘ਭਾਵ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖ ਖਿੜਾ ਦਿੱਤੇ।

ਹੱਸ ਹੱਸ ਪਰੈਂ ਕਰ ਜੋਰੈਂ ਭਾਉ ਧਰੈਂ ਉਰ
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਉਪਾਵੈਂ ਸਭਿ ਕਾਮਨੀ।
ਜਾਨੈਂ -ਲਘੁ ਬੈਸ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹੈ ਬਿਸੇਸ਼
ਅਤਿ-

‘ਸਭ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬੰਦਨਾ ਕਰਤਿ ਦੁਤਿ

‘ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲੀਆਂ।

ਦਾਮਨੀ^੧ ॥੨੫॥

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਰਿ

ਪ੍ਰਮੁਦਾ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪਾਇ ਗਮਨੀ ਨਿਕੇਤ ਕੋ^੧। ^੧ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪਾਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਗਈਆਂ।

ਸਗਰੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿ ਅਪਨੇ ਭਤਾਰ ਢਿਗ

‘ਦੀਜੈ ਜਾਇ ਨੌਕਾ, ਕਰਿ ਪੂਰਨ ਸੰਕੇਤ ਕੋ^੧।’ ^੧ਇਕਰਾਰ ਨੂੰ।

ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸ਼ਾਹੁ ਕਹੈ ‘ਗੁਰੂ ਧੰਨ
ਧੰਨ’

ਆਯੋ ਉਤਲਾਵਤਿ ਬਿਲੋਕਯੋ ਸੁਖ ਹੇਤ ਕੋ^੧। ^੧ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।

ਸੁੰਦਰ ਬਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਤਰਨਿ ਆਪ

ਤਰਨੀ ਸੁ ਲੇਹੁ^੧, ਦੇਤਿ ਸਦਾ ਭਵ ਸੇਤੁ ਕੋ^੨ ॥੨੬॥ ^੧ਆਪਦੇ ਤਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਸੁਹਣੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬੇੜੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਵੇ। ^੨ਆਪ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ (ਤਰਨ ਲਈ) ਪੁਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।

ਦੋਹਰਾ:

ਨਮੋ ਠਾਨਿ ਨਵਕਾ ਦਈ, ਸ਼ਾਹੁ ਗਯੋ
ਹਰਖਾਇ।

ਸਮੈਂ ਪਾਇ ਤਿਸ ਕੈ ਸਦਨ, ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਏ
ਸੁਖਦਾਇ ॥੨੭॥

ਚੌਪਈ:

ਇਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਸੁਜਸੁ ਅਪਾਰਾ।

ਕਹਤਿ ਸੁਨਤਿ ਪੁਰਿ ਬਹੁ ਬਿਸਤਾਰਾ।

ਸਿੱਖਯ ਅਨੇਕ ਹੋਹਿ ਮਨ ਨੀਵੇਂ।

ਕਰਹਿ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰਨ ਥੀਵੇਂ^੧ ॥੨੮॥ ^੧ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਿਤ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਰਸਰਿ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।

ਚਢਿ ਨਵਕਾ ਪਰ ਕ੍ਰੀੜਹਿ ਤਾਂਹੀ।

ਜਲ ਗੰਭੀਰ ਮਹਿ ਮਹਾਂ ਭ੍ਰਮਾਵੇਂ।

ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਉਤ ਤੇ ਇਤ ਆਵੇਂ

॥੨੯॥

ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸਪੂਤ ਗਨ ਸੰਗਾ।

ਖੇਲਹਿ ਬਿਗਸਹਿ ਅਧਿਕ ਉਮੰਗਾ।

ਜਲ ਕ੍ਰੀੜਾ^੧ ਕੋ ਕਰਹਿ ਬਿਸਾਲਾ। ^੧ਜਲ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ।

ਲਘੁ ਸਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥ ੩੦ ॥
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿ ਜਸੁ ਉਪਜਾਏ।
ਦਾਸ ਭਾਵਨਾ ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ।
ਪੂਰਹਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ ॥ ੩੧ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸਿ ਰਾਸੇ ‘ਬਾਲ ਲੀਲ੍ਹਾ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਬਿੰਸਤੀ
ਅੰਸੂ ॥ ੨੦ ॥

੨੧. [ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ। ਗੁਲੇਲ ਅਭਯਾਸ]

੨੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੨

ਦੋਹਰਾ:

ਬਾਲਕ ਬਯ ਮਹਿ ਬਰ ਬਹੁਤ, ਦੀਨੇ ਗੁਰੂ
ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਕੋ ਲਹਤਿ ਹੈਂ^੧, ਜੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂ 'ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਬਿਸਾਲੁ ॥ ੧ ॥

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਜੇ ਸ਼ਰਨਾਗਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ,
ਭੋਜਲ ਤਾਰਨਿ ਕੋ ਪਦ ਪੋਤਾ^੧।

'ਚਰਨ ਜਹਾਜ ਰੂਪ ਹਨ।

ਬਾਕ ਬਲੀ ਸ਼ਿਕਰੇ ਸਮ ਜੋ ਹੁਇ^੧

'ਬਾਕ ਜੋ ਬਾਜਾਂ ਵਤ ਬਲੀ ਹਨ।

ਦੋਸ਼ ਨਸੈਂ ਸਮੁਦਾਇ ਕਪੋਤਾ^੧।

'ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਵਾਂਙੂ ਉੱਠ ਨੱਸਦੇ ਹਨ।

ਸੇਵਕ ਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਦੇਵਨ ਦੇਵ

ਅਭੇਵ ਸਦਾ ਗੁਨ ਗਜਾਨ ਕੋ ਪੋਤਾ^੧।

'ਖਜ਼ਾਨੇ।

ਸੋ ਅਬਿ ਜ਼ਾਹਰ ਰੂਪ ਅਨੂਪ

ਭਯੋ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਪੋਤਾ^੧ ॥ ੨ ॥

'ਪੋਤਾ।

ਕਬਿੱਤ:

ਘਰ ਕੇ ਸ਼ਿਖਰ ਇਤ ਉਤ ਮੈਂ ਬਿਹਰ ਕਰਿ

ਖੇਲੈਂ ਸੰਗ ਬਾਲਿਕਨਿ ਗੁਰੂ ਏਕ ਕਾਲ ਮੈਂ।

ਫਾਂਧਤਿ ਪਲਾਵਤਿ ਛੁਹਾਵਤਿ ਨ ਗਾਤ 'ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਥ^੧

ਸਾਥ ਸਾਥ ਧਾਵਤਿ ਭ੍ਰਮਾਵਤਿ ਸੁ ਢਾਲ
ਮੈਂ^੧।

'ਢਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਦੌੜਦੇ ਹਨ। (ਅ. ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ
ਰੀਤੀ ਵਿਚ ਫਿਰਾਂਵਦੇ ਹਨ।

ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸ ਕੋ ਬਿਲਾਸਤਿ ਹੈਂ ਆਸ
ਪਾਸ,

ਭੂਖਨ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਉਠਾਵਤਿ ਬਿਸਾਲ ਮੈਂ।

ਰਾਤੇ^੧ ਖੇਲ ਖਜ਼ਾਲ ਮੈਂ, ਬਿਰਾਜੈਂ ਬਾਲ

'ਲੱਗੇ ਹੋਏ। 'ਬਹੁਤੇ।

ਜਾਲ^੨ ਮੈਂ,

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੈ ਉਡਮਲ ਮੈਂ ਜੜੋਂ ਚੰਦ ਚਾਰੂ ਚਾਲ
ਮੈਂ^੧ ॥ ੩ ॥

'ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੁਹਣਾ ਚੰਦ ਚਾਲੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ
ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦਾ ਹੈ)।

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

'ਹਾਕਮ।

ਪਟਣੇਂ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਇਕ ਆਮਲ^੧ ਥੋ

ਤੁਰਕੇਸ਼, ਦਿਲੀਸੁਰ ਨੈ ਤਹਿ ਛੋਰਾ।
 ਚਢਿ ਕੁੰਜਰ ਪੈ ਤਿਸ ਬੀਥਕਾ ਆਵਤਿ
 ਭੂਰ ਗਰੂਰ^੧ ਸੋਂ ਦੀਰਘ ਜੋਰਾ।
 ਸਮੁਦਾਇ ਢਲੈਤ^੨ ਚਲੈਂ ਅਗੁਵਾ
 ਸਭਿ ਲੋਕ ਨਿਵੈਂ ਪਿਖਤੇ ਕਰ ਜੋਰਾ।
 ਗਜ ਘੰਟਨਿ ਕੀ ਧੁਨਿ ਕੋ ਸੁਨਿ ਕੈ
 ਤਜਿ ਖੇਲ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭੇ ਤਿਸ ਓਰਾ
 ॥੪॥

^੧ਹੰਕਾਰ।^੨ਢਲੈਤ = ਸੂਰਮੇ।

ਕੋਠਨ ਪੈ ਥਿਤ ਬਾਲ ਬਿਲੋਕਤਿ
 ਬੀਥਕਾ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਵਤਿ ਸੋਊ।
 ਕੁੰਜਰ ਝੁਲ ਸੁਰੰਗ ਪਰਜੋ^੧,
 ਬਰ ਚੂੜ ਚਢਾਏ ਹੈਂ ਦਾਂਤਨਿ ਦੋਊ^੨।
 ਕੰਚਨ ਹੋਦ ਕਸਜੋ ਸੁਭ ਊਪਰ
 ਸੁੰਡ ਗਹੀ ਬਡ ਸ਼ਿਖਲਾ ਜੋਊ^੩।
 ਭੀਰ ਅਹੈ ਬਹੁ ਮਾਨਵ ਕੀ,
 ਜਿਹ ਦੇਖ ਸਲਾਮ ਕਰੈ ਸਭਿ ਕੋਊ ॥੫॥

^੧ਸੁਹਣੇ ਰੰਗ ਦਾ ਝੁਲ ਹਾਥੀ ਤੇ ਪਿਆ।^੨ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਸੁਹਣਾ ਚੂੜਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ।^੩ਸੰਗਲ ਨਾਲ।**ਕਬਿੱਤ:**^੧ਧਨੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ।

ਬਰਜੈਂ ਗਰੀਬ ਗ਼ਨੀ^੧ ਬੋਲਤਿ ਨਕੀਬ
 ਆਵੈ,
 ਕਹਜੋ ਛਰੀਦਾਰ ਊਚੇ, ਹੇਰਿ ਲਰਕਾਨ ਕੋ।
 ‘ਹਾਥ ਸੀਸ ਧਾਰਿ ਕੈ ਨਵਾਬ ਕੋ ਸਲਾਮ
 ਕਰੋ
 ਪਾਛੇ ਫਿਰ ਹੋਹੁ ਖਰੇ ਅਦਬ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੋ।’
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਿਖਾਏ ‘ਯਾਂ ਕੇ ਸਮੁਖ
 ਹੈ
 ਕਾਢਿ ਕਾਢਿ ਦੰਤੀਆ ਚਿਰਾਵੇ ਤੁਰਕਾਨ
 ਕੋ।’
 ਬਿੱਕ੍ਰਤ ਬਦਨ ਕਰਿ ਬਾਲਿਕ ਸਕਲ ਤਬਿ,
 ਤਾਂ ਕੋ ਦਰਸਾਵਤਿ ਖਿਝਾਵਤਿ ਸਮਾਨ ਕੋ।
 ॥੬॥

^੧ਯੋਗ ਅਦਬ ਨੂੰ ਕਰਕੇ।^੨ਖਿਝਾਵਣ ਦੇ ਵਾਂਗ।

ਧਾਇ ਜਾਇ ਆਇ ਪੁਨ, ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਇ
 ਜਾਇ

ਪਾਇ ਚਪਲਾਇ^੧ ਸਮੁਦਾਇ ਸਭਿ 'ਪੋਰਾਂ ਤੋਂ ਚੰਚਲ ਹੋ ਹੋਕੇ।
ਬਾਲਕੇ।

ਬਾਜੈਂ ਅੰਗ ਭੂਖਨ ਅਦੂਖਨ ਕੇ ਸੰਗ ਫਿਰੈਂ
ਆਰਬਲਾ ਅਲਪ ਫਿਰੈਯਾ ਜੇ ਉਤਾਲ ਕੇ।^੧ 'ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਫਿਰਨੇ ਵਾਲੇ।

ਕੁਛੁ ਕੋਪ ਠਾਨਿ ਕੈ ਨਬਾਬ ਨੇ ਬਖਾਨਿ
ਕੀਨਿ

‘ਬਾਨਰ ਸਮਾਨ ਸਿਸ ਬਦਨ ਦਿਖਾਲ ਕੇ।

ਜਾਹਿ ਦੁਰ^੧ ਚਾਲਿ ਕੇ ਫਿਰਹਿ ਆਲ ਬਾਲ 'ਛੁਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਕੇ

ਕਪੀਨ^੧ ਸਮ ਖਜਾਲ ਕੇ ਬਨਤਿ ਇਸ ਹਾਲ 'ਬਾਂਦਰਾਂ।
ਕੇ' ॥ ੭ ॥

ਸੁਨਿ ਕੈ ਨਬਾਬ ਕੇ ਗਰੂਰ ਗਰਕਾਬ ਤੇ^੧ 'ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਗਰਕੇ ਹੋਏ ਤੋਂ।

ਬਿਸਾਲ ਰਿਸ ਆਬ ਤੇ^੧ ਅੰਕੂਰ ਸ੍ਰਾਪ 'ਕ੍ਰੋਧ ਰੂਪੀ ਜਲ ਤੇ।
ਜਾਮਿਓ।

ਬੋਲੇ ਸਤਿ ਭਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਸ਼੍ਰੋਨ ਮੈਂ ਸੁਨਾਇ
ਤਿਸ

‘ਮਾਨੁਖ ਸਰੂਪ ਸਭਿ ਇਹਾਂ 'ਸੁੰਦਰ।
ਅਭਿਰਾਮਿਓ^੧।

ਬਦਨ ਬਿਲੋਚਨ ਸਮਾਨ ਜਿਨ ਬਾਨਰ^੧ ਕੇ 'ਭਾਵ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼।

ਲੈ ਹੈਂ ਰਾਜ ਸੋਈ ਭਯੋ ਰਿਦਾ ਤਵ 'ਕੱਚਾ।
ਖਾਮਿਓ^੧।

ਜੈਹੇ ਤੇਜ ਥਾਰੋ, ਕੋਈ ਹੂ ਨ ਰਖਵਾਰੋ

ਤਬਿ ਹੋਰੇ ਹੋਇ ਭਾਰੋ ਬਨੈ ਸਮੇ ਬਿਧਿ 'ਵਿਧਾਤਾ ਜਦ ਤੁਹਾਡੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ (ਅ. ਉਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਬਾਮਿਓ^੧’ ॥ ੮ ॥ ਸਮਾਂ ਬਣੇਗਾ।

ਦੋਹਰਾ:

ਸੁਨਤਿ ਭਯੋ ਬਿਸਮੈ ਤੁਰਕ

-ਕਿਮ ਬੋਲਤਿ ਇਹ ਬਾਲ।

ਜਥਾ ਪੀਰ ਹੁਇ ਔਲੀਆ,

ਸ੍ਰਾਪਹਿ ਰਿਸੇ ਬਿਸਾਲ- ॥ ੯ ॥

ਸ਼੍ਰੋਯਾ:

ਕੁੰਜਰ ਕੰਧ ਅਰੁਢਿ ਮਹਾਵਤ

ਸਾਬ ਨਬਾਬ ਕਹਯੋ ਸਮੁਝਾਈ।

‘ਜੋ ਮੁਖ ਆਵਤਿ ਬੋਲਤਿ ਬਾਲਿਕ

ਜਾਨੈਂ ਨਹੀਂ ਲਘੁਤਾ¹ ਬਡਿਆਈ।

¹ਛੁਟਿਆਈ।

ਖਾਇ ਅਹਾਰ ਕੋ ਖੇਲਿਬੋ ਕਾਰ ਹੈ

ਔਰ ਨਹੀਂ ਉਰ ਮੈਂ ਗਮ ਕਾਈ।

ਆਪ ਕੋ ਭੂਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਹੈ ਜਗ,

ਸਾਗਰ ਲੋ ਅਵਨੀ ਸੁਭ ਛਾਈ¹’ ॥ ੧੦ ॥ ¹ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਛਾਈ ਹੈ।

ਕਬਿੱਤ:

ਐਸੇ ਦੀਨਿ ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪਿ ਰਿਪੁ

ਖਾਪਿਬੋ ਕੋ

ਜਾਨਤਿ ਭਵਿੱਖਜਤ ਮੇਂ ਬਦੀ ਤੁਰਕਾਨ

ਕੀ।

ਲਾਗੇ ਸਤਿਭਾਇ¹ ਪੁਨ ਖੇਲਿਬੋ ਕੋ ਗੁਰੂ ¹ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।

ਪ੍ਰਭੂ,

ਕ੍ਰੀੜਤਿ¹ ਅਨਿਕ ਰੀਤ ਸਾਥ ਲਰਕਾਨ ¹ਖੇਲਦੇ ਹਨ।

ਕੀ।

ਕੇਤੇ ਧਾਰਿ ਭਾਵਨਾ ਕੋ ਲਜਾਵੈਂ ਮਧੁਰੰਨ¹ ¹ਮਿੱਠਾ ਅੰਨ। (ਅ. ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ।

ਤਹਿ,

ਸੀਸ ਕੋ ਨਿਵਾਵੈਂ ਦਰਸਾਵੈਂ ਅਘ ਹਾਨ ¹ਪਾਪ ਨਾਸ਼ਕ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।

ਕੀ¹।

ਮੂਰਤਿ ਸੁਜਾਨ ਕੀ ਮਹਾਨ ਸੁਖਦਾਨ ਕੀ

ਅਨੰਦ ਗਜਾਨਵਾਨ¹ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਮਨ ¹ਗਜਾਨਵਾਨ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦਾਤਾ। ²ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੋਣਾ ਮਨ ਦੀ ਬਾਣ ਹੈ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ)।

ਬਾਨ ਕੀ² ॥ ੧੧ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ ਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਅਰਦਾਸ ਕਰੈਂ

ਬੰਟੈਂ ਬਾਲਕਾਨ, ਖਾਇ ਭਾਵਨਾ ਮਹਾਨ

ਕਰਿ।

ਦੇਖੈਂ ਸਿਖ, ਮਿਲੈਂ ਲਰਕਾਨ ਮੈਂ ਪਰਚ ਰਹੈਂ

ਖੇਲਤਿ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਆਵਨ ਔ ਜਾਨ

ਕਰਿ।

ਲਾਗੈ ਧੂਲ ਅੰਗ ਮੈਂ ਰਚੇ ਸੁ ਖੇਲ ਢੰਗ ਮੈਂ

ਬਿਹਸਿ ਨਿਜ ਸੰਗ ਮੈਂ ਸਮੂਹ ਸੁਖ ਮਾਨਿ

ਕਰਿ।

ਪਾਵੈਂ ਜੋ ਨ ਦਾਨ ਕਰਿ¹ ਅਨਿਕ ਬਿਧਾਨ ¹ਜੇਹੜੀ ਵਸਤੂ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪਾਈਦੀ ਹੈ। ²ਹੋਰ

ਕਰਿ^੨,

ਵਿਧੀਆਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਮਿਲੈ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਨ ਕਰਿ ਜਤਨ ਨ ਆਨਿ
ਕਰਿ^੧ ॥ ੧੨ ॥

^੧ਇਸ ਲਈ) ਹੋਰ ਜਤਨ ਨਾ ਕਰ (ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਕਰ)

ਸ਼੍ਰੋਤਾ:

ਹੋਤਿ ਸਜੋਰ ਬਧੈ ਤਨ ਸੁੰਦਰ
ਬਾਲਿਕ ਏਕ ਗੁਲੇਲ^੧ ਕੋ ਲਜਾਯੋ।

^੧ਗੁਲੇਲ = ਕਮਾਨ। ਗੁਲੇਲਹ = ਮਿਟੀ ਦੀ ਗੋਲੀ।
ਗੁਲੇਲਹ ਦਾ ਬਹੁ ਬਚਨ ਗੁਲੇਲਨ [ਫਾ. ਗੁਲੇਲ, ਗੁਲੇਲ]

ਆਪਨਿ ਹਾਥ ਧਰੀ ਤਬਿ ਲੇ ਕਰਿ
ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਲੇਲਨਿ^੨ ਐਂਚਿ ਚਲਾਯੋ।
ਹੇਰਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਤਿਸ ਪੈ
ਨਿਜ ਪਾਸ ਰਖੀ ਮਨ ਮੈਂ ਇਮ ਭਾਯੋ।

^੨ਤਿਸਦੇ।

ਲਾਗੇ ਕਮਾਵਨਿ ਤਾ^੧ ਅਭਿਆਸ ਕੋ
ਜਾਸ ਕੇ ਹੇਤੁ ਧਰਜੋ ਤਨ ਆਯੋ^੧ ॥ ੧੩ ॥

^੧ਜਿਸ ਲਈ ਤਨ ਧਾਰਕੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪੰਕ ਮੰਗਾਇ ਬਟਾਇ ਗੁਲੇਲਨਿ^੨
ਪੁੰਜ ਸੁਕਾਇ ਚਲਾਵਤਿ ਹੈਂ।

ਲੱਛ ਧਰੈਂ ਤਕਿ ਤਾਂਹਿ ਕਰੈ
ਜਬਿ ਬੀਚ ਹਨੈਂ ਬਿਕਸਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਬਾਲਿਕ ਜੇ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੇ
ਤਿਨ ਹਾਥ ਗਹਾਇ ਸਿਖਾਵਤਿ ਹੈਂ।

ਬੇਣੁ ਕੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਲੇਲ^੧ ਕਰੀ
ਦਿਢ ਹੋਇ ਖਰੀ ਸੁ ਮੰਗਾਵਤਿ ਹੈਂ
॥ ੧੪ ॥

^੧ਬਾਂਸਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਕਮਾਨਾਂ।

ਬਾਹੁਨ ਮੈਂ ਬਲ ਹੋਇ ਬਿਸਾਲ
ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਖੈਂਚਤਿ ਯੋਂ ਗਹਿਕੈ।
ਹਾਥ ਟਿਕੈ ਲਛ ਮਾਰਨਿ ਕੋ
ਇਮ ਸੀਖ ਕੋ ਦੇਤਿ ‘ਰਖੋ ਚਹਿ ਕੈ’।^੧

^੧ਚਾਹ ਕਰਕੇ (ਗੁਲੇਲ) ਰੱਖੋ।

ਬਾਲਿਕ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕੈ
ਚਿਤ ਚਾਉ ਧਰੈਂ ਗੁਨ ਕੋ ਲਹਿ ਕੈ^੧।

^੧ਕਮਾਨ ਦੇ ਚਲਾਵਣੇ ਦੇ) ਗੁਣ ਨੂੰ ਜਾਣਕੇ।

ਲੇਤਿ ਹੈਂ ਮੋਲ ਗੁਲੇਲ ਭਲੀ ਦਿਢ,
ਟੋਲਤਿ ਸ੍ਰੈ ਪਿਤ ਕੋ ਕਹਿ ਕੈ^੧ ॥ ੧੫ ॥

^੧ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਹਿਕੇ।

ਸੁੰਦਰ ਰੰਗ ਸੁਰੰਗ ਅਹੈਂ ਜਿਨ,
ਲੇ ਗੁਰੁ ਕੇ ਢਿਗ ਆਵਤਿ ਹੈਂ।

‘ਆਜ ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਭੂ ਹਮ ਲੀਨਿ
 ‘ਭਨੈਂ ਮੁਖ ਤੇ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਹੈਂ।
 ਐਂਚਿ ਚਲਾਇ ਗੁਲੇਲਨ ਕੋ
 ਲੱਛ ਤਾਕ ਕੈ ਬੀਚ ਲਗਾਵਤਿ ਹੈਂ।
 ਕਾਹੂੰ ਸਰਾਹਤਿ ‘ਖੂਬ ਲਗਯੋ ਇਹੁ’
 ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਦਾਵ ਬਤਾਵਤਿ ਹੈਂ॥ ੧੬ ॥

‘ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਾਉ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਯਾ ਬਿਧਿ ਸੰਗ ਗੁਲੇਲ ਗਹੈ
 ਕਰਿ ਖੇਲਿ ਤ ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲੇ।
 ਕੇਤਿਕ ਦੋਸ ਸਬਿਤੀਤ ਭਯੋ
 ਅਭਿਆਸਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਭਲੇ।
 ਭੀਤ ਮੈਂ ਲੱਛ ਧਰੈਂ ਹੁਇ ਦੂਰ
 ਚਲਾਵਤਿ ਐਂਚਤਿ ਹੋਇ ਖਲੇ।
 ਹਾਥ ਟਿਕਾਇ ਲਗਾਇ ਕੈ ਤਾਂ ਮਹਿ
 ਹੇਰਤਿ ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਗੇਰਿ ਚਲੇ ॥ ੧੭ ॥

‘ਕੰਧ।

ਦੋਹਰਾ:

ਇਮ ਖੇਲਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਭੂ, ਬਾਲਿਕ ਬੈਸ
 ਸਯਾਨ।
 ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਬਧੈ ਸਰੀਰ ਬਲ, ਕਿਧੌਂ ਦੁਸ਼ਟ
 ਗਨ ਹਾਨਿ॥ ੧੮ ॥

‘ਹਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ।

ਚੌਪਈ:

ਬਡੀ ਮਾਤ ਜਬਿ ਪਿਖਹਿ ਸੁਭਾਊ।
 ਖੇਲਤਿ ਕਰੈਂ ਜੰਗ ਕੋ ਚਾਊ।
 ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੈ –ਜਥਾ ਪਿਤਾਮਾ।
 ਕਰਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਹੁ ਤਿਮ ਅਭਿਰਾਮਾ–
 ॥ ੧੯ ॥

ਤ੍ਰਸਤਿ ਚਿਤਾਰਤਿ ਪਾਛਲ ਬਾਤੀ।
 –ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜਿਮ ਰਿਪੁ ਘਾਤੀ।
 ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਨਿਕਸੇ ਜਥਾ।
 ਮੁਗਲਸਖਾਨ ਸਹਿਤ ਦਲ ਮਥਾ ॥ ੨੦ ॥
 ਵਹਿਰ ਬਯਾਹੁ ਤਨੁਜਾ ਕਹੁ ਕੀਨਿ।
 ਲੁਟੀ ਵਸਤੁ ਧਨ ਗਨ ਤੇ ਲੀਨਿ।
 ਪੁਨ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਬਡ ਜੰਗ।

ਨਿਕਸੇ ਲਾਖਹੁ ਸ਼ਤ੍ਰੂਨਿ ਭੰਗ ॥ ੨੧ ॥
 ਇਹ ਭੀ ਤਿਨ ਸਮ ਲੀਲਾ ਕਰਤੇ।
 ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਗਹਿ ਪਿਖਿ ਆਨੰਦ ਧਰਤੇ।
 ਹੋਇ ਤਰੁਨ ਬਹੁ ਪਾਇ ਪ੍ਰਤਾਪੇ।
 ਸ਼ੀਲ¹ ਪਿਤਾਮਾ ਸਮ ਹੁਇ ਜਾਪੇ²— ¹ਸੁਭਾਵ। ²ਜਾਪਦਾ ਹੈ।
 ॥ ੨੨ ॥
 ਤੇਜ ਚਪਲਤਾ ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਨੀਤ।
 ਤਊ ਅਨੰਦਤਿ ਅਤਿਸੈ ਚੀਤ।
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੀ ਚਾਹਤਿ ਪੋਤਾ।
 ਪਾਯੋ ਜਨੁ ਸਨੇਹੁ ਕੋ ਪੋਤਾ¹ ॥ ੨੩ ॥ ¹ਨਿਧਿ, ਖਜ਼ਾਨਾ।
 ਸੋਹਤਿ ਚਾਰੂ ਚੀਰ ਸਰੀਰ।
 ਜੇਵਰ ਜੇਬ ਜਵਾਹਰ ਹੀਰ।
 ਦਿਨ ਮਹਿ ਅਨਿਕ ਖੇਲ ਬਿਚਰੰਤੇ।
 ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸਿਸ ਆਨਿ ਮਿਲੰਤੇ ॥ ੨੪ ॥
 ਹੋਤਿ ਸਰਬਰੀ¹ ਸਦਨ ਸਿਧਾਵੈਂ। ¹ਰਾਤ।
 ਮਾਤ ਪਿਤਨ ਢਿਗ ਗੁਰ ਗੁਨ ਗਾਵੈਂ।
 ‘ਇਮ ਹਮ ਸੰਗ ਬਿਲਾਸਤਿ ਖੇਲਤਿ।
 ਬਲ ਕੋ ਕਰਤਿ ਧਕੇਲਤਿ ਮੇਲਤਿ
 ॥ ੨੫ ॥
 ਮਧੁਰ ਅਚਨ ਕੀ ਵਸਤੂ ਨਾਨਾ।
 ਆਨਤਿ ਸਿੱਖਯ ਕਰਤਿ ਬਹੁਖਾਨਾ।
 ਸਭਿ ਕੋ ਕਰਿ ਹਿਤ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਵੈਂ।
 ਕਹਿ ਕਹਿ ਦੇਤਿ ਹਮਹੁ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ’
 ॥ ੨੬ ॥
 ਅਸਨ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਨਿ ਕੇ ਕਰਿ ਕਰਿ।
 ਪੋਖਨਿ ਹਿਤ ਅਚਵਾਵਤਿ ਧਰਿ ਧਰਿ।
 ਚਹਤਿ ਰਿਦੇ ਬਲਿ ਪੁਸ਼ਟ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਬਨਹਿ ਤਰੁਨ ਦੁਤਿ ਦੇਖਤਿ ਜਾਲਾ
 ॥ ੨੭ ॥
 ਨਿਸ ਮਹਿ ਰੁਚਿਰ ਪੰਘੂਰਾ ਡਾਰਹਿ।
 ਆਸਤਰਨ¹ ਸੋਂ ਬਿਸਦ² ਸੁਧਾਰਹਿ। ¹ਵਿਛੋਣਾ। ²ਉੱਜਲ।
 ਸੁਪਤਾਵਹਿ ਨਿਜ ਨਿਕਟਿ ਨਿਹਾਰਤਿ।

ਨੁਖਾ ਸੰਗ ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਚਾਰਤਿ ॥ ੨੯ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਸਾਸੂ ਕੇ ਬੈਨ।

ਬੰਦਨਿ ਗੁਰਨਿ ਮੂੰਦਿ ਕਰਿ ਨੈਨ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰਹਿ।

‘ਮੋ ਸੁਤ ਕੀ ਰੱਛਾ ਨਿਤ ਧਰਹਿ’

॥ ੩੦ ॥

ਪੋਖਨਿ ਪਾਲਨਿ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਤੇ।

ਦੂਰ ਨ ਹੋਵਨਿ ਦੇਤਿ ਚਖਨ ਤੇ।

^{‘ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਤੋਂ।}

ਦੇਖਤਿ ਰਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਭਾਰਾ।

ਜਿਮ ਪੰਨਗ ਨਿਜ ਮਨਿ ਸੰਭਾਰਾ। ^{‘ਜਿਵੇਂ ਨਾਗ ਆਪਣੀ ਮਣੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ।}

॥ ੩੧ ॥

ਕਮਲ ਬਦਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪਖਾਰਹਿ।

ਨੀਰ ਉਸ਼ਨ^੧ ਕਰਿ ਮੱਜਨ ਧਾਰਹਿ।

^{‘ਜਲ ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ।}

ਰੁਤ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪਟ ਪਹਿਰਾਵਹਿ।

ਅਨਿਕ ਬਰਨ ਕੇ ਜਥਾ ਸੁਹਾਵਹਿ

॥ ੩੨ ॥

ਹਹਿਰਹਿ ਉਰ ਮਹਿ -ਲਗੈ ਨ ਡੀਠ-।

ਲੇਤਿ ਗੋਦ ਮਹਿ ਬਰਬਸ ਈਠ।

^{‘ਮਲੋਂ ਮਲੀ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ।}

ਵਾਰਤਿ ਊਪਰ ਲੋਨ ਸੁ ਰਾਈ।

ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ ‘ਰਹਿ ਗੁਰੂ ਸਹਾਈ’

॥ ੩੩ ॥

ਖੇਲਨਿ ਹੇਤੁ ਅੰਕ ਤੇ ਦੌਰਹਿ।

ਮਿਲਹਿ ਬਾਲਕੇ ਹੁਇ ਇਕ ਠੌਰਹਿ।

ਮਾਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਹਿ ਰਖਿ ਬਿਚਰਾਵਹਿ।

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਰਜਿ ਠਹਿਰਾਵਹਿ

॥ ੩੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਬਾਲਿਕ ਲੀਲਾ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਇਕ
ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੧ ॥

੨੨. [ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਵਲੋਂ ਮੁੜਨਾ]

[੨੧](#)<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>[੨੩](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਉਤ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ
ਧੀਰ।

ਕਰਿ ਕਾਰਜ ਮਹਿਪਾਲ ਕੋ, ਹਟੇ ਸੰਗ ਭਟ
ਭੀਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੇਵਾ।
ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਜਾਨਤਿ ਭੇਵਾ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਸਰ ਕਰਿ ਦੀਨਾ।
ਅਧਿਕ ਅਨੰਦਤਿ ਲਸ਼ਕਰਿ ਪੀਨਾ

॥ ੨ ॥

ਸੰਮਤ ਕੇਤਿਕ ਤਹਾਂ ਬਿਤਾਏ।
ਫਤੇ ਲੇਨਿ ਕੀ ਬੰਬ ਬਜਾਏ।
ਪਟਣੇ ਦਿਸਿ ਕੋ ਕੂਚ ਕਰਾਯੋ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਹਰਖਾਯੋ ॥ ੩ ॥

ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਹਯੋ ਪਯਾਨਾ।
ਬਾਜਹਿ ਆਗੈ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿ ਕਰਿ ਸੁ ਚਵਾਏ ਸਾਦਰ

॥ ੪ ॥

ਕਰਤਿ ਮਜਲ ਪਰ ਮਜਲ ਸਦਾਈ।
ਚਲਯੋ ਆਇ ਲਸ਼ਕਰ ਸਮੁਦਾਈ।
ਡੇਰਾ ਪਰਹਿ ਆਨਿ ਕਰਿ ਜਹਾਂ।
ਸੁਧਿ ਪਸਰਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਜਹਿ ਕਹਾਂ

॥ ੫ ॥

ਸੰਗਤਿ ਮੁਦਤ ਰਿਦੈ ਚਲਿ ਆਵੈ।
ਅਰਪਿ ਅਕੋਰਨ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਵੈ।
ਦਰਬ ਆਦਿ ਗਨ ਬਸਤ ਅਜਾਇਬ।
ਹੇਤੁ ਰਿਝਾਵਨਿ ਅਰਪਹਿ ਸਾਹਿਬ।

॥ ੬ ॥

'ਧੌਂਸੇ।

'ਖਿੜੇ ਰਿਦੇ।

'ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ।

ਬਿਨਤੀ ਕਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪੈ ਹੈ।
ਜਸੁ ਕੋ ਉਚਰਤਿ ਸਦਨ ਸਿਧੈ ਹੈ।
ਭਏ ਦੁਪਹਿਰੀ ਡੇਰਾ ਘਾਲਹਿ।
ਭੋਰ ਹੋਤਿ ਮਾਰਗ ਦਲ ਚਾਲਹਿ ॥ ੮ ॥

ਪਾਛਲ ਜਾਮ ਰਹੇ ਦਿਨ ਥੋਰੇ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਵਹਿ ਗੁਰ ਓਰੇ।
ਬੰਦਨ ਕਰਹਿ ਜੁਗਲ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਬਿਨੈ ਬਖਾਨਹਿ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਿ ॥ ੯ ॥
ਸਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਵੈਂ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਾਤਨਿ ਬਰਤਾਵੈਂ।
‘ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਿਖ ਪਠੇ ਅਗਾਰੀ।

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁ ਧਾਰੀ’ ॥ ੯ ॥

‘ਪ੍ਰੀਤ ਧਾਰਕੇ ਕਈ ਵੇਰ ਪਹਿਲੋਂ ਬੀ ਸਿੱਖ ਘੱਲੇ ਹਨ।

ਬਹੁ ਦਿਨ ਬਿਤੇ ਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰਾ।
ਬਿਛੁਰਿ ਨ ਭਯੋ ਕਦਾਪਿ ਉਦਾਰਾ’।

‘ਕਦੇ ਭੀ (ਅੱਗੋਂ) ਨਹੀਂ (ਸੀ) ਬਹੁਤਾ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਇਆ।

ਆਵਨਿ ਤੀਰਥ ਹਿਤ ਦਿਸਿ ਪੂਰਬ।
ਸੁਤ ਤੇ ਬਿਛੁਰੀ ਨਾਂਹਿਨ ਪੂਰਬ ॥ ੧੦ ॥

ਪੋਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਧਾਰਤਿ ਉਰ ਮੈਂ।
ਬਿਛੁਰਿ ਰਹੀ, ਬਸਿ ਪਟਨੇ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਮਿਲਨ ਕਹੁ ਧਰਤੀ।
ਪਾਤੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਠਾਵਨਿ ਕਰਤੀ’ ॥ ੧੧ ॥

ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਜਨਨੀ ਸੁਧਿ ਪਾਇ।
ਚਲਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਇ’।

‘ਰਾਜਾ ਰੂਪ।

ਆਵਤਿ’ ਕੁਸਲ ਬੂਝ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।

‘ਜਦ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਆਂਵਦਾ ਹੈ।

ਸੁਤ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਮੁਦ ਧਾਰੀ
॥ ੧੨ ॥

ਇਮ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਪਟਨੇ ਓਰ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੁਤਿ ਨਿਤ ਉਠਿ ਭੋਰ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਦੋਊ।

ਬਾਤ ਸੁਨਾਵਹਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਓਊ’
॥ ੧੩ ॥

‘ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ) ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

‘ਸੁਨਹੁ ਪੁੱਤ੍ਰ ! ਪੰਜਾਬ ਜੁ ਦੇਸ਼।
ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਤ ਹੀ ਬਸੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।

ਮਹਾਂ ਜੰਗ ਤੁਰਕਨਿ ਕੇ ਸੰਗ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਹੋਏ ਭਟ ਭੰਗਿ ॥ ੧੪ ॥

ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਮਹਾਂ।
ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਜਸੁ ਮਹਿ ਕਹਾਂ।
ਲਵਪੁਰਿ ਜਨਮੇ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ।
ਬਹੁਰ ਬਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਾਵਲ ॥ ੧੫ ॥

'ਪਹਿਲੋਂ ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਤੀਰਥ ਤੇ ਨਗਰ।

ਪ੍ਰਥਮ ਨਗਰ ਤੀਰਥ ਅਭਿਰਾਮ'।
ਬਿਦਤਯੋ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਨਾਮ।
ਕਰਯੋ ਬਸਾਵਨ ਰਚੇ ਉਪਾਇ।
ਬਡੇ ਤੁਮਾਰੇ ਭੇ ਤਿਸ ਥਾਇੰ ॥ ੧੬ ॥

ਬਹੁਰ ਪਿਤਾਮੇ ਭਏ ਤੁਮਾਰੇ।
ਜਿਨ ਤੇ ਲਰਤਿ ਤੁਰਕ ਗਨ ਹਾਰੇ।
ਬਸੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰੇ'।

'ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ (ਨਗਰ) ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਵਸੇ।

ਪੁਨਹਿ ਬਿਪਾਸਾ ਕੂਲ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੧੭ ॥

ਸੁੰਦਰ ਨਗਰ' ਬਸਾਵਨਿ ਕਰਯੋ।
ਬਡ ਰਣ ਭਯੋ ਤੁਰਕ ਗਨ ਮਰਯੋ।

'ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ।

ਤਿਨ ਪਾਛੇ ਗਾਦੀ ਪਰ ਪੋਤਾ।
ਥਿਰ ਹੁਇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਉਦੋਤਾ
॥ ੧੮ ॥

ਦੈ ਸੁਤ ਤਿਨ ਤੇ ਉਪਜਤਿ ਭਏ।
ਜਬਹੁ ਕਿਤਿਕ ਦੀਰਘ ਬਯ ਬਿਏ।
ਜੇਸ਼ਟ ਰਾਮਰਾਇ ਤਿਸ ਨਾਮੂ।
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਘੂ ਅਭਿਰਾਮੂ
॥ ੧੯ ॥

ਜੇਠੇ ਕਹੁ ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੁ ਹਕਾਰਾ।
ਕਰਾਮਾਤ ਗਨ ਦੀਨਿ ਉਦਾਰਾ।
ਚਾਹਤਿ ਕਹਤਿ ਦਿਲੇਸ਼ੁਰ ਜੈਸੇ।
ਬਿਲਮ ਬਿਹੀਨ ਕਰਤਿ ਭਾ ਤੈਸੇ ॥ ੨੦ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਨ ਮਾਨੀ ਆਛੀ।
ਲਘੂ ਸੁਤ ਗੁਰਤਾ ਦੇ ਉਰ ਬਾਛੀ'।
ਕਿਤਿਕ ਮਾਸ ਦੈ ਸੰਮਤ ਬਿਰੇ।

'ਚਾਹ ਕੇ ਦਿਤੀ।

ਬਹੁਰ ਬਿਕੁੰਠ ਪਯਾਨੋ ਕਰੇ ॥ ੨੧ ॥

ਤਿਨ ਪਾਛੇ ਗੁਰੁ ਪਿਤਾ ਤੁਹਾਰੇ।

ਭਏ ਪੂਜ ਬਿਦਤੇ ਜਗ ਸਾਰੇ।

ਤਉ ਸ਼ਰੀਕਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਾਦੈ।

¹ਝਗੜਦਾ ਹੈ।

ਸੋਢੀ ਧੀਰਮੱਲ ਤੇ ਆਦੈ ॥ ੨੨ ॥

ਬਸਹਿ ਬਕਾਲੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮਜਾਰਾ।

ਤਜਿ ਕਰਿ ਉਤਰੇ ਨਦੀ ਉਰਾਰਾ।

ਕੀਰਤਿਪੁਰਿ ਇਕ ਨਗਰ ਬਸਾਯਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸੋ ਤੁਮ ਤਾਯਾ ॥ ੨੩ ॥

ਤਹਾਂ ਸਦਨ ਤਿਨ ਰਚੇ ਰਹੇ ਹੈਂ।

ਪੁਨ ਪਰਲੋਕ ਪਯਾਨ ਚਹੇ ਹੈਂ।

ਤਬਿ ਤੁਮਰੋ ਤਹਿ ਆਇ ਪਿਤਾਮਾ।

¹ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ।

ਬਸੇ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਪਿਖਿ ਅਭਿਰਾਮਾ

॥ ੨੪ ॥

ਗਏ ਬਿਕੁੰਠ ਗੁਰੂ ਤਨ ਤਯਾਗਾ।

ਦੀਨਸਿ ਤਿਸ ਜਾਗਾ ਤਬ ਦਾਗਾ।

¹ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਹਮ ਸਮੇਤ ਜਬਿ ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰਾ।

ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਕੋ ਆਇ ਨਿਹਾਰਾ

॥ ੨੫ ॥

ਸੂਰਜ ਮਲ ਆਦਿਕ ਮਿਲਿ ਹੇਰੇ।

ਬਾਸੇ ਕਛੁਕ ਬਿਚਾਰਿ ਬਡੇਰੇ।

-ਸਭਿ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥਕ ਬਾਸਨਿ ਹੈ ਆਛੇ।

ਭ੍ਰਾਤ ਸ਼ਰੀਕਾ ਬਹੁਰ ਨ ਬਾਂਛੇ ॥ ੨੬ ॥

ਬ੍ਰਿੱਤਿ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀ ਸੁਖ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।

ਹਮਹੁ ਬਾਦ ਕਿਹ ਸੰਗ ਨ ਭਾਵੈ-।

ਇਮ ਬਿਚਾਰਿ ਆਗੇ ਚਲਿ ਗਏ।

ਪੰਚ ਕੋਸ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਰ ਬਿਏ ॥ ੨੭ ॥

ਜ਼ਰਖਰੀਦਾ ਤਹਿ ਕੀਨਸਿ ਅਵਨੀ।

¹ਆਪਣੀ ਮੁੱਲ ਲਈ।

ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਸਲਿਤਾ ਗਿਰ ਪਿਖ ਰਵਨੀ।

ਤਹਾਂ ਅਪਨੇ ਨਗਰ ਬਸਾਯੋ।

ਕਹਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਨਾਮ ਸੁਨਾਯੋ ॥ ੨੮ ॥

ਕੇਤਿਕ ਚਿਰ ਸੁਖ ਸੋਂ ਤਹਿ ਬਾਸੇ।

ਤੀਰਥ ਕਰਨਿ ਪੁਨਹਿ ਅਭਿਲਾਸੇ।
 ਆਦਿ ਪ੍ਰਯਾਗ ਕੀਨਿ ਇਸ਼ਨਾਨ।
 ਖਸ਼ਟ ਮਾਸ ਬਾਸੇ ਤਿਸ ਥਾਨ ॥ ੨੯ ॥
 ਪੁਨ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਬਸੇ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਜਬਿ ਇਸ ਥਾਏਂ।
 ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨਿ ਤੋਹਿ ਜਨਮ ਕੀ।
 ਇਹਾਂ ਰਹਨਿ ਅਭਿਲਾਖਾ ਹਮ ਕੀ
 ॥ ੩੦ ॥

ਇਕ ਭੂਪਤਿ ਰਜਪੂਤ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੋ ਚਲਿ ਚਾਲਾ।
 ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਤੇ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇਰਾ।
 ਆਇ ਪਰਜੇ ਸ਼ਰਨੀ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ।
 ਹਮਹੁ ਤਜਾਗ ਕਰਿ ਤਬਹਿ ਪਧਾਰੇ।
 ਅਬਿ ਆਵਤਿ ਹੈਂ ਖਬਰ ਪਠਾਈ।
 ਮਿਲਹਿ ਕਾਲ ਚਿਰ ਮਹਿ ਹਰਖਾਈ।’ ‘ਬੜਿਆਂ ਚਿਰਾਂ ਪਿਛੋਂ ਹੁਣ ਅਨੰਦ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਾਂਗੇ।
 ॥ ੩੨ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਪੌੜੇ ਸੰਗ ਬਾਤੀ।
 ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਸੁਪਤਹਿ ਜਬਿ ਰਾਤੀ।
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮੇ ਕਥਾ।
 ਨਿਤ ਅਨੰਦਤਾ ਉਦਤਹਿ ਤਥਾ ॥ ੩੩ ॥
 ਚੰਚਲ ਹੋਇ ਹੋਇ ਤਿਸ ਬਾਰੀ।
 ਦੁਹਿ ਮਾਤਨਿ ਸੋਂ ਕਰਹਿ ਉਚਾਰੀ।
 ‘ਅਪਨੋ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਨਾ।
 ਕਹਹੁ, ਕਬਹਿ ਤਹਿ ਕਰਹਿ ਪਯਾਨਾ?
 ॥ ੩੪ ॥

ਉਤ ਹੀ ਬਸਹਿ ਅਨੰਦਤਿ ਸਦਾ।
 ਬਡੇ ਬਸੈਂ ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਜਦ ਕਦਾ।’ ‘ਜਦੋਂ ਕਦੋਂ ਵਸਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।
 ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਕਹਿ ਨਿਤ ਉਮਗਾਵੈਂ।
 ‘ਮਿਲਹਿ ਪਿਤਾ ਤਬਿ ਤਿਤਹਿ ਸਿਧਾਵੈਂ’
 ॥ ੩੫ ॥

ਕਈ ਬਾਰ ਪਰਚਾਵਨਿ ਹੇਤ।

ਬਿਰਤਾਵਨਿ ਨਿਜ ਨਿਕਟਿ ਨਿਕੇਤ^੧।

^੧ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਟਿਕਾਵਣ ਲਈ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਲ ਰਹਿਣ।

ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਕਥਾ ਕੋ ਕਹੈਂ।

ਮਾਤ ਸੁ ਦਾਦੀ ਦੇਖਤਿ ਰਹੈਂ ॥ ੩੬ ॥

ਕਰਹਿ ਸਨੇਹ ਦੁਲਾਰਨਿ ਘਨੋ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਜਸੁਧਾ ਮਨੋ।

ਜਥਾ ਜੰਗ ਮਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇਰੇ।

ਉਚਰ ਸੁਨਾਵਤਿ ਹੈਂ ਬਹੁ ਬੇਰੇ ॥ ੩੭ ॥

‘ਕਰਹਿ ਬਾਦ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਬਿਸਾਲਾ।

ਭਯੋ ਬਿਖਾਦ ਤਹਾਂ ਬਹੁ ਕਾਲਾ।

ਆਦਿ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਮਹਿ ਸੁਖ ਪਾਏ।

ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਭਿ ਥਲ ਸਮੁਦਾਏ

॥ ੩੮ ॥

ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨ ਕੋ ਅਰਪੰਤੇ।

ਆਇਸੁ ਮਾਨਹਿ ਜਥਾ ਕਹੰਤੇ^੧।

^੧ਜਿਵੇਂ (ਅਸੀਂ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਲੈਬੋ ਕਹਾਂ^੧ ਪੰਜਾਬ ਮਝਾਰੇ।

^੧ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ?

ਹੇ ਸੁਤ! ਇਤ ਦਿਸ਼ਿ ਬਸਹਿ ਸੁਖਾਰੇ’

॥ ੩੯ ॥

ਇਮ ਸਮੁਝਾਇ ਬਰਜਨਾ ਕਰਿਹੀਂ।

ਤਊ ਆਪ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਉਚਰਿਹੀਂ।

‘ਤਹਾਂ ਚਲਨਿ ਚਿਤ ਚਹਤਿ ਹਮਾਰੋ।

ਜਹਾਂ ਬੰਸ ਸੋਢੀ ਉਜਿਯਾਰੋ’ ॥ ੪੦ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਪ੍ਰਸੰਗ।

ਹੋਤਿ ਭਯੋ ਗੁਰ ਜਨਨੀ ਸੰਗ।

ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।

ਖੇਲਤਿ ਬਿਚਰਤਿ ਬਾਲਿਕ ਜਾਲਾ^੧।

^੧ਬਹੁਤਿਆਂ ਬਾਲਾਂ ਨਾਲ।

॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਹਨਿ ਸੁਨਨਿ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵੈਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੨ ॥

੨੩. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਪਸ ਪਟਣੇ ਆਏ]

੨੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੪

ਦੋਹਰਾ:

ਕਰਤਿ ਕੂਚ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਮਜਲ, ਗੁਰੂ
ਸਮੇਤ ਨਰੇਸ਼।
ਪਹੁੰਚੇ ਪਟਣੇ ਆਨਿ ਕਰਿ, ਭਯੋ ਅਨੰਦ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਲਸ਼ਕਰ ਕੇ ਡੇਰੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਉਤਰੇ ਪੁਰਿ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਆਇ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਉਤਰਨਿ ਕਰਜੇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਹੋਤਿ ਭਾ ਖਰਜੇ ॥ ੨ ॥
‘ਸ਼ਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਮੈਂ ਦਰਸਨ।
ਕਰਜੇ ਚਹਤਿ ਹੋਂ, ਚਰਨ ਸਪਰਸਨ।
ਅਧਿਕ ਲਾਲਸਾ ਰਹਿ ਉਰ ਮੇਰੇ।
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਹਿ ਮੋਹਿ ਇਸ ਬੇਰੇ’ ॥ ੩ ॥
ਠਾਢੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ।
ਸੁਨਿ ਨਰੇਸ਼ ਤੇ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
‘ਹਮ ਭੀ ਮਿਲਹਿ ਜਾਇ ਕਰਿ ਕਾਲੀ।
ਇਹਾਂ ਬਿਤਾਵਹਿ ਰਾਤਿ ਉਜਾਲੀ^{੧੧}’ ^੧ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ। ^੨ਪਾ:-ਸੁਖਾਲੀ।
॥ ੪ ॥

ਸੁਧ ਕਹਿ ਪਠੀ ਮਾਤ ਤੇ ਤੀਰ।
ਡੇਰਾ ਪਰਜੇ ਨਦੀ ਕੇ ਤੀਰ।
‘ਮਿਲਹਿ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕੋ’ ਸੁਨਿ ਸੁਧਿ ਹਰਖੀ।
ਦਰਬ ਦਾਨ ਕੀ ਧਾਰਾ ਬਰਖੀ ॥ ੫ ॥
ਜਾਚਕ ਗਨ ਹਕਾਰ ਕਰਿ ਦੀਨਿ।
ਸੁਤ ਸਨੇਹ ਜਿਸ ਕੇ ਮਨ ਪੀਨ^੧।
ਲੇ ਪੌੜੇ ਕੋ ਅੰਕ, ਸੁਨਾਵੈ^੧।
‘ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਭੋਰ ਕੋ ਆਵੈ ॥ ੬ ॥
ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਕੀਨਾ।
ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਮਿਲੇ ਸੁਖ ਪੀਨਾ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਮੈਂ ਹਟਿ ਗੁਰ ਆਏ^੧।

^੧ਤਕੜਾ।^੧ਸੁਣਾਵਦੇ ਹਨ।^੧ਪਾ:-ਲੇ ਪੌੜੇ ਕੋ ਅੰਕ ਸਮਾਏ।

ਦੇਤਿ ਬਧਾਈ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੭ ॥

ਉਤਸਵ ਕਰਤੇ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਈ।

ਜਾਗੇ ਪਿਖਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕਰਿ ਨੀਰ ਉਸਨ ਕੋ।

‘ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਕਰਕੇ।

ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਨਾਨਹਿ ਮਰਦਤਿ। ਤਨ ਕੋ ॥ ੮ ॥

‘ਮਲ ਮਲਕੇ।

ਬਹੁਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਰ ਬਹੁਤ ਬਰਨ ਕੇ।

‘ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਦੇ।

ਪਹਿਰਾਵਤਿ ਦੁਤਿ ਹੇਤੁ ਕਰਨ ਕੇ।

‘ਭਾਵ ਸਜਾਵਣ ਨੂੰ।

ਕੰਚਨ ਕੁੰਡਲ ਜਟਤਿ ਜਵਾਹਰ।

ਮੁਕਤਾ ਉੱਜਲ ਦਿਪਤਹਿ ਜਾਹਰ। ॥ ੯ ॥

‘ਜਾਹਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੇ ਹਨ।

ਗੋਲ ਬਿਸਾਲ ਆਬ। ਬਡ ਖਰੀ।

‘ਭਾਵ ਚਮਕ।

ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਪਰ ਸ਼ੋਭਾ ਕਰੀ।

ਸਿਰ ਪਰ ਚੀਰਾ। ਚਾਰੁ ਸੁਹਾਵਾ।

‘ਦਸਤਾਰ।

ਜਿਗਾ ਬੰਧਿ ਕਰਿ ਬਹੁ ਦੁਤਿ ਪਾਵਾ

॥ ੧੦ ॥

ਲਘੁਮਾਲਾ ਮੁਕਤਨਿ ਕੀ ਲਰੀ।

ਲੋਲਕ। ਲਟਕਤਿ ਸਬਜੇ ਜਰੀ^੨।

‘ਲਟਕਣ। ਇਥੇ ਕੁੰਡਲ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਲੋਲਕ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਕ ੮ ਵਿਚ ਕੁੰਡਲ ਗਿਣ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਮਾਲਾ ਦੀ ਵਯਾਖਯਾ ਵਿਚ ਪਦ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਆਖੀਰ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ‘ਉਰ ਪਰ ਡੋਲੇ’ ਸੋ ਮੁਰਾਦ ਮਾਲਾ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਜੁੜਾਊ ਲਟਕਣ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ। ‘ਜੜੇ ਹੋਏ (ਅ) ਜਰੀ ਦੇ ਨਾਲ।

ਹੀਰੇ ਬਿਚ ਦਮਕਹਿ ਬੁਹ ਮੋਲੇ।

ਦਿਪਤਹਿ ਇਤ ਉਤ ਉਰ ਪਰਾ ਡੋਲੇ

‘ਪਾ:-ਕੋ।

॥ ੧੧ ॥

ਨਵ ਰਤਨੇ ਬਾਹੁਨਿ ਬੰਧਵਾਏ।

ਜਨੁ ਨਵ ਗਿਹ ਭੁਜ ਸੋਂ ਲਪਟਾਏ।

ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ। ਦਿਪਹਿ ਜਰਾਊ।

‘ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ।

ਜੁਗ ਕਰ ਮਹਿ ਸੁੰਦਰ ਪਹਿਰਾਊ ॥ ੧੨ ॥

ਝੀਨੇ। ਅੰਬਰ ਕੋ ਗਰ ਜਾਮਾ।

‘ਬ੍ਰੀਕ।

ਪਹਿਰਾਯਹੁ ਸ਼ੋਭਤਿ ਅਭਿਰਾਮਾ।

ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਜਿਸ ਕੇ ਜੁਗ ਛੋਰ^੧।

‘ਦੋਵੇਂ ਪੱਲੇ। ‘ਪਾ:-ਓਰ।

ਡਾਰਿ ਸਿਕੰਧ। ਤਰੇ ਕੋ ਛੋਰਿ ॥ ੧੩ ॥

‘ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ।

ਇਮ ਸਜਾਇ ਕਰਿ ਸੁੰਦਰ ਸਾਰੇ।

ਸਮੁਝਾਵਤਿ ਦੇ ਸੀਖ ਉਦਾਰੇ।
 ‘ਤੇਹਿ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸਾਥ ਨਰੇਸੂ।
 ਐਹੈ ਨਰ ਗਨ ਸੰਗ ਵਿਸ਼ੇਸੂ ॥ ੧੪ ॥
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਪਿਤ ਅੰਕ ਬਿਰੀਜੈ।
 ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੰਗ ਬੋਲਿਬੋ ਕੀਜੈ।’
 ਇਮ ਘਰ ਮੈਂ ਫਰਸ਼ਾਦਿਕ^੧ ਤਜਾਰੀ।
 ਕਰਤਿ ਭਏ ਪਰਤੀਖਨ ਧਾਰੀ^੨ ॥ ੧੫ ॥
 ਉਤ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਿ ਸੋਚ ਸ਼ਨਾਨਾ।
 ਨਿਤ ਕੋ ਨੇਮ ਠਾਨਿ ਮਨ ਧਯਾਨਾ।
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਤਜਾਰੀ ਕੀਨਿ।
 ਬਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ ਤਨ ਪਹਰਿ ਸੁ ਲੀਨਿ
 ॥ ੧੬ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਾਸ।
 ਆਇ ਬਿਰਜੋ ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਆਸ।
 ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਿ ਗੁਰ ਹੂ ਕਰਿ ਤਜਾਰ।
 ਢਿਗ ਅਨਾਇ ਸ਼ਿਵਕਾ ਅਸਵਾਰ^੩ ॥ ੧੭ ॥
 ਚਢਿ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਚਾਲਿ ਨ੍ਰਿਪਾਲਾ।
 ਭਏ ਸੈਂਕਰੇ ਮਾਨਵ ਨਾਲਾ।
 ਪੁਰਿ ਬਜ਼ਾਰ ਕਹੁ ਆਵਤਿ ਚਲੇ।
 ਨਿੰਮ੍ਰੀ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਮਿਲੇ ॥ ੧੮ ॥
 ਪਟਨੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਹੀ ਮਿਲਿ ਇਕ ਥਾਇੰ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਢਿਗ ਆਈ।
 ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਨਿ ਲਜਾਈ
 ॥ ੧੯ ॥
 ਭਈ ਭੀਰ ਸਭਿ ਅੰਛਨ ਮਾਂਹਿ।
 ਕੇਤਿਕ ਕੋਸ਼ਠ ਪਰ ਚਰਿ ਜਾਹਿ।
 ਭੀਤਨ ਪਰ ਆਰੂਢਤਿ ਕੋਈ।
 ਬੈਠਹਿ ਜਹਾਂ ਦਰਸ ਗੁਰ ਹੋਈ ॥ ੨੦ ॥
 ਬੋਲਤਿ ਅੱਗ੍ਰ ਨਕੀਬ ਚਲੰਤੇ।
 ਦੁੰਦਭਿ ਸ਼ਬਦ ਉਤੰਗ ਉਠੰਤੇ।

^੧ਫਰਸ਼ ਆਦਿਕ।^੨ਉਡੀਕ ਨਾਲ।^੩ਪਾਲਕੀ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ।

ਇਮ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਅਰੁ ਨਰਮੋਰ'। 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜਾ।
 ਪਹੁੰਚੇ ਜਬਹਿ ਸਦਨ ਕੇ ਪੌਰ ॥ ੨੧ ॥
 ਸਭਾ ਖਰੀ ਹੋਈ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਅੰਕ ਉਠਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ'। 'ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਉਠਾਇਆ।
 ਪਿਤ ਕੇ ਪਾਇਨਿ ਪਾਇ ਉਠਾਯੋ।
 ਪਿਖੇ ਪਰਸਪਰ ਨੇਹੁ ਵਧਾਯੋ ॥ ੨੨ ॥
 ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਜਿਮ ਭਏ।
 ਨਾਮ ਸੁ ਮੁੰਡ ਮੁਨੀ ਤਬਿ ਬਿਏ।
 ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰ ਉਪਾਯੋ।
 ਲਾਖਹੁ ਬਰਖਨ ਤਪ ਬਲ ਲਾਯੋ' 'ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੧੧ ਅੰਸੂ ੫੧ ਅੰਕ ੯ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।
 ॥ ੨੩ ॥
 ਅੰਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਆਇ।
 ਧਰਜੋ ਸਰੂਪ ਤੇਜ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਸਿੰਘ ਖਾਲ ਸੇ' ਉਤਪਤ ਹੋਵਾ*। 'ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ ਤੋਂ।
 ਬਨਰਾਖਸ਼ ਕੋ ਦਲ ਬਲ ਖੋਵਾ ॥ ੨੪ ॥
 ਤਬਿ ਕੇ ਬਿਛੁਰੇ ਭਾ ਅਬਿ ਮੇਲਾ।
 ਜਨੁ ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨ ਅਨੰਦ ਸੁਹੇਲਾ'। 'ਮਾਨੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਤੇ ਆਨੰਦ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹਨ।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਜੋਤਿ ਮਝਾਰੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਧਾਰੀ ॥ ੨੫ ॥
 ਤਿਸੀ ਅੰਸ ਮਹਿ ਚਾਹਤਿ ਮੇਲੀ'। 'ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਅੰਸ ਵਿਚ ਮੇਲਿਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
 ਦੇਖਤਿ ਸੁਤ ਕੀ ਦੁਤਿ ਸੁਖ ਝੇਲੀ'। 'ਸੁਖ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਬ੍ਰਿਤੀ।
 ਬੈਠਿ ਗਏ ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਗਾਦੀ।
 ਮਿਲਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਉਰ ਅਹਿਲਾਦੀ
 ॥ ੨੬ ॥
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਢਿਗ ਹੁਇ ਆਯੋ।
 ਪਿਖਿ ਸਰੂਪ ਪਾਇਨਿ ਲਪਟਾਯੋ।
 ਦਿਪਹਿ ਤੇਜ ਬਿਚ ਲੋਚਨ ਐਸੇ।
 ਰੰਗ, ਬਿਲੌਰ ਪਾਤ੍ਰ ਮਹਿ ਜੈਸੇ' ॥ ੨੭ ॥ 'ਬਿਲੌਰੀ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਰੰਗ ਚਮਕਦਾ ਹੈ।
 ਚੰਚਲ ਅਧਿਕ ਸਲੋਨੀ' ਸੂਰਤਿ। 'ਸੁੰਦਰ।
 ਮਨਹੁ ਬੀਰ ਰਸ ਧਾਰੀ ਮੂਰਤਿ।
 ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਇਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।

ਰਿਪੁ ਗਨ ਘਾਇਕ ਹੁਇ ਜਿਮ ਦਾਦਾ।¹ 'ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਮ।

॥ ੨੮ ॥

ਆਪ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕੀ ਬ੍ਰਿੱਤ ਉਦਾਰੀ।

ਇਹ ਬਡ ਬੀਰ ਬਨਹਿ ਭੁਜ ਭਾਰੀ।

ਇਨ ਕੀ ਆਕ੍ਰਿਤ¹ ਇਮ ਦਿਪਤਾਵੈ।

¹ਸ਼ੋਭਾ, ਸਰੂਪ।

ਸਖਾ ਸਹਾਇਕ ਅਰਿਨਿ ਖਪਾਵੈ।²

¹ਮਿੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਖਪਾਵਣ ਵਾਲੇ।

॥ ੨੯ ॥

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤਬਿ ਦਏ ਬਿਭੂਖਨ।

ਅਪਨੇ ਕਰ¹ ਪਹਿਰਾਇ ਅਦੂਖਨ²।

¹ਹੱਥੀਂ। ²ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।

ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ ਜਟਤਿ ਜਰਾਏ।

ਦੋਨਹੂੰ ਹਾਥਨਿ ਮੈਂ ਪਹਿਰਾਏ ॥ ੩੦ ॥

ਮੁਕਤਾ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਉਜਾਲੀ।

ਗਰ ਪਹਿਰਾਇ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਵਾਲੀ।

ਪਸ਼ਮੰਬਰ ਦੇ ਬਰਨ ਬਰਨ ਕੇ।

ਨਿਜ ਕਰ ਧਰੇ ਸਮੀਪ ਚਰਨ ਕੇ ॥ ੩੧ ॥

ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੁਇ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਹੋਏ।

ਹੋਰਤਿ ਥਿਰੇ ਘੇਰ ਸਭਿ ਕੋਏ।

ਕਰੈਂ ਦਰਸ ਕੋ ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ¹।

¹ਭੇਟਾਵਾਂ।

ਕੋ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਹਿ ਪਰਸਹਿ ਪਾਇਨ²।

¹ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ।

॥ ੩੨ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਤਿਕਾਰੇ।

ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਾਕ ਤੇ ਸਭਿ ਬੈਠਾਰੇ।

ਜਾਚਕ ਗਨ ਕੇਤਿਕ ਚਲਿ ਆਏ।

ਜਾਚਤਿ ਊਚੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਏ ॥ ੩੩ ॥

ਤਬਿ ਨ੍ਰਿਪ ਬ੍ਰਿੰਦ ਦਰਬ ਕਰ ਧਾਰਜੋ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਊਪਰ ਵਾਰਜੋ।

ਪੁਨ ਨਿਜ ਚਾਕਰ ਕੇ ਕਰ ਦੀਨਿ।

ਕਹੌ 'ਖਰਾਇਤ ਕਰਿ ਗਨ ਦੀਨ'।¹

¹ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ।

॥ ੩੪ ॥

ਇਕ ਥਲ ਖਰੇ ਕਰੇ ਸਭਿ ਮੰਗਤ।

ਦਯੋ ਦਰਬ ਕੋ ਥਿਰ ਕਰਿ ਪੰਗਤਿ।

ਢਾਢੀ ਡੋਮ ਕਲਾਵਤ¹ ਆਏ।

¹ਮਰਾਸੀ, ਡੂੰਮ ਤੇ ਕਲੌਂਤ।

ਭਾਟ ਆਦਿ ਸਗਰੇ ਧਨ ਪਾਏ ॥ ੩੫ ॥

ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਸੁਜਸੁ ਕੋ ਕਰੈਂ।

ਦੇਖਿ ਗੁਰਨਿ ਕਹੁ ਆਨੰਦ ਧਰੈਂ।

ਚਾਰ ਘਰੀ ਲਗਿ ਥਿਰ ਭੇ ਸਾਰੇ।

ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰੇ ॥ ੩੬ ॥

ਰਿਦੈ ਅਨੰਦਤਿ ਹੁਇ ਮਹਿਪਾਲਾ।

ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਗਮਨਜੋਂ ਤਿਸਕਾਲਾ।

ਉਚਰਤਿ ਮਗ ਤਾਰੀਫ਼^੧ ਬਿਸਾਲਾ।

^੧ਉਸਤਤੀ।

ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਜਿ ਮਾਨਵ ਜਾਲਾ ॥ ੩੭ ॥

‘ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਰੁ ਗੁਰੂ ਕੋ ਨੰਦ।

ਮੈਂ ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਭਯੋ ਅਨੰਦ।

ਜਿਸ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਤੇ ਸਰ ਕਰਜੋ।

ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਜੋ ਬਹੁ ਅਰਯੋ ॥ ੩੮ ॥

ਜੀਵ ਦਾਨ ਮੋ ਕਹੁ ਗੁਰ ਦੀਨਾ।

ਨਤੁ ਕਿਸ ਨੇ ਮਮ ਜੀਵਨ ਚੀਨਾ^੧।

^੧ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜੀਵਦਾ ਕਿਸ ਵੇਖਣਾ ਸੀ।

ਮਿਲੋਂ ਸ਼ਾਹੁ ਸੋ ਮਾਨ ਸਮੇਤ।

ਲੇ ਆਇਸੁ ਕੋਂ ਚਲੋਂ ਨਿਕੇਤ’ ॥ ੩੯ ॥

‘ਹੈ ਇਮ ਹੀ’ ਸਭਿ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕਹੈਂ।

‘ਤੁਮਰੇ ਭਾਗ ਬਡੇ ਹਮ ਲਹੈਂ।

ਜਿਸ ਤੇ ਇਸ ਦਿਸਿ ਕੋ ਗੁਰ ਆਏ।

ਕਾਜ ਤੁਹਾਰੇ ਸਭਿ ਸਫਲਾਏ’ ॥ ੪੦ ॥

ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਜਸੁ ਕੋ ਕਰਜੋ।

ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਡੇਰੇ ਨਿਜ ਥਿਰਜੋ।

ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਦਾਸ।

ਜਿਨ ਤੇ ਪੂਰਨ ਭੀ ਉਰ ਆਸ ॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਪਟਣੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਤੀਨ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੩ ॥

੨੪. [ਪਟਣੇ ਨਿਵਾਸ। ਰਾਜਾ ਵਿਦਾ]

੨੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੪

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਰ ਸਭਾ ਮਹਿ, ਸੰਗਤਿ
ਦਰਸਨ ਦੀਨਿ।
ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਸਭਿ ਮਿਲੇ, ਪੂਰ
ਕਾਮਨਾ ਕੀਨਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪੁਨ ਉਠਿ ਗਮਨੇ ਲੇ ਸੁਤ ਸਾਥ।
ਜਨਨੀ¹ ਨਿਕਟਿ ਗਏ ਗੁਰੁ ਨਾਥ।
ਨੰਮ੍ਰਿ ਹੋਇ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਪਿਖਿ ਨੰਦਨ ਦ੍ਰਿਗ ਮਹਿ ਜਲ ਛਾਯੋ
॥ ੨ ॥

¹ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ।

ਅਧਿਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਸੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਸੁਤ ਅੰਗਨਿ¹ ਪਰਸਹਿ ਕਰ ਨਾਲਾ।
ਆਸ਼ਿਖ ਦੇਤਿ ‘ਪੁੱਤ੍ਰ! ਤੁਮ ਜੀਵਹੁ।
ਸਹਤਿ ਅਨੰਦ ਬਡੀ ਬਯ ਥੀਵਹੁ ॥ ੩ ॥
ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਸੁਭਾਇਕ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਦਾ ਸਹਾਇਕ।’
ਤਬਿ ਗੁਜਰੀ ਪਹੁੰਚੀ ਕਰ ਜੋਰੇ।
ਨੰਮ੍ਰਿ ਹੋਏ ਪਤਿ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰੇ ॥ ੪ ॥
ਦਾਸੀ ਦਾਸ ਨਮੋ ਸਭਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਕੋ ਰੂਪ ਨਿਹਰਿ ਕੈ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੀ ਦਿਸਿ ਸਾਰੇ।
ਤਿਸ ਛਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਹਿਤ ਨਿਹਾਰੇ
॥ ੫ ॥

¹ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ।

ਬੂਝੈ ‘ਇਤਹੁ ਪਿਤਾ ਜੀ ਗਏ।
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਲੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ?
ਸਾਗਰ ਬੇਲਾ¹ ਲਗਿ ਅਵਿਲੋਕਾ।
ਕਿਧੋਂ ਉਰੇ ਹੀ ਜਾਵਨਿ ਰੋਕਾ²? ॥ ੬ ॥
ਕੌਨ ਦੇਸ਼ ਹਿਤ ਗਏ ਲਰਾਈ?
ਭਈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਰਿਪੁ ਆਈ?’

¹ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਕੰਢਾ।²ਜਾਣਾ ਰੋਕ ਲਿਆ।

ਮਧੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੇ ਬਾਕ ਸੁਹਾਏ।
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਬਤਾਏ ॥ ੭ ॥
 ‘ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਜੋਰ।
 ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਸਹਿ ਤਿਸ ਠੋਰ।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪਹੁੰਚੇ ਇਕ ਕਾਲ।
 ਬਾਲਾ ਮਰਦਾਨਾ ਜੁਗ ਨਾਲ ॥ ੮ ॥
 ਪੁਰਿ ਕੇ ਵਹਿਰ ਗੁਰੂ ਟਿਕ ਰਹੇ।
 ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਨਿ ਕੋ ਕਹੇ।
 ਤ੍ਰਿਖਾ ਲਗੀ ਮਰਦਾਨੇ ਜਾਨੀ।
 ਗਮਨਜੋਂ ਪੁਰਿ ਹਿਤ ਪੀਵਨਿ ਪਾਨੀ
 ॥ ੯ ॥
 ਤਹਿ ਮੇਢਾ ਕਰਿ ਬੰਧਨਿ ਕੀਨਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਬਿ ਐਸੇ ਚੀਨਾ।
 ਗਏ ਛੁਡਾਵਨਿ ਤ੍ਰਿਯ ਉਤਲਾਈ।
 ਗੁਰ ਗਰ ਤਾਗਾ ਪਾਵਨਿ ਧਾਈ ॥ ੧੦ ॥
 ਤਤਛਿਨ ਭੇਡ ਦੇਹਿ ਕੋ ਧਾਰਾ।
 ਦੂਜੀ ਨੇ ਬਾਲਾ ਸੁ ਨਿਹਾਰਾ।
 ਤਿਸ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚੀ ਸਰਮਾ ਬਨੀ।
 ਪਿਖੀ ਤ੍ਰਿਯਾ ਆਏ ਤਿਨ ਧਨੀ ॥ ੧੧ ॥
 ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਮਨੁਖ ਬਨਾਯੋ।
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਤਿਨ ਲਖਿ ਪਾਯੋ।
 ਭਏ ਸਿੱਖ ਧ੍ਰਮਸਾਲਾ ਕਰੀ।
 ਭਾਉ ਪ੍ਰਤੀਤ ਭਗਤਿ ਕੀ ਧਰੀ ॥ ੧੨ ॥
 ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਮਵਾਸ ਤਹਿ ਰਾਜਾ।
 ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਤੇ ਨਰ ਕਰਹਿ ਕੁਕਾਜਾ।
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਤਹਾਂ ਪਠਾਯੋ।
 ਇਹ ਡਰ ਕਰਿ ਹਮ ਸ਼ਰਨੀ ਆਯੋ
 ॥ ੧੩ ॥
 ਗਯੋ ਸੰਗ ਲੇ ਕਾਰਜ ਸਰੇ।
 ਦੁਹੰ ਦਿਸ਼ਿ ਮੇਲ ਹਮਹੁ ਤਿਨ ਕਰੇ।
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਪਤ ਰਹਿ ਆਈ।
 ਹਟੇ ਜੀਤ ਕੀ ਬੰਬ ਬਜਾਈ ॥ ੧੪ ॥

'ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਛੇਤੀ ਨਾਲ।

'ਭਾਵ ਉਸ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ।

'ਉਹ ਕੁੱਤੀ ਬਣ ਗਈ।

'ਤਿਨ੍ਹ ਦੇ ਪਤੀ।

'ਆਕੀ।

'ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ।

ਸੁਨਿ ਹਰਖਯੋ ਸਗਰੋ ਪਰਿਵਾਰ।
 ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਕਰੇ ਅਹਾਰ।
 ਕਰਿ ਕਰਿ ਅਚਵਾਵਹਿ ਹਰਖਾਏ।
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥ ੧੫ ॥

ਸੰਗਤਿ ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਕੀ ਆਵੈ।
 ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਅਕੋਰ ਅਰਪਾਵੈ।

ਗਏ ਦੇਸ ਜਿਸ, ਬੂਝਹਿ ਬਾਤੀ।

‘ਜਿਸ ਦੇਸ ਗਏ ਸਨ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਕੋ ਕਹਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ
 ॥ ੧੬ ॥

‘ਤੁਮ ਬਿਨ ਕੌਨ ਕਰੇ ਸਰ ਜਾਇ।

ਦੇਸ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਥਾਇ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੇ ਮਾਰੇ ਜਹਾਂ।

ਅਪਰਨਿ ਕੀ ਗਿਨਤੀ ਕਹੁ ਕਹਾਂ’

॥ ੧੭ ॥

ਬਡੀ ਭੀਰ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਹੋਇ।

ਆਵਹਿ ਅਨਿਕ ਜਾਹਿ ਚਲਿ ਕੋਈ।

ਲਗਯੋ ਅੰਬਾਰ ਅਕੋਰਨ ਕੇਰੇ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਮੰਗਲ ਵਧੇ ਵਧੇਰੇ ॥ ੧੮ ॥

ਰਹਨਿ ਲਗੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਿਜ ਧਾਮੁ।

ਹੋਤਿ ਕੀਰਤਨ ਨਿਤ ਅਭਿਰਾਮੁ।

ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਤਹਿ ਬਸਯੋ ਨਰੇਸ਼ਾ।

ਪਹੁੰਚਯੋ ਚਹੈ ਨਿਕਟਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ਾ ॥ ੧੯ ॥

ਆਇ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ।

ਸਭਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਕਹਿ ਲੀਨਿ ਬਿਦਾਈ।

ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਕੋ ਧਰਿ ਕਰਿ ਆਗੇ।

ਬਿਨਤੀ ਭਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਗੇ ॥ ੨੦ ॥

‘ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ਤੇ ਜਸੁ ਪਾਯੋ।

ਸੁਖ ਸਮੇਤ ਮੈਂ ਸਰ ਕਰਿ ਆਯੋ।

ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਨਿਕਟਿ ਸਿਧਾਊਂ।

ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਪੁਨ ਅਪਨੇ ਘਰ ਜਾਊਂ

॥ ੨੧ ॥

ਚਿਰੰਕਾਲ ਬੀਤਾ ਤੁਮ ਜਾਨੋ।’

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨੇ।

‘ਗਮਨਹੁ ਜਾਹੁ ਦੇਸ ਨਿਜ ਫੇਰ।

ਸਿਮਰਹੁ ਸਤਿਨਾਮ ਸੁਖ ਹੇਰਿ ॥ ੨੨ ॥

ਬਿਘਨ ਪਰੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਰਾਧਹੁ।

ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੀ ਬਾਧਾ ਬਾਧਹੁ।’

‘ਪੀੜਾ ਦੂਰ ਕਰੇ।

ਸੁਨਤਿ ਸੀਖ ਕੋ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।

‘ਸਿੱਖਯਾ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ।

ਬਿਛੁਰਿ ਨ ਸਾਕਹਿ ਪ੍ਰੀਤ ਮਹਾਨੀ

॥ ੨੩ ॥

ਲੇ ਆਗਯਾ ਕੇ ਆਯਹੁ ਡੇਰੇ।

ਲਸਕਰ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।

ਕਰਜੇ ਕੂਚ ਦਿੱਲੀ ਦਿਸਿ ਗਯੇ।

ਮਿਲਜੇ ਸ਼ਾਹੁ ਘਰ ਪੁਨ ਪਠਿ ਦਯੇ

॥ ੨੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਤਬੈ।

ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਸੰਗਤਿ ਸਿਖ ਸਬੈ।

ਨਾਨਾ ਕਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ।

ਸਿੱਖੀ ਬਿਸਤਾਰੀ ਗੁਨ ਰੂਰੀ ॥ ੨੫ ॥

ਸੁਤ ਕੋ ਦੇਖਤਿ ਅਧਿਕ ਅਨੰਦਹਿ।

ਜਾਨਹਿ - ਇਹ ਜਰ ਤੁਰਕ ਨਿਕੰਦਹਿ।’

‘ਨਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਮਨ ਸਨੇਹੁ ਕੇ ਸਨੇ ਬਡੇਰੇ।

ਕਰਹਿ ਬਿਠਾਵਨਿ ਅਪਨੇ ਨੇਰੇ ॥ ੨੬ ॥

ਲੀਲਾ ਜਥਾ ਜੰਗ ਕੀ ਠਾਨੈਂ।

ਰਚਹਿ ਭਵਿੱਖਤ ਮਹਿ ਤਿਮ ਜਾਨੈਂ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਤੇ ਉਤਪਤਿ ਹੋਵਾ।

ਮਨਹੁ ਬੀਰ ਰਸ ਲਘੁ ਤਨ ਜੋਵਾ ॥ ੨੭ ॥

ਜਿਮ ਦਸਰਥ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਲੰਦਹਿ।

ਦੇਖਤਿ ਰਾਮਚੰਦ ਨਿਜ ਨੰਦਹਿ।

ਤਥਾ ਦੁਲਾਰਤਿ ਅੰਕ ਬਿਠਾਵੈਂ।

ਹਰਿ ਬਸੁਦੇਵ ਮਨਿੰਦ ਸੁਹਾਵੈਂ ॥ ੨੮ ॥

‘ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਵਸਦੇਵ ਵਾਂਙੁ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੋਖਤਿ ਪਾਲਤਿ ਪਟ ਪਹਿਰਾਵਹਿ।

ਪਹਿਰਿ ਬਿਭੂਖਨ ਸਭਿ ਮਨ ਭਾਵਹਿ।

ਕਰ ਗੁਲੇਲ ਐਂਚਹਿ ਕਰਿ ਬਲ ਕੋ।

ਹੇਰਤਿ ਹਤਹਿ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਬਲ ਕੇ ॥ ੨੯ ॥

ਬਹੁ ਸ਼ਾਹਨਿ ਕੇ ਬਾਲਿਕ ਆਵੈਂ।

ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਤਿਨ ਸੋਂ ਖੇਲ ਮਚਾਵੈਂ।

ਆਧੇ ਇਕ ਦਿਸ਼ਿ ਠਾਢੇ ਕਰੈਂ।

ਆਧੇ ਲੈ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਬਿਰੈਂ ॥ ੩੦ ॥

ਹੇਲਾ ਕਰਨਿ ਮਨਿੰਦ ਮਿਲੰਤੇ।

ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਕਰਿ ਮਨਹੁ ਲਰੰਤੇ।

ਇਕ ਗਾਢੇ' ਹੁਇ ਠਾਢੇ ਰਹੈ।

ਬਾਢੇ ਉਰ ਉਤਸਾਹ ਜੁ ਚਹੈ' ॥ ੩੧ ॥

¹ਤਕੜੇ।

¹ਦੂਸਰੇ) ਜੋ ਜੀ ਵਿਚ ਉਤਸਾਹ (ਹੱਲੇ ਦਾ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ।

ਕਰਿ ਸਨੇਹੁ ਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਵੈਂ।

‘ਅਬਿਹੁੰ ਕਹਾਂ ਕਰਨਿ ਰਣ ਭਾਵੈ।

ਬਿਰ ਹੁਇ ਬੈਠਹੁ ਹਮਰੇ ਪਾਸ।

ਸੁਨਹੁ ਕਰਤਿ ਹੈਂ ਸਿਖ ਅਰਦਾਸ’

॥ ੩੨ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਾਕ ਦਿਲਾਸੇ।

ਕਿਤਿਕ ਸਮੈ ਰਾਖੈਂ ਨਿਜ ਪਾਸੇ।

ਬਹੁਰ ਜਾਇੰ ਬਾਲਿਕ ਮਹਿ ਖੇਲਹਿੰ।

ਰੇਲ ਧਕੇਲਹਿੰ ਕਿਸ ਹੂੰ ਝੇਲਹਿੰ' ॥ ੩੩ ॥

¹ਧੱਕਾ ਦੇਕੇ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਰੇੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧੱਕਾ
ਝੱਲਦੇ ਹਨ।

ਬਜਹਿੰ ਬਿਭੂਖਨ ਦੌਰਤਿ ਜਾਤੇ।

ਰਹਹਿੰ ਖੇਲ ਬਾਲਿਕ ਮਹਿ ਰਾਤੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠਹਿੰ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ।

ਸੁਧਿ ਪਸਰੀ ਢਿਗ ਦੂਰ ਕਿ ਥਾਨ' ॥ ੩੪ ॥

¹ਦੂਰ ਦਿਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ।

ਪੂਰਬ ਤੇ ਪਟਣੇ ਮਹਿ ਆਏ'। ’

¹ਕਿ ਪੂਰਬ ਪਾਸਿਓਂ ਪਟਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਸੁਨਿ ਸਿੱਖ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਆਏ।

ਦਰਸਨ ਕਰਹਿੰ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈਂ।

ਸਫਲ ਜਾਨਿ ਭੇਟਨਿ ਅਰਪਾਵੈਂ ॥ ੩੫ ॥

ਸੰਗਤਿ ਨਈ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਆਇ।

ਦਰਸਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਮਨਾਇ।

ਅਨਿਕ ਮਸੰਦ ਦਰਬ ਲੇ ਘਨੇ।

ਸਿੱਖਨਿ ਤੇ ਸੰਚਹਿੰ ਹਿਤ ਸਨੇ ॥ ੩੬ ॥

ਸੋ ਆਵਹਿ ਗੁਰ ਕੋ ਅਰਪੰਤੇ।
 ਰਹੈ ਨਿਕਟਿ ਕੋ ਦਿਨ ਦਰਸੰਤੇ।
 ਪੁਨ ਸਿਰੁਪਾਉ ਲੇਤਿ ਹੈ ਗੁਰ ਤੇ।
 ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਨਿਕਸਹਿ ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਤੇ

॥ ੩੭ ॥

ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਥਾਨ ਪਯਾਨਹਿ।
 ਗੁਰ ਧਨ ਕੋ ਉਗਰਾਹਨਿ ਠਾਨਹਿ।
 ਖਸ਼ਟ ਮਾਸ ਕੈ ਸੰਮਤ ਮਾਹੀ।

'ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਯਾ ਸਾਲ ਵਿਚ।

ਲੇ ਕਰਿ ਦਰਬ ਆਇੰ ਪੁਨ ਪਾਹੀ
 ॥ ੩੮ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਬਸਤਿ ਭਏ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਸਾਦਰ।
 ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਬਿਸਤਾਰਤਿ ਮਹਾਂ।
 ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਤਿ ਜਹਿ ਕਹਾਂ ॥ ੩੯ ॥
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਦੇਖਿ ਅਨੰਦਤਿ।

ਸੁਤ ਸੁਤ ਕੇ ਯੁਤਿ ਲਿਖਿ ਪ੍ਰਭੂ ਬੰਦਤਿ।
 -ਬਡੇ ਗੁਰਨ ਕੇ ਸਾਚੇ ਬੈਨ।

'ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬਏ ਬਿਦਤਿ, ਅਬਿ ਦਿਖੀਯਤਿ ਨੈਨ
 ॥ ੪੦ ॥

ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਭੋਜਨ ਬਨਿਵਾਵਹਿ।
 ਬੈਠਿ ਸਮੀਪ ਜੁਗਨਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵਹਿ।
 ਅਧਿਕ ਪਦਾਰਥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਆਵੈਂ।
 ਚਲਹਿ ਦੇਗ ਸਭਿ ਨਰ ਗਨ ਖਾਵੈਂ

॥ ੪੧ ॥

ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕਮੀ ਰਹੈ ਨਹਿ ਕੋਈ।
 ਜਹਿ ਬਿਸਰਾਮ ਗੁਰਨਿ ਕਹੁ ਹੋਈ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਸਿ ਕੇਤਿਕ ਮਾਸ।
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਪੂਰੀ ਆਸ ॥ ੪੨ ॥
 ਕਿਤਿਕ ਫਕੀਰ ਤੀਰਥਨਿ ਮੱਜੇ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਫਿਰੇ ਅਘ ਭੱਜੇ।
 ਬਹੁਰ ਪਯਾਨੇ ਜਿਤ ਚਿਤ ਚਾਹੀ।
 ਕੇਤਿਕ ਰਹੇ ਬਹੁਰ ਗੁਰ ਪਾਹੀਂ ॥ ੪੩ ॥

ਤਿਮ ਕੇਤਿਕ ਸਿਖ ਸੰਗ ਰਹੇ ਹੈਂ।
 ਕੇਤਿਕ ਘਰ ਕੋ ਮਿਲਿਨਿ ਚਹੇ ਹੈਂ।
 ਆਗਯਾ ਲੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਸੋ ਗਏ।
 ਜਨਮ ਉਧਾਰਿ ਆਪਨੋ ਕਏ ॥ ੪੪ ॥
 ਕੇਤਿਕ ਨਏ ਆਨਿ ਸਿਖ ਰਹੇ।
 ਗੁਰ ਕੋ ਸੰਗ ਮਹਾਂ ਫਲ ਲਹੇ।
 ਮਤੀ ਦਾਸ ਮਤਿਵਾਨ ਦਿਵਾਨ।
 ਆਮਦ ਖਰਚ ਸੰਭਾਰਨਿ ਠਾਨਿ ॥ ੪੫ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ
 ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੪ ॥

੨੫. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਧੀਰਜ]

[੨੪](#)<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>[੨੬](#)**ਦੋਹਰਾ:**

ਕਿਤਿਕ ਮਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਪਟਣੇ ਬਿਖੈ ਬਿਤਾਇ।
-ਗਮਨਹਿ ਅਬਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋ-,
ਉਰ ਅਭਿਲਾਖ ਉਠਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੋਪਈ:

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸੋਂ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।
'ਹਮ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਆਪਨੋ ਲਹਯੋ।
ਬਡੇ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਹਮਾਰਾ'।

'ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ। (ਅ. ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਵੱਡਾ ਹੈ।

ਤਜਾਗਯੋ ਬੀਤਯੋ ਸਮਾ ਉਦਾਰਾ ॥ ੨ ॥
ਕੇਤਿਕ ਸੰਮਤਿ ਇਤਹਿ ਬਿਤਾਏ।
ਪੂਰਬ ਬਸੇ ਅਧਿਕ ਸੁਖ ਪਾਏ'।
ਅਬਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਦੇਖਹਿ ਜਾਈ।
ਜੋ ਆਵਤਿ' ਹਮ ਦਿਯੋ ਬਸਾਈ ॥ ੩ ॥
ਤਿਸਹਿ ਬਸਾਵਨਿ ਕਰਹਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਨਹਿ ਦੇਖਯੋ ਬੀਤਯੋ ਚਿਰ ਕਾਲਾ।
ਪੁਰਿ ਕੀ ਸਾਰ ਸੰਭਾਲਹਿ ਜਾਇ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਮਾਤ ਦ੍ਰਿਗਨ ਜਲ ਜਾਇ
॥ ੪ ॥

'ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਵੱਸ ਕੇ ਬੜਾ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਹੈ।

'ਆਵਦਿਆਂ।

'ਕੇਤਿਕ ਸੰਮਤ ਪ੍ਰਥਮ ਬਿਤਾਏ।
ਬਿਛੁਰਿ ਰਹੇ ਪੂਰਬ ਦਿਸਿ ਜਾਏ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਮਹਿ ਦਰਸਨ ਦੀਨਾ।
ਅਬਿ ਪੁਨ ਚਹੁ ਪਯਾਨੋ ਕੀਨਾ ॥ ੫ ॥
ਦੇਖਨਿ ਕੋ ਤਰਸਤਿ ਚਿਤ ਰਹੇ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਕਿਮ ਧੀਰਜ ਉਰ ਲਹੇ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
'ਹਮ ਪੰਜਾਬ ਅਬਿ ਕਰਹਿ ਪਯਾਨੇ
॥ ੬ ॥

ਤਹਾਂ ਬਸਹਿ ਜਬਿ ਕੇਤਿਕ ਕਾਲ।
ਕਰਹਿ ਪਠਾਵਨ ਸੁਧ ਦਰਹਾਲ'।

'ਛੇਤੀ ਹੀ।

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਇਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
 ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ ਓਜ ਹੁਇ ਜ਼ਾਦਾ ॥ ੭ ॥
 ਤਬਿ ਲੇ ਕਰਿ ਨਿਜ ਸੰਗ ਸੁਖਾਰੇ।
 ਉਤ ਕੋ ਆਵਹੁ ਬਿਲਮ ਬਿਸਾਰੇ।
 ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਹਮ ਕਰਹਿ ਪਯਾਨਾ।
 ਲਘੁ ਗੁਰੁ ਸੰਗ ਬਸਹੁ ਨਿਜ ਥਾਨਾ’
 ॥ ੮ ॥

ਕਹੈ ਮਾਤ ‘ਉਤ ਅਧਿਕ ਬਖੇਰੇ।
 ਅਲਪ ਬੈਸ ਮੈਂ ਤੁਮ ਜਬਿ ਹੇਰੇ।
 ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਉਤਪਾਤ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਸੋਢੀ ਕਰਹਿ ਸ਼ਰੀਕਾ ਨਾਲੇ ॥ ੯ ॥
 ਦੇਖਿ ਸਮਾਜ ਜੂਲਤ ਬਹੁ ਛਾਤੀ।
 ਬਨਹਿ ਦੁਖਦ ਜਿਮ ਦੀਹ ਅਰਾਤੀ’।
 ਜਬਿ ਕੇ ਇਤ ਦਿਸਿ ਕੋ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਬਿਨ ਉਤਪਾਤ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥ ੧੦ ॥

‘ਭਾਰੇ ਵੈਰੀ।

ਕਹਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਅਰੁ ਨਗਰ ਬਸਾਵਨਿ।
 ਕਰਹੁ ਕਹਾਂ ਤਿਨ ਤੇ ਕੁਛ ਪਾਵਨਿ’।
 ਗਮਨ ਕਰਹੁ ਨਹਿ, ਮਸਲਤ ਮੋਰੀ।
 ਬਸਨ ਭਲੇ ਪੂਰਬ ਦਿਸਿ ਓਰੀ’ ॥ ੧੧ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਤਾ ਸਮੁਝਾਈ।
 ‘ਹੁਤੇ ਪਿਤਾ ਸਮਰੱਥ ਗੁਸਾਈ’।

‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਬਖੇਰਾ।
 ਰਹਯੋ ਸਦੀਵ ਜੰਗ ਕੋ ਝੇਰਾ ॥ ੧੨ ॥
 ਹਮ ਕਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਦ੍ਰੈਸ ਨ ਧਰੈਂ।
 ਮਤਸਰ ਬੈਰ ਅਪਰ ਕੋ ਕਰੈ?
 ਤਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਨ ਸਰੈ ਨ ਕਾਜੂ।
 ਅਪਨੋ ਬੰਸ ਬਿਸਾਲ ਸਮਾਜੂ ॥ ੧੩ ॥
 ਤਿਨ ਮਹਿ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋ ਧਰੈ।

‘ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ।

ਉਡਗਨ ਬਿਖੈ ਚੰਦ ਜਯੋਂ ਕਰੈ।
 ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਕਾਜ ਅਸੇਸ਼।
 ਕਰਹਿ ਤਹਾਂ ਹੁਇ ਬੈਸ ਬਿਸੇਸ’।
 ॥ ੧੪ ॥

‘ਜਦ ਆਯੂ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
 ਦੀਨਸਿ ਧੀਰਜ ਰਿਦੈ ਮਹਾਨ।
 ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸਾਥ ਉਚਾਰਾ।
 ‘ਨਿਜ ਸੁਤ ਕੇ ਰਹੀਅਹਿ ਅਨੁਸਾਰਾ

॥ ੧੫ ॥

ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕੋ ਇਹ ਅਵਤਾਰੂ।
 ਧਾਰਹਿ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਦਾਰੂ।
 ਮੁਖ ਤੇ ਜੋ ਨਿਕਸੈ ਕਿਸ ਕਾਰਨ।
 ਸੋ ਸਭਿ ਫੁਰਹਿ, ਨ ਹੁਇ ਕਿਮ ਟਾਰਨ

॥ ੧੬ ॥

ਜਥਾ ਕਹਹਿ ਤਿਮ ਹੀ ਤੁਮ ਮਾਨਹੁ।
 ਹਠ ਬਿਸਾਲ ਕੋ ਕਜੋਂ ਹੂੰ ਨ ਠਾਨਹੁ।
 ਵਧਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਲੰਦ ਸਮਾਜੂ।
 ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਕਾਜੂ ॥ ੧੭ ॥

ਜੇ ਨ ਕਹਜੋ ਮਾਨਹੁ ਇਨ ਕੇਰਾ।

ਕਰਹਿ ਬਿਸੂਰਨਿ^੧ ਫੇਰ ਘਨੇਰਾ।

^੧ਫੇਰ ਝੁਰੇਂਗੀ।

ਗਜ ਬਾਜੀ ਸੈਨ ਸਮੁਦਾਇ।

ਇਨ ਕੇ ਸੰਗ ਹੋਹਿ ਅਧਿਕਾਇ ॥ ੧੮ ॥

ਸਾਦਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਨਿ ਕੋ ਕਰੀਅਹਿ।

ਸੁਤ ਕੇ ਸੁਖ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਨਿਹਰੀਅਹਿ।

ਹਮਰੋ ਮੇਲ ਬਨੈ ਕੈ ਨਾਂਹਿ।

ਕਿਮ ਬਿਸਾਸ^੧ ਨਹਿ ਪਈਅਹਿ ਆਹਿ ^੧ਭਰੋਸਾ।

॥ ੧੯ ॥

ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਪੰਥ ਬਿਸਾਲਾ।

ਉਲੰਘਹੁ ਸਨੇ ਸਨੇ ਬਹੁ ਕਾਲਾ।

ਰਾਖਹੁ^੧ ਅੰਤਰ ਵਹਿਰ ਸੁਖਾਰੇ।

^੧ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ ਰੱਖੋ।

ਦੂਰ ਨ ਗਮਨਹੁ ਖੇਦ ਨ ਧਾਰੇ^੧ ॥ ੨੦ ॥

^੧ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਤਾਕਿ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜਾਨਿ ਆਪਨੇ ਭਾਗ ਬਡੇਰੇ।

ਐਸੋ ਪੁਰਖ ਭਯੋ ਗ੍ਰਿਹ ਤੇਰੇ।

ਨਈ ਸਾਜਨਾ ਅਨਿਕ ਸਜਾਵੈ।

ਰਿਪੁਨਿ ਘਨੇ ਘਰ ਘਾਲਿ^੧ ਗਵਾਵੈ’ ^੧ਮਾਰਕੇ।

॥ ੨੧ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸਾਥ।
 ਕਰਹਿ ਬਾਰਤਾ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਥ।
 ਸੁਤ ਮਹਿਮਾ ਸੁਨਿ ਕੈ ਅਧਿਕਾਈ।
 ‘ਕੰਤ! ਗਿਰਾ ਸਚ ਕਹਤਿ ਸਦਾਈ

॥ ੨੨ ॥

ਨਿਸ਼ਚੈ ਐਸੂਰਜ ਵਧਹਿ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਹੁਇ ਰਿਪੁ ਘਾਲੇ।
 ਅਬਿ ਹੀ ਆਕ੍ਰਿਤ' ਜਾਨੀ ਜਾਤਿ। 'ਸ਼ੋਭਾ।
 ਲਖਿਯ ਪਰਤਿ ਹੁਨਹਾਰ' ਜੁ ਬਾਤ 'ਹੋਣਹਾਰ।

॥ ੨੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਮਹਾਂ।
 ਪਿਤਾ ਆਪ ਕੇ ਜਿਮ ਬਚ ਕਹਾ।
 ਚਹੀਅਤਿ ਹੁਯੋ ਭਰੋਸਾ ਮੋਹਿ।
 -ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜੁਤਿ ਸੁਤ ਸੁਭ ਹੋਹਿ

॥ ੨੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀਰਤਿ ਅਭਿਰਾਮੂ।
 ਕਰਿ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਉੱਜਲ ਨਾਮੂ-।
 ਇਹ ਬਚ ਤੁਮਰੇ ਪਿਤ ਜੋ ਕਹਯੋ।
 ਸੋ ਨਿਸ਼ਚੈ ਮਮ ਮਨ ਬਸ ਰਹਯੋ ॥ ੨੫ ॥
 ਅਚਲ ਚਲਹਿ, ਤਿਨ ਬਚ ਨਹਿ ਚਲੈ।
 ਇਮ ਬਿਸਵਾਸ ਮੋਹਿ ਨਹਿ ਟਲੈ।
 ਸੁਤ ਤੇ ਅਪਰ ਨ ਮੋ ਕਹੁ ਪਯਾਰੋ।
 ਕਿਮ ਕਰਿ ਸਕਿ ਹੋਂ ਕਬਹੂੰ ਦੁਖਾਰੋ। 'ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।

॥ ੨੬ ॥

ਖੇਲਤਿ ਰਾਖੋਂ ਨਿਜ ਅਗੁਵਾਈ।
 ਰੱਛੋਂ ਨੈਨ ਪਲਕ ਕੀ ਨਜਾਈਂ।
 ਕੜੋਂ ਨ ਰਹੋਂਗੀ ਮੈਂ ਅਨੁਸਾਰੀ।
 ਹੋਹਿ ਸਪੂਤ ਵਧੈ ਭੁਜ ਭਾਰੀ ॥ ੨੭ ॥
 ਅਪਰ ਬੁਝਾਰਤ ਕਹਾਂ ਬੁਝਾਈ।
 -ਮਿਲਿਬੋ ਹੋਇ ਕਿ ਨਹਿ ਕਿਸ ਥਾਈ-।
 ਐਸੋ ਬਾਕ ਕਹਾਂ ਤੁਮ ਕਹਯੋ।
 ਸੁਨਤਿ ਚਿੰਤ ਸਲਿਤਾ ਚਿਤ ਬਹਯੋ

॥ ੨੮ ॥

ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਦਿ ਜੋ ਕਛੁ ਕੁਟੰਬ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਤੁਮ ਅਹੋ ਅਲੰਬ।
 ਨਹੀਂ ਆਸਰੋ ਦੂਸਰ ਕੋਈ।
 ਬਾਲ ਬੈਸ ਰਾਵਰਿ ਸੁਤ ਜੋਈ ॥ ੨੯ ॥
 ਆਨਿ ਬਸੇ ਪਰਦੇਸ਼ ਮਝਾਰਾ।
 ਤੁਮ ਕੋ ਪੂਜਤਿ ਸਭਿ ਸੰਸਾਰਾ।
 ਕਹਾਂ ਹੋਇ ਗਤਿ ਬਹੁਰ ਹਮਾਰੀ।
 ਬ੍ਰਿਧਾ ਮਾਤ ਬਹੁ ਬਨਹਿ ਦੁਖਾਰੀ ॥ ੩੦ ॥
 ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਆਪ ਕੇ ਸੰਗ।
 ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਦੁਖ ਭੰਗ। ’
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਹੁ ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ।
 ‘ਨਿਜ ਨੰਦਨ ਪਰ ਧਰਿ ਬਿਸ੍ਵਾਸਾ

॥ ੩੧ ॥

ਬਨਹਿ ਗੁਰਨਿ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰਾ।
 ਪੂਜਹਿ ਚਰਨ ਸਕਲ ਸੰਸਾਰਾ।
 ਅਲਪ ਬੈਸ ਇਸ ਜਾਨਹੁ ਨਾਂਹੀ।
 ਸ਼ਕਤਿ ਅਧਿਕ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸੁ ਮਾਂਹੀ

^੧ਵੱਡਾ ਗੁਰੂ।

॥ ੩੨ ॥

ਸਭਿ ਕੋ ਰਿਜ਼ਕ ਪੁਜਾਵਨ ਹਾਰਾ।
 ਇਸ ਅਲੰਬ ਰਹਿ ਲਾਖ ਹਜ਼ਾਰਾ।
 ਬਚਨ ਕਹੇ ਨਵਿਨਿਧਿ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
 ਸ੍ਰਾਪਹਿ ਪਤਿਸ਼ਾਹਿਤ ਬਿਨਸਾਵੈਂ ॥ ੩੩ ॥
 ਅਲਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਭਗਵੰਤੁ।
 ਕਰੈਂ ਅਰਾਧਨਿ ਰਿਦੈ ਅਨੰਤ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਨਿ ਬਹੁ ਰੀਝੇ ਜਬੈ।
 ਕਰੇ ਪਠਾਵਨਿ ਇਤ ਕੋ ਤਬੈ ॥ ੩੪ ॥

ਜਗ ਮਹਿ ਕਾਰਜ ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ।

ਰਹਹਿ ਅਲੇਪੇ^੧ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ। ’

^੧ਅਸੰਗ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਭਿ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨੀਕੇ ਸਮੁਝਾਈ ॥ ੩੫ ॥

‘ਉਚਿਤ ਕਾਜ ਕਰਿਬੇ ਹਮ ਜੋਇ।

ਕਰਹਿ ਤਥਾ, ਲਿਹੁ ਰਿਦੈ ਪਰੋਇ।
 ਸ਼ੋਕ ਨ ਚਿੰਤਾ ਖੇਦ ਨ ਕੀਜੈ।
 ਸੁਤ ਕੋ ਪਿਖਹੁ ਅਨੰਦ ਧਰੀਜੈ ॥ ੩੬ ॥
 ਤਨ ਮਿੱਥਯਾ ਨਿਸ਼ਚੈ ਸਭਿ ਜਾਨਹੁ।
 ਕਿਮ ਸਨੇਹ ਅਤਿਸ਼ੈ ਇਨ ਠਾਨਹੁ।
 ਬਿਨਸਨਹਾਰ ਨ ਬਿਰਤਾ ਪਾਵੈ।
 ਆਇ ਕਰੋਰ ਕਰੋਰਹੁ ਜਾਵੈਂ ॥ ੩੭ ॥
 ਨਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਗਤ ਇਹ ਰਾਚਾ।

'ਨਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਾਂਗ ਇਹ ਜਗਤ ਰਚਿਆ (ਹੋਯਾ) ਹੈ।

ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਆਤਮਾ ਸਾਚਾ।
 ਮਰੈ ਨ ਬਿਨਸੈ ਆਇ ਨ ਜਾਇ।
 ਸਦਾ ਸਥਿਰ ਹੈ ਇਕ ਰਸ ਭਾਇ

॥ ੩੮ ॥

ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਗਯਾਨੀ।
 ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਬੁਧਿ ਲਿਹੁ ਉਰ ਠਾਨੀ।
 ਬਡੇ ਭਾਗ ਤੇ ਗੁਰ ਘਰ ਮਾਂਗੀ।
 ਮੋਹ ਅਪਰ ਸਮ ਰਾਖਹੁ ਨਾਂਗੀ ॥ ੩੯ ॥

'ਹੋਰਨਾਂ ਵਤ ਮੋਹ ਨਾ ਧਾਰੋ।

ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਇ, ਮਾਨਿ ਸਭਿ ਆਛੇ।

ਭਾਵੀ ਪਰ ਤਰਕਨਿ ਨਹਿ ਬਾਛੇ।

ਕੇਤਿਕ ਚਿਰ ਜੀਵਹਿ ਨਰ ਕੋਈ।

'ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਪੁਰਸ਼ ਕੋਈ ਜੀਵੇ।

ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਮਰਿਬੋ ਸਭਿ ਹੋਈ ॥ ੪੦ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਰਿਦੈ ਧੀਰ ਕੋ ਧਾਰਿ।

ਸੁਤ ਕੋ ਸਾਦਰ ਪਿਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰ।

ਹਮਰੋ ਮੇਲ ਬਨੇ ਕੈ ਨਾਂਗੀ।

ਕੀਜਹਿ ਨਹਿ ਸੁਖ ਦੁਖ ਇਸ ਮਾਂਗੀ'

॥ ੪੧ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਨਿਜ ਪਤਿ ਕੀ ਬਾਨੀ।

ਕਰਤਿ ਬਿਚਾਰਨਿ - ਨੀਕ ਬਖਾਨੀ' -।

'ਕਹੀ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੈ।

ਤਉ ਸਨੇਹ ਦ੍ਰਿਗਨ ਜਲ ਛਾਵਾ।

ਕਹਿਬੇ ਹੇਤੁ ਬੋਲ ਨਹਿ ਆਵਾ ॥ ੪੨ ॥

ਕੰਤ ਸਰੀਰ ਬਿਲੋਕਤਿ ਰਹੀ।

ਚੁਕਯੋ ਕੰਠ ਬੋਲਤਿ ਕਛੁ ਨਹੀਂ।

ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਆਏ।

ਵਹਿਰ ਬੈਠਿ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਏ ॥ ੪੩ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨਿ’ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੫ ॥

੨੬. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ]

[੨੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੭](#)**ਦੋਹਰਾ:**

ਆਇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਢਿਗ ਥਿਰੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ
ਸਿੰਘ ਰਾਇ।

ਚਲਨਿ ਸੁਨਯੋ ਪੰਜਾਬ ਕੋ, ਬੋਲੇ ਅਨੰਦ
ਬਧਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

‘ਆਪ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ।

ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸੁ ਦੂਰ ਮਹਾਨਾ।

ਬਾਸ ਹਮਾਰੇ ਬਡਨ ਬਡੇਰੇ।

ਤਿਤ ਹੀ ਸੁਨਯੋ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਹੇਰੇ^੧ ॥ ੨ ॥

^੧ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ (ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ) ਵੱਡੇ ਸੁਖ ਦੇਖੇ ਹਨ।^੧ਪਾ:-ਤਿਮ ਹੀ ਸੁਨਿ ਉਮਾਹ ਮਨ ਮੇਰੇ।

ਹਮ ਕੋ ਸੰਗ ਚਲਹੁ ਲੇ ਅਬੈ।

ਚਾਹਤਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਲੋਕਯੋ ਸਬੈ।

ਅਪਨੇ ਨਗਰ ਨਿਕੇਤ ਉਸਾਰੇ।

ਤਹਾਂ ਬਸਹਿੰਗੇ ਸਦਾ ਸੁਖਾਰੇ ॥ ੩ ॥

ਨਹਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਰਹਨਿ ਹਮ ਭਾਵੈ।

ਤਿਤ ਹੀ ਤੁਮਰੇ ਸੰਗ ਸਿਧਾਵੈਂ।’

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।

‘ਕਰਹਿ ਭਲੇ ਪੂਰਨ ਅਭਿਲਾਖਾ ॥ ੪ ॥

ਤਿਤ ਹੀ ਹੁਇ ਹੈ ਬਸਨਿ ਤੁਹਾਰੋ।

ਨਿਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੋ ਤਹਾਂ ਬਿਥਾਰੋ।

ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਬਿਭੂਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।

ਕਰਹੁ ਆਪਨੋ ਭਲੇ ਉਜਾਲਾ ॥ ੫ ॥

ਤਉ ਸੁਨੇ ਜਬਿ ਸਮਾਂ ਸੁ ਆਵੈ।

ਤਬਿ ਹੀ ਕਰਿਬੋ ਸਭਿ ਕੋ ਭਾਵੈ।

ਮਗ ਮਹਿ ਚਲਨਿ ਬਿਖਾਦ ਬਡੇਰਾ।

ਸ਼੍ਰਮ ਆਦਿਕ ਤੇ ਸਭਿਨਿ ਘਨੇਰਾ^੧ ॥ ੬ ॥

^੧ਸਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ (ਦੁਖ ਹੋਵੇਗਾ)।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਿਨ ਸਮੈਂ ਸੁ ਹੋਤਿ।

ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਚਲਿਬੋ ਰਵੀ ਉਦੋਤ^੧।

^੧ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ ਅਥਵਾ ਧੁੱਪੇ।

ਲਘੁ ਸਰੀਰ ਇਸ ਲਾਯਕ ਨਾਂਹੀ।

ਖੇਲਹੁ ਮਿਲਹੁ ਬਾਲਿਕਨਿ ਮਾਂਹੀ ॥ ੭ ॥

ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਕਰਿ ਖਾਨੁ ਰੁ ਪਾਨ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮੈ ਦੇਹ ਬਲ ਹੋਹਿ ਮਹਾਨ।

ਜਬਹਿ ਸੰਭਾਲਹੁ, ਸ਼੍ਰਮਹਿ ਸਹਾਰੋ।

'ਥਕਾਨ ਨੂੰ ਸਹਾਰ ਸਕੋਗੇ।

ਤਬਿ ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਦੇਸ਼ ਪਧਾਰੋ ॥ ੮ ॥

ਹਮ ਗਮਨਹਿ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਆਨੰਦ।

ਕਰਹਿ ਬਸਾਵਨਿ ਭਲੇ ਬਿਲੰਦ।

ਪਠਹਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਕਲ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।

ਤਬਿ ਸੁਧਿ ਜਾਨਹੁ ਸ਼੍ਰੇਯ ਮਤੰਤ। ॥ ੯ ॥

'ਸੁਖ ਵਾਲਾ ਮਤਾ (ਸਾਡਾ) ਤਦ ਜਾਣੋਂ।

ਸੁਖਦਾ ਅਸਵਾਰੀ ਪਰ ਹੈ ਕੈ।

ਆਵਹੁ ਤਿਤ ਦਿਸਿ ਮੋਦ ਉਪੈ ਕੈ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਹੁਰ ਪਿਤਾ ਸੰਗ ਭਾਖੈ।

‘ਹਮ ਪ੍ਰਤੀਖਨਾ ਰਾਵਰਿ ਰਾਖੈ ॥ ੧੦ ॥

ਪਠਹੁ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੂਰਨ ਜਾਇ।

ਤਬਿ ਇਸ ਪੁਰਿ ਤੇ ਚਲਿਬੋ ਭਾਇ।

'ਭਾਵੇਗਾ।

ਨਤੁ ਹਮ ਤੁਮਰੇ ਅਬਹਿ ਪਿਛਾਰੀ।

ਕਰਿ ਰਾਖਹਿਗੇ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤਜਾਰੀ

॥ ੧੧ ॥

ਚਲੇ ਆਇੰ ਬਿਨ ਪਾਤੀ ਪਿਥੈ।

ਦੇਸ਼ ਪਿਖਨਿ ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਬਿਥੈ।

ਕਹਯੋ ਨ ਤੁਮਰੇ ਜਾਤਿ ਮਿਟਾਯੋ।

ਨਾਂਹਿਤ ਸਾਥ ਚਲਨਿ ਮਨ ਭਾਯੋ’

॥ ੧੨ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸੁਤ ਪਿਤ ਬਹੁ ਬਾਤ।

ਕਰਤਿ ਭਏ, ਗੁਪਤ ਜੁ ਬੱਖਯਾਤ।

'ਜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਗੁਪਤ ਬਾਤਾਂ ਸਨ। (ਅ. ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਗੁਪਤ ਸਨ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ।

ਪੁਨ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗ ਉਚਾਰਾ।

‘ਸਿਮਰਹੁ ਸੱਤਿਨਾਮ ਸੁਖ ਭਾਰਾ ॥ ੧੩ ॥

ਬਾਲਿਕ ਗੁਰ ਜਬਿ ਲੋ ਤੁਮ ਪਾਸ।

ਜਾਚਹੁ ਪੂਰਨ ਕੀਜਹਿ ਆਸ।

ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਦਰਸਹੁ ਪਾਵਨ ਹੋਵਹੁ।

ਬਿਘਨ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਖੋਵਹੁ ॥ ੧੪ ॥

ਕੀਰਤ ਕਰਹੁ ਸੁਨਹੁ ਅਘ ਜੈ ਹੈ।

ਬਸਹਿ ਨਾਮ ਉਰ ਮੁਕਤੀ ਹੂ ਹੈ।
 ਜੇਤਿਕ ਸੇਵਾ ਹੁਇ ਘਰ ਗੁਰ ਕੀ।
 ਕਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਉਰ ਕੀ ॥ ੧੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਮਸੰਦ ਯੁਤਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ।
 ਬਿਨਤੀ ਸਹਿਤ ਸਨੇਹ ਉਚਾਰੀ।
 ‘ਪੂਰਬ’ ਤੁਮ ਪੂਰਬ ਦਿਸਿ ਗਏ।
 ਸਗਰੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਭਏ ॥ ੧੬ ॥
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਤੁਮ ਤਹਾਂ ਬਿਤਾਯੋ।
 ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਾਰਜ ਸੁਫਲਾਯੋ।
 ਥੇਰੇ ਮਾਸ ਆਨਿ ਅਬਿ ਰਹੇ।
 ਤੂਰਨ ਜੈਬੋ ਪੁਨ ਚਿਤ ਚਹੇ ॥ ੧੭ ॥
 ਸੰਗਤ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਦਰਸ ਤੁਹਾਰਾ।
 ਚਾਹਤਿ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਬਾਸ ਉਦਾਰਾ।
 ਬਡੇ ਭਾਗ ਤਬਿ ਅਪਨੇ ਜਾਨੈ।
 ਰਾਵਰਿ ਨਿਕਟਿ ਬਾਸ ਜਬਿ ਠਾਨੈ’
 ॥ ੧੮ ॥

‘ਪਹਿਲਾਂ।

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਗਰੇ ਸਮੁਝਾਏ।
 ‘ਤਨ ਇਹ ਬਿਛਰਨਿ ਹਾਰ ਸਦਾਏ।
 ਹਮ ਸਮ ਦਰਸਨ ਬਾਲਿਕ ਗੁਰ ਕੇ।
 ਕਰਹੁ ਪਿਛਾਰੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਉਰ ਕੇ’ ॥ ੧੯ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਗੁਰ ਗੋਸਾਈਂ।
 ਭਈ ਨਿਸਾ ਸੁਪਤੇ ਸੁਖ ਪਾਈ।
 ਜਾਮ ਰਹੀ ਜਾਗੇ ਸੁਚ ਕਰਿ ਕੈ।
 ਮੱਜਨ ਠਾਨਿ ਧਯਾਨ ਕੋ ਧਰਿ ਕੈ ॥ ੨੦ ॥
 ਉਦਯੋ ਸੂਰ ਪਹਿਰੇ ਪਟ ਸਾਰੇ।
 ਹੁਤੇ ਤਯਾਰ’ ਪੁਨ ਕੀਨਿ ਅਹਾਰੇ।
 ਪੁੱਤ੍ਰ ਅੰਕ ਮੈਂ ਲੀਨਿ ਬਿਠਾਈ।
 ਕਰੇ ਦੁਲਾਰਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਵਧਾਈ ॥ ੨੧ ॥
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕੋ ਕਰਿ ਬੰਦਨ।
 ਗਮਨਿ ਚਹਯੋ ਪੁਨ ਦੋਸ਼ ਨਿਕੰਦਨ’।
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਗਰੇ ਮਿਲਿ ਆਇ।
 ਨਮੋ ਕਰਹਿ ਉਰ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਾਇ ॥ ੨੨ ॥

‘ਤਿਆਰ ਸੀ (ਭੋਜਨ)।

‘ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ।

ਘਰ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਜਬਿ ਗੁਰ ਜਾਈ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਹੁ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਈ।
 ‘ਆਜ ਨਿਕਟਿ ਹੀ ਕੀਜਹਿ ਡੇਰਾ।
 ਸੁਤ ਕੋ ਸੰਗ ਰਖਹੁ ਇਸ ਬੇਰਾ ॥ ੨੩ ॥
 ਭੋਰ ਹੋਤਿ ਪੁਨ ਗਮਹੁ ਅਗਾਰੀ।
 ਆਇੰ ਸਦਨ ਕੋ ਸਕਲ ਪਿਛਾਰੀ।’

‘ਫੇਰ ਸਾਰੇ (ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ) ਘਰ
 ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਹੋਏ ਅਸਵਾਰ।
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਬੰਦਨ ਧਾਰਿ ॥ ੨੪ ॥
 ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਸੁਤ ਕੋ ਮੁਖ ਦੇਖਿ।
 ਬਿਛੁਰਯੋ ਚਹੈ ਨ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸ਼ੇਖ।
 ਆਸ਼ਿਖ ਦੇਤੀ ਪੌਰ ਬਿਰੀ ਹੈ।
 ਚਹਤਿ ਸ਼੍ਰੇਯ, ਨਹਿ ਅੱਸੂ ਢਰੀ ਹੈ।
 ॥ ੨੫ ॥

‘ਹੰਝੂ ਨਹੀਂ ਕੇਰਦੀ (ਕਿ ਅਪਸ਼ਗਨ ਨਾ ਹੋਵੇ)।

ਮਿਲਨਿ ਅੰਤ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨਿ।
 ਦਰਸਨ ਦੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ।
 ਗਮਨਤਿ ਗੁਜਰੀ ਜੁਗ ਕਰ ਬੰਦੇ।
 ਬੰਦਨ ਕਰਤਿ ਚਹਤਿ ਸੁਖਕੰਦੇ। ॥ ੨੬ ॥

‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

‘ਸੁਖ ਕੰਦ ਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਚਾਹ ਕਰਕੇ ਬੰਦਨ ਕਰਦੇ ਹਨ
 (ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ)।

ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਗਮਨੇ ਘਰ ਕੋ ਤਯਾਗਾ।
 ਸੰਗ ਅਏ ਜਿਨ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗਾ।
 ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜਬਿ ਆਏ।
 ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਸੰਗ ਲਜਾਏ ॥ ੨੭ ॥
 ਪਟਣਾ ਪੁਰਿ ਬਿਸਾਲ ਹੀ ਬਸੈ।
 ਧਨੀ ਅਨੇਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਲਸੈ।
 ਨਗਰ ਬੀਚ ਹੀ ਡੇਰਾ ਕੀਨਿ।
 ਸੁਤ ਜੁਤਿ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗਹਿ ਚੀਨ ॥ ੨੮ ॥
 ਪੀਛੇ ਸਿਖ ਪਹੁੰਚੇ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਮਿਲਹਿ ਅਨੇਕ ਅਕੋਰਨਿ ਲਜਾਇ।
 ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ।
 ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਿ ਸੰਗ ਬਖਾਨਿ ॥ ੨੯ ॥
 ਸਦਨ ਜਾਨਿ ਕੋ ਸਕਲ ਹਟਾਏ।
 ਨਿਸਾ ਪਰੀ ਤੇ ਗੁਰ ਸੁਪਤਾਏ।

‘ਸਾਰੇ (ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ) ਮੋੜੇ।

ਜਾਗੇ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨਹਿ ਠਾਨੇ।

ਸੁਤ ਸੋਂ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ

॥ ੩੦ ॥

ਕਰਜੋ ਪਯਾਰ ਦੇ ਕਰਿ ਸੰਗ ਦਾਸ।

ਕਰੇ ਪਠਾਵਨਿ ਤਬਹਿ ਅਵਾਸ।

ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਪਿਤਾ ਕੋ ਗਏ।

‘ਆਇੰ ਤੁਰਤ ਹਮ’ ਕਹਿਬੋ ਕਿਯੋ। ^{‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ) ਕਿਹਾ।}

॥ ੩੧ ॥

ਜਾਇ ਮਾਤ ਸੋਂ ਨਿਸਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।

ਦਾਦੀ ਸਹਿਤ ਕੀਨਿ ਬੱਖਯਾਤ।

ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ।

ਕਰਹਿ ਸੁਨਾਵਨਿ ਬੈਠਿ ਅਵਾਸ ॥ ੩੨ ॥

‘ਬੋਰਨਿ ਦਿਨ ਮਹਿ ਹਮ ਗਮਨੈ ਹੈਂ।

ਜਾਇੰ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਰਹੈਂ ਹੈਂ।’

^{‘ਰਹਾਂਗੇ।}

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਚੰਚਲਤਾ ਸਾਥ।

ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਸੋਂ ਭਾਖਹਿ ਨਾਥ ॥ ੩੩ ॥

ਇਤਿ ਦਿਸ਼ਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਰਿ ਮਜਲਾ ਸਥਾਨਾ।

^{‘ਮਜਲਾਂ ਮਾਰਦੇ।}

ਕਹਿ ਲਗਿ ਕਹੈਂ ਪੰਥ ਕੀ ਕਥਾ।

ਡੇਰਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕੀਨਸਿ ਜਥਾ ॥ ੩੪ ॥

ਜਹਿ ਨਿਸ ਬਿਰਹਿ ਸਿਵਰ ਕੋ ਘਾਲਹਿ।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਤਤਕਾਲਹਿ।

ਅਰਪਿ ਅਕੋਰਨ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

ਦਰਸਨ ਕਰਹਿ ਲਹਹਿ ਸੁਖ ਸਾਰਾ

॥ ੩੫ ॥

ਇਮ ਹੀ ਕਰਤਿ ਉਲੰਘਿ ਮਗ ਆਏ।

ਤਰਿ ਜਮਨਾ ਕੋ ਅੱਗ੍ਹ ਸਿਧਾਏ।

ਸਿੱਖੀ ਬਿਸਤਾਰਤਿ ਜਹਿ ਕਹਾਂ।

ਸੱਤਿਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਮਹਾਂ ॥ ੩੬ ॥

ਰੋਪੜ ਨਗਰ ਉਲੰਘਨਿ ਕਰਿ ਕੈ।

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਪਹੁੰਚੈ ਮਗ ਚਰਿ ਕੈ।

^{‘ਰਸਤਾ ਵਿਚਰ ਕੇ, ਚੱਲ ਕੇ।}

ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਅਰੁ ਸੰਗ ਫਕੀਰ।

ਦੇਖਨਿ ਕਰਜੋ ਦੇਸ਼ ਗੁਰ ਧੀਰ ॥ ੩੭ ॥

ਮਤੀ ਦਾਸ ਇਕ ਸੰਗ ਦਿਵਾਨ।

ਚਾਰ ਪੰਚ ਹੈਂ ਰੁਚਿਰ ਕਿਕਾਨ।

ਕਰਤਿ ਮਜਲ ਦੇ ਘਾਸ ਨਿਹਾਰੀ।

'ਸੁਹਣੇ ਘੋੜੇ।

'ਗੁੜ ਤੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਆਟਾ ਮਿਲਾਕੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਜੋ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਦਾਨਾ ਖਾਹਿੰ ਚਲਹਿੰ ਥਲ ਭਾਰੀ ॥ ੩੮ ॥

ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ।

ਸੂਰਜ ਮਲ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੇਮ ਘਨੇਰਾ।

ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ।

ਤੀਰਥ ਕਰਨਿ ਕਥਾ ਪੁਨ ਪ੍ਰਾਹੀ ॥ ੩੯ ॥

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜਨਮ ਬਖਾਨਾ।

‘ਆਯੋ ਚਹਤਿ ਆਪਨੇ ਥਾਨਾ।

ਹਮ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕਰਿ ਕੈ ਬਾਸ।

ਪੁਨਹਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪਠਿ ਤਿਨ ਪਾਸ

॥ ੪੦ ॥

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਜਿਯਤ’ ਬਤਾਏ।

ਸੁਨਿ ਸੂਰਜਮਲ ਉਰ ਹਰਖਾਏ।

ਪੁਨ ਉਠਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਥਾਨ।

ਜਾਇ ਜੋਰਿ ਕਰ ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ॥ ੪੧ ॥

ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਥਲ ਗਏ।

ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਪੁਰਿ ਆਵਿਤ ਭਏ।

ਨਿਸਾ ਬਸੇ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।

ਸੂਰਜ ਮਲ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਸਾਦਰ ॥ ੪੨ ॥

ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪਨੇ ਆਨਿ ਮਿਲਾਏ।

ਗੁਰ ਬੂਝੈਂ ‘ਕਯਾ ਨਾਮ ਰਖਾਏ?’

‘ਏਕ ਗੁਲਾਬਰਾਇ ਹੈ ਨਾਮੁ।

ਸ਼ਾਮ ਦਾਸ ਦੂਸਰ ਅਭਿਰਾਮੁ’ ॥ ੪੩ ॥

ਤਿਨਹੁ ਬਿਭੂਖਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਏ।

ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਕਿਏ।

ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਹੁਰ ਤਿਨ ਦੀਨਿ।

ਨਿਜ ਸੁਤ ਸੋਂ ਮਿਲਿਬੋ ਇਨ ਚੀਨਿ।

॥ ੪੪ ॥

'ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ (ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਨਾਲ ਜਾਣਿਆਂ।

ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਕੇ ਸਾਥ।
 ਚਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰੇ ਗੁਰ ਨਾਥ।
 ਪੰਚ ਕੋਸ ਪਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਈ।
 ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਜਾ ਆਈ ਅਗੁਵਾਈ ॥ ੪੫ ॥
 ਦੇ ਕਰਿ ਦਰਬਾਦਿਕ ਆਕੋਰ।
 ਮਿਲੇ ਸਕਲ ਬੰਦਤਿ ਕਰ ਜੋਰਿ।
 ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸਨ ਗੁਰ ਸਭਿ ਕੋ ਕਰੈਂ।
 ‘ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ਤੇ ਸੁਖ ਧਰੈਂ’ ॥ ੪੬ ॥
 ਸਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਲੇ ਆਏ।
 ਭਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਦਨ ਮਹਿ ਜਾਏ।
 ਅਧਿਕ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਹੋਵਾ।
 ਨਰ ਨਾਰਿਨਿ ਗਨ ਦਰਸਨ ਜੋਵਾ
 ॥ ੪੭ ॥
 ਬਹੁ ਪਕਵਾਨ ਬਨਕ ਲੇ ਆਏ।
 ਹੂ ਅਰਦਾਸ ਬੰਟਿ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਜਥਾ ਪਾਇ ਪਤਿ ਕੋ ਚਿਰਕਾਲ।
 ਹਰਖ ਮਾਨਤੀ ਤ੍ਰਿਯਾ ਬਿਸਾਲ ॥ ੪੮ ॥
 ਤਿਮ ਨਗਰੀ ਕੇ ਲੋਕ ਅਨੰਦੇ।
 ਸਭਿਨਿ ਆਨਿ ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਬੰਦੇ।
 ਹੋਇ ਸੁਚਿਤ ਗੁਰ ਸਿਵਰ ਲਗਾਯੋ।
 ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਅਹਾਰ ਕਰਿਵਾਯੋ ॥ ੪੯ ॥
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਏ।
 ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਜਾਗੇ ਮਜਨਾਏ।
 ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਆਇ ਸਭਿ ਕੋਈ।
 ਜਿਸ ਜਿਸ ਕੋ ਜਬਿ ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਹੋਇ
 ॥ ੫੦ ॥
 ਮਿਲਹਿ ਆਨਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੇ।
 ਪਸਰਿ ਗਈ ਸੁਧਿ ਦੇਸ਼ ਉਦਾਰੇ।
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਚਲੇ ਆਇ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਸਹਿਤ ਮਸੰਦ ਮਿਲਹਿ ਹਰਖਾਏ ॥ ੫੧ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਚਲਿ ਗਏ।
 ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਅਰਪਤਿ ਭਏ।

‘ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਲਵਾਇਆ।

ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ^੧ ਬੰਸ ਬਿਖੈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ। 'ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ।
 ਆਨਿ ਬਾਜ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ॥ ੫੨ ॥
 ਲਵਪੁਰਿ ਕੇ ਇਕ ਧਨੁਖ ਮਹਾਨਾ।
 ਅਰਪਯੋ ਤਰਕਸ਼ ਭਰਿ ਖਰ ਬਾਨਾ।
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਭੇਟ ਚਢਾਈ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਾਦਰ ਲੀਨਿ ਬਿਠਾਈ ॥ ੫੩ ॥
 ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਸਭਿ ਸਤਿਕਾਰੇ।
 ਜਥਾ ਜੋਗ ਕਹਿ ਦਿਯੋ ਅਹਾਰੇ।
 ਕਾਬਲ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਦਰਬ ਸਮੇਤ ਮਸੰਦ ਸੁ ਆਏ ॥ ੫੪ ॥
 ਕਹਿ ਲੋ ਕਹੋਂ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਆਵੈਂ।
 ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਧਾਵੈਂ।
 ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੇ ਕਰਹਿ ਬਿਸਰਜਨ।
 ਜੋ ਜਿਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਤਹਿ ਤੋ ਤਤਛਿਨ
 ॥ ੫੫ ॥
 ਰਹਯੋ ਨਿਕਟ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਭਾਈ।
 ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਪਰ ਮਿਲੈਂ ਗਨ ਆਈ।
 ਸੰਗਤਿ ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਬੀਤਯੋ ਰਹਤਿ ਜਬਹਿ ਚਿਰਕਾਲਾ
 ॥ ੫੬ ॥
 ਹੋਤਿ ਕੀਰਤਨ ਲਗਹਿ ਦਿਵਾਨ।
 ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਉਧਰੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਹਾਨ।
 ਸੋ ਭੀ ਗਨੇ ਨ ਜੈ ਹੈਂ ਮੋ ਤੇ।
 ਆਇ ਅਨੇਕ ਨਏ ਸਿਖ ਹੋਤੇ ॥ ੫੭ ॥
 ਇਮ ਸੁਖ ਪਾਇ ਬਿਤਾਯਹੁ ਕਾਲਾ।
 ਸੁਤ ਕੋ ਸਿਮਰਤਿ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
 -ਆਇ ਆਪਨੋ ਨਗਰ ਸੰਭਾਰਹਿ।
 ਹਮ ਜਹਿ ਜਾਨੋਂ ਤਹਾਂ ਸਿਧਾਰਹਿ-
 ॥ ੫੮ ॥
 ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਅਖਿਲ ਹਵਾਲ।
 'ਪਠਿ ਕਰਿ ਚਲਹੁ ਬਿਲਮ ਸਭਿ ਟਾਲਿ।
 ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਆਇਬੋ ਕਰੀਯਹਿ।

ਪਹੁੰਚਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਅਪਨਿ ਸੰਭਰੀਯਹਿ’

॥ ੫੯ ॥

ਲੇ ਕਰਿ ਸਿੱਖ ਪਠਯੋ ਮਗ ਚਾਲਿ।

ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਕੋ ਨਾਮ ਸੰਭਾਲਿ।

^੧ਯਾਦ ਕਰਕੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਬਸੇ ਉਧਾਰਹਿ ਦਾਸ।

ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ॥ ੬੦ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਗਮਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੬ ॥

੨੭. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]

੨੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੮

ਦੋਹਰਾ:

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਬਸਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹਿ।
ਸਮਾ ਬਿਤਾਵਤਿ ਸੁਖ ਸਹਿਤ,
ਦਾਸਨਿ ਸ਼੍ਰੇਯ ਸੁ ਚਾਹਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਬਹੁ ਗਹੀ ਕੁਚਾਲੀ।
ਸ਼ਰਾ ਚਲਾਵਤਿ ਜਗਤ ਬਿਸਾਲੀ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਪਰ ਬਹੁ ਬਲ ਕੋ ਪਾਯੋ।
ਚਾਹਤਿ ਸਭ ਕੋ ਧਰਮ ਨਸਾਯੋ ॥ ੨ ॥

‘ਸਗਰੇ ਨਰ ਮੈਂ ਤੁਰਕ ਬਨਾਵੋਂ।
ਬਹੁਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿ ਭਲੇ ਚਲਾਵੋਂ।
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬਿਨਾ ਦੋਸ਼ਕ ਮਹਿ ਪਰੈਂ।
ਨਹਿ ਇਮਾਨ ਕੋ ਨੀਕੇ ਧਰੈਂ ॥ ੩ ॥

ਭਯੋ ਮੁਹੰਮਦ ਪਸ਼ਚਮ ਦੇਸ਼।
ਤਿਤ ਤੁਰਕਾਨੇ ਓਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਕਿਤ ਕਿਤ ਹਿੰਦੂ ਰਹੈ ਨਿਜੋਰ।

¹ਕਮਜ਼ੋਰ।

ਤੁਰਕ ਕਰੋਂ ਪੂਰਬ ਤਿਸ ਓਰ ॥ ੪ ॥
ਉਤ ਤੇ ਹੋਵਤਿ ਆਵਤਿ ਸਾਰੇ।
ਇਤ ਤੇ ਪਿਖਿ ਹੁਇੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਝਾਰੇ।’

¹ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਸੰਗ ਮੌਲਵੀ ਮਸਲਤ ਠਾਨੀ।
ਸਭਿਨਿ ਸਰਾਹਯੋ ‘ਨੀਕ ਬਖਾਨੀ’ ॥ ੫ ॥
ਲਿਖਿ ਪਰਵਾਨੇ ਪੁਨਹਿ ਪਠਾਏ।

ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿਧਾਏ।
ਸੂਬਾ ਤਿਹਠਾਂ ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ।
ਕਰਤਿ ਹੁਕਮ ਸੋਂ ਸਗਰੇ ਜ਼ੇਰ। ॥ ੬ ॥

¹ਸ਼ੇਰ ਅਫਗਨ।¹ਅਧੀਨ।

ਰੰਕ ਦੇਸ਼ ਧਨ ਹਾਕਮ ਲੇਤਿ ॥
ਦਾਰਿਦ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਜਾ ਨਿਕੇਤ।
ਪਠਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਜਬਿ ਪਰਵਾਨਾ।

¹ਕੰਗਾਲਤਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਘਰੀਂ।

–ਕਰਹੁ ਤੁਰਕ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨਾ ॥ ੭ ॥

ਧਨ ਧਰਨੀ ਲਾਲਚ ਦਿਖਰਾਵਹੁ।
 ਬਨਹੁ ਤੁਰਕ ਸਭਿਹੁ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਨ ਕੋ ਬਿਰਮਾਇ।
 ਮੁਖ ਤੇ ਮਾਧੁਰ ਬਾਕ ਸੁਨਾਇ ॥ ੮ ॥
 ਬਹੁਰ ਓਜ ਕੋ ਦਾਬਾ ਦੇਹੁ।
 ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਹੁ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿ ਲੇਹੁ।
 ਬਹੁ ਜਬਰੀ ਨਹਿ ਜਾਨੀ ਪਰੈ।
 ਦੀਜੈ ਬਜਾਹ ਲਾਲਸਾ ਧਰੈ ॥ ੯ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਬਿਖੈ ਦਿਢ ਜੇਈ।
 ਧਨ ਅਰੁ ਬੁਧਿ ਮਹਿ ਦੀਰਘ ਕੇਈ।
 ਦਿਜ ਆਦਿਕ ਜੇ ਹੈਂ ਇਸ ਦੇਸ਼।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਅਸ਼ੇਸ਼- ॥ ੧੦ ॥
 ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹੁ ਮਤਿ ਜਾਨੀ।
 ਦਿਜ ਬੁਲਾਇ ਗਨ ਸੰਗ ਬਖਾਨੀ।
 ਜੋ ਬੁਧਿ ਮਹਿ ਅਰੁ ਧਨ ਮਹਿ ਭਾਰੇ।
 ਸਕਲ ਆਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰੇ ॥ ੧੧ ॥
 ‘ਕਾਗਦ ਪਠਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਲਿਹੁ ਦੇਖਿ।
 -ਬਡਿਆਈ ਕਹੁ ਦੇਹਿ ਬਿਸ਼ੇਖ-।’
 ਸੁਨਿ ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਗਨ ਮਨ ਦੁਖ ਪਾਏ।
 ਕੁਛ ਨਹਿ ਕਹਯੋ ਗਯੋ, ਪਛੁਤਾਏ
 ॥ ੧੨ ॥
 ਸੋਚਤਿ ਚਿਰੰਕਾਲ ਲਗਿ ਰਹੇ।
 ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਹੇਤੁ ਪੁਨ ਕਹੇ।
 ‘ਪ੍ਰਥਮ ਕਿਨਹੁ ਨਹਿ ਕੀਨਸਿ ਐਸੇ।
 ਜੋਰਾਵਰੀ ਚਹੁ ਅਬਿ ਜੈਸੇ ॥ ੧੩ ॥
 ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਤਜਹਿ ਕਿਮ ਸੋਇ।
 ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਰਚੀ ਤਬਿ ਕੋ ਇਹ ਜੋਇ।
 ਕਰਹੁ ਓਜ ਦੀਜੈ ਸਭਿ ਮਾਰੇ।
 ਨਹਿ ਕੈਸੇ ਹਮ ਜਨਮ ਬਿਗਾਰੇ ॥ ੧੪ ॥
 ਰਾਖਹਿ ਧਰਮ ਮਰਨ ਲੋ ਸੋਈ।
 ਕੌਨ ਕੂਰ ਕੋ ਜੀਵਨ ਹੋਈ।’
 ਇਮ ਕਹਿ ਅਪਨੇ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।

‘ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ।

‘ਭੂਠ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕੌਣ ਜੀਵੇ?’।

ਜੇ ਦਿਢ ਹੁਤੇ ਧਰਮ ਧਨ ਭਾਰੇ' ॥ ੧੫ ॥ 'ਧਰਮੀ ਤੇ ਧਨੀ।

ਪੁਨ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਜਬੈ।
ਗਈ ਤਗੀਦ ਸਾਹੁ ਕੀ ਤਬੈ।
ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਡਰਯੋ ਰਿਸ ਕੀਨਿ।
ਬੁਧਿ ਕਰਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਰ ਚੀਨ
॥ ੧੬ ॥

-ਜੇ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਮਹਿ ਹਿੰਦੂ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਰਕ ਤਿਨ ਕਰੋਂ ਬਿਲੰਦ-।
ਪਰਬਤ ਬਾਸੀ ਦਿਜ ਸਮੁਦਾਏ।
ਕੇਤਿਕ ਖੜ੍ਹੀ ਸਦਨ ਬਸਾਏ ॥ ੧੭ ॥
ਤਹਿ ਚਢਿ ਆਇ ਜ਼ੋਰ ਕੋ ਘਾਲਾ।
ਕੀਨੋ ਤਿਨ ਕੋ ਤੁਰਕ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬੀਸ ਤੀਸ ਕੋਸਨ ਮਹਿ ਜੋਇ।
ਇਕ ਦਿਨ ਸਕਲ ਏਕਠੇ ਜੋਇ ॥ ੧੮ ॥
ਕਰੇ ਉਤਾਰਨਿ ਸਰਬ ਜਨੇਊ।
ਤੋਲ ਸਵਾ ਮਨ ਹੋਯਸਿ ਤੇਊ।
ਤਿਸ ਦਿਨ ਤੁਰਕ ਭਏ ਹੈਂ ਸਾਰੇ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਹਾਹਾਕਾਰ ਉਚਾਰੇ ॥ ੧੯ ॥

ਖੱਖੇ' ਨਾਮ ਭਯੋ ਖੜ੍ਹੀਨ।
ਭੰਭੇ ਨਾਮ ਦਿਜਨ ਕੋ ਕੀਨਿ।
ਪੁਰਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੀਰ ਗਿਰ ਜੋਏ।
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਤੁਰਕ ਸੁ ਹੋਏ
॥ ੨੦ ॥

'ਖੱਖੇ ਮੁਸਲਮਾਨ।

ਦਰਬ ਆਦਿ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਜੇਤੀ।
ਘਰ ਤੁਰਕਨਿ ਕੇ ਬਿਰਧੀ ਤੇਤੀ।
ਇਮ ਅੜ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਜਬਿ ਟੂਟੀ।
ਸੰਸੇਮਾਨ ਭਏ ਧ੍ਰਿਤਿ ਛੂਟੀ ॥ ੨੧ ॥
ਬਹੁਰ ਬ੍ਰਿੱਪੁ ਪੁਰਿ ਕੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਗਰੇ ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਬੁਲਾਏ।
ਕਹਯੋ ਜ਼ੋਰ ਕਰਿ 'ਕਲਮਾ ਪਠੋ।

ਸਰਹਿ ਨ ਕਹਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੇ ਨਠੋ' ॥ ੨੨ ॥ 'ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਨੱਠਿਆਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬਨੇਗਾ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਚਿੰਤਾ।

ਭਏ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਹੈਂ ਬਿਰਤੰਤਾ।

‘ਅਪਰ ਉਪਾਇ ਨ ਕੋ ਬਨਿ ਆਵੈ।

ਜਗਤ ਰਾਜ ਇਨ, ਥਾਉਂ ਨ ਪਾਵੈਂ।’ ^{‘ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ (ਲੁਕਣ ਨੂੰ ਹੋਰ) ਕਿਤੇ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।}

॥ ੨੩ ॥

ਮਿਲਹੁ ਚਲਹੁ ਅਮਰੇਸੁਰ ਥਾਨ।

^{‘ਅਮਰਨਾਥ ਥਾਨ।}

ਦਿਹੁ ਧਰਨਾ। ਤਜਿ ਖਾਨ ਰੁ ਪਾਨ।

^{‘ਹੱਠ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣਾ।}

ਤਹਿ ਮਰਿ ਰਹਹੁ ਕਿ ਰੁਦ੍ਰ ਰਿਝਾਵਹੁ।

–ਰਾਖਹਿ ਧਰਮ ਹਿੰਦੁ– ਬਰ ਪਾਵਹੁ

॥ ੨੪ ॥

ਤੁਰਕ ਸੰਗ ਕੀਜਹਿ ਤਕਰਾਰ।

ਇਕ ਦੁਇ ਮਾਸਨ ਕੋ ਧ੍ਰਿਤ ਧਾਰਿ।’

ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।

ਜਹਿ ਸੂਬਾ ਅਰੁ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੨੫ ॥

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਉਚਾਰਾ।

‘ਖਟ ਮਾਸਨਿ ਬੰਧਹੁ ਤਕਰਾਰਾ।

ਜਤਨ ਜਿਤਿਕ ਹਮ ਤੇ ਹੁਇ ਜਾਇ।

ਸੋ ਕਰਿ ਲੇਹਿ ਜਿ ਧਰਮ ਰਹਾਇ

॥ ੨੬ ॥

ਨਾਂਹਿ ਤ ਹਮ ਮਾਨਹਿ ਜਿਮ ਕਹੋ।

ਜਗਪਤਿ ਆਜ ਬਲੀ ਤੁਮ ਅਹੋ।’

ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਮਾਨਿ ਜਬਿ ਲੀਨੀ।

ਭਲੇ ਦਿਜਨ ਮਿਲਿ ਤਜਾਰੀ ਕੀਨੀ

॥ ੨੭ ॥

‘ਜੀਵਨ ਤੇ ਮਰਿਬੋ ਅਬਿ ਆਛੇ।

ਧਰਮ ਤਜਾਗਿਬੋ ਨਾਂਹਿਨ ਬਾਂਛੇ।’

ਇਮ ਹਠ ਕਰਿ ਪੁਰਿ ਕੇਤਿਕ ਕੋਸਾ।

ਅਮਰਨਾਥ ਗੇ ਧਾਰਿ ਭਰੋਸਾ ॥ ੨੮ ॥

ਤਜਿ ਕਰਿ ਖਾਨ ਪਾਨ ਧ੍ਰਿਤ ਧਰਿ ਕੈ।

ਬੈਠੇ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਮੱਜਨ ਕਰਿ ਕੈ।

ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਨਾਮ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਕਹੈਂ।

‘ਸੰਭੂ, ਚੰਦ੍ਰਚੂੜਾ, ਮ੍ਰਿੜ ਅਹੈਂ ॥ ੨੯ ॥

^{‘ਪਾ:-ਚੰਦ੍ਰ ਮੌਲ।}

ਨੀਲ ਕੰਠ, ਸੂਲੀ, ਹਰ, ਜਟੀ।

ਬਰਨ ਸੁ ਬਿਸਦ ਬਿਭੂਤੀ ਠਟੀ^੧।

^੧ਚਿਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਵਾਹ ਧਾਰੀ (ਮਲੀ) ਹੈ।

ਅੰਧਕ ਘਾਤਕ^੧, ਰੁਦ੍ਰ, ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ^੨।

^੧ਅੰਧਕ ਦੈਂਤ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ। ^੨ਤ੍ਰੈ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ = ਸ਼ਿਵ।

ਸੰਕਰ ਸੇਵਕ ਸੋਚ ਬਿਮੋਚਨ^੧ ॥ ੩੦ ॥

^੧ਜਨਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਤਪ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਤਾਪੈ।

ਹੋਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਲਪ ਜਪੁ ਜਾਪੈ।

ਮਹਾਂ ਦੇਵ, ਭਵ, ਭੱਦ੍ਰ, ਕਰੰਤਾ^੧।

^੧ਕਲਯਾਨ ਕਰਤਾ।

ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਹਰਜੋ^੧ ਤਿਮ ਬਿਘਨ ਹਰੰਤਾ

^੧ਜਿਸਨੇ (ਜਿਵੇਂ) ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ।

॥ ੩੧ ॥

ਜਗਤ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਥਾਪਤਿ ਰਹਜੋ।

ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਨਿ ਕੀ ਮਹਿ ਲਹਜੋ^੧।

^੧ਵਿਚ ਜਾਣਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਰਬਤੀ ਪਤਿ, ਪਾਨ ਪਿਨਾਕੂ^੧।

^੧ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਿਨਾਕ ਧਨੁਖ ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ।

ਕਰਹੁ ਚਹਹੁ ਜਿਮ ਕਹਿ ਇਕ ਵਾਕੂ^੧

^੧ਇਕ ਵਾਰ ਕਹਿਕੇ ਜੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

॥ ੩੨ ॥

ਜਬਿ ਸੂਰ ਗਨ ਕੋ ਅਪਦਾ ਆਵੈ।

ਦੀਨ ਹੋਇ ਤਵ ਸ਼ਰਨ ਸਿਧਾਵੈਂ।

ਅਪਨੇ ਭਗਤ ਜਾਨਿ ਸਮੁਦਾਇ।

ਬਲ ਬਿਸਾਲ ਤੇ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇ ॥ ੩੩ ॥

ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦੁਖ ਦਾਰਿਦ ਹਰਤਾ।

ਸੈਲ ਕਿਲਾਸ ਬਾਸ ਆਚਰਤਾ।

ਪ੍ਰਭੁ ਪਸ਼ੁਪਤਿ, ਈਸ਼ੁਰ, ਭਗਵਾਨੁ।

ਭੁਗਤਹਿ ਜਗ ਨਿਤ ਤੇਰੇ ਦਾਨ ॥ ੩੪ ॥

ਅਬਿ ਆਯੋ ਭੀਖਨ ਕਲਿ ਕਾਲ।

ਭਯੋ ਜਮਨ ਕੋ ਤੇਜ ਬਿਸਾਲ।

ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੋ ਨਾਸ਼ ਕਰੰਤਾ।

ਚਹਿਤ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਸਗਰੀ ਹੰਤਾ ॥ ੩੫ ॥

ਦਿਜਗਨ ਆਨਿ ਪਰੇ ਸ਼ਰਨਾਈ।

ਤੁਮ ਬਿਨ ਕੋ ਅਬਿ ਹੋਇ ਸਹਾਈ।

ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਕੋ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।

ਰਾਵਨ ਜਿਮ ਨਹਿ ਚਹਹੁ ਜਿ ਨਾਸਾ^੧

^੧ਰਾਵਣ ਵਾਂਙੂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ) ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ।

॥ ੩੬ ॥

ਤਉ ਧਰਮ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਭਾਰੀ।

ਬਨ ਸਹਾਇ ਅਬਿ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ।
ਨਤੁ ਸਭਿ ਏਕ ਮਈ ਹੁਇ ਜਾਵੈ।

ਸੁਰ ਗਨ ਕੀ ਪੂਜਾ ਬਿਨਸਾਵੈ ॥ ੩੭ ॥

ਬਿੱਪ੍ਰ ਦੀਨ ਬਨਿ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼ਰਨੀ।
ਕਰੁਨਾ ਕਰਹੁ ਧਰਮ ਰਹਿ ਧਰਨੀ। ’

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਦਿਜ ਨਾਮ ਰਟੰਤੇ।

ਧੂਪ ਦੀਪ ਬਹੁ ਬਲੀ ਚਢੰਤੇ ॥ ੩੮ ॥

ਪਰੇ ਕਰਹਿ ਡੰਡੋਤ ਘਨੇਰੀ।

ਬਹੁ ਬਿਨਤੀ ਬੋਲਹਿ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਿਨ ਨਿਸ ਦਿਨ ਰੋਵੈਂ।

ਬੈਠੇ ਇਕ ਆਸਨ, ਨਹਿ ਸੋਵੈਂ ॥ ੩੯ ॥

ਕਨਕ¹, ਅਰਕ², ਬਿਲ ਦਲ³ ਅਰਪੰਤੇ।

¹ਧਤੂਰਾ। ²ਅੱਕ। ³ਬਿੱਲ ਦੇ ਪੱਤੇ।

ਭੋਲਾ ਨਾਥ ਧਯਾਨ ਚਿਤਵੰਤੇ।

ਅਸ਼ਟ ਦਿਵਸ ਜਬਿ ਭਏ ਬਿਤੀਤ।

ਛੁਧਾ ਪਿਪਾਸਾ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਜੀਤਿ ॥ ੪੦ ॥

ਮੰਡਯੋ ਮਰਣ ਜਿਯਨਿ ਤਜਿ ਆਸਾ।

ਨਹਿ ਨਿਜ ਕਰਿ ਹੈਂ ਧਰਮ ਬਿਨਾਸਾ।

ਬਯਾਕੁਲ ਹੋਇ ਕਿਤਿਕ ਗਿਰ ਰਹੇ।

ਬਿਨਾ ਅਹਾਰ ਕਹਾਂ ਬਲ ਲਹੇ ॥ ੪੧ ॥

ਕਿਤਿਕ ਅਧਿਕ ਹਠ ਧਾਰੀ ਬਿੱਪ੍ਰ।

ਸੰਕਟ ਸਹੈਂ ਸਧੀਰ ਅਛਿੱਪ੍ਰ¹।

¹ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।

ਪੂਜਾ ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

ਪਰਹਿ ਨਿਰੰਤਰ ਜਲ ਕੀ ਧਾਰਾ ॥ ੪੨ ॥

ਧਰਹਿ ਧਯਾਨ ਜਿਸ ਪਰ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ।

ਪਾਰਬਤੀ ਅਰਧੰਗਿ ਸੁਚਾਲਾ¹।

¹ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਚਾਲ ਵਾਲੀ ਪਾਰਬਤੀ ਜਿਸਦੀ ਅਰਧੰਗੀ ਹੈ।

ਲਪਟੇ ਸਰਪ ਬਿਭੂਤ ਲਗਾਏ।

ਮੁੰਡਲ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਬਨਾਏ ॥ ੪੩ ॥

ਸੀਸ ਜਟਾ ਕੋ ਜੂਟਾ¹ ਉਤੰਗਾ।

¹ਜੂੜਾ।

ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਪ੍ਰਵਾਹਤਿ ਗੰਗਾ।

ਤ੍ਰਿਤਿਯ ਨੈਨ ਮੈਂ ਅਗਨਿ ਅਛਾਏ।

ਡਮਰੁ ਡਮੰਕਤਿ¹ ਕਰਿ ਮਹਿ ਬਾਏ ¹ਡੋਰੂ ਵਾਜਾ ਵਜਦਾ ਹੈ।

॥ ੪੪ ॥

ਰੂਪ ਅਮੰਗਲ ਮੰਗਲ ਕਰਿਤੇ।
ਇਸਿ ਬਿਧਿ ਧਯਾਨ ਅਧਿਕ ਦਿਜ
ਧਰਿਤੇ।
ਮਹਾਂਦੇਵ ਤਬਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਜਾਨਯੋਂ ਕਸ਼ਟ ਬਡੋ ਤਿਨ, ਸ੍ਵਾਮੀ ॥੪੫॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਕਸ਼ਮੀਰ ਦ੍ਵਿਜਨ ਪ੍ਰਸੰਗ’ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਸਪਤਿ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੭॥

੨੮. [ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]

੨੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੯

ਦੋਹਰਾ:

'ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ।

ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਲੋ ਦਿਜ ਭਏ, ਜਾਨੇ ਰਿਦੈ
ਤ੍ਰਿਨੈਨ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਪੱਤ੍ਰੀ ਪੱਤ੍ਰੀ ਬਿਖੇ, ਲਿਖਿ
ਉਪਾਇ ਕੇ ਬੈਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

-ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਗ ਗੁਰੂ ਬਿਸਾਲਾ।

ਅੱਪ੍ਰਮੇਯ ਸਮਰਥ ਕਲਿ ਕਾਲਾ।

ਤਿਨ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਯੋ ਜੋਇ।

ਕਾਜ ਤੁਮਾਰੇ ਸਾਰਹਿ ਸੋਇ ॥ ੨ ॥

ਇਹੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲੇ ਤੁਮ ਜਾਵਹੁ।

ਬ੍ਰਿਥਾ ਆਪਨੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਵਹੁ।

ਸੋ ਰਾਖਹਿਗੇ ਧਰਮ ਤੁਹਾਰਾ।

ਤਿਨ ਬਿਨ ਅਨ ਤੇ ਹੂੰ ਨ ਉਬਾਰਾ ॥ ੩ ॥

ਉਠਹੁ ਅਹਾਰ ਜਾਇ ਕਰਿ ਕਰੋ।

ਰਿਦੈ ਭਰੋਸਾ ਗੁਰ ਪਰ ਧਰੋ-।

ਜਹਿ ਦਿਜ ਬੈਠੇ ਮੰਡਲ ਕਰਿ ਕੈ।

'ਘੋਰਾ ਪਾ ਕੇ।

ਤ੍ਰਿਖਤ ਛੁਧਿਤ ਸੰਕਟ ਕੇ ਧਰਿ ਕੈ ॥ ੪ ॥

ਅਰਧ ਜਾਮ ਜਾਮਨਿ ਜਬਿ ਰਹੀ।

ਬਿੱਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਚ ਉਤਰੀ ਤਹੀਂ।

'ਚਿੱਠੀ) ਉੱਤਰੀ ਤਿੱਥੇ ਹੀ।

ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਸੂਰ ਉਜਿਆਰਾ।

ਪਰਯੋ ਸੁ ਕਾਗਦ ਸਭਿਨਿ ਨਿਹਾਰਾ

॥ ੫ ॥

ਹਾਥ ਉਠਾਇ ਬਿਲੋਕਾ ਖੋਲਾ।

'ਦੇਖ ਕੇ ਖੋਲਿਆ।

ਅੱਖਰ ਸੁੱਧ ਪਾਠ ਕਰਿ ਬੋਲਾ।

'ਸੁੱਧ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਬੋਲਣਾ ਕੀਤਾ।

ਜਾਨਿ ਅਚੰਭੈ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ।

ਪਠਤਿ ਸੁਨਤਿ ਸਭਿ ਹੂੰ ਇਕ ਥਾਏਂ

॥ ੬ ॥

ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਆਸ਼ੈ ਕੋ ਜਾਨਿ।

‘ਕੌਨ ਗੁਰੂ ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਬਖਾਨਿ?’

ਤਿਨ ਮਹੁ ਇਕ ਦਿਜ ਲਖਹਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
 ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰ ਭਗਵੰਤ ॥ ੭ ॥
 ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।
 ‘ਮੋ ਤੇ ਸੁਨਹੁ ਲਖੋਂ ਜਿਮ ਸਾਰਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਪੂਰਬ ਆਏ।
 ਬ੍ਰਿਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡ ਧਰਜੇ ਬੁਲਾਏ ॥ ੮ ॥
 ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਨਿਹਾਲ ਕਰਿ ਗਏ।
 ਪੰਚ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਿਨ ਕੇ ਬਰ ਭਏ।
 ਪੌਤ੍ਰਾ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਾਇ।
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਗਏ ਸਮਾਇ ॥ ੯ ॥
 ਤਿਨ ਸੁਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਏ ਹੈਂ।
 ਬਾਸ ਬੈਸ ਗੁਰੁ ਪੂਜ ਬਿਏ ਹੈਂ।
 ਸੰਮਤ ਦ੍ਰੈ ਗਾਦੀ ਪਰ ਰਹੇ।
 ਤਨ ਕੇ ਅੰਤ ਤਿਨਹੁ ਬਚ ਕਹੇ ॥ ੧੦ ॥
 -ਅਬਿ ਗੁਰ ਬਾਬਾ ਬਸਹਿ ਬਕਾਲੇ-।
 ਆਪ ਗਮਨ ਬੈਕੁੰਠ ਸਮਾਲੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਹੈਂ।
 ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਬਿਦਤਿ ਭਏ ਸਿਖ ਲਹੈਂ
 ॥ ੧੧ ॥
 ਤਿਨ ਢਿਗ ਚਲਹੁ, ਉਬਾਰਹਿ ਧਰਮ।
 ਤਜਿ ਕਰਿ ਲੋਕ ਸ਼ਰਮੁ ਅਰੁ ਭਰਮ।
 ਬਿਦਤ ਜਗਤ ਮਹਿ ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀਤੇ ਸਭਿ ਬਾਦੀ। ॥ ੧੨ ॥
 ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਕਾਲਾ।
 ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਕੋਸ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਸਿੱਖ ਸਹਾਇਕ।
 ਸੁਨਤਿ ਰਹੇ ਨਿਤ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ’
 ॥ ੧੩ ॥
 ਸੁਨਿ ਦਿਜ ਗਨ ਨਿਸ਼ਚੈ ਮਨ ਆਯੋ।
 ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਲਿਖਯੋ ਸਭਿਨਿ ਸੁਭ ਭਾਯੋ।
 ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਤਿਹ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕੇ।
 ਉਠੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਆਏ ਬਿਚ ਪੁਰਿ ਕੇ ॥ ੧੪ ॥

‘ਲੋਕਿਕ ਲਾਜ ਤੇ (ਮਨ ਯਾ ਕੁਲ ਦਾ) ਭਰਮ।

‘ਸਾਰੇ ਝਗੜਾਲੂ ਜਿੱਤੇ।

-ਪੂਰਬ ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਚਲੀਅਹਿ।
ਬੁਝਿ ਖੋਜਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋ ਮਿਲੀਅਹਿ-।
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਮੁੱਖਿ ਜੁ ਪੁਰਿ ਕੇ।
ਗਮਨੇ ਮਗ ਮਿਲਿਬੇ ਹਿਤ ਗੁਰ ਕੇ

^੧ਪੰਜਾਬ।

॥ ੧੫ ॥

ਉਲੰਘਿ ਪਹਾਰ ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ।
ਰਤਨ ਪੰਜਾਲ ਤਜਾਗਿ ਪਗ ਚਾਲਿ।
ਬਸੇ ਰਜੌਰੀਪੁਰਿ ਮਹਿ ਆਏ।
ਤਜਿ ਭਿੰਭਰ ਗਮਨੇ ਅਗਵਾਏ ॥ ੧੬ ॥

^੧ਨਾਮ ਪਹਾੜ ਦਾ।

^੧ਨਾਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾ ਪਹਾੜ।

^੧ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਜੋ ਜੰਮੂ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹੈ।

^੧ਰਿਆਸਤ ਜੰਮੂ ਦੀ ਇਕ ਤਹਿਸੀਲ। ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਭਿ ਪਹਾਰ ਉਲੰਘੇ ਪੁਨ ਦੇਸ਼।
ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਪਿਖਿ ਤਜਾਗਿ ਅਸੇਸ਼।
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ ਆਇ।
ਤਹਿ ਤੇ ਸੁਧਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਪਾਇ

॥ ੧੭ ॥

‘ਤੀਰਥ ਪੂਰਬ ਕੇ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
ਅਬਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਬਸੈ ਉਦਾਰੇ।
ਚਹੁ ਦਿਸ਼ਿ ਕੀ ਗਨ ਸੰਗਤਿ ਆਵੈ।
ਪਾਇ ਕਾਮਨਾ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈ ॥ ੧੮ ॥

ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ।

^੧ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦ।
ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਗੁਨ ਖਾਨੀ।
ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਧਾਮ ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨੀ’

॥ ੧੯ ॥

ਦਿਜ ਗਨ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਵਧੌ ਅਨੰਦ।
-ਰਾਖਹਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਪੈਜ ਬਿਲੰਦ-।
ਚਲੇ ਪੰਥ ਸਭਿ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੇ।
ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਮਹਿ ਦਰਸਨ ਗੁਰ ਕੇ

॥ ੨੦ ॥

ਪਿਖੀ ਬਿਪਾਸਾ ਸੁੰਦਰ ਸਲਿਤਾ।
ਜਿਸ ਮਹਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਬਹੁ ਚਲਤਾ।
ਚਢਿ ਤਰਨੀ ਪਰ ਤਰਿ ਪਰਿ ਤੀਰ।

^੧ਤਰ ਕਰਕੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗੇ।

ਖਰੇ ਜਾਇ ਭੇ ਦਿਜ ਉਰ ਧੀਰ ॥ ੨੧ ॥

ਦ੍ਵਾਬੇ ਦੇਸ਼ ਪੰਥ ਸਭਿ ਚਾਲੇ।

ਦੇਖੀ ਸਤ੍ਰੰਦ੍ਰਵ ਨਦੀ ਬਿਸਾਲੇ।

ਤਿਸੈ ਉਲੰਘਤਿ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।

ਸੁੰਦਰ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਜਿਸ ਥਾਇੰ ॥ ੨੨ ॥

ਸੁਭ ਸਥਾਨ ਪਿਖਿ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ।

ਪਗ ਪਖਾਰਿ ਸ਼੍ਰਮ ਹਤਯੋ ਬਡੇਰਾ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸ ਮਹਿ ਬਾਸੇ।

-ਮਿਲੈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਗੁਰਨਿ ਕੇ ਪਾਸੇ-

॥ ੨੩ ॥

ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਜਾਗ੍ਰਤਿ ਭਏ।

ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਸਰਬ ਨੇ ਕਿਏ।

ਖਟ ਕਰਮੀ ਪ੍ਰਿਯ ਧਰਮ ਚਹੰਤੇ।

¹ਖਟ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਬ੍ਰਾਹਮਣ।

ਘਸ ਚੰਦਨ ਕੋ ਤਿਲਕ ਲਗੰਤੇ ॥ ੨੪ ॥

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਲੈ ਉਪਹਾਰਾ।

ਪਹੁੰਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰਾ।

ਹੇਰਿ ਮੇਵਰੋ ਅੰਤਰ ਗਯੋ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬੋਲਤਿ ਭਯੋ ॥ ੨੫ ॥

‘ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਅਹੈ ਦੇਸ਼ ਕਸ਼ਮੀਰ।

ਤਹਿ ਕੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਖਰੇ ਦਰ ਭੀਰ।

ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਚਾਹਤਿ ਉਹ ਆਏ।

ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਪੰਡਿਤ ਸਮੁਦਾਏ’ ॥ ੨੬ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸੇ।

‘ਆਵਨ ਦੇਹੁ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਗ੍ਰਸੇ।

ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਲਜਾਏ ਹਮਹਿ ਸੰਦੇਸਾ।

ਜਥਾ ਜਗਤ ਸੁਖ ਲਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾ ॥ ੨੭ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਕਮਲਾਦਾਸ’।

¹ਕਮਲੀਆ।

ਗਯੋ ਹੁਤੋ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਘਾਸ।

ਤਿਸ ਕਰਿ ਸ਼ਿਵ ਨਿਜ ਭਸਮ ਪਠਾਈ।

ਤਿਮ ਹਮ ਨਿਕਟਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਆਈ’

॥ ੨੮ ॥

ਢਿਗ ਮਸੰਦ ਗਨ ਸੇਵਕ ਜੋਇ।

ਸੁਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਿਸਮੈ ਹੋਇ।
 ਜਿਨ ਬਚ ਮਹਿ ਆਸੈ ਗੰਭੀਰ।
 ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਤਿ ਬੈਠੇ ਤੀਰ ॥ ੨੯ ॥
 ਜਾਇ ਮੇਵਰੋ ਦਿਜ ਗਨ ਲਯਾਯੋ।
 ਸਭਿਨਿ ਆਇ ਨਿਜ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
 ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਆਦਿ ਦੁਸ਼ਾਲੇ।
 ਸੇਉ ਆਦਿ ਜੇ ਸ੍ਵਾਦ ਬਿਸਾਲੇ ॥ ੩੦ ॥
 ਕਰਿ ਦਰਸਨ ਸਗਰੇ ਹਰਖਾਏ।
 ਬੈਠੇ ਆਸਿਖਬਾਦ ਅਲਾਏ।
 ਕੁਸ਼ਲ ਅਨੰਦ ਬੂਝਿ ਕਰਿ ਤਿਨ ਕੋ।
 ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਇਮ ਕਰਜੋ ਬਚਨ ਕੋ
 ॥ ੩੧ ॥

‘ਕਹਹੁ ਦੇਸ ਅਪਨੇ ਕੀ ਬਾਤ।
 ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਤਹਾਂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ?
 ਅਬਿ ਕੇ ਤੁਮ ਬਹੁ ਵਿਦਯਾਵਾਨ।
 ਆਏ ਸੰਗ ਨ ਸੰਗਤਿ ਆਨ’ ॥ ੩੨ ॥
 ਸਭਿਨਿ ਜਾਤਿ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹਮਾਰੇ।
 ਮਿਲਿ ਆਵਤਿ ਸੋ ਬਿਧਿ ਨ ਨਿਹਾਰੇ’।
 ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਕੈ ਕਾਰਜ ਔਰ?
 ਮਿਲਿ ਆਏ ਤਜਿ ਕੈ ਨਿਜ ਠੌਰ’
 ॥ ੩੩ ॥

‘ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਏ।

‘ਉਹ ਬਿਧੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਦੀ।

ਸੁਨਤਿ ਦਿਜਨਿ ਕਰ ਜੋਰਿ ਉਚਾਰੀ।
 ‘ਹਸਤਾਮਲ ਜਿਮ ਜਾਨਹੁ ਸਾਰੀ।
 ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੋ ਅਖਿਲ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
 ਰਿਦੈ ਗਯਾਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਭਗਵੰਤ ! ॥ ੩੪ ॥
 ਤਊ ਹੁਕਮ ਬੂਝਨਿ ਹਿਤ ਕਯੋ।
 ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇਸ ਜਿਮ ਭਯੋ।
 ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੋ ਰਾਜ ਜਮਨ ਕੋ’।

‘ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ।

ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਜਾ ਲੇਤਿ ਧਨ ਗਨ ਕੋ ॥ ੩੫ ॥
 ਅਬਹਿ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਅਧਿਕ ਉਠਾਈ।
 ਚਾਹਤਿ ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਬਨਿ ਜਾਈ।
 ਦੇਸ ਪਹਾਰਨ ਕੋ ਸਭਿ ਜੇਈ।

ਧਰਮ ਬਿਗਾਰਿ ਜਮਨ ਭੇ ਤੇਈ ॥ ੩੬ ॥
 ਉਤਰੇ ਜੱਗ੍ਰਪਵੀਤ ਏਕ ਦਿਨ।
 ਤੋਲਨਿ ਕਰੇ ਸੁ ਭਏ ਸਵਾ ਮਨ।
 ਪੁਨ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਹਮ ਪਰ ਬਲ ਘਾਲਾ।
 -ਬਨਹੁ ਤੁਰਕ ਸਭਿ ਤਜਿ ਨਿਜ ਚਾਲਾ-
 ॥ ੩੭ ॥

ਖਸ਼ਟ ਮਾਸ ਕੋ ਕਰਿ ਤਕਰਾਰ¹।
 ਜਾਇ ਸ਼ਰਨ ਲੀਨਸਿ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ¹।
 ਅਸ਼ਟ ਦਿਵਸ ਬੈਠੇ ਤਹਿ ਰਹੇ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਿਨਹੂੰ ਨਹਿ ਲਹੇ ॥ ੩੮ ॥
 ਪ੍ਰਾਤਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤਹਿ ਤੇ ਪਾਈ।
 ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਤੁਮ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਈ।
 ਇਮ ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਆਗੇ ਧਰੀ।
 ‘ਪਠਹੁ ਆਪ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰੀ ॥ ੩੯ ॥

¹ਛੇਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
¹ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੀ।

ਗਜ ਸਮ¹ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਚਵਗੱਤਾ।
 ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਤਰੁ¹ ਕੋ ਪਿਖਿ ਮੱਤਾ²।
 ਤੋਰਨਿ ਮੂਲ ਉਖਾਰਜੋ ਜੋਵਤਿ¹।
 ਬਲੀ ਕੇਹਰੀ ਤੁਮਰੇ ਹੋਵਤਿ¹ ॥ ੪੦ ॥
 ਪਰੇ ਸ਼ਰਨ ਅਬਿ ਆਨਿ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਕਹੇ ਕਰਹੁ ਰਖਵਾਰੀ।
 ਰਾਵਰਿ ਬਿਨਾ ਆਨ ਨਹਿ ਕੋਈ।
 ਸਮਰਥ ਬਲੀ ਜੁ ਰੱਖਯਕ ਹੋਈ ॥ ੪੧ ॥
 ਏਕ ਆਸਰਾ ਆਪ ਗੁਸਾਈਂ।
 ਗਹਹੁ ਬਾਂਹੁ ਡੂਬਤਿ ਸਭਿ ਜਾਈਂ।
 ਨਿਜ ਕਰੁਨਾ ਤਰਨੀ ਬਰ ਧਰੋ¹।
 ਕਰਨ ਧਾਰ¹ ਬਨਿ ਪਾਰਹਿ ਕਰੋ ॥ ੪੨ ॥
 ਜਗ ਤੇ ਬਿਨਸਨਿ ਲਗਹਿ ਧਰਮ ਜਬਿ।
 ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਿਤਾਰ ਸੁ ਧਾਰਿ ਤੁਰਤ ਤਬਿ।
 ਬਨਹਿ ਸਹਾਇਕ ਲੇਹਿ ਉਬਾਰ।
 ਸੁਨੀਯਤਿ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨ ਮਝਾਰ ॥ ੪੩ ॥
 ਅਬਿ ਅਵਿਤਾਰ ਆਪ ਕੋ ਹੋਵਾ।
 ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਗਤ ਮੈਂ ਜੋਵਾ।

¹ਹਾਥੀ ਵਤ।
¹ਬ੍ਰਿਛ। ²ਅਸਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।
¹ਤੋੜਨ ਲਈ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਪੁੱਟਿਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
¹ਆਪ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਿਆਂ।

¹ਮੇਹਰ ਰੂਪੀ ਬੇੜੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਾਓ।
¹ਮਲਾਹ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਤੇ ਆਦਿਕ ਭਏ।
 ਚਿੱਤ੍ਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਚਲਿੱਤ੍ਰਨਿ ਕਿਏ। ॥ ੪੪ ॥ ^੧ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਅੰਕਤ ਕੀਤੇ। (ਅ) ਚਿਤ੍ਰ = ਸੁੰਦਰ।
 ਰਾਖਹੁ ਅਬਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਟੇਕ।
 ਨਾਂਹਿਤ ਜਗ ਮਹਿ ਰਹੈ ਨ ਏਕ।
 ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਜਬਿ ਸਗਰੇ ਹੋਇ।
 ਪੂਜਹਿ ਸੁਰ ਆਦਿਕ ਨਹਿ ਕੋਇ
 ॥ ੪੫ ॥
 ਹੋਮ ਜੱਗੜ ਸਗਰੇ ਬਿਨਸੈ ਹੈਂ।
 ਬਹੁਰ ਦੇਵ ਕਿਮ ਬਿਰਤਾ ਪੈ ਹੈਂ।
 ਪਰਹਿ ਮਹਾਂ ਦੁਰਭਿੱਛਾ^੧ ਘਨੇਰੇ। ^੧ਕਾਲ।
 ਜਗ ਭੀ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਤਿਸ ਬੇਰੇ
 ॥ ੪੬ ॥
 ਯਾਂ ਤੇ ਅਬਿ ਹੀ ਬਨਹੁ ਸਹਾਇ।
 ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੋ ਲੇਹੁ ਬਚਾਇ।
 ਸੁਰ ਆਦਿਕ ਕੀ ਰੱਛਾ ਹੋਇ।
 ਰਹੇ ਜਗਤ ਮਿਰਜਾਦਾ ਜੋਇ' ॥ ੪੭ ॥
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁ ਜੁਗਤਨਿ ਸਾਬ।
 ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਕੀਨਿ ਸੁਨਾਵਨਿ ਗਾਬ।
 ਅਧਿਕ ਦੁਖਾਤੁਰ ਸ਼ਰਨੀ ਪਰੈਂ।
 ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਹੁ ਉਸਤਤਿ ਕਰੈਂ ॥ ੪੮ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਿੱਪ੍ਰਨ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਅਸ਼ਟ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੮ ॥

੨੯. [ਅਹਿਦੀਆਂ ਦਾ ਟੁਰਨਾ]

੨੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੦

ਦੋਹਰਾ:

ਸੁਨਤਿ ਦਿਜਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਚਿਤਵਤਿ ਭਏ ਉਪਾਇ।
-ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਬਰ ਮਹਾਂ,
ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਬਡ ਪਾਇ- ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਤਿਸ ਕੋ ਬਨਹਿ ਮਿਟਾਵਨਿ ਜੈਸੇ।
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਤੈਸੇ।
ਕਿਤਿਕ ਦੇਰ ਗੁਰੂ ਤੂਸਨਿ ਠਾਨੀ।

ਪਿਖਿ ਮੁਖ ਸਭਾ ਨ ਕੋ ਕਹਿ ਬਾਨੀ। 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮੁਖ ਵੇਖ ਕੇ ਸਭਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ
ਬਾਣੀ ਨਾ ਕਹੀ।

॥ ੨ ॥
ਕਰ ਮਹਿ ਧਰੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਬਾਚੀ।
ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਲਿਖਤ ਦੇਖਿ ਹਿਤ ਰਾਚੀ।
ਪਠੀ ਸਕਲ ਹੀ ਠਾਨੀ ਮੌਨ।

'ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਰਚਨਾ ਪੜ੍ਹੀ।

ਦੇਖਤਿ ਰਹੇ ਨ ਬੋਲਯੋ ਕੌਨ ॥ ੩ ॥
ਚਤੁਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਤੂਸਨਿ ਰਹੇ।
ਨਹਿ ਉਪਾਇ ਕੋ ਉਰ ਮਹਿ ਲਹੇ।
-ਅਪਨੋ ਸਿਰ ਦੇ ਕੂਰੋ ਕਰੈਂ।
ਬਖਸ਼ਯੋ ਰਾਜ ਸਰਬ ਇਮ ਹਰੈਂ ॥ ੪ ॥
ਅਪਰ ਉਪਾਇ ਨ ਬਨਿ ਹੈ ਕੋਈ।
ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਚਾਰਯੋ ਸੋਈ-।
ਕਰ ਨਿਸ਼ਚੈ ਉਰ ਮਹਿ ਜਬਿ ਲਹਯੋ।
ਦਿਜ ਗਨ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਤਬਿ ਕਹਯੋ ॥ ੫ ॥
'ਬਿੱਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ! ਤੁਮ ਇਕਠੇ ਹੋਵਹੁ।
ਕਰਹੁ ਸਕੇਲਨ ਜਿਹ ਸੁਭ ਜੋਵਹੁ।
ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਕੋ ਸਕਲ ਪਯਾਨੋ।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਨਿਜ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਖਾਨੋ ॥ ੬ ॥
ਹਮਰੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ਜਜਮਾਨ।
ਤਿਨ ਤੇ ਕਰਹਿ ਖਾਨ ਅਰੁ ਪਾਨ।
ਰਹੈਂ ਅਲੰਬ ਸਦਾ ਹਮ ਤਾਂਹੂੰ।

ਦਾਨ ਅਨੇਕ ਬਿਧਿਨਿ ਲੇਂ ਜਾਹੂੰ ॥ ੭ ॥

ਤਿਨ ਮਹਿ ਲੀਜਹਿ ਨਾਮ ਹਮਾਰੇ।

-ਕਰਹੁ ਬੁਲਾਵਨਿ- ਸਕਲ ਉਚਾਰੇ।

-ਸੋ ਜਬ ਸੁਨਿ ਜਿਸ ਮਗ ਕੋ ਚਾਲੇਂ।

ਤਿਨ ਪੀਛੈ ਹਿੰਦੂ ਜਗ ਜਾਲੇ। ॥ ੮ ॥

ਕਜੋਂ ਤੁਮ ਸਭਿਨਿ ਸੰਗ ਇਮ ਕਹੋ।

ਏਕ ਮੂਲ ਸੋਂ ਇੱਛਯਾ ਲਹੋ-।

ਇਮ ਸੁਨਿ ਹਮਹਿ ਹਕਾਰਨਿ ਕਰਿ ਹੈ।

ਤਬਿ ਸਭਿ ਹਿੰਦੂਨਿ ਧਰਮ ਉਬਰਿ ਹੈਂ

॥ ੯ ॥

ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਰੱਛਯਾ ਕਰਹਿ ਤੁਮਾਰੀ।

ਸ਼ਿਵ ਉਚਰੀ ਸੋ ਹਮ ਉਰ ਧਾਰੀ। ’

ਇਮ ਉਪਾਇ ਸੁਨਿ ਦਿਜ ਸਮੁਦਾਏ।

‘ਧੰਨਜ ਧੰਨਜ’ ਕਹਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ

॥ ੧੦ ॥

ਕਹੀ ਗੁਰੂ ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਨ ਮਾਨੀ।

‘ਰਹਹਿ ਧਰਮ ਹਮ ਨਿਸਚੇ ਜਾਨੀ। ’

ਏਕ ਜਾਮ ਲਗਿ ਦਰਸਨ ਕੀਨਿ।

ਪੁਨ ਉਠਿ ਆਏ ਵਹਿਰ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ੧੧ ॥

ਇਕ ਦੁਇ ਦਿਨ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਬਾਸੇ।

ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਿਦੈ ਹੁਲਾਸੇ।

ਬਹੁਰ ਪਾਇ ਆਇਸੁ ਗੁਰ ਕੇਰੀ।

ਭਏ ਤਯਾਰ ਚਲਿਬੇ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥ ੧੨ ॥

ਅਪਰ ਬਿੱਪ੍ਰ ਬੁਧਿਵੰਤੇ ਜੇਈ।

ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਮੇਲੇ ਤੇਈ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੋਇ ਕਰਿ ਪੰਥ ਪਯਾਨੇ।

ਜਿਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਤੁਰਕੇਸ ਮਹਾਨੇ

॥ ੧੩ ॥

ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।

ਬਹੁ ਪੁਰਿ ਕੇ ਮਿਲਿ ਦ੍ਰਿਜ ਸਮੁਦਾਇ।

ਦੁਰਗ ਤੁਰਕ ਕੇ ਬਿਰੇ ਅਗਾਰੀ।

‘ਤਿੰਨ੍ਹਾਂ (ਛੱਤ੍ਰੀਆਂ) ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਬੀ ਲੈ ਲਵਿਓ।

‘ਸਾਰੇ ਇਹ ਕਹੋ (ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ) ਬੁਲਾਓ।

‘ਉਹ ਭਾਵ (ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ) ਜਦ ਸੁਣਕੇ ਜਿਸ ਰਾਹ ਚੱਲਣਗੇ।

‘ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜਗਤ ਦੇ ਤਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਬੂਝੇ^੧ ਅਪਨੀ ਬ੍ਰਿਥਾ ਉਚਾਰੀ ॥ ੧੪ ॥ 'ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਪੁੱਛਿਆਂ।
 'ਬਹੁ ਪੁਰਿ ਕੇ ਦਿਜ ਹਮ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਇ ਪੁਕਾਰੂ ਆਏ।
 ਬਾਦਸ਼ਾਹਿ ਜਬਿ ਸੁਨਹਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
 ਤਬਿਹੂੰ ਨਿਸਚੈ ਬਨਹਿ ਮਤੰਤ^੧ ॥ ੧੫ ॥ 'ਸਲਾਹ।
 ਜੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਦਿ ਗਨ ਦੇਸ਼।
 ਹੁਇ ਹਿੰਦੁਨਿ ਪਰ ਜੁਲਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਗਯੋ, ਸ਼ਾਹਿ ਲਖਿ ਮਰਜੀ^੧। 'ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਣਕੇ।
 ਕਰੀ ਅਰਜ਼ਬੇਗੀ ਤਬਿ ਅਰਜੀ^੧ ॥ ੧੬ ॥ 'ਅਰਜ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ।
 'ਹਜ਼ਰਤ ਸ਼ਾਹੁ ਸਲਾਮਤ ! ਸੁਨੀਯਹਿ।
 ਗਨ ਦੇਸ਼ਨਿ ਕੇ ਦਿਜ ਬਹੁ ਗਨੀਅਹਿ।
 ਪਾਇ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਆਇ ਪੁਕਾਰੂ।
 ਚਹਤਿ ਆਪ ਕੇ ਪਾਸ ਉਚਾਰੂ ॥ ੧੭ ॥
 ਪੁਰਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਦਿ ਤੇ ਆਏ।
 ਧਨ ਵਿੱਦਯਾ ਮਹਿ ਜੋ ਅਧਿਕਾਏ।
 ਜੋ ਨਰ ਗਨ ਮਹਿ ਹੈ ਪਰਧਾਨ।
 ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਦੀਰਘ ਬੁਧਿਵਾਨ^੧ ॥ ੧੮ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਅਵਿਰੰਗ ਬਿਚਾਰੇ।
 ਸ਼ਰਾ ਬਾਤ ਲਖਿ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰੇ।
 ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਕੋ ਦਿਜ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਪਹੁੰਚੇ ਜਮਨ ਸਭਾ ਲਗਿ ਜਾਇ^੧ ॥ ੧੯ ॥ 'ਤੁਰਕ ਦੀ ਸਭਾ ਤਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ।
 ਬੈਠੇ ਕਾਜੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਲਾਨੇ।
 ਗਨ ਉਮਰਾਵ ਮਹਾਂ ਮਨਮਾਨੇ^੧। 'ਮਨ ਦੇ ਹੰਕਾਰੀ।
 ਜਰੇ ਜਵਾਹਰ^੧ ਜੇਵਰ ਸਾਰੇ। 'ਪਾ:-ਜਰਾਵ।
 ਪਹਿਰੇ ਬਸਤ੍ਰ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਧਾਰੇ ॥ ੨੦ ॥
 ਝੁਕਿ ਝੁਕਿ ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਕੀਨਿ ਸਲਾਮ।
 ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰੇ ਖਰੇ ਤਮਾਮ।
 ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਸ਼ਾਹੁ ਤਵਾਜੈ ਹੋਵਾ।
 ਸੁਨਯੋ ਚਹੈ, ਇਮ ਜਬਿ ਹੂੰ ਜੋਵਾ^੧ ॥ ੨੧ ॥ 'ਜਦ ਡਿੱਠੇ ਨੇ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਵਲ ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ.....'
 ਭਏ ਸਧੀਰਜ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰੈਂ।
 'ਹੁਇ ਲਚਾਰ ਤੁਮ ਨਿਕਟਿ ਪੁਕਾਰੈਂ।

ਕਰਹਿ ਬਿਨਾਸਨ ਧਰਮ ਹਮਾਰੇ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਲੈ ਹੈਂ ਸ਼ਰਾ ਮਝਾਰੇ ॥ ੨੨ ॥

ਸੋ ਰਾਵਰਿ ਕੀ ਮਰਜੀ ਜਾਨੀ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਮ ਮਿਲਿ ਮਨ ਮਾਨੀ।

ਬਿਪ੍ਰਨਿ ਕੇ ਜਜਮਾਨ ਅਲੰਬ^੧।

^੧ਜਜਮਾਨ ਹੀ ਆਸਰਾ ਹਨ।

ਚਲਹਿ ਜੀਵਕਾ ਦੇਤਿ ਕਦੰਬ^੧ ॥ ੨੩ ॥

^੧ਸਾਰੇ (ਜਜਮਾਨ)।

ਤਿਨ ਤੇ ਦਾਨ ਲੇਨਿ ਅਧਿਕਾਰੀ।

ਛਪੀ ਨ ਇਹੁ ਕਛੁ ਜਗਤ ਮਝਾਰੀ।

ਸੋ ਹਿੰਦੂ ਜਜਮਾਨ ਘਨੇਰੇ।

ਸਭਿ ਮਹਿ ਛੱਤ੍ਰੀ ਅਹੈਂ ਬਡੇਰੇ ॥ ੨੪ ॥

ਤੁਮ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਜ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।

ਕਰਤਿ ਜੱਗਜ ਦੇ ਦਰਬ ਘਨੇਰਾ।

ਸੋ ਅਬਿ ਅਪਰ ਕ੍ਰਿਤ ਲਗਿ ਪਰੇ।

ਜਯੋਂ ਕਯੋਂ ਅਪਨਿ ਜੀਵਕਾ ਕਰੇ ॥ ੨੫ ॥

ਤਉ ਸਕਲ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।

ਛੱਤ੍ਰੀ ਬਡੇ ਔਰ ਸਮ ਨਾਂਹੀ^੧।

^੧ਹੋਰ ਉਹਨਾਂ ਸਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉੱਤਮ ਜਾਤੀ ਕਰਮ ਭਲੇਰੇ।

ਲਖਿਯਤਿ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਅਛੇਰੇ

॥ ੨੬ ॥

ਤਿਨ ਛੱਤ੍ਰੀਨ ਬਿਖੇ ਸਮ ਚਾਦਰ^੧।

^੧ਪੜਦਾ, ਓਹਲਾ, ਆਸਰਾ, ਓਟ।

ਸਭਿਨਿ ਬਡੇ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੀ ਦੀਰਘ ਗਾਦੀ।

ਥਿਰ ਹੈ ਸਿੱਖੀ ਕੀਨਿ ਅਬਾਦੀ ॥ ੨੭ ॥

ਜਗ ਕੇ ਪੂਜ ਬਿਦਤ ਚਹੂੰ ਓਰੇ।

ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਤਿ ਦ੍ਰੈ ਕਰਿ ਜੋਰੇ।

ਮਾਨਨੀਯ ਸਭਿ ਕੇ ਸਿਰਮੌਰ।

ਜਿਨ ਕੇ ਸਮ ਨਹਿ ਦੂਸਰ ਔਰ ॥ ੨੮ ॥

ਸੰਗਤਿ ਨਈ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਮਾਨਹਿ।

ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨਿ ਕੋ ਨਿਤ ਆਨਹਿ।

ਜਿਨ ਕੋ ਭਨਯੋ ਮਾਨ ਮਨ ਸਾਰੇ^੧।

^੧ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਮੰਨ ਕਰਕੇ।

ਚਹਤਿ ਲੋਕ ਦ੍ਰੈ ਰਹਿਨ ਸੁਖਾਰੇ ॥ ੨੯ ॥

ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵਹਿ।

ਆਵਤਿ ਜਾਤੇ ਗੁਨ ਗਨ ਗਾਵਹਿ।
ਕਰਹਿ ਕਿ ਕਹਹਿ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁਭ ਜੋਇ।
ਅੰਗੀਕਾਰ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਸੋਇ ॥ ੩੦ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਪਦ ਭਾਰੋ।
ਹਿੰਦੁ ਨਾਮ ਤਿਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੋ।
ਭਏ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿ ਅਤਿ ਪਰਧਾਨੁ।
ਧਰਹਿ ਸੁ ਧਰਮ ਜੁ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨੁ
॥ ੩੧ ॥

'ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਇਹ ਭਾਰੀ ਪਦਵੀ ਹੈ।

'ਭਾਵ, ਸਭ ਹਿੰਦੂ।

ਯਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਪੀਛੈ ਹਿੰਦਵਾਇਨ।
ਸਭਿ ਕੇ ਅੱਗ੍ਰੀ, ਪ੍ਰਭੂ, ਪਰਾਇਨ।

'ਸਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ।

'ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਹਨ, ਸ਼੍ਰਾਮੀ ਹਨ ਤੇ ਆਸਰਾ ਰੂਪ ਹਨ।

ਤਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿ ਲਜਾਵਹੁ।
ਨਿਜ ਮਤ ਕੋ ਈਮਾਨ ਰਖਾਵਹੁ ॥ ੩੨ ॥
ਬਹੁਰ ਨ ਤੁਮ ਕਿਸ ਕੋ ਕੁਛ ਕਹੀਯਹਿ।
ਬਨਹਿ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿ ਲਹੀਯਹਿ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਇਸ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਸ਼ਰਾ ਸਰਬ ਮਾਨਹਿ ਤਬਿ ਸਾਦਰ
॥ ੩੩ ॥

ਫੇਰ ਨ ਫੇਰਿ ਕਰਹਿ ਗੋ ਕੋਇ।
ਗੁਰ ਕੇ ਮਗ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿ ਹੋਇ।
ਪੁਨ ਹਮ ਸਮ ਕੀ ਗਿਨਤੀ ਕਹਾਂ।
ਬਿੱਪ੍ਰ ਜੀਵਕਾ ਬਸਿ ਜਹਿ ਕਹਾਂ ॥ ੩੪ ॥

'ਫੇਰ ਕੋਈ ਮੋੜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

'ਸਾਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ।

'ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਵੱਸ ਹਨ ਹਰ ਥਾਂਵੇਂ।

ਬਿਨਾ ਜੋਰ ਤੇ ਬਿਨਾ ਬਨਾਏ।
ਬਨਹਿ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ਸਮੁਦਾਏ।
ਜਹਾਂ ਏਕ ਤੇ ਕਾਰਜ ਹੋਇ।
ਬਹੁ ਕੋ ਕਸ਼ਟ ਨ ਦੈਹੈ ਕੋਇ ॥ ੩੫ ॥
ਕਹਿ ਕਰਿ ਪੂਰਬ ਤਿਨਹਿ ਬੁਲਾਵਹੁ।
ਨਿਜ ਮਰਜੀ ਗਰਜੀ ਸਮੁਝਾਵਹੁ।
ਜੌਂ ਕੌਂ ਕਰਿ ਬਲ ਛਲ ਸਮੁਦਾਇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਲਿਹੁ ਤੁਰਕ ਬਨਾਇ ॥ ੩੬ ॥
ਹੇਰਤਿ ਹੁਇ ਹੈਂ ਸਕਲ ਪਿਛਾਰੀ।
ਬਾਤ ਜਥਾਰਥ ਹਮਹੁ ਉਚਾਰੀ। '

'ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰਜ਼।

ਇਮ ਸੁਨਿ ਸਾਹੁ ਉਚਿਤ ਬਿਧਿ ਜਾਨੀ।

ਕਹਯੋ 'ਦਿਜਹੁ ਤੁਮ ਨੀਕ ਬਖਾਨੀ

॥ ੩੭ ॥

ਹੁਇ ਹੈ ਐਸੇ ਜਿਮ ਚਿਤ ਬਾਂਛੇ।

ਗੁਰੂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿ ਗਮਨਹਿ ਆਛੇ।

ਪੁਨ ਸਭਿ ਸਿੱਖਯ ਸੰਦੇਹ ਨ ਕਰੈਂ।

ਗੁਰ ਕੋ ਦੇਖਿ ਤੁਰਕਪਨ ਧਰੈਂ' ॥ ੩੮ ॥

ਸੁਨਤਿ ਸਾਹੁ ਰੁਖ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਲਾਨੇ।

ਕਾਜੀ ਅਰ ਉਮਰਾਵ ਬਖਾਨੇ।

'ਇਮ ਸੁਖੇਨ ਹੀ ਕਾਰਜ ਹੋਇ।

ਸਾਦਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਾਨਿ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥ ੩੯ ॥

ਅਜਮਤ ਸਹਤਿ ਹੋਇ ਬਿਚ ਦੀਨ।

ਸਭਿ ਜਗ ਬਿਖੈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬਡ ਪੀਨ'। 'ਤਕੜੀ।

ਅਸ ਮਸਲਤ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸਰਾਹੀ।

ਉਖਰਹਿ ਮੂਲ ਸੁ ਜਾਨਹਿ ਨਾਂਹੀ ॥ ੪੦ ॥

ਜਿਸ ਤੇ ਨਸਹਿ ਤੇਜ ਤੁਰਕਾਨਾ।

ਸੋ ਦਿਢ ਕਰਹਿ ਧਰਹਿ ਮਨ ਮਾਨਾ'। 'ਮਨ ਵਿਚ ਹੰਕਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਸੋਈ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਦੇ ਹਨ।

'ਗੁਰੂ ਹਕਾਰਹੁ' ਮਤਿ ਠਹਿਰਾਯੋ'। 'ਸਲਾਹ ਠਹਿਰਾਈ।

'ਆਵਹਿ ਰਾਮਰਾਇ ਜਿਮ ਆਯੋ

॥ ੪੧ ॥

ਪੂਰਬ ਗੁਰ ਸੋ ਗਏ ਸਮਾਇ।

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਬਹਿ ਬਤਾਇ। '

ਦੋ ਅਹਿਦੀ ਤਤਕਾਲ ਬੁਲਾਇ।

ਤਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਹੁਕਮ ਕਹਯੋ ਸਮੁਝਾਇ

॥ ੪੨ ॥

'ਬੂਝਿ ਦਿਜਨ ਸੋਂ ਬਸਿਬੇ ਗ੍ਰਾਮੂ।

ਸੋਢੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮੂ।

ਜਾਇ ਹਕਾਰਹੁ ਇਤ ਕੋ ਲਜਾਵਹੁ।

ਆਇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਭੇਤ ਕੋ ਪਾਵਹੁ ॥ ੪੩ ॥

ਕਹਹੁ, -ਦਿਖਾਵਨਿ ਅਜਮਤ ਕਰੈਂ।

ਕੈ ਹਮਰੇ ਅਨੁਸਰਤਾ' ਧਰੈਂ-। 'ਅਧੀਨਤਾ।

ਸੁਨਤਿ ਹੁਕਮ ਕੋ ਕੀਨਸਿ ਤਜਾਰੀ।

-ਨਾਮ ਅਨੰਦਪੁਰਿ- ਦਿਜਨ ਉਚਾਰੀ

॥ ੪੪ ॥

ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬਾਹਰ ਭਏ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਨਮੁਖ ਪੰਥ ਸਿਧਏ।

ਤੁਰਕ ਮੰਦ ਮਤਿ ਹੁਤੋ ਨੁਰੰਗਾ।

ਸੰਤ ਪੀਰ ਗੁਰ ਸਨ ਬਦਰੰਗਾ¹ ॥ ੪੫ ॥

¹ਬਦਰੰਗ = ਵਿਰੋਧੀ। [ਤਾਸ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਅਨਮਿਲਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਰੰਗ ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਜੋੜ, ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ, ਵਿਰੋਧੀ]

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਅਹਿਦੀ ਚਲਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਉਨ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੨੯ ॥

੩੦. [ਅਹਿਦੀਏ ਵਾਪਸ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੈਫਾ ਬਾਦ]

੨੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੧

ਦੋਹਰਾ:

ਅਹਿਦੀ ਚਢਿ ਕਰਿ ਖਾਟ ਪਰ, ਸਭਿ
ਸਮਾਜ ਧਰਿ ਪਾਸ।
ਨਿਕਸੇ ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਰਨ ਸਿਰ, ਉਰਧ
ਉਠਾਇਸਿ ਤਾਸ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਆਗੇ ਗ੍ਰਾਮ ਗਮਨਤੇ ਆਵੈਂ।
ਪਾਛਲਿ ਨਰ ਤਿਨ ਖਾਟ ਟਿਕਾਵੈਂ।
ਤਹਿ ਤੇ ਨਏ ਨਿਕਾਸਿ ਬਿਗਾਰੀ।
ਆਇ ਉਠਾਵਹਿ ਲੇਂ ਸਿਰਧਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਬੈਠਿ ਮੰਚ ਪਰ ਪੰਥ ਪਯਾਨਹਿ।
ਸਰਬ ਪ੍ਰਜਾ ਪਰ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਹਿ।
ਲੇਤਿ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ।
ਆਮਿਖ ਸੋਂ ਅਹਾਰ ਕਰਿ ਖਾਨ ॥ ੩ ॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਾਰਗ ਮਹਿ ਚਾਲਹਿ।
ਨਿਤ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਨਾਮ ਸੰਭਾਲਹਿ।
ਚਲਤਿ ਚਲਤਿ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਾਂਗੀ।
ਨਰਨਿ ਸੀਸ ਪਰ ਉਠੇ ਸੁ ਜਾਹੀਂ ॥ ੪ ॥
ਸਤ੍ਰੁੰਦ੍ਰਵ ਤੀਰ ਪਹੁਚੇ ਆਇ।
ਕਰਤਿ ਹੁਕਮ ਕੋ ਗਮਨਤਿ ਜਾਇ।
ਆਇ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ।
ਚਢੇ ਮੰਚ ਬੈਠੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੫ ॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਜਾਗੇ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ।
ਬੈਠਨਿ ਸਭਾ ਸਮਾ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕੇ।
ਗੁਰ ਸੋਂ ਮਿਲਨਿ ਲਾਲਸਾ ਧਰਿ ਕੇ ॥ ੬ ॥
ਭਏ ਤਜਾਗ ਅਹਿਦੀ ਤਬਿ ਦੋਨ।
ਬਿਰਤਾ ਸਿੰਘ ਪੌਰ ਗਹਿ ਤੋਨ।
ਸੁਧ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਇਵ।
‘ਸ਼ਾਹੁ ਹੁਕਮ ਤੇ ਹਮ ਚਲਿ ਆਇਵ

'ਨਵੇਂ ਵਗਾਰੀ (ਫੜਕੇ)।

'ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

'ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਅਹਿਦੀਏ)।

'ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

'ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਕੇ।

'ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉੜੀ ਵਿਚ ਓਹ ਜਾ ਠਹਿਰੇ।

॥ ੭ ॥

ਗੁਰੂ ਹਕਾਰਨਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
 ਦਿੱਲੀ ਪਤਿ ਚਾਹਤਿ ਭਾ ਉਰ ਮੈਂ।
 ਇਸ ਕਾਰਜ ਕੇ ਹਮ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਮਿਲਜੋ ਚਹੈਂ ਤਿਨ ਦਰਸਨ ਪਾਏ' ॥ ੮ ॥

ਸੁਨਤਿ ਪਾਸ ਗੁਰਦਾਸ ਪਯਾਨਾ।
 ਸਭਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਹਿਦੀਨਿ¹ ਬਖਾਨਾ।

¹ਅਹਿਦੀਆਂ ਦਾ।

‘ਥਿਰੇ ਪੌਰ, ਦੈ ਸ਼ਾਹਿ ਪਠਾਏ।
 ਕਹੈਂ ਸੁ¹ -ਹਮ ਲੈਬੇ ਗੁਰ ਆਏ’ - ॥ ੯ ॥

¹ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ।

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ।
 ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਜ ਲਖਹਿ ਸਭਿ ਭੇਵ।
 ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।

‘ਆਏ ਜਮ ਕੇ¹ ਅਬਹਿ ਰਬਾਰੈ²⁺

¹ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ। ²ਦੂਤ।

॥ ੧੦ ॥

¹ਏਹ ਵਾਕ ਸਹਿ ਸੁਭਾ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁਰਾਦ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹਿਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮ ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖਤ ਵਾਚੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਭੈ ਖਾਣ ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਵਿ ਜੀ ਦਾ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹਨ, ‘ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨਿ’ ਤਥਾ ‘ਹਰਖ ਸੋਗ ਜਾਕੈ ਨਹੀ’ ਸੇ ਆਪ ਭੈ ਕਦ ਖਾਂਦੇ ਯਾ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸੇ, ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ਅੰਕ ੧੬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਦੇ ਲੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਕੇ ਸਾਡੇ ਪਰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁੱਟ ਦਿਓ, ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਚਲ ਤੇ ਖੇਦ ਆਪ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਅਰਥ ਆਪ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ, ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲਖੀ ਜਾਇ ਨੀਕੇ ਇਹ ਬਾਤ।

ਅਵਸਰ ਪੂਰਨ ਕੇ ਬਿਰਤਾਂਤ¹।’

¹ਅੰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ (ਅ) (ਪਿੱਛੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨਾਲ ਬੀਤੇ) ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਮੌਕਿਆ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਤੀਦਾਸ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।

‘ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ! ਕਹਾਂ ਆਪ ਇਹ ਲਹਯੋ¹?’

¹ਕੀਹ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ।

॥ ੧੧ ॥

ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਉਰ ਸ਼ਾਹੁ ਲਖੰਤਾ।
 ਰਖਹਿ ਅਦਾਇਬ¹ ਨੰਮ੍ਰਿ ਬਨੰਤਾ।

¹ਸਤਿਕਾਰ।

ਰਾਮਰਾਇ ਕੋ ਬਹੁ ਧਨ ਦੀਨਿ।
 ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਇ ਸੁਭਾਸਨ ਦੀਨਿ¹

¹ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਆਸਨ ਦੇਕੇ।

॥ ੧੨ ॥

ਅਬਿ ਲੋ ਬਨੀ ਬਾਤ ਸੁਭ ਤਾਂਹੀ।

ਭਾਉ ਧਰੈ ਤਿਮ ਹੀ ਤੁਮ ਮਾਂਹੀ।
 ਕਰਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਸੋਂ ਮੇਲ ਸੁਖਾਰੇ।
 ਕਹਾਂ ਕਹਤਿ ਹਹੁ^੧ ਬਾਕ ਦੁਖਾਰੇ।’ ^{‘ਸਾਨੂੰ’ ਦੁਖਦਾਈ ਲਗਣ ਵਾਲੇ। ‘ਪਾ’:-ਹਠ।}

॥ ੧੩ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹਯੋ।
 ‘ਸੋ ਹੁਇ ਹੈ ਜੁ ਪ੍ਰਮੇਸੁਰ ਚਹਯੋ।
 ਹਮਰੋ ਮੇਲ ਨ ਬਨੈ ਕਦਾਈ।
 ਕੂਰ, ਮਲੇਛ ਸੰਤ ਦੁਖਦਾਈ।’ ॥ ੧੪ ॥ ^{‘ਝੂਠੇ ਮਲੇਛ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ (ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ) ਨਾਲ।}

ਇਮ ਕਹਿ ਅਹਿਦੀ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਏ।
 ਪਿਖਿ ਨਿਕੇਤ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸਾਏ।
 ਸਮੁਖ ਬਦਨ ਗੁਰ ਜਬਹਿ ਨਿਹਾਰੇ।
 ਤਤਛਿਨ ਦੁਰਮਤਿ ਤਿਨ ਨਿਰਵਾਰੇ

॥ ੧੫ ॥

ਸਮ ਸੰਤਨਿ ਗੁਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁਭਾਊ।
 ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਨਹਿ ਲੇਸ਼ ਕਦਾਊ।
 ਨੰਮ੍ਰਿ ਸੀਸ ਕਰਿ ਕੀਨਿ ਸਲਾਮ।’ ^{‘ਭਾਵ ਅਹਿਦੀਆਂ ਨੇ।}

ਬੈਠੀ ਦੇਖੀ ਸਭਾ ਤਮਾਮ ॥ ੧੬ ॥
 ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਦੀਨਸਿ ਪਰਵਾਨਾ।
 ਕਰਯੋ ਪਛਾਵਨਿ ਮਤਲਬ ਜਾਨਾ।
 ਲਿਖਯੋ ਤਾਂਹਿ ਮਹਿ ‘ਆਵਨਿ ਕੀਜੈ।
 ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੁਇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਜੈ ॥ ੧੭ ॥
 ਲੋਕਨ ਤੇ ਜਸੁ ਸੁਨਯੋ ਤੁਹਾਰਾ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਮਿਲਿਬੋ ਨੀਕ ਬਿਚਾਰਾ।’

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾਗਤ ਲਿਖਵਾਇਵ।
 ‘ਜੇ ਮਿਲਿਬੋ ਲਾਲਸ ਉਪਜਾਇਵ

॥ ੧੮ ॥

ਤੋਂ ਹਮ ਆਵਹਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਕੋ।
 ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਕਰਹੁ ਮਨੋਰਥ ਉਰ ਕੋ।
 ਪੂਰਬ ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਬਲ ਸੁਨਿ ਕੈ।
 ਰਾਮਰਾਇ ਬੁਲਵਾਇਵ ਗੁਨਿ ਕੈ ॥ ੧੯ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਹੁਰ ਬੁਲਵਾਏ।
 ਅਬਿ ਤੈਂ ਹਮਰੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਏ।’

ਤਿਨ ਅਹਿਦਿਨਿ ਕੋ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਦਯੋ।

ਕਰਹਿ ਤਥਾ ਜਿਮ ਚਾਹਤਿ ਭਯੋ। ¹ਸ਼ਾਹ) ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

॥ ੨੦ ॥

ਇਮ ਉੱਤਰ ਲਿਖਵਾਇ ਗੁਸਾਈਂ।

ਕੇਤਿਕ ਧਨ ਦੀਨਸਿ ਤਿਨ ਤਾਂਈ।

ਹਤੇ ਲੋਭ ਤੇ ਲੈ ਨਰਮਾਏ¹⁺।

¹ਲੋਭ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਰਮ ਹੋ ਗਏ। ⁺ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਸਿਰੋਪਾਉ ਯਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਚਾਰ ਸੀ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸਮੁਖ ਨ ਕਛੂ ਅਲਾਏ ॥ ੨੧ ॥

ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਕਰਿ ਅਹਿਦੀ ਚਾਲੇ।

ਚਢਿ ਮੰਚਨ ਪਰ ਪੂਰਬ ਢਾਲੇ¹।

¹ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਤੈਸੇ ਚਲਿ ਗਏ।

ਦਿੱਲੀ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਤਿ ਭਏ ॥ ੨੨ ॥

ਨੌਰੰਗ ਨਿਕਟਿ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।

ਕਾਗਦ ਦਯੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇ।

‘ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ, ਹਮ ਭੀ ਤਹਿ ਆਵੈਂ।

ਕੇਤਿਕ ਬਾਸੁਰ ਸਮਾ ਬਿਤਾਵੈਂ ॥ ੨੩ ॥

ਅਬਿ ਆਯੋ ਚੌਮਾਸਾ ਕਾਲ।

ਮਗ ਮਹਿ ਪਾਨੀ ਪੰਕ¹ ਬਿਸਾਲ। ’

¹ਚਿੱਕੜ।

ਸੁਨਿ ਔਰੰਗ ਤਬਿ ਤੂਸਨਿ ਹੋਯਹੁ।

–ਆਵਹਿ ਆਪ– ਬਿਚਾਰਤਿ ਜੋਯਹੁ

॥ ੨੪ ॥

ਇਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਤਜਾਰੀ ਕੀਨਿ।

ਬਸਨ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੋ ਤਜਿ ਦੀਨਿ।

ਅਲਪ ਦਾਸ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਲੀਨਿ।

ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰਬੀਨ¹ ॥ ੨੫ ॥

¹ਜੋ ਸਰਬ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹਨ।

ਮਾਸ ਅਸਾਢ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਸਥਾਨੇ।

ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਹੁਇ ਬਿਦਾ ਪਯਾਨੇ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਦੇਸਨਿ ਕੋ ਚਲਿ ਗਏ।

‘ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ੀਲ’ ਸਰਾਹਤਿ ਭਏ

॥ ੨੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪੂਰਬ ਕੋ ਮੁਖ ਕਰੇ।

ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਮਜਲ ਅਲਪ ਹੀ ਬਿਰੇ।

ਬਸਹਿ ਨਹੀਂ ਤਬਿ ਪੁਰਿ ਪਟਿਆਰਾ।

¹ਪਟਿਆਲਾ ਨਗਰ ਨਹੀਂ ਵਸਦਾ ਸੀ ਤਦੋਂ।

ਇਤਿ ਕੋ ਆਏ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰਾ ॥ ੨੭ ॥

ਸੈਫਦੀਨ ਇਕ ਤੁਰਕ ਭਲੇਰਾ।

ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਕੋ ਬਸਾਇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।

ਸੈਫਾਬਾਦ ਨਾਮ ਤਿਸ ਰਾਖਾ।

ਗੁਰ ਜਸੁ ਸੁਨਤਿ ਦਰਸ ਕੋ ਕਾਂਖਾ

॥ ੨੮ ॥

ਚਿਤਵਤਿ ਰਹਤਿ -ਜਾਉਂ ਤਿਨ ਪਾਸ।

ਸੁਨਹੁ ਤਿਨਹੁ ਤੇ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ-।

ਅਟਕਯੋ ਰਹਤਿ ਕਾਜ ਘਰ ਕੇਰੇ।

ਨਹਿ ਅਵਕਾਸ਼¹ ਲਹਯੋ ਕਿਸ ਬੇਰੇ ²ਸਮਾਂ।

॥ ੨੯ ॥

ਤਉ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਪਯਾਸ ਬਡੇਰੀ।

-ਮਿਲਹਿ ਗੁਰੂ ਕੋ ਚਲਿ ਕਿਸ ਬੇਰੀ-।

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨੀ।

-ਦਰਸਨ ਕੋ ਚਾਹਤਿ ਹਿਤ ਠਾਨੀ-

॥ ੩੦ ॥

ਉਤਰੇ ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਪੁਰਿ ਨੇਰੇ।

ਸਕਲ ਆਇ ਲਾਗਯੋ ਤਬਿ ਡੇਰੇ।

¹ਸਾਰਾ ਡੇਰਾ ਆ ਲਗਾ।

ਸੈਫਦੀਨ ਢਿਗ ਕਿਨਹੁ ਬਖਾਨਾ।

‘ਉਤਰਯੋ ਆਇ, ਨਹੀਂ ਕੋ ਜਾਨਾ।’

²ਕੋਈ) ਆਣ ਉਤਰਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ।

॥ ੩੧ ॥

ਸੁਧ ਹਿਤ ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਨੁਜ ਪਠਾਯੋ।

ਬੁਝਿ ਗਯੋ ਤਿਨ ਜਾਇ ਬਤਾਯੋ।

‘ਜਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਮਿਲਨਿ ਤੁਮ ਚਾਹੋ।

ਔਚਕ ਸੋ ਪਹੁੰਚੇ ਅਬਿ ਪਾਹੋ ॥ ੩੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਹੈਂ।

ਸੰਗੀ ਨਰ ਬੂਝੇ ਸੋ ਕਹੈਂ।’

³ਸੰਗੀ ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਸੈਫ ਦੀਨ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਹਰਖਾਯੋ।

ਤਤਛਿਨ ਆਪ ਮਿਲਿਨਿ ਕੋ ਆਯੋ

॥ ੩੩ ॥

ਕਿਤਿਕ ਅਸ਼ਰਫੀ ਆਗੇ ਧਰਿ ਕੈ।

ਬੰਦੇ ਪਦ ਨੰਮੀ ਸਿਰ ਕਰਿ ਕੈ।
 ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਮੁਝ ਕਰਜੋ ਨਿਹਾਰ।
 ਦਰਸਨ ਦੀਨਸਿ ਆਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ

॥ ੩੪ ॥

ਅਬਿ ਪਹੁੰਚਜੋ ਹੈ ਆਨਿ ਚੁਮਾਸਾ।
 ਬਨੋਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕੀਜਹਿ ਬਾਸਾ। '
 ਇਮ ਕਹਿ ਪਗ ਪੰਕਜ ਗਹਿ ਹਾਥ।
 ਕਰਤਿ ਪਲੋਸਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਾਥ ॥ ੩੫ ॥
 ਪੁਨ ਮੁਖ ਚਖ ਪਰ ਫੇਰਨਿ ਕਰੈ।
 -ਮੈਂ ਨਿਹਾਲ ਭਾ- ਇਮ ਉਰ ਧਰੈ।
 ਹੇਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
 ਬਾਕ ਬਖਾਨਜੋਂ ਗੁਰ ਤਿਸ ਕਾਲ ॥ ੩੬ ॥
 'ਜੇ ਉਰ ਸ਼ਰਧਾ ਏਵ ਤੁਮਾਰੇ।
 ਕਰਹਿ ਬਾਸ ਚਹੁ ਮਾਸ ਸੁਖਾਰੇ।
 ਚਹੈਂ ਸ਼ਾਹ ਢਿਗ ਕਰਨਿ ਪਯਾਨਾ।
 ਬਰਖਾ ਹਟੇ ਜਾਹਿ ਤਿਸ ਥਾਨਾ' ॥ ੩੭ ॥
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਬਿ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰਜੋ।
 ਸੈਫਦੀਨ ਕਹਿ ਸਿਵਰ ਉਠਾਰਜੋ।
 ਸੁੰਦਰ ਉਪਬਨਾ ਬਿਖੈ ਉਤਾਰੇ।

'ਬਾਗ।

ਆਪ ਸਾਥ ਹੁਇ ਤਹਾਂ ਪਧਾਰੇ ॥ ੩੮ ॥
 ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਡੇਰਾ ਕਰਿਵਾਯਹੁ।
 ਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕੇ ਸਕਲ ਪੁਚਾਯਹੁ।
 ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਕ ਸੁਨਾਏ।
 ਪੁਨ ਨਿਜ ਸਦਨ ਗਯੋ ਹਰਖਾਏ ॥ ੩੯ ॥
 ਨਿਸਾ ਬਾਸ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਕਰਜੋਂ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਸੁਖ ਧਰਜੋਂ।
 ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਸੌਚ ਇਸ਼ਨਾਨੇ।
 ਬੈਠੇ ਥਿਰ ਹੁਇ ਲਾਗਿ ਸੁ ਧਯਾਨੇ
 ॥ ੪੦ ॥

ਦਿਵਸ ਚਢੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਸੈਫਦੀਨ ਪਹੁੰਚਜੋ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਪਦ ਪਰ ਹਰਖਾਯੋ।

ਸਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਯੋ

॥ ੪੧ ॥

ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

ਕਰਤਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਉਦਾਰਾ।

ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਮੇਤ ਉਚਾਰਤਿ ਜੋਂ ਜੋਂ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਸੀ ਹੋਤਿ ਮਨ ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ। 'ਸੈਫਦੀਨ ਦਾ' ਮਨ।

॥ ੪੨ ॥

ਮੁਦਤ ਹੋਇ ਪੁਨ ਬਿਨਤੀ ਠਾਨੀ।

‘ਕਰਹੁ ਬਾਸ ਮਮ ਪ੍ਰੀਤ ਮਹਾਨੀ।

ਪੰਕ ਪ੍ਰਿਥੀ ਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪਾਨੀ।

ਗਮਨ ਕਠਨ ਮਗ ਕੋ ਲਿਹੁ ਜਾਨੀ’

॥ ੪੩ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸੈਫਦੀਨ ਕੀ ਬਿਨਤੀ।

ਕਰਨਿ ਕੂਚ ਕੀ ਤਜਿ ਕਰਿ ਗਿਨਤੀ।

ਕਰਜੋ ਬਚਨ ‘ਤੁਮ ਆਛੇ ਕਹਜੋ।

ਮਗ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਸਮਾ ਨਹਿ ਲਹਜੋ ॥ ੪੪ ॥

ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਕਰਿ ਸੰਕਟ ਹੋਤਿ।

ਤ੍ਰਿਨ ਗਨ ਜੀਵ ਬਿਲੰਦ ਉਦੋਤਿ।

'ਘਾਹ ਬਹੁਤੇ (ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਚ ਸੱਪ ਠੂੰਹੇ ਆਦਿ) ਜੀਵ
ਬੀ ਬਹੁਤ ਉਪਜਦੇ ਹਨ।

ਬਰਖਾ ਸਕਲ ਬਿਤਾਵੈਂ ਜਬੈ।

ਕਰਹਿ ਕੂਚ ਡੇਰਾ ਹਮ ਤਬੈ’ ॥ ੪੫ ॥

ਤਹਿ ਗੁਰ ਬਸੇ ਦੇਨਿ ਕੋ ਛੇਮ।

ਸੈਫਦੀਨ ਦੀਰਘ ਉਰ ਪ੍ਰੇਮ।

ਕਰਹਿ ਭਾਵ ਕੋ ਨੀਤ ਨਵੀਨ।

ਪਰਚਹਿ ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹੈ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸੈਫਾਬਾਦ ਗੁਰ ਆਗਵਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੦ ॥

੩੧. [ਸੈਫਦੀਨ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ। ਅਹਿਦੀਏ ਭਾਲਣ ਆਏ]

੩੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੨

ਦੋਹਰਾ:

ਬਸੇ ਚੁਮਾਸਾ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਡੇਰਾ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮ।
ਸੈਫਦੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ,
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਆਇ ਸਲਾਮ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਠਾਨਿ ਹਮੇਸੂ।
ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਚਿਤ ਮਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸ਼ੇਸੂ।
ਕਬਹੂੰ ਲੇ ਨਿਜ ਸੰਗ ਸਿਧਾਰਹਿ।
ਸਦਨ ਆਪਨੇ ਜਾਇ ਬਿਠਾਰਹਿ ॥ ੨ ॥
-ਪਰਚੇ ਰਹੈਂ ਇਹਾਂ ਚਿਰਕਾਲਾ-।

ਯਾਂ ਤੇ ਠਾਨਤਿ ਜਤਨ ਬਿਸਾਲਾ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ।
ਘਰ ਅੰਤਰ ਕੇ ਬਾਗ਼ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ੩ ॥

¹ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਬਾਗ਼।

ਬਹੁਰ ਫਰਸ਼ ਸੁੰਦਰ ਡਸਵਾਵੈ।
ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਸਨਮਾਨ ਬਿਠਾਵੈ।
ਚਾਰੂ ਚੌਪਰ ਅੱਗੁ ਬਿਛਾਵੈ।
ਖੇਲੈ ਗੁਰ ਸੋਂ ਡਲਨ ਰੁੜਾਵੈ ॥ ੪ ॥
ਇਕ ਦੁਇ ਜਾਮ ਸਦਨ ਮਹਿ ਰਾਖੈ।
ਖੇਲਨਿ ਹਿਤ ਪੁਨ ਪੁਨ ਮੁਖ ਭਾਖੈ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੈ।
ਸਿਵਰ ਬਿਖੈ ਬਸਤੂ ਸਭਿ ਧਰੈ ॥ ੫ ॥

¹ਡਲ (ਪਾਸੇ) ਰੇੜ ਕੇ।

ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਅੰਨ ਗਨ ਨੀਕੇ।
ਅਪਰ ਅਹਾਰ ਜਿ ਭਾਵਤਿ ਜੀ ਕੇ।
ਦੁਗਧ ਦਧੀ ਤੇ ਆਦਿਕ ਜੇਈ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਵਤਿ ਤੇਈ ॥ ੬ ॥
ਚਹਿਯਤਿ ਵਸਤੁ ਸਿਵਰ ਮਹਿ ਜੋਇ।
ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਤੇ ਭੇਜੈ ਤਹਿ ਸੋਇ।

ਫਲ ਰਸਾਲ ਕੇ ਸ੍ਵਾਦਲ ਜੇਤੇ।
ਬੀਨ ਬੀਨ ਕਰਿ ਪਠਵਹਿ ਤੇਤੇ ॥ ੭ ॥

¹ਅੰਬਾਂ ਦੇ।

ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਕਰਹਿ ਮੰਗਾਵਨਿ।
 ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਜੇ ਮਨ ਭਾਵਨ।
 ਜਾਮਨ ਫਲ ਆਰੂ ਅਰੁ ਖਿਰਨੀ।
 ਜੇ ਲਗਵਾਇ ਰਖੇ ਨਿਜ ਧਰਨੀ ॥ ੮ ॥

ਦਾਰਮ ਦੀਰਘ ਦਾਨੇ ਜੋਇ।

¹ਅਨਾਰ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਲੇ ਜੋ ਹਨ।

ਕਰਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪਠਾਵੈ ਸੋਇ।
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸੇਵਾ ਕਹੁ ਠਾਨਿ।
 ਜਨਮ ਸੁਧਾਰਯੋ ਅਪਨਿ ਮਹਾਨ ॥ ੯ ॥
 ਦੇਹਿ ਤੁਰੰਗਨ ਕੋ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ।
 ਭਏ ਪੁਸ਼ਟ ਠਾਢੇ ਤਿਸ ਥਾਨਾ।
 ਇਮ ਸਾਵਨ ਭਾਦੋਂ ਦੁਇ ਮਾਸ।

ਕਰੇ ਬਿਤਾਵਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਸਿ। ¹ਵੱਸ ਕੇ।

॥ ੧੦ ॥

ਮਾਸ ਅਸੌਜੁ ਆਇ ਪੁਨ ਗਯੋ।
 ਅਵਿਰੰਗ ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠਤਿ ਭਯੋ।
 ਚਲਯੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰੂ ਕੋ ਤਹਾਂ।

‘ਅਬਿ ਲੋ ਨਹਿ ਆਏ ਰਹਿ ਕਹਾਂ?’ ¹ਕਿੱਥੇ ਰਹੇ।

॥ ੧੧ ॥

ਪੁਨ ਅਹਿਦੀ ਦੂ ਕੀਨੇ ਤਯਾਰੀ।
 ਕਰਿ ਤਾਗੀਦ ਬਿਸਾਲ ਉਚਾਰੀ।
 ‘ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਜਾਇ ਕਰਿ ਆਨੋ।

ਅਪਰ ਫਰੇਬ ਕਰਹਿ, ਨਹਿ ਮਾਨੋ। ¹ਹੋਰ ਫਰੇਬ ਕਰਨ ਤਾਂ ਨਾ ਮੰਨੋ।

॥ ੧੨ ॥

ਤਿਨ ਬਿਨ ਅਟਕ ਰਹਯੋ ਬਡ ਕਾਜਾ।
 ਜਨੁ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਦਿਢ ਦਰਵਾਜਾ।
 ਅਪਨੀ ਅਜਮਤ ਮੋਹਿ ਦਿਖਾਵੈਂ।
 ਨਾਤੁਰ ਸ਼ਰਾ ਬੀਚ ਅਬਿ ਆਵੈਂ ॥ ੧੩ ॥

ਆਨਹੁ ਸਾਥ ਨ ਤਜਿ ਕਰਿ ਫਿਰੇ।

ਖਬਰ ਪਠਹੁ ਤਿਨ ਕੇ ਦਰ ਪਰਹੁ।’

¹ਸਾਨੂੰ) ਖਬਰ ਭੇਜ ਦਿਓ ਤੇ (ਆਪ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਪਏ ਰਹੋ।

ਸੁਨਿ ਤਾਗੀਦ ਸਾਹੁ ਤੇ ਜੋਰ।

ਅਹਿਦੀ ਚਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਓਰ ॥ ੧੪ ॥

ਚਢਿ ਖਾਟਨ ਪਰ ਕਾਢਿ ਬਿਗਾਰੀ।^੧ ^{ਵਗਾਰਾਂ ਕਢਾ ਕੇ।}

ਸੀਸ ਉਠਾਏ ਜਾਹਿ ਅਗਾਰੀ।

ਗ੍ਰਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਹੁਕਮ ਕਰੰਤੇ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਤਿਨ ਲੇ ਗਮਨੰਤੇ ॥ ੧੫ ॥

ਮਗ ਉਲੰਘਿ ਕਰਿ ਸਗਰੇ ਗਏ।

ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਭਏ।

ਬੂਝੀ ਸੁਧਿ, ਗੁਰ ਤਹਾਂ ਨ ਪਾਏ।

‘ਕਹਾਂ ਅਹੈ?’ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬਤਾਏ ॥ ੧੬ ॥

ਭਏ ਸਚਿੰਤ ‘ਕਹਾਂ ਅਬਿ ਕਰੈ?’

ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਧ ਨਹਿ ਸ਼੍ਰਵਨੀ ਪਰੈ।’

ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਰਹਿ ਬਹੁਰ ਪਯਾਨੇ।

-ਹੋਇ ਸੁਧਾਸਰ- ਅਸ ਮਨ ਜਾਨੇ

॥ ੧੭ ॥

ਸਤ੍ਰੁਵ ਪਾਰ ਉਲੰਘਿ ਤਬਿ ਚਾਲੇ।

ਦ੍ਵਾਬੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਭਾਲੇ।

ਬਹੁਰ ਬਿਪਾਸਾ ਉਤਰੇ ਪਾਰ।

ਖੋਜਹਿ ਜਹਿ ਕਹਿ ਨਰਨ ਉਚਾਰਿ।^੨ ^{ਪੁੱਛਕੇ।}

॥ ੧੮ ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।

ਇਕਠੇ ਕਰਿ ਮਸੰਦ ਸਮੁਦਾਇ।

ਬੂਝਨਿ ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗਾਥ।

‘ਅਬਿ ਕਿਸ ਥਲ ਮਹਿ ਤੁਮਰੇ ਨਾਥ?’

॥ ੧੯ ॥

ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਦੁਰਾਵਨਿ ਤਿਨੈ।

ਸ਼ਾਹੁ ਸਜਾਇ ਦੇਹਿਗੋ ਘਨੈ।

ਸਦਨ ਖਸੋਟਹਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰਹਿ।

ਬੰਦ ਕੈਦ ਕਰਿ ਤੁਮ ਕਹੁ ਮਾਰਹਿ’

॥ ੨੦ ॥

ਸੁਨਿ ਮਸੰਦ ਪਾਯੋ ਬਡ ਤ੍ਰਾਸਾ।

ਕਹਯੋ ‘ਦੇਖਿ ਲਿਹੁ ਸਕਲ ਅਵਾਸਾ’।^੩ ^{ਸਾਰੇ ਘਰ।}

ਕਹਹਿ ਕੂਰ ਨਹਿ, ਦੋਸ਼ ਲਗਾਵਹੁ।^੪ ^{‘ਅਸੀਂ’ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।}

ਹਮ ਗਰੀਬ ਸਗਰੇ ਲਖਿ ਪਾਵਹੁ’

॥ ੨੧ ॥

ਇਮ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਕੈ ਅਹਿਦੀਨ।
ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਕਟਿ ਸੁਧਿ ਲਿਖਿ ਪਠਿ ਦੀਨਿ।
‘ਕਿਤਹੁ ਨ ਪਾਵਤਿ ਖੋਜਤਿ ਹਾਰੇ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਬਿਖੈ ਨਿਹਾਰੇ’ ॥ ੨੨ ॥

ਸੁਨਿ ਨੁਰੰਗ ਨੇ ਕਿਤਿਕ ਸਊਰ।
ਹਿਤ ਖੋਜਨਿ ਪਠਿ ਨਿਕਟਿ ਕਿ ਦੂਰ।
ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਕਹੁ ਬਿਚਰਨਿ ਲਾਗੇ।
ਬੂਝੇ ਜਿਤ ਕਿਤ ਪਾਛੇ ਆਗੇ ॥ ੨੩ ॥
ਕੋਚਿਤ ਅਹਿਦੀ ਅਰੁ ਅਸਵਾਰ।
ਬਿਚਰਤਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਮਝਾਰ।
ਇਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਜਲ ਥਲ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਾਨਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ

¹ਅਸਵਾਰ।

॥ ੨੪ ॥

ਸੈਫਦੀਨ ਕੋ ਕੀਨਿ ਨਿਹਾਲ।
ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਕਹਜੇ ਇਕ ਕਾਲ।
‘ਅਬਿ ਹਮ ਚਲਯੋ ਚਹੈਂ ਕਿਤ ਆਨ’।
ਬਸੇ ਚੁਮਾਸਾ ਤੁਵ ਬਚ ਮਾਨਿ ॥ ੨੫ ॥
ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਿ ਸਦਾ।
ਸੰਕਟ ਬਯਾਪ ਸਕਹਿ ਨਹਿ ਕਦਾ।
ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁ ਪ੍ਰੀਤ।
ਸੇਵਾ ਕਰਹੁ ਲਹਹੁ ਸੁਖ ਨੀਤ ॥ ੨੬ ॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੇਰੇ ਅਬਿ ਮਿਟਯੋ।
ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਸੰਕਟ ਕਟਯੋ।
ਸੈਫਦੀਨ ਸੁਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਭਏ ਸਜਲ ਲੋਚਨ ਤਿਸ ਕਾਲਾ ॥ ੨੭ ॥

¹ਹੋਰਥੇ।

‘ਮੇ ਚਿਤ ਮੋਚਤਿ ਸਾਥ ਨ ਚਹੈ’।
-ਗਮਨਹੁ ਗੁਰੂ !- ਬਾਕ ਕੋ ਕਹੈ ?

¹ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਸਾਥ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।

¹ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਜਾਓ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਕੌਣ ਕਹੇ।

ਕਹਾਂ ਠਹੋਰੀ ਮੇ ਪਰ ਡਾਰੀ।
ਮਨ ਬਸਿ ਰਾਵਰਿ ਰਖਹੁ ਸੰਗਾਰੀ’

॥ ੨੮ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੁਨਿ ਕੈ।

ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਤਿਸ ਗੁਨਿ ਕੈ।
 ‘ਹਮ ਨੇ ਅਬਿ ਕੁਛ ਕਰਨੇ ਕਾਜਾ।
 ਨਹੀਂ ਸਾਥ ਕੋ ਨਿਬਹਿ ਸਮਾਜਾ ॥ ੨੯ ॥
 ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਉਠਿ ਕਰਿ ਠਾਨਹੁ ਧਯਾਨ।
 ਜਿਮ ਸਮੀਪ ਤੈਸੇ ਪਹਿਚਾਨ।’
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਹੁ ਸਮੁਝਾਯੋ।
 ਨੀਠ ਨੀਠ ਉਰ ਧੀਰ ਬਧਾਯੋ ॥ ੩੦ ॥
 ਅਪਰ ਦਾਸ ਅਰੁ ਸਿੱਖ ਜਿ ਸਾਥ।
 ਸਭਿ ਸੋਂ ਬੋਲੇ ਇਸਿ ਬਿਧਿ ਨਾਥ।
 ‘ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਨਿ
 ਕਰੀਯਹਿ।
 ਸੰਗ ਹਮਾਰੋ ਅਬਿ ਪਰਿਹਰੀਅਹਿ
 ॥ ੩੧ ॥
 ਹੋਨਿ ਇਕਾਕੀ ਬਨਹਿ ਹਮਾਰੋ।
 ਅਬਹਿ ਸੰਗ ਹੁਇ ਅਧਿਕ ਦੁਖਾਰੋ।
 ਤਹਾਂ ਨ ਸ਼ਰਧਾ ਪੁਨ ਰਹਿ ਆਵਹਿ।
 ਰਹੈ ਸੰਗ ਸੋ ਬਹੁ ਪਛੁਤਾਵੈ ॥ ੩੨ ॥
 ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੁਧਿ ਪ੍ਰਥਮ ਜਨਾਈ।
 ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਤਜਿ ਹਠ ਅਧਿਕਾਈ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਤ੍ਰਾਸ ਹੋਇਗੋ ਭਾਰੀ।
 ਰਹੈ ਕੌਨ ਤਬਿ ਧੀਰਜ ਧਾਰੀ’ ॥ ੩੩ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸੁਨਾਯੋ।
 ਹਿਰਦੈ ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਜਾਯੋ।
 ਬੋਲੇ ਕਿਤਿਕ ਜੋਰ ਜੁਗ ਹਾਥ।
 ‘ਰਾਵਰਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਾਥ! ॥ ੩੪ ॥
 ਨਿਜ ਸੰਗ ਰਾਖਹੁ ਤਉ ਹਮ ਰਹੈ।
 ਜਾਹਿ ਸਦਨ ਕੋ ਜੇ ਅਬਿ ਕਹੈ।’
 ਇਮ ਕਹਿ ਆਇਸੁ ਲੇ ਘਰ ਗਏ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸੰਗ ਤਜਿ ਦਏ ॥ ੩੫ ॥
 ਪੰਜ ਸਊਰ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਰਹੇ।
 ਜਿਨਹੁ ਸੰਗ ਕੋ ਹਠ ਬਹੁ ਗਹੇ।
 ਮਤੀਦਾਸ ਇਕ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨ।

ਰਹਤਿ ਸਮੀਪ ਸਦੀਵ ਸੁਜਾਨ ॥ ੩੬ ॥
 ਰਿਦੇ ਸੁੱਧ ਸੇਵਾ ਬਹੁ ਕਰੀ।
 ਅਜਮਤ ਲਹੀ ਕੁਮਤਿ ਪਰਹਰੀ।
 ਗਜਾਨਵਾਨ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
 ਧੀਰਜ ਆਦਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਨ ਚੀਤ ॥ ੩੭ ॥
 ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਮਨ ਕਰਿਕੈ ਸੰਗ ਨ ਤਯਾਗਾ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਚਰਨ ਅਨੁਰਾਗਾ।
 ਦੂਸਰ ਰਹਯੋ ਸੰਗ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
 ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਬੰਸ ਜਨਮ ਜਿਨ ਲਿੱਤਾ
 ॥ ੩੮ ॥

ਖਸ਼ਟਮ ਥਾਨ ਬ੍ਰਿਧ ਤੇ ਭਯੋ।
 ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜਯੋ।
 ਸਰਬ ਗੁਰਨਿ ਕੇ ਸੰਗੀ ਰਹੇ।
 ਕਰਾਮਾਤ ਮਹਿ ਪੂਰਨ ਅਹੇ ॥ ੩੯ ॥
 ਜਿਨ ਕੇ ਲੇਸ਼ ਨ ਮੋਹ ਨ ਮਾਯਾ।
 ਉਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨੀ ਆਨੰਦ ਪਾਯਾ।
 ਦੁਇ ਇਹ ਸੰਗ ਅਪਰ ਸਿਖ ਤੀਨ।
 ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ ੪੦ ॥
 ਸੈਫਦੀਨ ਤੇ ਲੀਨਿ ਬਿਦਾਈ।
 ਜੀਨ ਡਾਰਿ ਤਯਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
 ਅਪਰ ਦਾਸ ਨਿਜ ਨਿਜ ਘਰ ਗਏ।
 ਗੁਰੂ ਭੇਵ ਨਹਿ ਜਾਨਤਿ ਭਏ ॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਿ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤਯਾਰੀ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ
 ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੁ ॥ ੩੧ ॥

੩੨. [ਸਮਾਣੇ ਪਠਾਣ ਦੀ ਗੜੀ ਵਿਚ ਰਾਤ ਰਹੇ]

[੩੧](#)<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>[੩੩](#)

ਦੋਹਰਾ:

'ਅਸਵਾਰ।

ਕਿਤਿਕ ਸਊਰ' ਨੁਰੰਗ ਕੇ, ਜਹਿ ਕਹਿ
ਖੋਜਤਿ ਥਾਨ।

ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੁਰਿ, ਬੂਝਹਿ
ਨਾਮਬਖਾਨੁ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੇਰੇ?
ਸੁਨੇ ਕਿਧੋਂ ਕਿਸ ਥਲ ਇਸ ਬੇਰੇ।
ਕਿਤ ਤੇ ਆਵਤਿ ਕਿਤ ਕੋ ਜਾਤੇ।
ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਨਿ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਤੇ’ ॥ ੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀ ਮਾਯਾ ਬਿਰਮਾਤੇ।
ਪਿਖੇ ਸੁਨੇ ਜਿਨ ਸੇ ਨ ਮਿਲਾਤੇ।

'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਯਾ ਸੁਣੇ ਸਨ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ
ਮਿਲੇ।

ਆਦਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਦ੍ਰਾਬਾ ਦੇਸ਼।
ਮਾਝੇ ਮਾਂਝ ਬਿਲੋਕਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੩ ॥

ਗਿਰ ਕਹਿਲੂਰ ਆਦਿ ਬਹੁ ਥਾਨਿ।
ਬੂਝਤਿ ਬਿਚਰਤਿ ਨਾਮ ਬਖਾਨਿ।

‘ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ’ ਬਿਸਾਲਾ।
ਤਿਸ ਪਰ ਇਸਬਿਤ ਜੋ ਇਸ ਕਾਲਾ
॥ ੪ ॥

‘ਗੱਦੀ।

ਸ਼ਾਹੁ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਤਿ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀ।
ਬਿਚਰਤਿ ਸੁਧਿ ਲੈਬੇ ਸਭਿ ਦਿਸ਼ ਕੀ।

ਜਿਸ ਕੇ ਦੁਰਜੋ ਹੋਇ ਕਬਿ ਆਇ।
ਸੋ ਅਬਿ ਹਮ ਕੋ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ ॥ ੫ ॥

‘ਕਦੇ ਆ ਕੇ ਲੁਕੇ ਹੋਣ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਗੁਰ ਜਾਨਜੋਂ ਜਬਿ ਜਾਇ।
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਤਿਸ ਦੇਹਿ ਸਜਾਇ।’

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਹਿ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨਿ।
ਕਹੂੰ ਬਿਲੋਕਤਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਧਾਮਨ। ॥ ੬ ॥

‘ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ।

ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਬਹੁ ਤ੍ਰਾਸ ਬਖਾਨੈਂ।
‘ਗੁਰੂ ਬਤਾਵਹੁ ਜਹਿ ਤੁਮ ਜਾਨੈਂ।’

‘ਜਿਥੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਨ।

ਮਾਯਾ ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਮਨ ਹੋਏ।

ਗੁਰ ਦਿਸਿ ਗਏ ਨ ਦਰਸਨ ਜੋਏ ॥ ੭ ॥

ਪਿਖੇ ਸੁਨੇ ਜਿਨ, ਮਿਲੇ ਨ ਤਿਨ ਕੋ।

ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਖੋਜ ਪਾਇ ਗੁਰ ਤਨ ਕੋ।

ਸੈਫਦੀਨ ਤੇ ਲੀਨਿ ਬਿਦਾਈ।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਵਿਦਾ ਲਈ।

ਕਰ ਜੋਰੇ ਤਿਨ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ ॥ ੮ ॥

‘ਸਿਮਰਹੁ ਦਾਸ ਜਾਨ ਕਰਿ ਮੋਹੀ।’

ਬੂਝੋ ‘ਕਬਿ ਦਰਸਨ ਪੁਨ ਹੋਹੀ?’

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।

‘ਕਰੀ ਪੂਰ ਮਿਲਿਬੇ ਅਭਿਲਾਖਾ ॥ ੯ ॥

ਧਰਹੁ ਧਯਾਨ ਹੀ ਦਰਸਨ ਮੋਰਾ।

ਬਨਹੁ ਸਹਾਇਕ ਜਹਿ ਕਹਿ ਤੋਰਾ।

ਇਮ ਦੇ ਧੀਰਜ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।

ਅਹੈ ਨਗਰ ਇਕ ਨਾਮ ਸਮਾਨਾ। ॥ ੧੦ ॥

'ਪਟਯਾਲੇ ਰਯਾਸਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਗਰ ਹੈ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਠਾਨ ਤਹਾਂ ਸਰਦਾਰ।

ਗਮਨਹਿ ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਅਸਵਾਰ।

'ਤੇ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਅਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਲਘੁ ਲਘੁ ਦੁਰਗ ਪੁੰਜ ਬਨਵਾਏ।

ਬਸਹਿ ਭੋਗ ਭੋਗਤਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੧੧ ॥

ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਸਨਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹੋਏ।

ਗਮਨਹਿ ਜਾਹਿ ਸੁਮਾਰਗ ਜੋਏ।

ਆਪ ਤੁਰੰਗ ਬਲੀ ਅਸਵਾਰ।

ਪੰਚੇ ਗਮਨਹਿ ਮਾਰਗ ਲਾਰ। ॥ ੧੨ ॥

'ਨਾਲ ਕਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ।

ਸ਼ਹਿਰ ਸਮਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।

ਕਿਤਕਿ ਸਿੱਖ ਮਿਲਿਗੇ ਪੁਨ ਆਇ।

ਅਰਪੀ ਭੇਟ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨਿ।

ਪੁਰੀ ਕਾਮਨਾ ਦਰਸਨ ਲੀਨਿ ॥ ੧੩ ॥

ਤਿਨ ਸਮੇਤ ਹੁਇ ਥਲ ਕੋ ਹੋਰਾ।

ਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਜਾਇ ਕਿਯ ਡੇਰਾ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਗਰੋ ਤਹਿ ਕਰਿ ਕੈ।

ਥਿਰੈ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪੀਠ ਪਰ। ਚਰਿਕੈ ॥ ੧੪ ॥

'ਮੰਜੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ।

ਤਹਾਂ ਪਠਾਨ ਏਕ ਸਰਦਾਰ।

ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਲਖਹਿ ਉਦਾਰ।

ਸੈਫਦੀਨ ਢਿਗ ਬਾਸ ਚੁਮਾਸੇ।

ਤਬਿ ਇਹ ਗਯੋ ਹੁਤੋ ਗੁਰ ਪਾਸੇ ॥ ੧੫ ॥

ਇਕ ਦੁਇ ਦਿਨ ਸਮੀਪ ਤਹਿ ਰਹਯੋ।

ਪ੍ਰਭੁਤਾ^੧, ਸ਼ੀਲ, ਭੇਵ ਗੁਰ ਲਹਯੋ।

^੧ਵਡਯਾਈ।

ਤਿਸ ਨੇ ਸੁਨਯੋ ਇਹਾਂ ਚਲਿ ਆਏ।

ਡੇਰਾ ਵਹਿਰ ਕਰਯੋ ਕਿਸ ਥਾਏਂ ॥ ੧੬ ॥

ਗਮਨਯੋ ਲੇ ਅਕੋਰ ਤਬਿ ਨੀਕੀ।

ਸੇਵਾ ਹੇਤੁ ਉਮਗ ਕਰਿ ਹੀ ਕੀ^੧।

^੧ਹਿਰਦੇ ਦੀ।

ਦਸਕ ਸੰਗ ਨਰ ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।

ਆਇ ਸਮੀਪੀ ਨੰਮ੍ਰੀ ਭਯੋ ॥ ੧੭ ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਿਟਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।

ਬੂਝਤਿ ਕੁਸ਼ਲ ਬਿਠਾਯੋ ਸਾਦਰ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਕਹਯੋ ਪਠਾਨ।

‘ਮੋ ਪਰ ਰਾਵਰਿ ਕਰਮ ਮਹਾਨ’ ॥ ੧੮ ॥ ^੧ਆਪਦੀ ਬਖਸ਼ਸ ਬੜੀ ਹੈ।

ਪਿਖਤਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਿ ਭਾ ਮਨ ਮੇਰਾ।

ਜਥਾ ਕਮਲ ਸੂਰਜ ਕੋ ਹੇਰਾ।

ਪੀਰਨ ਪੀਰ ਮਹਾਂ ਦਰਵੇਸ਼।

ਸੂਰਤਿ ਜਨੁ ਖੁਦਾਇ ਕੀ ਬੇਸ਼ ॥ ੧੯ ॥

ਮਮ ਗ੍ਰਿਹ ਮੈਂ ਅਬਿ ਸਿਵਰ ਉਤਾਰੋ।

ਸਭਿ ਸੇਵਾ ਮੈਂ ਕਰੋਂ ਸੁਖਾਰੋ।

ਕੋ ਦਿਨ ਬਸਹੁ ਮਿਹਰ ਕੋ ਕਰੀਅਹਿ।

ਸੈਫਦੀਨ ਸਮ ਦਾਸ ਬਿਚਰੀਅਹਿ’

॥ ੨੦ ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹਯੋ ‘ਟਿਕਯੋ ਅਬਿ ਡੇਰਾ।

ਆਪ ਆਇ ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਰਾ।

ਨਹੀਂ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਿ ਕੋ ਬਾਂਛੇ।

ਆਗੇ ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਕੀ ਕਾਛੇ’ ॥ ੨੧ ॥ ^੧ਇੱਛਾ ਹੈ।

ਰਿਦੈ ਲਾਲਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰੀਅਹਿ।

ਮਿਲਯੋ ਆਨਿ ਸੁਨਿ ਕੈ ਇਸ ਘਰੀਅਹਿ।

ਭਾਉ ਬਿਸਾਲ ਤੋਹਿ ਮੈਂ ਹੇਰਾ।

ਸਮ ਹੀ ਭਯੋ ਕਰਨਿ ਗ੍ਰਿਹ ਡੇਰਾ’ ^੧‘ਤੇਰੇ ਘਰ ਡੇਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

॥ ੨੨ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿ ਇਕ ਦੁਇ ਬੇਰ।

ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡੇਰ।
ਲੇ ਆਗਯਾ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਗਮਨਯੋ ਕਹਿ ਕੋ ਉਰ ਹਰਖਾਯੋ ॥ ੨੩ ॥

ਸੰਧਯਾ ਪਰੀ ਨਗਰ ਮੈਂ ਗਯੋ।
ਗਰੀ ਬਜ਼ਾਰ ਉਲੰਘਤਿ ਭਯੋ।
ਤਿਸ ਤੇ ਪਰੇ ਜਾਇ ਥਿਰ ਥਾਇ।
ਪਿਖੇ ਸਊਰ ਆਇ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੨੪ ॥

ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਬੁਝਿਬੋ ਕੀਨਿ।
'ਕਿਤ ਤੇ ਆਏ ਕਹਹੁ ਨਵੀਨ' ? 'ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗਲ ਦੱਸੋ।

ਆਗੈ ਪਹੁੰਚਨਿ ਹੈ ਕਿਸ ਥਾਨ ?
ਕੁਛ ਉਤਲਾਵਤਿ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨ ॥ ੨੫ ॥
ਕਿਸ ਉਮਰਾਵ ਪਠੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਕੈ ਕਿਸ ਕਾਰਜ ਸਾਹੁ ਪਠਾਏ। '

ਸੁਨਤਿ ਸਊਰਨਿ ਉੱਤਰ ਦੀਨੋ।
'ਗਮਨ ਦੇਸ਼ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ' ਹਮ ਕੀਨੋ 'ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ।

॥ ੨੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਜੋਇ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਬਿਖੈ ਗੁਰੂ ਅਬਿ ਸੋਇ।
ਤਿਸ ਕੀ ਸਾਹੁ ਤਲਾਸੀ' ਕਰੈ।
ਗਨ ਸਊਰ ਬਹੁ ਖੋਜਤਿ ਫਿਰੈ ॥ ੨੭ ॥

'ਢੂੰਡ'।

ਕੇਚਿਤ ਮਾਝੇ ਮਾਂਹਿ ਨਿਹਾਰੇ।
ਕਿਤਿਕ ਬਿਲੋਕਤਿ ਧਾਰ ਪਹਾਰੇ'।

'ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ।

ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਹੀਂ ਫਿਰੇ ਬਹੁਤੇਰਾ।
ਜਹਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੁਨਿ ਬਹੁ ਹੇਰਾ' 'ਜਿੱਥੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੁਣੀ ਉਥੇ ਬੜਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

॥ ੨੮ ॥

ਤਿਸ ਕਾਰਨ ਹਮ ਜਾਇ ਅਗਾਰੀ।
ਖੋਜਨਿ ਕਰਹਿ ਰਾਜ ਛਿਤ ਸਾਰੀ। '
ਸੁਨਿ ਪਠਾਨ ਤਬਿ ਔਚਕ ਕਾਨ'।

'ਅਚਾਨਕ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣਕੇ।

ਮਨਹੁ ਤਾਨਿ ਧਨੁ ਮਾਰਯੋ ਬਾਨ ॥ ੨੯ ॥
ਉਠਯੋ ਦਲਕ' ਉਰ ਹਟਯੋ ਪਿਛਾਰੀ।

'ਕੰਬ ਗਿਆ।

ਕੁਮਤਿ ਸਾਹੁ ਕੀ ਕੂਰ ਬਿਚਾਰੀ।
-ਅਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੇਸ਼ ਕੇ ਸੰਗ।

ਰਚਹਿ ਦ੍ਰੈਸ ਕੋ ਚਹਹਿ ਕੁਢੰਗ ॥ ੩੦ ॥

ਜਾਨਤਿ ਹੋਂ ਖੈ ਹੈ ਤੁਰਕਾਨਾ।

'ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਦੋਜ਼ਕ ਪਰਹਿ ਸਜਾਇ ਮਹਾਨਾ।

ਅਬਿ ਮੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਸਕਲ ਜਨਾਵੋਂ।

ਨਿਜ ਨਿਕੇਤ ਮਹਿ ਸਿਵਰ ਕਰਾਵੋਂ

॥ ੩੧ ॥

ਨਾਤੁਰ ਕੋ ਬਤਾਇ ਨਰ ਦੈ ਹੈ।

ਅਸ ਨਹਿ ਹੋਇ ਪਹੁੰਚਿ ਗਹਿ ਲੈ ਹੈਂ-।

ਏਵ ਬਿਚਾਰਤਿ ਛਿੱਪ੍ਰ ਪਯਾਨਾ।

ਜਹਾਂ ਬਿਰਾਜਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਦਾਨਾ ॥ ੩੨ ॥

ਆਵਤਿ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰਭੂ ਮੁਸਕਾਏ।

‘ਕਹਾਂ ਹੋਲ ਉਰ ਖਾਨ ਉਪਾਏ।

ਕਹੇ ਕਿਨਹੁ ਕੇ ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸਾ।

ਇਕ ਖੁਦਾਇ ਪਰ ਧਰਿ ਬਿਸਵਾਸਾ’

॥ ੩੩ ॥

ਬੈਠਿ ਨਿਕਟਿ ਕਹਿ ਹੋਰੇ ਹੋਰੇ।

‘ਟਿਕਹੁ ਨ ਗੁਰੂ ਅਬਹਿ ਇਸ ਠੋਰੇ।

ਉਠਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਲੇ ਚਾਲਹੁ।

ਜੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਤੂਰਨ ਡਾਲਹੁ ॥ ੩੪ ॥

ਸੈਨ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਫਿਰਹਿ ਘਨੇਰੇ।

ਖੋਜਤਿ ਥਲ ਤੁਮ ਬਸਿਬੇ ਕੇਰੇ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਫਿਰਹਿ ਬੂਝਿ ਤੁਮ ਨਾਮ।

ਜਹਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਕੋ ਬਿਸਰਾਮ ॥ ੩੫ ॥

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤੁਮ ਸਭਿ ਜਾਨਾ।

ਮਿਲੇ। ਸਊਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਛਾਨਾ।

'ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ।

ਤਊ ਮੋਹਿ ਤੇ ਹਿਤ ਸੁਨਿ ਲੀਜੈ।

ਭੀਖਨ ਕਰਮਾ। ਸ਼ਾਹੁ ਲਖੀਜੈ ॥ ੩੬ ॥

'ਭਜਾਨਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਸੰਤ ਅਨੇਕਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦੀਨਾ।

ਧਰ ਕੋ ਸਿਰ ਤੇ ਕਰਹਿ ਬਿਹੀਨਾ।

ਤਿਸ ਕੇ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਨਿ ਨਹਿ ਆਛੇ।

ਜ਼ਾਲਮ ਬਡੇ ਜ਼ੁਲਮ ਜਿਨ ਬਾਂਛੇ।’ 'ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

॥ ੩੭ ॥

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸ ਕਉ ਸਮੁਝਾਯਹੁ।

‘ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਜਥਾ ਬਨਾਯਹੁ।

ਸੋ ਨਹਿ ਟਰਹਿ ਉਪਾਵ ਅਨੇਕੈਂ।

ਇਹੁ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਜਾਨਿ ਬਿਬੇਕੈ

॥ ੩੮ ॥

ਸਕਲ ਕਾਜ ਕਰਤਾ ਜਗਤੇਸ਼।

ਕਜੋਂ ਆਨਹੁ ਉਰ ਤ੍ਰਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼। ’

ਸੁਨਿ ਪਠਾਨ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨਾ।

‘ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸਚ ਕਹਹੁ ਸੁਜਾਨਾ’ ! ^{‘ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੋਂ ਸੱਚ ਕਹਿਦੇ ਹੋ ਹੇ ਸੁਜਾਨ ਜੀ।}

॥ ੩੯ ॥

ਪਾਵਨ ਮਮ ਘਰ ਕਰਹੁ ਗੁਸਾਈਂ।

ਅੰਤਰ ਚਲਹੁ ਏਵ ਬਨਿਆਈ।

ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਸੁਨਵਾਹੁ ਆਪੂ।

ਪਿਖੇ ਸੁਨੇ ਪਾਪਨਿ ਗਨ ਖਾਪੂ’ ॥ ੪੦ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਸੀਘ੍ਰ ਖੋਲਿ ਕਰਿ ਘੋਰਾ।

ਜੀਨ ਪਾਇ ਭਾਖੈ ਕਰ ਜੋਰਾ’।

^{‘ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ।}

‘ਉਠਹੁ ਅਰੂਢਹੁ ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮਹੁ।

ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਸਹੁ ਚਿੰਤ ਬਿਨ ਧਾਮਹੁ

॥ ੪੧ ॥

ਤਸਕਰਾ’ ਆਦਿ ਬਿਘਨ ਨਹਿ ਕੋਈ।

^{‘ਚੋਰ।}

ਅਵਲੋਕਹੁ ਮਮ ਦਿਸਿ ਅਰਜੋਈ’। ’

^{‘ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਵਲ ਤੱਕੋ।}

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਖਿ ਭਾਉ ਬਿਸਾਲੇ।

ਚਢਿ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਅੰਤਰ ਚਾਲੇ ॥ ੪੨ ॥

ਪੰਚਹੁ ਸਿੱਖ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੀਨੇ।

ਅਪਰ ਆਪ ਤੇ ਰੁਖਸਦ ਕੀਨੇ’।

^{‘ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ।}

ਗੜੀ ਪਠਾਨਨਿ ਕੀ ਤਹਿ ਘਨੀ।

ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਗਾਢੀ ਬਹੁ ਬਨੀ

॥ ੪੩ ॥

ਲੇ ਕਰਿ ਖਾਨ ਆਪਣੀ ਗਯੋ’।

^{‘ਆਪਣੀ ਗੜੀ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ।}

ਡੇਰਾ ਘਰ ਸੁੰਦਰ ਮਹਿ ਦਯੋ।

ਭਯੋ ਨਚਿੰਤ ਆਇ ਦਰ ਠਾਢੇ।

ਕਰੇ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤਿ ਗਾਢੇ’ ॥ ੪੪ ॥

^{‘ਬੂਹੇ ਤਕੜੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।}

ਕਹਯੋ 'ਓਪਰੇ ਨਰ ਨਹਿ ਬਰੈਂ।

ਹਮਰੇ ਵਹਿਰ ਬਾਤ ਨਹਿ ਕਰੈ'। '

'ਸਾਡੇ (ਆਦਮੀ) ਬਾਹਰ ਗਲ ਨਾ ਕਰਨ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਰਿ ਕੈ ਤਕਰਾਈ।

ਗਯੋ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ ॥ ੪੫ ॥

ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਸੁਨੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।

ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਭੇ ਬਿਚ ਰਾਤੀ'।

'ਰਾਤ ਵਿਚ।

ਸਰਬ ਸੇਵ ਤ੍ਰਿਣ ਆਦਿਕ ਕੇਰੀ।

ਕਰੀ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੀ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸਮਾਣੇ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਦੋਇ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੁ ॥ ੩੨ ॥

੩੩. [ਸਮਾਣਿਓਂ ਕਰਹਾਲੀ, ਚਿਹਕਾ ਗਏ]

[੩੨](#)<<[ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ](#)>>[੩੪](#)**ਦੋਹਰਾ:**

ਭਈ ਨਿਸਾ ਪੁਰਿ ਹੇਰਿ ਕਰਿ, ਸ਼ਾਹਿ
 ਸਊਰ ਬਿਚਾਰਿ।
 ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਡੇਰਾ ਕਰਜੋ, ਲੀਨਸਿ ਅੰਨ
 ਅਹਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਲੇਤਿ ਦੇਤਿ ਤਹਿ ਜ਼ਿਕਰ ਚਲਾਯੋ।
 ‘ਕਿਸੂ ਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਹਿ ਪਾਯੋ।’
 ਇਕ ਨਰ ਤਬਹਿ ਬਤਾਵਨ ਕਹਯੋ।
 ‘ਆਜ ਦੁਪਹਿਰਾ ਜਬਿ ਕੁਛ ਢਰਯੋ
 ॥ ੨ ॥

ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਤਿ ਮੈਂ ਗੁਰ ਹੇਰੇ।
 ਉਤ ਦਿਸਿ ਉਤਰੇ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰੇ।
 ਨਿਸਾ ਆਜ ਕੀ ਇਹਾਂ ਬਿਤਾਵੈਂ।
 ਹੁਇ ਭੁਨਸਾਰ ਸੁ ਅੱਗ੍ਹ ਸਿਧਾਵੈਂ’ ॥ ੩ ॥
 ਸੁਨਿ ਔਚਕ ‘ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਇਸ ਆਏ।’
 ਸ਼ਾਹਿ ਸਊਰ ਘਨੇ ਹਰਖਾਏ।
 ਤਬਹਿ ਬਿਲੋਕਨ ਉਤ ਦਿਸਿ ਗਏ।
 ਖੋਜਤਿ ਥਲ ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ॥ ੪ ॥
 ਪੁਨ ਉਤ ਦਿਸ ਕੇ ਨਰ ਜੇ ਮਿਲੇ।
 ਤਿਨ ਕੋ ਬੂਝਤਿ ਯਾ ਬਿਧਿ ਭਲੇ।
 ‘ਗੁਰ ਕਿਸ ਥਲ ਮਹਿ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ?’
 ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਨਿ ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਰਾ’ ॥ ੫ ॥
 ਇਕ ਮਾਨਵ ਸੁਨਿ ਸਕਲ ਬਤਾਈ।
 ‘ਭਯੋ ਤਿਮਰ ਤਬਿ ਗੇ ਕਿਸ ਥਾਈਂ।
 ਉਤਰੇ ਹੁਤੇ ਪਿਖੇ ਮੈਂ ਸੋਇ।
 ਕਹਾਂ ਗਏ ਅਬਿ ਲਖੈ ਨ ਕੋਇ’ ॥ ੬ ॥
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਖੋਜਤਿ ਉਰ ਬਿਸਮਾਏ।
 ਪਰੀ ਰਾਤਿ ਕਿਤ ਦੇਖਹਿ ਜਾਏ।
 ਇਤ ਉਤ ਬਿਚਰਤਿ ਰਹੇ ਘਨੇਰੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਂਹਿਨ ਕਿਤ ਹੇਰੇ ॥ ੭ ॥

ਸ਼ਾਹੁ ਨਰਨਿ ਤਬਿ ਮਸਲਤ ਗਾਏ।

‘ਹੈਂ ਪੁਰਿ ਮੈਂ, ਨਹਿ ਅੱਗੁ ਸਿਧਾਏ।

ਇਤਿ ਦਿਸ ਕੀ ਕੀਜਹਿ ਤਕਰਾਈ।

ਬਡੀ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਨਿਕਸਿ ਨਹਿ ਜਾਈਂ

॥ ੮ ॥

ਜੇ ਗਹਿ ਲੇਹਿ ਗੁਰੂ ਇਸਥਾਨ।

ਹਮ ਪਰ ਸ਼ਾਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਹਾਨ।

ਬਖਸ਼ਹਿ ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਏ।

ਜਿਸ ਤਲਾਸ਼ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਬਿਤਾਏ ॥ ੯ ॥

ਆਲਸ ਕਰਹੁ ਨ, ਰਹਹੁ ਸੁਚੇਤ।

ਲੇਤੇ ਬੂਝਹੁ ਸਭਿ ਕੇ ਭੇਤ।

‘ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਪੁੱਛ ਕੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹੋ।

ਅਪਨੇ ਡੇਰਾ ਇਤ ਲੇ ਆਵਹੁ।

ਸਭਿ ਪੰਥਨਿ ਪਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਲਗਾਵਹੁ ॥ ੧੦ ॥

‘ਸਾਰੇ ਰਾਹਾਂ ਉਪਰ।

॥ ੧੦ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਕਰਿ ਕੈ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਸਗਰੇ ਸਥਲ ਨਿਹਰਿ ਕੈ।

ਜਾਗਤਿ ਰਹੇ ਨ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਲੀਨਿ।

ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਸਭਿਨਿ ਮਨ ਚੀਨ ॥ ੧੧ ॥

ਪੁਰਿ ਕੀ ਗਰੀ ਗਰੀ ਸਭਿ ਹੇਰੀ।

ਤਰਕਾਈ ਸਭਿ ਪੰਥ ਘਨੇਰੀ।

ਹੁਤੇ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਜਹਿ ਗੁਰ ਡੇਰਾ।

ਤਹਿ ਤੇ ਖੋਜ ਪਗਨਾ ਕੋ ਹੇਰਾ ॥ ੧੨ ॥

‘ਘੋੜੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਖੋਜ।

ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਗੜ੍ਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ।

ਜਿਸ ਕੇ ਅੰਤਰ ਗੁਰੂ ਬਿਰਾਜੇ।

ਪਿਖੇ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤਿ ਜਬੈ।

‘ਬੰਦ।

ਕਹਿ ਕਰਿ ਖਾਨ ਹਕਾਰਜੋ ਤਬੈ ॥ ੧੩ ॥

ਸੁਨਿ ਪਠਾਨ ਤਿਨ ਕੇ ਢਿਗ ਆਯੋ।

ਹੇਰ ਸਲਾਮਾਲੇਕਮ ਗਾਯੋ।

‘ਕਹੀ।

‘ਕੜੇਂ ਦਰ ਖਰੇ ਕਾਜ ਕੋ ਆਹੜੇਂ?

ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਵਨਿ ਕੜੇਂ ਤੁਮ ਚਾਹੜੇਂ?’

॥ ੧੪ ॥

ਸ਼ਾਹਿ ਨਰਨ ਬਚ ਉੱਗ੍ਹਾ¹ ਬਖਾਨਾ। 'ਕਰੜਾ।

‘ਖੋਜਤਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਥਾਨਾ।

ਹਜ਼ਰਤ ਘਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਧਰੈ।

ਜ਼ਿਕਰ ਸਭਾ ਮਹਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰੈ

॥ ੧੫ ॥

ਸੋ ਗੁਰ ਤੁਮ ਨੇ ਸਦਨ ਦੁਰਾਯੋ।

ਦੇਖਤਿ ਖੋਜ ਹਮਹਿ ਅਬਿ ਪਾਯੋ।

ਬਹੁ ਨਰ ਭਨਹਿ ਨਗਰ ਗੁਰ ਆਏ।

ਫਿਰਹਿ¹ ਸਕਲ ਥਲ, ਨਾਂਹਿਨ ਪਾਏ’ 'ਅਸੀ) ਫਿਰੇ ਹਾਂ।

॥ ੧੬ ॥

ਸੁਨਤਿ ਖਾਨ ਰਿਸ ਧਾਰਿ ਬਖਾਨਯੋ।

‘ਹਿੰਦੂ, ਘਰ ਹਮਰੇ ਕਿਮ ਜਾਨਯੋ?

ਖੋਜ ਤੁਰੰਗਮ ਜੋ ਤੁਮ ਹੇਰਾ।

ਮੈਂ ਚਢਿ ਕੈ ਸੰਧਯਾ ਕਹੁ ਫੇਰਾ ॥ ੧੭ ॥

ਮਮ ਪਤਿ ਕੋ ਹੋਰੀ ਤੁਮ ਕੀਨਿ।

ਕਹਾਂ ਖੋਜ ਐਸੋ ਦ੍ਰਿਗ ਚੀਨਿ।

ਬਹੁਰ ਨ ਕਹਹੁ ਸੁਨਹਿੰਗੇ ਔਰ।

ਹਸਹਿ ਖਾਨ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਠੌਰ ॥ ੧੮ ॥

ਕਹਾਂ ਸਤਰ¹ ਕੋ ਰਾਖਨਿ ਕਰਿਬੋ। 'ਪੜਦਾ।

ਕਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਘਰ ਅੰਤਰ ਬਰਿਬੋ।

ਅਬਿ ਤੁਮ ਕਹੀ ਸਹੀ ਮੈਂ ਸਾਰੀ।

ਬਹੁਰ ਕਹਹੁ ਕਰਿ ਹੋਂ ਤਬਿ ਰਾਰੀ¹ 'ਲੜਾਈ।

॥ ੧੯ ॥

ਮਾਰਨ ਮਰਨ ਹੋਹਿ ਪੁਨ ਜਾਵੈ।

ਅਸ ਬੇਸਤਰੀ ਤਬਹਿ ਜਨਾਵੈਂ¹। 'ਐਸੀ ਬੇਪੜਦਗੀ (ਕੀਤੀ ਦਾ ਫਲ) ਤਦ ਦੱਸਾਂਗੇ।

ਕਰਹੁ ਢੀਠਤਾ ਲਾਜ ਨ ਆਵਤਿ।

ਇਹ ਬਿਧਿ ਹਮ ਘਰ ਕਜੋਂ ਬਨ ਆਵਤਿ?

॥ ੨੦ ॥

ਹਸਹਿ ਬਿਰਾਦਰ¹, ਲਖਹਿ ਨਿਲਾਜੂ। 'ਭਾਈ।

ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਏਵ ਹਮ ਕਾਜੂ।’

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਰਿ ਕੋਪ ਸੁਨਾਯੋ।

ਸ਼ਾਹੁ ਨਰਨਿ ਕੋ ਬਹੁ ਡਰਪਾਯੋ ॥ ੨੧ ॥

ਭਏ ਨਿਰਾਸ ਨ ਬੋਲੇ ਫੇਰ।
 ਸਾਚੇ ਲਖਜੋ ਕੁਪਤ ਕੋ ਹੇਰਿ।
 ਤਜਜੋ ਸਮਾਣਾ ਨਗਰ ਬਹੋਰੀ।
 ਗਏ ਅੱਗੁ ਹੇਰਨਿ ਥਲ ਔਰੀ ॥ ੨੨ ॥
 ਜਾਇ ਖਾਨ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਬੈਸਾ।
 ‘ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕਹਜੋ ਮੈਂ ਜੈਸਾ।
 ਸ਼ਾਹੁ ਸਊਰ ਠਾਢਿ ਭੇ ਦ੍ਵਾਰੇ।
 ਰਿਸ ਬਚ ਕਹਿ ਕਰਿ ਇਤ ਤੇ ਟਾਰੇ
 ॥ ੨੩ ॥

‘ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ।

ਉਚਿਤ ਕਰਨਿ ਕੋ ਮੈਂ ਕਰਿ ਲੀਨਾ।
 ਅਬਿ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਜਥਾ ਚਿਤ ਚੀਨਾ।
 ਸ਼ਰਧਾ ਹੇਰਿ ਖਾਨ ਕੀ ਮਹਾਂ।
 ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚ ਕਹਾ ॥ ੨੪ ॥
 ‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਤੁਝ ਕੋ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
 ਸੁਖ ਸੋਂ ਬੈਸ ਬਿਤਾਵੈ ਸਾਰੀ।
 ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਹੋਵੈ।
 ਇਸ ਕੋ ਅਸ ਫਲ ਦੀਰਘ ਜੋਵੈ’
 ॥ ੨੫ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਇਕ ਦਿਨ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮੁ।
 ਖਾਨ ਹਰਖ ਯੁਤਿ ਰਾਖੇ ਧਾਮੁ।
 ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਇ ਦੂਸਰੀ ਤਹਾਂ।
 ਕਰਜੋ ਕੂਚ ਦੇ ਬਰ ਸੁਖ ਮਹਾਂ ॥ ੨੬ ॥
 ਪੰਚ ਸਊਰ ਸੰਗ ਮਗ ਚਲੇ।
 ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਨ ਕਰਿ ਭਲੇ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਿ ਹੈਂ ਮਗ ਚਾਲੀ।
 ਪਹੁੰਚੇ ਆਇ ਗ੍ਰਾਮ ਕਰਹਾਲੀ ॥ ੨੭ ॥

‘ਮੁਕਾਮ ਕੀਤਾ, ਡੇਰਾ ਰਖਿਆ।

‘ਨਾਮ ਪਿੰਡ। ਸਮਾਣੇ ਤੋਂ ਤ੍ਰੈ ਕੁ ਮੀਲ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੁਣ ਤਕ ਹੈ।

ਉਤਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਲਗਾਯਹੁ ਡੇਰਾ।
 ਅੰਨ ਸੁ ਤ੍ਰਿਣਨਿ ਮੰਗਾਇ ਘਨੇਰਾ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਹੂੰ ਤਬਿ ਕੀਨਿ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਸਹਿਤ ਸੁਖ ਲੀਨਿ
 ॥ ੨੮ ॥

ਇਕ ਮਸੰਦ ਕੋ ਘਰ ਕਰਹਾਲੀ।
 ਗੁਰ ਆਵਨ ਸੁਨਿਓ ਮਤਿ ਖਾਲੀ।
 ਤੁਰਕਨਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਾਰਿ ਨਹਿ ਆਯੋ।
 ਛਪਿ ਕਰਿ ਥਿਰਜੋ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਯੋ

॥ ੨੯ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸਿਖ ਆਇ ਨ ਹੇਰਹਿ।
 -ਨਹਿ ਨ ਬਤਾਵਹੁ ਜੇ ਦਰ ਟੇਰਹਿ'-।

'ਇਹ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਛੱਡਿਆ ਕਿ) ਜੇ ਦਰ ਤੇ
 ਆਕੇ (ਕੋਈ) ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ।

ਛਿਮਾ ਨਿਧਾਨ ਕਛੂ ਨਹਿ ਕਰਜੋ।
 ਗੁਰ ਧਨ ਅਧਿਕ ਲੇਤਿ ਭੀ ਲਹਜੋ
 ॥ ੩੦ ॥

ਏਕ ਜਾਮਨੀ ਤਹਾਂ ਬਿਤਾਈ।
 ਪਿਖੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
 ਜੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਡਾਰਿ ਅਰੂਢੇ।
 ਗਮਨੇ ਮਾਰਗ ਜਿਨ ਮਤਿ ਗੂਢੇ ॥ ੩੧ ॥

ਸਪਤ ਕੋਸ ਪਰ ਚਿਹਕਾ' ਗ੍ਰਾਮੂ।

'ਨਾਮ ਪਿੰਡ ਦਾ।

ਤਹਾਂ ਮਸੰਦ ਗਿਲੋਰਾ' ਨਾਮੂ।

'ਨਾਮ ਮਸੰਦ ਦਾ।

ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਜਬਿ ਜੰਗਲ ਦੇਸ਼'।

'ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ਼।

ਬਿਚਰਤਿ ਸਿੱਖ ਉਧਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੩੨ ॥

ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਮਰਿ ਗੇ ਤਬਿ ਤਾਂ ਕੇ।

ਭੋਜਨ ਦਾਤਾ ਰਹਜੋ ਨ ਜਾਂ ਕੇ।

ਤਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਚਿਹਕਾ ਤਹਿ ਗਯੋ।

ਗੁਰ ਡੇਰੇ ਮਹਿ ਥਿਰ ਤਬਿ ਭਯੋ ॥ ੩੩ ॥

ਸੇਵ ਤੁਰੰਗਨ ਕੀ ਪਰ ਰਹਜੋ।

ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਭੋਜਨ ਕੋ ਲਹਜੋ।

ਕਿਤਿਕ ਬਰਖ ਬੀਤੇ ਗੁਰ ਸਾਥ।

-ਭਯੋ ਤਰੁਨ ਬਯ- ਜਾਨਜੋ ਨਾਥ

॥ ੩੪ ॥

ਤਬਿ ਇਸ ਕੋ ਸਨਬੰਧੀ ਕੋਇ।

ਡੇਰੇ ਨਿਕਟਿ ਜਾਤਿ ਲਖਿ ਸੋਇ।

ਮਿਲਜੋ' ਦੌਰਿ ਕੈ ਕਰਜੋ ਸਨੇਹੁ।

'ਗਿਲੋਰਾ' ਮਿਲਿਆ।

ਅਪਨਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਜਨਾਇ ਅਛੇਹੁ ॥ ੩੫ ॥

ਤਿਨ ਭੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਬਧਾਯੋ।

ਸੋ ਚਲਿ ਗਯੋ, ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਆਯੋ^੨।

^੧ਭਾਵ ਸਨਬੰਧੀ। ^੨ਭਾਵ ਗਿਲੋਰਾ।

ਬੂਝੋ^੧ 'ਕੌਨ ਮਿਲਜੋ ਤੁਝ ਸਾਥ'?

^੧ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਜਿਹ ਸੋਂ ਕਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਾਥ' ॥ ੩੬ ॥

ਕਹਿਨਿ ਲਗਜੋ 'ਸਨਬੰਧੀ ਮੇਰੋ।

ਚਿਹਕੇ ਬਸਹਿ ਅਚਾਨਕ ਹੋਰੋ।'

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਭਨਜੋ 'ਕਜੋਂ ਨ ਇਤ ਲਜਾਯੋ।

ਜਾਤਿ ਪੰਥ, ਕਜੋਂ ਢਿਗ ਨ ਬਸਾਯੋ?' ॥ ੩੭ ॥

॥ ੩੭ ॥

'ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਨ ਭਯੋ।'

ਇਮ ਕਹਿ, ਧਾਇ ਨਿਕਟਿ ਤਿਸ ਗਯੋ।

ਆਨਜੋ ਮੋਰਿ^੧ ਕਰਾਯੋ ਡੇਰਾ।

^੧ਮੋੜ ਕੇ।

ਕਰਿ ਅਹਾਰ ਸੇਵਾ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੩੮ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ ਬਹੁਰ ਲੇ ਆਯੋ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਥਿਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।

ਕਹਜੋ ਪ੍ਰਭੂ 'ਤੁਮ ਭ੍ਰਾਤ ਗਿਲੋਰਾ।

ਬਜਾਹਹੁ, ਲਿਹੁ ਧਨ ਕੋ, ਨਿਜ ਠੌਰਾ'

॥ ੩੯ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਚਲਿ ਗਯੋ।

ਚਿਹਕੇ ਆਨਿ ਬਜਾਹ ਕਰਿ ਲਯੋ^੧।

^੧ਗਿਲੋਰੇ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ।

ਕਿਤਿਕ ਮਾਸ ਮਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ਢਿਗ ਜਾਇ^੧।

^੧ਗਿਲੋਰੇ ਨੇ ਜਾ ਕੇ।

ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਕੋ ਲਏ ਰਿਝਾਇ ॥ ੪੦ ॥

ਪੁਨ ਗੁਰ ਦੀਨਿ ਮਸੰਦੀ ਤਾਂਹਿ।

ਧਨ ਉਗਰਾਹਤਿ ਸੰਗਤਿ ਮਾਂਹਿ।

ਹਾਂਸੀ ਅਰੁ ਹਿਸਾਰ ਲਗਿ ਦੇਸ਼।

ਲੇਹਿ ਦੂਰ ਲਗਿ ਦਰਬ ਵਿਸੇਸ਼ ॥ ੪੧ ॥

ਕੁਛਕ ਦੇਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਆਨਿ।

ਆਪ ਭਯੋ ਦੀਰਘ ਧਨਵਾਨ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਸ਼ਰਫੀ ਤਿਸ ਕੇ ਧਾਮੂ।

ਸੰਚਨ ਕਰੀ ਲਏ ਗੁਰ ਨਾਮੂ ॥ ੪੨ ॥

^੧ਇਕ ਦਿਜਨੀ ਤਿਸ ਕੀ ਤ੍ਰਿਯ ਸੰਗ।

^੧ਇਕ ਬਾਹਮਣੀ ਨੇ ਤਿਸ (ਮਸੰਦ) ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਲਿੰਤਰ ਖੇਡਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭੋਲੀ ਗਲਾਂ

ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸ
ਬੈਠੀ।

ਇਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ।
ਮਤਿ ਭੋਰੀ ਬਾਤਨਿ ਬਿਰਮਾਈ।
ਨਿਜ ਧਨ ਕੀ ਸਭਿ ਗਾਥ ਬਤਾਈ^੧

॥ ੪੩ ॥

ਸੁਨਿ ਦਿਜਨੀ ਛਲ ਰਚਿ ਇਮ ਭਾਖਾ।
'ਦਰਬ ਧਰਾ ਮਹਿ ਜਬਿ ਕੋ ਰਾਖਾ।
ਤਬਿ ਕੋ ਪਿਖਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਨਿਕਾਰਾ?
ਜਰ' ਆਦਿਕ ਲਾਗੈ ਹੁਇ ਕਾਰਾ ॥ ੪੪ ॥

^੧ਜੰਗਾਲ।

ਧਨ ਮਹਿ ਜੇ ਦੀਨਾਰ ਕਹਾਵਤਿ।
ਸੋ ਉੱਲੀ ਲਗਿ ਬਰਨ ਗੁਵਾਵਤਿ।
ਕੰਚਨ ਭਾਰ ਹੋਤਿ ਬਹੁ ਹੋਰਾ।
ਰਹੈ ਜਿ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਇਕ ਠੋਰਾ ॥ ੪੫ ॥

ਇਕ ਦੁਇ ਮਾਸ ਬੀਤ ਜਬਿ ਜਾਇ।
ਤਬਿ ਆਤਪ ਕੋ ਦੇਹੁ ਲਗਾਇ।
ਜੁਗਮ ਜਾਮ ਜਬਿ ਸੁਸਕਹਿ ਪਰੀ।
ਪੁਨ ਸੰਭਾਰਿ ਦੇਹੁ ਤਹਿ ਧਰੀ' ॥ ੪੬ ॥

ਸੁਨਤਿ, ਹੋਲ ਕਰਿ, ਲੇ ਤਿਹ ਸੰਗ।

ਚਢਿ ਕੋਸ਼ਠ ਗਹਿ ਮੰਚ ਉਤੰਗ।

^੧ਉੱਚੇ ਕੋਠੇ ਮੰਜਾ ਲੈ ਕੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ।

ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਛਾਇ ਤਰੇ ਘਰ ਗਈ।

ਗਨ ਦੀਨਾਰ ਨਿਕਾਰਤਿ ਭਈ ॥ ੪੭ ॥

ਕਾਸ਼ਟ ਕੇ ਬਾਸਨ ਮਹਿ ਪਾਈ।

ਉਪਰ ਗਈ ਮੰਚ ਜਿਸ ਥਾਈਂ।

ਡਾਰਿ ਸੂਕਨੀ ਕਹਜੋ ਬੁਝਾਈ।

'ਹੇ ਦਿਜਨੀ! ਤੂੰ ਦੇਹੁ ਖਿਡਾਈ'

॥ ੪੮ ॥

ਜਾਇ ਤਰੇ ਪੁਨ ਔਰ ਨਿਕਾਰੀ।

ਸਭਿ ਉਠਾਇ ਕਰਿ ਉਪਰ ਡਾਰੀ।

ਤਿਹ ਤੇ ਹੁਤੋ ਬਿੱਪ੍ਰ ਘਰ ਨੇਰੇ।

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਚਾਇ ਬਿੱਪ੍ਰਨੀ ਗੇਰੇ ॥ ੪੯ ॥

ਤਰੈ ਗਈ ਲਖਿ, ਮੂਠ ਬਗਾਵੈ।

^੧ਮੁੱਠ ਭਰਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ।

ਕਰਹਿ ਸੁਧਾਰਨਿ ਜਬਿ ਢਿਗ ਆਵੈ।
 ਇਮ ਮਸੰਦ ਧਨ ਦਿਜਨੀ ਲੀਨਿ।
 ਸਦਨ ਮਹਾਨ ਚਿਨਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ॥ ੫੦ ॥
 ਸੋ ਅਬਿ ਲੇ ਚਿਹਕੇ ਮੈਂ ਅਹੈ।
 ਤਹਿ ਕੇ ਲੋਕ ਸਾਹਦੀ ਕਹੈ।

ਉਗਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉੱਪਰਲੀ ਸਾਖੀ ਦੀ ਉਗਾਹੀ ਭਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਮਕਾਨ ਡਿੱਠਾ। ਅਗਲੇ ਅੰਸੂ ਦਾ ੧੯ ਅੰਕ ਦੇਖੋ, ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਦੇਖਣਾ ਕਵਿ ਜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਅਸ ਮਸੰਦ ਜਿਮ ਨਾਮ ਗਿਲੋਰਾ।
 ਲੋ ਪਨ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਬਹੁ ਠੋਰਾ ॥ ੫੧ ॥
 ਤਿਸ ਕੇ ਸਦਨ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਗਏ।
 ਬਿਰ ਤੁਰੰਗ ਕਰਿ ਉਤਰਤਿ ਭਏ।
 ਮਿਲਜੋ ਜੋਰਿ ਕਰ ਬੰਦਨ ਕੈ ਕੈ।
 ਅੰਤਰ ਲੇ ਗਮਨਜੋਂ ਸੁਖ ਪੈ ਕੈ ॥ ੫੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਚਿਹਕੇ ਆਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਤ੍ਰਿਸੰਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੩ ॥

੩੪. [ਗਿਲੋਰੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼। ਕਰ੍ਹਾ ਤੇ ਖਰਕ ਗ੍ਰਾਮ]

੩੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੫**ਦੋਹਰਾ:**

ਬਾਲਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਜੋ ਹੁਤੇ,
ਅਪਨਿ ਗਿਲੋਰਾ ਜਾਨਿ।
ਉਤਰੇ ਤਾਂਹਿ ਨਿਕੇਤ ਮਹਿ,
ਸ਼ੀਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਮਹਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਡਸਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।
ਛਾਦਜੋ ਆਸਤਰਨ ਤਲ ਪੀਨਿ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬਿਰ ਬੋਲਜੋ ਸਾਦਰ।
ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥ ੨ ॥
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨੇ ਕੀ ਸੇਵ ਸੰਭਾਰਿ।
ਕਰਿਵਾਇਸਿ ਬਰ ਬਿਬਿਧਾ ਅਹਾਰ।
ਸ੍ਵਾਦਲ ਮਧੁਰ ਸਨਿਗਧ ਖਵਾਯਹੁ।
ਬਹੁਰ ਸਕਲ ਸਿੱਖਨਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਯਹੁ
॥ ੩ ॥

'ਹੇਠ ਬੜਾ ਮੋਟਾ ਵਿਛਾਉਣਾ ਵਿਛਾਇਆ।

'ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ।

ਬਸੇ ਨਿਸਾ ਮਹਿ ਪੌਢਨਿ ਕੀਨਿ।
ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ।
ਰਹੀ ਜਾਮ ਜਾਗੇ ਸੁਚ ਧਾਰੀ।
ਮੱਜਨ ਕਰਜੋ ਬਿਮਲ ਬਰ ਬਾਰੀ ॥ ੪ ॥
ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਬ੍ਰਹਮ ਇਕ ਆਹਿ।
ਬੈਠੇ ਬਿਤ ਕਰਿ ਬ੍ਰਿਤਿ ਤਿਸ ਮਾਂਹਿ।
ਦਿਨਕਰਾ ਚਢ੍ਹਜੋ, ਬਿਲੋਚਨ ਖੋਲੇ।
ਮਨਹੁ ਕਮਲ ਦਲ ਅਲੀ ਅਡੋਲੇ ॥ ੫ ॥

'ਜੋ ਇਕ ਹੈ।

'ਸੂਰਜ।

'ਮਾਨੋ ਕਮਲ ਪੱਤੇ ਉੱਪਰ ਭੌਰੇ ਅਡੋਲ ਹਨ (ਮੁੱਖ ਪਰ ਕਾਲੇ ਨੇਤ੍ਰ)। (ਅ) ਮਾਨੋ ਕਮਲ ਦਲ (ਖੁਲ੍ਹੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਚ) ਭੌਰੇ ਅਡੋਲ ਹੋਏ (ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ)।

ਇਕ ਬਾਸੁਰ ਤਹਿ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮੂ।
ਮਿਲੈਂ ਸਿੱਖ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਨਾਮੂ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰ ਆਨਿ ਕਰ ਜੋਰਹਿ।
ਦਰਸ ਬਿਲੋਕਹਿ, ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਹਿ
॥ ੬ ॥

ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਗਨ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰਾ।

ਸਭਿਨਿ ਆਨਿ ਪਦ ਪਰ ਸਿਰ ਧਾਰਾ।
ਜਿਮ ਗੁਰ ਭਨਜੋਂ, ਜਿਨਹੁ ਤਿਮ ਮਾਨਜੋਂ।^੧ 'ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਸੇ ਮੰਨਿਆ।

ਤਿਨ ਕੋ ਬਰ ਸੁਖਦਾਇ ਬਖਾਨਜੋਂ ॥ ੭ ॥

ਮਾਨਜੋ ਜਿਨਹੁ ਨ ਸ਼ਰਧਾ ਲਜਾਇ।

ਤਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਬੋਲੇਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।

ਜਥਾ ਹੁਤਾਸਨ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਕਾਸੇ।

ਹੁਇ ਸਮੀਪ, ਦੁਖ ਸੀਤ ਬਿਨਾਸੇ ॥ ੮ ॥

ਲਖਹਿ ਨ ਤੇਜ, ਬੀਚ ਬਰ ਜਾਇ।

ਜਰਹਿ ਅੰਗ ਸੰਕਟ ਬਡ ਪਾਇ।

ਤਿਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਅਹੈ।

ਅਦਬ ਸਹਿਤ ਕਰਿ ਸਭਿ ਸੁਖ ਲਹੈਂ

॥ ੯ ॥

ਨਿਭੈ ਹੋਇ ਸ਼ਰਧਾ ਜਿਨ ਛੀਨ।

ਕਰਹਿ ਅਵਗਯਾ ਲਹਿ ਦੁਖ ਪੀਨ^੨।

^੧ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵਰ ਸ਼ਾਪ ਤੋਂ ਅਸੰਗ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।

ਦਰਸਨ ਲੇ ਅਕੋਰ ਅਰਪਾਈ ॥ ੧੦ ॥

ਨਿਸਾ ਦੂਸਰੀ ਕੀਨਸਿ ਬਾਸ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਜਾਨਜੋਂ ਨਿਜ ਦਾਸ।

ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਸਕਲ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ।

ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਮਹਿ ਸ਼ਰਧਾ ਹੀ ਕੀ

॥ ੧੧ ॥

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।

ਨਿਕਟਿ ਗਿਲੋਰਾ ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਈ।

ਇਕ ਤਰਕਸ਼^੩ ਤੀਰਨ ਸੋਂ ਭਰਜੋ।

^੩ਭੱਥਾ।

ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ਨ ਕਰਜੋ ॥ ੧੨ ॥

ਕਹਜੋ 'ਧਰਮ ਮਹਿ ਦਿੜਤਾ ਕੀਜੈ।

ਬੰਸ ਸਮੇਤ ਸਕਲ ਸੁਖ ਲੀਜੈ।

ਜੇ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ਧਰਮ ਤੇ ਹਾਰਿ।

ਸੰਤਤਿ ਦਾਰਿਦ ਲਹੈ ਉਦਾਰ ॥ ੧੩ ॥

ਸੁਖ ਨਹਿ ਪਾਇੰ, ਜਾਇੰ ਤੁਵ ਪ੍ਰਾਨ।

ਇਮ ਸਮਝਹੁ, ਰਖਿ ਧਰਮ ਮਹਾਨ।'

ਸਿੱਖਯਾ ਅਪਰ ਦਈ ਗੁਰ ਤਾਂਹਿ।
 ਹਯ ਅਰੂਢਿ ਚਾਲੇ ਮਗ ਮਾਂਹਿ ॥ ੧੪ ॥
 ਮੁਖ ਕਰਿ ਪੂਰਬ ਦਿਸਾ ਪਯਾਨੇ।
 ਭਯੋ ਗਿਲੋਰਾ ਧਨੀ ਮਹਾਨੇ।
 ਹਾਂਸੀ ਅਰੁ ਹਿਸਾਰ ਲੋ ਗ੍ਰਾਮੂ।
 ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਆਨਹਿ ਧਨ ਧਾਮੂ ॥ ੧੫ ॥
 ਰੰਘਰ ਜਾਟ ਗ੍ਰਾਮ ਗਨ ਤਿਨ ਕੇ।
 ਪਰੇ ਬਿਰੋਧ ਪਰਸਪਰ ਗਿਨ ਕੇ।
 ਫਿਰਤਿ ਗਿਲੋਰਾ ਦੋਨਹੁ ਮਾਂਹੀ।
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਰੋਕਹਿ ਨਾਂਹੀ ॥ ੧੬ ॥

ਰੰਘਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਦੇ ਬਿਸਵਾਸ'।
 ਗ੍ਰਾਮ ਜਾਟ ਜਹਿ ਆਨ ਸੁ ਪਾਸ'।
 ਕਹਯੋ 'ਲੰਘਾਇ ਦੇਉ ਮੈਂ ਆਗੇ'।
 ਇਸ ਭਰੋਸ ਤੇ ਸੋ ਨਹਿ ਭਾਗੇ ॥ ੧੭ ॥
 ਰੰਘਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁ ਦਏ ਕਟਾਇ'।
 ਨਹਿ ਮੂਰਖ ਨੇ ਲੀਨਿ ਬਚਾਇ।
 ਤਿਸ ਅਧਰਮ ਤੇ ਸੋ ਮਰਿ ਗਯੋ।
 ਬੰਸ ਅਧਿਕ ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ ਭਯੋ ॥ ੧੮ ॥
 ਭੋਜਨ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਘਰ ਮਾਂਹਿ।
 ਕਬਿ ਥੈ ਹੈਂ ਕਬਿ ਪੈ ਹੈਂ ਨਾਂਹਿ।
 ਇਸੀ ਦਸ਼ਾ ਮਹਿ ਅਬਿ ਲੋ ਅਹੈਂ।
 'ਹਮ ਨੇ ਪਿਖੇ' ਸਿੰਘ ਕਵਿ ਕਹੈ' ॥ ੧੯ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਚਿਹਕੇ ਤੇ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਕਰ੍ਹਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰ ਥਾਏ'।
 ਗਮਨੇ ਜਬਿ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਤੇ।
 ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਗੁਰ ਉਤਰੇ ਹੁਤੇ ॥ ੨੦ ॥
 ਵਹਿਰ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਅਹੈ ਸਥਾਨ।
 ਪਹੁੰਚੇ ਆਨਿ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ।
 ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਅਸੁ ਬੰਧਨ ਕੀਨੇ'।
 ਸੁਭ ਆਸਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਸੀਨੇ ॥ ੨੧ ॥

'ਰੰਘੜ ਯਾ ਜਟ ਕੋਈ) ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕਦਾ (ਗਿਲੋਰੇ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦਿਆਂ)।

'ਭਰੋਸਾ ਦੇਕੇ।

'ਜਿੱਥੇ ਜਟਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਨ (ਰੰਘੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਟਾਂ) ਪਾਸ ਲੈ ਆਇਆ।

'ਜਟਾਂ ਕੋਲੋਂ ਰਾਹ ਦਿਵਾ ਦਿਉਂ।

'ਭਾਵ ਰੰਘੜ।

'ਮਰਿਵਾਇ ਦਿੱਤੇ।

'ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

'ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ (ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਦਾ ਥਾਂ ਬੀ ਸੀ।

'ਘੋੜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ।

ਤਹਾਂ ਮਸੰਦ ਬਸਹਿ ਮਤਿ ਮੂਢਾ।
 ਜੋ ਨ ਲਖਹਿ ਆਸੈ ਗੁਰ ਗੂਢਾ-।
 ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼।
 ਖੋਜਹਿ ਗੁਰ ਕੋ -ਸੁਨਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੨੨ ॥
 -ਮੈਂ ਨਹਿ ਮਾਰਜੋ ਜਾਉਂ ਕਦਾਈ-।
 ਅਸ ਚਿੰਤਾ ਬਹੁ ਰਿਦੇ ਉਪਾਈ।
 ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਆਗਵਨੂ।
 ਦੁਰ ਕਰਿ ਰਹਜੋ ਆਪਨੇ ਭਵਨੂ ॥ ੨੩ ॥
 ਭਾਖਜੋ ਤ੍ਰਿਯ ਸੋਂ 'ਕੋ ਜਿ ਹਕਾਰੈ'। 'ਜੇ ਕੋਈ ਬੁਲਾਵੇ।
 -ਨਹੀਂ ਇਹਾਂ- ਤਿਸ ਦੇਹਿ ਉਚਾਰੈ'।
 ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਲਖਿ ਬਿਧਿ ਸਾਰੀ।
 ਕਹਜੋ ਨ ਕੁਛ, ਤੂਛਨਿ ਮੁਖ ਧਾਰੀ
 ॥ ੨੪ ॥
 ਮਿਲਜੋ ਏਕ ਰਾਹਕ ਤਬਿ ਆਇ।
 ਕੁਛਕ ਸੇਵ ਕੀਨਿ ਵਧੁ ਲਗਾਇ'। 'ਵਸਤੂਆਂ ਲਿਆਇਕੇ।
 ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦਰਬ ਗੁਰ ਦੀਨੋ।
 ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਵਨਿ ਕੀਨੋ ॥ ੨੫ ॥
 'ਕੂਪ ਕਿ ਬਾਪੀ ਦਿਹੁ ਬਨਵਾਇ।
 ਇਸ ਥਲ ਉਪਬਨ' ਸਘਨ ਲਗਾਇ।' 'ਬਾਗ।
 ਇਮ ਕਹਿ ਨਿਸਾ ਬਸੇ ਗੋਸਾਈਂ।
 ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ ॥ ੨੬ ॥
 ਜੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਪਾਇ ਸੁਹਾਏ।
 ਭਏ ਅਰੂਢਨਿ ਪੰਥ ਸਿਧਾਏ।
 ਇਕ ਦੁਇ ਮਜਲ ਦੀਰਘਾ ਚਾਲੇ।
 ਬਾਂਗਰ ਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਸਿਖ ਨਾਲੇ ॥ ੨੭ ॥
 'ਖਰਕ' ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਯਗ੍ਰੋਧ ਬਿਸਾਲਾ'। 'ਵੱਡਾ ਬੋਹੜ [ਸੰ: ਨਜਗ੍ਰੋਧ]
 ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਡੇਰਾ ਗੁਰ ਡਾਲਾ।
 ਜੀਨ ਉਤਾਰੇ ਤ੍ਰਿਣ ਅਨਵਾਏ।
 ਦਈ ਨਿਹਾਰੀ ਹਯ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥ ੨੮ ॥
 ਕਰਿਵਾਯਹੁ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਅਹਾਰਾ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਭਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
 ਆਨਜੋਂ ਮੰਚ ਤਾਂਹਿ ਪਰ ਬੈਸੇ।

ਸੰਗੀ ਸਿਖ ਬੋਲਯੋ ਤਬਿ ਐਸੇ ॥ ੨੯ ॥

‘ਤੁਰਕਨਿ ਘਾਲ ਬਿਸਾਲੀ ਘਾਲੀ।

ਅਵਨੀ ਰਾਜ ਤੇਜ ਬਡ ਨਾਲੀ।

ਨਹੀਂ ਮਵਾਸੈ^੧ ਕਿਤ ਹੂੰ ਕੋਈ।

^੧ਆਕੀ।

ਹਾਲਾ^੧ ਭਰਹਿ ਨੰਮ੍ਰਿ ਸਿਰ ਹੋਈ’

^੧ਮਾਮਲਾ।

॥ ੩੦ ॥

ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।

‘ਸਨੇ ਸਨੇ ਅਬਿ ਕਰਿ ਹੈਂ ਹਾਨਾ।

ਪਾਪ ਬਡੇਰੇ ਕਹੁ ਨਿਤ ਲਾਗੇ।

ਭਏ ਅੰਧ ਦੁਰਮਤਿ ਚਿਤ ਪਾਗੇ ॥ ੩੧ ॥

ਤਪਨ ਮਹਾਂ ਤਪ ਧਰਮ ਕਮਾਵਨਿ^੧।

^੧ਮਹਾਨ ਤਪ ਤਪਣੇ ਕਰਕੇ ਤੇ ਧਰਮ ਕਮਾਵਣ ਨਾਲ।

ਯਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਸੁ ਤੇਜ ਬਧਾਵਨਿ।

ਹੋਹਿ ਪ੍ਰਿਥੀਪਤਿ ਫਲ ਕੋ ਪਾਵੈ।

ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਬਨਹਿ ਪੁਨ ਧਰਮ ਕਮਾਵੈ

॥ ੩੨ ॥

ਕਰਹਿ ਨਜਾਉਂ, ਨਹਿ ਲੋਭੀ ਬਨੈ।

ਰੱਛਹਿ ਜਗਤ ਦਯਾ ਮਨ ਸਨੈ।

ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਹਿ ਸੁਖ ਕੋ ਦੇਹਿ।

ਉਚਿਤ^੧ ਪ੍ਰਜਾ ਤੇ ਧਨ ਕੋ ਲੇਹਿ ॥ ੩੩ ॥

^੧ਵਾਜਬ ਧਨ।

ਤਸਕਰ ਬਟਪਾਰਨਿ ਕੋ^੧ ਮਾਰਹਿ।

^੧ਚੋਰ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੂੰ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗਨ ਬਿਘਨ ਬਿਦਾਰਹਿ।

ਤਿਸ ਕੀ ਕੁਲ ਤੇ ਰਾਜ ਨ ਜਾਇ।

ਜਥਾ ਜੋਗ ਜੋ ਧਰਮ ਚਲਾਇ ॥ ੩੪ ॥

ਜਿਨਹੁ ਪ੍ਰਥਮ ਤਪ ਕਰਿ ਭੇ ਰਾਜਾ।

ਰਾਜ ਪਾਇ ਪੁਨ ਲਗੇ ਕੁਕਾਜਾ।

ਬਿਸਯ ਭੋਗ ਮਹਿ ਬਹੁ ਗਲਤਾਨੇ।

ਪ੍ਰਜਾ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਸੁਨਹਿ ਨ ਜਾਨੇ ॥ ੩੫ ॥

ਜੌਂ ਕੌਂ ਕਰਿ ਲੇਂ ਧਨ ਕੋ ਛੀਨਿ।

ਦਯਾ ਨ ਠਾਨਹਿ ਦੇਖਹਿ ਦੀਨਿ।

ਇਮ ਤਿਨ ਪਰ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰੀਜੈ^੧।

^੧ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਓ ਕਿ.....।

ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਰਾਜ ਤੇਜ ਇਨ ਛੀਜੈ ॥ ੩੬ ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਰਕ ਛਿਤਪਤਿ ਜੇ ਭਏ।

ਸਭਿ ਨਰ ਨਾਰਿ ਨਜਾਉਂ ਕੋ ਕਿਯੋ।

ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮੁਦਾਇ।

ਸਭਿ ਇਮਾਨ ਪਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਇ

॥ ੩੭ ॥

ਅਬਿ ਨੌਰੰਗ ਬਡ ਕੁਮਤਿ ਉਠਾਈ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇਤਿ ਬਿਨਸਾਈ।

ਜਬਰੀ ਕਰਹਿ ਜੁਲਮ ਮਦ ਮਾਨੀ।

ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਜਾ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਠਾਨੀ^੧ ॥ ੩੮ ॥

^੧ਪਰਜਾ ਡਰਦੀ ਹੈ।

ਯਾਂ ਤੇ ਜਾਨਜੋਂ ਜਾਇ ਬਿਦਤ ਹੀ।

ਰਾਜ ਤੇਜ ਅਬਿ ਰਹੈ ਨ ਕਿਤ ਹੀ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਗਰੋ ਬਿਨਸਾਵੈ।

ਥਿਰੈ ਨ ਅਸ ਕੋ ਦੁੰਦਭਿ ਵਾਵੈ^੧। ’

^੧ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਗਾਰਚੀ ਤੱਕ ਨਾ ਰਹੇਗਾ।

ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸ਼ਨਿ ਭਏ ਗੁਸਾਈਂ।

ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕਰਿ ਕੂਚ ਪਯਾਨੇ।

ਪਹੁੰਚੇ ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਸਥਾਨੇ ॥ ੪੦ ॥

ਪੰਚਹੁ ਸਿੱਖ ਸੰਗ ਮਹਿ ਲੀਨੇ।

ਅਪਰ ਨ ਮਿਲਹਿ ਬਰਜ ਕਰਿ ਦੀਨੇ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਜਗਤ ਮਹਿ ਰਾਖਨਿ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕਰੈਂ ਰਿਦੈ ਅਭਿਲਾਖਨਿ

॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਗੁਰ ਗਮਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰ

ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੪ ॥

੩੫. [ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਚੋਰ ਅੰਨੇ ਹੋਏ। ਜੀਂਦ। ਆਗਰੇ]

੩੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੬

ਦੋਹਰਾ:

ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਸਮੀਪ ਹੀ, ਉਤਰੇ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰਦੇਵ।
ਤਹਿ ਕੇ ਰਾਹਕ ਆਨ ਕਰਿ, ਨਹੀਂ ਕਰੀ
ਕੁਛ ਸੇਵ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਧਨ ਕੋ ਦੇ ਕਰਿ ਮੋਲ ਮੰਗਾਯੋ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਸੇਵ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੀ ਸਭਿ ਕੀਨਿ।
ਤ੍ਰਿਣ ਅਨਵਾਇ ਮੋਲ ਕੋ ਦੀਨਿ ॥ ੨ ॥
ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਤਹਿ ਕੇ ਤਬਿ ਆਏ।
ਪੁਸ਼ਟ ਤੁਰੰਗਮ ਦੇਖਿ ਲੁਭਾਏ।
ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮਹਿ ਮਸਲਤ ਠਾਨੇ।
'ਅਧਿਕ ਮੋਲ ਕੇ ਤੁਰੰਗ ਮਹਾਨੇ ॥ ੩ ॥
ਲੇਹੁ ਨਿਸਾ ਮਹਿ ਇਨਹੁ ਚੁਰਾਇ।
ਇਹ ਪਰਦੇਸੀ ਲਖਹਿ ਨ ਕਾਇ।
ਚਲੇ ਜਾਹਿਗੇ ਬਸ ਨ ਬਸਾਵੈ।
ਇਨ ਪੀਛੇ ਹਮ ਸਦਨ ਬੰਧਾਵੈ ॥ ੪ ॥
ਬੇਚਹਿਗੇ ਧਨ ਪਾਇ ਬਿਸਾਲਾ।
ਔਚਕ ਭਯੋ ਲਾਭ ਇਸ ਕਾਲਾ।'
ਇਮ ਆਪਸ ਮਹਿ ਗਿਨ' ਮਤਿ ਮੂੜੇ।
ਚਹੈ ਤੁਰੰਗਨ ਹੋਇ ਅਰੂੜੇ ॥ ੫ ॥
ਭਯੋ ਨਿਸਾ ਮਹਿ ਤਿਮਰ ਘਨੇਰਾ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਪਤਿ ਭਏ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਤਸਕਰ ਬਨਿ ਰਾਹਕ ਸੋ ਆਏ।
ਹੇਰਿ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੇ ਨਿਯਰਾਏ ॥ ੬ ॥
ਖਸ਼ਟ ਚੋਰ ਖਟ ਘੋਰਨਿ ਹੇਤੁ।
ਹੁਇ ਡੇਰੇ ਕੇ ਨੇਰ ਸੁਚੇਤ।
ਜਾਵਤ ਪਹਿਰੂ ਜਾਗਤਿ ਰਹਯੋ।
ਤਾਕਤਿ ਰਹੇ ਨ ਹਯ ਕੋ ਗਹਯੋ ॥ ੭ ॥

'ਸੋਚ ਕੇ।

ਢਰੀ ਜਾਮਨੀ ਤੇ ਅਲਸਾਯੋ।
 ਨਿਕਟਿ ਬਿਲੋਕਹਿ ਤਿਨ ਲਖਿ ਪਾਯੋ।
 ਖਸ਼ਟਹੁ ਖਟ ਘੋਰਨ ਕੀ ਓਰ।
 ਪਹੁੰਚਿ ਸਮੀਪੀ ਤੂਰਨ ਚੋਰ ॥ ੮ ॥
 ਜਬਿ ਬੰਧਨ ਕਹੁ ਮੋਚਨ ਲਾਗੇ।¹ 'ਰੱਸੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਗੇ।
 ਅੰਧ ਭਏ ਤਤਕਾਲ ਕੁਭਾਗੇ।
 ਹਟਿ ਆਗੇ ਤੇ ਗਏ ਪਿਛਾਰੀ।
 ਜਬਹਿ ਦਾਮ ਦਿਸਿ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰੀ।¹ 'ਜਦ (ਖੁਹਲਣ ਵਾਸਤੇ) ਰੱਸੀ ਵੱਲ ਬਾਂਹ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ।
 ॥ ੯ ॥
 ਕਛੂ ਨ ਦੀਸਹਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪ੍ਰਹਾਨੀ।¹ 'ਨਿਗਾਹ ਨਾਸ਼ ਹੋਈ।
 ਪਿਖਿ ਅਦਭੁਤ ਗਤਿ ਮਤਿ ਬਿਸਮਾਨੀ।
 ਜਬਿ ਘੋਰਨਿ ਤੇ ਦੂਰ ਸਿਧਾਰੈਂ।
 ਸਭਿ ਕੁਛ ਵਸਤੂ ਅੱਗ੍ਹ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥ ੧੦ ॥
 ਹਯਨਿ ਸਮੀਪੀ ਹੋਵਹਿ ਹੇਰਿ।
 ਤਿਮ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਿਨਾਸਹਿ ਫੇਰ।
 ਇਹ ਬਿਧਿ ਲਖਿ ਅਜਮਤ ਜੁਤਿ ਜਾਨੇ।
 ਦੀਨ ਹੋਇ ਸਭਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨੇ ॥ ੧੧ ॥
 ਸਦਨ ਆਪਨੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
 ਸੁਜਸੁ ਬਖਾਨਹਿ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਤਿਨ ਮਹੁ ਸਯਾਨੇ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
 'ਇਹ ਗੁਰ ਸਮਰਥ ਮਹਿਦ ਮਹਾਨ
 ॥ ੧੨ ॥
 ਹੋਤਿ ਪ੍ਰਬਾਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੀਜੈ।
 ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਸੁਖ ਕੋ ਬਰ ਲੀਜੈ।¹ 'ਸਭ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਾਰਾ ਹੈ।
 ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਨੇ ਮਸਲਤ ਇਹ ਧਾਰੀ।
 'ਗ੍ਰਾਮ ਕੂਪ ਖਾਰੀ ਸਭਿ ਬਾਰੀ' ॥ ੧੩ ॥
 ਬਰ ਜਾਚਉ ਮੀਠਾ ਜਲ ਹੋਇ।
 ਜਿਤੇ ਬਸਹੁ ਸੁਖ ਲਿਹੁ ਸਭਿ ਕੋਇ।
 ਸਾਂਝਾ ਸਭਿ ਕੋ ਕਾਰਜ ਅਹੈ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਜੇ ਬਰ ਲਹੈ' ॥ ੧੪ ॥
 ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਦੂਧ ਦਧਿ ਲੀਨਿ।
 ਚਾਵਰ ਚੂਨ ਸੁ ਘ੍ਰਿਤ ਨਵੀਨ।

ਹੁਇ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਗਏ ਗੁਰ ਪਾਸ।
ਠਾਂਢੇ ਹੋਇ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸ ॥ ੧੫ ॥

‘ਹਮ ਰਾਹਿਕ ਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧੁ।
ਅਧਮ ਉਧਾਰਨ ਤੁਮ ਪ੍ਰਿਯ ਸਾਧੁ।
ਮਹਿ ਮਹਿ ਮਹਿਮਾਂ ਮਹਾਂ ਮਹਾਂ ਹੈ’।

^੧ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿਮਾ ਬਹੁਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੈ।

ਸੁਨਿਯਤਿ ਗੁਰੁ ਕੀ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਹੈ ॥ ੧੬ ॥

ਹਮ ਅਨਜਾਨ ਪਨੇ ਮਨ ਖੋਟੇ।
ਜਾਨਿ ਸਕਹਿ ਕਿਮ ਜੇ ਮਤਿ ਮੋਟੇ।
ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਕੋ ਮਿਲਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਅਬਿ ਦਯਾਲ ਸੁਭਾਏ’
॥ ੧੭ ॥

ਸੁਨਿ ਅਕਪਟ ਗੁਰ ਕਹਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

‘ਭਲੇ ਲਖਹੁ ਆਏ ਇਸ ਕਾਲਾ।

ਨਿਜ ਅਪਰਾਧ ਬਿਦਤ ਕਹਿ ਦੀਨਿ’।

^੧ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਿਗਰੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਨਿ ਕੀਨਿ ॥ ੧੮ ॥

ਸਭਿ ਕੀ ਕਹਹੁ ਕਾਮਨਾ ਕੋਨ।

ਕਯਾ ਜਾਚਤ ਹੈਂ ਉਚਰੋ ਤੋਨ। ’

ਗੁਰ ਕਰੁਨਾ ਕੋ ਰਾਹਕ ਜਾਨੀ।

ਬੰਦੇ ਪਾਨ ਬਖਾਨੀ ਬਾਨੀ ॥ ੧੯ ॥

‘ਹਮਰੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸੀਮ ਜਹਿ ਤੀਕਾ’।

^੧ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਦ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹੈ।

ਜਲ ਖਾਰੋ ਹੁਇ, ਮਿਲੈ ਨ ਨੀਕਾ।

ਆਪ ਅਹੋ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਮਹਾਨਾ।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਜਹਿ ਕਰਹੁ ਬਖਾਨਾ ^੧ਜਿਥੋ।

॥ ੨੦ ॥

ਇਹਾਂ ਕੂਪ ਕੋ ਅਬਿ ਖਨਵਾਵਹੁ।

ਜਿਹ ਸਥਾਨ ਮੈਂ ਆਪ ਬਤਾਵਹੁ।

ਤਹਾਂ ਖਨਹਿ ਜਲ ਮੀਠਾ ਹੋਇ।

ਹਰਖਹਿ ਪਾਨ ਕਰਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ

॥ ੨੧ ॥

ਇਹੀ ਕਾਮਨਾ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ।

ਸ਼ਰਧਾ ਰਾਵਰਿ ਕੇਰ ਬਚਨ ਕੀ। ’

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰ ਧਨੁਖ ਸੰਭਾਰਾ।

ਤਰਕਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਤੀਰ ਨਿਕਾਰਾ ॥ ੨੨ ॥

ਸੰਧਿ ਪਨਚ ਮਹਿੰ ਐਂਚਿ ਚਲਾਯੋ।

¹ਚਿੱਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਕੇ।

ਪਰਜੋ ਦੂਰ ਗੁਰ ਬਾਕ ਅਲਾਯੋ।

‘ਜਹਿ ਲਗਿ ਬਾਨ ਹਮਾਰੋ ਗਯੋ।

ਤਹਿ ਲਗਿ ਜਲ ਮੀਠੋ ਕਰਿ ਦਯੋ

॥ ੨੩ ॥

ਤਿਸ ਤੇ ਉਰੇ ਕੂਪ ਜੋ ਲਾਵਹੁ।

ਜਲ ਮੀਠੇ ਹੁਇ ਪੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵਹੁ।’

ਸੁਨਿ ਕੈ ਰਾਹਕ ਗਨ ਹਰਖਾਏ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ॥ ੨੪ ॥

ਗੁਰੂ ਬਾਕ ਮਹਿੰ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ।

ਕੂਪ ਖਨਾਯਹੁ ਭਾ ਬਰਬਾਰੀ।

¹ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਲ।

ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਰਾਖੇ ਕਰ ਜੋਰਤਿ।

ਸੇਵਾ ਕੀਨਸਿ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਤਿ ॥ ੨੫ ॥

ਦਿਵਸ ਆਗਲੇ ਜੀਨ ਪਵਾਏ।

ਹਯ ਆਰੂਢਿ ਗੁਰ ਅੱਗੂ ਸਿਧਾਏ।

ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ ‘ਜੀਂਦ’ ਜਿਸ ਨਾਮ।

ਚਾਰਹੁ ਬਰਨ ਬਸਹਿ ਅਭਿਰਾਮ ॥ ੨੬ ॥

ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਕੋ ਕੂਰ ਬਡੇਰਾ।

ਕਰਹਿ ਕੁਕਰਮਨਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਜ਼ੇਰਾ।

¹ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ।

ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਕੀਨੋ ਡੇਰਾ।

ਜਹਾਂ ਸਥਾਨ ਭਲੋ ਬਡ ਹੇਰਾ ॥ ੨੭ ॥

ਅੰਨ ਆਦਿ ਸਭਿ ਮੋਲ ਮੰਗਾਏ।

ਸਿੱਧ ਰਸੋਈ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।

ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਹਯ ਦੀਨਿ ਨਿਹਾਰੀ।

ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਗੁਜਾਰੀ

॥ ੨੮ ॥

ਉਠੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨੇ।

‘ਕਰਹੁ ਕੂਚ’ ਗੁਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।

ਜੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਪਰ ਤਬਿ ਡਾਲੇ।

ਹੁਇ ਅਰੂਢ ਆਗੇ ਮਗ ਚਾਲੇ ॥ ੨੯ ॥

ਨਰਦਕ ਦੇਸ਼ ਬਿਖੇ ਗਮਨੰਤੇ।

¹ਬਾਂਗਰ ਦੇਸ਼।

ਮਜਲ ਅਲਪ ਕਰਿ ਪੁਨ ਉਤਰੰਤੇ।

ਜੀਂਦ ਪਰੇ ਇਕ ਹੈ ਗੁਰ ਥਾਨਾ।

ਤਹਾਂ ਕਰਨਿ ਡੇਰਾ ਹਮ ਜਾਨਾ। ॥ ੩੦ ॥

'ਕਵੀ ਦੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਉਥੇ ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ ਅਸੀਂ
ਖੋਜਿਆ ਹੈ।

ਆਗੈ ਥਾਉਂ ਬਿਦਤ ਨਹਿ ਕੋਈ।

ਸਿੱਖੀ ਅਲਪ ਹੁਤੀ ਤਿਤ ਜੋਈ।

ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿ ਕਿਨ ਥਾਨ ਬਨਾਯੋ।

ਸਿੰਘਨ ਬਿਖੈ ਨਹੀਂ ਬਿਦਤਾਯੋ ॥ ੩੧ ॥

ਨਗਰ ਆਗਰੇ ਮਾਰਗ ਜੋਨ।

ਕਰਿ ਕੈ ਸੇਧ ਚਲੇ ਗੁਰ ਤੋਨ।

ਪੰਥ ਬਿਖੈ ਨਹਿ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮੂ।

ਉਤਰੇ ਨਹੀ ਕਿਸੀ ਨਰ ਧਾਮੂ ॥ ੩੨ ॥

ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਗਮਨੇ ਜਾਇੰ ਅਗਾਰੀ।

ਉਤਰੈ ਜਾਮਨ ਦੇਹਿ ਗੁਜਾਰੀ।

ਕੋ ਸਿਖ ਸੰਤ ਮਿਲੈ ਸੁਖ ਪਾਇ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਪਗ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ

॥ ੩੩ ॥

ਉਦਾਸੀਨ ਹੁਇ ਸਭਿ ਤੇ ਚਾਲੇ।

ਜਰ ਨੀਵੀਂ ਤੁਰਕਾਨ ਬਿਸਾਲੇ।

'ਜੜ ਬੜੀ ਨੀਵੀਂ ਹੈ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ।

ਤਿਨਹੁ ਉਖਾਰਨਿ ਉੱਦਮ ਧਾਰਾ।

ਸਿਰ ਪਰ ਦੇ ਕਰਿ ਦੋਸ ਉਦਾਰਾ ॥ ੩੪ ॥

ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਲਗਿ ਗਮਨੇ ਗਏ।

ਅਲਪ ਮਜਲ ਕਰਿ ਨਿਸ ਉਤਰਏ।

ਭੋਜਨ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਰੁ ਨਿਹਾਰੀ।

ਮੋਲ ਮੰਗਾਵਹਿ ਕਰਹਿ ਅਹਾਰੀ ॥ ੩੫ ॥

ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਸਭਿ ਪੰਥ ਪਯਾਨੇ।

ਨਗਰ ਆਗਰਾ ਤਬਿ ਨਿਯਰਾਨੇ।

ਤੁਰਕਨਿ ਕੀ ਸੋ ਭੀ ਰਜਧਾਨੀ।

ਬਾਸਹਿ ਚਿਰੰਕਾਲ ਤਿਸ ਥਾਨੀ ॥ ੩੬ ॥

ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਉਪਬਨ ਲਗਵਾਏ।

ਖਰੇ ਸਫਲਾ ਤਰੁਵਰ ਸਮੁਦਾਏ।

'ਸਹਿਤ ਫਲਾਂ ਦੇ।

ਤੁਰਸ ਮਧੁਰ ਮੇਵੇ ਜਿਨ ਮਹੀਆ।

ਰਖਵਾਰੇ ਬੈਠੇ ਜਹਿ ਕਹੀਆ ॥ ੩੭ ॥

ਕੇਤਿਕ ਦੀਰਘ ਬ੍ਰਿਛ ਉਤੰਗ।

ਤਿਨ ਪਰ ਬੋਲੈ ਅਨਿਕ ਬਿਹੰਗ।

ਸਭਿ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੁਤੇ ਬਿਸਾਲ।

ਬਾਗ ਬਿਲੋਕਯੋ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੩੮ ॥

ਬੀਚ ਰੋਂਸ^੧ ਜਿਹ ਬਨੀ ਘਨੀ ਹੈ।

^੧ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਪਟੜੀ।

ਬਨੀ^੧ ਬ੍ਰਿਛਨ ਕੀ ਫਲਨ ਸਨੀ ਹੈ^੨।

^੧ਬਗੀਚੀ। ^੨ਫਲਾਂ ਦੇ ਸਹਿਤ ਹੈ।

ਬੈਠਨਿ ਹੇਤੁ ਸਥੰਡਲ ਮਹਾਂ।

ਚਾਰ ਕੋਰ^੧ ਜੁਤਿ ਸਿਰਜੇ ਤਹਾਂ ॥ ੩੯ ॥

^੧ਕੋਨੇ।

ਮੰਦਰ ਬਨਯੋ ਬ੍ਰਿੰਦ ਦਰਵਾਜੇ।

ਸੁੰਦਰ ਦੇਤਿ ਅਨੰਦ ਬਿਰਾਜੇ^੧।

^੧ਬਿਰਾਜਦਿਆਂ।

ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਉਤਰੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।

ਕਰੈ ਬਿਲੋਕਨਿ ਉਪਬਨ ਰੂਰੇ^੧ ॥ ੪੦ ॥

^੧ਬਾਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਵਾ: ਖਾ: ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਖੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਆਗਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬ੍ਰਿਧ ਮਾਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਹਸਨ ਅਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਆਗਰੇ ਆਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਰੂ ਖਾ: (ਹਿੰਦੀ) ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਆਕਰਖਣ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਥੁਰਾ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਫਿਰ ਆਗਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਆਏ। ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਮਾਈ ਬਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਈ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਕੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਅਗਲੇ ਅੰਸੂ ਵਿੱਚ ਦਸੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਬੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਆਗਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਗਵਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੫ ॥

੩੬. [ਅਯਾਲੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈਣ ਗਿਆ ਫੜਿਆ ਗਿਆ]

੩੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੭

ਦੋਹਰਾ:

ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਭੇ,

ਪਿਖਿ ਰਮਨੀਕ ਸਥਾਨ।

ਉਤਰੇ ਕਰਿ ਕੇ ਹਯ ਖਰੇ,

ਬੰਧਨ ਕਰਿ ਦਿਢ ਪਾਨ। ॥ ੧ ॥

'ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਤਕੜੇ ਬੱਧੇ।

ਚੌਪਈ:

'ਘੋੜੇ।

ਨਿਜ ਨਿਜ ਅਸੁ' ਢਿਗ ਸਿਖ ਤਬਿ ਬੈਸੇ।

ਚਿਤਵਤਿ - ਗੁਰੂ ਕਰਹਿ ਅਬਿ ਕੈਸੇ-।

ਦੇਖਹਿ ਬਾਗ ਪ੍ਰਭੂ ਬਹੁ ਭਾਂਤੇ।

ਇਤ ਕੋ ਆਵਤਿ ਉਤ ਕੋ ਜਾਤੇ ॥ ੨ ॥

ਬਹੁਰ ਸਬੰਡਲ ਪਰ ਚਢਿ ਫਿਰੈਂ।

ਆਵਨਿ ਜਾਨਿ ਬਾਰਿ ਬਹੁ ਕਰੈਂ।

ਬਾਗ ਪੌਰ ਕੀ ਦਿਸਾ ਬਿਲੋਕਹਿ।

ਅਪਰ ਦਿਸਨਿ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੋਕਹਿ

॥ ੩ ॥

ਫਿਰਹਿ ਕਦਮ ਪੋਸੀ' ਕਹੁ ਕਰਤੇ।

'ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਪੋਸ਼ ਕਦਮੀ = ਪੈਰ ਆਗੇ ਧਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਟਹਿਲਣਾ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਕਦਮ ਪੋਸੀ' ਉਲਟਾ ਕੇ ਬਨਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨੇ 'ਪੋਸੀ' ਦਾ 'ਪੋਸ਼ੀ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵ, ਟਹਿਲਣ ਦਾ ਹੀ ਸਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਗਜ਼ਾਨੀ ਇਸ ਨੂੰ 'ਕਦਮ ਬੋਸੀ = ਪੈਰ ਚੁੰਮਣਾ' ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪੈਰ ਚੁੰਮਣ ਦਾ ਭਾਵ ਏਥੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੈ।

ਉਪਬਨ ਦਰ ਕੋ ਬਹੁਤ ਨਿਹਰਿਤੇ।

ਤਿਸ ਛਿਨ ਏਕ ਅਯਾਲੀ ਆਯੋ।

ਅਜਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਫਿਰਤਿ ਚਰਾਯੋ ॥ ੪ ॥

ਗਮਨਤਿ ਦੇਖਿ ਹਕਾਰਜੋ ਤਾਂਹੀ।

ਸੁਨਿ ਗੁਹਾਰ ਚਲਿ ਆਯੋ ਪਾਹੀ।

ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਪਗ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।

ਤਬਿ ਗੁਰੁਦੇਵ ਕਹੀ ਮੁਖ ਬਾਨੀ ॥ ੫ ॥

'ਹਮਰੋ ਕਾਮ ਏਕ ਕਰਿ ਆਉ।

ਨਿਜ ਮਿਹਨਤ ਲੇ ਕਰਿ ਪੁਨ ਜਾਉ।

ਅਜਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹਮ ਰਹਹਿ ਬਿਲੋਕਤਿ।

ਰਾਖਹਿਗੇ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਤੇ ਰੋਕਤਿ' ॥ ੬ ॥

ਸੁਨਤਿ ਅਯਾਲੀ ਲਬੁ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਜੋ।
 ਅਰੁ ਬਡ ਪੁਰਖ ਸੁ ਦਰਸਨ ਹੇਰਜੋ।
 ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਦੀਜਹਿ ਫੁਰਮਾਇ।
 ਕਾਰਜ ਕਰਿਹੋ ਜਥਾ ਰਜਾਇ' ॥ ੭ ॥

ਮਾਨੀ ਬਾਤ ਸੁ ਕਰਜੋ ਨਿਹਾਰਨਿ।
 ਹੁਤੀ ਛਾਪ ਕਰਾ ਕਰੀ ਨਿਕਾਰਨ।
 ਜਿਸ ਮਹਿ ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਕੋ ਹੀਰਾ।
 ਉੱਜਲ ਅਸਟ ਕੋਰ ਕਰਿ ਚੀਰਾ ॥ ੮ ॥

¹ਹੱਥ ਦੀ ਛਾਪ (ਸੋ)।

ਦਈ ਅਯਾਲੀ ਕੇ ਤਬਿ ਕਰਿ ਮੈਂ।
 ਕਰਜੋ ਬਹੁਰ 'ਲੇ ਜਾਹੁ ਨਗਰ ਮੈਂ।
 ਦੇਇ ਰਜਤਪਣ ਕੋ ਪਕਵਾਨ।
 ਹੋਇ ਸਨਿਘਧ ਅਧਿਕ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ॥ ੯ ॥

ਗਹਿਣੇ ਧਰਹੁ ਛਾਪ ਕੋ ਜਾਵਹੁ।
 ਸੋ ਅਬਿ ਹੀ ਪੁਰਿ ਤੇ ਲੈ ਆਵਹੁ।'

ਸੁਨਤਿ ਅਯਾਲੀ ਨੇ ਤਬਿ ਕਹਜੋ।
 'ਮੋ ਪਰ ਚੀਰ ਸੁ ਜੀਰਣ' ਰਹਜੋ ॥ ੧੦ ॥ ¹ਪੁਰਾਣਾ।

ਕਿਸ ਮਹਿ ਆਨੋਂ ਪਾਇ ਮਿਠਾਈ।
 ਆਛੀ ਰਹੈ ਲੇਹੁ ਤੁਮ ਖਾਈ।'

ਤਬਿ ਗੁਰੂ ਅਪਣੇ ਊਪਰ ਕੇਰਾ।
 ਹੁਤੋ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਮੋਲ ਬਡੇਰਾ ॥ ੧੧ ॥

ਲਿਯੋ ਉਤਾਰਿ ਦਿਯੋ ਕਰ ਤਾਂਹੀ।
 'ਕਹਜੋ ਪਾਇ ਆਨਹੁ ਇਸ ਮਾਂਹੀ।
 ਬਿਲਮ ਨ ਕੀਜਹਿ ਗਮਨਹੁ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
 ਜਾਇ ਖਰੀਦ ਨ ਸੰਕਹੁ ਉਰ ਮੈਂ'

॥ ੧੨ ॥

ਪਟੀ ਕਾਮਰੀ ਬਿਥੈ ਛਪਾਇ।
 ਚਲਜੋ ਆਯਾਲੀ ਪੁਰਿ ਦਿਸਿ ਧਾਇ।

¹ਪਾਟੀ ਹੋਈ ਕੰਬਲੀ ਵਿਚ (ਦੁਸ਼ਾਲਾ) ਛੁਪਾਕੇ।

ਮਤੀਦਾਸ ਬਿਰ ਦੂਰ ਦਿਵਾਨ।

ਦੇਖਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕ੍ਰਿਯ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ। ¹ਕੀਤੀ ਕਿਰਿਆ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਕੇ।

॥ ੧੩ ॥

ਆਇ ਸਮੀਪ ਬੁਝਿਬੋ ਕੀਨਿ।
 'ਕਹਾਂ ਰੰਕ ਕੇ ਕਰ ਤੁਮ ਦੀਨ?'

ਕਹਾਂ ਪਠਯੋ? ਕਯਾ ਲਯਾਵਨਿ ਕਰੈ?
ਗਮਨਯੋਂ ਨਗਰ ਛਿੱਪ੍ਰਤਾ ਧਰੈ' ॥ ੧੪ ॥

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਹ ਸਕਲ ਬਤਾਈ।
'ਹਮ ਕੋ ਛੁਧਾ ਲਗੀ ਅਧਿਕਾਈ।

ਕੁਛ ਪਕਵਾਨ ਮੰਗਾਵਨ ਠਾਨਾ।
ਤੁਮ ਭੀ ਛੁਧਤਿ ਕੀਜਿਯਹਿ ਖਾਨਾ'
॥ ੧੫ ॥

ਮਤੀਦਾਸ ਬੋਲਯੋ ਕਰ ਜੋਰਿ।
'ਮੁਝ ਢਿਗ ਹੁਤੇ ਰਜਤਪਣ ਔਰ।
ਸੋ ਪਠਿ ਦੇਤਿ ਛਾਪ ਕਯੋਂ ਦਈ।

ਜਿਸ ਮਹਿ ਬੱਜ੍ਰ' ਮੋਲ ਬਹੁ ਮਈ ॥ ੧੬ ॥ 'ਹੀਰਾ।

ਬਹੁਰ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਬਿਗਰਹਿ ਰੰਗ।
ਰਹੈ ਨ ਅਸ ਜੇ ਪਹਿਰਹੁ ਅੰਗ।
ਅਪਰ ਬਸਤ੍ਰ ਲੇ ਕਰਿ ਸਿਖ ਜਾਤੇ।
ਆਨਿਤ ਛਿੱਪ੍ਰ ਜਥਾ ਰੁਚਿ ਖਾਤੇ'
॥ ੧੭ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਬਿਲਮ ਇਮ ਲਾਗਤਿ।
ਪੁਰਿ ਗਯਾਤਾ, ਭੇਜਯੋ, ਗਾ ਭਾਗਤਿ'।

'ਭੱਜਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖੁਰਜੀ ਖੋਲਿ ਰਜਤਪਣ ਲੇਤਿ।

ਸਿਖ ਸੁਚੇਤ ਕਰਿ' ਤਿਸ ਕੇ ਦੇਤਿ 'ਸਿਖ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ (ਭਾਵ ਸ਼ਹਿਤ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੱਸਦੇ)।

॥ ੧੮ ॥

ਗਰੀ ਬਜਾਰ ਨਹੀਂ ਜਿਨ ਹੇਰਾ।

ਆਵਤਿ ਜਾਤੇ ਲਾਗਤਿ ਦੇਰਾ'।

ਬਾਕ ਅਪੂਰਬ ਗੁਰ ਕੇ ਸੁਨਿਕੈ।

ਤੂਸਨਿ ਠਾਨਿ ਰਹਯੋ ਮਨ ਗੁਨਿ ਕੈ

॥ ੧੯ ॥

-ਇਨਹੁ ਕਹੀ ਨਹਿ ਕਬਿਹੂੰ ਐਸੇ।

ਕਹਾਂ ਛੁਧਾ ਅਰੁ ਬੋਲਹਿ ਕੈਸੇ।

ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਕਯਾ ਰਚਨਾ ਰਚੀ!

ਦਈ ਛਾਪ ਹੀਰਾ ਬਿਚ ਖਚੀ ॥ ੨੦ ॥

ਬਿਸਮਤ ਸਿੱਖਨਿ ਸੰਗ ਸੁਨਾਇ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਫੇਰਯੋ ਅਪਰ ਸੁਭਾਇ।

ਬੰਧਿ ਤੁਰੰਗ ਤਰੋਵਰ ਸਾਥ।
ਬੈਠਿ ਆਇ ਸਕਲ ਢਿਗ ਨਾਥ ॥ ੨੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਐਸੇ ਫੁਰਮਾਇ।
'ਰਹੀਅਹਿ ਪਿਖਤਿ ਅਜਾ' ਸਮੁਦਾਇ। ^{'ਬੱਕਰੀਆਂ।}

ਚਲੀ ਨ ਜਾਇ ਗਰੀਬ ਅਯਾਲੀ।
ਆਵਤਿ ਲਗਿ ਸਭਿ ਰਖਹੁ ਸੰਭਾਲੀ'
॥ ੨੨ ॥

ਤਬਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਮਾਨਜੋਂ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਦੇਖਤਿ ਰਹੇ ਅਜਾ ਕੀ ਓਰਿ।
ਅਬਹਿ ਅਯਾਲੀ ਕੋ ਜੁ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
ਸੁਨੀਅਹਿ ਗਨ ਸ੍ਰੋਤਾ ਅਵਿਦਾਤ ॥ ੨੩ ॥

ਲੇ ਕਰਿ ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਗਯੋ।
ਬਡੇ ਬਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਤਿ ਭਯੋ।
ਦੇਖੀ ਜਾਇ ਹਾਟ ਹਲਵਾਈ।
ਜਹਿ ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਠਾਈ
॥ ੨੪ ॥

ਖਰੇ ਹੋਇ ਕਰਿ ਹਾਥ ਉਭਾਰਾ।
ਦੇਤਿ ਮੁੰਦਰੀ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ।
'ਇਹ ਰਾਖਹੁ ਗਹਿਣਾ ਢਿਗ' ਲੈਹੋਂ। ^{'ਇਹ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਲਵੋ।}

ਦੋਇ ਰਜਤਪਣ ਸੌਦਾ ਦੈ ਹੋ' ॥ ੨੫ ॥
ਜਬਹਿ ਬਾਨੀਅਹਿ ਕਰ ਮਹਿ ਲੀਨਿ।

ਬਹੁ ਮੋਲਾ ਪਿਖਿ ਹੀਰਾ ਚੀਨਿ।
ਮਨ ਬਿਸਮਾਨਜੋ ਬੂਝਨਿ ਠਾਨਜੋਂ।
'ਇਹ ਤੈਂ ਕਹਹੁ ਕਹਾਂ ਤੇ ਆਨਜੋਂ'
॥ ੨੬ ॥

ਕਿਸ ਉਮਰਾਵ ਹਾਥ ਕੀ ਅਹੈ।
ਤੋਹਿ ਉਚਿਤ ਨਹਿ, ਕਿਮ ਤੂੰ ਕਹੈਂ। ^{'ਕਿਵੇਂ ਤੂੰ ਕਹਿਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਲੈ)।}

ਤਸਕਰ ਕਰਿ ਚੋਰੀ ਕਹੁ ਲਜਾਯਹੁ।
ਕੈ ਬੰਚਕ' ਹਤਿ ਕਰਿ ਕਿਸ ਆਯਹੁ ^{'ਤੂੰ' ਠੱਗ ਹੈਂ।}

॥ ੨੭ ॥
ਕਹਹੁ ਸਾਚ ਨਤੁ ਦੇਉਂ ਗਹਾਇ।
ਇਹ ਸੌਦਾ ਮੋ ਕਹੁ ਦੁਖਦਾਇ। '

ਡਰਤਿ ਅਯਾਲੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਯੋ।

‘ਇਕ ਉਮਰਾਵ ਬਾਗ ਮਹਿ ਆਯੋ

॥੨੮॥

ਦੇ ਮੋ ਕਹੁ ਹਿਤ ਪਠਜੋ ਮਿਠਾਈ।

ਨਹਿ ਚੋਰੀ ਕਰਿ ਮੈਂ ਇਹ ਪਾਈ।

ਦੇਹਿ ਰਜਤਪਣ ਤਬਿ ਇਹ ਲੈ ਹੈ।

‘ਰੁਪਏ ਦੇਕੇ ਓਹ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏਗਾ।

ਛੁਧਿਤ ਛਿੱਪ੍ਰ, ਇੱਛਤ ਸੋ ਖੈ ਹੈ।’

‘ਭੁੱਖਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਛੇਤੀ ਖਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

॥੨੯॥

ਧੀਰਜ ਬਾਕ ਸੁਨੇ ਹਲਵਾਈ।

ਗਹੀ ਤਰਾਜੂ ਤੁਲਨਿ ਮਿਠਾਈ।

ਜਬਹਿ ਤੋਲ ਕਰਿ ਪਾਵਨ ਲਾਗਾ।

ਪੱਲਾ ਕਰਜੋ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਆਗਾ ॥੩੦॥

ਪਿਖਤਿ ਅਚੰਭੈ ਹੁਇ ਹਲਵਾਈ-।

ਇਹ ਮੂਰਖ ਕਜਾ ਕਰਹਿ ਬੁਰਾਈ।

ਬਸਤ੍ਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰਜਤਪਣ ਕੇਰਾ।

ਹਿਤ ਪਕਵਾਨ ਬਿਗਾਰ ਬਡੇਰਾ ॥੩੧॥

ਸਹੀ ਚੋਰ ਇਹ ਜਾਨਜੋਂ ਜਾਇ।

ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਅਸ ਬਸਤ੍ਰ ਗਵਾਇ।

ਬਡ ਮੂਰਖ ਕੀਮਤਿ ਨਹਿ ਜਾਨਹਿ।

‘ਮੁੱਲ (ਦੁਸ਼ਾਲੇ) ਦਾ।

ਲਜਾਇ ਚੁਰਾਇ ਬਿਗਾਰਨਿ ਠਾਨਹਿ-

॥੩੨॥

ਉਠਜੋ ਹਾਟ ਪਰ ਤੇ ਹਲਵਾਈ।

ਗਹੀ ਭੁਜਾ ਦਿਢ ਭਾਜ ਨ ਜਾਈ।

ਜਹਿ ਚਬੂਤਰਾ ਬਡ ਕੁਤਵਾਲੀ।

‘ਕੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਚਬੂਤਰਾ।

ਤਹਿ ਲੇ ਗਮਨਜੋ ਤ੍ਰਸਤਿ ਬਿਸਾਲੀ

॥੩੩॥

ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰਨਿ ਮੈਂ ਬਿਰ ਕੁਤਵਾਲ।

ਪਕਰਹਿ ਚੋਰ ਯਾਰ ਜਹਿ ਜਾਲ।

ਤਿਹ ਠਾਂ ਠਾਂਢੇ ਹੋਇ ਪੁਕਾਰਾ।

‘ਸੁਨਿ ਅਦਾਲਤੀ! ਕਾਜ ਹਮਾਰਾ

॥੩੪॥

ਇਹ ਬੰਚਕ ਕੈ ਤਸਕਰ ਕੋਈ।

ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਹੈਂ ਢਿਗ ਦੋਈ।
ਗਹਿਣੇ ਧਰਨਿ ਹੇਤੁ ਇਹ ਲਯਾਯੋ।
ਅਸਮੰਜਸ ਪਿਖਿ ਮੈਂ ਲਖਿਪਾਯੋ ॥ ੩੫ ॥

ਮਮ ਸਿਰ ਦੋਸ ਨ ਆਵੈ ਕੋਈ।

ਤੁਮ ਹਦੂਰ^੧ ਕੀਨਿ ਮੈਂ ਸੋਈ।

^੧ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ।

ਕਰਿ ਲਿਹੁ ਨਿਰਨੈ ਹੁਇ ਜਿਸ ਭਾਂਤੀ।

ਤਸਕਰ, ਬਾਟਪਾਰ ਕਿਹ ਘਾਤੀ^੨’ ^੨ਧਾੜਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ।

॥ ੩੬ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਦੋਨੋਂ ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।

ਧਰਿ ਦੀਨੇ ਸਭਿ ਮਹਿ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।

ਪਿਖਿ ਕੁਤਵਾਲ ਬਿਸਾਲੀ ਮੋਲ।

ਤਾੜਯੋ ਕਹਿ ਕਰਿ ਕੂਰ ਜਿ ਬੋਲ ॥ ੩੭ ॥

‘ਕਹਹੁ ਸਾਚ ਨਤੁ ਦੈ ਹੋਂ ਫਾਂਸੀ।

ਕਹਿ ਤੇ ਆਨੇ ਘਾਤ ਬਿਸਾਸੀ^੩।

^੩ਹੇ ਵਿਸਾਹ ਘਾਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ।

ਸਕਲ ਖੋਜ ਕੋ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਪ੍ਰਾਨ ਤੁਰਤ ਤੁਵ ਜਾਇ

॥ ੩੮ ॥

ਸਭਿ ਨਰ ਤਿਸ ਕੇ ਮੁਖ ਕੋ ਹੇਰਤਿ।

ਸੁਨਿਬੇ ਹੇਤੁ ਕਹਨਿ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰਤਿ।

ਤ੍ਰਸਤਿ ਬਿਸਾਲ ਅਯਾਲੀ ਬੋਲਯੋ।

‘ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਿਸ ਘਰ ਫੋਲਯੋ^੪’ ^੪ਮੈਂ ਚੋਰ ਹੋਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

॥ ੩੯ ॥

ਨਹਿ ਬਟਵਾਰ ਨ ਬੰਚਕ ਕੋਈ।

ਸੁਨਿਯਹਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਥਾ ਇਹ ਹੋਈ।

ਅਜਾ ਚਰਾਵਤਿ ਵਹਿਰ ਫਿਰੰਤਾ।

ਆਯੋ ਉਪਬਨ ਨਿਕਟਿ ਤਿਖੰਤਾ ॥ ੪੦ ॥

ਤਹਿ ਉਮਰਾਵ ਮਹਾਨ ਸਮਾਨਾ।

ਉਤਰਯੋ ਆਨਿ ਤੁਰਤ ਹੀ ਜਾਨਾ।

ਆਵਤਿ ਮੋ ਕਹੁ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਯੋ।

ਦੀਨਿ ਮੁੰਦਰੀ ਹਾਥ, ਅਲਾਯੋ ॥ ੪੧ ॥

–ਇਸ ਕੋ ਧਰਿ^੫ ਲੇ ਆਉ ਮਿਠਾਈ।

^੫ਗਹਿਣੇ) ਧਰਿਕੈ।

ਬੀਚ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਲੇਹੁ ਪਵਾਈ–।

ਆਨਿ ਉਤਾਇਲ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀਨੀ।

ਲਖਿ ਕਰਿ ਤਸਕਰ ਭੁਜ ਗਹਿ ਲੀਨੀ।^੧ 'ਇਸ ਹਲਵਾਈ ਨੇ ਮੇਰੀ) ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ ਹੈ।

॥ ੪੨ ॥

ਬਰਜਿ ਬਰਜਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮੁਝਾਯੋ।

ਨਾਹਕ ਜਬਰੀ ਤੇ ਗਹਿ ਲਜਾਯੋ।

ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਖਸ਼ਟ ਅਸਵਾਰ।

ਜਾਨਹੁ ਤਸਕਰ ਕੈ ਬਟਪਾਰ ॥ ੪੩ ॥

ਕੈ ਕਿਸ ਥਲ ਕੋ ਬਡ ਸਰਦਾਰ।

ਸਾਧੁ ਅਸਾਧੁ ਲੇਹੁ ਨਿਰਧਾਰ।

ਕਹੌਂ ਨ ਕੂਰ, ਹੇਰਿ ਤਿਨ ਲੀਜਹਿ।

ਬੂਝਹੁ ਚਲਿ ਕਰਿ ਨਿਰਨੈ ਕੀਜਹਿ

॥ ੪੪ ॥

ਮੋ ਮਹਿ ਦੋਸ਼ ਹੋਇ ਜੇ ਕੋਈ।

ਚਹਹੁ ਸਾਸਨਾ ਦੀਜਹਿ ਸੋਈ।'

ਇਮਾ^੨ ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਹੀ ਲਖਯੋ ਅਯਾਲੀ।^੩ 'ਪਾ:-ਜਬਿ।

ਨਿਰਨੇ ਕਰਿਬੇ ਚਹਯੋ ਬਿਸਾਲੀ ॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਅਯਾਲੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ
ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੬ ॥

੩੭. [ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ]

੩੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੮

ਦੋਹਰਾ:

ਪਿਛਲੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ਅੰਕ ੩੪ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ
'ਕੁਤਵਾਲ' ਸਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਅਦਾਲਤੀ। ਸਭਿਨਿ ਮਹਿ,
ਸਾਚ ਲਖਨਿ ਕੇ ਹੇਤੁ।
ਜੁਗਲ ਸਿਪਾਹੀ ਸੋਂ ਕਹਜੋ,
'ਗਮਨਹੁ ਸੰਗ ਸੁਚੇਤ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਜਾਹੁ ਇਸ ਸੰਗ।
ਪਿਖਹੁ ਤਹਾਂ ਅਸਵਾਰਨਿ ਢੰਗ।
ਨਾਉਂ ਗਾਉਂ ਬੂਝਹੁ ਸਭਿ ਭਾਂਤੀ।
ਆਵਨਿ ਜਾਨਿ ਕਹਾਂ ਕੋ, ਜਾਤੀ? ॥ ੨ ॥ ਕਿਸ ਜਾਤ ਦੇ ਹਨ।
ਕਿਸ ਥਲ ਕੇ ਹੁਇ ਹੈਂ ਸਰਦਾਰ?
ਨਾਂਹਿ ਤ ਲਖੇ ਪਰਹਿ ਬਟਪਾਰ।
ਮਾਲ ਖਸੋਟਨਿ ਕਿਸ ਕੋ ਆਏ।
ਬੈਠਿ ਵਹਿਰ ਜਿਨ ਅਸਨ ਮੰਗਾਏ ॥ ੩ ॥
ਜਿਮ ਭਾਜਹਿ ਨਹਿ, ਸੋ ਗਤਿ ਕੀਜੈ।
ਭੇਦ ਮਧੁਰ ਬਾਕਨਿ ਤੇ ਲੀਜੈ।
ਇਕ ਤਹਿ ਰਹਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਇਕ ਆਵੈ।
ਜਥਾ ਹੋਇ ਤਿਮ ਆਨਿ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ੪ ॥
ਕਰਜੋ ਅਗਾਰੀ ਤਬਹਿ ਅਯਾਲੀ।
ਚਲੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਥ ਉਤਾਲੀ।
ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਜਿਨ ਧਾਰਨਿ ਕੀਨਿ।
ਉਪਬਨ ਕੋ ਗਮਨੇ ਸੰਗ ਲੀਨ ॥ ੫ ॥
ਆਵਤਿ ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਤੇ ਜਬੈ।
ਮਤੀਦਾਸ ਇਮ ਬੋਲਜੋ ਤਬੈ।
'ਪਠਜੋ ਆਪ ਕੋ ਆਵਤਿ ਸੋਈ।
ਆਨਜੋ ਅਸਨ ਭਿ ਨਾਂਹਿਨ ਜੋਈ' ॥ ੬ ॥
ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਜੋ।
'ਆਵਤਿ ਉਹੀ ਠੀਕ ਤੁਮ ਲਹਜੋ।
ਤਊ ਜਾਨੀਅਹਿ ਬਨਜੋ ਕੁਸੂਤ।
ਆਨੇ ਸੰਗ ਦੋਇ ਜਮਦੂਤ ॥ ੭ ॥

ਨਹਿ ਸੌਦਾ ਆਨਯੋਂ ਇਮ ਲਖੀਯਤਿ।

ਅੱਗੁ ਜੁਗਨਿ ਕੇ ਛੂਛੇ ਪਿਖੀਯਤਿ।’

‘ਦੋਹਾਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਖਾਲੀ ਆਂਵਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਤੀਦਾਸ ਤੇ ਆਦਿ।

ਗੁਰੁ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੇ ਭੇ ਬਿਸਮਾਦਿ ॥ ੮ ॥

–ਪਾਨ ਅਯਾਲੀ ਕੇ ਪਕਵਾਨ।

ਅਨਵਾਵਨਿ ਕਰਿ ਚਾਹਤਿ ਖਾਨ।

ਜੇ ਨਿਤ ਸੁਚਿ ਸੋਂ ਕਰਤਿ ਅਹਾਰ।

ਅਬਿ ਬਿਲੋਕਿ ਕਯਾ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰ

॥ ੯ ॥

ਦੋ ਜਮਦੂਤ ਆਵਤੇ ਸਾਥ।

ਕਹਾਂ ਰਚੀ ਗਤਿ ਇਸ ਬਿਧਿ ਨਾਥ–।

ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਨਿ ਕੋ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।

ਨਹਿ ਬੋਲੇ, ਪ੍ਰਣ ਗੁਰੁ ਅਨੁਸਾਰੀ।’ ‘ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਣ ਦਾ (ਪਹਿਲੋਂ) ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਸੀ।

॥ ੧੦ ॥

ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਬੰਸ ਸਾਧੁ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।

ਹੋਨਹਾਰ ਪਰ ਮਨ ਦ੍ਰਿੜ ਕਿੱਤਾ।

–ਜੋ ਗੁਰ ਕਰਹਿ ਭਲੀ ਸਭਿ ਹੋਇ।

ਕੋਟਿ ਜਤਨ ਤੇ ਮਿਟਹਿ ਨ ਸੋਇ–

॥ ੧੧ ॥

ਇਮ ਲਖਿ ਕੈ ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੁਇ ਰਹਯੋ।

ਭਲੀ ਕਿ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਕਹਯੋ।

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਚਲਿ ਤੀਨੋ।

ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨਿ ਕੀਨੋ ॥ ੧੨ ॥

ਖਰੇ ਹਜ਼ੂਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਹੋਇ।

ਬੂਝੇ ‘ਕਿਤ ਤੇ ਹੁਹੁ ਤੁਮ ਕੋਇ?’

ਕਹਾਂ ਨਾਮ ਕਿਸ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸੰਤੇ?

ਕਿਤ ਤੇ ਆਇ ਕਹਾਂ ਗਮਨੰਤੇ’ ॥ ੧੩ ॥

ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਖਧਾਮੁ।

‘ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਹੈ ਹਮ ਨਾਮੁ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਅਹੈ।

ਯਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜਗਤ ਮੈਂ ਕਹੈਂ ॥ ੧੪ ॥

ਬਿਚਰਹਿ ਜਿਤ ਕਿਤ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।

ਥਿਰ ਹੁਇ ਬਸਹਿ ਨਹੀਂ ਇਕ ਥਾਇੰ। ’
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਤੇ ਤਿਸ ਠੌਰਾ।
 ਗਮਨਯੋ ਏਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੌਰਾ ॥ ੧੫ ॥
 ਸੰਗ ਅਯਾਲੀ ਕੈ ਇਕ ਖਰਜੋ।
 ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਤਬਹਿ ਬੂਝਿਬੋ ਕਰਜੋ।
 ‘ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਕਹਾਂ ਮਿਠਾਈ।
 ਨਹਿ ਆਨਯੋ ਕੁਛ ਨਿਕਟਿ ਇਥਾਈ।’ ^{‘ਇਥੋ।}
 ॥ ੧੬ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਜੋਰਿ ਕਹਯੋ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
 ‘ਗਹਯੋ ਬਾਨੀਏ ਦੇਖਿ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।
 ਚਲਿ ਚਬੂਤਰੇ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚਾਯੋ।
 ਛੀਨ ਮੋਹਿ ਤੇ ਤਹਾਂ ਰਖਾਯੋ ॥ ੧੭ ॥
 ਹੀਰਾ ਹੇਰਿ ਮੁੰਦਰੀ ਮਾਂਹੀ।
 ਧਰਿ ਅਦਾਲਤੀ ਅਪਨੇ ਪਾਹੀ।
 ਨਿਰਨੇ ਕਰਨਿ ਹੇਤੁ ਪਠਿ ਦੋਇ।
 ਇਕ ਤੋ ਗਯੋ ਬੂਝ ਕਰਿ ਸੋਇ ॥ ੧੮ ॥
 ਇਮ ਮੋ ਕਉ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਨਿ ਗਈ।
 ਅਬਿ ਗਮਨੋਂ ਸਭਿ ਹੀ ਕਹਿ ਦਈ।’

^{‘ਮੈਂ’ ਹੁਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਗਲ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।}

ਜਾਇ ਅਯਾਲੀ ਅਜਾ ਸਮੁਾਰੀ।
 ਗਯੋ ਸਿਪਾਹੀ ਸਕਲ ਉਚਾਰੀ ॥ ੧੯ ॥
 ‘ਸੋਢੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਮਾਨਤਿ ਸਭਿ ਹਿੰਦੂ ਜਿਹ ਸਾਦਰ।
 ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।
 ਖਟ ਅਸਵਾਰ ਸੰਗ ਤਿਹ ਹੇਰਾ।’
 ॥ ੨੦ ॥

^{‘ਅਸਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਛੇਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ।}

ਸੁਨਿ ਅਦਾਲਤੀ ਉਰ ਹਰਖਾਨਾ।
 ਔਚਕ ਭਲੇ ਆਪਨੇ ਜਾਨਾ।
 –ਜਿਸ ਕੇ ਹਿਤ ਖੋਜਤਿ ਬਹੁ ਦੇਸ਼।
 ਗਹਿਨ ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਤ ਚਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੨੧ ॥
 ਆਇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਅਬਿ ਗਯੋ।
 ਖੋਜੈ ਕਹੂੰ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਯੋ।
 ਗਹਿ ਕਰਿ ਸੁਧਿ ਕੋ ਦੇਹਿ ਪਠਾਈ।

ਸ਼ਾਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਹਿ ਅਧਿਕਾਈ- ॥ ੨੨ ॥
 ਇਮ ਠਹਿਰਾਇ ਬਿਚਾਰਤਿ ਔਰੇ।
 -ਮਮ ਢਿਗ ਅਹੈਂ ਸਿਪਾਹੀ ਬੋਰੇ-।
 ਕਿਲੇ ਦਾਰ ਕੇ ਪਹੁੰਚਯੋ ਪਾਸ।
 ਸਰਬ ਬਾਰਤਾ ਕਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ੨੩ ॥
 ‘ਤੁਝ ਮੁਝ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਸ਼ਾਹੁ।
 ਔਚਕ ਆਇ ਗਯੋ ਗੁਰ ਪਾਹੁ।
 ਜਿਸ ਹਿਤ ਕਈ ਬਾਰ ਪਰਵਾਨੇ।
 ਆਏ ਹੁਤੇ ਪਠੇ ਤਬਿ ਜਾਨਨੇ ॥ ੨੪ ॥
 ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਮਾਂਹੀ।
 ਸ਼ਾਹੁ ਤਗੀਦ, ਪਾਇ ਕਿਤ ਨਾਂਹੀ।
 ਪੂਰਬ ਉੱਤਰ ਪਸ਼ਚਮ ਦੱਛਣ।
 ਖੋਜਤਿ ਰਹੇ ਨ ਲਹਯੋ ਬਿਚੱਛਣ। ॥ ੨੫ ॥
 ਸੋ ਤੁਮ ਫਤੇ ਲੇਹੁ ਇਸ ਕਾਲਾ।
 ਗਹਿ ਲੀਜਹਿ ਗੁਰ ਕੋ ਦਰਹਾਲਾ।
 ਸੁਖ ਸੋਂ ਰਾਖਹੁ ਦੁਰਗ ਮਝਾਰੇ।
 ਸੁਧਿ ਪਠਿ ਦੇਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ’ ॥ ੨੬ ॥
 ਕਹਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਦੋਨਹੁ ਹਰਖਾਏ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਪਾਹੀ ਕਰਿ ਇਕ ਥਾਏਂ।
 ਚਲਯੋ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰੁ ਕੁਤਵਾਲ।
 ਬੋਲਤਿ ਮੋਦਤਿ ਕਰਤਿ ਉਤਾਲ ॥ ੨੭ ॥
 ਜੋ ਉਪਬਨ ਕੀ ਹੈ ਦਿਸਿ ਚਾਰ।
 ਪਠੇ ਚਾਰ ਸੈਂ ਤਹਿ ਅਸਵਾਰ।
 ‘ਬਨਿ ਸੁਚੇਤ ਹੂਜਹਿ ਸਭਿ ਠਾਢੇ।
 ਹੋਹਿ ਨ ਅਸ ਭਾਜੈ ਬਨਿ ਗਾਢੇ ॥ ੨੮ ॥
 ਵਹਿਰ ਬਾਗ ਤੇ ਬਿਰ ਸਭਿ ਰਹੀਯਹਿ।
 ਨਿਕਸਿ ਨ ਭਾਜਹਿ ਦਿਢ ਹੈ ਲਹੀਯਹਿ।’
 ਆਪ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਅੰਤਰ ਜਾਇ।
 ਲਿਏ ਸੰਗ ਮਾਨਵ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੨੯ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠੇ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੇ।
 ਦੋਨਹੁ ਠਾਢੇ ਭਏ ਅਗਾਰੇ।

‘ਪਰ) ਲੱਭੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਤੇ ਭੀ।

‘ਚਤੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲੱਭੇ (ਅ)। ਚਤੁਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ) ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੇ।

‘ਛੇਤੀ।

‘ਚਾਰ ਪਾਸੇ।

ਬੂਝਨਿ ਲਗੇ 'ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਅਹੋ?
 ਨਾਮ ਸਮੇਤ ਹਮਹਿ ਸਭਿ ਕਹੋ ॥ ੩੦ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਜਨ ਕੇ ਪੂਜ ਕਹਾਵਹੁ?
 ਅਪਨੇ ਬਰਨ ਸਥਾਨ ਬਤਾਵਹੁ।'
 ਸੁਨਿ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਕਹੈ।
 'ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਹੈ ॥ ੩੧ ॥
 ਹਮ ਤਿਨ ਕੇ ਦਾਸਨ ਕੇ ਦਾਸੇ।
 ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ ਮਹਿ ਬਾਸ ਅਵਾਸੇ।
 ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮ ਹਮਾਰਾ।
 ਕੁਲ ਸੋਢੀ ਜਗ ਮਹਿ ਉਜਿਆਰਾ।' ^{ਪੰਜਾਬ।}
^{ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।}
 ॥ ੩੨ ॥

ਸੁਨਤਿ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰੁ ਕੁਤਵਾਲੂ।
 ਲਖਯੋ ਭੇਦ ਬੋਲੇ ਤਤਕਾਲੂ।
 'ਹੁਕਮ ਹਮਹੁ ਪਰ ਹਜ਼ਰਤ ਕੇਰਾ।
 ਪਰਵਾਨਾ ਭੇਜਯੋ ਬਹੁ ਬੇਰਾ ॥ ੩੩ ॥
 ਇਕ ਹਮ ਪਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਠਾਯੋ।
 ਦੇਸ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਸਭਿਨਿ ਜਨਾਯੋ।
 -ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਊ।
 ਜਿਸ ਕੋ ਜਿਸ ਥਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਊ
 ॥ ੩੪ ॥

ਰਖਹੁ ਟਿਕਾਇ ਖਬਰ ਪਹੁੰਚਾਵਹੁ।
 ਖੋਜਹੁ ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਜਿਹ ਪਾਵਹੁ-।
 ਅਬਿ ਆਗਵਨ ਅਚਾਨਕ ਭਯੋ।
 ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਕਾਰਜ ਹੁਇ ਗਯੋ ॥ ੩੫ ॥
 ਮਿਹਰਵਾਨਗੀ ਹਮ ਪਰ ਧਾਰਹੁ।
 ਦੁਰਗ ਬਿਖੈ ਡੇਰਾ ਚਲਿ ਡਾਰਹੁ।
 ਤੂਰਨ ਸੁਧਿ ਲਿਖਿ ਪਠਹਿ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਸੁਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ, ਜਿਮ ਕਰਹਿ ਉਚਾਰੀ
 ॥ ੩੬ ॥

ਹੁਇ ਹੈ ਤਥਾ, ਕਿ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਵੈ।
 ਕੈ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਤੁਮ ਕੋ ਛੁਟਕਾਵੈ।
 -'ਕੜੋਂ ਤੁਮ ਗਹਹੁ-? ਆਦਿ ਇਸ ^{ਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸਾਨੂੰ}

ਬਾਤ।

ਫੜਦੇ ਹੋ? -ਸਾਥੋਂ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਛ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ
ਦਿਆਂਗੇ।

ਜੇ ਹਮ ਕਹੁ ਬੂਝਹੁ ਬਿਰਤਾਂਤ ॥ ੩੭ ॥

ਹਮ ਤੇ ਉੱਤਰ ਲਹਹੁ ਨ ਕੋਈ^੩।

ਜਾਨਹਿ ਹਜ਼ਰਤ, ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਈ।

ਕਹਨਿ ਸੁਨਨਿ ਕੀ ਚਾਹਿ ਨ ਰਾਖਹੁ।

ਚਲਿਬੇ ਦੁਰਗ ਬਿਖੈ ਅਭਿਲਾਖਹੁ’

॥ ੩੮ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬੀਰ ਧੀਰ ਗੰਭੀਰ।

ਚਢਿਬੇ ਤੁਰੰਗ ਮੰਗਾਯਹੁ ਤੀਰ।

ਭਏ ਅਰੂਢਿ ਬਾਗ ਤੇ ਚਾਲੇ।

ਪੰਚਹੁ ਸਿੱਖ ਭਏ ਚਢਿ ਨਾਲੇ ॥ ੩੯ ॥

ਸੰਗ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰ ਕੁਤਵਾਲ।

ਪੀਛੈ ਚਢੇ ਜਾਹਿ ਗੁਰ ਨਾਲ।

ਹੈਂ ਅਸਵਾਰ ਚਾਰ ਸੈ ਜੋਈ।

ਚਾਰੋਂ ਦਿਸਿ ਹੈ ਗਮਨੇ ਸੋਈ ॥ ੪੦ ॥

ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਿ ਪੰਥ ਮਝਾਰੀ।

ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਦੁਰਗ ਮਝਾਰੀ।

ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਦੀਨਿ ਹਿਤ ਡੇਰੇ।

ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥ ੪੧ ॥

ਖਾਨ ਪਾਨ ਹਿਤ ਤ੍ਰਿਣ ਅਰੁ ਦਾਨਾ।

ਲੀਨਿ ਮੰਗਾਇ ਖਰਚ ਜਸ ਜਾਨਾ।

ਪਾਕ ਸਿੱਧ ਕਰਿ^੪, ਅਚਯੋ ਅਹਾਰਾ।

^੪ਰਸੋਈ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ।

ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਰਾਤਿ ਮਝਾਰਾ ॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਆਗਰੇ ਦੁਰਗ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ

ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੩੭ ॥

੩੮. [ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ]

੩੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੯

ਦੋਹਰਾ:

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ,
 ਦੁਰਗ ਥਿਰੇ ਇਸ ਰੀਤਿ।
 ਤੁਰਕ ਹਰਖ ਉਰ ਮਹਿ ਅਧਿਕ,
 ਜਾਨਿ ਦੀਨ ਕੀ ਜੀਤ' ॥ ੧ ॥

'ਤੁਰਕ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਣ ਕੇ।

ਚੌਪਈ:

ਹੋਨਹਾਰ ਮੂਰਖ ਨਹਿ ਜਾਨਹਿ।
 ਅਪਨੀ ਜਰਾਂ' ਲਗੀ ਕੋ ਹਾਨਹਿ।
 ਸੰਗ ਦੁਰਗਪਤਿ ਕੇ ਕੁਤਵਾਲ।
 ਮਿਲਿ ਮਸਲਤ ਕੀਨਸਿ ਤਿਸ ਕਾਲ

'ਜੜਾਂ।

॥ ੨ ॥

ਲਿਖੀ ਬਨਾਇ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਤਬਿ ਅਰਜੀ।
 'ਹਜ਼ਰਤ ! ਪਾਇ ਆਪ ਕੀ ਮਰਜੀ।
 ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਰਾਖਯੋ ਰੋਕਿ ਦੁਰਗ ਮਹਿ ਸਾਦਰ ॥ ੩ ॥
 ਉਤਰੇ ਹੁਤੇ ਬਾਗ ਮਹਿ ਆਇ।
 ਹਮ ਤੂਰਨ ਗਮਨੇ ਸੁਧਿ ਪਾਇ।
 ਪੰਚ ਸਊਰ ਸਾਥ ਜਿਨ ਔਰ।
 ਆਨੇ ਸਾਥ ਜਾਇ ਤਿਸ ਠੌਰ ॥ ੪ ॥
 ਅਬਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਮਰਜੀ ਜੈਸੇ।
 ਲਿਖਿ ਪਰਵਾਨਾ ਪਠੀਅਹਿ ਤੈਸੇ।'
 ਇਮ ਕਾਗਦ ਪਰ ਲਿਖਯੋ ਬਨਾਈ।
 ਕਹਯੋ ਸਊਰ ਸੰਗ ਸਮੁਝਾਈ ॥ ੫ ॥
 'ਨਹਿ ਬਿਲਮਹੁ ਬਿਸਰਾਮਹੁ ਬੋਰਾ'।

'ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਆਰਾਮ ਥੋੜਾ ਕਰਨਾ।

ਦੌਰਯੋ ਜਾਹੁ ਸ਼ਾਹਿ ਕੀ ਓਰਾ।
 ਪਹੁੰਚਹੁ ਜਾਇ ਦੇਹੁ ਤਬਿ ਅਰਜੀ।
 ਪਢਿ ਕਰਿ ਲਿਖਹਿ ਬਹੁਰ ਨਿਜ ਮਰਜੀ
 ॥ ੬ ॥

ਸਭਿ ਸੁਧਿ ਦੇਇ, ਆਉ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਲੇ ਇਨਾਮ ਕੋ ਦਰਬ' ਬਿਸਾਲਾ।'

'ਇਨਾਮ ਦਾ ਧਨ।

ਸੁਨਿ ਸਊਰ ਹਯ ਦੀਨਿ ਨਿਹਾਰੀ।
ਜੀਨ ਪਾਇ ਕੀਨਸਿ ਅਸਵਾਰੀ ॥ ੮ ॥
ਦਿੱਲੀ ਕੇ ਮਗ ਕੋ ਤਬਿ ਚਾਲਾ।
ਬਿਲਮ ਬਿਹੀਨਾ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਮਹਿ ਪੰਥ ਪਯਾਨਹਿ।
ਅਧਿਕ ਥਕਹਿ ਬਿਸਰਾਮ ਸੁ ਠਾਨਹਿ
॥ ੯ ॥

ਦਿਨ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਈ।
ਅਰਜੀ ਸ਼ਾਹੁ ਸਮੀਪ ਪਠਾਈ।
ਨਵੀਸਿੰਦ ਨੇ ਖੋਲਿ ਸੁਨਾਈ।
'ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰੂ ਲੀਨਿ ਅਟਕਾਈ' ॥ ੯ ॥
ਸੁਨਿ ਹਰਖਯੋ ਮੂਰਖ ਚਵਗੱਤਾ।
ਅਵਨੀ ਰਾਜ ਤੇਜ ਮਦਮੱਤਾ^੧।

^੧ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਤੇਜ ਦੇ ਅਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਸਤਿਆ ਹੋਇਆ।

ਕਹਿ ਤੂਰਨ ਉਮਰਾਵ ਚਢਾਯੋ।
ਲਸ਼ਕਰ ਸੰਗ ਸਮੂਹ ਪਠਾਯੋ ॥ ੧੦ ॥
ਸਭਿ ਹਜ਼ਾਰ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਸਵਾਰ^੨।

^੨ਸਾਰੇ ੧੨ ਹਜ਼ਾਰ ਅਸਵਾਰ। ^੩ਇਤਨੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਵਿ ਜੀ ਅੱਗੇ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਚਲੇ ਆਗਰੇ ਪੰਥ ਮਝਾਰ।
ਨਰ ਪਠਿ ਪੁਨ ਕੀਨਸਿ ਤਕਰਾਈ।
'ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਰਿ ਰਾਖਹੁ ਚੁਕਸਾਈ
॥ ੧੧ ॥

ਅਜਮਤਵੰਤਿ ਕਿਤਿਕ ਕਹਿ ਜਗ ਮਹਿ^੪।

^੪ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਕਈ (ਲੋਕ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਛਲ ਕਰਿ ਛੁਟਿ ਜਾਹਿ ਨ ਮਗ ਮਹਿ।
ਘਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਗਤਿ ਰਖੀਅਹਿ।
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਢਿਗ ਦ੍ਰਿਗ ਤੇ ਲਖੀਅਹਿ
॥ ੧੨ ॥

ਕੋ ਰਾਜਾ ਰਜਪੂਤ ਨ ਆਵੈ।
ਲਰੈ ਅਚਾਨਕ ਗੁਰੂ ਛੁਟਾਵੈ।
ਤਯੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੇਤਿਕ ਖਗ ਧਾਰੀ।
ਕਰਹਿ ਮੁਚਾਵਨਿ ਮਰਹਿ ਕਿ ਮਾਰੀ^੫
॥ ੧੩ ॥

^੫ਆਪ ਮਰਨ ਕਿ ਮਾਰ ਕੇ ਛੁਡਾਵਣਾ ਕਰਨ।

ਇਨ ਬਾਤਨਿ ਤੇ ਹੁਇ ਸਵਧਾਨ।

ਆਨਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਗੁਰੂ ਇਸ ਥਾਨ।

ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੇ ਖੋਜਤਿ ਰਹੇ।

ਔਚਕ ਭੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਬਿ ਗਹੇ ॥ ੧੪ ॥

ਸਭਿ ਮਹਿ ਬਜਹਿ ਦੀਨ ਕੋ ਡੰਕਾ।

ਰਾਵ ਰੰਕ ਨਰ ਧਰਹਿ ਅਤੰਕਾ।

¹ਡਰ ਧਾਰਨਗੇ।

ਸਿੱਧ ਮਨੋਰਥ ਅਬਿ ਹੁਇ ਮੋਰਾ।

ਟੂਟਹਿ ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਜ਼ੋਰਾ ॥ ੧੫ ॥

ਸ਼ਰਾ ਬਿਖੈ ਗੁਰ ਜਬਿਹੂੰ ਆਇ।

ਦਿਜ ਆਦਿਕ ਆਪੇ ਬਨਿ ਜਾਇ।

¹ਤੁਰਕ) ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਪਿਤਾ ਇਨ ਭਯੋ।

¹ਪਹਿਲੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ)।

ਮੋਰ ਪਿਤਾਮੇਂ ਹੂਤਨਿ ਕਿਯੋ ॥ ੧੬ ॥

¹ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ (ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ) ਬੁਲਾਏ ਸਨ।

ਤਬਿ ਰਾਜੇ ਰਜਪੂਤ ਬਵੰਜਾ।

ਕਰੇ ਛੁਟਾਵਨਿ ਤਿਨ ਭਯ ਭੰਜਾ।

ਸੋ ਸਿਮਰਹਿ ਜੇ ਗੁਰ ਉਪਕਾਰਾ।

ਕਰਹਿ ਬਟੋਰਨਿ। ਲਸ਼ਕਰ ਭਾਰਾ

¹ਕੱਠਾ ਕਰਨ।

॥ ੧੭ ॥

ਆਨਿ ਲਰਹਿ ਨਹਿ ਲੇਹਿ ਛੁਟਾਇ।

ਯਾਂ ਤੇ ਜਾਇ ਸੈਨ ਸਮੁਦਾਇ।

ਅਪਰ। ਤਯਾਰ ਦਿੱਲੀ ਬਨਿ ਰਹੈ।

¹ਹੋਰ (ਫੌਜ)।

ਚਢਹਿ ਤੁਰਤੁ ਜੋ ਸੁਧਿ ਅਸ ਲਹੈ

॥ ੧੮ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗਿਨਤੀ ਕਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।

ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਰਚੀ ਬਿਲੰਦ।

ਲਸ਼ਕਰ ਚਢਿ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਗਯੋ।

ਚਲਹਿ ਅਧਿਕ ਹੀ ਸ਼੍ਰਮ ਬਹੁ ਕਿਯੋ

॥ ੧੯ ॥

ਮਗ ਉਲੰਘਿ ਸਗਰੋ ਜਬਿ ਗਏ।

ਨਗਰ ਆਗਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ।

ਸੁਨਤਿ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰੁ ਕੁਤਵਾਲ।

ਮਿਲਿਬੇ ਹਿਤ ਨਿਕਸੇ ਤਤਕਾਲ ॥ ੨੦ ॥

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਦੇ ਉਪਹਾਰ।
 ਮਿਲੇ ਸਲਾਮਾਲੇਕ ਉਚਾਰਿ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨੇ ਕੇਰੀ।
 ਲਸ਼ਕਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲੀਨਿ ਘਨੇਰੀ ॥ ੨੧ ॥
 ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਿ ਕਰਿ ਭੇਵ ਬਤਾਏ।
 ‘ਹਜ਼ਰਤ ਅਧਿਕ ਤਲਾਸ਼ੀ ਠਾਨਹਿ।
 ਬਹੁ ਦਿਨ ਤੇ ਬਹੁ ਨਗਰ ਬਖਾਨਹਿ
 ॥ ੨੨ ॥

ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਮੈਂ ਬਹੁ ਫਿਰੇ।
 ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭੇ ਨਹਿ ਕਿਤ ਬਿਰੇ।

¹‘ਤੇ’ ਨਾ ਹੀ (ਆਪ) ਕਿਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋ।

ਸਭਿ ਜਹਾਨ ਕੋ ਮਾਲਿਕ¹ ਆਜ।
 ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸਮਾਜ ॥ ੨੩ ॥

¹ਭਾਵ ਔਰੰਗਜ਼ਾਹ।

ਕੜੇਂ ਨ ਬਨਹੁ ਤਿਸ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।
 ਸੁਧਰਿ ਜਾਇ ਸਭਿ ਬਾਤ ਤਿਹਾਰੀ।’

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਕਹਯੋ।

‘ਕੋ ਬਿਗਾਰ’ ਹਮਰੋ ਪਿਖਿ ਗਹਯੋ ¹ਵਿਗਾੜ।

॥ ੨੪ ॥

ਇਕ ਖੁਦਾਇ ਕੋ ਸਕਲ ਜਹਾਨ।
 ਸਿਰਜਹਿ, ਪੋਖਹਿ, ਹਰਹਿ ਨਿਦਾਨ।

¹ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਇਕ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੈ, (ਉਹੋ ਹੀ) ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਘਾਰਦਾ ਹੈ ਅੰਤ ਨੂੰ।

ਰੰਕ ਰਾਵ ਸਭਿ ਜਗ ਮਹਿ ਰਹਿਈਂ।

ਦੰਡਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਖੋਟ ਕਿਸ ਲਹਿਈ। ¹ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੋਟ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੰਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

॥ ੨੫ ॥

ਹਮ ਸੋਂ ਕਾਜ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਕਹਾਂ।
 ਰਾਜ ਨ ਵਿਰਸੇਦਾਰ ਨ ਲਹਾਂ।

¹ਨਾ (ਸਾਡਾ) ਰਾਜ ਹੈ ਨਾ (ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਦੇ) ਵਿਰਸੇਦਾਰ (ਹਿੱਸੇਦਾਰ) ਹਾਂ।

ਦਰਵੇਸ਼ਨਿ ਕੀ ਰੀਤਿ ਹਮਾਰੀ।

ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਸੰਕਾ ਨਹਿ ਧਾਰੀ’ ॥ ੨੬ ॥

ਪੁਨ ਉਮਰਾਵ ਕਹਤਿ ‘ਹਮ ਆਏ।

ਚਲਹੁ ਸਮੀਪੀ ਸ਼ਾਹੁ ਬੁਲਾਏ।

ਕਹਨਿ ਹੋਇ ਜੋ ਕੁਛ, ਤਹਿ ਕਹੋ।

ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੁਇ ਸਭਿ ਸੁਖ ਲਹੋ’

॥ ੨੭ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਜਾਮਨਿ ਸੁਪਤ ਬਿਤਾਈ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਡਾਰਿ ਤੁਰੰਗਨਿ ਜੀਨ ਬਿਸਾਲੇ।
ਚਢੇ ਗੁਰੂ ਭਾ ਲਸਕਰ ਨਾਲੇ ॥ ੨੮ ॥
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਉਮਰਾਵ ਚਲੰਤਾ।
ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਮਹਿ ਦਲ ਬਡ ਗਮਨੰਤਾ।
ਤੁਪਕਨ ਕੇ ਧੁਖਾਇ ਕਰਿ ਤੋੜੇ।
ਤਜਾਰੀ ਠਾਨਿ ਕਲਾ ਪਰ ਜੋੜੇ ॥ ੨੯ ॥
ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਕਰਤਿ ਘਨੇਰੇ।
ਪੰਥ ਪਯਾਨਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਘੇਰੇ।
ਦੀਰਘ ਮਜਲ ਕਰਤਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮਹਿ ਦਿਨਹਿ ਸਿਧਾਏ

॥ ੩੦ ॥

ਪੰਚਹੁ ਸਿੱਖ ਸੰਗ ਗੁਰ ਚਾਲੇ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ ਬਿਸਾਲੇ।
ਸਿਧ ਰਸੋਈ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ।
ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਤੇ ਨਾਨੁ ਕਰਾਵੈਂ ॥ ੩੧ ॥
ਬੋਰਨਿ ਦਿਨ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਆਈ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਾਹੁ ਢਿਗ ਸੁਧਿ ਪਹੁੰਚਾਈ।
‘ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਆਨਯੋ ਸਹਿਤ ਸੁਚੇਤੀ ਸਾਦਰ’ ॥ ੩੨ ॥

‘ਚੁਕਸਾਈ ਤੇ ਆਦਰ ਨਾਲ।

ਜਥਾ ਹੁਕਮ ਅਬਿ ਰਾਵਰ ਕੇਰਾ।
ਤਥਾ ਕਰਹਿ ਕਰਿਵਾਵਹਿ ਡੇਰਾ। ’
ਸੁਨਿ ਅਵਰੰਗ ਆਨੰਦ ਉਰ ਪੀਨੇ।
ਸਭਾ ਮੁਲਾਨੇ ਬੂਝਨਿ ਕੀਨੇ ॥ ੩੩ ॥
‘ਕਿਮ ਪਰਖਹਿ ਅਜਮਤ ਕੁਛੁ ਇਨ ਕੀ।
ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਚਾਤੁਰਤਾ ਮਨ ਕੀ। ’
ਸੁਨਿ ਦੁਰਮਤਿ ਚਿਤ ਕਹਤਿ ਮੁਲਾਨੇ।
‘ਇਕ ਉਪਾਵ ਹਮ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨੇ

‘ਤੱਕੜਾ ਖੁਸ਼ੀ।

॥ ੩੪ ॥

ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਏਕ ਹਵੇਲੀ ਅਹੈ।

ਸੂਨੀ ਪਰੀ ਨਹੀਂ ਕੋ ਰਹੈ।
 ਨਹਿ ਬਸਿਬੇ ਕੋ ਕਾਰਨ ਜਾਨੈ।
 ਰਹੈ ਤਹਾਂ ਕੋ ਪ੍ਰੇਤ ਕਿ ਦਾਨੈ^{੧੧} ॥ ੩੫ ॥ ^{‘ਭੂਤ ਕਿ ਦਾਨਵ।’ ‘ਪਾ:-ਕਦਾਨੈ।}
 ਜੋ ਤਿਸ ਮਹਿ ਨਿਸ ਬਾਸ ਕਰੰਤਾ।
 ਬਡੇ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਪਾਇ ਮਰੰਤਾ।
 ਲਗੇ ਰਜਤਪਣ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ।
 ਤਜੀ ਸਭਿਨਿ ਸੋ ਡਰ ਉਰ ਧਾਰਿ
 ॥ ੩੬ ॥
 ਨਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਿਨ ਮਹਿ ਭੀ ਕਰੈਂ।
 ਮਾਰ ਨ ਦੇਹਿ ਦੇਵ ਤੇ^{੧੨} ਡਰੈਂ। ^{‘ਦੈਤ ਤੋਂ।’}
 ਪ੍ਰਥਮ ਉਤਾਰਹੁ ਗੁਰ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।
 ਕਹੇ ਜਿ ਤਹਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਹਿ ਨਾਂਹੀ ॥ ੩੭ ॥
 ਤੋ ਤੁਮ ਸ਼ਰਾ ਲੇਹੁ ਮਨਵਾਇ।
 ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।
 ਜੇ ਨਹਿ ਮਾਨਹਿ ਕਹਜੋ ਤੁਮਾਰੋ।
 ਨਿਸ ਬਸਾਇ ਤਿਸ ਘਰ ਮੈਂ ਮਾਰੋ’
 ॥ ੩੮ ॥
 ਸੁਨਿ ਅਵਿਰੰਗ ਜਾਨਿ ਚਤੁਰਾਈ।
 ਸੰਗ ਮੁਲਾਨੇ ‘ਸਾਧ’ ਅਲਾਈ। ^{‘ਸ਼ਾਬਾਸ਼।’}
 ‘ਆਛੀ ਕਹੀ ਪਰਖਿਬੋ ਹੋਇ।
 ਜੇ ਕਿਛੁ ਅਜਮਤ, ਲਖੀਯਹਿ ਸੋਇ
 ॥ ੩੯ ॥
 ਸ਼ਰਾ ਬੀਚ ਜੋ ਅਸ ਨਰ ਆਵਹਿ।
 ਦੀਨ, ਹਮਾਰੋ ਅਤਿ ਬਿਰਧਾਵਹਿ।’
 ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ।
 ਇਕ ਨਰ ਸੋਂ ਤਬਿ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰਾ
 ॥ ੪੦ ॥
 ‘ਤਿਸ ਉਮਰਾਵ ਸੰਗ ਕਹਿ ਜਾਇ।
 ਜੋ ਗੁਰ ਹੈ ਹਿੰਦੁਨਿ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਪ੍ਰੇਤ ਭਯਾਨਕ ਜਿਸ ਮਹਿ ਰਹੈ।
 ਨਹਿਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਹਿ^{੧੩}, ਡਰ ਸਭਿ ਲਹੈਂ ^{‘ਕੋਈ ਵੀ) ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਜਿਥੇ।}
 ॥ ੪੧ ॥

ਤਿਸ ਮਹਿ ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਾਵਹੁ।
 ਏਕਲ ਕੋ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸਾਵਹੁ।
 ਸੰਗੀ ਤਿਸ ਕੇ ਵਹਿਰ ਉਤਾਰਹੁ।
 ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਮਹਿ ਨਰ ਗਨ ਥਿਰ ਧਾਰਹੁ

॥ ੪੨ ॥

ਜਾਗਤ ਰਹੋ, ਕਰਹੁ ਤਕਰਾਈ।
 ਹੋਇ ਨ ਅਸ ਜੇ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਈ। ’
 ਸੁਨਤਿ ਗਯੋ ਤਿਨ ਜਾਇ ਸੁਨਾਯੋ।
 ‘ਹਜ਼ਰਤ ਏਵ ਹੁਕਮ ਫੁਰਮਾਯੋ’ ॥ ੪੩ ॥

ਸੋ ਉਮਰਾਵ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਲੀਨੇ।
 ਗਯੋ ਸਦਨ ਤਿਸ ਬੁਝਨਿ ਕੀਨੇ।
 ਲੋਕ ਸੈਂਕਰੇ ਦੇਖਨਿ ਆਏ।
 ਤਰਜਿ ਤਰਜਿ ਕਰਿ ਸਰਬ ਹਟਾਏ

॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਦਿੱਲੀ ਆਗਵਨ ਗੁਰੂ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਅਸ਼ਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੁ ॥ ੩੮ ॥

੨੯. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਨੇ ਘੜੇ ਫੁੰਡਣੇ। ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਖਾਰਾ ਹੋਇਆ]

[੨੯](#)<<[ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ](#)>>[੪੦](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਗੁਰੂ,

ਗਏ ਹਵੇਲੀ ਮਾਂਹਿ।

ਉਤਰੇ ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਜਿਮ,

ਕਹੌਂ ਕਥਾ ਪੁਨ ਤਾਂਹਿ' ॥ ੧ ॥

'ਓਥੋਂ ਦੀ ਕਥਾ ਫੇਰ ਕਹਾਂਗਾ।

ਚੌਪਈ:

ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਵੋਂ ਫੇਰ।

ਜਿਮ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਅਰੁ ਗੁਰ ਕੇਰ।

ਅਬਿ ਪਟਣੇ ਕੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋਂ।

ਅਵਸਰ' ਇਹਾਂ ਕਹਨਿ ਕੋ ਜਾਨੋਂ ॥ ੨ ॥

'ਸਮਾਂ।

ਜਬਿ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਤ ਤਜਿ ਆਏ।

ਤਿਨ ਪੀਛੇ ਜਿਮ ਖੇਲ ਮਚਾਏ।

ਨਿਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਸੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੰਤੇ।

ਜਿਸ ਕਿਸ ਤੇ ਮੰਗਵਾਇ ਰਖੰਤੇ ॥ ੩ ॥

ਏਕ ਮੰਚ ਪਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਏ।

ਤਿਨ ਢਿਗ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਧੂਪ ਧੁਖਾਏ।

ਪੁਸ਼ਪ ਅਨੇਕ ਬਰਨ ਅਨਵਾਵੈਂ।

ਕਬਹੂੰ ਗੁੰਦਿ ਮਾਲ ਅਰਪਾਵੈਂ ॥ ੪ ॥

ਕਬਹੂੰ ਅੰਜੁਲ ਭਰਹਿ' ਚਢਾਵੈਂ।

'ਬੁੱਕ ਭਰ ਕੇ।

ਬੰਦਨ ਠਾਨਹਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ।

ਫਿਰਹਿ ਪ੍ਰਦਛਨਾ ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਤੀਨ।

ਚੰਦਨ ਚਰਚਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਪੀਨ ॥ ੫ ॥

ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸਿਸ ਜਬਿ ਆਵੈਂ।

ਕਹਿ ਮਹਿਮਾ ਕੋ ਬਹੁਤ ਸੁਨਾਵੈਂ।

‘ਇਹ ਆਛੇ ਛੋਟੇ ਹਮ ਲਾਇਕ।

ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਹਾਰਨ ਰਿਪੁ ਗਨ ਘਾਇਕ’

॥ ੬ ॥

ਕਰਹਿ ਬਿਲੋਕਨ ਮਾਤੁ ਰੁ ਦਾਦੀ।

–ਕਯਾ ਲੀਲਾ ਧਾਰਹਿ ਅਹਿਲਾਦੀ।

ਰਚਹਿ ਪਿਤਾਮਾ ਸਮ ਕ੍ਰਿਤ ਏਈ।

ਬਡੇ ਹੋਇ ਕਰਿ ਠਾਨਹਿ ਸੇਈ^੧ - ॥ ੭ ॥ ^੧ਉਹੀ ਕ੍ਰਿਤ।

ਕਰ ਗੁਲੇਲ ਕੋ ਧਾਰਿਤ ਘਨੇ।

ਤਾਕਹਿ ਦੂਰ ਨਿਸ਼ਾਨੋ ਹਨੇ।

ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿ ਇਕ ਕੂਪ ਛੁਟੇਰਾ।

ਜਿਸ ਕੋ ਬਾਰੀ ਮਧੁਰ ਬਡੇਰਾ ॥ ੮ ॥

ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਜੇ ਸਦਨ ਬਸੰਤੇ।

ਤਹਾਂ ਆਨਿ ਕਰਿ ਪੀਰ ਭਰੰਤੇ।

ਘਟ ਭਰਿ ਕਰਿ ਲੇ ਜਾਹਿ ਸੁ ਨੀਤਾ।

ਕਰਹਿ ਪਾਨ^੧ ਕੋ ਹਰਖਤਿ ਚੀਤਾ ॥ ੯ ॥ ^੧ਪੀਂਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਬਾਰ ਦੁਰ ਦੁਰ ਕਰਿ ਮਾਰਹਿ।

ਘਟ ਕੋ ਫੋਰਿ ਤੁਰਤ ਗੁਰ ਡਾਰਹਿ।

ਇਤਿ ਉਤ ਦੇਖਤਿ ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਇ।

-ਕਿਨਹੁ ਅਚਾਨਕ ਕੁੰਭ ਨਸਾਇ^੧? - ^੧ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਘੜਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?

॥ ੧੦ ॥

ਬਰਜਤਿ ਗੁਜਰੀ ਮਾਤ ਘਨੇਰਾ।

ਇਤ ਉਤ ਧਾਇ ਜਾਇ ਬਹੁ ਬੇਰਾ।

ਏਕ ਦਿਵਸ ਇਕ ਤੁਰਕਨਿ ਆਈ।

ਬਾਰੀ^੧ ਭਰਿਬੇ ਕਹੁ ਉਤਲਾਈ ॥ ੧੧ ॥ ^੧ਜਲ।

ਧਰਿ ਸਿਰ ਪਰ ਜਬ ਘਰ ਕੋ ਚਾਲੀ।

ਤਬਿ ਗੁਰ ਹਾਥ ਗੁਲੇਲ ਸੰਭਾਲੀ।

ਤਾਕਿ ਹਤਯੋ ਕਰ ਹਾਲਤਿ ਭਯੋ।

ਘਟ ਬਚ ਗਯੋ, ਭਾਲ ਮਹਿ ਹਯੋ ॥ ੧੨ ॥

ਛੁਟਯੋ ਰਕਤ ਦੁਖ ਪਾਇ ਘਨੇਰਾ।

ਉਚੇ ਬੋਲ ਕਹੈ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।

‘ਹਾਇ ਹਾਇ’ ਕਰਤੀ ਚਲਿ ਆਈ।

ਜਹਿ ਥਿਰ ਗੁਜਰੀ ਅਰੁ ਬਡ ਮਾਈ

॥ ੧੩ ॥

‘ਉਚ ਅਟਾਰੀ ਤੇ ਮੁਹਿ ਮਾਰਯੋ।

ਲਗਯੋ ਭਾਲ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਣ ਨਿਕਾਰਯੋ।

ਜਾਉਂ ਪੁਕਾਰੂ ਮੈਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ।

ਤੁਵ ਸੁਤ ਅਤਿ ਉਤਪਾਤ ਉਠਾਯੋ

॥ ੧੪ ॥

ਲੋਕਨਿ ਕੇ ਘਟ ਭਗਨਿ ਕਰੰਤੇ।
ਧਰਤਿ ਛਿਮਾ, ਲਖਿ ਨਿਕਟਿ ਬਸੰਤੇ।
ਕਹਹੁ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਕਰਹਿ ਸਮਾਈ।
ਨਹਿ ਤੂੰ ਬਰਜਤਿ ਦੇਖਤਿ ਮਾਈ!

॥ ੧੫ ॥

ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਕੇ ਆਇੰ ਸਿਪਾਹੀ।
ਬਾਧ ਘਾਟ ਬੋਲਹਿ ਤੁਮ ਪਾਹੀ। ’
ਸੁਨਿ ਮਾਤਾ ਉਰ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਸਾਲਾ।
ਲੇ ਕਰਿ ਛਰੀ ਉਠੀ ਤਤਕਾਲਾ ॥ ੧੬ ॥
ਉਚੇ ਬੋਲਤਿ ਤਾੜਨ ਹੇਤੁ।
ਤੂਰਨ ਉਪਰ ਗਈ ਨਿਕੇਤ।
ਜਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ-ਮਾਤਾ।
ਤਾੜਨ ਕਾਰਨ ਮਨ ਰਿਸ ਰਾਤਾ-

॥ ੧੭ ॥

ਦੌਰਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਬੀਚ ਅਟਾਰੀ।
ਤੁਰਤ ਭੇਰਿ ਦ੍ਰਿਢ ਕੀਨਿ ਕਿਵਾਰੀ।
ਸਿੰਘਲ ਕੇ ਲਗਾਇ ਤਤਕਾਲਾ।
ਬੈਠਿ ਰਹੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥ ੧੮ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਦਰ ਦੇਖਿ ਕਿਵਾਰਾ।
ਦੇਤਿ ਧਕੇਲਾ ਨਹਿਨ ਉਘਾਰਾ।
ਖਰੀ ਹੋਇ ਕਹਿ ਕੂਰ ਬਡੇਰੇ।
‘ਨਿਤ ਹੇਰਤਿ ਮੈਂ ਅਵਗੁਨ ਤੇਰੇ ॥ ੧੯ ॥

‘ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ।

ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਮਹਿ ਕਰਿ ਉਤਪਾਤਾ।

ਤ੍ਰਿਯ ਕੇ ਕੀਨਿ ਗੁਲੇਲੇ ਘਾਤਾ।

‘ਗੁਲੇਲਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਬਹਜੇ ਜਾਤਿ ਬਿਲਲਾਵੈ।

ਅਬਹਿ ਪੁਕਾਰੂ ਸੋ ਚਲਿ ਜਾਵੈ ॥ ੨੦ ॥

ਕਯਾ ਹਮ ਕਹਹਿ ਜਤਨ ਕਯਾ ਕਰੈਂ।

ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਤੇ ਦੀਰਘ ਡਰੈਂ। ’

ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ ਅੰਤਰ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।

‘ਮੈਂ ਨ ਜਾਨਿ ਮਾਰਜੋ ਬਿਚ ਭਾਲਾ

॥ ੨੧ ॥

ਤਾਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀਨਿ ਚਲਾਈ।

ਸੋ ਚਲਿ ਤਬਹਿ ਅੱਗੁ ਕਜੋਂ ਆਈ।
ਕਹਾਂ ਦੋਸ ਮੇਰੇ ਇਸ ਮਾਂਹੀ।
ਕਜਾ ਹਮ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਡਰਪਾਹੀ’

॥ ੨੨ ॥

ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਕਹਿ ‘ਮੈਂ ਮਨ ਜਾਨੀ।
ਨਹਿ ਤੂ ਬਸਿਬੇ ਦੇ ਇਸ ਥਾਨੀ।
ਥਿਰ ਨ ਰਹਹੁ ਇਕ ਛਿਨ ਭੀ ਬੈਠਿ।
ਸਾਹੁਨਿ ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਇਕੈਠਿ ॥ ੨੩ ॥
ਕਰਤਿ ਰਹਹੁ ਉਤਪਾਤ ਬਡੇਰੇ।
ਬਰਜਯੋ ਰਹੈਂ ਨਹੀਂ ਇਕ ਬੇਰੇ।’

ਇਮ ਬੋਲਤਿ ਉਤਰੀ ਤਰ ਆਈ।
ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੀ ਇਮ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ ॥ ੨੪ ॥

‘ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪਰਮੇਸੁਰ ਰੂਪ।
ਤੋ ਖਾਰਾ ਅਬਿ ਹੋਵਹਿ ਕੂਪ।
ਨਹਿ ਕੋ ਆਵਹਿ ਭਰਿਬੇ ਪਾਨੀ।
ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਮਮ ਲੀਜਹਿ ਮਾਨੀ’

॥ ੨੫ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਤੁਰਕਨਿ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰੀ।
ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਉਚਾਰੀ।
ਪੰਚ ਰਜਤਪਨ ਦਏ ਸੁ ਤਾਂਹੀ।
ਪਹਿਰਨਿ ਕੋ ਪਟ ਦੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਹੀ† †ਪਾ:-ਦੇ ਕਬਿ ਪਾਹੀ।

॥ ੨੬ ॥

‘ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਹੈ ਅਯਾਨੋ।
ਹਤਤਿ ਹੁਤੇ ਕਿਹ ਤਾਕ ਨਿਸ਼ਾਨੋ।
ਔਚਕ ਤੂੰ ਚਲਿ ਆਇ ਅਗਾਰੀ।
ਲਗਯੋ ਗੁਲੇਲਾ ਭਾਲ ਮਝਾਰੀ ॥ ੨੭ ॥

ਅਬਿ ਤੂੰ ਛਿਮਾ ਕਰਹੁ ਨਹਿ ਜਾਹੈ। †ਪੁਕਾਰੂ) ਨਾ ਜਾਓ।

ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸਟਾਨ ਖਾਹੁ ਘਰ ਮਾਂਹੋ।
ਅਪਰ ਖਬਰ ਤੇਰੀ ਹਮ ਲਹੈਂ।
ਜਬਿ ਲੋ ਘਾਵ ਭਾਲ ਮੈਂ ਰਹੈ’ ॥ ੨੮ ॥

ਦੇਖਿ ਲੋਭ ਕੋ ਤੂਸਨਿ ਠਾਨੀ।
ਗਮਨੀ ਅਪਨੇ ਘਰ ਤੁਰਕਾਨੀ।

ਤਬਿ ਤੇ ਭਯੋ ਕੂਪ ਸੋ ਖਾਰਾ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣਾ ਜਾਨਤਿ ਹੈ ਸਾਰਾ ॥ ੨੯ ॥

ਚਾਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਅੰਤਰਿ ਬਿਰੇ।

ਦੁਾਰ ਕਿਵਾਰ ਉਘਾਰਨਿ ਕਰੇ।

¹ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਕੀਤੇ।

ਤਹਿ ਹੀ ਬੈਠਿ ਰਹੇ ਸੁਖ ਸਾਗਰ।

ਤੂਸਨਿ ਠਾਨਿ ਇਕਾਕੀ ਨਾਗਰ। ॥ ੩੦ ॥

¹ਚਤੁਰ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ)।

ਸਾਸ ਨਿਕਟਿ ਗੁਜਰੀ ਪਛੁਤਾਵਤਿ।

ਸਕਲ ਬਾਰਤਾ ਆਦਿ ਬਤਾਵਤਿ।

‘ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਤ ਕੀ’ ਕਹਤਿ ਬਡਾਈ।

¹ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਬਡਾਈ (ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਜੀ) ਕਿ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਛ ਨਾ ਕਰਨਾ।

–ਇਨ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਨ ਕਰਿ ਬਿਧਿ ਕਾਈ–

॥ ੩੧ ॥

ਆਜ ਕ੍ਰੋਧ ਤੇ ਕਹਿ ਦੁਰਬਾਨੀ।

ਪਿਖੀ ਚੋਟ ਲਾਗੀ ਤੁਰਕਾਨੀ।

ਕੌਂ ਕਹਾਂ ਮੈਂ ਲਖਿ ਉਤਪਾਤਾ।

ਘਟ ਪਰ ਕਰਤਿ ਗੁਲੇਲਨਿ ਘਾਤਾ’

॥ ੩੨ ॥

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਤਿਹ ਸਮੁਝਾਵੈ।

‘ਜੋਧਾ ਬਨਹਿ ਬੈਸ ਤਰੁਨਾਵੈ।

ਨਹਿ ਬੋਲਹੁ ਦੁਰਬੈਨ ਕਦਾਈ।

ਬਾਲ ਆਰਬਲ ਮਹਿ ਚਪਲਾਈ’

¹ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਚੰਚਲਤਾ (ਹੁੰਦੀ ਹੀ) ਹੈ।

॥ ੩੩ ॥

ਮੈਂ ਅਬਿ ਜੈ ਹੋਂ ਆਨੋਂ ਪਾਸ।

ਦੇਉਂ ਦਿਲਾਸਾ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਪ੍ਰਕਾਸਿ। ’

ਇਮ ਕਹਿ ਬ੍ਰਿਧਾ ਮਹਾਂ, ਉਠਿ ਕਰਿ ਕੈ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਮੰਦਿਰ ਪਰ ਚਰਿ ਕੈ ॥ ੩੪ ॥

ਪੌੜਾ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁ ਧਾਰਾ।

ਗਹੀ ਬਾਹੁ ਨਿਜ ਅੰਕ ਬਿਠਾਰਾ’।

¹ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ।

ਮੁਖ ਪਰ ਕਰ ਫੇਰਤਿ ਦ੍ਰਿਗ ਹੇਰਤਿ।

‘ਚਲਹੁ ਤਰੇ ਕੋ’ ਕਹਿ ਕਹਿ ਪ੍ਰੇਰਤਿ

॥ ੩੫ ॥

ਚਹਤਿ ਉਠਾਯੋ ਅੰਕ ਮਝਾਰੀ।

ਨਹਿਨ ਉਠਾਯੋ ਜਾਇ, ਸੁ ਭਾਰੀ।
 ਇਕ ਤੋ ਬ੍ਰਿਧ ਸਰੀਰ ਬਹੁ ਭਯੋ।
 ਦੁਤੀਏ ਭਾਰ ਗੁਰੂ ਬਹੁ ਕਯੋ ॥ ੩੬ ॥
 ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਭਨਤਿ ਗਹਿ ਭੁਜਾ ਖਰੇ ਕਰਿ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਲੇ ਆਵਤਿ ਭੀ ਤਰ।

¹ਹੇਠ ਲੈ ਆਈ।

ਮਧੁਰ ਬਾਕ ਪੁਨ ਗੁਜਰੀ ਕਹੈ।
 ‘ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਤੈਂ ਕਜੋਂ ਨਹਿ ਲਹੈ?’
 ॥ ੩੭ ॥

ਅਪਨੇ ਅੰਕ ਬਿਖੈ ਬੈਠਾਇ।
 ਕਰੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਲੇ ਪਰਚਾਇ।
 ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਭਾ ਤਜਾਰ ਅਹਾਰ।
 ਸੂਪਕਾਰ ਆਨਜੋ ਧਰਿ ਥਾਰ ॥ ੩੮ ॥
 ਕਹਤਿ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਿਸਿ ਕੇ ਭਏ।
 ‘ਕੇਤਿਕ ਕਾਲ ਬਿਤਯੋ ਚਲਿ ਗਏ।
 ਨਹਿ ਸੁਧਿ ਕੀਨਿ ਪਠਾਵਨਿ ਕੋਈ।
 ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਨਹਿ ਸੋਈ ॥ ੩੯ ॥
 ਕਿਸੀ ਥਾਨ ਸੰਗਤਿ ਅਟਕਾਏ।
 ਭਾਉ ਬਿਲੋਕਿ ਬਿਰੇ ਲਖਿ ਪਾਏ।’
 ਇਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਰਿ ਹਰਖਾਏ।
 ਭੋਜਨ ਕੋ ਕਰਾਇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥ ੪੦ ॥
 ਸੁਨਿ ਕੈ ਕਹਤਿ ‘ਨ ਹਮ ਇਤ ਰਹੈ।
 ਅਪਨੇ ਦੇਸ ਪਯਾਨੋ ਚਹੈ।
 ਪਿਤਾ ਸਮੀਪ ਬਿਰੈਂਗੇ ਜਾਇ।
 ਪਿਖਿ ਪੰਜਾਬ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਥਾਇ’
 ॥ ੪੧ ॥

ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਬੈਨ।
 ਚਹਤਿ ਰਿਦੈ ਕਿਮ ਗਮਨੈ ਹੈਂ ਨ।
 ‘ਹੇ ਸੁਤ! ਦੇਸ ਭਲੇ ਇਹ ਮਾਨਹੁ।
 ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਸੁਖ ਪਹਿਚਾਨਹੁ
 ॥ ੪੨ ॥

¹ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਜਾਵਣ।

ਜਬਹਿ ਪਿਤਾ ਤੁਮਰੇ ਪੁਰਿ ਜੈ ਹੈਂ।
 ਦੇਸ ਨਰਨਿ ਕੋ ਉਰ ਪਰਖੈ ਹੈਂ।

¹ਪਰਖ ਲੈਣਗੇ।

ਲਖਹਿ ਬੁਲਾਵਨਿ ਕੋ ਜਬਿ ਸਮੈਂ।
 ਭੇਜਹਿ ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਹਮੈਂ ॥ ੪੩ ॥
 ਇਹਾਂ ਮਸੰਦ ਸਿੱਖ ਸਭਿ ਦਾਸ।
 ਚਹਿਤਿ ਵਸਤੁ ਕੋ ਭੇਜਹਿ ਪਾਸ।
 ਸਭਿ ਸੁਖ ਸੋ ਬਸਿ ਸਮੈਂ ਬਿਤਾਵੈਂ।
 ਤੁਵ ਪਿਤ ਮਰਜੀ ਬਿਨ ਕਿਮ ਜਾਵੈਂ’

॥ ੪੪ ॥

ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨਹਿ ‘ਪਿਤਾ ਗਏ ਜਬਿ।
 ਹਮ ਕੋ ਆਗਯਾ ਕਰਤਿ ਭਏ ਤਬਿ।
 ਤਿਨਕੀ ਮਰਜੀ ਪਾਇ ਚਲੰਤੇ।
 ਇਹਾਂ ਨ ਠਹਿਰਹਿ ਇਹੀ ਮਤੰਤੇ’

॥ ੪੫ ॥

ਇਸਿ ਬਿਧਿ ਕਹੈਂ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਬਾਤੀ।
 ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਮਹਿ ਪੰਥ ਪ੍ਰਯਾਤੀ। ^{‘ਚੱਲਣਾ।}
 ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਗਨ ਆਇ ਹਮੇਸ਼।
 ਠਹਿਰਾਵਨਿ ਹਿਤ ਕਹੈਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੪੬ ॥
 ਤਉ ਆਪਨੋ ਹਠ ਕਰਿ ਗਾਢੋ।
 ਚਲਨਿ ਪੰਜਾਬ ਚਾਉ ਚਿਤ ਬਾਢੋ।
 ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੇ ਸੰਗ ਕਹੈਂ।
 ‘ਹਮ ਤੋ ਇਸ ਪੁਰਿ ਨਾਂਹਿਨ ਰਹੈਂ’

॥ ੪੭ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਤੁਰਕਨੀ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਉਨਚੱਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੁ ॥ ੩੯ ॥

੪੦. [ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿੱਕਾ ਮੁਹਾਫਾ]

੩੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੧

ਦੋਹਰਾ:

ਜੇ ਮਸੰਦ ਸਿਖ ਬਯ ਬਡੇ, ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰਨ
ਕੀ ਰੀਤਿ।'ਜੇ ਸਿੱਖ ਮਸੰਦ ਵਡੀ ਉਮਰਾ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰਾਂ
ਦੀ ਨੀਤੀ (ਦੇ ਜਾਣੂ ਹਨ), ਓਹ (ਹੁਣ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ
(ਅਸੀਂ) ਮਨ ਭਾਵਦੀਆਂ ਕਰੀਏ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੇਰ ਵੀ
ਸਾਨੂੰ) ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਨ।ਸੋ ਚਾਹਤਿ ਮਨ ਭਾਵਤੀ, ਕਰਹਿ ਮੇਲ
ਧਰਿ ਪ੍ਰੀਤ^੩ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਆਵੈਂ।

ਧਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵੈਂ।

‘ਇਹ ਸਤਿਗੁਰ ਨਵਤਨ ਮਗ ਚਾਹੇ’।

'ਨਵਾਂ ਰਾਹ (ਟੋਰਨਾ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਗਤਿ ਰੀਤਿ ਮਹਿ ਨਹਿਨ ਉਮਾਰੇ’

॥ ੨ ॥

ਸੰਗਤਿ ਪਟਣੇ ਬਸਹਿ ਮਹਾਨੀ।

ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਗੁਰ ਜਾਨੀ।

-ਇਹ ਪੂਰਬ ਨਰ^੧ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਊ।

'ਪੂਰਬ ਦੇ ਲੋਗ।

ਖਿਨਕ ਭਾਉ ਧਰਿ ਖਿਨਕ ਅਭਾਊ।

'ਖਿਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਧਾਰਦੇ ਹਨ ਖਿਨ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੇਮ।

॥ ੩ ॥

ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਹਚਾ ਨਹਿ ਧਾਰਨ ਕਰੈਂ।

ਹੋਹਿ ਕਾਮਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰੈਂ।

'ਜੇ ਕੋਈ) ਕਾਮਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਦੇ ਹਨ।

ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਚਿਤਵਤਿ ਰਹੈਂ।

'ਅਸੀਂ ਤਾਂ) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਅਪਨੋ ਥਾਨ ਰਿਦੈ ਮਹਿ ਲਹੈਂ ॥ ੪ ॥

ਬਡੇ ਹਮਾਰੇ ਬਾਸਤਿ ਨੀਤ।

ਸਭਿ ਨਰ ਜਾਨਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਰੀਤਿ।

ਤਨ ਮਨ ਧਨੁ ਅਰਪਨਿ ਸਭਿ ਕਰੈਂ।

ਇਕ ਸਮ ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਧਰੈਂ ॥ ੫ ॥

ਜੁੱਧ ਪਿਤਾਮੇ ਹਮਰੇ ਕੀਨਸਿ।

ਰਹੇ ਸੰਗ ਲਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁ ਦੀਨਸਿ-।

ਇਕ ਦਿਨ ਪਿਤ ਮਾਤਾ ਕੇ ਸਾਥ।

'ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ) ਦਾਦੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ।

ਕਰਯੋ ਬਾਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਥ ॥ ੬ ॥

‘ਮੁਝ ਕੋ ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਭਾਵੈ।

ਤਹਾਂ ਚਲਨਿ ਕੋ ਚਿਤ ਲਲਚਾਵੈ।

ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਵਹੀ। ਹਮਾਰੋ। 'ਉਹੋ ਹੀ।
 ਥਾਨ ਬਡਿਨਿ ਕੇ ਤਹਿ ਨਿਰਧਾਰੋ ॥ ੮ ॥
 ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤਿ ਤਹਿ ਰਹੇ।
 ਹਮ ਸਿੱਖਜਨਿ ਤੇ ਸੁਨ ਕਰਿ ਚਹੇ। 'ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।
 ਤਹਾਂ ਹਮਾਰੀ ਵਿਰਸੇ ਦਾਰੀ। 'ਮਾਲਕੀ।
 ਤਹਿ ਕੇ ਨਰ ਸਿੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥ ੯ ॥
 ਨਹਿ ਇਤ ਦੇਸ਼ ਲਗਹਿ ਚਿਤ ਮੇਰੋ।
 ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਹੀ ਅਹੈ ਅਛੇਰੋ। '
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਦੀ ਇਮ ਬੈਨ।
 ਭਰੇ ਨੀਰ ਸੋਂ ਦੀਰਘ ਨੈਨ ॥ ੯ ॥
 ਬਹੁ ਬਿਰਧਾ ਸੋਂ ਸਮੈਂ। ਬਿਚਾਰੇ। 'ਭਾਵ ਪਿਛਲੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਮੇਂ ਨੂੰ।
 ਜਿਸ ਮਹਿ ਭੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਖਾਰੇ।
 ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਪਾਛਲ ਗਤਿ ਸੋਈ।
 ਕੰਪਤਿ ਗਾਤ। ਧੀਰ ਉਰ ਖੋਈ ॥ ੧੦ ॥ 'ਸਰੀਰ ਕੰਬਦਾ ਹੈ।
 ਪੌਤ੍ਰ ਸਾਥ ਬਿਰਤੰਤ ਬਖਾਨਾ।
 'ਭਯੋ ਖੇਦ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨਾ। 'ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੋਯਾ ਸੀ।
 ਜਬਿ ਸੋ ਸਮੈ ਮੋਹਿ ਚਿਤ ਆਵੈ।
 ਤਬਿ ਮਮ ਮਨ ਕੋ ਸੁਖ ਨਹਿ ਭਾਵੈ
 ॥ ੧੧ ॥
 ਜਬਿ ਤੇ ਹੋਇਸਿ ਜਨਮ ਤੁਮਾਰਾ।
 ਸਭਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੁਭ ਸਮੈਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ।
 ਸਭਿ ਪੂਰਬ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸੇਵਤਿ।
 ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਤਿਨ ਕੋ ਤੁਮ ਦੇਵਤਿ
 ॥ ੧੨ ॥
 ਸਭਿ ਮਸੰਦ ਅਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।
 ਸੇਵਤਿ ਭੇਜਤਿ ਕਾਰ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਨਹੀਂ ਗਮਨ ਕੀ ਬੁੱਧੀ। ਕਰੀਅਹਿ। 'ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ।
 ਸੁਖ ਸਮੇਤ ਪੁਰਿ ਬਾਸ ਬਿਚਰੀਅਹਿ'
 ॥ ੧੩ ॥
 ਪਿਤਾ ਮਾਤ ਤੇ। ਸੁਨਿ ਪੁਨ ਕਹਯੋ। 'ਦਾਦੀ ਜੀ ਤੋਂ।
 'ਸਭਿ ਸੁਖ ਬਾਸ ਇਹਾਂ। ਤੁਮ ਲਹਯੋ। 'ਇੱਥੇ ਵੱਸਕੇ।
 ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਬਿਗਾਰ। ਇਸ ਥਾਨ। 'ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਨਹਿ ਸੁਧਰਹਿ, ਹਮ ਲੀਨਸਿ ਜਾਨ

॥ ੧੪ ॥

ਵਿਰਲੇ ਲਖੀਯਤਿ ਹੈਂ ਸਿਖ ਪ੍ਰੇਮੀ।

ਨਾਂਹਿਤ ਸਕਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇਮੀ।

'ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ (ਨਿਰੀਆਂ) ਨੇਮੀ ਹੀ ਹੈਨ (ਉਵ
ਏਹ) ਜਗਤ ਰੀਤੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪਏ ਹਨ।

ਫਸੇ ਜਗਤ ਕੀ ਰੀਤਿ ਮਝਾਰੀ^{੧੨}।

ਨਾਮ ਧਰੀਕੀ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ^੧ ॥ ੧੫ ॥

'ਨਾਮ ਮਾਤ੍ਰ (ਸਿੱਖੀ ਦੇ) ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।

ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇਮੀ ਸਭਿ ਮਮ ਸ਼ਰਨਾ।

ਹਮ ਨੇ ਇਨ ਉਧਾਰ ਜਗ ਕਰਨਾ।

ਬਿਧਿ ਨਿਖੇਧ ਮੈਂ ਇਹ ਸਿਖ ਰਹੈਂ^੧।

'ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਚ ਦਸੇ ਕਰਨੇ ਯੋਗ ਤੇ ਨਾ ਕਰਨੇ ਯੋਗ ਕਰਮਾਂ
(ਦੇ ਭੈ ਭਰਮ) ਵਿਚ ਏਹ ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਕਰਮ
ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਉੱਠ ਕੇ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।

ਮੁਝ ਕੋ ਇਹ ਬਾਲਿਕ ਹੀ ਲਹੈਂ ॥ ੧੬ ॥

ਜਨਮ ਭੂਮਕਾ ਹੈ ਇਹ ਮੇਰੀ।

ਯਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ ਨ ਘਨੇਰੀ।

ਇਨ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਮੈਂ ਸਭਿ ਜਾਨੀ।

ਨਹਿ ਮਹਿਮਾ ਮਿਤ ਮੋਰ ਪਛਾਨੀ^੧ 'ਮੇਰੀ ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਮਿਰਯਾਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ।

॥ ੧੭ ॥

ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਗਮਨਹਿ ਹਮ ਜਬੈ।

ਬਹੁ ਗੁਨ ਹੋਹਿ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਤਬੈ।

ਇਹ ਸੰਗਤਿ ਨਿਤ ਦਰਸਨ ਚਾਹੈ।

ਬਧਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕਬਿ ਮਿਲਹਿ ਉਮਾਹੈ

॥ ੧੮ ॥

ਇਸ ਬਿਧਿ ਤੇ ਇਨ ਕੋ ਹੁਇ ਆਛੇ।

ਦੂਰ ਰਹੈ ਤੇ ਦਰਸਨ ਬਾਂਛੇ।

ਅਪਰ ਸੁਨਹੁ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਮਝਾਰਾ।

ਕਰਨੇ ਬਹੁਤ ਕਾਰ ਬਿਵਹਾਰਾ^੧ ॥ ੧੯ ॥

ਸੁਨਿ ਆਸ਼ੈ ਨਿਜ ਪੌਤ੍ਰਹਿ ਉਰ ਕੋ।

ਗਿਰਾ ਬਖਾਨੀ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ।

‘ਇਹਾਂ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੀ।

ਤੁਮ ਕੋ ਲਖਹਿ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰੀ ॥ ੨੦ ॥

ਜਿਮ ਨਵ ਗੁਰ ਕੋ ਜਾਨਤਿ ਅਹੈਂ।

ਤਿਮ ਨਿਸ਼ਚੈ ਤੁਮਰੇ ਮਹਿ ਲਹੈਂ।

ਕਿਮ ਇਨ ਬਿਖੈ ਅਰੋਪਹੁ ਦੋਸੇ?
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਤੋਹਿ ਭਰੋਸੇ ॥ ੨੧ ॥

ਕਰਹਿ ਭਾਉ ਸਭਿ ਵਸਤੂ ਆਨੈਂ।

ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਆਪ ਕੋ ਜਾਨੈਂ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਇਨਹੁ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਲੀਜਹਿ।

¹ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖੋ।

ਸਭਿ ਪਰ ਅਪਨੇ ਹੁਕਮ ਭਨੀਜਹਿ

॥ ੨੨ ॥

ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰਿ ਕਰਹਿ ਸੋ ਕਾਰ।

ਤੋ ਜਾਨਹੁ ਇਨ ਸੁਧ ਬਿਵਹਾਰ।

ਫੇਰੈਂ ਹੁਕਮ, ਤਫਾਵਤ ਕਰੈਂ।

¹ਫਰਕ ਰੱਖਣ।

ਕਿਧੋਂ ਕਪਟ ਕੋ ਉਰ ਮਹਿ ਧਰੈਂ ॥ ੨੩ ॥

ਮੁਖ ਪਰ ਕਿਮ, ਪਾਛੈ ਕਿਮ ਹੋਇ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਦੇਖਹੁ ਕੋਇ।

ਤੋ ਪੂਰਬ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਦੋਸ਼।

ਕਹੀਐ ਆਪ ਧਾਰਿ ਕੁਛ ਰੋਸ।’ ॥ ੨੪ ॥

¹ਗੁੱਸਾ ਧਾਰਕੇ।

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਮੁਸਕਾਨੇ।

ਚਹਤਿ ਦਿਖਾਯਹੁ ਜਿਮ ਛਲ ਠਾਨੇ।

¹ਜਿਵੇਂ ਮਸੰਦ) ਛਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਕਟਿ ਲਿਖਾਰੀ ਤਬਹਿ ਹਕਾਰਾ।

ਸੁਨਤਿ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਉਛਾਰਾ ॥ ੨੫ ॥

‘ਲਿਖਹੁ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਪਠਿ ਪਾਸ।

ਬਡਾ ਮਸੰਦ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।

ਢਾਕੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਗਨ ਸਾਰੀ।

ਸਭਿ ਤੇ ਲੇਤਿ ਦਰਬ ਕੋ ਭਾਰੀ ॥ ੨੬ ॥

ਏਕ ਮੁਹਾਫਾ। ਸੁਠ ਬਨਿਵਾਵਹੁ।

¹ਖਾਸਾ, ਪਾਲਕੀ [ਅਃ = ਮੁਹਾਫਾ]

ਚਿਤ੍ਰਤਿ ਰਚਿ ਗਜਦੰਤ ਲਗਾਵਹੁ।

ਹੇਮ ਸਾਤ ਸੈ ਤੋਲਾ ਤੋਲ।

ਲਗਹਿ ਸਕਲ ਜੋ ਹੁਇ ਬਡ ਮੋਲ’

॥ ੨੭ ॥

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਲਿਖਯੋ ਲਿਖਾਰੀ।

ਕਰਿ ਇਕੱਤ੍ਰ ਸਿਖ ਲੇ ਕਰ ਧਾਰੀ।

¹ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ) ਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਧਾਰੀ।

ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਢਾਕੇ ਕੋ ਗਯੋ।

ਗੁਰ ਕੋ ਹੁਕਮ ਮਸੰਦਹਿ ਦਯੋ ॥ ੨੮ ॥

ਲੇ ਤਿਸ ਨੇ ਤਤਕਾਲ ਹਕਾਰੇ।
 ਦਿਯੋ ਦਰਬ 'ਸੁਠ ਕਰਹੁ' ਉਚਾਰੇ।
 ਬਹੁਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਲਗਵਾਏ।
 ਕੰਚਨ ਕਾਂਟਾ ਕੜੀ ਘੜਾਏ। ॥ ੨੯ ॥ 'ਕੁੰਡੇ ਕੜੀਆਂ ਘੜਾਈਆਂ।
 ਥੋਰਨਿ ਦਿਨ ਮਹਿ ਭਯੋ ਤਯਾਰਾ।
 ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਤੇ ਨੀਕ ਸੁਧਾਰਾ।
 ਢਾਕੇ ਤੇ ਤਿਨ ਦੀਨਿ ਪਠਾਈ।
 ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਈ
 ॥ ੩੦ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਗਾਰੀ।
 ਧਰ ਕਰਿ ਤਿਸ ਕੀ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ।
 ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਨਤਿ ਭਨਯੋ 'ਭਾ ਸੁੰਦਰ।
 ਪਠਿ ਦੀਜਹਿ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਅੰਦਰ'
 ॥ ੩੧ ॥
 ਕਪਟ ਜੁ ਕਰਯੋ ਮਸੰਦ ਧਨ ਰਾਖਨਿ।
 ਜਾਨਯੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਯੋ ਨ ਭਾਖਨਿ।
 ਪਿਖਿ ਮਾਤਾ ਦੋਨਹੁ ਹਰਿਖਾਈ।
 ਭਨੀ ਮਸੰਦਨਿ ਕੀ ਭਲਿਆਈ ॥ ੩੨ ॥
 'ਬਡ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
 ਤੁਰਤ ਤਯਾਰ ਕਰਿ ਭੇਜਯੋ ਪਾਸ।
 ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਕਹਿ ਕੈ ਬਨਿਵਾਯਹੁ।
 ਕੰਚਨ ਜਿਸ ਮਹਿ ਬਹੁਤ ਲਗਾਯਹੁ
 ॥ ੩੩ ॥
 ਅਬਿ ਲਗਿ ਅਪਰ ਨ ਹਮ ਨੇ ਹੇਰਾ।
 ਰਚਯੋ ਰੁਚਿਰ ਇਹ ਮੋਲ ਬਡੇਰਾ।'
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਨੇ ਸਮੁਝਾਏ।
 'ਦੇਖਹੁ ਸੁਤ ! ਸਿੱਖੀ ਇਸ ਭਾਏ ॥ ੩੪ ॥
 ਮਾਨਹਿ ਸਗਰੇ ਹੁਕਮ ਤੁਮਾਰੇ।
 ਕਹਹੁ ਜਥਾ ਭੇਜਹਿ ਕਰਿ ਤਯਾਰੇ।
 ਸੇਵ ਬਿਖੈ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਰਾਤੇ।
 ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਆਪ ਕੋ ਜਾਤੇ' ॥ ੩੫ ॥ 'ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।

ਤੁਮਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰਿਦੈ ਬਿਲੰਦ।
 ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ ਤੇ ਹਮ ਜਬਿ ਆਏ।
 ਸੰਕਟ ਬਿਨਾਂ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥ ੩੬ ॥
 ਤਹਾਂ ਉਪਦ੍ਰਵ ਅਨਗਨ ਹੇਰੇ।
 ਤੁਰਕਨ ਸੋਂ ਰਣ ਮਚੇ ਘਨੇਰੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਡ ਸੰਗ੍ਰਾਮ।
 ਸੈਨ ਘਨੀ ਤੇ ਤਜਿ ਕਰਿ ਧਾਮਾ ॥ ੩੭ ॥
 ਬੀਬੀ ਬੀਰੋ[†] ਬਜਾਹ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
 ਕਰਜੇ ਹੁਤੇ ਪਕਵਾਨ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਤਿਸ ਤੇ ਆਦਿ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਜੇਤੀ।
 ਭਏ ਜੁੱਧ ਤੇ ਲੁਟ ਗਈ ਤੇਤੀ ॥ ੩੮ ॥
 ਹਮ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਭੈ ਬਡ ਧਾਰੇ।
 ਨੀਠ ਨੀਠ ਨਿਕਸੇ ਨਿਜ ਦੁਾਰੇ।
 ਤਿਸ ਤੇ ਆਦਿ ਬਿਘਨ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਭਏ ਦੇਸ ਤਿਸ ਕਿਤਿਕ ਗਿਨਾਏ
 ॥ ੩੯ ॥

[†]ਪਾ:-ਬੀਰੁ।

ਤੁਮਰੇ ਜਨਮ ਦੇਸ ਇਸ ਭਯੋ।
 ਹੇ ਸੁਤ ! ਹਮ ਤਬਿ ਕੋ ਸੁਖ ਲਯੋ।
 ਆਦਿ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਮਸੰਦ।
 ਅਪਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਿ ਜੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੪੦ ॥
 ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਹਿ ਸੁ ਬੀਚ ਤੁਮਾਰੇ।
 ਰਿਦੈ ਕਪਟ ਕੋ ਨਰ ਨਹਿ ਧਾਰੇ।
 ਰਹਿਬੋ ਇਸੀ ਦੇਸ ਕੋ ਕੀਜੈ।
 ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਲੀਜੈ ॥ ੪੧ ॥
 ਤਹਾਂ ਸ਼ਰੀਕ ਮਹਾਂ ਦੁਖਦਾਈ।
 ਪਿਖਿ ਨਹਿ ਸਕਹਿ, ਸੁ ਬਿਘਨ ^{ਉਹ ਵਿਘਨ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।}
 ਉਠਾਈ।
 ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਦੁਖ ਤਿਸ ਦੇਸ।
 ਹੇ ਸੁਤ ! ਹਮ ਪਰ ਬਿਤੇ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੪੨ ॥
 ਸੋ ਮੇਰੇ ਜਬਿ ਹੀ ਚਿਤ ਆਵੈਂ।
 ਧੀਰ ਨ ਉਪਜਤਿ ਅਜਹੁ ਡਰਾਵੈਂ।
 ਨਰ ਪੂਰਬ ਮਹਿ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ।
^{ਅਜੇ ਵੀ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।}
^{ਪੂਰਬ ਵਿਚਲੇ ਆਦਮੀ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰਧਾਲੂ}

ਹਨ।

ਇਹਾਂ ਬਸਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਖਭਾਰੀ’

॥ ੪੩ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਮੁਹਾਫੇ ਕੋ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਚਤੁਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੦ ॥

੪੧. [ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ। ਜਗਤੇ ਸੇਠ ਨੂੰ ਵਰ]

[੪੦](#)<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>[੪੨](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਪਿਤ ਕੀ ਮਾਤਾ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨਿ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ।

ਤੁਰਕਨਿ ਮ੍ਰਿਗ ਸਮੁਦਾਇ ਕੋ, ਚਹਤਿ
ਹਨਜੋਂ ਜਿਮ ਸਿੰਘ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸਿੱਖ ਮਸੰਦਨਿ ਕੀ ਬਡਿਆਈ।

ਜਬਿ ਮਾਤਾ ਨੇ ਇਸ ਬਿਧਿ ਗਾਈ।

ਲਖਿ ਕੈ ਸਭਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।

ਚਹਤਿ ਰਹਜੋ ਪੂਰਬ ਹੀ ਦੇਸ਼ ॥ ੨ ॥

ਇਸ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕੇ ਟਾਰਨ ਕਾਰਨ।

ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਹਿਤ ਕਰਨਿ ਪਧਾਰਨਿ।

ਲੀਲਾ ਰਚੀ ਤਬਹਿ ਗੁਰ ਸ੍ਵਾਮੀ।

ਸਭਿ ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ॥ ੩ ॥

ਵਹਿਰ ਮੁਹਾਫਾ^੧ ਸੋ ਨਿਕਸਾਯੋ।

^੧ਖਾਸਾ।

ਸੰਗਤਿ ਨਿਕਟਿ ਹੁਕਮ ਫੁਰਮਾਯਹੁ।

‘ਈਧਨ ਭਾਰ ਸਕੇਲਨਿ ਕਰੋ।

ਆਨਿ ਆਨਿ ਕਰਿ ਇਸ ਥਲ ਧਰੋ’

॥ ੪ ॥

ਸਮਧਾ^੧ ਜਬਿ ਦੇਖੀ ਸਮੁਦਾਯਾ।

^੧ਬਾਲਨ।

ਬੀਚ ਮੁਹਾਫਾ ਤਬਹਿ ਟਿਕਾਯਾ।

ਦਿਯੋ ਹੁਕਮ ਪਾਵਕ ਮੰਗਵਾਏ।

ਤਤਛਿਨ ਦਈ ਤਾਂਹਿ ਲਗਵਾਏ ॥ ੫ ॥

ਜਰਨਿ ਲਗਜੋ ਸਭਿ ਨਰ ਬਿਸਮਾਏ।

–ਲਾਇ ਦਰਬ ਬਹੁ ਇਹੁ ਬਨਵਾਏ।

ਮਾਤਨਿ ਕਹਿ ਮੰਗਵਾਵਨਿ ਠਾਨਾ।

ਕਬਹੁ ਅਰੂਢਿ ਨ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ ॥ ੬ ॥

ਨਹਿ ਕੋ ਦਿਨ ਇਸ ਕੋ ਸੁਖ ਲਯੋ।

ਆਵਤਿ ਹੀ ਜਰਾਇ ਕਰਿ ਦਯੋ–।

ਜਾਇ ਨਾਨਕੀ ਨਿਕਟਿ ਬਤਾਵਾ।

ਸੋ' ਪਾਵਕ ਕੇ ਬੀਚ ਜਰਾਵਾ' ॥ ੭ ॥

^੧ਉਹ (ਖਾਸਾ)।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਦਾਸਨਿ ਸਾਬ ਬਖਾਨਾ।

‘ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਇਹੁ ਗੁਰੂ ਮਹਾਨਾ।

ਹੁਕਮ ਨ ਫੇਰਜੋ ਜਾਇ ਤਿਨੋ ਕਾ।

ਨਿਕਸਤਿ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਹਿ ਜਿਨੋ ਕਾ’

॥ ੮ ॥

ਲਗੀ ਆਗ ਸਗਰੋ ਜਰਿ ਗਯੋ।

ਸੀਤਲ ਭਸਮ ਜਬਹਿ ਤਿਸ ਭਯੋ।

^੧ਜਦ ਸਵਾਹ ਠੰਢੀ ਹੋ ਗਈ।

ਜਿਤੋ ਹੇਮ ਤਿਸ ਤੇ ਨਿਕਸਾਯਹੁ।

ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਰਬ ਚੁਨਾਯਹੁ ॥ ੯ ॥

ਨੀਕੇ ਜਲ ਮੈਂ ਕੀਨਿ ਪਖਾਰਨਿ।

ਨਿਕਟਿ ਅਨਾਯਹੁ ਕਰਜੋ ਨਿਹਾਰਨ।

ਦਾਸਨ ਕੇ ਕਰ ਮਹਿ ਉਚਵਾਏ।

ਅੰਤਰ ਮਾਤਾ ਤੀਰ ਸਿਧਾਏ ॥ ੧੦ ॥

ਧਰਜੋ ਸੁ ਜਾਇ ਨਾਨਕੀ ਪਾਸ।

‘ਬਡੋ ਮਸੰਦ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।

ਤਿਸ ਕੀ ਇਹ ਕਰਤੂਤ ਨਿਹਾਰਹੁ।

ਜਿਸ ਤਰੀਫ ਕੋ ਆਪ ਉਚਾਰਹੁ ॥ ੧੧ ॥

-ਬਡ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼-।

ਦੇਖਹੁ ਤਿਨ ਕੇ ਕਪਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।

ਦਸਮ ਅੰਸ' ਕੰਚਨ ਇਸ ਮਾਂਹੀ।

^੧ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ।

ਤਾਂਬਾ ਅਪਰ ਘਰਾਯਹੁ ਤਾਂਹੀ' ॥ ੧੨ ॥

^੧ਹੋਰ (ਸਾਰਾ) ਤਾਂਬਾ ਤਿਸ (ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ) ਨੇ ਘੜਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਤਿਸ ਮੁਜਰੈ ਸਭਿ ਦੇਤਿ'।

^੧ਗੁਰੂ ਘਰ ਤਿਸ ਨੂੰ (ਮੁਹਾਫੇ ਦਾ ਮੁੱਲ) ਸਾਰਾ ਮੁਜਰੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਕਲ ਮੋਲ ਹਾਟਿਕ ਕੋ ਲੇਤਿ।

ਰਾਖਤਿ ਘਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਰ।

ਭਾਖਤਿ -ਕਰਜੋ ਮੁਹਾਫਾ ਤਜਾਰ-

॥ ੧੩ ॥

ਐਸੇ ਨਰ ਹੈਂ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼।

ਬੁਧਿ ਹੋਰੀ, ਕੂਚੇ ਇਨ ਬੇਸ।

ਬਡੌਂ ਬਡੌਂ ਕੀ ਜੇ ਅਸ ਮਤਿ ਹੈ।

ਤੋ ਛੋਟੌਂ ਕੀ ਕਹਾਂ ਸੁ ਗਤਿ ਹੈ' ॥ ੧੪ ॥

ਦੇਖਿ ਮਾਤ ਤੂਸਨਿ ਹੁਇ ਰਹੀ।

ਪੌਤ੍ਰ ਪਾਸ ਕੁਛ ਜਾਇ ਨ ਕਹੀ।

-ਸਭਿ ਘਟ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਗੁਰ ਰੂਰਾ।

ਬੋਲੇ ਉਤਰਜੋ ਜਾਇ ਨ ਪੂਰਾ^੧ - ॥ ੧੫ ॥ ^{ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਸਕੀਦਾ।}

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਦਿਸਿ ਸਾਸੁ ਨਿਹਾਰਾ।

ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਾਥ ਸੁਭ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।

‘ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੋ ਇਤ ਚਲਿ ਆਯੋ।

ਬਹੁ ਤੀਰਥ ਕੋ ਹਮਹਿ ਕਰਾਯੋ ॥ ੧੬ ॥

ਪੁਨ ਹਮ ਕੋ ਇਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਤਜਾਗੇ।

ਆਪ ਗਏ ਚਲਿ ਪੂਰਬ ਆਗੇ।

ਜਬਿ ਕੇ ਇਹ ਥਲ ਕੀਨਸਿ ਬਾਸ।

ਕਰਤਿ ਸੇਵ ਕੋ ਸੰਗਤਿ ਰਾਸ ॥ ੧੭ ॥

ਅਬਿ ਪੰਜਾਬ ਗਏ ਪਿਤ ਤੁਮਰੇ।

ਲਿਖ ਪਾਤੀ ਭੇਜਹਿ ਢਿਗ ਹਮਰੇ।

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਪਹੁੰਚਾਵੈ।

ਹਮ ਕੋ ਕਰਨੀ ਤਿਮ ਬਨਿ ਆਵੈ ॥ ੧੮ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਰੁਚਹਿ ਬਾਸ ਸੁਖ ਪਾਏ।

^{ਇਸੇ ਲਈ (ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ) ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਵੱਸਕੇ ਸੁਖ ਪਾਈਏ।}

ਬਸਤੇ ਸੰਮਤ ਕਿਤਿਕ ਬਿਤਾਏ।

ਬਹੁ ਲੋਕਨਿ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੀਤ ਉਪਾਈ।

ਸਗਲੀ ਵਸਤੁ ਆਨਿ ਅਰਪਾਈ ॥ ੧੯ ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਜਨਮ ਧਰਿ^੧, ਅਲਪ ਸਰੀਰ।

^{ਪਹਿਲਾਂ (ਆਪ ਨੇ) ਜਨਮ (ਇਥੇ) ਧਾਰਿਆ ਹੈ।}

ਸਭਿ ਸੁਧ ਲਗੇ ਸੰਭਾਰਨਿ ਧੀਰ।

ਆਗੈ ਮਰਜੀ ਜਥਾ ਤੁਮਾਰੀ।

ਤਜੋਂ ਬਰਤਹਿਗੇ ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰੀ’

॥ ੨੦ ॥

ਸੁਨਤਿ ਮਾਤ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰੀ।

‘ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਸਿੱਖੀ ਹੈ ਭਾਰੀ।

ਸਕਲ ਗੁਰਨਿ ਤਹਿ ਬਾਸਾ ਕੀਨੇ।

ਅਪਨੇ ਪੁਰਿ ਤੀਰਥ ਰਚਿ ਦੀਨੇ ॥ ੨੧ ॥

ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੈਨ ਬਨਾਈ।

ਦਿੱਲੀਪਤਿ ਸੋਂ ਕੀਨਿ ਲਰਾਈ।

ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਭਾਉ ਧਰਿ ਰਹੇ।
 ਕਿਨਹੁ ਨੌਕਰੀ ਗੁਰ ਘਰ ਲਹੇ ॥ ੨੨ ॥
 ਬਨਹਿ ਨ ਸੋ ਇਸ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ।
 ਉਪਰ ਬੇਸ ਦਿਖਾਵਹਿ ਧਾਰੀ।
 ਜਬਿ ਗੁਰ ਕੋ ਕਿਮ ਕਾਰਜ ਬਨੈ।
 ਸਿੱਖੀ ਤਜਾਗਹਿ ਸ਼ਰਧਾ ਹਨੈ ॥ ੨੩ ॥
 ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਾਰਨ ਹੈਂ ਬ੍ਰਿੰਦ।
 ਬਨਹਿ ਗਮਨ ਤਿਸ ਦੇਸ ਬਿਲੰਦ।
 ਸੁਧਿ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਬਿਸਤਰੀ।
 -ਚਾਹਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਜਾਰੀ ਕਰੀ
 ॥ ੨੪ ॥
 ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ ਕੋ ਚਹਤਿ ਸਿਧਾਵਨਿ।
 ਜਿਤ ਗਮਨੈਂ ਤਿਤ ਕਰਿ ਹੈਂ ਪਾਵਨ-।
 ਸਗਰੀ ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਆਈ।
 ਲਜਾਇ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਅਰਪਾਈ
 ॥ ੨੫ ॥
 ਜਹਿ ਕਹਿ ਕੇ ਬਹੁ ਆਇ ਮਸੰਦ।
 ਅਰਪਹਿ ਆਨਯੋ ਦਰਬ ਬਿਲੰਦ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸਭਿ ਸਮੁਝਾਵੈ।
 ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਸੀਖ^੧ ਬਤਾਵੈ ॥ ੨੬ ॥
 ‘ਗੁਰ ਜੀ ! ਇਹਾਂ ਬਾਸ ਸੁਖ ਕੇਰਾ।
 ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲਾਪ ਬਡੇਰਾ।
 ਕਿਸੁ ਵਸਤੁ ਕੀ ਕਮੀ ਨ ਕੋਈ।
 ਹਮ ਅਨੁਕੂਲੀ ਸਭਿ ਨਿਤ ਹੋਈ ॥ ੨੭ ॥
 ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਹੋਵਹਿ ਜੈਸਾ।
 ਹਮ ਕਰਿ ਸਕਿ ਹੈਂ ਤਤਛਿਨ ਤੈਸਾ।
 ਕਰਹੁ ਉਚਾਰਨਿ ਜਿਮੁ ਹੁਇ ਮਰਜੀ।
 ਸਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਤਿ ਹੈਂ ਇਮ ਅਰਜੀ’
 ॥ ੨੮ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਬਚ ਪਾਵਨ।
 ‘ਹਮ ਨੇ ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ^੨ ਕੋ ਜਾਵਨਿ।
 ਬਹੁ ਕਾਰਜ ਤਿਹ ਠਾਂ ਬਸਿ ਕਰਨੇ^੩।

^੧ਸਿੱਖਯਾ।^੨ਪੰਜਾਬ।^੩ਵੱਸਕੇ ਕਰਨੇ ਹਨ।

ਬਿਦਤਿ ਅਬਿਦਤ ਕਹਾਂ ਕੋ ਬਰਨੇ।^੧ 'ਕਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਈ ਗੁਪਤ, ਕੀ ਕੋਈ ਦੱਸੇ।

॥੨੯॥

-ਨਿਸ਼ਚੈ ਇਨ ਕੋ ਰਿਦਾ ਗਮਨ ਮੈਂ-।

ਸਿੱਖ ਮਸੰਦਨ ਜਾਨੀ ਮਨ ਮੈਂ।

ਤੂਸਨਿ ਹੋਏ ਕੁਛ ਨ ਬਖਾਨੀ।

ਗਮਨੇ ਸਦਨ ਬੰਦਨਾਂ ਠਾਨੀ ॥੩੦॥

ਜਗਤ ਸੇਠ^੧ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਬਾਸੀ।

^੧ਜਗਤ ਨਾਮੇ ਸੇਠ।

ਗੁਰ ਕੋ ਸੇਵਕ ਬਹੁ ਧਨ ਪਾਸੀ।

-ਗਮਨ ਗੁਰੂ ਕੋ ਨਿਸ਼ਚੈ ਭਯੋ-।

ਜਬਿ ਐਸੇ ਸ਼੍ਰੋਨਨਿ ਸੁਨਿ ਲਯੋ ॥੩੧॥

ਲੇ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਰੁਚਿਰ ਪਕਵਾਨ।

ਭਰੇ ਥਾਰ ਬਹੁ ਧਰਿ ਧਰਿ ਪਾਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਹੁ

॥੩੨॥

ਦੋਨਹੁ ਮਾਤਨਿ ਕੋ ਕਰਿ ਨਮੋ।

ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਬੋਲਯੋ ਤਿਹ ਸਮੋਂ।

‘ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ! ਜਗਤ ਜੇਤਨੀ ਮਾਯਾ।

ਸਭਿ ਤੁਮਰੀ ਬਖਸ਼ੀ ਕਰਿ ਦਾਯਾ

॥੩੩॥

ਦਈ ਆਪ ਕੀ ਬਰਤਹਿ ਸਾਰੇ।

ਜਾਨਤਿ ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਸਿਖ ਭਾਰੇ।

ਮੈਂ ਹੋਂ ਦਾਸ ਆਪ ਕੋ ਜੋਈ।

ਬਖਸ਼ਯੋ ਮੋਹਿ ਦਰਬ ਬਹੁ ਸੋਈ ॥੩੪॥

ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਕੋਠੀ ਬਹੁ ਮੇਰੀ।

ਸਭਿ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਹਿ ਸੌਜ ਘਨੇਰੀ।

ਜਿਸ ਜਿਸ ਮਗ ਕੋ ਰਾਵਰ ਜਾਵਹੁ।

ਜਹਿ ਜਹਿ ਨਿਸ ਮਹਿ ਡੇਰੋ ਪਾਵਹੁ।^੧ 'ਡੇਰੇ ਪਾਵੋਗੇ।

॥੩੫॥

ਤਹਿ ਤੇ ਖਰਚ ਲੇਹੁ ਮਨ ਭਾਯਾ।

ਰਹਹੁ ਜਿਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਹਰਖਾਯਾ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਸੁਭ ਬਸਤ੍ਰ ਜਿ ਚਹੀਅਹਿ।

ਮਮ ਕੋਠੀ ਸਿਖ ਕੋ ਪਠਿ ਕਹੀਅਹਿ

॥ ੩੬ ॥

ਮਮ ਗੁਮਾਸਤੇ ਮਗ ਮਹਿ ਜੇਈ।

ਮੈਂ ਲਿਖਿ ਦੇਹੁ ਮਾਨਿ ਹੈਂ ਸੇਈ।

ਜਿਤਿਕ ਸੇਵ ਮੋ ਤੇ ਹੁਇ ਜਾਈ।

ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚੈ ਜਾਨੋਂ ਸਫਲਾਈ' ॥ ੩੭ ॥

ਜਗਤ ਸੇਠ ਕੀ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਾਨੀ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੀਨਿ ਮਹਾਨੀ।

‘ਜੋ ਤੁਮ ਭਾਉ ਹਮਾਰੋ ਕਰਜੋ।

ਸੇਵਾ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਧਰਜੋ ॥ ੩੮ ॥

ਤਿਸ ਕੋ ਫਲ ਹੋਵਹਿ ਤੁਝ ਭਾਰੋ।

ਲਛਮੀ ਬਹੁ ਘਰ ਬਿਰਹਿ ਉਦਾਰੋ।

ਤਿਸ ਤੇ ਤੋਟਾ ਕਿਤਹੁ ਨ ਪਾਵੈਂ।

ਲਾਭ ਲੇਤਿ ਹੀ ਬੈਸ ਬਿਤਾਵੈਂ ॥ ੩੯ ॥

ਹਮ ਕੋਠੀ ਤੇ ਲੈਹਿ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।

ਕਹਿਬੇ ਤੇ ਫਲ ਭਾ ਤੁਵ ਪਾਹੀ।

ਹਮ ਸੁਨਿ ਕੈ, ਕਿਯ ਭਾਵ ਬਿਸਾਲਾ'।

'ਅਸਾਡਾ (ਟੁਰਨਾ) ਸੁਣਕੇ ਤੂੰ ਬੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਅ) ਅਸਾਂ (ਕੋਠੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗਲ) ਸੁਣਕੇ ਹੀ (ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਣੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ) ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਤਤਕਾਲ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਤੁਝ ਕੋ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਇਸ ਕਾਲਾ'

॥ ੪੦ ॥

ਜਗਤ ਸੇਠ ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਬਾਨੀ।

ਭਯੋ ਅਨੰਦ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ।

–ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੋ ਪਰ ਹੋਈ–।

ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪੁਰਿ ਪੁਰਿ ਸੋਈ ॥ ੪੧ ॥

ਨਿਜ ਬਲ ਬਿਖੈ ਪੁਚਾਵਨਿ ਕਰੇ'।

'ਟਿਕਾਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਪੁਚਾਈਆਂ (ਪਤ੍ਰਿਕਾਂ)।

‘ਜਬਿ ਦੇਖਹੁ ਗੁਰ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਬਰੇ।

ਸਾਦਰ ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਕੀ ਸੇਵਾ।

ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤਹਾਂ ਗੁਰਦੇਵਾ' ॥ ੪੨ ॥

ਕਹਿ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸਭਿ ਸਮੁਝਾਈ।

ਪੁਨ ਪਗ ਪਰਿ ਨਿਜ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ।

ਲੇ ਕਰਿ ਬਰ ਗੁਰ ਤੇ ਮਨ ਭਾਯਾ।

ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਉਰ ਹਰਖਾਯਾ ॥ ੪੩ ॥

ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਕੇ ਬਰ ਕੋ ਪਾਇ।

ਅਪਨੀ ਆਪਨਾ ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਇ।

^੧ਆਪਣੀ ਹੱਟੀ ਤੇ।

ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਜਸੁ ਬਿਸਤਰਾ।

‘ਧੰਨ ਧੰਨ’ ਤਿਸ ਕੋ ਸਭਿ ਕਰਾ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਤਿਆਰ ਹੋਵਨਿ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ
ਚਤੁਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੧ ॥

੪੨. [ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ]

੪੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੩

ਦੋਹਰਾ:

ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰ ਤਜਾਰੀ ਕਰਤਿ, ਭਏ
ਚਲਨਿ ਕਹੁ ਤਜਾਰ।

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਆਵਤਿ ਭਯੋ, ਪਠਯੋ ਜੁ। 'ਭਾਵ ਜੋ ਸਿੱਖ ਨਾਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਘੱਲਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਉਦਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪਹੁੰਚਯੋ ਸਿੱਖ ਆਨਿ ਤਿਹ ਸਮੈਂ।

ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਬੰਦਤਿ ਸਿਰ ਨਮੈ।

ਬਿਚਰਤਿ ਆਪ ਦੇਖਿ ਚਲਿ ਆਏ।

'ਖੇਡਦੇ ਖੇਡਦੇ ਆਪ (ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ) ਦੇਖਕੇ (ਉਸ ਪੁਰਸ਼) ਨੂੰ ਆ ਗਏ।

ਨਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲਖਿ ਹਰਿਖਾਏ ॥ ੨ ॥

ਸਿਖ ਪਦ ਬੰਦਤਿ ਜੁਗ ਕਰ ਬੰਦਿ।

ਗੁਰ ਕੋ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਹਯੋ ਅਨੰਦ।

'ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਨੰਦ ਕੁਸ਼ਲ ਕਹੀ।

ਹਾਥ ਬਿਖੈ ਤੇ ਦੀਨਸਿ ਪਾਤੀ।

ਦੇਖਿ ਤੀਨ ਹੂੰ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ। ॥ ੩ ॥

'ਦੇਖਕੇ ਤਿੰਨਾਂ ਭਾਵ ਦੋਵੇਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦੀ ਛਾਤੀ ਸੀਤਲ ਹੋਈ ਭਾਵ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਤਤਛਿਨ ਖੋਲਿ ਪਛਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।

ਲਿਖੀ ਕੁਸ਼ਲ ਸਭਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ।

੧ 'ਸੰਗਤਿ ਸਹਤ ਮਸੰਦਨ ਸਾਰੇ।

'ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ਤੁਰਿਆ।

ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਦਿਹੁ ਖੁਸ਼ੀ ਉਚਾਰੇ ॥ ੪ ॥

ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹੁ ਬਹੁ ਕਹਹੁ ਦਿਲਾਸਾ।

ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਪੂਰਹੁ ਤਿਨ ਆਸਾ।

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਉਰ ਹਰਿਖਾਇ।

ਤਜਾਰ ਹੋਇ ਲਿਹੁ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੫ ॥

ਚਲਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਆਵਹੁ।

ਗਮਨਹੁ ਸੁਖ ਸੋ ਨਹਿ ਉਤਲਾਵਹੁ।

ਮਗ ਮਹਿ ਪੁਰਿ ਤਿਨ ਮਹਿ ਬਹੁ ਸੰਗਤ।

ਸਿਮਰਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਿ ਕਰਿ ਪੰਗਤਿ

॥ ੬ ॥

ਤਿਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹੁ ਦਰਸਨ ਦੇਤੇ।

ਪੁਰਹੁ ਮਨੋਰਥ ਸਿਖ ਕਹਿ ਜੇਤੇ।

'ਜਿਤਨੇ ਮਨਰੋਥ ਸਿੱਖ ਕਹਿਣ।

ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਗ ਉਲੰਘਨ ਕਰੀਅਹਿ।
ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਨਗਰ ਨਿਹਰੀਅਹਿ
॥ ੭ ॥

ਬਸਹੁ ਜਥਾ ਸੁਖ ਇਤਿ ਚਿਰਕਾਲ।
ਗਮਨਹੁ ਮਗ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੰਭਾਲ। ’
ਸੁਨਿ ਮਨ ਹਰਖੇ ਕਹਤਿ ਉਤਾਲੇ।

‘ਭਲੀ ਭਈ ਪਿਤ ਮਰਜੀ ਚਾਲੇ’ ॥ ੮ ॥ ‘ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਚੱਲੇ ਹਾਂ।

ਰਿਦੈ ਹਮਾਰੇ ਕੀ ਸਭਿ ਜਾਨਿ।
ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨ। ’
ਪੁਨ ਸਿਖ ਤੇ ਸਭਿ ਬੂਝੀ ਗਾਥ।
‘ਕਹਾਂ ਛੋਰਿ ਆਯੋ ਗੁਰ ਨਾਥ? ॥ ੯ ॥

ਕਹਾਂ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤਿ ਮਨ ਭਾਏ?
ਸੰਗਤਿ ਰਹਹਿ ਕਿਤਿਕ ਢਿਗ ਆਏ?
ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਹੇਰਾ?
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਦਰਿਆਉ ਬਡੇਰਾ?
॥ ੧੦ ॥

ਕਿਤਿਕ ਨਿਕਟਿ ਦੂਸਰ ਦਿਸਿ ਗਿਰ ਹੈਂ?
ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਹੇਰੀ ਧਰ ਹੈ? ’
ਸੁਨਤਿ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਕਲ ਬਤਾਈ।
‘ਆਵਹਿ ਨਿਤ ਸੰਗਤ ਸਮੁਦਾਈ
॥ ੧੧ ॥

ਸਤੁਦ੍ਰਵ ਸਲਿਤਾ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਵਾਹੂ।
ਬਿਮਲ ਅਗਾਧ ਚਲਹਿ ਜਲ ਮਾਂਹੂ।
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਪਰਬਤ ਗਨ ਖਰੇ।
ਬਾਸ ਚੰਡਿਕਾ ਉਪਰ ਕਰੇ’ ॥ ੧੨ ॥

‘ਭਾਵ ਉਪਰ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਨਾਮੇ ਟਿੱਲਾ ਹੈ।

ਅਵਨੀ ਤਲ ਸੁੰਦਰ ਸਬਜਾਈ।
ਖਰੇ ਤਰੋਵਰ ਜਹਿ ਸਮੁਦਾਈ।
ਗੁਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਬਿਖੈ ਸੁਹਾਏ।
ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਢਿਗ ਰਹਿ ਸਮੁਦਾਏ
॥ ੧੩ ॥

ਜਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿਧਾਰੈਂ।
ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਆਨਿ ਪਰਵਾਰੈਂ।

ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਨੀਤ।
 ਲੇਤਿ ਕਾਮਨਾ ਕਰਹਿ ਜੁ ਚੀਤ ॥ ੧੪ ॥
 ਜਸ ਬਹੁ ਫੈਲਿ ਰਹਯੋ ਸਭਿ ਦੇਸ਼।
 ਆਵਹਿ ਲੈ ਲੈ ਦਰਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
 ਕਰਹਿ ਉਧਾਰਨਿ ਸਰਧਾਵਾਨ।
 ਇਸ ਬਿਲਾਸ ਮਹਿ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨ'

॥ ੧੫ ॥

ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਿਖ ਪਰ ਤਬਿ ਭਏ।
 ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਬਰ ਸੁਭ ਦਏ।
 ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
 ਵਾਹਨ ਸਾਜ ਦਾਸ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੧੬ ॥
 ਸਜੰਦਨ ਡੋਰੇ ਪਾਇ ਉਛਾਰ।
 ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਜਗਮਗਤਿ ਉਦਾਰ।
 ਤੁੰਗ ਕਕੁਦ ਬਲਿ ਦੀਰਘ ਬੈਲ'।

'ਉੱਚੀਆਂ ਬੰਨਾਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬਲੀ ਵਡੇ ਵਡੇ ਬੈਲ।

ਚਲਹਿ ਤੁਰੰਗ ਮਨਿੰਦੈ ਗੈਲ ॥ ੧੭ ॥
 ਕੰਚਨ ਪੋਰੀ ਸ੍ਰਿੰਗਨਿ ਪਾਏ'।

'ਸੋਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਮਾਂ ਸਿੰਗਾਂ ਪਰ ਪਾਈਆਂ ਹਨ।

ਭੂਖਨ ਟਲਕਾ ਆਦਿ ਸੁਹਾਏ।
 ਸਿਵਕਾਦਕਿ ਜਟਤੀ ਨਗ ਕਰੇ।
 ਮੁਕਰ ਚੁਕੋਨ ਗੋਲ ਬਰ ਜਰੇ' ॥ ੧੮ ॥

'ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਚੁਕੋਨੇ ਤੇ ਗੋਲ ਸੁਹਣੇ ਸੁਹਣੇ ਜੜੇ ਹੋਏ।

ਝਾਲਰ ਜ਼ਰੀ ਗੁੰਫ' ਲਰਕਾਏ।
 ਮੁਕਤਾ ਲਰੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਛਬਿ ਛਾਏ।
 ਉਚਿਤ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਸਾਥ ਉਠਾਵਨਿ।
 ਸਭਿ ਕੇ ਕੀਨੇ ਭਾਰ ਬੰਧਾਵਨਿ ॥ ੧੯ ॥
 ਸੁਨਿ ਤਜਾਰੀ ਕੋ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।
 ਮਸਤਕ ਟੇਕਹਿ 'ਦਿਹੁ ਵਥੁ ਕਾਈ'।

'ਗੁੱਛੇ।

'ਸਾਨੂੰ ਪੂਜਣੇ ਵਾਸਤੇ' ਕੋਈ (ਨਿਜ ਦੀ) ਵਸਤੂ ਦੇਵੇ।

ਅੰਗ ਸੰਗ ਜੋ ਲਾਗੀ ਗੁਰ ਕੇ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਲਹੈ ਮਨੋਰਥ ਉਰ ਕੇ ॥ ੨੦ ॥
 ਤੁਮ ਸਮ ਪੂਜਹਿ ਦਰਸਨ ਕਰੈਂ।
 ਰਿਦੈ ਭਾਵਨਾ ਸੰਗਤਿ ਧਰੈ'।

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ।
 ਦਿਯੋ ਪੰਘੂਰਾ ਸਿੱਖਨਿ ਬੰਦਨ' ॥ ੨੧ ॥

'ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੇ ਲਈ।

'ਬਾਲਿਕ ਬਯ ਹਮ ਇਸ ਪਰ ਰਹੇ।

ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਲਹੇ।
 ਸਹਿਤ ਮਸੰਦਨ ਆਇਸੁ ਮਾਨੀ।
 ਰਖਯੋ ਪੰਘੂਰਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨੀ ॥ ੨੨ ॥
 ਅਜ ਲੋ ਅਹੈ ਸੁਨਯੋ ਹਮ ਕਾਨ।
 ਅਭਿਖੇਕਤਿ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਸਮਾਨ।
 ਜਨਮ ਥਾਨ ਜੋ ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਹੈ।
 ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਕਲਮਲ ਹਰਿ ਹੈ
 ॥ ੨੩ ॥

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਹਾਂ।
 ਚਲਨਿ ਸਮੈ ਉਤਰੇ ਸੁਖ ਲਹਾ।
 ਤਹਾ ਪ੍ਰਥਮ ਡੇਰਾ ਠਹਿਰਾਯਹੁ।’
 ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਯਹੁ ॥ ੨੪ ॥
 ਜੇਤਿਕ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸੰਚਿ ਨਿਜ ਕਰੇ।
 ਸੋ ਸੰਦੂਖ ਮਹਿ ਸਾਦਰ ਧਰੇ।
 ਦਾਸਨ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਧਰਿਵਾਇ।
 ਕਹਿ ਕਰਿ ਪੂਰਬ ਦਿਏ ਪੁਚਾਇ ॥ ੨੫ ॥
 ਅਪਰ ਸਮਿਗ੍ਰੀ ਚਲਿ ਚਲਿ ਤਹਾਂ।
 ਆਨਿ ਪਹੁੰਚੇ ਡੇਰੇ ਜਹਾਂ।
 ਬਾਲਿਕ ਖੇਲਤਿ ਸੋ ਸਭਿ ਆਏ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੰਦਹਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੨੬ ॥
 ਸਜਾਨੇ ਭਨਹਿ ਤਿਨਹੁ ਮਹਿ ਐਸੇ।
 ‘ਕਰੀ ਸਭਿਨਿ ਸੋ ਗੋਬਿੰਦ ਜੈਸੇ।’
 ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਭਈ ਤਯਾਗ ਕਰਿ ਗਏ।
 ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨ ਬਾਸੀ ਦੁਖ ਲਏ ॥ ੨੭ ॥
 ਮਥੁਰਾ ਜਾਇ ਬਸੇ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਬਾਲ ਸਖਾ ਸਭਿ ਭਏ ਬਿਹਾਲਾ।
 ਤਿਨਹੁ ਮਨਿੰਦ ਨਾਮ ਇਨ ਕੇਰਾ।
 ਕ੍ਰਿਆ ਬਿਖੈ ਭੀ ਸਮ ਹੀ ਹੇਰਾ ॥ ੨੮ ॥
 ਪ੍ਰੇਮ ਦਾਮ ਸੋ ਬੰਧਨ ਧਰੇ।
 ਬਿਛੁਰਤਿ ਬਹੁਤ ਤਯਾਗ ਕਹੁ ਕਰੇ।
 ਦੋਨਹੁ ਜਨੁ ਇਕ ਪਾਟੀ ਪਢੇ।

‘ਭਾਵ ਓਥੇ ਡੇਰਾ ਕਰੋ।

‘ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿਆਣੇ ਸਨ ਓਹ ਐਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

‘ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜਿਵੇਂ।

‘ਕੌਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸਮਾਨ।

‘ਬੰਨ੍ਹ ਕਰਕੇ।

‘ਦੋਨੋਂ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ) ਮਾਨੋ ਇਕੋ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਮਿਲ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਲੇਵਤਿ ਕਢੇ ॥ ੨੯ ॥

ਸੋਈ ਆਨਿ ਲੀਨਿ ਅਵਤਾਰ।

ਨਿਸਚੇ ਜਾਨੇ ਪਰਹਿ ਬਿਹਾਰ। ’

ਬ੍ਰਿਹੁ ਕੇ ਸੰਕਟ ਜਿਮ ਘਨਸ਼ਯਾਮੁ।

ਤਿਮ ਪਟਣੇ ਮਹਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਧਾਮੁ

॥ ੩੦ ॥

ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸੁਤ ਕੇਤਿਕ ਕਹੈ।

‘ਹਮ ਤੋ ਇਨ ਕੇ ਸੰਗ ਹੀ ਰਹੈ।

ਜਬਿ ਇਸ ਦੇਸ ਆਇ ਹੈਂ ਫੇਰੇ।

¹ਫੇਰ ਆਉਣਗੇ।

ਨਿਜ ਸਨਬੰਧਨਿ ਕੇ ਪੁਨ ਹੇਰੇ।’ ॥ ੩੧ ॥

¹ਆਪਣੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਦੋਂ ਮਿਲ ਲਵਾਂਗੇ।

ਤਿਨ ਕੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸਮੁਝਾਵੈਂ।

‘ਹੇ ਸੁਤ ! ਅਬਿ ਇਹ ਫੇਰ ਨ ਆਵੈਂ।

ਹਮਰੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਜੇ ਹੋਤਿ।

ਇਹਾਂ ਬਸਤਿ ਪਿਖਿ ਅਨੰਦ ਉਦੋਤਿ’

॥ ੩੨ ॥

ਕੇਤਿਕ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰਨਿ ਗਹਿ ਰਾਖਹਿ।

ਜੇ ਗੁਰ ਸੰਗ ਗਮਨ ਅਭਿਲਾਖਹਿ।

ਟਿਕਹਿ ਨਹੀਂ, ਰੋਦਨ ਕੇ ਕਰਿ ਹੀਂ।

ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਸਮੁਝਾਇ ਸੁਧਰਿਹੀਂ

॥ ੩੩ ॥

ਨਿਜ ਪਰੋਸ ਮਹਿ ਬਿਰਧਾ ਜੋਈ।

¹ਗਵਾਂਢ ਵਿਚ।

ਜਿਸਹਿ ਖਿਝਾਵਹਿ ਸੋ ਦੁਖ ਪੋਈ।

¹ਉਹ ਦੁਖ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਤੀ ਗਈ।

ਬਹੁਤ ਬਿਨੈ ਕੇ ਕਰਤਿ ਬਖਾਨ।

‘ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ! ਮਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ ॥ ੩੪ ॥

ਨਹਿ ਮਨ ਬਿਰਹਿ ਬਹੁਤ ਅਕੁਲਾਊਂ।

ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਕਹਿ ਕਿਸਹਿ ਬੁਲਾਊਂ।’

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੰਤੀ।

ਬਲਿਹਾਰੀ ਹੁਇ ਕਸ਼ਟ ਲਹੰਤੀ ॥ ੩੫ ॥

ਦੇਖਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਅਧਿਕ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

ਕਹਯੋ ਬਾਕ ‘ਹੁਇ ਸ਼੍ਰੇਯ ਬਿਸਾਲਾ।

ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਪਾਪ ਗਵੈ ਹੈਂ।

ਜਗ ਮਹਿ ਫੇਰ ਨ ਫੇਰਾ ਪੈ ਹੈਂ’ ॥ ੩੬ ॥

ਤਿਸ ਕੀ ਬਯ ਜੇਤਿਕ ਲਖਿ ਸ਼ੇਸ਼ੁ।
 ਦੀਨਸਿ ਘਰ ਤੇ ਦਰਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੁ।
 ਉਰ ਹਰਖਾਇ ਆਸ਼ਿਖਾ ਦੇਤਿ।
 ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਭਲੇ ਸੁਖ ਲੇਤਿ ॥ ੩੭ ॥

ਅਪਰ ਨਿਕਟਿ ਜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਹਾਂ।
 ਘਰ ਕੋ ਦਿਯ ਸਮਾਜ ਤਿਨ ਤਹਾਂ।

ਵਧੌ ਬ੍ਰਿਹਾ ਕੋ ਸੰਕਟ ਭਾਰੀ।
 ਮਿਲਿ ਸਮੂਹ ਆਏ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥ ੩੮ ॥

¹ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ।

ਬਨ ਮਹਿ ਰਾਮਚੰਦ ਜਿਮ ਜਾਤੇ।
 ਲੋਕ ਅਜੁਧਯਾ ਕੇ ਜਿਸ ਭਾਂਤੇ।
 ਕਿਸ ਕਿਸ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਅਬਿ
 ਲਿਖੀਅਹਿ।

ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਦੁਖ ਬਹੁ ਲਖੀਅਹਿ
 ॥ ੩੯ ॥

ਸੰਗਤਿ ਬਡੀ ਕਹਾਵਹਿ ਜਹਾਂ।
 ਚਢਿ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤਹਾਂ।
 ਸੰਗ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਹੈ ਨਰ ਨਾਰੀ।
 ਬ੍ਰਿਹੁ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੰਕਟ ਭਾਰੀ ॥ ੪੦ ॥

ਚਢੀ ਨਾਨਕੀ ਸਜੰਦਨ ਮਾਂਹੀ।
 ਗੁਜਰੀ ਡੋਰੇ ਚਢਿ ਚਲਿ ਤਾਂਹੀ।

ਬੀਚ ਪਾਲਕੀ ਆਪ ਸੁਹਾਏ।
 ਦੇਤਿ ਚਲੇ ਦਰਸਨ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੪੧ ॥

¹ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ।

ਕੇਤਿਕ ਅਸਵਾਰੀ ਪਰ ਆਵਤਿ।
 ਦਰਸਹਿ ਏਕ ਰਾਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਤਿ।
 ਗਮਨਹਿ ਸੰਗ ਜੁ ਪਗ ਪਗ ਮਾਂਹਿ।

¹ਜੇਹੜੇ (ਨਾਲ) ਨਾਲ ਰਾਹ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਦਮ
 ਚਲਦੇ ਹਨ।

ਅਨਿਕ ਤੀਰਥਨਿ ਕੇ ਫਲ ਪਾਂਹਿ
 ॥ ੪੨ ॥

ਦੁਰਲਭ ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਹੈਂ ਨੀਕੇ।
 ਜੋ ਗੁਰ ਪੁਰਹਿ ਮਨੋਰਥ ਹੀਕੇ।
 ਪਰਜੋ ਬਿਹੀਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਛੈ।
 ਕੇਤਿਕ ਆਇ ਕਾਮਨਾ ਬਾਂਛੈ ॥ ੪੩ ॥

ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕਨਿ ਸੋਂ ਦੇ ਦੇ ਧੀਰ।
ਮਾਰਗ ਚਲੇ ਗੁਰੂ ਨਰ ਭੀਰ।
ਸੰਗਤਿ ਬਡੀ ਆਇ ਕਿਯ ਡੇਰ।
ਉਤਰ ਪਰੇ ਸਗਰੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਮਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਦੋਇ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੨ ॥

੪੩. [ਕਾਂਸੀ ਪੁੱਜੇ]

੪੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੪

ਦੋਹਰਾ:

ਸੰਝ ਭਈ ਜਬਿ ਲੋ ਤਹਾਂ,
ਆਵਤਿ ਗਨ ਨਰ ਨਾਰਿ।
ਗਨੀ ਗਰੀਬ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ,
ਮਿਲੇ ਭਾਉ ਕੇ ਧਾਰਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਤਹਿ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸੇਵਾ ਠਾਨੀ।
ਅਚਵਨਿ ਹੇਤੁ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਆਨੀ।
ਚਾਵਰ, ਚੂਨ, ਦਾਰ, ਘ੍ਰਿਤ ਘਨੇ।
ਆਨਤਿ ਧਰੇ ਚਾਵ ਚੌਗੁਨੇ^੧ ॥ ੨ ॥
^੧-ਸਤਿਗੁਰ ਉਤਰੇ ਮਾਤਨਿ ਸਾਥ।
ਆਇ ਕਦਾਚਿਤ^੨ ਪੁਨ ਕਬਿ ਨਾਥ^੨।
ਬਡੇ ਧਨੀ ਸਿਖ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਚਹੜੇ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਦੈਂ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ^੩ ॥ ੩ ॥

^੧ਚੌਗੁਣੇ ਚਾਉ ਨਾਲ ਲਿਆ ਕੇ ਧਰਦੇ ਹਨ।^੨ਸੰਗਤ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ।^੩ਕਦੀ ਕੁ ਆਏ ਹਨ। ^੨ਫੇਰ ਨਾਥ ਜੀ ਕਦੋਂ (ਔਣ?)।^੧ਜੋ (ਕੁਛ ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਚਾਹੀਦਾ (ਭਾਵ ਲੋੜ) ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰ ਦੇਈਏ।

ਸੁਜਸੁ ਨਗਰ ਮਹਿ ਵਧਹਿ ਹਮਾਰੇ-।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਣ ਬਹੁਤ ਬਿਚਾਰੇ।
ਸੇਵਾ ਸਰਬ ਦਰਬ ਤੇ ਆਦਿ।
ਅਰਪਿ ਬਿਲੋਕੇ^੧ ਗੁਰ ਅਹਿਲਾਦ ॥ ੪ ॥
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਕੇ ਉਪਹਾਰੇ।
ਲਗੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਅੱਗ੍ਰ ਅੰਬਾਰੇ^੨।
ਆਇ ਤਿਹਾਵਲ ਅਰੁ ਪਕਵਾਨ।
ਬੰਟਹਿ ਦੈਂ ਸਭਿ ਸਿੱਖਨਿ ਪਾਨ ॥ ੫ ॥
ਭੀਰ ਅਧਿਕ ਕੁਛ ਵਾਰ ਨ ਪਾਰਾ।
ਬਹੁ ਕੋਸਨਿ ਲੋ ਨਗਰ ਉਦਾਰਾ।
ਸਿੱਖ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੇ ਘਰ ਤਹਾਂ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਗਮਨ ਆਇ ਜਹਿ ਕਹਾਂ
॥ ੬ ॥

^੧ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ।^੨ਢੇਰ।

ਬਿਨੈ ਬਖਾਨਹਿ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ।
‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਹਮ ਕੋ ਚਲੇ ਵਿਸਾਰ।
ਪੁਰਹਿ ਮਨੋਰਥ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ।

ਅਬਿ ਹਮ ਜਾਇ ਕੌਨ ਕੇ ਪਾਸ ॥ ੭ ॥

ਸ੍ਵਾਮੀ ਨਿਕਟਿ, ਚਹਿਤਿ ਲੇਂ ਜਾਚਾ।

ਹੋਹਿ ਦੂਰ ਕਜਾ ਕਰਹਿ ਉਬਾਚਾ।’

¹ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਾਂਗੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਜੇ ‘ਜਨਮ ਇਸਥਾਨ।

ਕਰਹੁ ਬੇਨਤੀ ਤਹਾਂ ਬਖਾਨਿ ॥ ੮ ॥

ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰਾ।

ਕਰਜੇ ਸਥਾਪਨ ਅਪਨਿ ਪੰਘੂਰਾ।

ਬੈਠੇ ਜਹਿ ਹਮਰੇ ਧਰਿ ਧਯਾਨ।

ਕਰਹੁ ਬੇਨਤੀ ਜੋਰਹੁ ਪਾਨ ॥ ੯ ॥

ਗੁਰ ਸਭਿ ਥਾਨ, ਬਹਿਰ ਕਜਾ ਭੌਨ।

¹ਬਾਹਰ ਕੀ ਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੀ।

ਮੁਖ ਤੇ ਕਹੈਂ ਕਿ ਧਰਿ ਕਰਿ ਮੌਨ।

ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨਹਿ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ।

ਕਜੇਂ ਨ ਪੁਰਹਿਗੇ ਆਸਾ ਜਨ ਕੀ’

॥ ੧੦ ॥

ਸਹਿਤ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਕੈ।

ਬਿਸਮਾਨੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਗੁਨਿ ਕੈ।

–ਲਘੁ ਬਯ ਮਹਿ ਬਹੁ ਸੁਮਤਿ ਬਤਾਵੈਂ।

ਨਿਜ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੇਯ ਜਨਾਵੈਂ ॥ ੧੧ ॥

ਕਜੇਂ ਨ ਕਹੈਂ, ਕਜਾ ਅਚਰਜ ਮਾਨੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਨੰਦਨ ਪਹਿਚਾਨੇ–।

‘ਧੰਨ ਧੰਨ’ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨੈਂ।

ਬ੍ਰਿਹੁ ਤੇ ਤਉ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਜਾਨੈਂ ॥ ੧੨ ॥

ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਕਰੇ ਅਹਾਰਾ।

ਆਨਜੇ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਭਰਿ ਥਾਰਾ।

ਤੁਰਸ਼¹ ਮਧੁਰ² ਚਰਪਰਾ³ ਬਨਾਇ।

¹ਖੱਟਾ। ²ਮਿੱਠਾ। ³ਕਰਾਰਾ।

ਮੇਵਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗਿਰੀ ਗਨ ਪਾਇ ॥ ੧੩ ॥

ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੇ ਚਾਵਰ ਕਰਿਵਾਏ।

ਪਤਰੇ¹, ਬਡ² ਖੁਸ਼ਬੋਇ ਉਠਾਏ³।

¹ਪਤਲੇ। ²ਲੰਬੇ। ³ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਾਲੇ।

ਮਧੁਰ, ਸਲਵਣ ਘ੍ਰਿਤ ਭੁੰਜਵਾਏ।

ਸੂਪਕਾਰ ਮਤਿ ਚਤੁਰ ਬਨਾਏ ॥ ੧੪ ॥

ਆਨਿ ਮੁਰੱਬੇ ਜੇ ਫਲ ਨਾਨਾ¹।

¹ਫਲਾਂ ਦੇ ਮੁਰੱਬੇ।

ਅਨਿਕ ਅਚਾਰਨ ਲਜਾਵਨਿ ਠਾਨਾ।

ਕਹਿ ਲੋ ਗਿਨੋਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
 ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ਸਭਿ ਦੀਨਿ ਅਹਾਰਾ ॥ ੧੫ ॥
 ਜਿਤਨੀ ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਆਈ।
 ਇਕ ਸਮ ਸਭਿਨਿ ਦੇਗ ਬਰਤਾਈ।
 ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਤੇ ਅਚਵਯੋ ਸਾਰੇ।
 ਦਿਯੋ ਨ ਕਰਿਬੇ ਕਿਸੈ ਅਹਾਰੇ' ॥ ੧੬ ॥

'ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੀ (ਆਪਣਾ) ਅਹਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉਤਸਵ ਭਯੋ ਮਿਲਯੋ ਬਡ ਮੇਲਾ।
 ਚਹਿ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ।
 ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਲੋ ਦੇਖਤਿ ਰਹੇ।
 ਬਹੁਰ ਨੀਂਦ ਸੁਖ ਕੋ ਉਰ ਲਹੇ ॥ ੧੭ ॥
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨ ਜਥਾ ਸੁਖ ਸੋਏ।
 ਗੁਰ ਗੁਨ ਉਰ ਧਰਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਕੋਏ।
 ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਤੇ ਆਸਾਵਾਰ।
 ਗਾਇੰ ਰਬਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਉਦਾਰ ॥ ੧੮ ॥
 ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ ਉਠਿ ਕਰਿ ਕੇ।
 ਸਿਮਰਹਿ ਸੱਤਿਨਾਮ ਗੁਰ ਹਰਿ ਕੇ'।

'ਗੁਰਾਂ ਦੁਆਰੇ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ) ਹਰੀ ਦਾ 'ਸੱਤਿਨਾਮ।'

ਗੁਰ ਜਾਗੇ, ਕਰਿ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨਾ।
 ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਹਿਰੀ ਚਾਰੁ ਮਹਾਨਾ ॥ ੧੯ ॥
 ਬਡੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤੇ ਆਵਨਿ ਲਗੇ।
 ਧਰਹਿ ਉਪਾਇਨ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗੇ।
 ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿ ਕਹਿ ਦਿਏ ਬਿਠਾਇ।
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਗੁਰ ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਇ
 ॥ ੨੦ ॥

ਧੀਰਜ ਦਈ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਤਬੈ।
 'ਆਨਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਹੇਰਹੁ ਕਬੈ।
 ਜਨਮ ਭੂਮਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿ ਮੇਰੀ।
 ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਂ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕੇਰੀ ॥ ੨੧ ॥
 ਦਰਸਹੁ ਨਿਤ ਹੀ ਨੇਮ ਨਿਬਾਹੇ।
 ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਕਾਮਨਾ ਪਾਹੇ।
 ਹੁਇ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿਖ ਜੋਇ।
 ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਦਰਸੈ ਸੋਇ'

॥ ੨੨ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਦੈ ਦੈ ਧੀਰ।
 ਚਹੁੰਦਿਸਿ ਮਹਿ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਭੀਰ।
 ਚਢੇ ਪਾਲਕੀ ਮਹਿ ਤਤਕਾਲ।
 ‘ਗਮਨਹੁ’ ਸਭਿ ਸੋਂ ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ

॥ ੨੩ ॥

ਪਰੇ ਪੰਥ ਸਯੰਦਨ ਅਰੁ ਡੋਰੇ।
 ਏਕ ਚਲੇ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਓਰੇ।
 ਇਕ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਮੁਰਿ ਪਰੇ।
 ਜਸੁ ਉਚਰਤਿ ਚਿਤਵਤਿ ਘਰ ਬਰੇ

॥ ੨੪ ॥

ਏਕ ਦੂਰ ਲੋ ਗੁਰ ਸੰਗ ਆਏ।
 ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹਟਾਏ।
 ਚਰਨ ਸਪਰਸਹਿ ਆਂਸੂ ਗੇਰਹਿ।
 ਇਕ ਥਿਰ ਰਹੇ, ਏਕ ਹਟਿ ਹੇਰਹਿ

॥ ੨੫ ॥

ਜੋ ਜਿਸ ਜੋਗ ਸੁ ਜਾਨਿ ਸੁਜਾਨਾ।
 ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੈਬੋ ਤਿਸ ਥਾਨਾ।
 ਸਾਦਰ ਸਗਰੇ ਕਰੇ ਬਿਸਰਜਨ।
 ਲਖਿ ਸੁਭਾਵ ਉਰ ਹਰਖਤਿ ਗਨ ਜਨ

'ਸੁਜਾਨ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆ।

॥ ੨੬ ॥

ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।
 ਗੁਰ ਬ੍ਰਿਹੁ ਤੇ ਦੁਖ ਧੀਰਜ ਟਾਰੇ।
 ਇਮ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਸੰਗਤਿ ਬਰੀ।
 ਘਰ ਘਰ ਸਭਿਨਿ ਬਾਰਤਾ ਕਰੀ ॥ ੨੭ ॥

'ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੇ ਧੀਰਜ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਦੁਖ ਹੋਇਆ।

ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
 ਨਰਨਿ ਉਠਾਇ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਨਾਨਾ।
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸਯੰਦਨ ਬਿਖੈ।
 ਪ੍ਰੋਤੇ ਕਹੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਡ ਪਿਖੈ ॥ ੨੮ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਚਾਲੀ ਚਢਿ ਡੋਰੇ।
 ਗਮਨੇ ਮੁਖ ਕਰਿ ਪਸ਼ਚਮ ਓਰੇ।
 ਦੋਇ ਜਾਮ ਲੋ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨੂ।

ਡੇਰਾ ਕਰਜੋ ਢਰਜੋ ਜਬਿ ਭਾਨੂ ॥੨੯॥

ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਗਰੋ ਕਰਿਵਾਏ।

ਪਸ਼ੂਅਨਿ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਗਨ ਪਾਏ।

ਨਿਕਟਿ ਜਿ ਸਿਖ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਭਿ

ਆਏ।

ਅਪਰ ਅਕੋਰਨਿ ਦਰਸਨ ਪਾਏ ॥੩੦॥

ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਗੁਰ ਮਾਰਗ ਚਾਲੇ।

ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਹਿ ਸੁਖ ਨਾਲੇ।

ਦਿਨ ਮਹਿ ਗਮਨਹਿ ਮਗ ਜੁਗ ਜਾਮ'।

'ਦੋ ਪਹਿਰ ਰਸਤਾ ਟੁਰਦੇ ਹਨ।

ਨਿਸ ਸਿਖ ਧਾਮ ਨਗਰ ਕੈ ਗ੍ਰਾਮ'

'ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਯਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ।

॥੩੧॥

ਤਹਿ ਤੇ ਸੁਨਤਿ ਮਿਲੈਂ ਮੁਦ ਪਾਏ।

ਲਖਹਿ ਭਾਗ ਬਡ, ਪ੍ਰਭੁ ਢਿਗ ਆਏ।

ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਸਭਿ ਸੇਵਾ ਕਰੈਂ।

ਕਰ ਜੋਰਹਿ ਪਦ ਪਰ ਸਿਰ ਧਰੈਂ ॥੩੨॥

ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਕਰਹਿ ਕੂਚ ਮਗ ਚਾਲੈਂ।

ਉਲੰਘਤਿ ਆਏ ਪੰਥ ਬਿਸਾਲੈ।

ਸਿਵ ਕੀ ਪੁਰੀ' ਮੁਕਤਿ ਦਾ ਪਾਵਨ।

'ਕਾਂਸ਼ੀ।

ਜਹਿ ਬਿੰਦਯਾ ਬਡ ਪਢਨਿ ਪਛਾਵਨਿ

॥੩੩॥

ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਸੋ ਨਿਯਰਾਈ।

ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਸੋਂ ਕਹਤਿ ਸੁਨਾਈ।

'ਕੇਤਿਕ ਸਮੈ ਬਸੈਂ ਇਸ ਨਗਰੀ।

ਮਹਿ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਮਹਾਂ ਉਜਗਰੀ

॥੩੪॥

ਗਨ ਗੁਨਵੰਤੇ ਦਿਜ ਤੇ ਆਦਿ।

ਮਾਨਵ ਰਹੈਂ ਧਰੈਂ ਅਹਿਲਾਦ।'

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਪੌੜੇ ਬਾਨੀ।

ਹਰਖਤਿ ਹੈ ਕਰਿ ਨਿਕਟਿ ਬਖਾਨੀ

॥੩੫॥

'ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਗਮਨਤਿ ਆਏ।

ਹਮ ਸਭਿ ਸੰਗ ਤਬੈ ਦਰਸਾਏ।

ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਸੰਗਤਿ ਬਹੁ ਆਈ।
 ਕਰਜੋ ਕੀਰਤਨ ਉਰ ਹਰਖਾਈ ॥ ੩੬ ॥
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਰਾਖੇ ਦਿਨ ਕੇਤੇ।
 ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਦਰਸਤਿ ਬਹੁ ਸੁਖ ਲੇਤੇ।
 ਅਬਿ ਤੁਮ ਕੋ ਮਿਲਿ ਹੈਂ ਸਭਿ ਆਏ।
 ਰਹਹੁ ਆਪ ਜੈਸੇ ਮਨ ਭਾਏ' ॥ ੩੭ ॥
 ਇਮ ਬੋਲਤਿ ਬਿਗਸਤਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।
 ਦਾਸਨਿ ਸਾਥ ਕਰਤਿ ਪੁਨ ਬਾਤੀ।
 ਕਾਂਸੀ ਵਹਿਰ ਆਇ ਕਰਿ ਖਰੇ।
 ਸਕਲ ਵਹਿਰ ਮਿਲਾਵਨਿ ਕਰੇ ॥ ੩੮ ॥
 ਸੰਗਤਿ ਬਿਖੈ ਜਾਇ ਸੁਧਿ ਹੋਈ।
 ਉਰ ਧਰਿ ਹਰਖ ਤਜਾਰ ਸਭਿ ਕੋਈ।
 ਆਗੇ ਆਦਰ ਕੋ ਹਿਤ ਲੇਨਿ।
 ਸਭਿ ਗਮਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਮਨਭੇਨ' ॥ ੩੯ ॥
 ਮੇਵਨਿ ਕੀ ਡਾਲੀ ਗਨ ਲੀਨਿ।
 ਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿਬੇ ਕੀਨਿ।
 ਗੁਰ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮਹਾਏ ॥ ੪੦ ॥
 ਖਰੇ ਦੂਰ ਜਿਤ ਦਿਸਿ ਜਬਿ ਦੇਖੈ।
 ਭਯੋ ਸਭਿਨਿ ਆਨੰਦ ਬਿਸ਼ੇਖੈ।
 ਗੰਗਾ ਜਲ ਤਰਿ ਕੈ ਪਰਿ ਪਾਰ'।
 ਗਏ ਗੁਰੂ ਆਗਵਨ ਬਿਚਾਰਿ ॥ ੪੧ ॥
 ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਡੇਰਾ ਕਰਿਵਾਏ।
 ਆਗੈ ਮਿਲੇ ਅਪਰਾ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਖਰੇ ਨਿਕਟਿ ਨੰਮ੍ਰੀ ਸਿਰ ਹੋਏ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਦਰਸਨ ਜੋਏ ॥ ੪੨ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਗੁਰ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ
 ਚਤੁਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੩ ॥

'ਸ਼ਰਧਾ' ਵਿਚ ਮਨ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ।

'ਪਾਰ ਪੈਕੇ।

†ਪਾ:-ਆਨਿ।

੪੪. [ਕਾਂਸੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ]

੪੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੪

ਦੋਹਰਾ:

ਮਿਲੇ ਕੀਨੇ ਸਭਿ ਬੰਦਨਾ, ਸਿਖ ਕਰਿ ਕੈ
ਉਰ ਭਾਉ।

ਗਨ ਮੇਵੇ ਅਰਪਨ ਕਰੇ, ਆਨੰਦ ਰਿਦ ਨ
ਸਮਾਉ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸਭਿਨਿ ਸੰਗ ਹੁਇ ਲਜਾਵਨਿ ਠਾਨੇ।

ਡੇਰਾ ਕਰਿਵਾਯਹੁ ਸੁਭ ਥਾਨੇ।

ਸੁੰਦਰ ਇਕ ਪ੍ਰਯੰਕ ਲੇ ਆਏ।

ਉੱਜਲ ਆਸਤਰਨ ਕੋ ਛਾਏ ॥ ੨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ।

ਬੈਠਾਰੇ ਕਰਿ ਸਿੱਖਨਿ ਬੰਦਨ।

ਸਕਲ ਪੁਰੀ ਮਹਿ ਸੁਧਿ ਹੁਇ ਆਈ।

ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਸੰਗਤਿ ਉਮਡਾਈ ॥ ੩ ॥

ਆਪਸ ਬਿਖੈ ਭਨੈਂ ਨਰ ਨਾਰੀ।

‘ਆਯੋ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਇਕ ਬਾਰੀ।

ਜਿਹ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮੂ।

ਤਿਨ ਕੇ ਇਹ ਨੰਦਨ ਅਭਿਰਾਮੂ ॥ ੪ ॥

ਜਿਨ ਕੋ ਦਰਸਨ ਪੁਰਵਹਿ ਸ੍ਵਾਰਥ।

ਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕਾਰ ਪਦਾਰਥ।

ਘਰ ਮਹਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਨਵਨਿਧਿ ਆਈ।

ਹੋਹਿ ਕੁਭਾਗੀ ਲੇਨਿ ਨ ਜਾਈ’ ॥ ੫ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਲੇ ਲੇ ਕਰਿ ਉਪਹਾਰ।

ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਚਲੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਨਾਰਿ।

ਆਨਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਦਰਸਨ ਕਰੈਂ।

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਭੇਟਨਿ ਧਰੈਂ ॥ ੬ ॥

ਮੂਰਤਿ ਅਲਪ ਸਲੋਨੀ’ ਦੇਖਿ।

‘ਛੋਟੀ ਤੇ ਸੁੰਦਰ।

ਸੁਭ ਗੁਨ ਮਹਿ ਸਭਿਹੁੰਨਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼’।

‘ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ।

ਕਰਹਿ ਸਰਾਹਨਿ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ।

‘ਇਹ ਗੁਰ ਜੋਧਾ ਬਨਹਿ ਮਹਾਂ ਹੀ ॥ ੭ ॥

ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪਵੰਤ ਮੁਖ ਦਿਪੈ।
 ਕਜੋਂ ਨ ਸ਼੍ਰੇਯ ਹੁਇ ਜੋ ਇਨ ਜਪੈ।
 ਇਕ ਆਵਤਿ ਇਕ ਜਾਤਿ ਸਦਨ ਕੋ।
 ਇਕ ਦੇਖਤਿ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਬਦਨ ਕੋ ॥ ੮ ॥
 ਸੰਧਯਾ ਲੋ ਮੇਲਾ ਬਡ ਹੋਵਾ।
 ਪਾਵਨ ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਕਹੁ ਜੋਵਾ।
 ਦੇਗ ਹੇਤੁ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਆਨੀ।
 ਚਾਵਰ ਚੂਨ ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨੀ ॥ ੯ ॥
 ਜੇਤਿਕ ਖਰਚ ਖਾਨ ਹਿਤ ਜਾਨਾ।
 ਸੁਭ ਵਸਤੁਨ ਕੋ ਗਨ ਤਹਿ ਆਨਾ।
 ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਬਨੇ ਅਹਾਰਾ।
 ਪਾਇਸ ਮਹਿ ਮੇਵਾ ਗਨ ਡਾਰਾ ॥ ੧੦ ॥
 ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਕਰਿ ਥਾਰ ਭਰਜੋ ਹੈ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਅਚਵਨ ਤਬਹਿ ਕਰਜੋ ਹੈ।
 ਮਾਤਨ ਆਦਿ^੧ ਮਨੁਜ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸਭਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥ ੧੧ ॥
 ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
 ਜਾਗੇ ਜਬਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ।
 ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਗੁਰ ਬੈਸੇ।
 ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਪੁਨ ਆਵਹਿ ਤੈਸੇ।
 ॥ ੧੨ ॥
 ਦਿਜ ਸਮੂਹ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਬਿ ਆਏ।
 ਦੇਖਤਿ ਨਮੋ ਕਰਹਿ ਸਿਰ ਨਜਾਏ।
 ਬੈਠੇ ਸਭਿ ਸਮੀਪ ਹਰਖਾਏ।
 ਕਹੈ 'ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਮਰੇ ਪਿਤ ਆਏ ॥ ੧੩ ॥
 ਕਰੇ ਪਰੋਹਤ ਤੀਰਥ ਕੇਰੇ'।
 ਦਿਯੋ ਦਾਨ ਹਮ ਕੋ ਬਹੁਤੇਰੇ।
 ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਰਹੈਂ ਸਦਾਈ।
 ਗੁਰੂ ਬੰਸ ਆਵਹਿ, ਧਨ ਪਾਈਂ ॥ ੧੪ ॥
 ਜਿਸ ਤੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਇ ਹਮ ਰਹੈਂ।
 ਅਪਰਨ ਤੇ ਨਹਿ ਜਾਚਾ ਲਹੈਂ'।
 ਜਗਤ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਪੂਜ ਸਭਿਨਿ ਕੇ।

^੧ਪਾ:-ਸੰਗਤਿ ਆਇ।

^੧ਸਿੱਖ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

^੧ਇਸ ਤੀਰਥ ਤੇ (ਆਪਣੇ) ਪ੍ਰੋਹਤ ਬਣਾਏ।

^੧ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਮੰਗੀਏ (ਫਿਰ)।

ਸਮਸਰ ਕਹੂੰ ਨ ਜਾਨਿਯ ਜਿਨ ਕੇ

॥ ੧੫ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਭੀ ਧੰਨ ਕਹਾਵੈਂ।

ਦਰਸਨ ਕਰਹਿ ਦਰਬ ਕੋ ਪਾਵੈਂ। ’

ਸੁਨਿ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕੇ ਤਬਿ ਮੁਸਕਾਏ।

‘ਕਹਾਂ ਜਾਚਤੇ? ਦੇਹੁ ਬਤਾਏ ॥ ੧੬ ॥

ਜੋ ਤੁਮ ਲੈਬੋ ਹੋਇ ਸੁ ਕਹੀਅਹਿ।

ਨਹਿ ਪਰਵਾਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਲਹੀਅਹਿ।

ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਪੁਰੀ ਸੁ ਬਾਸ ਤੁਮਾਰਾ।

ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਨ ਕੀ ਵਿੱਦਯਾ ਸੁ ਉਦਾਰਾ’

॥ ੧੭ ॥

ਸੁਨਿ ਦਿਜਿ ਵਿੱਦਯਾਵਾਨ ਬਖਾਨੈਂ।

‘ਹਮਹਿ ਦੇਹੁ ਸਰਬੰਸ ਮਹਾਨੈ।

ਦੈਵਜੋਗ’ ਆਗਮਨਿ ਤੁਮਾਰਾ।

‘ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ।

ਯਾਂ ਤੇ ਜਾਚਹਿ ਦਾਨ ਉਦਾਰਾ’ ॥ ੧੮ ॥

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਨੀ ਤਿਮ ਜਾਨੀ।

ਦੇ ਸਰਬੰਸ ਜੁ ਵਸਤੁ ਮਹਾਨੀ।

ਸੁਨਤਿ ਮੋਦ ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਕੇ ਹੋਵਾ।

ਮਹਾਂ ਉਦਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕਹੁ ਜੋਵਾ ॥ ੧੯ ॥

‘ਜੈਸੇ ਉੱਜਲ ਬੰਸ ਉਦਾਰਾ।

ਤੈਸੇ ਸੁਠ ਸਰੂਪ ਅਵਿਤਾਰਾ।

ਜਿਮ ਸਰੂਪ ਤਿਮ ਮਤਿ ਹੈ ਉਚੇ।

ਜੈਸੀ ਮਤਿ ਤਿਮ ਗੁਨ ਬਹੁ ਸੂਚੇ ॥ ੨੦ ॥

ਆਦਿ ਉਦਾਰ ਸੂਰਤਾ’ ਲਹੈਂ।

‘ਉਦਾਰਤਾ ਸੂਰਮਤਾ ਆਦਿ ਗੁਣ।

ਬਾਲਿਕ ਬਯ ਮਹਿ ਇਸ ਬਿਧਿ ਅਹੈਂ। ’

ਤਬਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਗੰਗਾ ਤੀਰ।

ਗਮਨੇ ਸੰਗ ਦਿਜਨ ਕੀ ਭੀਰ ॥ ੨੧ ॥

ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਕੋ ਬੰਸ ਵਤੰਸ’।

‘ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ।

ਦੀਨਿਸਿ ਦਾਨ ਤਬਹਿ ਸਰਬੰਸ’।

‘ਦੇਖੋ ਰਾ: ੧੧, ਅੰ: ੫੭, ਅੰਕ ੯ ਤੇ ੧੮ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਟੂਕਾਂ। ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਨਾਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼੍ਰੇਯਾ ‘ਤੀਰਥ ਨਾਨ ਦਇਆ ਦਮ ਦਾਨ.....’।

ਬਿੱਪ੍ਰਨ ਬਹੁ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪਾਇ।

ਲੇ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੨੨ ॥
 ਉਸਤਤਿ ਕਰੀ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
 ਲੇ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾ।
 ਸਗਰੀ ਪੁਰੀ ਰੁੱਦ੍ਰ ਕੀ ਬੀਚ।
 ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਊਚ ਅਰੁ ਨੀਚ ॥ ੨੩ ॥
 ਜਬਿ ਗੁਰ ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਦੀਨੇ ਦਾਨ।
 ਸੰਗਤਿ ਗਨ ਮਸੰਦ ਸੁਨਿ ਕਾਨ।
 ਵਸਤੁ ਬਟੋਰਨਿ ਕੀਨਿ ਘਨੇਰੀ।
 ਘਨੇ ਬਸਤ੍ਰ ਆਨੇ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥ ੨੪ ॥
 ਦਰਜੀ ਲਜਾਇ ਸਿਵਾਵਨਿ ਕਰੇ।
 ਬਾਹਨ ਮੋਲ ਆਨਿਬੋ ਕਰੇ।
 ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ ਇਮ ਬੀਤੇ ਜਬੈ।
 ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਸੁਧਿ ਪਸਰੀ ਤਬੈ
 ॥ ੨੫ ॥
 ਜੋਨਪੁਰੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।
 ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਦਰਬ ਗਨ ਲਜਾਈ।
 ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਮਸੰਦ।
 ਸਭਿ ਮਹਿ ਮੁਖਿ ਧਰਿ ਆਇ ਅਨੰਦ
 ॥ ੨੬ ॥
 ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ੂਰ ਪਹੁੰਚੇ।
 ਸੁਨਹਿ ਅਨੇਕ ਰਾਗ ਹੁਇ ਊਚੇ।
 ਕਰਿ ਦਰਸਨ ਕੋ ਅਰਪਿ ਅਕੋਰ।
 ਬੰਦਤਿ ਹੈ ਪਗ ਜੁਗ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥ ੨੭ ॥
 ਕਰੀ ਕਾਮਨਾ ਜਾਚਹਿ ਜੋਇ।
 ਪੂਰਤਿ ਭਏ ਪ੍ਰਭੂ ਤਬਿ ਸੋਇ।
 ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਰਹੇ।
 ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਿਰੁਪਾਉ ਸੁ ਲਹੇ ॥ ੨੮ ॥
 ‘ਬਾਲ ਆਰਬਲ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤਿ।
 ਰਚੀ ਬਿਧਾਤੇ ਸਭਿ ਗੁਨ ਪੂਰਤਿ।’
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ।
 ‘ਹੁਇ ਹੈ ਸੋਢਿ ਬੰਸ ਅਵਿਤੰਸਾ’
 ॥ ੨੯ ॥

ਭਯੋ ਦਰਬ ਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਘਨੇਰਾ।
 ਸਕਲ ਕਾਜ ਬਨਵਾਯਹੁ ਫੇਰਾ।
 ਬਹੁਰ ਚਲਨਿ ਕੀ ਕੀਨਸਿ ਤਜਾਰੀ।
 ਦੇ ਸਿਰੁਪਾਉ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੀ ॥ ੩੦ ॥
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਕੋ ਨਰ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਕਹਹਿ 'ਕਰਹੁ ਸਿਖ, ਸ਼ਰਨੀ ਆਏ।'
 ਦੇਖਿ ਭਾਉ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨ ਕੇਰਾ।
 ਪਗ ਪਾਹੁਲ ਦੀਨਸਿ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੩੧ ॥
 ਜਿਨ ਜਿਨ ਪੀਯਸਿ ਭਏ ਨਿਹਾਲ।
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਭਾਉ ਕੋ ਲਖਯੋ ਬਿਸਾਲ।
 ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਅਰਜ ਉਚਾਰੀ।
 'ਚਲਹੁ ਪ੍ਰਭੂ! ਅਬਿ ਪੁਰੀ ਮਝਾਰੀ
 ॥ ੩੨ ॥

ਸਿਵਕਾ ਆਦਿ ਨਯੋ ਸਭਿ ਸਾਜ।
 ਉਪਰ ਚਢਿ ਚਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜ।
 ਭੀਰ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਨਰ ਕੀ ਸੰਗ।
 ਗਮਨੇ ਗੁਰੂ ਨਿਹਾਰਤਿ ਸੰਗ ॥ ੩੩ ॥
 ਸੁਰਸਰਿ ਤੀਰ ਤਰੀ ਅਨੁਵਾਈ।
 ਉਤਰਨਿ ਪਾਰ ਅਰੂਢਿ ਗੁਸਾਈ।
 ਕੇਵਟ ਨਵਕਾ ਪਾਰ ਲੰਘਾਏ।
 ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਬਹੁ, ਸੇ ਹਰਖਾਏ ॥ ੩੪ ॥
 ਜਿਸ ਜਿਸ ਗਰੀਅਨਿ ਜਾਹਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਚਢੀ ਅਟਾਰਨਿ ਦਰਸਹਿ ਨਾਰੀ।
 ਜਿਮ ਘਨ ਮੈਂ ਤੜਿਤਾ^੧ ਚਮਕਾਵੈ।
 ਬਿਸਦ ਸਦਨ ਮਹਿ ਤਥਾ ਸੁਹਾਵੈਂ^੨।
 ॥ ੩੫ ॥

^੧ਬਿਜਲੀ।

^੨ਉੱਜਲ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਿਵੇਂ (ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ) ਸ਼ੋਭ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਧਿਕ ਭੀਰ ਪੁਰਿ ਗਰੀਅਨਿ ਬੀਚ।
 ਬੰਦਤਿ ਦੂਰ ਉਚ ਅਰੁ ਨੀਚ।
 ਨਿਕਟਿ ਹੋਨਿ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈਂ।
 ਨੀਠ ਨੀਠ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਹ ਸਿਧਾਵੈਂ ॥ ੩੬ ॥
 ਮਹਾਂ ਕੁਲਾਹਲ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਹੋਵਾ।
 ਚਢਿ ਕੋਠਨਿ ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਜੋਵਾ।

ਪੁਸ਼ਪਨਿ ਬਰਖਾ ਕਹੁ ਬਹੁ ਡਾਰੈਂ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਗਮਨੰਤਿ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥ ੩੭ ॥

ਕਹੈ ਕਿ 'ਮਹਾਰਾਜ ਸਮ ਲੱਛਨ।

ਬੈਸ ਤਰੁਨ ਹੁਇ ਬਡੇ ਬਿਚੱਛਨ'।

¹ਚਤੁਰ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਓਰ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਖਰੇ ਸਰਬ ਕਰ ਜੋਰਿ

॥ ੩੮ ॥

ਕਿਤਿਕ ਥਾਉਂ ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ'।

¹ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਜਹਿ ਬਿਰਤਾ ਕਰਿ ਦਰਸਨ ਜੋਇੰ।

ਤਿਸ ਛਿਨ ਜਿਨ ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਰਾ।

ਭਯੋ ਸਭਿਨਿ ਆਨੰਦ ਘਨੇਰਾ ॥ ੩੯ ॥

ਜਿਸ ਨਹਿ ਪਿਖੇ ਰਹਯੋ ਪਛੁਤਾਵਤਿ।

‘ਭਾਗ ਮੰਦ, ਹਮ ਲਹੇ ਨ ਆਵਤਿ।’

ਜਾਤਿ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਖੈ ਸੁ ਨਿਹਾਰੈਂ।

ਬਿਰੇ ਦੂਰ ਹੀ ਬੰਦਨ ਧਾਰੈਂ ॥ ੪੦ ॥

ਤੂੰਗ ਅਟਾ ਘਨ ਘਟਾ ਮਿਲੰਤੀ'।

¹ਉੱਚੀਆਂ ਅਟਾਰੀਆਂ ਬਦਲ ਦੀਆਂ ਘਟਾਂ ਨਾਲ
ਛੁਹੰਦੀਆਂ ਹਨ।

¹ਘਰਾਂ ਉਪਰ ਝੰਡੀਆਂ।

ਧੁਜ ਧਾਮਨ ਪਰ' ਗਨ ਫਹਿਰੰਤੀ।

ਮਨੋ ਪੰਖ ਕੋ ਲਾਇ ਚਹੰਤੀ'।

¹ਅਟਾਰੀਆਂ) ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਡਹਿ ਗਗਨ ਕਹੁ ਇਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੰਤੀ

॥ ੪੧ ॥

ਚਿਤ੍ਰਤਿ ਭੀਤ ਬਿਹੰਗ ਅਰੁ ਬਾਗ।

ਅਧਿਕ ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਪੂਜਨ ਲਾਗਿ।

ਬਨਕ ਧਨਦ' ਸਮ ਬੈਠੇ ਬ੍ਰਿੰਦ।

¹ਕੁਬੇਰ।

ਕਰਤਿ ਬਨਜ ਕੋ ਸੁਖੀ ਬਿਲੰਦ ॥ ੪੨ ॥

ਪਿਖਿ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਹੈ ਸਭਿ ਠਾਂਢੇ।

ਹਾਥਨਿ ਜੋਰਿ ਨਮਹਿ ਮੁਦ ਬਾਢੇ।

ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਦੇਖਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਚਲੇ।

ਸਭਿ ਭਾਖਤਿ 'ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਮੁਖ ਭਲੇ'

॥ ੪੩ ॥

ਕਹੈ ਕਹਾਂ ਲੋ ਪੁਰਿ ਕੀ ਕਥਾ।

ਉਤਸਵ ਭਯੋ ਕੁਲਾਹਲ ਜਥਾ।

ਘਰ ਘਰ ਦਰ ਦਰ ਗੁਰ ਕੀ ਕੀਰਤਿ।
 ਕਾਂਸੀ ਬਿਖੈ ਮਹਾਂ ਬਿਸਤੀਰਤਿ ॥ ੪੪ ॥
 ਅੰਤਰ ਪੁਰੀ ਉਤਾਰਨਿ ਕਰੇ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਸੁਪਤੇ ਸੁਖ ਧਰੇ।
 ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
 ਸਾਜੇ ਵਾਹਿਨ ਰੁਚਿਰ ਸੁਹਾਈ ॥ ੪੫ ॥
 ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਂਸੀ ਪੁਰੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼
 ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰ ਚੱਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੪ ॥

੪੫. [ਅਯੁੱਧਯਾ ਹੋਕੇ ਲਖਨੌਰ ਪੁੱਜੇ]

[੪੪](#)<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>[੪੬](#)**ਦੋਹਰਾ:**

ਸਗਰੀ ਨਿਸ ਮਹਿ ਸਿਖ ਮਿਲੈਂ,
ਸ਼ਬਦ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਗਾਇੰ।
ਤਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬ ਤੇ,
ਸਤਿਗੁਰ ਭਲੇ ਰਿਝਾਇੰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪ੍ਰਾਤਿ ਭਈ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨੇ।
ਸਿੱਖਯਨਿ ਚਰਨ ਪਖਾਰਨਿ ਠਾਨੇ।
ਚਰਨੋਦਕ ਲੈ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮੂ।
ਪਾਨ ਕਰਜੇ ਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਮੂ ॥ ੨ ॥
ਸਭਿ ਥਲ ਮਹਿ ਛਿਰਕਾਵਨਿ ਕਰਜੇ।
ਸਹਤ ਕੁਟੰਬ ਸਿੱਖ ਗਨ ਤਰਜੇ।
ਵਾਹਿਨ ਹੋਇ ਤਜਾਰ ਢਿਗ ਆਏ।
ਦਾਸਨਿ ਗਨ ਕੇ ਬਹੁ ਹਰਖਾਏ ॥ ੩ ॥
ਦੈ ਧੀਰਜ ਸਭਿਹਿਨਿ ਇਕਸਾਰ।
ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਤਿ ਭਏ ਅਸਵਾਰ।
ਨਿਕਸੇ ਕਾਂਸੀ ਪੁਰਿ ਕੇ ਛੋਰਾ।
ਗਮਨੇ ਕਰਿ ਮੁਖ ਪਸ਼ਚਮਿ ਓਰਾ ॥ ੪ ॥
ਆਦਰ ਹੇਤੁ ਪੁਚਾਵਨਿ ਆਏ।
ਖਰੇ ਕਰੇ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਭਿ ਕੇ ਹਟਕਿ ਅਗਾਰੀ ਚਾਲੇ।
ਸਜੰਦਨ ਮਾਤਨਿ ਆਵਤਿ ਨਾਲੇ ॥ ੫ ॥
ਅਪਰ ਬਿਹੀਰ ਸਕਲ ਚਲਿ ਆਵਾ।
ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਸਮੂਹ ਬਨਾਵਾ।
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਮਾਰਗ ਮਹਿ ਚਲੇ।
ਕਰਤਿ ਅਨੇਕ ਬਿਲਾਸਨਿ ਭਲੇ ॥ ੬ ॥
ਡੇਰਾ ਟਿਕਹਿ ਭਾਨੁ ਕੇ ਢਰੇ।
ਗੁਰ ਆਗਵਨ ਜਿ ਸੁਨਿਬੋ ਕਰੇਂ।
ਜਨੁ ਸਿੱਖਯਨਿ ਕੇ ਨਵਨਿਧਿ ਪਾਵੈ।
ਆਨੰਦ ਧਾਰਿ ਧਾਇ ਢਿਗ ਆਵੈਂ ॥ ੭ ॥

‘ਔਚਕ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਹਮ ਪਾਵਤਿ।

ਜਿਨ ਹਿਤ ਕੋਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿਧਾਵਤਿ।

ਮਰੁ ਥਲ ਮਹਿ’ ਜਿਮ ਪਾਵਤਿ ਮੇਵਾ।

‘ਮਾਰੂ ਥਲਾਂ ਵਿਖੇ।

ਤਿਮ ਇਤ ਦੇਸ ਦਰਸ ਗੁਰਦੇਵਾ’ ॥ ੮ ॥

ਲੈ ਲੈ ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨਿ ਮਿਲੈਂ।

ਇਕ ਦੁਇ ਮਜਲ ਕਿਤਿਕ ਸੰਗ ਚਲੈਂ।

ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿਨਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਠਾਨਹਿ।

ਅੰਨ ਦੁਗਧ ਦਧਿ ਘ੍ਰਿਤ ਕੋ ਆਨਹਿ

॥ ੯ ॥

ਇਮ ਹੀ ਸਗਰੇ ਮਾਰਗ ਆਏ।

ਪੁਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਜਨ ਸਮੁਦਾਏ।

ਰਾਮਚੰਦ ਕੀ ਨਗਰੀ ਔਧ’।

‘ਅਯੁੱਧਯਾ।

ਬਸੇ ਜਹਾਂ ਬਹੁ ਬੀਤੀ ਔਧ’ ॥ ੧੦ ॥

‘ਆਯੂ।

ਪਾਵਨਤਾ ਕੀ ਔਧ’ ਮਨੋ ਹੈ।

‘ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਦੀ ਓੜਕ।

ਨਰ ਨਾਰਨਿ ਕੋ ਬਾਸ ਘਨੋ ਹੈ।

ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ।

ਸੁਧਿ ਕੋ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿੱਖ ਅਸ਼ੇਸ਼ੇ

॥ ੧੧ ॥

ਧਾਇ ਧਾਇ ਸਭਿ ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਹੈਂ।

ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਦੇ ਭੇਟ ਭਲੇ ਹੈਂ।

ਜੇ ਅਨਜਾਨ ਸੁ ਬੂਝਹਿ ਆਪੀ।

‘ਇਹ ਕੋ ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤਾਪੀ?’

॥ ੧੨ ॥

ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਦਿਪਹਿ ਉਦਾਰਾ।

ਲਖੀਅਤਿ ਕਿਸੁ ਦੇਵ ਅਵਤਾਰਾ’।

‘ਕਿਸੇ ਦੇਵ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਜਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਤੇ ਨਰ ਗਨ ਠਾਨਿ ਅਦਾਇਬ।

ਬੰਦਹਿ ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਨ ਸਾਹਿਬ’

‘ਦਾਸ ਸੁਆਮੀ (ਜਾਣਕੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਤੇ ਬੰਦਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

॥ ੧੩ ॥

ਜੇ ਸਿਖ ਜਾਨਹਿ ਤਿਨਹਿ ਸੁਨਾਵਹਿ।

‘ਇਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁਹਾਵਹਿ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਕੀ ਬੰਸ।

ਇਹ ਬਿਧਿ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਅਵਿਤੰਸ ॥ ੧੪ ॥

ਹਰਿ ਗੁਵਿੰਦ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਨੰਦਨ।
ਜਿਨਹੁ ਤੁਰਕ ਗਨ ਕੀਨਿ ਨਿਕੰਦਨ।
ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਜਿਨਿ ਪਗ ਪੂਜਹਿ ਬਹੁ ਜਗ ਸਾਦਰ

॥ ੧੫ ॥

ਸੋ ਪੂਰਬ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਜਾਏ।
ਅਬਿ ਨਿਜ ਦੇਸ ਪੰਜਾਬ ਸਿਧਾਰੈਂ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨਰ ਗਨਿ ਆਨੰਦ ਧਾਰੈਂ

॥ ੧੬ ॥

ਕੋ ਕਰ ਜੋਰਿਤ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਹਿ।
ਕੋ ਧਰਿ ਚੌਪ ਅਕੋਰ ਚਢਾਵਹਿ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੋ ਦੇਖਤਿ ਭਲੇ।
ਪੁਰਿ ਬਜ਼ਾਰ ਗਰੀਅਨਿ ਮਹਿ ਚਲੇ

॥ ੧੭ ॥

ਵਹਿਰ ਕਰਜੋ ਡੇਰਾ ਸੁਭ ਥਾਨ।
ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਗਵਾਨ।
ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਪੀਠ ਪਰ ਬੈਠੇ।
ਤਹਿ ਕੇ ਸਿਖ ਗਨ ਹੋਇ ਇਕੈਠੇ

॥ ੧੮ ॥

ਸਭਿ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਚਾਵਰ ਚੂਨ ਘ੍ਰਿਤਾਦਿਕ ਲਯਾਏ।
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਕਰਿ ਬਹੁਤ ਬਟੋਰਾ।
ਬੰਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕਰ ਜੋਰਾ ॥ ੧੯ ॥

ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਕੀਨਾ।
ਸੁਨਿ 'ਅਨੰਦ' ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹਿ ਦੀਨਾ।
ਬੈਠੇ ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਗੁਰ ਤੀਰ।
ਭਈ ਆਨਿ ਕਰਿ ਦੀਰਘ ਭੀਰ ॥ ੨੦ ॥
ਹਰਖਤਿ ਸਭਿ ਦਰਸਨ ਕਹੁ ਕਰੈਂ।

ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਭੇਟਨਿ ਕੋ ਧਰੈਂ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਬੰਦਰ ਗਨ ਆਏ।
ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਕਸਾਏ ॥ ੨੧ ॥

'ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਦੀ ਪੁੱਛ।

ਨਿਕਟਿ ਹੇਰਿਬੇ ਹੇਤੁ ਤਮਾਸਾ।
 ਚਨੇ ਗਿਰਾਵਤਿ ਭੇ ਤਿਨ ਪਾਸਾ।
 ਖੈਬੇ ਹੇਤੁ ਧਾਇ ਮਿਲਿ ਗਏ।
 ਕੋ ਆਪਸ ਮਹਿ ਲਰਤੇ ਭਏ ॥ ੨੨ ॥
 ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁੜ ਕੋ ਮੰਗਵਾਇ।
 ਪਿਖਿਨਿ ਲਰਾਈ ਦਿਯੋ ਧਰਾਇ।
 ਤਬਿ ਕਪਿ ਕੂਦਿ ਪਰੇ ਬਲਵੰਤੇ।
 ਇਕ ਕਾਟਤਿ ਇਕ ਭਾਜ ਚਲੰਤੇ

॥ ੨੩ ॥

ਇਕ ਚੀਂਕਤ ਬਡ ਸ਼ਬਦ ਉਠਾਵੈਂ।
 ਇਕ ਲਰ ਪਰੇ, ਛੀਨਿ ਇਕ ਖਾਵੈਂ।
 ਦੰਦ ਨਖਨ ਕੇ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਹਾਰਾ।
 ਨਿਕਸਯੋ ਸ਼੍ਰੋਣਿਤ ਕਿਸ ਤਨ ਫਾਰਾ

॥ ੨੪ ॥

ਬਦਨ ਨਿਤੰਬ ਲਾਲ ਜਿਨ ਰੰਗ।
 ਕ੍ਰੁਧਿਤ ਆਪਸ ਮਹਿ ਕਰਿ ਜੰਗ।
 ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਕਸਾਵੈਂ।
 ਮਾਤੁਲ ਸੰਗ ਕਹੈਂ ਦਿਖਰਾਵੈ ॥ ੨੫ ॥
 ਦ੍ਰੈ ਘਟਕਾ ਲਗਿ ਪਰਚੇ ਰਹੇ।
 ਇਤ ਉਤ ਬਿਚਰਤਿ ਪੁਨ ਬਿਰ ਬਹੇ।
 ਜਥਾ ਜੋਗ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਸਾਥ।
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਿ ਬੋਲੇ ਗੁਰਨਾਥ ॥ ੨੬ ॥
 ਸੰਧਯਾ ਭਈ ਸੁ ਭੋਜਨ ਭਯੋ।
 ਸੂਪਕਾਰ ਭਰਿ ਥਾਰਹਿ ਲਯੋ।
 ਆਨਿ ਅਚਾਵਨ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
 ਭਈ ਜਾਮਨੀ ਗੁਰ ਸੁਪਤਾਏ ॥ ੨੭ ॥
 ਪਹਿਰੂਦਾਰ ਖਰੇ ਹੁਇ ਰਹੇ।
 ਸਗਰੀ ਵਸਤੁ ਸੁਚੇਤੀ ਲਹੇ।
 ਪੁਨਹਿ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕੋ ਜਾਗਿ ਸ਼ਨਾਨੇ।
 ਕਰਿ ਤਯਾਰੀ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਸਥਾਨੇ ॥ ੨੮ ॥
 ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਮਗ ਕੋ ਉਲੰਘਤੇ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਸੁਖ ਸਹਿਤ ਚਲੰਤੇ।

ਹਰੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜਹਾਂ।
 ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਹਾਂ ॥ ੨੯ ॥
 ਮਯਾਪੁਰੀ^੧ ਕੋ ਮਹਾਂ ਮਹਾਤਮ।

^੧ਮਯਾ ਪੁਰ, ਪੁਰਾਣੀ ਇਕ ਨਗਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖੰਡਰਾਤ ਹਰਦਵਾਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਕਨਖਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕੀ ਮਯਾ ਪੁਰੀ ਸਦਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਕੋਈ ਕੋਈ ਭੀਮਗੋਡੇ ਦੇ ਉਤਰ ਨੂੰ ਬੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਤੇ ਸੁਧ ਆਤਮ।
 ਉਤਰਯੋ ਸਿਵਰ ਗੁਰੂ ਕੋ ਆਇ।
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਿਖ ਜੇ ਉਰ ਹਰਖਾਇ
 ॥ ੩੦ ॥

ਦਰਸਨ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ।
 ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰਿ ਦਰਬ ਚਢਾਯੋ।
 ਅਪਰ ਸੇਵ ਕੋ ਕਰੀ ਸੰਭਾਰਨਿ।
 ਅਪਰ ਲੋਕ ਬਹੁ ਕਰਤਿ ਨਿਹਾਰਨਿ
 ॥ ੩੧ ॥

ਨਿਸਾ ਕੀਨਿ ਬਿਸਰਾਮ ਗੁਸਾਈਂ।
 ਪ੍ਰਾਤਿ ਉਠੇ ਕਰਿ ਸੋਚਿ ਸਬਾਈ^੧।
 ਸੁਰਸਰਿ ਪਾਵਨ ਜਲ ਮਹਿ ਮੱਜੈਂ।
 ਜਿਸ ਪਰਸੇ ਸਭਿ ਕੇ ਅਘ ਭੱਜੈਂ ॥ ੩੨ ॥

^੧ਸਾਰੀ।

ਕਹਿ ਮਹਿਮਾ ਤਬਿ ਲੋ, ਦਿਜ ਆਏ।
 ਜਾਚਤਿ ਭਏ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਨਿਕਸਿ ਗੁਰੂ ਜਬਿ ਬਾਹਰਿ ਬੈਸੇ।
 ਦੀਨਸਿ ਧਨ ਲੇ ਆਨੰਦ ਜੈਸੇ ॥ ੩੩ ॥
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿਨ ਕਿਤਿਕ ਬਿਤਾਏ।
 ਕਰਯੋ ਕੂਚ ਪੁਨ ਪੰਥ ਸਿਧਾਏ।
 ਦੋਇ ਮਜਲ ਕਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਤਹਾਂ।

ਸੂਰਜਸੁਤਾ^੧ ਪ੍ਰਵਾਹਤਿ ਜਹਾਂ ॥ ੩੪ ॥
 ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਤਰਨੀ^੧ ਚਢਿ ਚਾਲੇ।
 ਸ਼ਜਾਮਲ ਜਲ ਅਵਿਲੋਕਿ ਬਿਸਾਲੇ।
 ਜਬਿ ਉਰਾਰ ਉਤਰੇ ਗੁਰ ਆਇ।
 ਸੰਗੀ ਪਹੁੰਚੇ ਤਬਿ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੩੫ ॥

^੧ਜਮਨਾ।

^੧ਬੇੜੀ।

ਹੁਇ ਅਸਵਾਰ ਚਲਨਿ ਜਬਿ ਲਾਗੇ।

ਪੰਥ ਬਹੀਰ ਪਯਾਨੋ ਆਗੇ।

¹ਵਹੀਰ ਅੱਗੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਗਿਆ।

ਤਬਹਿ ਪਿਤਾ ਕੇ ਆਇ ਸੰਦੇਸੇ।

ਭੇਜੇ ਜਬਿ ਦਿੱਲੀ ਸੁ ਪ੍ਰਵੇਸੇ ॥ ੩੬ ॥

‘ਤੁਮ ਕੋ ਆਵਤਿ ਲਗੀ ਅਵਾਰੀ।

ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਖਤ ਕਿਤਿਕ ਅਗਾਰੀ।

¹ਕਿਤਨਾ ਅੱਗੇ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹੇ।

ਹਮ ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਸਿਰ ਹੋਇ।

ਤਜਹਿ ਸ਼ਰੀਰ ਲਖਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ

॥ ੩੭ ॥

ਨਹੀਂ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ।

ਏਕ ਗ੍ਰਾਮ ਲਖਨੌਰ ਸਥਾਨਾ।

ਤਹਿ ਮਸੰਦ ਜੇਠਾ ਇਕ ਬਾਸਹਿ।

ਤਿਸ ਅਵਾਸ ਮਹਿ ਕਰਹੁ ਨਿਵਾਸਹਿ

॥ ੩੮ ॥

ਪੁਨ ਸੁਧਿ ਪਠਹਿ ਤੁਮਾਰੇ ਪਾਸ।

ਤਬਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕਰਹੁ ਨਿਵਾਸ।

ਤਾਵਤਿ ਬਸਹੁ ਗ੍ਰਾਮ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।

ਆਗੇ ਗਮਨ ਕਰਹੁ ਕਿਮ ਨਾਂਹੀ’

॥ ੩੯ ॥

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਮਨ ਬਿਸਮਾਈ।

ਗੁਜਰੀ ਦ੍ਰਿਗ ਆਂਸੂ ਢਰਿ ਆਈ।

ਸੰਕਟ ਬਡੋ ਪਾਇ ਭਰਿ ਸ੍ਵਾਸਾ।

ਬਿਨਸਯੋ ਤੂਰਨ ਹੁਤੋ ਹੁਲਾਸਾ ॥ ੪੦ ॥

ਪੁਨ ਬੂਝਯੋ ਸਿਖ ‘ਕਿਮ ਇਹ ਹੋਵਾ?’

ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਮਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਜੋਵਾ?’

ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾਵਹੁ ਹਮੈ।

ਦਰਸਨਿ ਕਰਿ ਤਜਾਗੇ ਕਿਹ ਸਮੈ?’

॥ ੪੧ ॥

ਜੁਗ ਮਾਤਾ ਸੁਤ ਢਿਗ ਹੁਇ ਤੀਨੋ।

ਸਿਖ ਨੇ ਛੋਰਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿ ਦੀਨੋ।

¹ਖੁਹਲਕੇ। ਸਾਰਾ। ਮੁੱਢੋਂ।

ਜਿਮ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਿੱਪ੍ਰ ਗਨ ਆਏ।

ਅਹਿਦੀ ਜਿਮ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਪਠਾਏ ॥ ੪੨ ॥

‘ਸੈਫਾਬਾਦ ਚੁਮਾਸਾ ਬਾਸੇ।

ਖੋਜਤਿ ਫੌਜ ਫਿਰੀ ਚਹੁ ਪਾਸੇ।
 ਆਪ ਆਗਰੇ ਕੋ ਪੁਨ ਗਏ।
 ਤੁਰਕਨਿ ਕੇ ਬਸਿ ਤਿਹ ਠਾਂ ਭਏ ॥ ੪੩ ॥
 ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਬਡ ਚਮੁੰ ਚਢਾਈ।
 ਅਧਿਕ ਸੁਚੇਤੀ ਕਰਿ ਲੇ ਆਈ।
 ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਝ ਸੰਗ ਬਖਾਨਾ।
 ਮਗ ਮਹਿ ਮਿਲਹੁ ਜਾਇ ਕਿਸ ਥਾਨਾ
 ॥ ੪੪ ॥
 ਨਹੀਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਿਖਿਬੇ ਭਈ।
 ਬਾਕਨਿ ਸਾਥ ਖਬਰ ਪਠਿ ਦਈ। ’
 ਸਾਸੂ ਨੁਖਾ ਚਿੰਤ ਬਸਿ ਭਾਰੀ।
 ‘ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਗਤਿ ਨਜ਼ਾਰੀ’
 ॥ ੪੫ ॥
 ਠਟਕ ਰਹੀ ਨਹਿ ਚਲਿਬੇ ਚਾਹਾ।
 ਮਨ ਬੁਡਯੋ ਬਡ ਕਸ਼ਟ ਪ੍ਰਵਾਹਾ।
 ਪੁਨ ਸਿਖ ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਈ।
 ‘ਇਮ ਤੁਮ ਕੋ ਅਬਿ ਨਹਿ ਬਨਿ ਆਈ
 ॥ ੪੬ ॥
 ਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਕਾਰਨ ਕੀਨਿ।
 ਤੁਮ ਕੋ ਹੁਕਮ ਜਥਾ ਬਿਧਿ ਦੀਨ।
 ਕਰਹੁ ਉਤਾਇਲ ਬਿਲਮ ਨ ਲਾਵਹੁ।
 ਪਹੁੰਚਹੁ ਤਿਸੀ ਗ੍ਰਾਮ ਬਿਰਤਾਵਹੁ
 ॥ ੪੭ ॥
 ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਪ੍ਰਿਤਪਾਰਹੁ।
 ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਨਿਤ ਇਨਹਿ ਨਿਹਾਰਹੁ। ’
 ਬਹੁਤ ਬਾਰਿ ਤਾਗੀਦ ਬਖਾਨੀ।
 ਕਰਹਿ ਨ ਚਿੰਤਾ ਸ਼ੋਕ ਮਹਾਨੀ ॥ ੪੮ ॥
 ਸੋ ਸਿਖ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗ ਪਯਾਨੇ।
 ਪੰਥ ਉਲੰਘਿ ਪਹੁੰਚਿ ਤਿਸ ਥਾਨੇ।
 ਤਿਸ ਮਸੰਦ ਘਰ ਉਤਰੇ ਜਾਈ।
 ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਪਠਾਈ
 ॥ ੪੯ ॥

ਵਾਹਨ ਆਦਿ ਸਕਲ ਲੇ ਨਾਲ।

ਗਮਨਯੋ ਗੁਰ ਮਾਤੁਲ ਜੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਸਾਸੁ ਨੁਖਾ^੧ ਦੋਨਹੁ ਤਬਿ ਰਹੀ।

^੧ਭਾਵ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਜੀ।

ਸੁਤ ਜੁਤਿ, ਜਿਮ ਜਾਨਹਿ ਕੋ ਨਹੀਂ^੧।

^੧ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜਾਣੇ ਨਾ।

॥ ੫੦ ॥

ਪਗ ਬੰਦਨ ਜੇਠਾ ਕਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ।

ਸੇਵਤਿ ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਘਰ ਨੀਤ।

ਨਹਿ ਕੋ ਜਾਨਿ ਸਕਯੋ ਇਤ ਦੇਸ਼।

ਮਿਲਿ ਬਾਲਨਿ ਮਹਿ ਖਿਲਤਿ ਹਮੇਸ਼

॥ ੫੧ ॥

ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ ਬਿਸਾਲਹਿ।

ਸ਼ਤ੍ਰੂਨ ਘਨੇ ਘਰਨਿ ਜੋ ਘਾਲਹਿ^੧।

^੧ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਗੇ।

ਔਰ ਕਥਾ ਬਸਿਬੇ ਲਖਨੌਰ।

ਕਹੌਂ ਫੇਰ ਜਹਿ ਅਵਸਰ ਠੌਰ^੧ ॥ ੫੨ ॥

^੧ਜਿਥੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਥਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਬਿ ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਕਥਾ।

ਸੁਨਹੁ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਬਰਨੌਂ ਜਥਾ।

ਸੈਨ ਸਮੇਤ ਜਬਹਿ ਚਲਿ ਆਏ।

ਦੇਖਨਿ ਹੇਤੁ ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਮਡਾਏ ॥ ੫੩ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਲਖਨੌਰ ਆਗਮਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ

ਪੰਚ ਚਤੁਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੫ ॥

੪੬. [ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ]

੪੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੭

ਦੋਹਰਾ:

ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਤਿਸ ਘਰ ਬਿਖੇ, ਰਹੈ ਦੇਵ
ਜਿਸ ਮਾਂਹਿ।

ਜੋ ਹਠ ਕਰਿ ਨਰ ਤਹਿ ਬਸਹਿ, ਮਾਰਤਿ 'ਡਰਾ ਕੇ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। (ਅ) ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਯਾ ਡਰਾਉਂਦਾ ਸੀ।
ਹੈ ਤਰਸਾਹਿ' ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸਗਰੇ ਨਗਰ ਬਿਖੈ ਇਹ ਰੋਰਾ।

‘ਨਹਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੁਇ ਕੋ ਨਰ ਪੌਰਾ’। 'ਉਸ ਹਵੇਲੀ ਦੇ) ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿਚ।

ਤ੍ਰਾਸਤਿ ਸਕਲ ਰਹੈਂ ਨਰ ਬਾਹਰ।

ਦਿਨ ਮਹਿ ਭੀ ਨ ਨਿਕਟਿ ਹੁਇ ਜਾਹਰ’

॥ ੨ ॥

ਬੀਚ ਜਾਮਨੀ ਬਸਿ ਹੈ ਕੌਨ।

ਐਸੇ ਹੁਤੇ ਭਯਾਨਕ ਭੌਨ।

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੀ ਆਇਸੁ ਕਰੇ।

ਤਿਸ ਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਉਤਰੇ ॥ ੩ ॥

ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਿਠਾਏ।

ਸੰਗ ਜਿ ਦਾਸ ਵਹਿਰ ਉਤਰਾਏ।

‘ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਪੀਰ ਕਹਾਵੈ।

ਅਬਿ ਮਾਰਸਿ’ ਇਸ ਛੁਟ ਨਹਿ ਜਾਵੈ 'ਦੇਵ) ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।

॥ ੪ ॥

ਕੈ ਧਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਦੀਨ ਮਹਿ ਆਵੈ।

ਤੁਰਕ ਸਕਲ ਮਾਨੁਖ ਹੁਇ ਜਾਵੈਂ।

ਬਿਨਾ ਜਤਨ ਤੇ ਇਹ ਬਿਧਿ ਹੋਈ।

ਕੈ ਮਰਿ ਜਾਹਿ ਡਰਹਿ ਸਭਿ ਕੋਈ’

॥ ੫ ॥

ਨੌਰੰਗ ਸਾਥ ਕਹੈ ਉਮਰਾਵ।

‘ਰਾਵਰ ਨੇ ਕਿਯ ਭਲੇ ਉਪਾਵ।

ਬਿਨ ਮਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਮਰਿ ਜੈ ਹੈ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਡਰ ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਬਨੇ ਹੈ ॥ ੬ ॥

ਜਬਿ ਇਹ ਦੀਨ ਬਿਖੈ ਹੁਇ ਜਾਇ।

ਸਭਿ ਕੀ ਅਟਕ ਚੁਕਹਿ ਇਕ ਭਾਇ'। '	'ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਇਕੋ ਵੇਰ।
ਇਹ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵੈ।	
ਇਮ ਪੀਛੈ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਭਾਵੈ' ॥ ੭ ॥	'ਭਾਵ, ਚਾਹਕੇ ਤੁਰਕ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।
ਮੂਰਖ ਮਿਲਹਿ ਪਰਸਪਰ ਕਹੈਂ।	
ਗੁਰ ਕਯਾ ਕਰਹਿ, ਦੁਸ਼ਟ ਨਹਿ ਲਹੈਂ'।	'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਦੁਸ਼ਟ (ਉਮਰਾਵ ਏਹ) ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ.....।
ਅਪਨੀ ਦਈ ਵਸਤੁ ਕੋ ਲੇਹਿ'।	'ਕਿ ਆਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਵਸਤੂ (ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਵਾਪਸ) ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।
ਕਰਿ ਕੈ ਕੂਰੇ ਤੁਰਕ ਅਛੇਹ' ॥ ੮ ॥	'ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।
ਚੌਕੀਦਾਰ ਖਰੇ ਚਹੁ ਪਾਸੇ।	
ਅੰਤਰ ਤਿਸ ਘਰ ਕੇ ਗੁਰ ਬਾਸੇ।	
ਮਿਟਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿਮਰ ਜਬਿ ਛਾਯੋ।	
ਦੇਹਿ ਭਯਾਨਕ ਪ੍ਰੇਤ ਸੁ ਆਯੋ ॥ ੯ ॥	
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪਦ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।	
ਭਯੋ ਦੀਨ ਮੁਖ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ।	
‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ! ਬਾਸ ਤੁਮਾਰੋ ਭਯੋ।	
ਧੰਨ ਅਹੋ ਮੈਂ ਦਰਸਨ ਦਯੋ ॥ ੧੦ ॥	
ਕਰਹੁ ਮੋਹਿ ਪਰ ਹੁਕਮ ਬਡੇਰਾ।	
ਜਾਨਹੁ ਆਪ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਚੇਰਾ।	
ਜਲ ਸਪਰਸ਼ਿਬੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਂਹੀ'।	'ਜਲ ਛੁਹਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਜਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁਹਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਛੁਹਦੇ ਹਨ।
ਜੇ ਅਹਾਰ ਲਯਾਵਹੁ ਤੁਮ ਪਾਹੀ ॥ ੧੧ ॥	
ਮੋਹਿ ਹਾਥ ਕੇ ਅਚਹੁ ਕਿ ਨਹਿ ਲਿਹੁ।	
ਅਪਰ ਸੇਵ ਮੈਂ ਕਰਹੁ ਜੁ ਕਹਿ ਦਿਹੁ।	
ਇਹਾਂ ਜਿ ਦੋਖੀ ਦੁਸ਼ਟ ਤੁਮਾਰੇ।	
ਕਹੋ ਜਿਸਹਿ ਦੇਵਹੁ ਤਿਸ ਮਾਰੇ ॥ ੧੨ ॥	
ਗਹੌਂ ਨਗਰ ਤੇ ਦੂਰ ਬਗਾਵਹੁ।	
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤਹਾਂ ਪੁਚਾਵਹੁ।	
ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਦਿ ਤਿਨ ਕੇ ਕਰਿ ਨਾਸ਼।	
ਕਰੌਂ ਉਪਾਰਨਿ ਜਰੈਂ ਅਵਾਸ' ॥ ੧੩ ॥	'ਘਰ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ।
ਰਾਵਰ ਕੀ ਆਇਸੁ ਅਨੁਸਾਰੀ।	
ਮੈਂ ਕਰਿ ਸਕੌਂ ਸਕਲ ਹੀ ਕਾਰੀ'। '	'ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੰਮ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹਯੋ।
 ‘ਹਮ ਨੇ ਦ੍ਰੈਸੀ ਕੋ ਨਹਿ ਲਹਯੋ ॥ ੧੪ ॥
 ਨਹਿ ਕਿਸਹੂੰ ਸੰਘਾਰਨਿ ਬਨੈ।
 ਸਰਬ ਜੀਵ ਨਿਜ ਭਾਗਨਿ ਸਨੈ।

‘ਭਾਗਾਂ ਸਣੇ ਹਨ ਭਾਵ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਭਾਗ ਲੈਣੇ ਹਨ ਸਭ ਨੇ।

ਦੈਵ ਦੇਤਿ^੧ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਭਿ ਕਾਹੂ^੨।
 ਇਹ ਨਹਿ ਦੋਸ਼ ਅਪਰ ਕਿਸ ਮਾਂਹੂ^੩।
 ॥ ੧੫ ॥

‘ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ‘ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ।

‘ਇਹ (ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਤੇ ਸਾਈਂ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਪੰਡਿਤ, ਮੂਢ, ਰਾਵ, ਅਰੁ ਰੰਕਾ।
 ਸਭਿ ਕੇ ਸੀਸ ਕਾਲ ਕੋ ਡੰਕਾ।
 ਕਰਮ ਸੁਭਾ ਸੁਭ ਜੇ ਕਰਿਯੰਤ।
 ਗਮਨਹਿ ਸੰਗ ਹੋਤਿ ਜਬਿ ਅੰਤ ॥ ੧੬ ॥
 ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਏਕ ਕਰਤਾਰਾ।
 ਤਿਸ ਆਗੇ ਕਯਾ ਜੀਵ ਬਿਚਾਰਾ।
 ਮਾਰਹਿ ਰਾਖਹਿ ਸਭਿ ਕੋ ਸੋਇ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਰਹੀਐ ਤੂਸਨਿ ਹੋਈ ॥ ੧੭ ॥
 ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਤ ਬਿਚਾਰਤਿ ਭਯੋ।
 -ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਸੋ ਮਮ ਢਿਗ ਬਿਯੋ।
 ਸੇਵਾ ਕਰਹੁ ਇਨਹੁ ਕੀ ਕੋਈ।
 ਮੋਹਿ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥਤਾ^੧ ਤਬਿ ਹੋਇ- ॥ ੧੮ ॥

‘ਸਫਲਤਾ।

ਅੰਤਰ ਧਯਾਨ ਭਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਗਮਨਯੋ ਜਹਾਂ ਬਜਾਰ ਬਿਸਾਲਾ।
 ਖੋਜਤਿ ਫਿਰਤਿ ਬਿਚਾਰਤਿ ਸੋਇ।
 -ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਤ^੨ ਲੇਵੋਂ ਵਧੁ ਕੋਇ ॥ ੧੯ ॥

‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਈ।

ਜੋ ਮੁਝ ਕਰ ਤੇ ਭੱਛਨ ਕਰਹਿ।
 ਜਿਸ ਮਹਿ ਦੂਸ਼ਨ ਕੋ ਨਹਿ ਧਰਹਿ।
 ਪਾਕਯੋ ਅੰਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
 ਮਮ ਕਰਤੇ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਅਹਾਰਾ
 ॥ ੨੦ ॥

ਨਾਂਹਿ ਤ ਬਨੀ ਪਰੀ ਜੁ ਮਿਠਾਈ।

ਬਿਬਿਧਿ ਭਾਂਤਿ ਹਾਟਨ ਹਲਵਾਈ।
ਲੇ ਪਹੁੰਚਾਵਤਿ ਅਚਹਿ ਸੁਖਾਰੇ।
ਨਿਜ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੋ ਪਰ ਧਾਰੇ ॥ ੨੧ ॥

ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਕਯਾ ਲੇਵੋਂ ਐਸੇ।
ਅਚਵਹਿ ਗੁਰੂ ਚਹੈ ਚਿਤ ਜੈਸੇ^੧ -।

^੧ਜੈਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਿਤੋਂ ਚਾਹ ਕੇ ਛਕਣ।

ਸਕਲ ਬਜਾਰ ਖੋਜਿਬੋ ਕਰਜੋ।
ਏਕ ਦੁਕਾਨ ਆਨਿ ਕੈ ਬਿਰਜੋ ॥ ੨੨ ॥
ਮੇਵਾ ਹੁਤੋ ਵਲਾਯਤ ਕੇਰਾ।

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਮਾਧੁਰ ਫਲ ਹੇਰਾ।

ਸੇਵ ਸੰਧੂਰੀ^੧ ਅਰੁ ਜ਼ਰਦਾਲੂ।

^੧ਸੰਧੂਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਸੇਵ।

ਨਸ਼ਪਾਤੀ ਪਿਸਤਾ ਰਸ ਆਲੂ^੧ ॥ ੨੩ ॥

^੧ਰਸਾਲ = ਅੰਬ (ਅ) ਰਸ ਦਾਰ ਆਲੂ। ਭਾਵ ਆਲੂ
ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲੂਚੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਗਤਰੇ, ਦਾਰਮ^੧ ਸੁਭ ਦਾਨੇ।

^੧ਅਨਾਰ।

ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿਨਿ ਕੇ ਰਸ ਸਾਨੇ^੧।

^੧ਸਹਤ।

ਤਿਨਹੁੰ ਦੇਖਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਤ ਬਿਚਾਰਾ।

-ਇਨ ਲੇ ਚਲੋਂ ਜੁ ਕਰਹਿ ਅਹਾਰਾ

॥ ੨੪ ॥

ਮੋਰ ਹਾਥ ਤੇ ਦੂਸਤਿ ਹੋਇ ਨ^੧।

^੧ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਭਿੱਟਣਗੀਆਂ (ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ)।

ਇਸ ਤੇ ਬਿਨਾ ਅਪਰ ਬਿਧਿ ਕੋਇ ਨ-।

ਉਚਿਤ ਅਹਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਉਚਾਵਾ^੧।

^੧ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਕੋ ਜੋ ਮਨ ਭਾਵਾ ॥ ੨੫ ॥

ਪੁਨ ਪੌਨੇ^੧ ਗਹਿ ਲੇ ਕਰਿ ਹਾਥ।

^੧ਗੰਨੇ।

ਆਵਤਿ ਭਯੋ ਬੇਗ ਬਡ ਸਾਥ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਧਰਿ ਦੀਨਿ ਅਗਾਰੀ।

ਭਯੋ ਦੀਨ ਬਹੁ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ ॥ ੨੬ ॥

‘ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਹੁ ਇਹ ਮੇਵਾ।

ਬਨੋਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਮੈਂ ਕਰਿ ਸੇਵਾ।

ਭਾਗ ਜਗੇ ਪੂਰਬ ਅਬਿ ਮੇਰੇ।

ਇਹਾਂ ਇਕਾਕੀ ਤੁਮ ਕੋ ਹੇਰੇ ॥ ੨੭ ॥

ਪੁਨ ਤੁਮ ਭਏ ਪਰਾਹੁਨ ਚਾਰੀ।

ਬਸਤਿ ਹੁਤੋ ਮੈਂ ਇਹਾਂ ਅਗਾਰੀ।

ਆਵਨਿ ਆਜ ਆਪ ਕੋ ਭਯੋ।

ਮੈ ਬਡਭਾਗ ਜਾਨਿ ਨਿਜ ਲਯੋ' ॥ ੨੮ ॥

ਇਮ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਿਸ ਕੇਰੀ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੇਰੀ।

ਦੀਨ ਜਾਨਿ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਨਸਿ।

¹ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰ ਲਏ।

ਮੇਵਾ ਅਚਨ ਹੇਤੁ ਕਰ ਲੀਨਸਿ। ॥ ੨੯ ॥

¹ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਆ।

ਰੁਚਯੋ ਜਿਤਿਕ ਸੋ ਕੀਨਿ ਅਹਾਰਾ।

ਪਰਯੋ ਰਹਯੋ ਜੋ ਤਹਾਂ ਬਿਥਾਰਾ।

¹ਜੋ ਖਿੰਡਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਪੁਨ ਪੋਨੇ ਕੋ ਚੂਪਨਿ ਲਾਗੇ।

ਛੀਲਕ ਡਾਰਤਿ ਹੈਂ ਕੁਛ ਆਗੇ ॥ ੩੦ ॥

ਵਹਿਰ ਹਵੇਲੀ ਤੇ ਕੁਛ ਡਾਰਹਿ।

ਸਮੁਖ ਪ੍ਰੇਤ ਗੁਰ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰਹਿ।

ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਿ ਮਨ ਮਾਂਹੂ।

ਚਿਤਵਤਿ ਰਿਦੈ -ਦੋਖ ਅਬਿ ਦਾਹੂ-

॥ ੩੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਫੇਰ।

ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੋ ਹੇਰਿ।

‘ਕੋ ਕੁਕਰਮ ਤੈਂ ਤਬਹਿ ਕਮਾਵਾ?’

ਜਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰੇਤ ਜੂਨਿ ਤਨ ਪਾਵਾ’ ॥ ੩੨ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰ ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।

‘ਇਸ ਕੁਕਰਮ ਤੇ ਅਸ ਤਨ ਲਹਯੋ।

ਪਰਯੋ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਮਹਿ ਬਡ ਝਗਰਾ।

ਵਿਰਸਾ ਮੋਰ ਹਟਾਵਤਿ ਸਗਰਾ ॥ ੩੩ ॥

ਤਬਿ ਮੈਂ ਕਰਿ ਕੈ ਕੂਰੋ ਧਰਮ।

ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਉਪਜਾਯੋ ਭਰਮ।

ਝਗੜਾ ਲਿਯੋ ਜੀਤ ਮੈਂ ਸਾਰੋ।

ਲਗੈ ਪਾਪ ਨਹਿ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੋ ॥ ੩੪ ॥

ਤਿਸੀ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਅਸ ਮੈਂ ਭਯੋ।

ਜਿਸ ਜੂਨੀ ਮੈਂ ਬਹੁ ਦੁਖ ਥਯੋ।

ਆਪ ਕਰਹੁ ਕਰੁਨਾ ਜੇ ਮੋਹਿ।

ਦੇਹੁ ਛੁਡਾਇ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਹੋਹਿ’ ॥ ੩੫ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।

‘ਪਰੇ ਚੁਪਾਕ ਚੂਪ ਹਿਤ ਠਾਨੇ’।

¹ਛਿੱਲਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਚੂਪ ਲੈ।

ਸੇਵ ਕਰੀ ਤਾਂ ਕੋ ਫਲ ਲੀਜੈ।
 ਘੋਰ ਜੂਨ ਤੇ ਛੁਟਿਬੋ ਕੀਜੈ' ॥ ੩੬ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਚੁਪਾਕ ਚੂਪ ਤਿਨ ਲੀਨੇ।
 ਨਾਨਾ ਬਿਧਿਨਿ ਸ੍ਵਾਦ ਰਸ ਕੀਨੇ।
 ਤਤਛਿਨ ਤਜਿ ਕੈ ਸਕਲ ਬਿਖਾਦ।
 ਉੱਤਮ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਹਿਲਾਦ
 ॥ ੩੭ ॥

ਬਹੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਖ ਕੋ ਪਾਇ।
 ਸੈਨ ਕਰੀ ਜੁਗ ਨੈਨ ਮਿਲਾਇ।
 ਹਿੰਦੁਨਿ ਧਰਮ ਰਾਖਿਬੇ ਕਾਰਨ।
 ਭਏ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤ ਕਰਨਿ ਕ੍ਰਿਤ ਦਾਰੁਨ। 'ਭਯਾਨਕ ਕ੍ਰਿਯਾ ਆਪਣੇ ਤੇ ਵਰਤਾਣ ਲਗੇ ਹਨ।
 ॥ ੩੮ ॥

ਅਪਨੋ ਨਾਮ ਸਾਚ ਦਿਖਰਾਵਨਿ।
 ਕਰਿ ਬਹਾਦਰੀ ਧਰਮ ਬਚਾਵਨਿ।
 ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਨ ਕੋਈ।
 ਕਰਿਬੇ ਕਹੁ ਸੰਮ੍ਰਥ ਇਕ ਸੋਈ ॥ ੩੯ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਪਰੇਤ ਜੂਨ ਉਧਾਰ ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
 ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਚਤੁਰੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੬ ॥

੪੭. [ਸਿੱਖ ਦਾ ਅਜਮਤ ਦਿਖਾਉਣਾ]

੪੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੮

ਦੋਹਰਾ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਵਹਿਰ ਕੋ, ਦਿਏ ਚੁਪਾਕ
ਬਗਾਇ।

ਪਰੇ ਜਾਇ ਕਰਿ ਤਹਿ ਕਛੂ, ਸਿੱਖ ਹੁਤੇ
ਜਿਸ ਥਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਇਕ ਸਿਖ ਨੇ ਲੈ ਕਰਿ ਮੁਖ ਪਾਯੋ।

ਚੁਪਤਿ ਭਯੋ ਸ੍ਵਾਦ ਰਸ ਆਯੋ।

ਗੁਰੂ ਉਚਿਸ਼ਟਾ' ਕੋ ਕਰਜੋ ਅਹਾਰਾ।

'ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।

ਸ਼ਕਤਿ ਸਹਿਤ ਭਾ ਤਤਛਿਨ ਭਾਰਾ

॥ ੨ ॥

ਕਰਿ ਅਹੰਕਾਰ ਅਧਿਕ ਉਰ ਫੂਲਾ।

ਜਾਨਤਿ ਭਯੋ - ਨ ਕੋ ਮਮ ਤੂਲਾ' -।

'ਮੇਰੇ ਤੁੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਈ ਭੁਨਸਾਰ।

ਸੂਰਜ ਉਦਯੋ ਮਿਟਯੋ ਅੰਧਕਾਰ ॥ ੩ ॥

ਤਬਿ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਕੇ ਨਰ ਆਏ।

ਸ਼ਾਂਤਿ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਿਸ ਥਾਏਂ।

ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੇਤ ਨੇ ਕਛੂ ਬਿਗਾਰਾ।

ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਸੇ', ਬੈਠੇ ਸੁਖ ਭਾਰਾ ॥ ੪ ॥

'ਡਰੇ ਨਹੀਂ।

ਇਮ ਸੁਨਿ ਗੁਰੂ ਹਕਾਰਨਿ ਕਰੇ।

ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਨੇ ਉਰ ਹਠ ਧਰੇ।

ਨਿਕਸੇ ਭਵਨ ਬਿਖੈ ਤੇ ਜਬੈ।

ਮਿਲੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀ ਜੇ ਤਬੈ ॥ ੫ ॥

ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ ਚਰਨ ਸਿਰ ਧਰਿ ਕੈ।

ਬੋਲਯੋ ਦੂ ਕਰਿ ਜੋਰਨਿ ਕਰਿ ਕੈ'।

'ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਖ) ਹਥ ਜੋੜ ਬੋਲਿਆ।

‘ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕ੍ਰੋਧ ਸੰਕਟ ਸਹੀਅਹਿ।

ਮੋ ਕਹੁ ਨੈਨ ਸੈਨ ਸੋਂ ਕਹੀਅਹਿ ॥ ੬ ॥

ਮੈਂ ਸਮਰਥ ਹੋਂ ਸਗਰੀ ਭਾਂਤਿ।

ਚਹੌਂ ਸੁ ਕਹੌਂ ਪਿਖਹੁ ਸੱਖਯਾਤ'।

'ਪ੍ਰਤੱਖ।

ਸੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਖਨ ਕਯਾ ਗਨੌਂ।

ਤੁਰਕ ਤੁਰਕ ਪਤਿ ਜੁਤਿ ਸਭਿ ਹਨੋਂ

॥ ੭ ॥

ਬਾਕੀ ਸੰਤਤਿ ਰਹੈ ਨ ਜੈਸੇ।

ਮੈਂ ਕਰਿ ਕਰਮ ਦਿਖਾਵੋਂ ਐਸੇ।

ਇਹ ਮਹਿ ਜੇ ਬਿਲੰਬ ਕਛੁ ਲਹੇ।

ਅਪਰ ਕਰੋਂ ਜੇ ਆਇਸੁ ਕਹੇ ॥ ੮ ॥

ਦਿੱਲੀ ਅਰੁ ਲਵਪੁਰਿ ਬਡ ਜਾਨਾ।

ਜਿਨ ਮਹਿ ਤੁਰਕਨਿ ਜ਼ੋਰ ਮਹਾਨਾ।

ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿ ਸੁਤਾ ਸੁਤ ਸਾਰੇ।

¹ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ੍ਰ।

ਬਸਹਿ ਮਲੇਛ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰੇ ॥ ੯ ॥

ਦੋਨਹੁ ਨਗਰਨ ਕੀ ਛਿਤ ਜੇਤੀ।

ਅਪਨੇ ਹਾਥ ਉਠਾਵੋਂ ਤੇਤੀ।

ਬਡੇ ਬੇਗ ਸੋਂ ਇਨ ਟਕਰਾਇ।

ਭਗਨ ਕਰੋਂ ਮੰਦਿਰ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧੦ ॥

ਪੁਨ ਔਧੇ ਕਰਿ ਦੇਵੋਂ ਗੇਰ।

ਜਿਸ ਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਨ ਉਕਸਹਿ ਫੇਰ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਹੈ ਸ਼ਕਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।

ਬਾਕ ਆਪ ਕੀਜਹਿ ਇਸ ਕਾਲਾ ॥ ੧੧ ॥

ਰਾਵਰ ਕੇਰ ਅਨਾਦਰ ਕਰਿਈਂ।

ਤੁਰਕ ਮੰਦਮਤਿ ਕੁਛ ਨ ਬਿਚਰਿਈਂ।

ਚੌਕੀਦਾਰ ਖਰੇ ਚਹੁ ਪਾਸੇ।

ਕੈਦ ਕਰਜੋ ਚਾਹਿਤਿ ਦੁਖਰਾਸੇ। ॥ ੧੨ ॥

¹ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਨ ਤੇ ਕਜੋਂ ਸਹੀਏ ਅਪਮਾਨ।

¹ਨਿਰਾਦਰ।

ਐਸੀ ਕਰਹੁ, ਪਰਹਿ ਪਗ ਆਨਿ। ’

ਇਮ ਸਿਖ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਮੁਸਕਾਏ।

ਗਹੀ ਬਾਹੁ ਗੁਰ ਹਾਥ ਦਬਾਏ ॥ ੧੩ ॥

ਐਂਚਨਿ ਕੀਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਜੇ ਭਈ।

ਛੂਛੀ ਦੇਹਿ ਤਥਾ ਹੁਇ ਗਈ।

ਜਥਾ ਉਖ ਤੇ। ਰਸ ਨਿਕਸਾਵੈ।

¹ਗੰਨੇ ਤੋਂ।

ਖੇਰ। ਰਹੇ, ਬਿਨ ਸਾਰ ਗਿਰਾਵੈ ॥ ੧੪ ॥

¹ਪੱਛੀ।

ਭਯੋ ਅਸਾਰ ਲਖਜੋ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।

ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਕਤਿ ਉਰ ਪੱਯਤਿ ਨਾਂਹੀ।

ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਤਿ ਦੁਖ ਪਾਵੈ-।
 ਇਹ ਕਯਾ ਭਯੋ -ਰਿਦੈ ਮੁਰਝਾਵੈ ॥ ੧੫ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਕਰਹੁ ਜਿਮ ਹੋਵੈ।
 ਟਕਰਾਵਹੁ ਪੁਰਿ ਜੇ ਬਡ ਦੋਵੈ' ।
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਬੋਲਯੋ ਕਰ ਜੋਰਿ।
 ਭਯੋ ਦੀਨਿ ਦਿਖਿ' ਤਿਨ ਮੁਖ ਓਰ 'ਦੇਖਕੇ।
 ॥ ੧੬ ॥

'ਕਰਨ ਹਰਨ ਜਗ ਤੇ ਤੁਮ ਬਰਤਾ।
 ਚਹੇ ਕਰਹੁ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਕਰਤਾ।
 ਲਖੀ ਨ ਮਹਿਮਾ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪਾ।
 ਕਰਯੋ ਜਨਾਵਨਿ ਕੋ ਮੈਂ ਆਪਾ ॥ ੧੭ ॥
 -ਕਰੋਂ ਸਹਾਇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਬੈ।
 ਹਤੋਂ ਤੁਰਕ ਜੇ ਦੋਖੀ ਸਬੈ।
 ਐਸੀ ਕਰਹੁ ਇਨਹੁ ਕੇ ਸੰਗ।
 ਜਰ ਸਮੇਤ ਤਰੁ ਸਗਰੋ ਭੰਗ- ॥ ੧੮ ॥
 ਭਈ ਸ਼ਕਤਿ ਜਬਿ ਮੋ ਮਹਿ ਭਾਰੀ।
 ਸਰਬ ਜਥਾਰਥ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ।
 ਰਾਵਰ ਨੇ ਬਾਹੂ ਮਮ ਗਹੀ।
 ਭਯੋ ਰੰਕ ਨ ਸ਼ਕਤਿ ਕਛੁ ਰਹੀ ॥ ੧੯ ॥
 ਅਖਿਲ ਬਿਨਾਸਯੋ ਜੋ ਮਮ ਦਾਪ'। 'ਹੰਕਾਰ।
 ਜਿਮ ਬਾਂਛਤਿ ਤਿਮ ਬਰਤਹੁ ਆਪ।
 ਧੀਰਜ ਸਹਤ ਗੰਭੀਰ ਉਦਾਰਾ।
 ਕਵਨ ਲਖੈ ਭਿੱਪ੍ਰਾਯ' ਤੁਮਾਰਾ ॥ ੨੦ ॥ 'ਤਾਤਪਰਯ।
 ਰਚਹੁ ਭਵਿੱਖਜਤ ਕਯਾ ਸੁ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
 ਨਹਿ ਕੋ ਜਾਨਿ ਸਕਹਿ ਅਸ ਭਾਂਤਿ ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੁਨਿ ਕੈ।
 ਕੀਨਿ ਜਨਾਵਨਿ ਤਿਸ ਕੋ ਭਨਿ ਕੈ
 ॥ ੨੧ ॥
 'ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਿ ਸੰਗ ਤੈਂ ਆਯੋ।
 ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਭਲੇ ਨਿਬਹਾਯੋ।
 ਪੁਨ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਹੇਰਿ ਕੁਫੇਰ'। 'ਕੁਚਾਲ।
 ਮਨ ਮਹਿ ਗਿਨਤੀ ਗਿਨਤਿ ਬਡੇਰ

॥ ੨੨ ॥

ਸ਼ੰਕਾ ਕਰੀ ਹਮਾਰੇ ਮਾਂਹਿ।

-ਇਹ ਸੱਮ੍ਰਥ ਹੈਂ ਕੈਧੋਂ ਨਾਂਹਿ-।

ਯਾਂ ਤੇ ਛੀਲਕ ਤੁਵ ਦਿਸਿ ਗੇਰੇ।

ਤੈਂ ਕਬਿ ਆਗੇ ਊਖ ਨ ਹੇਰੇ' ॥ ੨੩ ॥

'ਕੀ ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਗੰਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖੇ?

ਸ੍ਵਾਦ ਦੇਖਿਬੇ ਹਿਤ ਇਛ ਧਾਰੀ।

ਮੁਖ ਮੈਂ ਪਾਇ ਉਚਸ਼ਿਟ' ਹਮਾਰੀ।

'ਜੂਠੀ ਛਿੱਲ।

ਤਬਿ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਝ ਮਹਿ ਹੁਇ ਆਈ।

ਚਹਤਿ ਜੁ ਹੁਤੋ ਅਬਹਿ ਦਿਖਰਾਈ

॥ ੨੪ ॥

ਜਿਸ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਤੇ ਜਲ ਕਨ ਪਾਵੈ।

ਪੁਨ ਤਿਸ ਆਗੇ ਗਰਬ ਜਨਾਵੈ।

ਅਪਨਿ ਆਪ ਕੋ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨੈ।

ਜਿਸ ਤੇ ਲੀਨਸਿ ਤਿਸ ਨਹਿ ਜਾਨੈ

॥ ੨੫ ॥

ਜਿਨ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਭੀ ਤੁਝ ਮਾਂਹੀ।

ਸੋ ਕਯਾ ਇਮ ਕਰਿ ਸਕਿ ਹੈਂ ਨਾਂਹੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਨਹਿ ਜਾਨੀ।

-ਮੈਂ ਕਰਿ ਦੈਹੋਂ- ਕਰਤਿ ਬਖਾਨੀ

॥ ੨੬ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿਤ ਕੋ ਜੈਸੇ।

ਸਿੱਖਜ ਨ ਤਰਕਹਿ ਤਿਸ ਕਹੁ ਕੈਸੇ।

ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਰਤਹਿ ਅਨੁਸਾਰੀ।

ਸੋ ਸਿਖ ਸੁਖਦ ਮੋਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥ ੨੭ ॥

ਗੁਰ ਸਰਬੱਗਜ ਜਾਨਿ ਸਭਿ ਕਰੈ।

ਸਿਖ ਅਲਪੱਗਜ ਗਰਬ ਕਯਾ ਧਰੈਂ।

ਯਾਂ ਤੇ ਸਿਮਰਹੁ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਾ।

ਸੋ ਸਭਿ ਜੀਵਨ ਕੋ ਆਧਾਰਾ' ॥ ੨੮ ॥

ਸੁਨਤਿ ਸਿੱਖਜ ਨੇ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।

‘ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਤੁਮ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੀ।

ਤੁਰਕ ਅਵੱਗਯਾ ਕਰਹਿ ਤੁਮਾਰੀ।

ਸੋ ਹਮ ਤੇ ਨਹਿ ਜਾਤਿ ਸਹਾਰੀ ॥ ੨੯ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਤੁਮਰੇ ਨਿਕਟਿ ਬਖਾਨੀ।
 ਛਿਮਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ! ਹਮ ਬੁਧਿ ਅਨਜਾਨੀ।
 ਬਹੁਰ ਨ ਕਰਿ ਹੈਂ ਕਬਹਿ ਉਚਾਰੀ।
 ਜਿਮ ਭਾਵਹਿ ਕੀਜਹਿ ਤਿਮ ਕਾਰੀ

॥ ੩੦ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਖ ਕੋ ਸਮੁਝਾਇ।
 ਗਮਨੇ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਗਤਿ ਦਾਇ।
 ਕੇਤਿਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ।
 ਚਲੇ ਸੰਗ ਗਹਿ ਆਯੁਧ ਪਾਹੀ ॥ ੩੧ ॥
 ਹਿਤ ਤਕਰਾਈ ਕੇ ਚਹੂੰ ਓਰ।
 ਜਾਤਿ ਸਾਥ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਜੋਰ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨਤਿ ਮਗ ਜਾਤ।
 ਕੁਛਕ ਸਿੱਖ ਜਿਨ ਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤ ॥ ੩੨ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਜਾਇ ਪਹੁਚੇ।
 ਦੁਰਗ ਤੁਰਕ ਪਤਿ ਕੇ ਭਿਤ ਉਚੇ।

^੧ਉੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ।

ਪੁਨਹਿ ਪੌਰ ਮੈਂ ਭਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼।
 ਖਰੇ ਸੁਭਟ ਗਹਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੩੩ ॥
 ਪੌਰ ਮਨੋਹਰ ਪਾਹਨ ਕੇਰਾ।
 ਸ਼ਿਲਪਨਿ ਚਿਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲ ਉਕੇਰਾ।
 ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਨਰ ਜਹਿ ਖਰੇ।
 ਨਿਜ ਨਿਜ ਗਰਜ ਅਰਜ ਕੋ ਕਰੇ

॥ ੩੪ ॥

ਤਹਿ ਤੇ ਉਲੰਘਤਿ ਅੰਤਰ ਗਏ।
 ਜਹਾਂ ਕਚਹਿਰੀ ਦੁਸ਼ਟਨਿ ਕਿਏ।
 ਸੰਗ ਸਿੱਖਯ ਅਰੁ ਚੌਕੀਦਾਰ।
 ਦੇਖਤਿ ਬਡੇ ਬਡੇ ਸਰਦਾਰ ॥ ੩੫ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਅਨੇਕ ਨਿਹਾਰੈਂ।
 ਅਤਿ ਅਵਗੁਨ ਕੋ ਕੁਛ ਨ ਬਿਚਾਰੈਂ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜਬਹਿ ਕਚਹਿਰੀ ਬਰੇ।
 ਚੌਕੀ ਤਹਾਂ ਬਿਛਾਵਨਿ ਕਰੇ ॥ ੩੬ ॥
 ਸੁਜਨਿ ਡਸਾਵਨਿ ਉੱਜਲ ਜਹਾਂ।

^੧ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋਏ

^੧ਸੂਈ ਨਾਲ ਨਗੰਦਿਆਂ ਯਾ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਬਸਤ੍ਰਾ,
 [ਫਾ. ਸੋਜਨੀ]

ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਤਹਾਂ।
ਅਖਿਲ ਕਚਹਿਰੀ ਪੂਰਨ ਭਈ।
ਮੁਕਤਾ ਹੀਰਨ ਤੇ ਦੁਤਿ ਨਈ ॥ ੨੭ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸਿੱਖਯ ਅਜਮਤ ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਸਪਤ ਚਤੁਰੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੭ ॥

੪੮. [ਨੁਰੰਗੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ। ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ]

੪੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੯**ਦੋਹਰਾ:**

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੇ,
ਨੰਦਨ ਬੰਦਨ ਜੋਗ।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਮਤੀ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭੂ,
ਦੇਖਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਲੋਗ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਹੰਕਾਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਦੁਸ਼ਟ ਨੁਰੰਗਾ ਮਹਿਤ ਕੁਚਾਲਾ।
ਦੀਨ ਬਧਾਵਨਿ ਚਾਹਤਿ ਮੰਦ।
ਹਿੰਦੂ ਜਗ ਮਹਿ ਰਹਹਿ ਨ ਪੰਦ^੧ ॥ ੨ ॥
ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸੋ ਬੰਧਹਿ ਦਾਵਾ।
ਮਹਾਂ ਮੂਢ ਮਤਿ ਤੇ ਗਰਬਾਵਾ।
ਨਿਸ਼ਕੰਟਕ^੨ ਜਿਸ ਰਾਜ ਮਹਾਨਾ।
ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਕਹੂੰ ਸੁਨਿਯ ਨਹਿ ਕਾਨਾ ॥ ੩ ॥
ਚਾਰਹੁ ਦਿਸ਼ਾ ਚਮ੍ਰੁ ਜਿਸ ਫਿਰਿਈ।
ਸਕਲ ਦੇਸ਼ ਸਦ ਹੀ ਅਨੁਸਰਈ।
ਮਾਰਹਿ, ਬੰਧਹਿ, ਲੇਵਹਿ ਛੀਨ।
ਸਰਬ ਨਰੇਸ਼ ਬਸੀ ਨਿਜ ਕੀਨਿ ॥ ੪ ॥
ਜਿਮ ਰਾਵਨ ਤ੍ਰੈ ਲੋਕਨਿ ਰਾਜਾ।
ਤਿਮ ਇਸ ਛਿਤ ਪਰ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ।
ਚਾਰਹੁ ਓਰੇ ਖਰੇ ਕਰ ਜੋਰੇ।
ਜੇ ਨ੍ਰਿਪ ਬਡੇ ਸਭਿਨਿ ਸਿਰ ਮੋਰੇ ॥ ੫ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਤਿਹ ਸਾਥ।
'ਕਯਾ ਹਮ ਸੋਂ ਕਹਿ ਦਿੱਲੀ ਨਾਥ?
ਕੌਨ ਕਾਜ ਹਮਰੇ ਬਸਿ ਜੋਵਾ?
ਜੋ ਤੁਮ ਤੇ ਨਹਿ ਪੂਰਨ ਹੋਵਾ' ॥ ੬ ॥
ਸੁਨਤਿ ਦੁਰਾਤਮ ਮੂਰਖ ਮਾਨੀ।
ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਕਰਤਾ ਧ੍ਰਮ ਹਾਨੀ।
ਅਸ ਨੁਰੰਗ ਬੋਲਯੋ 'ਮਮ ਕਾਜ।
ਹੈ ਜੋ ਕਹਹੁ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਆਜ ॥ ੭ ॥

^੧ਹਿੰਦੂ ਪੰਦ = ਹਿੰਦੂ ਮਾਰਗ, ਹਿੰਦੂ ਮਿਰਯਾਦਾ।^੨ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਆਕੀ ਨ ਹੋਵੇ।

ਸਭਿ ਜਗ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਰਿ ਦੇਨਾ।
 ਏਕਮਈ ਸਭਿ ਕੋ ਪਿਖਿ ਲੇਨਾ।
 ਹਿੰਦੂ ਰਹੈ ਨ ਭੂ ਮਹਿ ਕੋਊ।
 ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹਮਰੇ ਦਿਢ ਹੋਊ ॥ ੮ ॥
 ਕਾਚੇ ਹਿੰਦੂਨ ਕੋ ਮਤਿ ਕੂੜਾ।
 ਬਕਹਿ ਤੁਫਾਨ ਮਿਲਹਿ ਗਨ ਮੂੜਾ।
 ਇਨਹਿ ਚਲਾਵੋਂ ਰਾਹ ਖੁਦਾਇ।
 ਦੋਜ਼ਕ ਗਿਰਤੇ ਲੇਹੁ ਬਚਾਇ ॥ ੯ ॥
 ਹੋਹਿ ਦੀਨ ਮਹਿ ਕਲਮਾ ਕਹੈ।
 ਚਲਹਿ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿ ਨੇਕੀ ਲਹੈ।
 ਰੋਜ਼ੇ ਈਦ ਨਿਵਾਜ ਕੁਰਾਨ।
 ਇਨ ਕੋ ਧਾਰਹਿ ਸਾਥ ਇਮਾਨ ॥ ੧੦ ॥
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁਇ ਕਹੇ ਜੁ ਮੇਰੇ।
 ਤਿਸੈ ਪਦਾਰਥ ਦੇਉਂ ਘਨੇਰੇ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਧਨ ਲੈ ਕੈ ਹੁਇ ਜਾਇ।
 ਕੈ ਨਿਜ ਝਗਰੇ ਲੇਹਿ ਜਿਤਾਇ ॥ ੧੧ ॥
 ਜ਼ਿਮੀਂ ਇਨਾਮ ਦੇਤਿ ਹੋਂ ਤਾਂਹੀ।
 ਧਾਰੈਂ ਸ਼ਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
 ਕਿਦੋਂ ਤੁਰਕ ਕੀ ਤਨਿਯਾ ਹੋਇ।
 ਸੁੰਦਰ ਦੇਖਤਿ ਜਾਚੈ ਕੋਇ ॥ ੧੨ ॥
 ਨਿਜ ਦੁਹਿਤਾ ਤਕ ਅਰਪੋਂ ਤਾਂਹੀ।
 ਆਇ ਜੁ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
 ਸੁਤਾ ਦਰਬ ਆਦਿਕ ਸਭਿ ਦੈ ਕੈ।
 ਜੌਂ ਕੌਂ ਕਰਿ ਇਹ ਜੀਵ ਰਿਝੈ ਕੈ
 ॥ ੧੩ ॥
 ਲਜਾਇ ਦੀਨ ਮਹਿ ਸ਼ਰਾ ਮਝਾਰ।
 ਇਹ ਜਾਨਹੁ ਬਡ ਪਰਉਪਕਾਰ।
 ਹਮਰੇ ਮਤਿ ਮਹਿ ਮਹਾਂ ਸਬਾਬ।
 ਸਿਫਤੀ ਕਰਹਿ ਖੁਦਾਇ ਅਦਾਬ।
 ॥ ੧੪ ॥
 ਅਸਲੀ ਕਾਜ ਅਹੈ ਇਹ ਮੇਰੇ।
 ਕਰਹਿ ਜੁ ਫੇਰ ਨ ਮਾਨਹਿ ਹੇਰੋਂ।

ਮੇਰੇ ਕਹੇ।

ਆਪਣੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਤਕ।

'ਬੜਾ ਪੁੰਨ ਹੈ। [ਅ: ਸਵਾਬ]

'ਅਦਾਬ = ਅੱਛੀ ਰਵਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਖੁਦਾ ਸਿਫਤ
 ਕਰਦਾ ਹੈ [ਅ: ਅਦਬ = ਅੱਛੀ ਰਵਾਜ। ਬਹੁ ਵਚਨ
 ਆਦਾਬ]

'ਜੋ (ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ) ਦਾ ਮੋੜ ਕਰਦਾ (ਤੇ) ਨਹੀਂ ਮੰਦਨਾ

(ਮੈਂ) ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ।

ਤਿਸ ਕੇ ਸਾਥ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਤਾ ਨੀਤ।
 ਕਰਿ ਹੋਂ ਮੈਂ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਅਨੀਤ ॥ ੧੫ ॥
 ਜੇ ਸੁਭ ਹੋਇ ਮਾਨਿ ਹੈ ਕਹਜੇ।
 ਦੀਨ ਬਿਖੈ ਆਵਹਿ ਚਿਤ ਚਹਜੇ।
 ਸੋ ਹਮ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕੇਰ ਸਮਾਨ।
 ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਲੈ ਸੁਖਨ ਮਹਾਨ' ॥ ੧੬ ॥
 ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।
 'ਜਿਮ ਖੁਦਾਇ ਕੀ ਹੁਇ ਅਭਿਲਾਖਾ।
 ਤਿਮ ਮਾਨੀ ਚਹੀਅਹਿ ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ।
 ਜਿਸ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੇ ਨਹਿ ਸਮ ਕੋ ॥ ੧੭ ॥
 ਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਚਹੈ ਤ ਹਿੰਦੁ ਨ ਜਨਮੈ।
 ਤੁਰਕ ਜਨਮ ਹੀ ਹੈ ਨਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ।
 ਦੋਨਹੁ ਉਤਪਤਿ ਹੋਵਤਿ ਜਹਿ ਕਹਿ।
 ਲਖਹੁ ਕਿ ਰਖਹਿ', ਦੁਹਨ ਕੋ ਜਗ ਮਹਿ 'ਜਾਣ ਲਓ (ਪਰਮਾਤਮਾ) ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
 ॥ ੧੮ ॥
 ਜੇ ਤੁਮ ਕਹੋ ਜਾਨੀਯਹਿ ਕੈਸੇ।
 ਤਿਸ ਪਰ ਸੁਨਹੁ ਕਰਹੁ ਬਿਧਿ ਐਸੇ।
 ਲੇਹੁ ਪੰਚ ਮਨ ਮਿਰਚੈਂ ਕਾਰੀ।
 ਵੇਰ ਕਰਹੁ ਇਕ ਥਾਨ ਸੁਧਾਰੀ ॥ ੧੯ ॥
 ਗਨ ਈਧਨ ਤਿਸ ਕੇ ਚਹੁ ਓਰ।
 ਨੀਕੇ ਅਗਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹੁ ਜੋਰ।
 ਅਸਟ ਜਾਮ ਲੋ ਦਾਹਤਿ ਰਹੀਏ।
 ਪੁਨ ਉੱਤਰ ਹਮ ਦੇਹਿ ਸੁ ਲਹੀਏ'
 ॥ ੨੦ ॥
 ਇਮ ਨੁਰੰਗ ਨੇ ਮਾਨੀ ਬਾਤ।
 ਗੁਰ ਬਾਹਰ ਆਏ ਬੱਖਯਾਤ।
 ਚੌਕੀਦਾਰ ਸਾਥ ਹੀ ਭਏ।
 ਕਾਰਾ ਗ੍ਰਿਹ' ਮਹਿ ਲੇ ਕਰਿ ਗਏ ॥ ੨੧ ॥ 'ਕੈਦ ਖਾਨਾ।
 ਰਹਤਿ ਭਏ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗ ਸੰਗੇ।
 ਨਿਜ ਨੌਕਰ ਸੋਂ ਕਹਜੇ ਨੁਰੰਗੇ।
 'ਮਿਰਚ ਪੰਚ ਮਣ ਲਜਾਵਹੁ ਆਛੇ।

ਚਹੁਦਿਸਿ ਅਗਨਿ ਦਾਹੁ ਕਰਿ ਪਾਛੇ

॥੨੨॥

ਅਸ਼ਟ ਜਾਮ ਲੋ ਕਰਿ ਕੈ ਦਾਹੁ।

ਆਛੀ ਬਿਧਿ ਜਿਮ ਹੋਇ ਸੁਆਹੁ। ’

ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਥਾ ਕਰਤਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ।

ਇਕ ਨਿਸ ਦਿਨ ਪਾਵਕ ਦਿਪਤਯੋ

॥੨੩॥

ਸੀਤਰ ਸੁਆਹ ਭਈ ਜਬਿ ਤਿਨੈ।

ਜਾਇ ਨੁਰੰਗੇ ਸੋਂ ਸੁਧਿ ਭਨੇ।

ਸੁਨੀ ਤੁਰਕਪਤਿ ਨੇ ਜਬਿ ਬਾਨੀ।

ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਗੁਰ ਗੁਨਖਾਨੀ ॥੨੪॥

ਢਿਗ ਬਿਠਾਇ ਕੈ ਸਕਲ ਜਨਾਈ।

‘ਹਮ ਕੀਨਸਿ ਤੁਮ ਜਥਾ ਬਤਾਈ।

ਉੱਤਰ ਮੋਹਿ ਦੀਜੀਏ ਸੋਇ।

ਜਿਸ ਤੇ ਇਕ ਮਯਾ ਸਭਿ ਜਗ ਹੋਇ ^{‘ਇਕ ਮਈ।}

॥੨੫॥

ਜਬਿ ਨਿਜ ਕਰਿ ਹੋ ਅੰਗੀਕਾਰਾ।

^{‘ਤੁਸੀਂ’ ਆਪ ਜੇ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰੋਗੇ।}

ਹੈ ਜੁ ਮਨੋਰਥ ਮਹਾਂ ਤੁਮਾਰਾ।

ਪੂਰਨ ਕਰੋਂ ਅਖਿਲ ਮੈਂ ਫੇਰ।

ਦੀਨ ਬਿਖੇ ਆਏ ਕਹੁ ਹੇਰਿ’ ॥੨੬॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ ‘ਜੁ ਮਿਰਚਨ ਸੁਆਹ।

ਲਾਇ ਨਰਨ ਸਗਰੀ ਮਸਲਾਹ।

^{‘ਮਲਾਓ।}

ਲੇਹੁ ਚਾਰਣੀ ਸੋਂ ਤਿਸ ਛਾਣੁ।

^{‘ਛਾਨਣੀ।}

ਜੋ ਉਬਰਹਿ ਸੋ ਉੱਤਰ ਜਾਣੁ’ ॥੨੭॥

^{‘ਜਿਨੀਆਂ ਬਚ ਰਹਿਣ।}

ਨੌਰੰਗ ਨੇ ਸੁਨਿ ਮਨੁਜ ਪਠਾਏ।

ਕਾਜੀ ਮੁੱਲਾਂ ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਏ।

ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ ਬਿਠਾਵਨਿ ਕਰੇ।

‘ਸਮੁਝਾਹੁ ਤੁਮ ਇਹ ਕਹਾਂ ਉਚਰੇ’ ^{‘ਕੀਹ।}

॥੨੮॥

ਸਗਰੀ ਭਸਮ ਨਿਕਟਿ ਮੰਗਵਾਈ।

ਬਹੁ ਨਰ ਤੇ ਕਰ ਸੋਂ ਮਸਲਾਈ।

^{‘ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਲਾਈ।}

ਛਾਨਤਿ ਭਏ ਚਾਰਨੀ ਧਾਰੇ।

ਮਸਲਿ ਮਸਲਿ ਛਿੱਦ੍ਰਨ ਤਰ ਡਾਰੇ
 ॥ ੨੯ ॥
 ਸਗਰੀ ਭਸਮ ਛਾਨਿਬੋ ਕੀਨਿ।
 ਸਾਬਤ ਮਿਰਚੈਂ ਨਿਕਸੀ ਤੀਨ।
 ਹਾਥਨ ਸਾਥ ਸੁ ਮਸਲਿ ਘਨੇਰੀ।
 ਭਈ ਨ ਭਗਨਿ ਸਭਿਨਿ ਸੋ ਹੇਰੀ
 ॥ ੩੦ ॥
 ਸਰਬ ਭਸਮ ਤੇ ਉਬਰੀ ਸੋਇ।
 ਜੌਂ ਕੀ ਤੌਂ ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਕੋਇ।
 ਜਿਨ ਕੇ ਆਂਚ ਛੁਈ ਨਹਿ ਨੇਰੇ।
 ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਬਿਸਮਹਿ ਲੋਕ ਬਡੇਰੇ
 ॥ ੩੧ ॥
 ਧਰੀ ਨੁਰੰਗੇ ਤਬਿ ਨਿਜ ਹਾਥ।
 ਬੋਲੌ ਬਾਕ ਗੁਰਨਿ ਕੇ ਸਾਥ।
 ‘ਕਯਾ ਉੱਤ੍ਰ ਇਸ ਬਿਖੇ ਤੁਮਾਰੇ?
 ਜੌਂ ਹਮ ਪੂਛੌ ਬਿਦਤ ਉਚਾਰੇ ॥ ੩੨ ॥
 ਇਨ ਮਹਿ ਕਯਾ ਅਜਮਤ ਦਿਖਰਾਈ।
 ਮਿਰਚ ਰਾਸ ਤੇ ਤੀਨ ਬਚਾਈ।
 ਕਯਾ ਮਹਿ ਜਾਨਹਿ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ।
 ਮਾਨੌਂ ਦੀਨ ਕਿ ਨਹਿ ਮਨ ਲਜਾਇ’
 ॥ ੩੩ ॥
 ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਰਜੋ।
 ‘ਅਜਹੁ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਤੁਮ ਲਹੌ?
 ਜਿਮ ਖੁਦਾਇ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਹੈ।
 ਉੱਤਰ ਤਥਾ ਮਿਰਚ ਇਹ ਕਹੈ ॥ ੩੪ ॥
 -ਇਕ ਕਰਿ ਦੇਉਂ ਚਾਹਿ ਇਹ ਤੇਰੀ।
 ਨਹਿ ਖੁਦਾਇ ਕੀ, ਹਮ ਨੇ ਹੇਰੀ।
 ਪੂਰਬ ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਜਗ ਦੋਇ।
 ਅਬਿ ਤੇ ਤੀਨ ਜਾਨੀਏ ਹੋਇ ॥ ੩੫ ॥
 ਤੋਹਿ ਮਨੋਰਥ ਛੂਛਾ ਪਰੈ।
 ਜਤਨ ਅਨੇਕਨਿ ਤੇ ਨਹਿ ਸਰੈ।
 ਹਮ ਤੁਮ ਜੀਵ ਕਹਾਂ ਤਿਸ ਆਗੇ।

ਅਪਨੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਵਨਿ ਲਾਗੇ

॥ ੩੬ ॥

ਸਕਲ ਖਲਕ ਖਾਲਿਕ ਕੀ ਗਾਈਏ।

ਇਸ ਮਹਿ ਆਪਾ ਨਹੀਂ ਜਨਾਈਏ।

ਅਪਨਿ ਧਰਮ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਪਯਾਰੋ।

ਸੁਖ ਕਾਂਖੀ ਨਹਿ ਤਜਹਿ ਦੁਖਾਰੋ। ^{'ਸੁਖ ਦੀ ਇਛਾ ਵਾਲੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ।}

॥ ੩੭ ॥

ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਰਮ ਰਾਖਹੀ ਜੋਇ।

ਉੱਤਮ ਗਤਿ ਸੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ।

ਪਰੰਪਰਾ ਕੀ ਰੀਤਿ ਮਹਾਨੀ।

ਕੌਨ ਸਕਹਿ ਇਸ ਕੋ ਕਰਿ ਹਾਨੀ

॥ ੩੮ ॥

ਇਸ ਭੂਤਲ ਪਰ ਭਏ ਘਨੇਰੇ।

ਤੇਜਵੰਤ ਸਮਰੱਥ ਬਡੇਰੇ।

ਗਰਬਤ ਗਮਨਤਿ ਜੋ ਬਿਪਰੀਤ।

ਮੂਲ ਸਮੇਤ ਜਾਤਿ ਸੋ ਬੀਤ ॥ ੩੯ ॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਇਹ ਜੀਵ ਉਪਾਏ।

ਰੱਛਕ ਹੁਇ ਸੋ ਬਨਹਿ ਸਹਾਏ।

ਅਪਰ ਬਿਖੈ ਕਯਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਹੈ।

ਕਰਮ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨਿ ਕੋ ਚਹੈ ॥ ੪੦ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਮਿਰਚਨ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ।

ਪ੍ਰਭੁ ਮਰਜੀ ਦੇਖਨਿ ਸੱਖਯਾਤ।

ਹੋਇ ਨ ਏਕੋ, ਦੋਇ ਨ ਰਹੈ।

^{'ਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਤੇ ਦੋ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ।}

ਬਨਹਿ ਤੀਨ, ਪੁਨ ਬਿਰਤਾ ਲਹੈ। ^{'ਤਿੰਨ ਬਣਕੇ ਟਿਕ ਜਾਣਗੇ।}

॥ ੪੧ ॥

ਇਹ ਖੁਦਾਇ ਕੀ ਲਖਹੁ ਰਜਾਇ।

ਜਿਸ ਕੋ ਕੋਇ ਨ ਸਕਹਿ ਮਿਟਾਇ।

ਚਲਿਬੋ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।

ਧਰਮ ਰੀਤਿ ਇਹ ਲਖਹੁ ਹਮਾਰੀ'

॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਨੌਰੰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ
ਚਤੁਰੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੪੮ ॥

੪੯. [ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣਾ]

੪੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੦

ਦੋਹਰਾ:

†ਪਾ:-ਗੁਰੂ ਕਹਿ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਸਤਿਗੁਰੂ†,

ਪਠਿ ਦੀਨੇ ਤੁਰਕੇਸ਼।

ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰ ਉਚਾਰਤੋ†,

†ਪਾ:-ਸੁ ਕਰਤਿ ਹੈ।

ਬੈਠੀ ਸਭਾ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

†ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠਾ (ਨੁਰੰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ)।

‘ਇਹ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵੈ।

ਅਜਮਤ ਇਸ ਮਹਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸੁ ਆਵੈ।

ਅਗਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਹਿ ਮਿਰਚੈ ਤੀਨ।

ਜਲਨਿ ਨ ਦਈ ਦਿਖਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ॥ ੨ ॥

ਅਪਰ ਪੰਚ ਮਨ ਸਗਰੀ ਜਰੀ।

ਬਿਨਾ ਤੀਨ ਤੇ ਇਕ ਨ ਉਬਰੀ।

†ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚੀ।

ਕਰਾਮਾਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਵੈ।

ਪਠਿ ਕਲਮਾ ਨ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿ ਆਵੈ ॥ ੩ ॥

ਅਪਨੇ ਹਠ ਕੋ ਦਿਢ ਕਰਿ ਪਾਲੈ।

ਕਹੇ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਨਹਿ ਚਾਲੈ।

ਭਯੋ ਕੈਦ ਦੁਖ ਲਹੈ ਘਨੇਰਾ।

ਤਊ ਨ ਮਾਨਤਿ ਹੈ ਇਕ ਬੇਰਾ’ ॥ ੪ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼ਰਾ ਫਸਾ ਕੇ ਬੰਧੇ।

†ਸ਼ਰਾ ਦੀ ਫਾਹੀ ਵਿਚ ਬੰਧੇ ਹੋਏ।

ਨੌਰੰਗ ਸੰਗ ਭਨਹਿ ਮਤਿ ਅੰਧੇ।

‘ਰਾਖਹੁ ਕੈਦ ਤਾੜਨਾ ਲਹੇ।

ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਠਨ ਹੁਇ ਰਹੇ ॥ ੫ ॥

ਮਿਲਿਬੇ ਦੇਹੁ ਨ ਕਿਸ ਕੇ ਸੰਗ।

ਪਾਵਤਿ ਕਸ਼ਟ ਬੰਧ ਲਿਹੁ ਅੰਗ।

ਬਹੁ ਦਿਨ ਮਹਿ ਅਕੁਲਾਇ ਬਿਸਾਲੇ।

ਕਹੇ ਤੁਮਾਰੇ ਮਹਿ ਤਬਿ ਚਾਲੈ’ ॥ ੬ ॥

ਇਮ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗਏ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਬੈਠਤਿ ਭਏ।

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਬਸਹਿ ਸਿਖ ਗੁਰ ਕੇ।

ਧਾਰਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਉ ਦਿਢ ਉਰ ਕੇ ॥ ੭ ॥

ਇਕ ਸਿਖ ਨੇ ਗੁਰ ਹੇਤੁ ਅਹਾਰਾ।
 ਕਰਨਿ ਹੁਤੇ, ਤਿਨ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਾ।
 -ਅਬਿ ਤੋ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਰਹੈ।
 ਜੋ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਅਹੈ ॥ ੮ ॥
 ਤਿਨ ਕੋ ਅਪਨੇ ਸਦਨ ਬੁਲਾਇ।
 ਅਸਨ ਅਚਾਵੈਂ ਰੁਚਿਰ ਬਨਾਇ।
 ਅਹੈਂ ਕੈਦ ਮਹਿ, ਜੋ ਨਹਿ ਆਵਹਿ।
 ਲੈ ਕਰਿ ਜਾਉਂ, ਤਿਸੀ ਥਲ ਖਾਵਹਿ
 ॥ ੯ ॥

ਸਭਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਭਾਗ ਵਡਿਆਈ।
 ਹੋਹਿ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਜੇ ਬਨ ਜਾਈ।
 ਮਮ ਘਰ ਚਰਨ ਪਾਇ ਨਹਿ ਜੇਈ।
 ਤਹਾਂ ਗਏ ਤੇ ਅਚਹਿ ਨ ਤੇਈ ॥ ੧੦ ॥
 ਮੰਦ ਭਾਗ ਅਪਨੇ ਤਬਿ ਜਾਨੈ।
 ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹਿ ਹੈ ਇਮ ਮਾਨੈ-।
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗਨ ਤਰਕ ਬਿਚਾਰਤਿ।

'ਭਾਗ ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਮੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

'ਜੇ (ਇਹ ਗਲ) ਬਣ ਜਾਵੇ।

'ਦਲੀਲਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ।

ਗਯੋ ਕੈਦ ਥਲ ਹੁਇ ਪ੍ਰੇਮਾਰਤੁ ॥ ੧੧ ॥
 ਬੂਝਿ ਸਿਪਾਹਿਨਿ ਗਾ ਗੁਰੁ ਪਾਸ।
 ਖਰੇ ਭਯੋ ਢਿਗ ਕਹਿ ਅਰਦਾਸ।
 ਨਮੋ ਠਾਨਿ ਕਰਿ ਜੋਰੇ ਹਾਥ।
 ਪੁਲਤ' ਬਿਲੋਚਨ ਜਲ ਕੇ ਸਾਥ ॥ ੧੨ ॥
 'ਸੁਨਹੁ ਨਾਥ! ਅਭਿਲਾਖਾ ਮੋਰੀ।
 ਬਹੁ ਦਿਵਸਨ ਕੀ ਰਿਦੇ ਬਡੇਰੀ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਦਨ ਚਰਨ ਕੋ ਪਾਵਹਿ।
 ਮੋਰ ਹਾਥ ਤੇ ਭੋਜਨ ਖਾਵਹਿ ॥ ੧੩ ॥
 ਅਸਮੰਜਸ ਜਾਨਹਿ ਬਿਧਿ ਜੋਊ।

'ਭਰੇ ਹੋਏ।

'ਜੋ ਗਲ (ਭਾਵ ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਵਣ ਦੀ)
 ਕਠਨ (ਅਨਹੋਣੀ) ਜਾਣੀਦੀ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੋਤਿ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਤੋਊ।
 ਪ੍ਰੇਮ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ਮੇਰੇ।
 ਅਨਕਰਨੋ ਭੀ ਕਰਹਿ ਸੁ ਪ੍ਰੇਰੇ' ॥ ੧੪ ॥
 ਪੂਰਹੁ ਇੱਛਾ ਨਾਥ! ਹਮਾਰੀ।
 ਅਚਹੁ ਅਸਨ ਕਹੁ ਚਲਿ ਇਕ ਬਾਰੀ।

'ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ) ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੋਏ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਕਹਹੁ ਇਹਾਂ ਲੈ ਆਵੋਂ।
 ਬੈਠਿ ਸਮੀਪ ਅਹਾਰ ਅਚਾਵੋਂ' ॥ ੧੫ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਬਿਨਤੀ, ਪ੍ਰਭੂ ਅਲਾਵਹਿ।
 'ਕਰਿ ਤਿਆਰ ਹਮ ਭੋਜਨ ਖਾਵਹਿ।
 ਤੋਹਿ ਸਦਨ ਮਹਿ ਆਵਹਿ ਬੈਸੇ'।
 ਇੱਛਾ ਪੂਰਹਿ ਤਵ ਉਰ ਜੈਸੇ ॥ ੧੬ ॥

^੧ਆਕੇ ਬੈਠਾਂਗੇ।

ਦੋਹਰਾ:

ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਜਬਿ ਆਗਲੀ, ਦਿਵਸ ਆਇ
 ਹੈ ਜਾਮ।
 ਅਚਵਹਿ ਭੋਜਨ ਪਹੁੰਚਿ ਕੈ, ਬੈਠਿ ਤਿਹਾਰੇ
 ਧਾਮ' ॥ ੧੭ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚ ਬਿਨ ਸੰਦੇਹ।
 ਹਰਖ ਭਯੋ ਸਿਖ ਬਿਸਮਯ ਲੇਹਿ।
 -ਅਹੈਂ ਕੈਦ ਮਹਿ, ਚੌਂਕੀ' ਪਾਸ।
 ਤਉ ਆਇ ਹੈਂ ਮੋਰ ਅਵਾਸ- ॥ ੧੮ ॥
 ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਉਤਲਾਵਤਿ ਗਯੋ।
 ਰੁਚਿਰ ਅਹਾਰ ਕਰਨਿ ਉਦਤਯੋ।
 ਕਰਜੋ ਤਿਹਾਵਲ ਬਹੁ ਸੁਚ ਧਾਰੀ।
 ਪੁਨ ਆਇਸੁ^੧ ਕਰਵਾਇਸਿ ਤਜਾਰੀ
 ॥ ੧੯ ॥

^੧ਪਹਿਰਾ।

^੧ਖੀਰ।

ਓਦਨ^੧, ਪਹਿਤ^੨, ਸ੍ਵਾਦ ਦਧਿ ਬਰੇ^੩।
 ਕਰੇ ਪਾਤਰੇ ਮੰਡੇ^੧ ਖਰੇ।

^੧ਚਾਵਲ। ^੨ਦਾਲ। ^੩ਵੜੇ।

^੧ਪਤਲੇ ਮੰਡੇ।

ਅਧਿਕ ਸਲਵਣ ਸ ਤੁਰਸ਼ ਬਨਾਏ।
 ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਮਧੁਰ ਕਰਾਏ ॥ ੨੦ ॥
 ਇਮ ਕਰਤਜੋਂ ਭੋਜਨ ਅਭਿਰਾਮ।
 ਬਾਸੁਰ ਹੋਤਿ ਭਯੋ ਜਬਿ ਜਾਮ।
 ਸਦਨ ਸਿੱਖਯ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ।
 ਕਹਜੋ 'ਛੁਧਾ ਹਮ ਕੋ ਅਧਿਕਾਇ
 ॥ ੨੧ ॥

ਜੋ ਅਹਾਰ ਤੈਂ ਤਜਾਰ ਕਰਾਇ।
 ਸੋ ਅਬਿ ਲਜਾਵਹੁ ਦੇਹੁ ਅਚਾਇ।

ਦੇਰਿ ਨ ਕਰਹੁ ਨੀਰ ਕੋ ਆਨਹੁ।
ਬੈਠਹਿ ਹਮ ਕਿਸ ਥਾਨ ਬਖਾਨਹੁ?

॥ ੨੨ ॥

ਦੇਖਿ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰੁ ਭਾਉ ਬਡੇਰੇ।
ਭੇ ਸਿਖ! ਚਲਿ ਆਏ ਘਰ ਤੇਰੇ।’
ਦੇਖਤਿ ਸਿੱਖਯ ਬਿਲੰਦ ਅਨੰਦਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪਗ ਪੰਕਜ ਬੰਦਯੋ ॥ ੨੩ ॥
ਸੁੰਦਰ ਚੌਂਕੀ ਦਈ ਬਿਛਾਇ।
ਨਏ ਬਸਤ੍ਰ ਉੱਜਲ ਤੇ ਛਾਇ।
‘ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ! ਬੈਠੀਏ ਆਪ।

ਸਿਖ ਕੇ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪਹਿ ਖਾਪ’ ॥ ੨੪ ॥ ‘ਨਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ।

ਦਾਸ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਬਸਿ ਮਹਿ ਰਹੋ।
ਨਿਤ ਪਰਲੋਕ ਸਹਾਇਕ ਅਹੋ।
ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਕੀ ਇੱਛਾ ਮੇਰੇ।
-ਕਬਿ ਪੂਰਹਿ ਗੁਰ ਆਵਹਿ ਡੇਰੇ-

॥ ੨੫ ॥

ਮਮ ਚਿਤ ਕੀ ਲਖਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ!
ਕਰਯੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਵਾਮੀ!’
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਰਿ ਭਾਉ ਘਨੇਰਾ।
ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਯਾਰ ਤਿਸ ਬੇਰਾ

॥ ੨੬ ॥

ਦਰਸਨ ਹੇਤੁ ਅਪਰ ਸਿਖ ਆਏ।
ਕਰ ਜੋਰਹਿ ਅਰੁ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ।
ਬਿਨੈ ਉਚਾਰਹਿ ਚਰਨ ਸਪਰਸੈਂ।
ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਇ ਸੁਨਤਿ ਹੀ ਦਰਸੈਂ’ ॥ ੨੭ ॥

‘ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਦਰਸਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਤਬਿ ਸਿਖ ਨੇ ਜਲ ਕਰ ਮਹਿ ਧਾਰੇ।
ਹਿਤ ਕਰਿ ਗੁਰੁ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਰੇ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸਾਥ ਪੌਛਨਿ ਕਰਿ ਨੀਕੇ।
ਪੁਨਹਿ ਪਲੋਸਤਿ ਆਸ਼੍ਰਿ ਜੀਕੇ’ ॥ ੨੮ ॥

‘ਜੀ ਦਾ ਆਸਰਾ (ਚਰਨ)।

ਜਿਨ ਚਰਨਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਾਰਨ।
ਸੁਰ ਸਿਹਾਹਿ, ਕਿਮ ਕਰਿ ਹੈਂ ਧਾਰਨ।’

‘ਦੇਵਤੇ ਤਰਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਧਾਰਨ ਕਰੀਏ।

ਸੋ ਸਿਖ ਬਡਭਾਗੀ ਨੇ ਗਹਿ ਕਰਿ।
ਨੇਤ੍ਰਨਿ ਸਾਥ ਸਪਰਸ਼ਤਿ ਧਰਿ ਧਰਿ
॥ ੨੯ ॥

ਸਰਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਪਰੋਸਨਿ ਕਰਿਓ[†]।
ਗੁਰ ਆਗੈ ਬਡਿ ਬਾਰ ਸੁ ਧਰਿਓ^{*}।
ਰੁਚਿ ਸੋਂ ਲੇ ਕਰਿ ਸ੍ਵਾਦ ਅਹਾਰਾ।
ਅਚਯੋ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭਾਉ ਉਦਾਰਾ।
ਤਿਸ ਸਿਖ ਕੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੇਖਿ।
ਤਹਿ ਘਰ ਆਏ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ ॥ ੩੦ ॥
ਤਹਿ ਪਰੋਸ ਮਹਿ ਇਕ ਸਿਖ ਰਹੈ।
ਕਰਨਿ ਅਹਾਰ ਗੁਰੂ ਹਿਤ ਚਹੈ[†]।

[†]ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਛਾਪੇ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਹੈਨ।

[†]ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਥੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਤੁਕਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪਾਠ ਹੈ:- ਪੁਨ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਿਚਾਰੈ ਐਸੇ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਗੁਰ ਆਵਹਿ ਕੈਸੇ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰੀ।
ਬਿਨੈ ਸਹਿਤ ਨਿਜ ਚਾਹਿ ਉਚਾਰੀ
॥ ੩੧ ॥

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ।
ਆਵਹੁ ਭੋਰ ਹਮਾਰ ਅਵਾਸ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਨਿਜ ਦਾਸ ਜਨੀਜੈ।
ਭੋਜਨ ਭਾਉ ਸਮੇਤ ਅਚੀਜੈ ॥ ੩੨ ॥
ਪਾਵਨ ਪਾਵਨ ਕਰਿ ਘਰ ਪਾਵਨ[†]।

[†]ਪਵਿਤ੍ਰ ਚਰਨ ਘਰ ਵਿਚ ਪਾਵਣਾ ਕਰੋ।

ਮੈਂ ਨਿਹਾਲ ਹੋਂ ਤੁਮਰੇ ਆਵਨਿ। ’
ਅਧਿਕ ਦੀਨਤਾ ਪਿਖਿ ਸਿਖ ਕੇਰੀ।
ਨੇਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[†] ਕਹਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥ ੩੩ ॥

[†]ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਨੇਤ੍ਰ ਕਰਕੇ।

‘ਸੁਧ ਭਾਵਨਾ ਜੇ ਉਰ ਤੋਹੀ।
ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੋਹੀ। ’
ਅਸ ਕਹਿ ਸਿੱਖਨਿ ਦੇ ਸੰਤੋਸ਼ਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਦਿਢ ਉਰ ਬਧਹਿ ਭਰੋਸਾ
॥ ੩੪ ॥

ਮੰਦ ਮੰਦ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਨ ਚਲੇ।
ਜਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਦੁਖ ਦਲ ਮਲੇ[†]।
ਮਿਲਹਿ ਸਿੱਖ ਕੋ, ਬੰਦਨ ਠਾਨਹਿ।

[†]ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪੁਨ ਆਪਸ ਮਹਿ ਮਿਲਹਿ ਬਖਾਨਹਿ

॥ ੩੫ ॥

‘ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਸਮਰੱਥ।

ਚਹਹਿ ਸੁ ਕਰਹਿ ਧਰੈਂ ਸਿਰ ਹੱਥ।

ਸਕਲ ਜਗਤ ਸਿਰਜਨ ਅਰੁ ਪਾਲਨ।

ਕਰਹਿ ਛਿਨਕ ਮਹਿ ਸਭਿ ਕੋ ਘਾਲਨ।’ ^{‘ਨਾਸ਼।}

॥ ੩੬ ॥

ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਤ ਤੇ ਮਹਤ ਧਰਿਤ ਹੈਂ।

ਦਾਸ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕਾਜ ਕਰਤਿ ਹੈ।

ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਕੈਦ ਪਰੇ ਹੈਂ।

ਕੋ ਜਾਨੈ ਕਿਮ ਛਿਮਾ ਧਰੇ ਹੈਂ ॥ ੩੭ ॥

ਨਾਂਹਿ ਤ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਸਭਿ ਸਾਜ।

ਅਰੁ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਜਹਿ ਲਗਿ ਰਾਜ।

ਏਕ ਬੋਲ ਤੇ ਦਹਿ ਬਿਨਾਸ।

ਜਥਾ ਬੱਜ੍ਰ ਗਿਰ ਜੁਤਿ ਤਰੁ ਘਾਸ।’ ^{‘ਜਿਵੇਂ ਬੱਜ੍ਰ ਘਾਸ ਤੇ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਸਮੇਤ ਪਹਾੜ ਨੂੰ (ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ)।}

॥ ੩੮ ॥

ਮਹਾਂ ਤਾਣ ਜੁਤਿ ਭਏ ਨਿਤਾਣੇ।

ਕਾਰਨ ਕੌਨ, ਸਕਹਿ ਨਹਿ ਜਾਣੇ।

ਸਭਿ ਛਿਤ ਮਹਿ ਸਿਮਰੇ ਜਹਿ ਕਹਾਂ।

ਪਹੁੰਚਹਿ ਹੋਇੰ ਸਹਾਇਕ ਮਹਾਂ ॥ ੩੯ ॥

ਇਹ ਗਤਿ ਸੁਨੀ ਪਿਖੀ ਸਭਿ ਜਾਇ।

ਕੈਦ ਪਰਨਿ ਗਤਿ ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ।

ਸਭਿ ਘਟ ਘਟ ਕੀ ਜਾਣਨਹਾਰੇ।

ਛਿਨ ਮਹਿ ਲਾਖਹੁ ਕੋਸ ਪਧਾਰੇ ॥ ੪੦ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਅਜਮਤ ਕੋ ਧਾਰੇ।

ਛਪੀ ਨਹੀਂ ਬਿਦਤੀ ਜਗ ਸਾਰੇ।

ਤਊ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਸਹੈਂ ਸਰੀਰ।

ਜਾਨੀ ਜਾਇ ਨ ਕਜੋਂ ਧਰਿ ਧੀਰ।’ ^{‘ਕਿਉਂ ਧੀਰਜ ਧਾਰਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ।}

॥ ੪੧ ॥

ਮਿਲਹਿ ਪਰਸਪਰ ਸਿਖ ਇਮ ਕਹੈਂ।

ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਭੇਦ ਕਿਮ ਲਹੈਂ।

ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਆਏ।

ਪੂਰਬ ਸਮ ਬੈਠੇ ਤਿਸ ਥਾਏਂ ॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਗ’ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਊਨ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੪੯ ॥

੫੦. [ਸਿਖ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਇਆ]

[੪੯](#)<<[ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ](#)>>[੫੧](#)**ਦੋਹਰਾ:**

ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਅਚੜੇ, ਨਿਕਸੇ ਜਬਿ
ਤਿਸ ਦੁਾਰ।
ਪਿਖੇ ਮੁਲਾਨੇ ਤਬਿ ਤਹਾਂ, ਜਰ ਬਰ ਹੁਇ
ਗੋ ਛਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਨਰ ਸੰਗੀ ਬੇ, ਤਿਨ ਪੁਛਵਾਯੋ।
'ਇਨ ਕੇ ਘਰ ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਆਯੋ?'
ਕਿਨ ਹੂੰ ਤਹਾਂ ਸੁ ਕੀਨਿ ਬਤਾਵਨਿ।
'ਇਸ ਕੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਕਿਯ ਖਾਵਨ
॥ ੨ ॥
ਅਪਨੇ ਸਿੱਖ ਜਾਨ ਕਰਿ ਭਾਊ।
ਅਚੜੇ ਅਹਾਰ ਰਿਦੇ ਹਰਖਾਊ।'
ਮਤਸਰ ਅਗਨ ਮੁਲਾਨੇ ਮਨ ਮਹਿ।
ਜਰ ਬਰ ਭਯੋ ਭਸਮਿ ਤਿਸ ਛਿਨ ਮਹਿ
॥ ੩ ॥
-ਜਬਿ ਲਗਿ ਤੁਰਕ ਬਨਹਿ ਇਹ ਨਾਂਗੀ।
ਨਹਿ ਮਾਨਹਿ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਮਾਂਗੀ।
ਹਿੰਦੁਵਾਨ ਕੋ ਮੂਲ ਇਹੀ ਹੈ।
ਅਬਿ ਨਿਸਚੈ ਭੀ ਬਾਤ ਸਹੀ ਹੈ- ॥ ੪ ॥
ਦੁਸ਼ਟ ਗਿਨਤਿ ਇਮ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰ।
ਪਹੁੰਚੜੇ ਨੌਰੰਗ ਕੇ ਦਰਬਾਰ।
'ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗਹੜੇ।
ਤੁਮ ਜੋ ਕਰਨਿ ਮਨੋਰਥ ਚਹੜੇ ॥ ੫ ॥
ਤਿਸ ਕੋ ਮੂਲ ਜਾਨੀਏਂ ਆਛੇ।
ਬਨੇ ਤੁਰਕ ਇਸ, ਸਭਿ ਹੁਇ ਪਾਛੇ।
ਲਾਖਹੁ ਨਰ ਤਿਸ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰਿ।
ਪੂਜਹਿ ਆਇਸੁ ਮਾਨਿ ਉਦਾਰ ॥ ੬ ॥
ਅਬਿ ਤਿਸ ਕੀ ਕੀਜਹਿ ਤਕਰਾਈ।
ਵਹਿਰ ਕੈਦ ਤੇ ਹੈ ਨ ਕਦਾਈ।

'ਕਦੀ ਵੀ।

ਅਬਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਘਰ ਚਲਿ ਜਾਇ।
ਕਰਿ ਆਦਰ ਸੋ ਅਸਨ ਅਚਾਇ ॥ ੮ ॥

ਲੋਕ ਵਹਿਰ ਕੇ ਮਿਲਤਿ ਜਿ ਰਹੈ।

¹ਜੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ।

ਕੈਦ ਬਿਖੈ ਤੋਂ ਕਿਮ ਦੁਖ ਲਹੈ।
ਮਿਲਹਿ ਨ ਨਰ ਬਾਹਿਰ ਕੇ ਜਾਇ।
ਸੋ ਨਹਿ ਨਿਕਸਹਿ ਰਹਿ ਇਕ ਥਾਇ
॥ ੯ ॥

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਤਬਿ ਦੁਖ ਭਾਇ।
ਮਿਲਹਿ ਨ ਕੋ, ਬੈਠਹਿ ਮੁਰਝਾਇ।
ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਤੇ ਨਿਰਾਸ ਜਬਿ ਹੋਇ।
ਕਰਜੋ ਤੁਮਾਰੇ ਮਾਨਹਿ ਸੋਇ’ ॥ ੧੦ ॥

ਸੁਨਿ ਨੁਰੰਗ ਮਨ ਰਿਸਜੋ ਘਨੇਰਾ।
‘ਕਿਸ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕਰਹਿ ਪੁਰਿ ਫੇਰਾ’।

¹ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫਿਰਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਮਾਦਾਰ ਕੇ ਲੇਹੁ ਬੁਲਾਇ।
ਤਿਸ ਕੇ ਗੁਨਹਾ ਦੇਹੁ ਸਜਾਇ ॥ ੧੦ ॥
ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਫਿਰਹਿ, ਹੁਕਮ ਨਹਿ ਮੇਰੇ।
ਸੋ ਕੈਸੇ ਬਿਚਰਜੋ ਨਰ ਹੋਰੇ?’

ਚਲਿ ਆਯੋ ਤਿਸ ਪੂਛਨਿ ਕੀਨਸਿ।
‘ਤੈਂ ਕਜੋ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿਬੇ ਦੀਨਸਿ?’

॥ ੧੧ ॥

ਹੁਕਮ ਦਿਯੋ ਤੁਝ, ਕਰਿ ਤਕਰਾਈ।
ਕੋਠਨ ਅੰਦਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਈ।
ਵਾਯੂ ਲਗਨਿ ਨ ਦੇਹੁ ਵਹਿਰ ਕੇ।
ਕਠਨ ਸਥਾਨ ਰਾਖਿ ਦ੍ਰਿਢ ਕਰਿ ਕੇ’

॥ ੧੨ ॥

ਜਮਾਦਰ ਨੇ ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨਾ।
‘ਬੈਠੇ ਰਹਹਿ ਏਕ ਹੀ ਥਾਨਾ।
ਨਹਿ ਅੰਤਰ ਤੇ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਸੋਂ।

ਜਾਨਿ ਕਹਾਂ ਪੁਰਿ ਕੇਰ ਅਵਾਸੋਂ’ ॥ ੧੩ ॥

¹ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਘਰੀਂ।

ਕਟ ਕੋ ਕਸਿ ਕੈ ਏਕ ਸਿਪਾਹੀ।
ਗਾਢੇ ਠਾਂਢੇ ਰਹਿ ਤਿਨ ਪਾਹੀ।
ਆਠੋ ਜਾਮ ਖਰੋ ਇਕ ਰਹੈ।

ਟਰਹਿ ਨ^੧ ਥਲ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸੁ ਲਹੈ^੧ 'ਹਿਲਦੇ ਨਹੀਂ।

॥ ੧੪ ॥

ਸੁਨਤਿ ਮੁਲਾਨੇ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰਾ।

‘ਮੈਂ ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ ਆਪ ਨਿਹਾਰਾ।

ਇਹ ਮੁਕਰਹਿ ਸਭਹਿਨਿ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।

ਪੁਨ ਪਿਖਿ ਕਹੈ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਪਾਹੀ^੧ ॥ ੧੫ ॥ 'ਫੇਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ) ਦੇਖਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਕਹਾਂਗਾ।

ਅਬ ਤੋ ਕਹੀ ਨ ਮਾਨਹਿ ਮੇਰੀ।

ਸਾਚੀ ਲਖਹੁ ਬਿਲੋਚਨ ਹੇਰੀ।’

ਇਤਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਇ ਹਟਿ ਰਹਯੋ।

ਉਪਾਲੰਭ^੧ ਤਿਸ ਕੋ ਬਹੁ ਕਹਯੋ ॥ ੧੬ ॥ 'ਉਲਾਂਭਾ।

ਜਮਾਦਾਰ ਸੁਨਿ ਕੈ ਚਲਿ ਆਇਵ।

ਹਿਤ ਤਕਰਾਈ ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਇਵ।

‘ਕੋਇ ਨ ਗੁਰ ਢਿਗ ਜਾਨੇ ਦੇਹੁ^੧।’ 'ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ।

ਗਮਨਹਿ ਪਾਸ, ਹਟਾਇ ਸੁ ਲੇਹੁ^੧

॥ ੧੭ ॥

ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਬਹੁ ਤਕਰਾਈ।

ਸੋ ਦਿਨ ਬੀਤਯੋ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।

ਭਈ ਭੋਰ ਸਿਖਿ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ।

ਗੁਰ, ਘਰ ਆਇ ਧਰਹਿ ਅਹਿਲਾਦ

॥ ੧੮ ॥

ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਭੋਜਨ ਕਰੇ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਧਯਾਨ ਕਰਿ ਸਿਮਰੇ।

ਏਕ ਜਾਮ ਜਬਿ ਦਿਨ ਚਢਿ ਆਵਾ।

ਸਤਿਗੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵਾ ॥ ੧੯ ॥

ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਨਿ ਲਗੇ ਸਿੱਖਯ ਘਰ ਜਬਿਹੂੰ।

ਪਿਖੇ ਮੁਲਾਨੇ ਕੇ ਨਰ ਤਬਿਹੂੰ।

ਪੁਰਿ ਕੀ ਗਰੀ ਗਰੀ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।

ਫਿਰਤਿ ਨਿਹਾਰਤਿ ਜਿਤ ਕਿਤ ਜਾਹਿ

॥ ੨੦ ॥

ਨਰ ਪਿਖਿ ਗਮਨਯੋ ਨਿਕਟਿ ਮੁਲਾਨੇ।

‘ਮੈਂ ਹੇਰੇ ਸਿੱਖ ਘਰ^੧ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਨੇ।’ ^੧ਪਾ:-ਗੁਰ ਅਮਕੇ ਸਿਖ ਘਰ।

ਸੁਨਿ ਨੌਰੰਗ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਯੋ ਧਾਈ।
 ਨਰ ਪਠਿ ਆਪ ਲੇਹੁ ਦਿਖਰਾਈ ॥ ੨੧ ॥
 ਕਰਨਿ ਅਹਾਰ ਗਏ ਸਿਖ ਘਰ ਮਹਿ।
 ਸਾਚ ਕੈ ਝੂਠ ਲੇਹੁ ਲਖਿ ਉਰ ਮਹਿ। ’
 ਸ਼ਾਹਿ ਤਬਹਿ ਭੇਜੇ ਨਰ ਦੌਰੇ।
 ਜਿਸ ਅਵਾਸ ਕੇ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਪੌਰੇ ॥ ੨੨ ॥
 ਕਰੇ ਬਿਲੋਕਨਿ ਬੈਠਿ ਬਿਰਾਜੇ।
 ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪਿਖਿ ਕਲਮਲ ਭਾਜੇ।
 ਪਿਖਤਿ ਸ਼ਾਹ ਕੋ ਜਾਇ ਸੁਨਾਯੋ।
 ਤਤਛਿਨ ਜਮਾਂਦਾਰ ਬੁਲਿਵਾਯੋ ॥ ੨੩ ॥
 ‘ਪੇਖਹੁ ਮੂੜ ! ਕੂੜ ਕਹਿ ਕਾਲੀ।
 ਸਿਖ ਘਰ ਗਮਨਯੋ ਕਰਤਿ ਕੁਸਾਲੀ’।
 ਤੁਮਨੇ ਕਹਯੋ ਨ ਮਾਨਯੋ ਮੇਰਾ।
 ਦੇਉਂ ਦੰਡ ਲਯੋ ਦਰਬ ਬਡੇਰਾ ॥ ੨੪ ॥
 ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਤਿਸ ਨਿਕਸਾਇ।
 ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਫਿਰਹਿ ਅਸਨ ਕਿਤ ਖਾਇ।
 ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਚਲਿ ਜਾਤੇ।
 ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਖਾਤੇ ॥ ੨੫ ॥
 ਕੌਨ ਬਾਤ ਤੇ ਇਮ ਤੈਂ ਕੀਨਸਿ ?
 ਕਿਧੌਂ ਦਰਬ ਰਿਸਵਤ ਤੇ ਲੀਨਸਿ। ’
 ਡਰਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਤੇ ਦੈ ਕਰ ਜੋਰੇ।
 ਕਹਯੋ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਆਇਵ ਤਿਸ ਠੌਰੇ’।
 ॥ ੨੬ ॥
 ਕੋਸ਼ਠ ਕੇ ਅੰਤਰ ਅਬਿ ਛੋਰੇ।
 ਕਰੇ ਕਪਾਟ ਅਸੰਜਤਿ ਪੌਰੇ।
 ਤਾਰੇ ਮਾਰਿ ਰਖਯੋ ਦਰ ਤਾਂਹੀ।
 ਹੂੈ ਸਨੱਧ ਦਿਢ ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ॥ ੨੭ ॥
 ਜੇ ਮਮ ਕਹਯੋ ਝੂਠ ਉਰ ਲਜਾਵੈ।
 ਤੌ ਨਰ ਅਪਨੋ ਪਠਿ, ਦਿਖਰਾਵੈ’। ’
 ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਬਿਸਮਯੋ ਮਨ ਮਹਾਂ।
 ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਪਠਾਯੋ ਨਰ ਇਕ ਤਹਾਂ ॥ ੨੮ ॥
 ਖੋਲਿ ਕਪਾਟ ਨਿਹਾਰਨਿ ਕਰੇ।

‘ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ।

‘ਤਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ।

‘ਭੇਜੋ ਮੈਂ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਆਨੰਦ ਭਰੇ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਗਮਨਜੋਂ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਕੋਸ਼ਨ ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਦਿਖਿ ਆਯੋ'

॥ ੨੯ ॥

ਬਹੁਰ ਪਠਾਯੋ ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ ਮਹਿ।
ਬੈਠੇ ਪਿਖੇ, ਖਰੇ ਹੁਇ ਦਰ ਮੈਂ।
ਮੂਰਤਿ ਏਕ ਪਿਖੀ ਦ੍ਰੈ ਥਾਨ।
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਜੁਤਿ ਭਏ ਹਿਰਾਨ ॥ ੩੦ ॥
ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਹਿ -ਲਖਯੋ ਨ ਜਾਏ-।
ਦ੍ਰੈ ਸਥਾਨ ਪੁਨ ਪਿਖਿਨਿ ਪਠਾਏ।
ਦ੍ਰੈ ਮੂਰਤਿ ਦ੍ਰੈ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰੀ।
ਇਕ ਸਿਖ ਗ੍ਰਿਹ, ਇਕ ਕੈਦ ਮਝਾਰੀ
॥ ੩੧ ॥

'ਅਜਮਤਵੰਤ' ਕਹਤਿ ਹੈਂ ਕੇਈ।
ਕੇਤਿਕ ਕੋ ਨਿਸ਼ਚਾ ਸੁਭ ਹੋਈ।
ਨੌਰੰਗ ਅਤਿ ਖੁਨਸਜੋ[†] ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
-ਇਹ ਕਯਾ ਰੀਤਿ ਕਰਤਿ ਦਿਖਰਾਹੀ
॥ ੩੨ ॥

[†]ਪਾ:-ਸਹਿਮਯੋ।

ਅਸ ਨ ਹੋਇ ਛਲ ਬਲ ਕਰਿ ਜਾਇ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਇ।
ਗਹਯੋ ਮਰੂ^੧ ਕਰਿ ਜਤਨ ਬਨਾਏ।
ਹਾਥਨਿ ਆਯਹੁ ਕਾਲ ਬਿਤਾਏ ॥ ੩੩ ॥
ਅਬਿ ਮਨਾਇ ਕੈ ਮੈਂ ਮਨ ਭਾਈ^੧।

^੧ਮਸੇ ਮਸੇ। ਕਠਨਤਾ ਨਾਲ [ਹਿੰਦੀ, ਮਰੂ-ਮਸਾਂ-ਮਸਾਂ]

^੧ਮਨਭਾਂਵਦੀ।

ਕਰੋਂ ਸ਼ਰਾ ਮਤਿ, ਤੁਰਕ ਬਨਾਈ।
ਇਹ ਜਬਿ ਕਲਮੇ ਕੋ ਪਠਿ ਲੇਹਿ।
ਬਹੁਰ ਅਪਰ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿ ਜੇਹਿ ॥ ੩੪ ॥

ਅਨਾਯਾਸ^੧ ਸਭਿ ਹੂੰ ਬਨਿ ਜਾਇ।
ਗੁਰੂ ਭਯੋ^੧, ਸਿਖ ਕਿਮ ਠਹਿਰਾਇ।
ਯਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸੰਗ ਜਤਨ ਕਰੀਜੈ।

^੧ਬਿਨਾਂ ਯਤਨ ਤੋਂ।

^੧ਗੁਰੂ (ਮੁਸਲਾਮਨ) ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ।

ਦੀਨ ਬਿਖੈ ਜਿਮ ਕਿਮ ਲੇ ਲੀਜੈ-
॥ ੩੫ ॥

ਜਮਾਦਾਰ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇਰਾ।

ਤਿਹ ਤਾੜੋ ਕਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇਰਾ।

‘ਦਿਖੀਅਹੁ ਚਲੋ ਜਾਇ ਨਹਿ ਕੋਝੋਂ ਹੂੰ।’ ‘ਵੇਖੀਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲੇ ਨਾ ਜਾਵਣ।

ਅਬਿ ਸਿੱਖਨਿ ਗ੍ਰਿਹ ਗਮਨੋ ਜੋਂ ਹੂੰ

॥ ੩੬ ॥

ਰਾਤਿ ਦਿਵਸ ਦਿਢ ਹੋਇ ਸਿਪਾਹੀ।

ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਠਾਂਢੇ ਰਹਿ ਪਾਹੀ।

ਆਂਖਨਿ ਆਗੇ ਦੇਖਤਿ ਰਹੀਅਹਿ।

ਤ੍ਰਾਸ ਮੋਹਿ ਦਿਸਿ ਤੇ ਤਿਸ ਕਹੀਅਹਿ

॥ ੩੭ ॥

ਕਹੋ ਜਿ ਮਾਨ ਲੇਹਿ ਕਿਸ ਰੀਤਿ।

ਤਾੜਨ ਕਰੇ ਤ੍ਰਾਸ ਹੁਇ ਚੀਤ।

ਤੋ ਮਮ ਢਿਗ ਤਬਿ ਆਇ ਕਹੀਜੈ।

ਰਹਹੁ ਸੁਚੇਤ ਬਿਸਾਸ ਨ ਕੀਜੈ ॥ ੩੮ ॥

ਜੇ ਕਰਿ ਜਾਂਹਿ ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਕੈਸੇ।

ਹੋਇ ਤਾੜਨਾ ਤੁਝ ਪਰ ਤੈਸੇ।

ਸੰਕਟ ਘਨੇ ਪਾਇ ਜਿਮ ਸੋਈ।

ਕਰਹੁ ਸੁ ਰੀਤਿ ਜਿ ਸੂਧਾ ਹੋਈ’ ॥ ੩੯ ॥

ਇਮ ਤਾੜਨ ਕਰਿ ਪਠੋ ਸਿਪਾਹੀ।

–ਸਾਵਧਾਨ ਠਾਂਢੇ ਰਹੁ ਪਾਹੀ।

ਕਰਾਮਾਤ ਕਰਿ ਜੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।

ਤੋ ਨਹਿ ਦੋਸ਼ ਤਨਕ ਹਮ ਭਯੋ ॥ ੪੦ ॥

ਇਸ ਬਿਧਿ ਬਿਨ, ਅਸ ਕੋ ਚਲਿ ਜਾਯੋ।

ਕੌਣ ਦੋ ਬਣੀ’ ਨੇ ਕਿਮ ਜਾਯੋ–।

‘ਭਾਵ ਤ੍ਰੀਮਤ।

ਇਮ ਬਿਚਰ ਕੀਨਸਿ ਤਕਰਾਈ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਗੁਰ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਦਿਲੀ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਗ’ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੫੦ ॥

੫੧. [ਦੇਗਚੇ ਵਿਚੋਂ ਸੂਰ]

੫੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੨

ਦੋਹਰਾ:

ਬੀਤੇ ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਜਬਿ,
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਤੇ ਕਠਨਤਾ,
ਕਰਹਿ ਤੁਰਕ ਬਦਰਾਹਿ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪੁਨਹਿ ਮੁਲਾਨੇ ਕਾਜੀ ਔਰ।
ਮਿਲਿ ਮਸਲਤ ਕੀਨਸਿ ਇਕ ਠੌਰ।
‘ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰੂ ਗਹੜੇ ਦਿਢ ਸ਼ਾਹੂ।
ਕਰੜੇ ਕੈਦ ਬਹੁ ਸੰਕਟ ਮਾਂਹੂ ॥ ੨ ॥
ਕਿਤਨੇ ਦਿਵਸ^੧ ਸੁ ਬੀਤ ਗਏ ਹੈਂ।
ਤਾੜਨ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਏ ਹੈ।
ਰੰਚਕ ਹਠ ਨਹਿ ਤਜਾਗਨਿ ਕੀਨਸਿ।
ਬਧੜੇ^੨ ਪ੍ਰਥਮ ਤੇ ਦਿਢਤਾ ਲੀਨਸਿ ॥ ੩ ॥
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ ਕਿਏ ਬਹੁ ਰੋਕਾ।
ਇਕ ਸਮ ਮੁਖ ਤਿਨ ਕੇ ਅਵਲੋਕਾ।
ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ਦੇਖੜੇ ਦੀਨ^੩।

^੧ਪਾ:-ਸੰਮਤ।^੨ਹਠ ਵਧਿਆ।^੩ਮੁਰਝਾਇਆ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਦੀ ਬੀ।

ਬਦਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਲੀਨਿ ॥ ੪ ॥
ਨਹੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿ ਆਵਨਿ ਮਾਨਹਿ।
ਕਹੜੇ ਸ਼ਾਹ ਕੇ ਰਿਦੈ ਨ ਆਨਹਿ।
ਅਪਨਿ ਆਪ ਕੇ ਲਖਹਿ ਬਡੇਰਾ।
ਕਰਹਿ ਤਰਕ ਤੁਰਕਨ ਮਤ ਜੇਰਾ^੪ ॥ ੫ ॥

^੪ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਮਤ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ (ਦੱਸ ਕੇ) ਤਰਕਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਬਿ ਚਲਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹੁ ਸਮੁਝਾਵਹੁ।
ਅਪਨੇ ਖਾਨਾ ਤਿਸੇ ਖੁਵਾਵਹੁ।
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਸੋਇ।
ਕੁਚਲ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਬੰਦੇ ਜੋਇ ॥ ੬ ॥
ਸਾਬ ਅਦਾਇਬ ਕੁਰਨਸ਼^੫ ਕਰਿਕੈ।

^੫ਸਲਾਮ।

ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਤਸਲੀਮ ਸੁ ਧਰਿ ਕੈ।
ਪਹੁੰਚਿ ਸ਼ਾਹੁ ਢਿਗ ਬੁਧਿ ਸਮੁਝਾਈ।
‘ਬਨਹਿ ਤੁਰਕ ਇਸ ਅਪਰ ਉਪਾਈ

॥ ੭ ॥

ਬਹੁ ਦਿਨ ਬਿਨਾ ਅਹਾਰ ਬਿਤਾਏ।

ਅਧਿਕ ਛੁਧਾਤੁਰ ਭਾ ਦੁਖ ਪਾਏ।

ਕੁੱਠਜੋ ਮਾਸ ਆਪ ਮੰਗਵਾਵਉ।

ਡਾਰਿ ਮਸਾਲੇ ਲਵਨ ਰਿਝਾਵਉ ॥ ੮ ॥

ਕਰਿ ਕੈ ਤਜਾਰ ਦੇਗਚੇ ਮਾਂਹੀ।

ਪਾਸ ਲਿਜਾਇ ਖੁਲਾਵਹੁ ਤਾਂਹੀ।

ਜਬ ਖਾਨਾ ਤੁਮਰੇ ਲੇ ਖਾਇ।

ਤਬਿਹੂੰ ਤੁਰਕ ਆਪ ਬਨਿ ਜਾਇ ॥ ੯ ॥

ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਬੋਧਹਿ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ।

'ਤੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਵਣ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ)।

ਲਾਲਚ ਸਭਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਦਿਖਾਇ।

-ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਤੁਮ ਪੀਰ ਬਨਹੁਗੇ।

ਤਿਮ ਕਰਿਹੈ ਜਿਮ ਆਪ ਭਨਹੁਗੇ-

॥ ੧੦ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।

ਦੁਇ ਤ੍ਰੈ ਚਲਿ ਉਮਰਾਵ ਤੁਮਾਰੇ।

ਸਮੁਝਾਵਹੁ ਦੇ ਬਹੁ ਬਡਿਆਈ।

ਸਾਮ ਦਾਮ^੧ ਕੇ ਰਚਹਿ ਉਪਾਈ ॥ ੧੧ ॥

'ਮੈਤ੍ਰੀ ਤੇ ਲਾਲਚ।

ਜਿਮ ਕਿਮ ਕਰਹੁ ਉਚਾਵਚ ਬਾਤ^੧।

'ਉੱਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਹਿਕੇ ਜਿਉਂ ਤਿਉਂ ਕਰਕੇ.....।

ਆਨਹੁ ਸ਼ਰਾ ਬੀਚ ਬੱਖਜਾਤ।^੧

ਇਮ ਸੁਨਿ ਮਸਲਤ ਮਾਨੀ ਸ਼ਾਹੂ।

ਮਹਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਚਾਲਿਸ^੧ ਬਦਰਾਹੂ ॥ ੧੨ ॥

'ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਅਪਨਿ ਖਾਨ ਕੋ ਖਾਨਾ ਤਜਾਰ।

ਕਰਿਵਾਇਸ ਮਤਿਮੰਦ ਗਵਾਰ।

ਦੈ ਉਮਰਾਵ ਲੀਏ ਨਿਜ ਸਾਥ।

ਗਮਨੇ ਖਾਨਾ ਧਰਿ ਕਰਿ ਹਾਥ ॥ ੧੩ ॥

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਗਏ।

ਮਾਨੁਖ ਦਸਕ ਸੰਗ ਮੈਂ ਬਿਏ।

ਜਹਿ ਬੈਠੇ ਤੁਰਕਨ ਜਰ ਨਾਸਕ^੧।

'ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ।

ਰੱਛਕ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ^੧ ॥ ੧੪ ॥

'ਜ਼ਾਹਰਾ ਹੀ। (ਅ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।

ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਤਨ ਧਰ ਪਰ^੧ ਛੋਰਨਿ।

'ਧਰਤੀ ਤੇ।

ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਸਿਰ ਠੀਕਰ ਫੋਰਨਿ।
 ਰਾਜ ਤੇਜ ਅਤਿਸੈ ਬਡ ਜੋਈ।
 ਜਿਨ ਕੇ ਸਮ ਜਗ ਮਹਿ ਨਹਿ ਕੋਈ
 ॥ ੧੫ ॥

ਤਿਨ ਕਹੁ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਕੂਰੇ।
 ਚਹਤਿ ਬਿਨਾਸਯੋ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ।
 ਕੋਸ਼ਠ ਅੰਤਰਿ ਬੈਠੇ ਜਹਾਂ।
 ਦੇਖਤਿ ਭਏ ਜਾਇ ਕਰਿ ਤਹਾਂ ॥ ੧੬ ॥
 ਪ੍ਰਥਮੈ ਨਿਜ ਪਖ ਕੋ ਸਮੁਝਾਏ।
 ਉਮਰਾਵਨ ਦੋਨਹੁ ਬਚ ਗਾਏ।
 ‘ਕਜੋਂ ਤੁਮ ਸੰਕਟ ਇਤੋ ਸਹਾਰੋ।

ਕਰਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰੋ ॥ ੧੭ ॥
 ਤੁਮ ਕੋ ਕਰਿ ਹੈ ਪੀਰਨ ਪੀਰ।
 ਅਰਪਹਿ ਮੁਹਿਰੈਂ, ਮੁਕਤਾ, ਹੀਰ।
 ਸਭਿ ਸਲਾਮ ਕਰਿ ਮਾਨਹਿ ਆਨ।

¹ਮੋਤੀ ਹੀਰੇ।

¹ਆਗਿਆ (ਅ) ਆਣ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹਿ ਇਮ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ ॥ ੧੮ ॥
 ਜੋ ਤੁਮ ਚਹਹੁ ਨਿਕਾਹ ਕਰਾਯੋ।
 ਲੇਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਦੁਹਿਤਾ ਮਨ ਭਾਯੋ।
 ਇਸ ਤੇ ਪਰੇ ਅਪਰ ਬਡਿਆਈ।
 ਰਹੀ ਨ ਪਾਛੇ ਦੇਂ ਜੁ ਬਤਾਈ ॥ ੧੯ ॥
 ਪਠਜੋ ਦੇਗਚਾ ਪਾਸ ਤੁਮਾਰੇ।

ਖਾਵਹੁ, ਕਲਮਾ ਮੁਖਹੁ ਉਚਾਰੇ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਬਾਦੀ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਭਾਇ।
 ਚਹੈ ਸੁ ਕਰਹਿ ਨ ਫੇਰਜੋ ਜਾਇ ॥ ੨੦ ॥

¹ਲੜਾਕਾ।

ਕੇਤਿਕ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨਿ ਕਰਿ ਦੀਨੇ।
 ਨਿਜ ਹਠ ਕੋ ਪੂਰਨ ਕਰਿ ਲੀਨੇ।
 ਯਾਂ ਤੇ ਅਬਿ ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
 ਤੁਵ ਸਹਾਇਤਾ ਕਬਿ ਕਿਤ ਨਾਂਹੀ।
 ॥ ੨੧ ॥

¹ਕਦੇ ਕਿਸੇ (ਦੇਸ਼) ਵਿਚ ਵੀ (ਕਿਸੇ) ਨਹੀਂ (ਕਰ ਸੱਕਣੀ)।

ਜਿਸ ਕੀ ਫਿਰੈ ਸਕਲ ਜਗ ਦੋਹੀ।
 ਅਸ ਨਹਿ ਬਲੀ ਜੁ ਸਨਮੁਖ ਹੋਹੀ।
 ਕਿਸ ਉਪਾਇ ਤੇ ਛੂਟਨ ਕਰਿ ਹੋ।

ਨਾਹਕ ਪਰੇ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਭਰਿ ਹੋ ॥ ੨੨ ॥

ਲੇਹੁ ਦੇਗਚਾ ਖਾਵਹੁ ਖਾਨਾ।

ਪੁਨ ਛੁਟਿ ਐਸ ਕਰਹੁ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ। 'ਛੁੱਟ ਕੇ।

ਮਾਨਹੁ, ਬਾਤ, ਕਹੇ ਹਮ ਆਛੇ।

ਨਾਂਹਿ ਨ ਪਛੁਤਾਵਹੁਗੇ ਪਾਛੇ' ॥ ੨੩ ॥

ਸੁਨਿ ਮਤਿਮੰਦਨ ਕੇ ਇਮ ਬੈਨ।

ਕਹਯੋ ਦੇਗਚੇ ਦਿਸਿ ਕਰਿ ਨੈਨ।

‘ਕਯਾ ਇਸ ਮਹਿ ਤੁਮ ਕੀਨਿ ਪਕਾਵਨ?

ਕਹਾਂ ਸਿਧ ਹੋਇ ਇਸ ਕੇ ਖਾਵਨਿ?

॥ ੨੪ ॥

ਕਯਾ ਨਿਸਚੇ ਕਰਿ ਹਮਹਿ ਖੁਵਾਵਤਿ।

ਕੌਨ ਕਾਜ ਤੁਮਰੇ ਬਨਿ ਆਵਤਿ।

ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਪਰਨਾ ਕਰਿ ਦੇਨਾ। 'ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ।

ਇਸ ਹਠ ਕਰਿ ਤੁਮ ਬਹੁ ਦੁਖ ਲੇਨਾ

॥ ੨੫ ॥

ਪਰਵਦਗਾਰ ਬਿਸਾਰਯੋ ਮਨ ਤੇ।

ਖੋਟੇ ਕਾਜ ਕਰਤਿ ਹੋ ਤਨ ਤੇ।

ਢਾਂਪਨਾ ਦਿਹੁ ਉਤਾਰਿ ਇਸ ਕੇਰਾ। 'ਢੱਕਣ।

ਅਪਨਿ ਭਾਵਨਾ ਫਲ ਲਿਹੁ ਹੇਰਾ’

॥ ੨੬ ॥

ਖਾਨੇ ਕੋ ਸਮੀਪ ਜੋ ਖਰਯੋ।

ਤਿਸ ਨੇ ਢਾਂਪਨ ਸੁਨਤਿ ਉਤਰਯੋ।

ਜਬਹਿ ਦੇਗਚਾ ਤੁਰਕ ਉਘਾਰਾ।

ਤਿਸ ਮਹਿ ਅਚਰਜ ਭਯੋ ਨਿਹਾਰਾ

॥ ੨੭ ॥

ਲਘੁ ਲਘੁ ਸੂਕਰ ਨਿਕਸੇ ਘਨੇ।

ਘੁਰ ਘੁਰ ਸ਼ਬਦ ਅਧਿਕ ਹੀ ਭਨੇ।

ਕੋ ਮੇਂਡਕ ਸਮ ਨਿਕਸਹਿ ਬਾਹਿਰ।

ਫਾਂਧਿ ਦੇਗਚੇ ਦੌਰਤਿ ਜਾਹਿਰ ॥ ੨੮ ॥

ਕੋ ਤਿਸ ਤੇ ਦੀਰਘ ਨਿਕਸੰਤੇ।

ਮੁਖਕ ਸਮਸਰਾ ਫਿਰਤਿ ਬੁਲੰਤੇ।

'ਚੁਹੇ ਜੇਡੇ।

ਕੋ ਤਿਸ ਤੇ ਭੀ ਬਡੇ ਦਿਸੰਤੇ।

ਜਿਮ ਮੰਜਾਰ ਬਚਾ ਚਪਲੰਤੇ' ॥ ੨੯ ॥

'ਬਿਲੁੰਗੜੇ ਵਾਂਗ ਚੰਚਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੇਤਿਕ ਸਮ ਮੰਜਾਰ' ਭਏ ਹੈਂ।

'ਬਿੱਲੀ ਜੇਡੇ।

ਨਿਕਸਿ ਨਿਕਸਿ ਗਨ ਵਹਿਰ ਗਏ ਹੈਂ।

ਕਾਰੇ, ਕਬਰੇ' ਬਿਸਦ ਬਿਸਾਲੇ।

'ਕਾਲੇ ਤੇ ਡਬ ਖੜਬੇ [ਸੰਸ: ਕਰਵਰ]

ਇੰਗਟ ਮੁਖ' ਜਿਨ, ਇਤ ਉਤ ਚਾਲੇ

'ਹਿਲਦੇ ਮੂੰਹ [ਸੰਸ: ਇਗਿਤਿ] (ਅ) ਵਿੰਗੇ ਮੂੰਹ।

॥ ੩੦ ॥

ਲਘੁ ਲਾਂਗੁਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਡੁਲਾਵੈਂ।

ਕਾਨ ਸਕੋਚੈਂ ਤਹਾਂ ਭ੍ਰਮਾਵੈਂ।

'ਭਾਵ ਉਸ ਥਾਵੇਂ ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਭਏ ਭੂਰ ਭੈ ਭੀਤ ਸੁ ਭਾਜੇ।

'ਉਹ ਸੂਰ) ਬੜੇ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਚੱਲੇ।

ਨਿਕਸਿ ਨਿਕਸਿ ਗਮਨੈ ਦਰਵਾਜੇ

॥ ੩੧ ॥

ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਪੈਰਨ ਵਿਚ ਦੌਰੈਂ।

ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੈ ਜਾਇ ਬਸਨ ਨਿਸ ਠੌਰੈਂ।

'ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਸਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਵ ਸੌਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿੱਚ।

ਜਹਾਂ ਬਨਹਿ ਖਾਨਾ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।

ਧਾਇ ਧਾਇ ਤਹਿ ਕਰਤੇ ਫੇਰਾ ॥ ੩੨ ॥

ਤਿਨ ਕੇ ਬਾਸਨ ਕੇ ਮੁਖ ਲਾਇ।

ਦੌੜ ਦੌੜ ਕਰਿ ਦਿਏ ਰੁੜਾਇ।

ਜਲ ਕੇ ਜਾਇ ਸਪਰਸ਼ਹਿ ਅੰਗ।

ਛੁਵੇ ਤਿਨਹੁ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਸੰਗ ॥ ੩੩ ॥

ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਸਾਬ ਸਪਰਸ਼ਹਿ ਦੇਹੀ।

ਘੁਰ ਘੁਰ ਕਰਤਿ ਫਿਰਤਿ ਜਹਿ ਕੇਹੀ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਸਭਿ ਇਸਥਾਨ।

ਦੌਰਹਿ ਫਿਰਹਿ ਸ ਤ੍ਰਾਸ ਮਹਾਨ ॥ ੩੪ ॥

ਕਾਚੇ ਪਾਕੇ ਅੰਨ ਜਿਤੇਕ।

ਤਿਸ ਮੁਖ ਲਾਵਹਿ ਖਾਹਿ ਜਿਤੇਕ।

ਕੇ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤਜੇ ਪਲਾਈ।

ਬੀਚ ਹਜਾਰ ਫਿਰਹਿ ਉਤਲਾਈ' 'ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ।

॥ ੩੫ ॥

‘ਤੌਬਾ ਤੌਬਾ’ ਤੁਰਕ ਕਰੰਤੇ।

‘ਕਯਾ ਹੋਯਹੁ’ ਕੁਛ ਨਾਂਹਿ ਜਨੰਤੇ।

‘ਭਏ ਨਪਾਕ’ ਸਕਲ ਹੀ ਰੀਤੀ।

'ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ।

ਕਹਾਂ ਇਮਾਨ ਰਹਯੋ? ਗਾ ਬੀਤੀ। ^{'ਬੀਤ ਗਿਆ, ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।}

॥ ੩੬ ॥

ਭੋਜਨ ਬਾਸਨ ਬਸਨ ਹਮਾਰੇ।

ਬਦਾ ਛੁਹਿ ਗਏ ਫਿਰਤਿ ਹੀ ਸਾਰੇ।

^{'ਭੈੜੇ ਭਾਵ ਸੂਰ ਤੋਂ ਹੈ।}

ਮਾਰਹੁ ਮਾਰਹੁ ਦੇਹੁ ਨਿਕਾਸਹਿ। '

ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਤੁਰਕਨਿ ਸਬਦ ਪ੍ਰਕਾਸਹਿ

॥ ੩੭ ॥

ਦੌਰ ਦੌਰ ਤਿਨ ਸੰਗ ਬਿਦਾਰੈਂ।

ਕੋ ਭਜ ਜਾਇ ਕਿਤਿਕ ਕੋ ਮਾਰੈਂ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਰੌਰ ਮਚਯੋ ਹੈ।

ਕੋ ਜਨੁ¹ ਭੜਥੁ ਪਾਇ ਨਚਯੋ ਹੈ ॥ ੩੮ ॥ ^{'ਮਾਨੋ ਕਈ।}

ਗਹਿ ਭਾਲੇ ਸਮਸ਼ੇਰਹਿ ਹਾਥ।

ਭਾਜੇ ਫਿਰਹਿ ਸੂਕਰਨਿ ਸਾਥ।

ਅਪਦਾ ਜਨੁ ਤੁਰਕਨ ਪਰ ਆਈ।

ਪੂਛੈ ਤੇ ਕਛੁ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਈ ॥ ੩੯ ॥

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਪਕਰੈ ਜੋਇ।

ਹਹਿਰੇ ਤੁਰਕ, ਹਿੰਦੂ ਸੁਖਿ ਹੋਇ।

^{'ਤੁਰਕ ਡਰ ਗਏ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਹੋਇਆ।}

ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੀ ਮਤਿ ਬਿਸਮੈ ਭਈ।

ਕਯਾ ਇਹੁ ਗਤਿ, ਜਾਨੀ ਨਹਿ ਗਈ

॥ ੪੦ ॥

ਚਹੁਦਿਸਿ ਮਹਿ ਹੁਇ ਕੈ ਤੁਰਕਾਨਾ।

ਕਿਤਿਕ ਘੇਰ ਮਾਰੇ ਤਿਸ ਥਾਨਾ।

ਕਿਤਿਕ ਪਲਾਏ ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਿਕਸੇ।

ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਿੰਦੂ ਜਨ ਬਿਗਸੇ ॥ ੪੧ ॥

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਜਿਤਿਕ ਸਿਪਾਹੀ।

ਤਨ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਉਤਾਰੇ ਤਾਂਹੀ।

ਜਲ ਮਹਿ ਗੁਸਲ ਕਰਯੋ ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਹੂੰ।

ਅਪਰ ਸੁਥਲ¹ ਸੁਧਰਾਏ ਤਬਿਹੂੰ ॥ ੪੨ ॥ ^{'ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ।}

ਉਚਿਤ ਰਾਖਿਬੇ ਸੋ ਰਖਿ ਲਈ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਵਸਤੁ ਅਪਰ ਕੋ ਦਈ।

ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਮਤਿਮੰਦ।

-ਹਮਰੋ ਭਯੋ ਇਮਾਨ ਨਿਕੰਦ¹- ॥ ੪੩ ॥ ^{'ਨਾਸ਼।}

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ
ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੫੧॥

੫੨. [ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਖਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਣ]

੫੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੩

ਦੋਹਰਾ:

ਪਾ:-ਰੋਰ।

ਪੌਰ ਪੌਰ ਪਰ ਠੌਰਾ ਪੁਰਿ,
ਕਰਹਿ ਪਰਸਪਰ ਬਾਤ।

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ (ਅਤੇ) ਥਾਂ ਥਾਂ ਲੋਕੀਂ
ਗੱਲਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।

‘ਗਹਜੋ ਗੁਰੂ ਹਿੰਦਵਾਨ ਕੋ,
ਅਜਮਤ ਜੁਤਿ ਬੱਖਯਾਤ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਅੱਗ ਤੇ ਪਕਾਏ ਹੋਏ।

ਤਪਤ ਦੇਗਚੇ ਆਗ ਪਕਾਏ।
ਤਿਸ ਮਹਿ ਸੂਕਰ ਗਨ ਨਿਕਸਾਏ।
ਲਘੁ ਲਘੁ ਘੁਰ ਘੁਰ ਬੋਲਤਿ ਫਿਰੈਂ।
ਤੁਰਕਨਿ ਅੰਗ ਸਪਰਸ਼ਨ ਕਰੈਂ ॥ ੨ ॥
ਹਤੇ ਕਿਤਿਕ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਤਿਨ ਬਹਜੋ।
ਦੌਰਤਿ ਮਾਰਤਿ ਤਿਨ ਲਗ ਰਹਜੋ।

ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਲਹੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ)

ਛੀਟੈਂ ਪਰੀ ਤਿਨਹੁ ਪਰ ਸਾਰੇ।
ਹੁਇ ਘਾਇਲ ਬਹੁ ਥਾਨ ਬਿਗਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਜਿਤ ਕਿਤ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਦੀਸਤਿ ਫਿਰਤੇ ਇਤ ਉਤ ਜਾਹਿ।
ਗਯੋ ਇਮਾਨ ਤਿਨਹੁ ਕੋ ਜਨੀਅਤਿ।
ਰੁਧਿਰ ਸਪਰਸ਼ਯੋ ਸਭਿ ਕੋ ਸੁਨੀਅਤਿ
॥ ੪ ॥

ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇ ਗੁਰ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਈ।
ਭਏ ਮੂੜਾ ਕੁਛੁ ਲਖੀ ਨ ਜਾਈ। ’
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਹਿੰਦੂ ਬਿਸਮਾਏ।
ਨੌਰੰਗ ਕੋ ਨਿੰਦਤਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥ ੫ ॥

‘ਤੁਰਕ) ਮੂਰਖ ਹੋ ਗਏ।

ਡਰਹਿ ਦੁਸ਼ਟ ਤੇ ਦੁਰ ਦੁਰ ਕਹੈਂ।
‘ਮੰਦ ਮਤੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹਿ ਲਹੈ।

ਛੁਪ ਛੁਪ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਹਾਂ ਜੁਲਮ ਕਰਤਾ ਬਡ ਪਾਪੀ।
ਸਾਧੂ ਜਨ ਕਹੁ ਬਹੁ ਸੰਤਾਪੀ ॥ ੬ ॥

ਇਹ ਤੁਰਕਨਿ ਕੋ ਤੇਜ ਬਿਨਾਸੈ।
ਕਰਨਿ ਕਠਨ ਹਠ ਅਸ ਉਰ ਆਸੈ। ’

‘ਕਰਤਾ ਹਠ ਕਰਨਾ ਐਸੇ ਆਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਦਿਲ ਦਾ,
ਭਾਵ ਹਠੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੁਰਿ ਰੌਰਾ ਪਰਜੋ।
 ਘਰ ਘਰ ਦਰ ਦਰ ਸੁਨਿਬੇ ਕਰਜੋ ॥ ੮ ॥
 ਤਿਨ ਉਮਰਾਵਨ ਕੀਨਿ ਸੁਨਾਨੈ।
 ਬਸਤ੍ਰ ਅਪਰ ਹੀ ਪਹਿਰਨਿ ਠਾਨੈ।
 ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਬਿਸਮਾਵਤਿ ਰਿਦੇ।
 ਸ਼ਾਹੁ ਸਮੀਪ ਗਏ ਸੋ ਤਦੇ ॥ ੯ ॥
 ਤਸਲੀਮਾਤ ਕਰੀ ਹੁਇ ਖਰੇ।
 ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾਵਨਿ ਕਰੇ।
 ‘ਪਠੇ ਤੁਮਾਰੇ ਲੇ ਕਰਿ ਗਏ।
 ਕਹਜੇ ਆਪ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ॥ ੧੦ ॥
 ਕਿੰਚਤ ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰਿ ਮਾਨੀ।
 ਅਧਿਕ ਢੀਠਤਾ^੧ ਮਨ ਮਹਿ ਠਾਨੀ।
 ਕਹੈ –ਜਿ ਤੁਮ ਕਿਸ ਧਰਮ ਛੁਟਾਵਹੁ।
 ਇਸ ਕੋ ਫਲ ਬਡ ਸੰਕਟ ਪਾਵਹੁ–
 ॥ ੧੦ ॥
 ਜਬਿ ਗਾਢੇ ਹੁਇ ਹਮ ਨੇ ਭਨੋ^੨।
 ਤਬਿ ਅਚਰਜ ਕੀਨਸਿ ਤੁਮ ਸੁਨੋ।
 ਦੇਨਿ ਲਗੇ ਸੋ ਖਾਨ ਅਹਾਰਾ।
 ਤਿਸ ਬਾਸਨ ਕੋ ਬਦਨ ਉਘਾਰਾ ॥ ੧੧ ॥
 ਬਦ^੩ ਬਹੁ ਨਿਕਸੇ ਗਨੇ ਨ ਜਾਇ।
 ਇਤ ਉਤ ਫਿਰਤਿ ਕੈਦੀਅਨਿ ਮਾਂਹਿ।
 ਸਕਲ ਮਕਾਨ ਜੁ ਬੈਠਨ ਕੇਰ।
 ਕਰੇ ਨਪਾਕ ਫਿਰੇ ਫਿਰ ਫੇਰਿ^੪ ॥ ੧੨ ॥
 ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਮ ਅਚਰਜ ਹੋਏ।
 ਲਘੁ ਲਘੁ ਗਨ ਨਿਕਸੇ ਸਭਿ ਜੋਏ।
 ਦੌਰਿ ਦੌਰਿ ਕਹਿ ਕਰਿ ਮਰਿਵਾਏ।
 ਕਿਤਿਕ ਨਗਰ ਤੇ ਵਹਿਰ ਪਲਾਏ
 ॥ ੧੩ ॥
 ਬਿਸਮੈ ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਆਵਤਿ।
 ਭਈ ਭੀਰ ਹੇਰਨਿ ਹਿਤ ਧਾਵਤਿ।
 ਠੌਰ ਠੌਰ ਦੌਰੈਂ ਬਡ ਰੌਰ।
 ਖਰੇ^੫ ਕੈਦ ਖਾਨੇ ਕੇ ਪੌਰ ॥ ੧੪ ॥

^੧ਨਿਡਰਤਾ।^੨ਜਦ ਕਰਤੇ ਹੋਕੇ ਅਸਾਂ ਕਿਹਾ।^੩ਬੁਰੇ, ਭਾਵ ਸੂਰ।^੪ਵਾਰ ਵਾਰ ਫਿਰਕੇ।^੫ਲੋਕੀਂ ਆਕੇ ਖੜੇ ਹੋਏ (ਅ) ਬਹੁਤ ਸੂਰ ਖੜੇ।

ਅਲਪ ਦੇਗਚਾ ਹੁਤੋ ਪਕਾਯੋ।
ਗਨ ਸੂਕਰ ਕੋ ਇਹ ਨਿਕਸਾਯੋ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਮਨ ਭਈ ਗਿਲਾਨ।
ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਲਖਿ ਹਾਨਿ ਇਮਾਨ

॥ ੧੫ ॥

ਡਰ ਹਰਿ ਕਰਿ ਉਰ ਅਸ ਕਿਯ ਕਰਨੀ।

'ਆਪ ਦਾ) ਡਰ ਰਿਦੇ ਵਿਚੋਂ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਤਿਆਗ ਕੇ
ਐਸਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੁਮ ਸੋਂ ਹਮ ਬਰਨੀ।

ਪੁਨਹਿ ਦੇਗਚਾ ਹੋਯਹੁ ਛੁਛਾ।

ਬਿਸਮੇ ਲੋਕ ਨ ਕੋ ਕਿਹ ਪੂਛਾ। ॥ ੧੬ ॥

'ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਸਭਿਨਿ ਸ਼ਨਾਨ ਸੁ ਬਸਤ੍ਰ ਪਖਾਰੇ।

ਰੰਕਨ ਕੋ ਦਿਯ ਕਿਤਿਕ ਉਤਾਰੇ।

ਤਉ ਗਿਲਾਨ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਰਾਖਤਿ।

-ਯਾ ਖੁਦਾਇ- ਬਿਸਮਤ ਮੁਖ ਭਾਖਤਿ'

॥ ੧੭ ॥

ਸੁਨਿ ਨੌਰੰਗ ਬਾਦੀ ਮਤਿ ਮੂਢਾ।

ਦੀਨਿ ਸ਼ਰਾ ਹਠ ਕਠਨ ਅਰੂਢਾ।

'ਦੀਨ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕਠਨ ਹਠ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ।

ਫਰਕੇ ਓਠ ਲਾਲ ਕਰਿ ਨੈਨ।

ਰਿਸ ਕਰਿ ਗਰਬਤਿ ਬੋਲਤਿ ਬੈਨ

॥ ੧੮ ॥

'ਤਿਸ ਕੋ ਹਮਨੇ ਪੂਰਬ ਕਹਯੋ।

-ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਹੁ ਜਿਮ ਚਿਤ ਚਹਯੋ-।

ਨਟਤਿ ਰਹਯੋ' ਨਹਿ ਕਛੂ ਦਿਖਾਈ।

'ਟਲਦੇ ਰਹੇ।

-ਮੁਝ ਮੈਂ ਅਜਮਤ ਅਹੈ ਨ ਕਾਈ-

॥ ੧੯ ॥

ਬਹੁਤ ਬਾਰਿ ਮੈਂ ਕਹਯੋ ਤਿਸੀ ਕੋ।

-ਅਜਮਤ ਦਿਹੁ, ਖਲਾਸ ਕਰਿ ਜੀ ਕੋ।

'ਆਪਣੇ) ਜੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਲਓ।

ਅਬਿ ਜੇ ਖਾਨਾ ਲਗੇ ਖੁਵਾਵਨਿ।

ਕੜੋਂ ਇਹ ਕਰੀ ਆਪ ਦਿਖਰਾਵਨਿ

॥ ੨੦ ॥

ਕਹੈਂ ਝੂਠ, ਹੈ ਅਜਮਤ ਧਾਰੀ।

'ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ) ਇਹ ਝੂਠ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਪਰ ਇਹ ਹਨ ਅਜਮਤ ਧਾਰੀ।

ਬਹੁ ਅਨਬਨ ਕਯਾ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰੀ।

ਤਉਂ ਜਾਇ ਬੂਝਹੁ ਤਿਸ ਪਾਹੀ।
 ਸਾਚ ਪੁਰਖ ਤੂ ਪਈਯਤਿ ਨਾਂਹੀ ॥ ੨੧ ॥
 ਤੈਂ ਬਖਾਨ ਕੀਨਸਿ ਹਮ ਪਾਹੂ।
 -ਅਜਮਤ ਮੈਂ ਨ ਦਿਖਾਵੈਂ ਕਾਹੂ-।
 ਅਬਿ ਕਜੋਂ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਈ?
 ਬੋਲਸਿ ਕੂਰ, ਨ ਸਾਚੋ ਗਾਈ' ॥ ੨੨ ॥ 'ਕਹਿਆ।
 ਗਮਨਹੁ ਨਿਕਟਿ ਪੂਛਿਬੋ ਕਰੀਅਹਿ।
 ਹਮ ਦਿਸਿ ਤੇ ਬਹੁ ਤ੍ਰਾਸ ਉਚਰੀਅਹਿ।
 ਕਹਤਿ ਹੁਤੋ-ਅਜਮਤ ਨਹਿ ਮੇਰੇ।
 ਇਹ ਕਜਾ ਕੀਨਸਿ ਬਹੁਤਨਿ ਹੇਰੇ' 'ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਵੇਖਦਿਆਂ।
 ॥ ੨੩ ॥
 ਹਟਿ ਕਰਿ ਉੱਤਰ ਮੁਝ ਢਿਗ ਲਜਾਵਉ।
 ਕਜਾ ਕਹਿ ਹੈ ਸੋ ਸਕਲ ਸੁਨਾਵਹੁ। '
 ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਦੋਨੋ ਉਮਰਾਵ।
 ਗਮਨੇ ਪੁਨ ਕੈਦਿਨਿ ਕੀ ਥਾਵ ॥ ੨੪ ॥
 ਬੈਠੇ ਬੂਝਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰੇ।
 'ਸਾਥ ਤਿਹਾਰੇ ਸਾਹੁ ਉਚਰੇ।
 -ਮੈਂ ਜਬਿ ਕਰਾਮਾਤ ਕੋ ਕਹਯੋ।
 ਹੇਤੁ ਬਿਲੋਕਨਿ ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਹਯੋ
 ॥ ੨੫ ॥
 ਨਟਤਿ ਭਯੋ ਤਬਿ ਮੋਹਿ ਅਗਾਰੀ।
 -ਨਹਿ ਅਜਮਤ ਮੋ ਮਹਿ ਲਘੁ ਭਾਰੀ'-। 'ਨਾ ਬੋਝੀ ਨਾ ਭਾਰੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ।
 ਕਜੋਂ ਨ ਸਾਹੁ ਕੋ ਤਬਿ ਦਿਖਰਾਈ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਪਾਵਤਿ ਅਧਿਕ ਬਡਾਈ
 ॥ ੨੬ ॥
 ਪੁਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮੈਂ ਰੁਕਿ ਕਰਿ ਕੈ।
 ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਸੰਕਟ ਭਰਿ ਕੈ।
 ਹਮ ਕਹੁ ਅਬਿ ਦਿਖਰਾਵਨਿ ਕਰੀ।
 ਤਿਸ ਤੇ ਸਾਹੁ ਰਿਦੇ ਰਿਸ ਭਰੀ ॥ ੨੭ ॥
 ਕਰਾਮਾਤ ਕੋ ਰਾਖਤਿ ਅਹੋ।
 ਮੁਖ ਤੇ ਬਹੁਰ ਝੂਠ ਕੋ ਕਹੋ।
 ਤੁਮਰੇ ਅਨਬਨ ਹੇਰਿ ਮਹਾਨੇ।

ਉੱਤਰ ਬੂਝੋ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਜਾਨੇ ॥ ੨੮ ॥

ਆਪ ਅਬਹਿ ਉੱਤਰ ਦਿਹੁ ਜੈਸੇ।

ਜਾਇ ਸੁਨਾਵਹਿ ਤਿਸ ਕੋ ਤੈਸੇ।

ਰਿਸ ਕਰਿ ਰਹੋ ਸ਼ਾਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।

ਪਠੋ ਹਮੈਂ, ਆਏ ਚਲਿ ਪਾਹੀ’

॥ ੨੯ ॥

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਇ।

ਉਮਰਾਵਨ ਕੋ ਕਹੋ ਬੁਝਾਇ।

¹ਸਮਝਾਕੇ।

‘ਇਸ ਕੋ ਤੁਮ ਅਜਮਤ ਨਹਿ ਜਾਨੋ।

ਮਨ ਕੇ ਖੋਟ ਬਿਚਾਰ ਪਛਾਨੋ ॥ ੩੦ ॥

ਕਰਹਿ ਭਾਵਨਾ ਜੈਸੇ ਕੋਇ।

ਤਿਸ ਕੋ ਤਸ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ।

ਸ੍ਰੀ ਖੁਦਾਇ ਦਰਗਾਹ ਮਝਾਰ।

ਏਵ ਨਜ਼ਾਵ ਹੈ ਸਦਾ ਉਦਾਰ ॥ ੩੧ ॥

ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਮਰੇ ਕਹੁ ਚਹੋ।

ਤਿਸ ਕੋ ਫਲ ਤੁਮ ਤੈਸੇ ਲਹੋ।

ਹਿੰਦੂ ਜਨਮ ਹਮਾਰੇ ਜਾਨਿ।

¹ਸ਼ਾਹ ਨੇ) ਸਾਡਾ ਹਿੰਦੂ ਜਨਮ ਜਾਣਕੇ।

ਕੁੱਠੋ ਪਠੋ ਮਾਸ ਹਿਤ ਖਾਨ ॥ ੩੨ ॥

ਤੁਮਰੇ ਹੁਤੀ ਸੂਕਰਨਿ ਆਨ।

¹ਦੀ) ਕਸਮ।

ਛੁਵਹੁ ਨ ਜਿਸ ਕੋ, ਕਹਾਂ ਸੁ ਖਾਨ।

¹ਖਾਣਾ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ।

ਤਿਸ ਆਮਿਖ ਤੇ ਸੋ ਬਨਿ ਗਏ।

ਲਘੁ ਤਨ ਅਨਿਕ ਉਪਜਤੇ ਭਏ ॥ ੩੩ ॥

ਚਹਤਿ ਹੁਤੇ ਪਰ ਧਰਮ। ਬਿਗਾਰਾ।

¹ਦੂਜੇ ਦਾ ਧਰਮ।

ਯਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਇਮਾਨ ਕਹੁ ਹਾਰਾ।

ਇਹ ਉੱਤਰ ਦੀਜਹਿ ਤਿਸ ਜਾਇ।

ਤਾਕਹਿ ਪਰ, ਸੁ ਪਰਹਿ ਗੁਰ ਆਇ।

¹ਜੇਹੜਾ ਪਰਾਏ ਦਾ (ਬੁਰਾ) ਤਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਹਦੇ ਗਲੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

॥ ੩੪ ॥

ਕਰਾਮਾਤ ਹਮਰੇ ਮਹਿ ਨਾਂਹੀ।

ਕਰਹਿ ਦਿਖਾਵਨਿ ਤੇ ਕਮਿ ਕਾਹੀ।’

¹ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਏ।

ਇਮ ਸੁਨਿ ਦੋਨ ਗਏ ਉਮਰਾਵ।

ਪਹੁੰਚੇ ਹੁਤੇ ਸ਼ਾਹ ਜਿਸ ਥਾਵ ॥ ੩੫ ॥

ਕਹਿਵਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ।

-ਹਮ ਮਹਿ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹਿ ਰਾਈ।

ਭਯੋ ਭਾਵਨਾ ਕਹੁ ਫਲ ਏਹੀ।

ਬਨੇ ਮਾਸ ਤੇ ਸੂਕਰ ਜੇਹੀ ॥ ੩੬ ॥

ਹਮ ਨੇ ਅਜਮਤ ਨਹਿ ਦਿਖਰਾਈ।

ਤੁਮਹੀ ਬਾਤ ਕੁਫੇਰਾ ਬਨਾਈ-।

^{ਉਲਟੀ।}

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼ਾਹੁ ਰੋਸ ਕਹੁ ਧਾਰਾ।

ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਹਿ ਅਸ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ

॥ ੩੭ ॥

‘ਕੈ ਇਸ ਕਹੁ ਮੈਂ ਤੁਰਕ ਬਨਾਊਂ।

ਸ਼ਰਾ ਆਪਨੀ ਬਿਖੈ ਚਲਾਊਂ।

ਕੈ ਇਸਤੇ ਅਜਮਤ ਪਤੀਆਊਂ।

ਜਿਮ ਮੁਖ ਤੇ ਮੈਂ ਕਹੌਂ ਕਰਾਊਂ ॥ ੩੮ ॥

ਦੂ ਮਹਿ ਏਕ ਕਰਹਿ ਜਬ ਆਛੇ।

ਬੰਦਖਲਾਸ ਕਹੌਂ ਤਬ ਪਾਛੇ।

ਜੇ ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਹੋਨਿ ਨਹਿ ਮਾਨਹਿ।

ਅਜਮਤ ਕੇਰ ਛਪਾਵਨਿ ਠਾਨਹਿ

॥ ੩੯ ॥

ਸਿਰਰਾ ਆਪਨੇ ਕਹੁ ਨਿਰਬਾਹੈ।

^{ਹੱਠ।}

ਤੋ ਅਪਨੈ ਨਹਿ ਜੀਵਨ ਚਾਹੈ।

ਮੈਂ ਦੇਵੌਂ ਇਸ ਕੋ ਮਰਿਵਾਇ।

ਨਿਜ ਲਾਇਕ ਕੀ ਪਾਇ ਸਜਾਇ। ^{ਇਹ) ਆਪ (ਜਿਸ)ਸਜਾ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ਪਾ ਲਵੇਗਾ।}

॥ ੪੦ ॥

ਤੋ ਜਗ ਮਹਿ ਜਾਨਹਿ ਡਰ ਮੇਰੋ।

ਫੇਰ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਹੋਰੋਂ।’

ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸਨ ਭਾ ਤੁਰਕੇਸ਼।

ਮਹਾਂ ਮੰਦ ਮਤਿ ਚਹਤਿ ਕਲੇਸ਼ ॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਦਿੱਲੀ ਕੋ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ
ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੪੨ ॥

ਪੜ. [ਜਮਨਾ ਪਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖਬਰ]

[ਪੜ](#)<<[ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ](#)>>[ਪੜ](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਇਤਯਾਦਿਕ ਤਰਕਤਿ ਮਹਾਂ, ਤੁਰਕੇਸੁਰ
ਮਤਿਮੰਦ।

ਨਾਸ਼ ਕਰਜੋ ਚਹਿ ਰਾਜ ਕੋ, ਹਤਸਿ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਬਿਲੰਦ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰ ਕੈਦ ਮਝਾਰਾ।

ਕਰਹਿ ਬਿਲਾਸ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

ਹੋਵਹਿ ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਬਹੁ ਤਕਰਾਈ।

ਸਾਯੂਧਾ ਖਰੇ ਰਹਹਿ ਦਰ ਥਾਂਈ ॥ ੨ ॥ 'ਸ਼ਸਤ੍ਰਧਾਰੀ (ਸਿਪਾਹੀ)।

ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਏਕ ਸਮਾਨਾ।

ਦਿਢ ਹੁਇ ਰਾਖੈ ਦੇਖਹਿ ਥਾਨਾ।

ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਜਬਿਹੂੰ ਰਹੈ।

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੱਜਨ ਕੋ ਚਹੈ ॥ ੩ ॥

ਉਠਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਤੇ ਤਤਕਾਲ।

ਤਜਿ ਬੰਧਨ ਸਭਿ ਤਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਤਾਰੇ ਖੁਲ, ਕਪਾਟ ਛਟ ਜਾਹਿ।

ਤਬ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਨਿਕਸਾਹਿ ॥ ੪ ॥

ਬਿਰਜੋ ਰਹੈ ਤਹਿ ਪਿਖਹਿ ਸਿਪਾਹੀ।

ਜਿਸ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪਰਹਿ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ।

ਮੰਦ ਮੰਦ ਜਮਨਾ ਦਿਸ ਜਾਤੇ।

ਤਟ ਪਰ ਖਰੇ ਹੋਇ ਪੁਨ ਨਾਤੇ ॥ ੫ ॥ 'ਨ੍ਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮੰਦ ਮੰਦ ਨਿਸ ਮਹਿ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।

ਤਿਸੀ ਰੀਤਿ ਬੰਧਨ ਪਰ ਜਾਵੈਂ। 'ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਥਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਤੈਸੇ ਹੋਇ।

ਜਥਾ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਕੀਨੇ ਸੋਇ ॥ ੬ ॥

ਜਬ ਕੇ ਕੈਦ ਬਿਥੈ ਗੁਰ ਆਏ।

ਇਸ ਬਿਧਿ ਮੱਜਨ ਕਰਿ ਮਨ ਭਾਏ।

ਏਕ ਦਿਵਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਯਾਨੇ।

ਪਾਵਨ ਜਮਨਾ ਹੇਤੁ ਸ਼ਨਾਨੇ ॥ ੭ ॥ 'ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲਈ।

ਦੀਰਘ ਮਹਿਜਿਦਿ ਬਿਖੈ ਮੁਲਾਨਾ।
ਸੋ ਉਠ ਕਰਿ ਤਿਤ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਜਹਾਂ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਤਿ ਗੁਨਖਾਨੀ।
ਪਠਿਤਿ ਬਦਨ ਜਪੁ ਆਦਿਕ ਬਾਨੀ

॥ ੮ ॥

ਨਿਕਟਿ ਹੋਇ ਤਿਨ ਗੁਰੂ ਪਛਾਨੇ।
ਬਿਸਮਯੋ - ਕਿਮ ਪਗ ਬੰਧਨ[†] ਹਾਨੇ।
ਅਸ ਨਹਿ ਹੋਇ ਚਲੇ ਇਹ ਜਾਵੈਂ।
ਬਹੁਰ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਹਾਥ ਨ ਆਵੈ ॥ ੯ ॥

[†]ਪਾ:-ਪਰਬੰਧਨ।

ਗੁਰ ਹਿੰਦੁਨ ਕੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਨਾਵੈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਦੀਨ ਤੁਰਕ ਬਿਰਧਾਵੈ।
ਜੇ ਅਬ ਰੌਰਾ ਪਾਇ ਸੁਨਾਊਂ।
ਨਰਨ ਹਕਾਰਿ ਇਸੇ ਗਹਿਵਾਊਂ ॥ ੧੦ ॥

ਸਨੈ ਸਨੈ ਕੇ ਸੰਗਿ ਸਿਧਾਰੋਂ।
ਕਹਾਂ ਜਾਇ[‡] ਸਭਿ ਗਤੀ ਨਿਹਾਰੋਂ।
ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿ ਪੁਰਿ ਤੇ ਜਬ ਜਾਇਂ।
ਨਰਨ ਬੁਲਾਇ ਤਬੈ ਗਹਿਵਾਇ-

[‡]ਕਿਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

॥ ੧੧ ॥

ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਰਖਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਝਾਰੀ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਹੂ ਚਲਯੋ ਪਿਛਾਰੀ।
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਨ ਆਏ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਹਿ ਮਹਿ ਜਬ ਪ੍ਰਵਿਸਾਏ ॥ ੧੨ ॥
ਦੇਖਤਿ ਹਟਯੋ ਮੁਲਾਨਾ ਤਹਾਂ।

ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰ ਭਈ -ਗਤਿ ਕਹਾਂ[‡]।

[‡]ਕੀ ਗਤੀ ਹੈ।

ਚੌਕੀਦਾਰ ਮਿਲੇ ਇਨ ਸੰਗ।
ਮੋਚ ਦੇਤਿ ਬੰਧਨ ਸਰਬੰਗ[‡] ॥ ੧੩ ॥

[‡]ਸਾਰੇ (ਅ) ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ।

ਬਹੁਰ ਜਾਇ ਬੰਧਨ ਕੋ ਧਾਰਹਿ।
ਮੱਜਨ ਕਰਹਿ ਸੁਨਹਿ ਨਿਰਵਾਰਹਿ[‡]।

[‡]ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਸੁਣਕੇ (ਚੌਕੀਦਾਰ) ਬੰਧਨ ਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਦਰਬ ਦਿਯੋ ਹੁਇਗੋ ਸਮੁਦਾਇ।
ਜਿਸ ਤੇ ਨਿਸ ਮਹਿ ਇਤ ਉਤ ਜਾਇਂ
॥ ੧੪ ॥

ਨਹਿ ਆਛੀ ਇਹ ਜਾਨੀ ਪਰੈ।
 ਚਲਯੋ ਜਾਇਗੋ ਤੋ ਦੁਖ ਧਰੈਂ।
 ਭੋਰ ਹੋਤਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਾਉਂ।
 ਕਰਿ ਤਾਗੀਦ ਸੁਚਿਤ^੧ ਕਰਿਵਾਉਂ- ^੧ਹੁਸ਼ਿਆਰ।

॥ ੧੫ ॥

ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਬਿਖੈ ਮੁਲਾਨਾ।
 ਬੈਠੇ ਮਹਿਜਿਦ ਭਈ ਬਿਹਾਨਾ^੧। ^੧ਸਵੇਰ ਹੋ ਗਈ।

ਪਹਿਰ ਬਸਤ੍ਰ ਕੋ ਦੁਸ਼ਟ ਬਡੇਰਾ।
 ਗਮਨਯੋਂ ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਕਟਿ ਤਿਸ ਬੇਰਾ
 ॥ ੧੬ ॥

ਨਿਸ ਕੀ ਗਾਥਾ ਬੈਠਿ ਸੁਨਾਈ।
 ‘ਗੁਰ ਹਿੰਦੁਨ ਜੋ ਕੈਦ ਕਰਾਈ।
 ਸੋ ਮੈਂ ਫਿਰਤਿ ਰਾਤ ਕੋ ਹੇਰਾ।
 ਏਕ ਜਾਮ ਹੋਤੀ ਤਿਸ ਬੇਰਾ^੧ ॥ ੧੭ ॥ ^੧ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਹਿਦੀ ਸੀ ਰਾਤ ਤਦੋਂ।

ਬੰਧਨ ਅੰਗ ਬਿਖੇ ਤਿਸ ਨਾਂਹੀ।
 ਕਰਤਿ ! ਗੁਸਲ ਜਮਨਾ ਜਲ ਮਾਂਹੀ।
 ਮੈਂ ਦੇਖਤਿ ਗਮਨਯੋਂ ਤਿਸ ਪਾਛੇ।
 ਕਰਿ ਮੱਜਨ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਆਛੇ ॥ ੧੮ ॥

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਪੁਨ ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾ।
 ਮੈਂ ਹਟਿ ਆਇ ਬਿਲੋਕਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ਾ।
 ਚੌਕੀ ਦਾਰਨਿ ਕੋ ਧਨ ਦੀਨਿ।
 ਜਿਨਹੁ ਸੁਚੇਤੀ^੧ ਨਾਹਿ ਨ ਕੀਨਿ ॥ ੧੯ ॥ ^੧ਤਕੜਾਈ।

ਨਿਕਸ ਜਾਇਗੋ ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਂਹੀ।
 ਇਸ ਬਿਧਿ ਰਾਖੀ ਕਰਹਿ ਜਿ ਨਾਂਹੀ।
 ਬਿਨ ਸੰਕਟ ਦੀਨੇ, ਗੁਰ ਹਿੰਦੂ।
 ਨਹਿ ਧਾਰਹਿਗੋ ਸ਼ਰਾ ਬਿਲੰਦੂ ॥ ੨੦ ॥

ਅਤਿਸ਼ੈ ਦੁਖੀ ਹੋਇ ਬਿਨ ਬਸ ਤੇ^੧। ^੧ਲਾਚਾਰ ਹੋਕੇ।

ਤੋ ਇਹ ਪਰਹਿ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਰਸਤੇ।
 ਸੁਨਿ ਨੁਰੰਗ ਬਿਸਮਯੋ ਮਤਿ ਮੰਦ।
 ਚੌਕੀਦਾਰ ਬੁਲਾਏ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥ ੨੧ ॥
 ਕਹਤਿ ਭਯੋ ‘ਕਯਾ ਕਹੈ ਮੁਲਾਨਾ?
 ਕਯੋਂ ਨ ਰਹਤਿ ਹੈ ਕੈ ਸਵਧਾਨਾ।

ਬੰਧਨ ਤਜਿ ਸਨਾਨ ਹਿਤ ਜਾਵਤਿ।
ਮਿਲੇ ਤਾਂਹਿ ਸੋਂ, ਕਜੋਂ ਨ ਹਟਾਵਤਿ।’ ‘ਬਾਹਰੋਂ ਜਾਣੋਂ ਕਿਉਂ) ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਵਦੇ।

॥੨੨॥

ਤਬ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸਿਪਾਹੀ ਕਹੈ।
‘ਭਿਰੇ ਕਿਵਾਰ ਸੁ ਤਾਰੇ ਰਹੈ।
ਸਾਯੂਧ ਠਾਂਢੇ ਦੂਰ ਅਗਾਰੀ।
ਤਕਰਾਈ ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰਿ ਭਾਰੀ

॥੨੩॥

ਬਿਨ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਤੇ ਦੇਖਤਿ ਭਲੇ।
ਏਕ ਹਟਹਿ ਦੂਸਰ ਕਰਿ ਖਲੇ।
ਜੇ ਅਜਮਤਿ ਕਰਿ ਗੁਰੁ ਚਲਿ ਜਾਵੈ।
ਕਰਿ ਸਨਾਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਆਵੈ ॥੨੪॥
ਕਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਹਮਰੇ ਮਾਂਹੀ।
ਨੇਤ੍ਰਨ ਤੇ ਨ ਬਿਲੋਕਯੋ ਜਾਹੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਆਪ ਨੇ ਨਿਰਨੇ ਕੀਨਿ।
ਘਰਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਭੋਜਨ ਲੀਨਿ’

॥੨੫॥

ਸੁਨਿ ਮੁੱਲਾਂ ਕਹਿ ‘ਅਜਮਤ ਕਹਾਂ।
ਲੋਕਨ ਠਗਹਿ ਸਿਹਰ ਕਰਿ ਮਹਾਂ।’ ‘ਬਹੁਤਾ ਜਾਦੂ ਕਰਕੇ।
ਬਿਰਮਾਵਤਿ ਕੁਛ ਕਰਿ ਦਿਖਰਾਵੈ।
ਦਰਬ ਆਦਿ ਸਿਖ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਢਾਵੈਂ ॥੨੬॥
ਪਾਵਹਿ ਜਬਹਿ ਸਜਾਇ ਕਠੋਰ।
ਹੁਇ ਨਿਰਾਸ ਕੁਛ ਚਲਹਿ ਨ ਜੋਰ।
ਸ਼ਰਾ ਮਾਨਿ ਲੇ ਹੈ ਤਤਕਾਲਾ।
ਬਧਹਿ ਦੀਨ ਜਗ ਤਬਹਿ ਸੁਖਾਲਾ

॥੨੭॥

ਬਿਨਾ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ਮਾਨਹਿ ਨਾਂਹੀ।
ਸਾਹਸ ਅਧਿਕ ਧਰਜੋਂ ਉਰ ਮਾਂਹੀ। ‘ਹਠ ਬਹੁਤਾ ਧਾਰਿਆ ਹੈ।
ਮਿਹਰਵਾਨਗੀ ਆਪ ਕਰੰਤੇ।
ਬਡ ਮਰਾਤਬਾ ਦੇਨਿ ਕਹੰਤੇ ॥੨੮॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਰਾਖਹੁ ਤਕਰਾਈ।
ਛਲ ਬਲ ਕਰੇ ਨਿਕਸ ਨਹਿ ਜਾਈ।’

ਸੁਨਿ ਕੈ ਸ਼ਾਹੁ ਕਹਯੋ ਤਿਨ ਸਾਥ।

‘ਠਾਂਢੇ ਰਹਹੁ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਗਹਿ ਹਾਥ ॥ ੨੯ ॥

ਦੇਖਤਿ ਰਹੋ ਨ ਆਲਸ ਕਰੀਅਹਿ।

ਕੋ ਢਿਗ ਜਾਇ ਨ, ਸਕਲ ਨਿਵਰੀਅਹਿ।^{‘ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਓ।}

ਖਾਨ ਪਾਨ ਨਹਿ ਪਹੁੰਚਨਿ ਦੀਜੈ।

ਅਬ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਅਧਿਕ ਤਹਿ ਕੀਜੈ’

॥ ੩੦ ॥

ਇਮ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਮੂਰਖ ਮਹਾਂ।

ਅਪਨੇ ਚਾਕਰਾਨ ਸਨ ਕਹਾ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਡਰ ਧਰਿ ਉਰ ਮਹਿ ਭਾਰੀ।

ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਕੋ ਸ਼ਾਹੁ ਅਗਾਰੀ ॥ ੩੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।

ਬੈਠੇ ਜਹਾਂ ਅਨੰਦ ਉਪਾਏ।

ਇਕ ਰਸ ਹਰਖ ਸ਼ੋਗ ਬਿਨ ਸਦਾ।

ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਧਿ ਲਗੀ ਜਦ ਕਦਾ ॥ ੩੨ ॥

ਜਮਾਦਾਰ ਦੋਨਹੁ ਕਰ ਜੋਰਿ।

ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਿ।

ਬਿਨੈ ਕੀਨਿ ਨਿਜ ਤ੍ਰਾਸ ਬਤਾਯੋ।

‘ਹਮ ਕੋ ਅਬਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਬੁਲਵਾਯੋ ॥ ੩੩ ॥

ਕਹੇ ਸੁ -ਜਮਨਾ ਜਲ ਮਹਿ ਜਾਇ।

ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਰਹੇ ਅਨਾਇ।

^{‘ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।}

ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਨਰ, ਏਕਲ ਫਿਰੈ-।

ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਕੋ ਤਾੜਨ ਕਰੈ ॥ ੩੪ ॥

ਹਮ ਤੋ ਦੀਨਾ ਆਪ ਕੇ ਆਗੇ।

^{‘ਗਰੀਬ।}

ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਕੇ ਚਾਕਰ ਲਾਗੇ।

ਰੋਕੇ ਰੁਕਹੁ ਨ ਕਿਸ ਤੇ ਆਪ।

ਸਾਚੈ ਕਰਹੁ ਕਹਹੁ ਬਰ ਸ੍ਰਾਪ।^{‘ਜੋ ਸ੍ਰਾਪ ਤੇ ਵਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਸਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।}

ਹਮ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਨਿਤ ਐਸੇ।

ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਤੇ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਜੈਸੇ।’

ਤਬ ਸਤਿਗੁਰ ਧੀਰਜ ਧਰਵਾਈ।

‘ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੀਜੈ ਚਿਤ ਰਾਈ।^{‘ਰਾਈ ਜਿੰਨਾ ਵੀ।} ॥ ੩੬ ॥

ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਾਨਿ ਤੋਹਿ ਕੋ ਕਹਯੋ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਹਿ ਆਪੇ ਹਮ ਲਹਯੋ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਚਲੇ ਜਾਤਿ ਕਿਸ ਦੇਸ।
ਖੋਜੇ ਪਾਵਤਿ ਨਹੀ ਅਸੇਸ' ॥ ੩੭ ॥

'ਸਾਰੇ (ਜਗਤ ਵਿਚ ਵੀ)।

ਅਪਨ ਚਾਕਰੀ ਮਹਿ ਸਵਧਾਨ।
ਰਹੁ ਠਾਂਢੇ ਹੁਇ ਆਯੁਧ ਪਾਨ।
ਜਾਨੋ ਹੁਤੋ, ਨ ਬੰਧੇ ਜਾਤਿ'।

'ਜੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ (ਕੈਦ ਵਿਚ) ਬੰਧੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੇ।

ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਨਹਿ ਕੀਜੇ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ॥ ੩੮ ॥

ਭੇਤ ਹਮਾਰੋ ਕਹਹੁ ਨ ਕਾਹੂੰ।
ਰਹੋ ਸੁਚੇਤ ਬੈਠ ਕਹਿ ਪਾਹੂੰ। '
ਇਮ ਸੁਨਿ ਜਮਾਦਾਰ ਹਰਖਾਯੋ।
ਗੁਰ ਦਿਸਿ ਤੇ ਸਭਿ ਤ੍ਰਾਸ ਗਵਾਯੋ
॥ ੩੯ ॥

ਕੋਸ਼ਠ ਅੰਤਰ ਰਹਹਿ ਉਦਾਰ।
ਕਰਹਿ ਅਸੰਜਤਿ ਵਹਿਰ ਕਿਵਾਰ।
ਤਾਰਾ ਮਾਰਿ ਕਰਹਿ ਤਕਰਾਈ।
ਖਰੋ ਸਿਪਾਹੀ ਰਹੈ ਸਦਾਈ ॥ ੪੦ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਨਾਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ
ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੫੩ ॥

੫੪. [ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਦਾ ਚੀਰਿਆ ਜਾਣਾ]

[ਪੜ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>ਪੜ](#)

ਦੋਹਰਾ:

¹ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਇਕ ਬਚਨ ਛੁਡਾ ਦੇਵੇ।

ਸਿਖ ਕੋਟਨ ਕੀ ਕੈਦ ਕੋ, ਇਕ ਬਚ ਕਰੇ
ਖਲਾਸ¹।

ਸੋ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੈਦ ਮਹਿ, ਪਰਖਹੁ ਗੁਰੂ
ਬਿਲਾਸ¹ ॥ ੧ ॥

¹ਓਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ) ਕੈਦ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਇਹ ਗੁਰਾਂ ਦਾ
ਕੌਤਕ ਪਛਾਣੇਂ।

ਚੌਪਈ:

ਮੂਢ ਨੁਰੰਗੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਂਹੀ।
ਗੁਰ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਚਿਤਵਜੋ, ਮਤਿ ਨਾਂਹੀ¹।

¹ਜਿਸ ਮੂਰਖ ਨੁਰੰਗੇ ਨੂੰ ਮਤਿ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦਿਨ
ਗੁਰੂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਚਿਤਵਿਆ।

-ਆਇ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿ ਅਬਹਿ ਸੁਖਾਲਾ।
ਅਜਮਤ ਕਿਧੋਂ ਦਿਖਾਇ ਬਿਸਾਲਾ-
॥ ੨ ॥

ਇਕ ਮੁੱਲਾਂ ਕਹੁ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਾ।
ਨਿਜ ਆਸ਼ੈ ਤਿਸ ਪਾਸ ਉਚਾਰਾ।
'ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਗੁਰ ਕੈਦ ਮਝਾਰੀ।
ਸਮਝਾਵਹੁ ਇਮ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰੀ ॥ ੩ ॥

-ਕਰਾਮਾਤ ਅਪਨੀ ਦਿਖਰਾਵਉ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਸ਼ਰਾ ਬਿਧੈ ਤੁਮ ਆਵਉ-।'
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹਿ ਤੇ ਆਸ਼ੈ ਉਰ ਕਾ।
ਨਹੀਂ ਮਹਾਤਮ ਜਾਨਹਿ ਗੁਰ ਕਾ ॥ ੪ ॥

ਜਿਸ ਥਲ ਹੁਤੇ ਸੁ ਆਇ ਮੁਲਾਨਾ।
ਕਹਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਸਕਲ ਬਖਾਨਾ।
'ਹਜ਼ਰਤ ਨੇ ਭੇਜੋ ਤੁਮ ਤੀਰ।

ਭਨਜੋ -ਜਿ ਅਹੋ ਹਿੰਦ ਕੇ ਪੀਰ¹ ॥ ੫ ॥

¹ਜੇ (ਆਪ) ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋ।

ਲਾਖਹੁ ਸਿਖ ਕਹਾਇ ਤੁਮਾਰੇ।
ਸਭਿ ਮਾਨਹਿ ਕਰਿ ਭਾਉ ਉਦਾਰੇ।
ਧਨ ਆਦਿਕ ਵਸਤੂ ਅਰਪੰਤੇ।
ਬੈਠਹੁ ਤੁਮ ਬਨ ਗੁਰੂ ਮਹੰਤੇ ॥ ੬ ॥
ਅਜਮਤ ਧਰਿ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵਹੁ।
ਸੋ ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਤੁਮ ਦਿਖਰਾਵਹੁ।
ਜਿਮ ਭਾਖਹਿ ਤਿਮ ਕੀਜਹਿ ਆਪੂ।

ਲਖਹਿ ਤੁਹਾਰੋ ਬਡ ਪਰਤਾਪੂ ॥ ੭ ॥

ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੇ ਰੂਪ।

ਤੁਮ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਵਲੀ ਅਨੂਪ।

ਮਾਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਦਰਬ ਕੋ ਦੈ ਹੈ।

ਸਭਿ ਤੇ ਬਡ ਸਨਮਾਨ ਬਧੈ ਹੈ ॥ ੮ ॥

ਰਾਮਰਾਇ ਜਿਮ ਰਸ^੧ ਹੈ ਰਾਖਾ।

^੧ਮੇਲ, ਭਾਵ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਕਰਤਿ ਸੁ ਰਹਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਜਿਮ ਭਾਖਾ।

ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਸੋਂ ਤਿਸ ਬਨਿ ਆਈ।

ਸਰਬ ਰੀਤ ਕੀ ਲਹੀ ਬਡਾਈ ॥ ੯ ॥

ਤਬਾ ਤੁਮਾਰੋ ਆਦਰ ਹੋਇ।

ਮਾਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਮਹਿ^੧ ਸਭਿ ਕੋਇ।

^੧ਨਿਵਣਗੇ।

ਜੇ ਅਜਮਤ ਕਹੁ ਧਾਰਤਿ ਨਾਂਹੀ।

ਆਵਹੁ ਆਪ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਮਾਂਹੀ ॥ ੧੦ ॥

ਦਰਬ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ।

ਕਹਿ ਕਰਿ ਪੁਰਵਹੁ ਅਪਨੋ ਸ਼੍ਵਾਰਥ।

ਸਭਿਨਿ ਸੰਗ ਹੋਵਹੁ ਇਕ ਰੰਗ^੧।

^੧ਭਾਵ ਮਿਲ ਜਾਓ।

ਦੇ ਮਰਾਤਬਾ ਤੁਮਹਿ ਉਤੰਗ^੧ ॥ ੧੧ ॥

^੧ਉੱਚਾ।

ਦੋਨਹੁ ਮੈਂ ਇਕ ਲੀਜਹਿ ਮਾਨ।

ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਕਲੀ ਬਨਹਿ ਅਸਾਨ^੧।

^੧ਸਾਰੀ ਕਠਨਤਾ ਸੁਖੈਨ ਹੋ ਜਾਸੀ।

ਮਾਲਿਕ ਮੁਲਖਨ ਬਲੀ ਬਿਲੰਦ।

ਕਹੈ ਸੁ ਮਾਨਹੁ ਰਹਹੁ ਅਨੰਦ^੧ ॥ ੧੨ ॥

ਸੁਨਤਿ ਮੁਲਾਨੇ ਤੇ ਬਚ ਅਸੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸੇ।

‘ਤੁਮਹਿ ਸਲਤਨਤ’ ਦਈ ਖੁਦਾਇ।

^੧ਪਾਤਸ਼ਾਹਤ।

ਖਲਕ ਅਦਲ ਹਿਤ ਤਖਤ ਬਿਠਾਇ

॥ ੧੩ ॥

ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਿ ਹਹੁ ਖਲਕਤ ਅਦਲ^੧।

^੧ਪਰਜਾ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼।

ਪਾਵਹੁਗੇ ਖੁਦਾਇ ਤੇ ਫਜ਼ਲ^੧।

^੧ਮੇਹਰ।

ਹੋਇ ਬਿਅਦਲੀ ਤੋ ਪਛੁਤਾਵਹੁ।

ਸਰਬ ਰਾਜ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਗਵਾਵਹੁ ॥ ੧੪ ॥

ਕਰਾਮਾਤ ਕੋ ਨਾਮ ਕਹਿਰ ਹੈ।

ਕਰਹਿ ਨ ਸੰਤ, ਸਮਾਨ ਸਿਹਰ ਹੈ^੧।

^੧ਜਾਦੂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ (ਜਾਣਦੇ ਹਨ) ਸੰਤ।

ਕਰਿ ਅਜਮਤ ਦਿਖਰਾਇੰ ਉਦਾਰਾ।

ਗੁਨਗਾਰ ਦਰਗਾਹ ਮਝਾਰਾ ॥ ੧੫ ॥

ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਰਮ ਸਭਿਨਿ ਕਹੁ ਪਯਾਰੇ।

ਜੋ ਜਿਸ ਧਾਰਤਿ ਸੋ ਤਿਸ ਤਾਰੇ।

^੧ਉਹੀ (ਧਰਮ) ਤਿਸ (ਪੁਰਸ਼) ਨੂੰ ਤਾਰਦਾ ਹੈ।

ਹਮ ਤੋ ਦੋਨਹੁ ਬਾਤ ਨ ਮਾਨਹਿ।

ਕਰਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਜੈਸੇ ਮਨ ਜਾਨਹਿ।’ ^੧ਸ਼ਾਹ ਜਿਵੇਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਰੇ।

॥ ੧੬ ॥

ਨਿੰਮ੍ਰਿ ਭੂਤ ਜਬ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।

ਮਤੀਦਾਸ ਨਿਜ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨ।

ਚਿੰਰਕਾਲ ਕੋ ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹੈ।

ਸੁਨਿ ਅਸ ਬਾਕ ਨ ਮਨ ਮਹਿ ਸਹੈ

॥ ੧੭ ॥

ਤਪ ਕੋ ਬਲ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਠਾਨੀ।

ਨਹੀਂ ਸਮਾਵਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਾਨੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰੁ ਮੁੱਲਾਂ ਸੁਨਤਿ।

ਮਤੀਦਾਸ ਰਿਸ ਕੋ ਧਰਿ ਭਨਤਿ ॥ ੧੮ ॥

‘ਨਿਰਬਲ ਸਮ ਬੋਲਹੁ ਤੁਮ ਕੈਸੇ।

ਨਹੀਂ ਭਾਵਤੇ ਮੁਝ ਬਚ ਐਸੇ।

ਸਭਿ ਗੁਰੂਅਨ ਕੀ ਜੋਤਿ ਉਦਾਰਾ।

ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਆਪ ਮਝਾਰਾ ॥ ੧੯ ॥

ਤੁਰਕਨ ਕੀ ਨਿਸ਼ਠੁਰਤਾ ਖੋਟੀ।

^੧ਕਠੋਰਤਾਈ।

ਅਪਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਤੇ ਕਰਹੁ ਨ ਹੋਟੀ।

^੧ਹਟਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ।

ਪਰੇ ਕੈਦ ਮਹਿ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਹੁ।

ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਰਹੁ ॥ ੨੦ ॥

ਆਠਹੁ ਗੁਰ ਕੋ ਸੁਜਸੁ ਬਡੇਰਾ।

ਲਘੁ ਕਜੋਂ ਕਰਤਿ ਆਪ ਇਸ ਬੇਰਾ।

ਅਪਰ ਨਰਨ ਸਮ ਹੈ ਤੁਮ ਬੈਸੇ।

ਲਖਹਿ ਅਬਲ ਅਪਜਸ ਜਗ ਤੈਸੇ

॥ ੨੧ ॥

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸੰਤਨ ਕੋ ਦੋਖੀ।

ਇਸ ਕੋ ਮਿਲਜੋ ਨ ਕੋ ਜਨ ਰੋਖੀ।

^੧ਕੋਈ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਜਨ, ਭਾਵ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਭੰਨਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਜੇ ਅਬ ਰਾਵਰਿ ਆਗਯਾ ਪਾਵੈਂ।
 ਐਸੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਵੈਂ ॥ ੨੨ ॥
 ਜਿਤਿਕ ਮੁਹੰਮਦ ਉੱਮਤ ਸਾਰੀ।
 ਸਭਿ ਕੇ ਸਿਰ ਫੂਟਹਿ ਇਕ ਬਾਰੀ।
 ਮਾਂਗਹਿ ਕਹਿਰ, ਕਹਿਰ ਦਿਖਰਾਉਂ।
 ਨਾਸ਼ ਕਰੋਂ ਇਨ ਸਫਾ ਉਠਾਉਂ ॥ ੨੩ ॥
 ਰਾਉ ਰੰਕ ਹੁਇ ਦੁਸ਼ਟ ਨ ਫੇਰਾ।

'ਰਾਜਾ ਕਿ ਕੰਗਾਲ ਫੇਰ ਦੁਸ਼ਟ (ਕੁਈ) ਹੋਵੇ ਹੀ ਨਾ।

ਚਿਤਵਹਿ ਬੁਰਾ ਨ ਸੰਤਨ ਕੇਰਾ।
 ਜੇ ਸਭਿ ਕੀ ਆਗਯਾ ਦਿਹੁ ਨਾਂਹੀ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਮਨਾ ਰਾਖਨਿ ਚਿਤ ਚਾਹੀ ॥ ੨੪ ॥

'ਸਾਰੇ ਤੁਰਕ।

ਪੁਰਖਾਧਮਾ ਸੰਤਨ ਦੁਖਦਾਈ।
 ਰਾਜ ਸਹਿਤ ਇਸ ਦੁੱਖੋਂ ਬਿਨਸਾਈ।
 ਮਤੀ ਦਾਸ ਕੀ ਸੁਨਿ ਅਸ ਬਾਨੀ।
 ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰ ਕੀਨਿ ਗੁਨਖਾਨੀ ॥ ੨੫ ॥
 -ਸ਼ਕਤਿ ਧਰਹਿ ਉਰ ਜਰੀ ਨ ਜਾਇ।
 ਹਮਰੋ ਆਸ਼ੈ ਨਹੀਂ ਲਖਾਇ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਮਹਿ ਅਬ ਲਗਿ ਕਾਚਾ।
 ਲਖਯੋ ਨ ਸਭਿ ਜਗ ਏਕੋ ਸਾਚਾ ॥ ੨੬ ॥
 ਕੋ ਮਾਰਤਿ ਮਰਤਾ ਹੈ ਕੌਨ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਅਦੈ ਸਭਿ ਭੌਨ।

'ਪੁਰਖ ਅਧਮ = ਨੀਚ ਪੁਰਖ।

'ਸਾਰੇ ਘਟਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਵਯਾਪਕ ਹੈ। (ਅ) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਪੰਚ ਵਿਚ.....।

ਬਿਨ ਇਮ ਜਾਨੇ ਚਾਹਤਿ ਕਰਜੋ।
 ਸੇਵਾ ਤਪ ਤੇਜਹਿ ਬਡ ਧਰਜੋ ॥ ੨੭ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਬਿਨ ਉਰ ਹੰਕਾਰੋ।
 ਮਿਟੈ ਨ ਕੀਨੇ ਜਤਨ ਹਜ਼ਾਰੋਂ।
 'ਅਹੰ' ਚੋਰ ਭਗਤੀ ਧਨ ਲੂਟੇ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਕੇ ਬਲ ਕਰਿ ਛੂਟੇ ॥ ੨੮ ॥

'ਅਹੰ ਰੂਪੀ ਚੋਰ ਤੋਂ) ਛੁਟਦਾ ਹੈ।

ਅਸ ਨਹਿ ਹੋਇ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਧਾਰਿ।
 ਕਰਿ ਅਜਮਤ ਗਨ ਦੇਹਿ ਸੰਘਾਰ।
 ਇਸ ਤੇ ਸ਼ਕਤਿ ਨਿਕਾਸੀ ਚਹੀਅਹਿ।

ਫੇਰ ਨ ਬੋਲਹਿ, ਚਿੰਤ ਨ ਲਹੀਅਹਿ^੧ - 'ਸਾਨੂੰ' ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਰਹੇ।

॥੨੯॥

ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਾ।

ਮਤੀ ਦਾਸ ਕੋ ਪਾਸ ਹਕਾਰਾ।

‘ਤੂੰ ਮਮ ਮਿੱਤ੍ਰ ਸਹਾਇਕ ਭਾਰੀ।

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਬ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ

॥੩੦॥

ਸੋ ਕਰਿ ਸਕਹਿ, ਕੂਰ ਇਹ ਨਾਂਹੀ।

ਸਰਬ ਸੰਘਾਰਹਿ ਇਕ ਛਿਨ ਮਾਂਹੀ।

ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਬਾਕ ਅਸ ਕਹਯੋ।

ਭਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੈਂ ਹਿਤ ਨਿਜ ਲਹਯੋ ॥੩੧॥

ਅਬ ਇਹ ਇੱਛਾ ਸੀਖ ਹਮਾਰੀ।

ਨਮੋ ਕਰਹੁ ਕਰਤਾਰ ਅਗਾਰੀ।’

ਮਤੀਦਾਸ ਸੁਨਿ ਕੈ ਇਮ ਕਰਨਨ^੧।

^੧ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ।

ਕਰੀ ਬੰਦਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨਨ ॥੩੨॥

ਤਤਛਿਨ ਸ਼ਕਤੀ ਐਂਚਨ ਕੀਨਿ।

ਪਾਇ ਜਾਰ^੧ ਜੌਂ ਜਲ ਤੇ ਮੀਨ।

^੧ਜਾਲ ਪਾਇਕੇ।

ਬਿਕਸਤਿ ਮੁਖ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ।

‘ਅਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਜਥਾ ਚਿਤ ਚਹਯੋ’

॥੩੩॥

ਮਤੀਦਾਸ ਤਬ ਰਹਯੋ ਬਿਚਾਰਿ।

ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਦੇਖੀ ਅਪਨਿ ਮਝਾਰ।

-ਤਪ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸੰਚਨ ਕੀਨਿ।

ਅਬ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨੇ ਐਂਚ ਸੁ ਲੀਨਿ -

॥੩੪॥

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕੀਨਸਿ ਅਰਦਾਸ।

‘ਅਬ ਤੋ ਰਹਯੋ ਨ ਕੁਛ ਮੁਝ ਪਾਸ।

ਆਪ ਚਹਹੁ ਤੁਮ ਤੈਸੇ ਕਰੋ।

ਭਰੇ ਸਖਨ ਕਰਿ ਸਖਨੇ ਭਰੇ ॥੩੫॥

ਬਿਨ ਮਰਜੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਕਹਯੋ।

ਹਰੀ ਸ਼ਕਤਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਫਲ ਲਹਯੋ।

ਛਿਮਾ ਕਰਹੁ ਬਖਸ਼ਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਹੀ।

ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਰਨਾਗਤ ਤੋਹੀ ॥ ੩੬ ॥

ਤੁਮਰੋ ਚਰਿਤ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਜਾਨਜੋਂ।

ਪਿਖੜੋ ਅਨਾਦਰ ਸੰਕਟ ਮਾਨਜੋਂ।

¹ਆਪ ਦਾ) ਅਨਾਦਰ ਦੇਖਕੇ ਦੁਖ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।

ਹੇਰਿ ਲੋਕ ਅਪਜਸੁ ਕੋ ਕਰੈਂ।

ਸ਼ਕਤਿ ਹੀਨ ਜਾਨਤਿ ਸਿਖ ਫਿਰੈਂ।

¹ਸ਼ਕਤੀ ਹੀਨ ਜਾਣਕੇ ਸਿਖ (ਸਰਧਾ ਤੇ) ਫਿਰ ਜਾਣਗੇ।

॥ ੩੭ ॥

ਇਹ ਗਤਿ ਮੋ ਤੇ ਜਰੀ ਨ ਜਾਇ।

ਕਜਾ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਦੇਉਂ ਖਪਾਇ।

¹ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਨੁਰੰਗਾ (ਮੇਰੇ ਅਗੇ) (ਝਟ) ਖਪਾ ਦੇਵਾਂ ਸੂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਿਕਸੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।

‘ਮਤੀਦਾਸ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਮਹਾਨਾ ॥ ੩੮ ॥

ਤਊ ਸੁਨਹੁ ਇਹ ਗੁਹਜ ਕਹਾਨੀ।

ਮੋ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਕੋ ਨਹਿ ਜਾਨੀ।

ਮੁਸ਼ਟ ਭਾਂਗ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਲੀਨਿ।

¹ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਬਾਬਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਵੀ ਜੀ ਭੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਾਲਮ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਟਨ ਨਮਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਫਲ ਭੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ।

ਰਾਜ ਹਿੰਦ ਬਾਬਰ ਕੋ ਦੀਨਿ ॥ ੩੯ ॥

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਯੋ ਦਾਨ ਨਹਿ ਫਿਰੈ।

ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਸਿਰ ਦੈਬੋ ਕਰੈਂ।

ਸਿਰ ਦੈ ਕਰਿ ਇਨ ਕੋ ਕਰਿ ਝੂਠੇ।

ਦਈ ਵਸਤੁ ਫਿਰ ਲੇਹਿ ਸੁ ਮੂਠੇ। ॥ ੪੦ ॥

¹ਲੁਟ ਲਵਾਂਗੇ। ਮੋੜ ਲਵਾਂਗੇ।

ਜੇ ਹਮ ਸਿਰ ਕੋ ਦੇਹਿ ਨ ਇਹਾਂ।

ਰਹੈ ਰਾਜ ਤੁਰਕਨਿ ਘਰ ਮਹਾ।

ਬਡ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾਵਹਿ ਜਬੈ।

ਇਨ ਕੀ ਜਰਾ ਉਖੇਰਹਿ ਤਬੈ* ॥ ੪੧ ॥

ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਇਹ ਆਛੀ ਬਾਤ।

ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਹਿ ਉਰ ਤੂੰ ਪਛੁਤਾਤ।

ਇਮ ਸਮਝਹੁ ਰਹੁ ਰਿਦੇ ਅਨੰਦ।

ਨਹਿ ਕੋਪਹੁ ਨਹਿ ਝੁਰਹੁ ਬਿਲੰਦ’

॥ ੪੨ ॥

ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਭੇਦ ਚਰਨ ਪਰ ਪਰਜੋ।

ਮਤੀਦਾਸ ਉਰ ਆਨੰਦ ਭਰਜੋ।

ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੁਨੀ ਮੁਲਾਨੇ ਹੇਰੀ।
ਅਵਿਰੰਗ ਨਿਕਟ ਗਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰੀ
॥ ੪੩ ॥

ਭਾਖਯੋ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸ਼ਿਤਾਬ।
ਮਤੀਦਾਸ ਕੋ ਸ੍ਵਾਲ ਜਬਾਬ।
ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਜਰ ਗਯੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਬੋਲਯੋ ਤੁਰਕੇਸ਼ ॥ ੪੪ ॥
ਮਤੀਦਾਸ ਕੋ ਕੀਨਿ ਬੁਲਾਵਨਿ।
ਦੁਇ ਤਖਤੇ ਮਹਿ ਕਰਯੋ ਬੰਧਾਵਨਿ।
ਹੁਕਮ ਜਲਾਦਨਿ ਤਬਹਿ ਉਚਾਰਾ।
ਲੈ ਆਰਾ ਸਿਰ ਪਰ ਤਿਸ ਧਾਰਾ ॥ ੪੫ ॥
ਅਰਧੋ ਅਰਧ ਚਿਰਾਇ ਸੁ ਡਾਰਾ।
ਪਰਯੋ ਪ੍ਰਿਥੀ ਪੁਰ ਹੂੈ ਦੋ ਫਾਰਾ।
ਦੋਨਹੁ ਤਨ ਤੇ ਜਪੁਜੀ ਪਢੈ।
ਹੇਰਤਿ ਸਭਿ ਕੇ ਅਚਰਜ ਬਢੈ ॥ ੪੬ ॥
-ਹੋਇ ਦੁਖੰਡ ਨ ਜੀਵਤਿ ਕੋਈ।
ਇਹ ਤੋ ਪਠਤਿ ਜਿਯਤਿ ਜਿਮ ਹੋਈ-।
ਭੋਗ ਪਾਇ ਕਰਿ ਦੋਨਹੁ ਤਨ ਤੇ।
ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਪਹੁੰਚਯੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਨ ਤੇ ॥ ੪੭ ॥
ਉੱਤਮ ਗਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵਾ।
ਗੁਰੁ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਅਚਰਜ ਜੋਵਾ।
ਮਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਧੀਰ ਸਮ ਧਰਨੀ।
ਲਖਿ ਨ ਸਕਹਿ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਨੀ

॥ ੪੮ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਮਤੀਦਾਸ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰ
ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੫੪ ॥

ਪਪ. [ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਿਹਾਈ ਦਿੱਤੀ]

[ਪੜ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ](#)>>[ਪੜ](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਮਤੀਦਾਸ ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਰਿ ਗਯੋ, ਕੰਪ ਉਠੇ ਸਿਖ
ਔਰ।

ਧਰਿ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਸਾਲ ਕੋ, ਪਿਖਿ
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਠੌਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਨਿਸਾ ਪਰੀ ਬਡ ਭਯੋ ਅੰਧੇਰਾ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੋਲੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।

‘ਸੁਨਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ! ਹਤੇ ਕੁਥਾਂਇ।

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਹਠ ਅਧਿਕ ਬਧਾਇ ॥ ੨ ॥

ਅਬਹਿ ਨ ਛੋਰਹਿ ਹਮ ਕੋ ਜੀਵਤਿ।

ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਕਸ਼ਟ ਦੇਨਿ ਪਰ ਥੀਵਤਿ।¹ 'ਤੁਲਿਆ' ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬੰਧਨ ਪਾਇਨ ਮਹਿ ਪਰਵਾਏ।

ਪਹਿਰੂ ਕਰਿ ਸੁਚੇਤ ਠਹਿਰਾਏ ॥ ੩ ॥

ਨਿਸ ਦਿਨ ਮਹਿਦ ਹੋਹਿ ਤਕਰਾਈ।

ਨਹਿ ਕੈਸੇ ਅਬ ਨਿਕਸਨ ਪਾਈ। ’

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹਯੋ ‘ਚਹਹੁ ਜੇ ਜਾਨਾ।

ਤੋ ਅਬ ਨਿਸ ਮਹਿ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ ॥ ੪ ॥

ਕੈਦ ਤੁਰਕ ਕੀ ਤਜਿ ਨਿਕਸੀਜੈ।

ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਨਿਜ ਘਰ ਸੁਖ ਲੀਜੈ। ’

ਸੁਨਿ ਸਿੱਖਜਨ ਜਿਨ ਮਨ[†] ਡਰ ਹੋਲੇ।

[†]ਪਾ:-ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਨ।

ਬੋਲੇ ਤਬ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਡੋਲੇ ॥ ੫ ॥

‘ਬੰਧਨ ਪਰੇ ਅੰਗ ਮਹਿ ਭਾਰੇ।

ਪਹਿਰੂ ਖਰੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕਰ ਧਾਰੇ।

ਅਹੈਂ ਅਸੰਜਤਿ ਪੌਰ ਕਿਵਾਰੇ।

ਡਾਰਿ ਸ਼ਿੰਖਲਾ ਤਾਰੇ ਮਾਰੇ ॥ ੬ ॥

ਕਿਮ ਅਬ ਨਿਕਸਨਿ ਬਨਹਿ ਹਮਾਰੇ।

ਮਰਬੋ ਹੁਇ ਹੈ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰੇ। ’

ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।

‘ਕਹਹੁ ਜਥਾ ਪੁਰੀਅਹਿ ਅਭਿਲਾਖਾ।¹ 'ਪੂਰਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇੱਛਾ।

॥ ੭ ॥

ਬੰਧਨ ਪਾਇਨ ਤੇ ਛੁਟ ਜੈ ਹੈਂ।
 ਸਗਰੇ ਪੌਰ ਕਿਵਾਰ ਖੁਲੈ ਹੈਂ।
 ਚੌਕੀਦਾਰ ਨ ਦੇਖਹਿ ਕੋਈ।
 ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਜਿਸ ਇੱਛਾ ਹੋਈ' ॥ ੮ ॥

ਗੁਰੂ ਬਦਨ[†] ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਬੈਨ।
 ਪਿਖੜੇ ਤਿਨਹੁ ਪਗ ਬੰਧਨ ਹੈ ਨ।
 ਤਾਰੇ ਛੁਟ ਕਰਿ ਖੁਲੇ ਕਿਵਾਰਾ।
 ਪਰਜੇ ਪਾਹਰੂ ਨੀਂਦ ਮਝਾਰਾ ॥ ੯ ॥

[†]ਪਾ:-ਗੁਰ ਅਧਰਨ, ਗੁਰ ਰਸਨਾ।

ਉਮਗੇ ਨਿਕਸਨਿ ਕੋ ਸਿਖ ਤੀਨ।
 ਗੁਰ ਪਗ ਪਰ ਤਬ ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
 'ਪਹੁੰਚਹਿ ਰਾਵਰਿ ਕੇ ਸੁਤ ਪਾਸ।
 ਕਹਾਂ ਸੰਦੇਸਾ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ੧੦ ॥

ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਗੁਨ ਖਾਨੀ।
 ਕਹਾਂ ਰਚਹੁ[‡] ਕੋ ਸਕਹਿ ਨ ਜਾਨੀ।
 ਅਪਨਿ ਗਤਿ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ਆਪੇ।
 ਹਰਖ ਨ ਸ਼ੋਕ ਰੰਚ ਭਰ ਬਝਾਪੇ ॥ ੧੧ ॥

[‡]ਕੀ ਰਚਦੇ ਹੋ।

ਹਮ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਮੁਚਵਾਏ[‡]।
 ਕਿਮ ਤੁਮਰੇ ਘਰ ਭਾਖਹਿ ਜਾਏ।'

[‡]ਛੁਡਾਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬੋਲੇ।
 'ਭਾਖੋ -ਰਾਖਹੁ ਧੀਰ ਅਡੋਲੇ ॥ ੧੨ ॥

ਇਮ ਹੀ ਕਾਰਜ ਹੈ ਹਮ ਕਰਨਾ।
 ਅੰਤ ਸਮਾ ਸਬ ਹੀ ਪਰ ਬਰਨਾ।
 ਚਿੰਤਾ ਸ਼ੋਕ ਨ ਕੀਜਹਿ ਕੋਈ।

ਕੂਰਾ ਕਰਹਿ[‡] ਤੁਰਕ ਪਤਿ ਜੋਈ ॥ ੧੩ ॥

[‡]ਅਸੀਂ ਕੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਭਿ ਜਗ ਕੋ ਦੁਖ ਦਾਯਕ ਪਾਪੀ।
 ਬਿਨਸਹਿ, ਵਧਹਿ ਨ ਤੇਜ ਕਦਾਪੀ।

[‡]ਕਦੇ ਬੀ ਵਧੇਗਾ ਨਹੀਂ ਉਸਦਾ ਤੇਜ।

ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕਰੇ ਤਪ ਭਾਰੇ।
 ਕਰਹਿ ਦਗਧ ਈਧਨ ਸਮ ਸਾਰੇ-

॥ ੧੪ ॥

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਬ ਲਖਨੌਰ।
 ਵਧੜੇ ਸਰੀਰ ਭਯੋ ਬਲ ਠੌਰ।

ਅਪਨੋ ਪੁਰਿ ਸੰਭਾਰਹੁ ਜਾਈ।
ਨਿਭੈ ਬਸਹੁ ਤਹਿ ਚਿੰਤ ਨ ਕਾਈ
॥ ੧੫ ॥

ਸੁਭ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਅਧਿਕ ਬਸਾਵਹੁ।
ਅਬ ਨ ਰਹਹੁ ਇਹਠਾਂ, ਚਲਿ ਜਾਵਹੁ।
ਇਹ ਸੰਦੇਸਾ ਭਨਹੁ ਹਮਾਰੋ।
-ਚਿੰਤਾ ਸ਼ੋਕ ਨ ਕਛੁ ਉਰਧਾਰੋ ॥ ੧੬ ॥
ਅੰਤ ਸਮਾ ਹਮਰੇ ਤਨ ਕੇਰਾ।
ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਪਹੁੰਚਯੋ ਨੇਰਾ।
ਆਨ ਥਾਨ ਭੀ ਤਜਿਬੋ ਤਨ ਕੋ।
ਇਸ ਥਲ ਕਰਿ ਕੂਰਾ ਤੁਰਕਨ ਕੋ
॥ ੧੭ ॥

ਇਹ ਕਾਰਨ ਲਖਿ ਰਹਹੁ ਨਿਚਿੰਤ।
ਕਸਟ ਨ ਧਾਰਹੁ ਰਿਦੈ ਕਦੰਤ-।
ਨਿਕਸਹੁ ਅਬ ਤੁਮ ਲਖਹਿ ਨ ਕੋਈ। ’
ਸੁਨਤਿ ਸਿੱਖਯ ਤ੍ਰੈ ਗਮਨੇ ਸੋਈ ॥ ੧੮ ॥
ਕਿਨਹੁ ਨ ਹੇਰੇ ਵਹਿਰ ਪਯਾਨੇ।
ਹਰਖਤਿ ਹੈ ਕਰ ਛਿੱਪ੍ਰਾ^੧ ਸਿਧਾਨੇ।
ਨਿਕਸ ਗਏ ਤਾਰੇ ਪੁਨ ਭਿਰੇ।

^੧ਛੇਤੀ।

ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਾਨ ਸਕਲ ਕੁਛ ਕਰੇ ॥ ੨੯ ॥
ਜਨੁ ਮ੍ਰਿਤੁ ਕੇ ਮੁਖ ਤੇ ਨਿਕਸਾਏ।
ਪੰਥ ਪਯਾਨਤਿ ਤੂਰਨ ਧਾਏ।
ਪਹੁੰਚੇ ਆਨਿ ਜਬਹਿ ਲਖਨੌਰ।
ਦੇਖਤਿ ਗੁਰੁ ਕੁਟੰਬ ਤਿਸ ਠੌਰ ॥ ੨੦ ॥
ਤੀਨਹੁ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਢਿਗ ਬੈਸੇਂ।
ਭਨਯੋ ਗੁਰੂ ਜਿਮ ਭਾਖਯੋ ਜੈਸੇ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਦੁਖ ਬਹੁ ਪਾਇ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬੂਝਹਿ ਪਛੁਤਾਇ ॥ ੨੧ ॥
‘ਤੁਮ ਸਮ’ ਕਯੋਂ ਨਹਿ ਨਿਕਸਤ ਆਏ।

^੧ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ।

ਤੁਰਕ ਕੈਦ ਮਹਿ ਕਯੋਂ ਦੁਖ ਪਾਏ। ’
ਸੁਨਿ ਤੀਨਹੁ ਸਿੱਖਯਨਿ ਸਮੁਝਾਈ।
‘ਕਹੈ ਕਿ -ਅੰਤ ਸਮਾ ਨਿਯਰਾਈ

॥ ੨੨ ॥

ਇਹਾਂ ਤਜਾਗ ਤਨ ਕੂਰੋਂ ਕਰੈਂ।
ਰਾਜ ਤੇਜ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਹਰੈਂ-।
ਤੁਮ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਜਾਨੇ ਕਹਯੋ।
ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਬਸਹੁ, ਇਹੀ ਗੁਰ ਚਹਯੋ’

॥ ੨੩ ॥

ਸਾਸੁ ਨੁਖਾ ਦੋਨਹੂੰ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ।
-ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਗਤਿ- ਸਤਿਗੁਰ ਧਯਾਵੈਂ।
ਬਾਲ ਸਰੂਪ ਕਹਯੋ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।
‘ਹੈ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੇਤਿਕ ਦੂਰੇ? ॥ ੨੪ ॥

ਤਹਿ ਰਮਣੀਕ ਥਾਨ ਕੈ ਨਾਂਹੀ।
ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਿ ਬਸਾਇ ਜਿਸ ਮਾਂਹੀ।
ਪਹੁੰਚਨਿ ਬਸਬੇ ਆਇਸੁ ਦੀਨਿ।
ਤੋ ਹਮ ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਹਿਤ ਕੀਨਿ’

‘ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਸਣੇ ਦੀ।

॥ ੨੫ ॥

ਦੋਨਹੂੰ ਮਾਤਨ ਸੋਂ ਕਹਿੰ ਬੈਨ।
‘ਮਾਨਹੁ ਬਾਕ ਚਿੰਤ ਕੋ ਹੈ ਨ।
ਇਹਾਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਦੁਰ ਹਮ ਰਹੈਂ।
ਪਿਤ ਕੋ ਪਲਟਾ ਲੈਬੇ ਚਹੈਂ ॥ ੨੬ ॥
ਕਰੋਂ ਤੁਰਕ ਕੀ ਜਰਾਂ ਉਖਾਰਨਿ।
ਮਾਰਨ ਕਰੋਂ ਜੰਗ ਰਚਿ ਦਾਰੁਨ।
ਅਬ ਲਖਨੌਰ ਬਿਖੈ ਨਹਿ ਬਸਨਾ।
ਉਚਰਯੋ ਪਿਤਾ ਆਪ ਜੋ ਰਸਨਾ’

‘ਭਾਵ ਦਾਦੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕਹੇ।

॥ ੨੭ ॥

ਸੁਨਿ ਦ੍ਰੈ ਮਾਤਨ ਡਰ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।
ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਸੁਤ ਕੋ ਸਮੁਝਾਵੈਂ।
ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਹਹੁ ਨ ਕਿਸੈ ਸੁਨਾਵਹੁ।
ਗਹਹਿ ਨ ਆਇ, ਬਿਰਹੁ ਇਸ ਥਾਵਹੁ

॥ ੨੮ ॥

ਨਹਿ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਬਾਸ ਕਰੰਤੇ।
ਬਸਹੁ ਇਕਾਕੀ ਥਲ ਸੁਖਵੰਤੇ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਮਾਤਨ ਕੋ ਤਬ ਕਹੈ।

‘ਪਿਤ ਬਚ ਪਰ ਹਮ ਨਿਸ਼ਚਾ ਅਹੈ
 ॥੨੯॥
 ਕਹੈਂ ਸੁ ਹੋਇ ਭਵਿੱਖਤ ਮਾਂਗੀ।
 ਅਟਲ ਬਾਕ ਸੋ ਡੋਲਹਿ ਨਾਂਗੀ।
 ਕਜੋਂ ਬਿਖਾਦ ਮਹਿ ਚਿੰਤਾ ਕਰੋ।
 ਹੁਇ ਕੱਲਜਾਨਾ ਰਿਦੈ ਨਹਿ ਡਰੋ ॥੩੦॥ 'ਸੁਖ ਹੋਵੇਗਾ।
 ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਉਦਾਰੇ।
 ਚਹੈਂ ਜੁ ਕਰੈਂ ਸੁ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ।
 ਆਪਹਿ ਜਾਇ ਕੈਦ ਮਹਿ ਪਰੇ।
 ਆਪਹਿ ਤਨ ਤਜਿਬੇ ਉਰ ਧਰੇ ॥੩੧॥
 ਸਭਿ ਕੇ ਅਹੈਂ ਸਹਾਇਕ ਸੋਇ।
 ਤਿਨ ਹਿਤ ਜਤਨ ਕਰਹਿ ਕਜਾ ਕੋਇ।
 ਭੰਜਹਿ ਰਚਹਿ ਜਗਤ ਕਹੁ ਸਾਰੇ।
 ਤਿਨ ਆਗੈ ਕਜਾ ਤੁਰਕ ਬਿਚਾਰੇ ॥੩੨॥
 ਏਕ ਬਾਕ ਤੇ ਨਾਸ਼ ਕਰੰਤੇ।
 ਪੀਰ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਉਬਰੰਤੇ।
 ਤਿਨ ਹਿਤ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨਿ ਉਪਾਇ।
 ਅਹੈ ਬਾਦ ਸੋ ਨਿਸ਼ਫਲ ਜਾਇ’ ॥੩੩॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਹਿ ਸਮੁਝਾਈ।
 ਸੁਤ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕੁਛ ਧੀਰਜ ਪਾਈ।
 ਪਠੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੋ ਨਰ ਫੇਰ।
 ਵਾਹਿਨ ਹਿਤ ਮੰਗਵਾਵਨਿ ਕੇਰ’ ॥੩੪॥ 'ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਮੰਗਾਵਣ ਵਾਸਤੇ।
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕਹਿ ਤਿਹ ਸਮਝਾਯੋ।
 ‘ਮਮ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸੰਗ ਦੇਹੁ ਅਲਾਯੋ।
 -ਏਕ ਤੁਰੰਗ ਮੋਲ ਬਡ ਕੇਰਾ।
 ਲੇ ਆਵਹੁ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿ’ ਬਡੇਰਾ ॥੩੫॥ 'ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ।
 ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਜੋਰਹੁ ਸਜੰਦਨ ਆਨਹੁ।
 ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਲੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨਹੁ-।
 ਜਥਾ ਗੁਰਨ ਕੀ ਦਸਾ, ਸੁਨਾਵਹੁ।
 ਸੁਨਿ ਚਲਿ ਪਰਹੁ ਨਹੀਂ ਬਿਲਮਾਵਹੁ’
 ॥੩੬॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਦੇ ਅਪਰ ਸੰਦੇਸੇ।

ਰਿਦੇ ਬਿਸੂਰਤ ਕਸ਼ਟ ਬਿਸੇਸੇ।
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਦਿਸਿ ਚਿਤਵਤਿ ਘਨੀ।
 -ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜਗ ਧਨੀ! -

॥ ੩੭ ॥

ਸਾਸ ਨਿਕਟ ਦ੍ਰਿਗ ਤੇ ਜਲ ਛੋਰਤਿ।
 ਹੋਨਹਾਰ ਨਾਹਿਨ ਕੋ ਮੋਰਤਿ।
 ਬ੍ਰਿਧਾ ਅਧਿਕ ਸੁਤ ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਸੰਗ।
 ਸੰਕਟ ਦੀਰਘ ਬਯਾਪਤਿ ਅੰਗ ॥ ੩੮ ॥
 ਢਿਗ ਮਸੰਦ ਜੇਠਾ ਸਮਝਾਵੈ।

‘ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰਹਿ ਜਥਾ ਉਰ ਭਾਵੈ।
 ਤਉ ਅੰਤ ਤਨ ਕੋ ਨਿਜ ਜਾਨਿ।
 ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਕੋ ਚਾਹਤਿ ਹਾਨ ॥ ੩੯ ॥

ਤੁਮ ਕਹੁ ਹੋਤਿ ਸਨੇਹ^੧ ਘਨੇਰੇ।
 ਗੁਰ ਕੇ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਨਹਿ ਨੇਰੇ।
 ਤਉ ਤਿਨਹੁ ਕੇ ਨਿਤ ਅਨੁਸਾਰੀ।
 ਰਹਿਬੋ ਆਛੀ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੀ ॥ ੪੦ ॥

^੧ਮੋਹ।

ਤਿਨ ਸਥਾਨ ਅਬ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
 ਪ੍ਰਿਤਪਾਰਹੁ ਸਭਿ ਦੇ ਅਹਿਲਾਦਾ।
 ਜਥਾ ਕਹੈ^੧ ਕਰੀਯਹਿ ਤਿਮ ਬਾਤੀ।
 ਦੇਖਤਿ ਰਹੀਅਹਿ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ’

^੧ਜਿਵੇਂ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਕਹਿਣ।

॥ ੪੧ ॥

ਕਬ ਕਬ ਜੇਠਾ ਕਹਿ ਪਰਚਾਵੈ।
 ਸਕਲ ਬਿਧਿਨਿ ਕੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ।
 ਅਪਰ ਕਥਾ ਲਖਨੌਰ ਜੁ ਕੀਨਿ।
 ਬਰਨਨ ਕਰੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਭੀਨ ॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸਿੱਖਜਨਿ ਛੁਟਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨ ਨਾਮ ਪੰਚ
 ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੫੫ ॥

ਪੲ. [ਲਖਨੌਰ ਨਿਵਾਸ। ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਦਾ ਮਿਲਨਾ]

ਪਪ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>ਪੲ

ਦੋਹਰਾ:

^੧ਪਹਿਲੇ (ਲਖਨੌਰ ਵਿਚ) ਵਸੇ।

ਪ੍ਰਥਮ ਬਸੇ^੧ ਜੁਗ ਮਾਤ ਜੁਤਿ, ਗੁਰੂ
ਇਕਾਕੀ ਹੋਇ।

ਸੇਵਕ ਇਕ ਭੀ ਸੰਗ ਨਹਿ, ਤਨ ਤੀਨਹੁ^੧ 'ਦੋ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ੧ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਤਿੰਨੇ ਹੀ।
ਤਹਿ ਜੋਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਜੋ ਕੁਛ ਹੋਇ ਚਾਹਿ ਚਿਤ ਸੇਵਾ।

ਜੇਠਾ ਕਰਹਿ ਜਾਨਿ ਗੁਰਦੇਵਾ।

ਇਕ ਦਿਜ ਭੋਜਨ ਆਨਿ ਬਨਾਵੈ।

ਦੋਇ ਸਮੈ ਕਰਿ ਸ੍ਵਾਦ ਅਚਾਵੈ ॥ ੨ ॥

ਦਿਨ ਮਹਿ ਤਹਿ ਗਨ ਬਾਲਿਕ ਮੇਲ।

ਵਹਿਰ ਗ੍ਰਾਮ ਢਿਗ ਖੇਲਤਿ ਖੇਲ।

ਕਿੰਦੁਕ^੧ ਡੰਡਾ^੨ ਗਹਿ ਜੁਗ ਹਾਥ।

^੧ਖਿਦੋ। ^੨ਖੁੰਡੀ।

ਫੈਂਕਹਿ ਦੂਰ ਮਾਰ ਕਰਿ ਨਾਥ ॥ ੩ ॥

ਬਾਲਿਕ ਧਾਇ ਗਹੈਂ ਤਹਿ ਗੇਰਹਿ।

ਪੁਨ ਡੰਡਾ ਹਤਿ ਕਿੰਦੁਕ ਪ੍ਰੇਰਹਿ^੧।

^੧ਰੇੜਦੇ ਹਨ।

ਕਬਹੂੰ ਬ੍ਰਿਛਨ ਪਰ ਚਢਿ ਚਢਿ ਕੂਦਹਿ।

ਹਾਰਹਿ ਬਾਲ ਤਾਂਹਿ ਦ੍ਰਿਗ ਮੂੰਦਹਿ^੧।

^੧ਜੇਹੜਾ ਹਾਰ ਜਾਵੇ ਤਿਸ ਬਾਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦੇ ਹਨ।

॥ ੪ ॥

ਕਬਹੂੰ ਭਾਗ ਚਲਹਿ ਕਿਹ ਆਗੇ।

ਅਧਿਕ ਭ੍ਰਮਾਵਹਿ^੧ ਹਾਥ ਨ ਲਾਗੇ।

^੧ਫਿਰਾਂਵਦੇ ਹਨ।

ਕਬ ਦੁਇ ਦਿਸ਼ਿ ਬਾਲਿਕ ਸਭਿ ਹੋਇ।

ਖੇਲਹਿ ਪਰੇ^੧ ਬੰਧ ਕਰਿ ਦੋਇ ॥ ੫ ॥

^੧ਕਤਾਰਾਂ।

ਜੀਤ ਹਾਰ ਕੀ ਖੇਲ ਮਚਾਵਹਿ।

ਧਾਵਹਿ ਏਕ ਓਜ ਕੋ ਲਾਵਹਿ।

ਇਕ ਐਂਚਹਿ ਇਕ ਛੁਟ ਕਰਿ ਜਾਵੈਂ।

ਇਕ ਲਰ ਕਰਿ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਵੈਂ

॥ ੬ ॥

ਇਕ ਕੋ ਇਕ ਖਿਝਾਇ ਕਰਿ ਰੋਕਹਿ।

ਇਮ ਖੇਲਤਿ ਜੇ ਲੋਕ ਬਿਲੋਕਹਿ।

‘ਕਿਸ ਛੱਤ੍ਰੀ ਕੋ ਬਾਲਿਕ ਅਹੈ’।

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਕਿਸੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬਾਲ ਹੈ।

ਕਿਤਕ ਦਿਨਨ ਤੇ ਇਸ ਥਲ ਰਹੈ’

॥ ੭ ॥

ਪਰਚੈਂ ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਝਾਰਾ।

ਮਾਤ ਹਕਾਰਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰਾ।

ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਇ ਅਚਾਇ ਅਹਾਰੇ।

‘ਘਰ ਮਹਿ ਬਿਰਹੁ, ਨ ਫਿਰਿ ਦਿਨ ਸਾਰੇ’

॥ ੮ ॥

ਬਰਜੇ ਰਹੈਂ ਨ, ਜਾਇੰ ਵਹਿਰ ਕੋ।

ਬਾਲ ਬੁਲਾਵਹਿ ਖੇਲ ਠਹਿਰ ਕੋ।

‘ਠਾਹਿਰ, ਖੇਲਨ ਦੇ ਥਾਂ ਵਿਚ। (ਅ) ਠਹਿਰਾਈ ਹੋਈ ਖੇਲ ਵਾਸਤੇ।

ਪ੍ਰੇਮ ਧਰਹਿ ਸਗਰੇ ਚਲਿ ਆਵਹਿ।

ਕ੍ਰੀੜਾ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਚਾਵਹਿ ॥ ੯ ॥

ਸ਼ਾਹਿ ਭੀਖ ਜੋ ਪਟਣੇ ਗਯੋ।

ਤੀਨ ਮਾਸ ਕੇ ਦਰਸਤਿ ਭਯੋ।

ਨਿਕਟਿ ਗ੍ਰਾਮ ਤਿਸ ਬਸਬੇ ਕੇਰਾ।

ਜਹਾਂ ਪ੍ਰਿਥੋਦਕਾ ਤੀਰਥ ਹੇਰਾ ॥ ੧੦ ॥

‘ਪ੍ਰਿਥੂਦਕ ਨਾਮੇ ਤੀਰਥ ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਪਹੋਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸੁਰੱਸ਼ਤੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਹੈ।

ਤਹਿ ਤੇ ਤੀਨ ਕੋਸ ਤਿਸ ਜਾਨਹਿ।

ਗ੍ਰਾਮ ਸਿਆਣਾ ਨਾਮ ਬਖਾਨਹਿ।

ਕਬ ਤਹਿ ਰਹੈ ਕਬਹਿ ਕੁਹੜਾਮ’।

‘ਕਦੇ ਸਿਆਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਤੇ) ਕਦੇ ਕੁਹੜਾਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਸਿਮਰਤਿ ਨਿਤ ਖੁਦਾਇ ਕੋ ਨਾਮ

॥ ੧੧ ॥

ਠਸਕਾ ਨਾਮ ਗਾਮ ਇਕ ਚੀਨੋ।

ਕਿਸ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਨੇ ਤਿਸ ਦੀਨੋ।

ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਕਾਜ’।

‘ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਜੀ ਪਾਸੋਂ) ਬਖਸ਼ਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

–ਜਬਹਿ ਭਵਿੱਖਤ ਸਿੰਘਨ ਰਾਜ

॥ ੧੨ ॥

ਨਹਿ ਛੀਨਹਿ ਸੋ ਦੇਗ ਜੁ ਮੋਰੀ–।

ਇਹੀ ਕਾਮਨਾ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਲੋਰੀ।

ਨਿਜ ਅਜਮਤ ਕਰਿ ਉਰ ਮਹਿ ਜਾਨੇ।

–ਦੇਗ ਤੇਗ ਕੇ ਧਨੀ ਮਹਾਨੇ ॥ ੧੩ ॥

ਮਮ ਸਮੀਪ ਆਏ ਲਖਨੌਰ-।
 ਏਕ ਪੀਰ ਲੈ ਸੰਗੀ ਔਰ।
 ਕਹੂੰ ਜਾਨਿ ਕੋ ਲੀਨਿ ਬਹਾਨਾ।
 ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਇ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਥਾਨਾ ॥ ੧੪ ॥

ਕਿੰਦੁਕ ਕੋ ਡੰਡਾ ਹਤਿ ਪ੍ਰੇਰਹਿ।
 ਬਾਲਿਕ ਤੇ ਨ ਬੁਚਹਿ। ਪੁਨ ਗੇਰਹਿ।
 ਹੁਇ ਸਮੀਪ। ਗਹਿ ਕਦਮ ਪਦਮ ਕੋ।
 ਸਿਜਦਾ ਕੁਨਦ ਅਨੰਦ ਸਦਮ ਕੋ।

¹ਬੋਚੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ (ਗੋਂਦਾ)।

¹ਪੀਰ ਨੇ) ਨੇੜੇ ਹੋਕੇ।

¹ਅਨੰਦ ਦੇ ਘਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

॥ ੧੫ ॥

ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਖਰੋ ਅਗਾਰੀ।
 ਕਰਿ ਤਰੀਫ ਬਹੁ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
 ‘ਧੰਨਭਾਗ ਮੈਂ ਹੋਇਸਿ ਆਜੂ।
 ਦਰਸੇ ਆਨਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ’ ॥ ੧੬ ॥

ਭੀਖ ਬਾਲਿਕ ਇਕਠੇ ਹੁਇ ਆਏ।

ਨਿਜ ਸੰਗਨ ਜੁਤਿ ਭੇ ਸਮੁਦਾਏ।

¹ਸੰਗੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।

ਸ਼ਾਹੁ ਪਿਖਿ ਕੁਛ ਕਹਿਬੋ ਚਾਹੀ।

ਇਤ ਉਤ ਦੇਖੇ ਕਰਿ ਬਹੁ ਪਾਹੀ।

¹ਬਹੁਤੇ (ਲੜਕੇ) ਪਾਸ (ਆਏ ਦੇਖੇ)।

॥ ੧੭ ॥

ਲਿਏ ਉਠਾਇ ਆਪਨੀ ਗੋਦ।
 ਨਜਾਰੇ ਭਯੋ ਬਿਲੰਦ ਪ੍ਰਮੋਦ।
 ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਕਹਿ ‘ਠਾਂਢੇ ਰਹੀਅਹਿ।
 ਅਬਹਿ ਛਿੱਪ੍ਰ ਆਵਹਿ, ਬਿਰ ਰਹੀਅਹਿ’

॥ ੧੮ ॥

ਸਭਿ ਤੇ ਦੂਰ ਖਰੇ ਤਬ ਹੋਇ।
 ਪਟ ਸੋਂ ਰਜ ਝਾਰਤਿ ਪਗ ਦੋਇ।
 ਬੂਝਨ ਲਗਯੋ ਸਕਲ ਹੀ ਗਾਥ।
 ‘ਦੁਸ਼ਟ ਤੁਰਕਪਤਿ ਦਿੱਲੀ ਨਾਥ ॥ ੧੯ ॥

ਆਪ ਗਏ ਚਲਿ ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ।

ਪਰੇ ਜਾਇ ਤਿਸ ਕੈਦ ਮਝਾਰੇ।

ਛੁਟਹਿ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂ ਗਤਿ ਹੋਇ?

ਚਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਬਿਲਮ ਨਹਿ ਕੋਇ

॥ ੨੦ ॥

ਇਹ ਰਾਵਰਿ ਕਯਾ ਖੇਲ ਪਸਾਰਾ ?
 ਜਾਨ ਸਕਹਿ ਨਹਿ ਜਿਹ ਜਗ ਸਾਰਾ । ’
 ਅਜਮਤ ਜੁਤਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤਿਹ ਜਾਨਾ ।
 ਮਰਮਾ ਬਾਤ ਕੋ ਸਕਲ ਬਖਾਨਾ ॥ ੨੧ ॥ 'ਭੇਦ।
 ‘ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਦਾਤ ਬਿਸਾਲਾ ।
 ਬਾਬਰ ਲੀਨਿ ਸੁ ਪੂਰਬ ਕਾਲਾ ।
 ਅਬ ਇਹੁ ਗਰਬ ਰਹਯੋ ਮਤਿ ਮੂਢਾ ।
 ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਚਲਾਵਨਿ ਹਠਹਿ ਅਰੂਢਾ ॥ ੨੨ ॥
 ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਦੋਨ ਹੀ ਮਾਰੇ। 'ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਤੁਰਕ ਦੋਨੋ ਹੀ।
 ਪਰੰਪਰਾ ਕੋ ਧਰਮ ਬਿਗਾਰੇ ।
 ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ ਦੇ ਕਰਿ ਸੀਸ ।
 ਜਰਾਂ ਉਖਾਰਹਿ ਖਲ ਅਵਿਨੀਸ ॥ ੨੩ ॥
 ਨਵੋਂ ਪੰਥ ਹਮ ਸਾਜਨਿ ਕਰੈਂ ।
 ਤੇਜ ਰਾਜ ਕੋ ਤਿਨ ਮਹੁ ਧਰੈਂ ।
 ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਗਏ ।
 ਤਨ ਕੋ ਅੰਤ ਜਾਨਿ ਨਿਜ ਲਏ ’ ॥ ੨੪ ॥
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਾਹੁ ਭੀਖ ਕਰ ਜੋਰੇ ।
 ‘ਮੈਂ ਰਾਵਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰੇ ।
 ਅਚਲ ਰਹੈ ਜਗ ਟੁਕਰਾ ਮੋਰਾ ।
 ਜਬ ਹੁਇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਕੋ ਜੋਰਾ ॥ ੨੫ ॥
 ਰਿਦੇ ਕਾਮਨਾ ਰਹੈ ਹਮੇਸ਼ ।
 ਪੁਰਵਹੁ ਕਰੁਨਾ ਕਰਹੁ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ । ’
 ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ ।
 ‘ਚਿਰੰਕਾਲ ਰਹਿ ਦੇਗ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੨੬ ॥
 ਜੋ ਤੇਰੇ ਟੁਕਰੇ ਕੋ ਖੋਵਹਿ ।
 ਖੋਯੋ ਜਾਇ, ਸੁ ਨਹਿ ਬਿਰ ਹੋਵਹਿ ।
 ਪੰਥ ਹਮਾਰੇ ਮਹਿ ਬਹੁ ਰਹੈਂ ।
 ਅਪਨਿ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਲਹੈਂ ’ ॥ ੨੭ ॥
 ਸਾਹੁ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਹਰਖਯੋ ਘਨੋ ।
 ਜਾਚਯੋ ਜਿਮ, ਤਿਮ ਹੀ ਸਭਿ ਬਨੋ ।
 ਬਾਤਨ ਕਰਤਿ, ਅੰਗ ਤੇ ਧੂਰ ।
 ਪੌਂਛਤਿ ਰਹਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਭੂਰ ॥ ੨੮ ॥

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕੁਛ ਆਨ ਬਖਾਨਤਿ।

ਗੋਦ ਉਠਾਏ ਤਿਤ ਕੋ ਆਨਤਿ।

¹ਲਿਆਵਦਾ ਹੈ।

ਹਾਥਨ ਸਾਥ ਪਲੋਸਤਿ ਚਰਨੰ।

ਜਨ ਕੇ ਹਰਨ ਜਨਮ ਅਰ ਮਰਨੰ।

¹ਜੋ ਚਰਨ ਕਿ) ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

॥ ੨੯ ॥

ਜਹਿ ਬਾਲਿਕ ਮਹਿ ਖੇਲਤਿ ਆਗੇ।

ਤਿਹ ਥਾਂ ਗੋਦ ਉਤਾਰਿ ਸੁਭਾਗੇ।

¹ਸੁਭਾਗੇ (ਭੀਖ ਸ਼ਾਹ) ਨੇ।

ਕਦਮ ਪਦਮ ਕੋ ਸਿਜਦਾ ਕੀਨਿ।

ਰਿਦੇ ਧਯਾਨ ਸੋਈ ਧਰਿ ਲੀਨਿ ॥ ੩੦ ॥

ਗਮਨਜੋਂ ਬਹੁਰ ਆਪਨੇ ਥਾਨ।

ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਆਨੰਦ ਮਹਾਨ।

ਮੀਰ ਦੀਨ ਜੋ ਪੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।

ਰਹਜੋ ਨਿਹਾਰਤਿ ਥਿਰ ਤਿਸ ਕਾਲਾ

॥ ੩੧ ॥

ਰਿਦੈ ਸੰਦੇਹ ਬਿਲੰਦ ਉਠਾਵਾ।

ਕਹਾਂ ਪੀਰ ਮਤਿ ਤੇ ਬਵਰਾਵਾ।

ਅਸਮੰਜਸ ਅਸ ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਨਿ।

ਨਹੀਂ ਤੁਰਕ ਸਹਿ ਸਕਹਿ ਪ੍ਰਬੀਨ

॥ ੩੨ ॥

ਮਿਲਿ ਜਬ ਚਲਜੋ ਪੰਥ ਮਹਿ ਕਹਜੋ।

‘ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ! ਤੁਮ ਕੋ ਬਡ ਲਹਜੋ।’

¹ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਡਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ (ਤੁਰਕ ਸਾਰੇ)।

ਸਿਜਦਾ ਕਰਤਿ ਸਰਬ ਤੁਰਕਾਨਾ।

ਜਾਨਹਿ ਅਜਮਤਵਾਨ ਮਹਾਨਾ ॥ ੩੩ ॥

ਕਹਾਂ ਕਰਜੋ ਅਬ ਹਿੰਦੂ ਬਾਲਿਕ।

ਹੇਰਤਿ ਚਰਨ ਪਰਜੋ ਤਤਕਾਲਿਕ।

ਤੁਰਕ ਜਨਮ ਤੁਮ ਬੈਸ ਬਡੇਰੀ।

ਲਖੀ ਨ -ਮਨਤਾ ਹੈ ਬਡ ਮੇਰੀ-’

॥ ੩੪ ॥

ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਉੱਤਰ ਦੀਨਾ।

‘ਤੁਮਨੇ ਨਹੀਂ ਭੇਵ ਕੁਛ ਚੀਨਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਜੋਇ।

ਹੁਇ ਖੁਦਾਇ ਕੀ ਦਰਗਹਿ ਸੋਇ

॥ ੩੫ ॥

ਜਬ ਸਭਿ ਪੀਰ ਪਹੁੰਚਹਿ ਜਾਇ।
ਬਿਰਹਿ ਪੌਰ ਆਗੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਤਬ ਇਹ ਉਚੇ ਥਲ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਨਿਜ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੈਂ

॥ ੩੬ ॥

ਜਿਸ ਨੇ ਜੋ ਕਹਿਬੋ ਤਬ ਹੋਇ।
ਇਨ ਸੋਂ ਕਹੈ, ਪੂਰ ਹੈਂ ਸੋਇ।
ਨਹਿ ਖੁਦਾਇ ਕਿਨ ਦੇਖਯੋ ਕਹਾਂ।
ਇਹੀ ਰੂਪ ਕੈ ਔਰੈ ਅਹਾ^{੧੧} ॥ ੩੭ ॥

^੧ਇਹੀ ਰੂਪ ਹੈ ਯਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹੈ (ਖੁਦਾਇ ਦਾ)।
^{੧੧}ਪਾ:-ਤਹਾਂ।

ਅਬ ਨਿਜ ਤਨ ਜੋ ਧਾਰਨਿ ਕੀਨਿ।
ਦਰਸੇ ਤਹਾਂ ਜਨਮ ਜਹਿ ਲੀਨਿ।
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਰਹੇ ਜਗ ਦੋਇ।
ਪਰਖੇ ਤਹਾਂ ਪਹੁੰਚਿ ਮੈਂ ਸੋਇ ॥ ੩੮ ॥
ਧਰੀ ਕਾਮਨਾ ਅਬ ਮੈਂ ਆਇ।
ਕੀਨਿ ਜਾਚਨਾ ਲੀਨਿ ਸੁ ਪਾਇ।
ਤਰੁਨ ਹੋਇ ਤਨ ਰਨ^੧ ਕੋ ਕਰੈਂ।
ਤੇਜ ਤੁਰਕ ਗਨ ਕੋ ਸਭਿ ਹਰੈਂ ॥ ੩੯ ॥
ਦਿੱਲੀ ਅਰੁ ਲਵਪੁਰੀ ਮਝਾਰ।
ਸਭਿ ਹੀ ਲੈਹੈਂ ਪਾਗ ਉਤਾਰ^੧।
ਰਹਨਿ ਦੇਹਿ ਨਹਿ ਪਤਿ ਕਿਸ ਕੇਰ।
ਕਰਹਿ ਧੂਲ ਜੋ ਸੈਲ ਉਚੇਰ^੧ ॥ ੪੦ ॥
ਨਿਜ ਟੁਕਰਾ ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਗਯੋ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਮੁਹਿ ਕੋ ਬਰ ਦਯੋ।
ਮੀਰ ਦੀਨ ਕੋ ਦਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
ਕੀਨਿ ਸੁਨਾਵਨਿ ਹਰਖਤਿ ਗਾਤ^੧

^੧ਜੰਗ।

^੧ਭਾਵ ਸਰਦਾਰੀ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ।

^੧ਪਹਾੜ ਵਤ ਉੱਚਿਆਂ ਦੀ।

^੧ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਸਰੀਰ ਭਾਵ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ।

॥ ੪੧ ॥

ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੇ।
ਤਿਸ ਕੋ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਨਿਕਟ ਹਮਾਰੇ।
ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਸਿੰਘਨ ਰਾਜ ਬਡੇਰਾ।
ਠਸਕਾ ਗ੍ਰਾਮ ਬੀਚ ਹਮ ਹੇਰਾ ॥ ੪੨ ॥

ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਕੇ ਰਹੇ ਫਕੀਰ।

ਦੇਤਿ ਦੇਗ ਜੋ ਆਵਹਿ ਤੀਰ।

ਸਿੰਘ ਭੂਪ^੧ ਨਹਿ ਛੀਕਯੋ ਕਾਹੂ।

^੧ਕਿਸੇ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਨੇ।

ਰਹਯੋ ਤਿਨਹੁ ਢਿਗ ਸਭਿ ਕੇ ਮਾਂਹੂ^੧।

^੧ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ (ਰਾਜ) ਵਿੱਚ।

॥ ੪੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬੈਨ।

ਜਗ ਮਹਿ ਅਟਲ, ਮਿਟਹਿ ਕਿਮ ਹੈ ਨ।

ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ।

ਬਿਘਨ ਦੁਹੁ ਲੋਕਨਿ ਕੇ ਹਰੋ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਮਿਲਨਿ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਖਸ਼ਟ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੬ ॥

੫੭. [ਲਖਨੌਰ ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਲਵਾਯਾ। ਮਾਮਾ ਜੀ ਆਏ]

[ਪੜ੍ਹੋ](#)<<[ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ](#) [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) [ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ](#)>>[ਪੜ੍ਹੋ](#)

ਦੋਹਰਾ:

ਅਪਰ ਬਾਰਤਾ ਕਛੁ ਕਹੋਂ ਜਿਮ ਬੀਤੀ
ਲਖਨੌਰ।

ਬਲ ਸਰੀਰ ਬ੍ਰਿਧਤਿ ਗੁਰੂ ਜੋ ਸਭ ਜਗ
ਸਿਰਮੌਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਗ੍ਰਾਮ ਨਨੇੜੀ ਨਿਕਟਿ ਅਹੈ ਜਿਹ।

ਘੋਘਾ ਨਾਮ ਮਸੰਦ ਬਸੈ ਤਹਿ।

ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਜਬ ਤੀਰਥ ਗਏ।

ਤਬ ਸੋ ਮਿਲਯੋ ਹੁਤੇ ਢਿਗ ਅਏ ॥ ੨ ॥

ਕਿਤਿਕ ਸਮੇਂ ਰਹਿ ਸੰਗ ਗੁਜ਼ਾਰਾ।

ਦਰਬ ਲੋਭ ਬਹੁ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰਾ।

ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੀ ਇਕ ਦਾਸੀ।

ਸੇਵਾ ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਨਿਤ ਪਾਸੀ ॥ ੩ ॥

ਤਿਹ ਬਿਰਮਾਇ ਮੂਢ ਲੇ ਗਯੋ।

ਪੁਨ ਪਾਛੇ ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਭਯੋ।

ਜਬ ਲਖਨੌਰ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਆਏ।

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਚਹਿਤ -ਲੇਉਂ ਬਖਸ਼ਾਏ-

॥ ੪ ॥

ਖੇਲਤਿ ਹੁਤੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲਿ ਬਾਲਿ।

ਤਹਾਂ ਆਨਿ ਦਰਸੇ ਤਤਕਾਲ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨਿਜ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।

‘ਮੈਂ ਮਸੰਦ ਨਿਤ ਗੁਰੂ ਅਨੁਸਾਰੀ ॥ ੫ ॥

ਆਪ ਬਾਸ ਕੀਨਸਿ ਲਖਨੌਰ।

ਨਹਿ ਰਹਿਬੇ ਕੀ ਨੀਕੀ ਠੌਰ।

ਅਲਪ ਸਥਾਨ ਅਜਰ ਮਹਿ ਜਿਨ ਕੇ।

ਕੋਠੇ ਛਤ ਛੋਟੇ ਥਲ ਤਿਨ ਕੇ ॥ ੬ ॥

ਮਮ ਘਰ ਮਹਿ ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਚਲੋ।

ਸਮਾ ਬਿਤਾਵਹੁ ਬਸਿ ਥਲ ਭਲੋ।’

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹਤਿ ‘ਭਾਉ ਉਰ ਤੇਰੇ।

ਚਲਿ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਲੇਹਿ ਜਬ ਹੇਰੇ^੧ ॥ ੭ ॥ 'ਚਲਾਂਗੇ ਤਦੋਂ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਤੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮ) ਦੇਖ ਲਵਾਂਗੇ।
 ਬਿਨ ਅਸਵਾਰੀ ਹੂੰ ਨ ਪਯਾਨਾ।
 ਪਹੁੰਚਹਿ ਜਬਿਹੂੰ ਆਇ ਕਿਕਾਨਾ^੧। 'ਜਦੋਂ ਘੋੜਾ (ਆਨੰਦ ਪੁਰੋਂ) ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
 ਇਮ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਆਇ ਕਰਿ ਪਾਸ।
 ਹਿਤ ਲੇ ਚਲਨਿ ਕਰਹਿ ਅਰਦਾਸ ॥ ੮ ॥
 ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਮਾਤਨ ਸੋ ਕਹੈ।
 'ਇਕ ਮਸੰਦ ਕਹਿ, ਮਮ ਘਰ ਰਹੈ^੧। 'ਰਹੋ।
 ਥਾਨ ਕੁਸ਼ਾਦ ਸਦਨ ਹੈ ਸੁੰਦਰ।
 ਲਿੰਪਨ ਬਨੇ^੧ ਵਹਿਰ ਅਰੁ ਅੰਦਰ' 'ਲਿੰਬ ਕਰ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।
 ॥ ੯ ॥
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਹਿ ਜਾਨਹਿ ਤਾਂਹੀ।
 ਸੁਤ ਸਨ ਭਨਤਿ 'ਚਲਨਿ ਅਬ ਨਾਂਹੀ।'
 ਇਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਜਬੈ।
 ਜਲ ਮੀਠੋ ਲਖਨੌਰ ਨ ਸਬੈ ॥ ੧੦ ॥
 ਪਾਨ ਕਰਤਿ ਗੁਰ ਕੇਤਿਕ ਬਾਰੀ^੧। 'ਕਈ ਵੇਰ।
 ਕਹੈ 'ਅਹੈ ਖਾਰੀ ਇਕ ਬਾਰੀ^੧। 'ਜਲ।
 ਆਛੋ ਸ੍ਵਾਦ ਨ ਪੀਵਨਿ ਬਿਖੈ।
 ਮਧੁਰ ਇਹਾਂ ਕੋ ਕੂਪ ਨ ਪਿਖੈ' ॥ ੧੧ ॥
 ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਚਿਤ ਚਿੰਤ ਉਪਾਵੈ।
 -ਅਸ ਨਹਿ ਹੋਹਿ ਅਪਰ ਥਲ ਜਾਵੈ-।
 ਜੇਠੇ ਸੰਗ ਬੂਝਨਾ ਠਾਨੀ।
 'ਨੀਕੋ ਅਹੈ ਕਿ ਨਹਿ ਕਿਤ ਪਾਨੀ?
 ॥ ੧੨ ॥
 ਰੁਚਹਿ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ।
 ਸਭਿ ਕੋ ਲਗਹਿ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਸ੍ਵਾਦੇ।'
 ਜੋਰਿ ਹਾਥ ਤਿਨ ਭਨਜੋਂ ਸੁਨਾਈ।
 'ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ਜੇ ਹੁਇ ਜਾਈ ॥ ੧੩ ॥
 ਭਨੇ ਬਾਕ ਤੇ ਮੀਠੋ ਹੋਇ।
 ਪਾਨ ਕਰਹਿ ਸ੍ਵਾਦਲ ਸਭਿ ਕੋਇ।
 ਕਿਸੀ ਕੂਪ ਕੋ ਮਧੁਰ ਨ ਅਹੈ।
 ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸਗਰੇ ਨਰ ਕਹੈ' ॥ ੧੪ ॥
 ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਨਹਿ ਜਾਨਜੋ ਪਾਨੀ।

ਨੰਦਨ ਦਿਸਿ ਤੇ ਚਿੰਤ ਮਹਾਨੀ।
 ਬਹੁਰ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਜੇ ਨਰ ਨਾਰੀ।
 ਸਭਿ ਪੀਵਤਿ ਖਾਰੀ ਅਸ ਬਾਰੀ^੬ ॥ ੧੫ ॥
 ਕਹਿ ਜੇਠੇ ਕੋ ਪੰਚ ਬੁਲਾਏ।
 ਮਿਲਿ ਮਾਨਵ ਪਹੁੰਚੇ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਉਠ ਮਾਤਾ ਘਰ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਰੀ।
 ਅਵਨੀ ਤਹਾਂ ਸਮੀਪ ਨਿਹਾਰੀ ॥ ੧੬ ॥
 ਕਰ ਕੀ ਸ਼ਾਰਤ^੧ ਕਰਤਿ ਬਤਾਈ। ^{੧ਹੱਥ ਦੀ ਸੈਨਤ।}
 ‘ਨਿਕਸਹਿ ਜਲ ਮੀਠੇ ਇਸ ਥਾਈਂ।
 ਕਰਿ ਉਪਾਇ ਕੋ ਲੇਹੁ ਨਿਕਾਸੀ।
 ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਪੀਵਹਿ ਸੁਖਰਾਸੀ’
 ॥ ੧੭ ॥
 ਸੁਨਤਿ ਪੰਚ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨੀ।
 ‘ਨਿਸ਼ਚੇ ਇਹਾਂ ਮਧੁਰ ਹੁਇ ਪਾਨੀ।
 ਬਾਕ ਆਪਕੇ ਨਿਸ਼ਫਲ ਨਾਂਹੀ।
 ਸਗਰੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪਾਨ^੧ ਸੁਖ ਪਾਹੀ ॥ ੧੮ ॥ ^{੧ਪੀ ਕੋ।}
 ਤਊ ਲਗਾਵਨਿ ਕੀ ਸਮਰੱਥ।
 ਤਬਹਿ ਬਨਹਿ ਜਬ ਧਨ ਹੁਇ ਹੱਥ।
 ਕਰਹਿ ਬਟੋਰਨ ਸਭਿ ਤੇ ਜਬੈ।
 ਸਨੈ ਸਨੈ ਹੁਇ ਸਕ ਹੈ ਤਬੈ ॥ ੧੯ ॥
 ਥੋਰੇ ਸਦਨ ਸੁ ਧਨ ਤੇ ਹੀਨ।
 ਅਬਹਿ ਕਹਾਂ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਜਿ ਦੀਨ।’
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਕਰੁਨਾ ਛਾਈ।
 ਸਭਿਨਿ ਸਾਥ ਇਮ ਕਹਜੋ ਬੁਝਾਈ
 ॥ ੨੦ ॥
 ‘ਲਗਜੋ ਕੂਪ ਆਗੇ ਕੋ ਇਹਾਂ।
 ਬੀਤਜੋ ਸਮਾ ਪਿਛਾਰੀ ਮਹਾਂ।
 ਪੂਰਜੋ ਗਯੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਸਾਥ।
 ਇਕ ਮਿਹਨਤ ਕੀਜਹਿ ਨਿਜ ਹਾਥ
 ॥ ੨੧ ॥
 ਰਾਹਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਆਜ ਲਗਿ ਜੱਯੈ।
 ਕਰਿ ਤੂਰਨਤਾ ਸਕਲ ਖਨੱਯੈ।

ਮਧੁਰ ਨੀਰ ਕੋ ਸੁਖ ਸਭਿ ਪਾਓ।
 ਮਮ ਨੰਦਨ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਪਿਆਓ ॥ ੨੨ ॥
 ਤਜਾਰ ਤਿਹਾਵਲ ਕਰਿ ਅਬ ਲਜਾਓ।
 ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਰਤਾਓ।
 ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ਹੋਇੰ ਸਹਾਇ।
 ਸਿਮਰਹੁ ਨਾਮ ਬਿਘਨ ਗਨ ਜਾਇੰ'

॥ ੨੩ ॥

ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਤੇ ਚਿਤ ਚੌਪ ਬਡੇਰੀ।
 ਚਹਤਿ ਬਿਲੋਕਯੋ ਗਨ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।
 ਜਿਮ ਮਾਤਾ ਸੁਭ ਬਾਤ ਬਖਾਨੀ।
 ਮਿਲਿ ਪੰਚਨ ਨਰ ਗਨ ਤਿਮ ਠਾਨੀ

॥ ੨੪ ॥

ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਤਤਕਾਲ ਕਰਾਇ।
 ਭਨਿ ਅਰਦਾਸ ਦੀਨਿ ਬਰਤਾਇ।
 ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੇਰਾ।
 ਖਨਨ ਲਗੇ ਨਰ ਗਨ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੨੫ ॥
 ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕੇਤਿਕ ਜਬਹਿ ਨਿਕਾਰੀ।
 ਖਨਤਿ ਕੂਪ ਕੀ ਮਣਹਿ ਨਿਹਾਰੀ।
 ਮੁਦਤ ਭਏ ਸਭਿ ਖੋਦਨ ਕਰੇ।
 ਕੋ ਨਿਕਾਸਿ ਮਾਟੀ ਕੋ ਧਰੇ ॥ ੨੬ ॥
 ਸਕਲ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਨਰ ਮਿਲਿ ਗਏ।
 ਤੂਰਨ ਕਾਰ ਕਰਤਿ ਸੋ ਭਏ।
 ਦਿਵਸ ਤੀਸਰੇ ਕੀਨਸਿ ਤਜਾਰੀ।

'ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਨਿਕਸਯੋ ਮਧੁਰ ਤਬਹਿ ਬਰ ਬਾਰੀ
 ॥ ੨੭ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਲੈ ਆਏ।
 ਪਾਨ ਕੀਨਿ ਆਛੇ ਹਰਖਾਏ।
 ਬਹੁਰ ਅਖਿਲ ਨਰ ਪੀਯਸਿ ਪਾਨੀ।
 ਮਹਿਮਾ ਮਾਨੀ ਮਹਦ ਮਹਾਂਨੀ ॥ ੨੮ ॥
 ਗੁਰੁ ਕੋ ਕੂਪ ਨਾਮ ਤਿਸ ਭਯੋ।
 ਅਬ ਲਗਿ ਅਹੈ ਮਧੁਰ ਜਲ ਬਿਯੋ।
 ਮਾਤੁਲਾ' ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਖਨਾ ਧਰਿਤੇ।

'ਮਾਮੇ ਦੀ।

-ਕਬ ਆਵਹਿ ਚਲਿ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਤੇ

॥੨੯॥

ਹਯ ਆਦਿਕ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਲਜਾਵੈਂ।

ਤਬ ਅਖੇਰ ਕੋ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਵੈਂ।

ਪਿਖਹਿ ਠੌਰ ਲਖਨੌਰ ਚੁਕੋਦ।

¹ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੀ।

ਚਢਹਿ ਕਿਕਾਨ ਕੁਦਾਇ ਸਮੋਦ-

॥੩੦॥

ਬੂਝਹਿ ਮਾਤਨ ਕੋ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।

‘ਕਬ ਆਵਹਿ ਮਾਤੁਲ ਹਿਤਕਾਰੀ?’

ਸੁਨਿ ਦਿਨ ਗਿਨਹਿ ਜਨਨਿ ਪਰਚਾਵੈ।

‘ਬਾਜ ਸਾਜ ਸਾਜਤਿ ਬਿਲਮਾਵੈ’ ॥੩੧॥

¹ਘੋੜੇ ਦੇ ਸਾਜ ਨੂੰ ਬਣਵਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ (ਇਸ ਲਈ) ਡੇਰੀ ਲਗੀ ਹੈ।

ਹਿਤ ਤੁਮਰੇ ਸੁੰਦਰ ਕਰਿਵਾਇ।

ਬਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ ਆਨਹਿ ਸਮੁਦਾਇ।

ਅਬ ਨਹਿ ਬਿਲਮ, ਆਜ ਕੈ ਕਾਲੀ।

ਪਹੁੰਚਯੋ ਲਖਹੁ ਸੁ ਆਇ ਉਤਾਲੀ’ ¹ਛੇਤੀ।

॥੩੨॥

ਇਮ ਪ੍ਰਤੀਖਤੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਯੋ।

ਵਸਤੁ ਸਕਲ ਗੁਰ ਕੇ ਹਿਤ ਲਜਾਯੋ।

ਉਤਰਿ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।

ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਕੋ ਨਮੋ ਬਖਾਨੀ ॥੩੩॥

ਮੁਦਤ ਗੁਰੂ ਮਾਤੁਲ ਕੋ ਮਿਲੇ।

ਬੂਝਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੀ ਸੁਧਿ ਭਲੇ।

‘ਪਿਤ ਕੋ ਹੁਕਮ ਭਯੋ ਤਹਿ ਜਾਨੇ।

ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹੁ ਕਰਹਿ ਪਯਾਨੇ

॥੩੪॥

ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਬੁਲਵਾਇਸਿ ਤੋਹੀ।

ਪਿਖਨ ਦੇਸ਼ ਅਭਿਲਾਖਾ ਮੋਹੀ।’

ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਹਿ ਸੰਗ।

¹ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ।

‘ਬਰਤੇ ਬਡੇ ਗੁਰੂ ਕਿਸ ਰੰਗ ॥੩੫॥

ਹਮ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਤਜਿ ਕਰਿ ਗਏ।

ਕੈਦ ਤੁਰਕ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ।

ਮਹਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਇਹ ਨੌਰੰਗ ਪਾਪੀ।

ਪ੍ਰਭੂ ਸੰਤਨ ਕੋ ਕੁਟਿਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ॥ ੩੬ ॥

'ਕੁਟਲਤਾ ਨਾਲ ਤਪਾਵਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਬੜਾ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

ਹਮ ਕਿਸਹੂੰ ਕੋ ਭੇਦ ਨ ਦੀਨਾ।

ਔਚਕ ਪੰਥ ਆਗਰੇ ਲੀਨਾ।

ਜੇ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕਰਤਿ ਖੁਟਾਈ।

ਜੰਗਲ ਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਈ॥ ੩੭ ॥

'ਮਾਲਵੇ।

ਜਹਾਂ ਨ ਬਸ ਦੁਸ਼ਟਨ ਕੋ ਕੋਈ।

ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਾਸ ਤਿਨਹੁ ਮਹੁ ਹੋਈ।

ਕਹਾਂ ਜਾਨ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ।

ਬੰਧਨ ਬਿਖੈ ਜਾਇ ਤਨ ਦੀਨਿ॥ ੩੮ ॥

ਸੁਨਿ ਸਚਿੰਤ ਬਚ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੇ।

‘ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਪ੍ਰਭੂ ਅਡੋਲੇ।

ਤਿਨ ਹਿਤ ਕਰਨਿ ਮਨੋਰਥ ਘਨੇ।

ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਇਹ ਨਾਂਹਿ ਨ ਬਨੇ॥ ੩੯ ॥

ਹੋਨਹਾਰ ਕੋ ਕਰਹਿ ਬਨਾਇ।

'ਭਾਵ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਆਪ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕਰਹਿ ਜੁ ਹੋਨਹਾਰ ਹੁਇ ਜਾਇ।

'ਜੇ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੋਣਹਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਸੁਖ ਦਾਤੇ।

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਯਤ ਕੇ ਸਭਿ ਗਯਾਤੇ॥ ੪੦ ॥

ਤਿਨ ਕੋ ਕਹਯੋ ਮਾਨਬੋ ਭਲੇ।

ਸੁਪ੍ਰੰਸਨ ਅਨੁਸਾਰੀ ਚਲੇ।

ਮਰਜੀ ਦੇਖਨਿ ਕੇ ਹਮ ਗਰਜੀ।

'ਚਾਹਵਾਨ।

ਨਿਜ ਕਾਰਜ ਕੀ ਕੀਜਹਿ ਅਰਜੀ।

'ਬੇਨਤੀ।

॥ ੪੧ ॥

ਸਰਬ ਗਯਾਨ ਕੇ ਕਰਤਬ ਮਾਂਹੀ।

'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ) ਸਭ ਦਾ ਗਿਆਨ (ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਕਰਤਬ ਵਿਚ.....।

ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਤਰਕਤਿ ਕਬ ਨਾਂਹੀ।

'ਬੁਧੀਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਇਮ ਸਮਝਹੁ ਚਿਤ ਚਿੰਤ ਬਿਸਾਰਹੁ।

ਕਰਯੋ ਹੁਕਮ ਕੋ ਨਿਸ਼ਚੈ ਧਾਰਹੁ॥ ੪੨ ॥

ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਅਸ ਉਪਦੇਸ਼ੈ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਚਿਤ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਜਾਨੀ ਸਾਚੀ।

ਸੁਮਤਿ ਸਹਿਤ ਸੁਭ ਗਿਰਾ ਉਬਾਚੀ

॥ ੪੩ ॥

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੋਏ।

ਨਿਸ ਬਿਤੀ ਤਬ ਜਾਗਨਿ ਹੋਏ।

ਸੋਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਕਰਿ ਆਛੇ।

ਹਯ ਅਰੂਢਬੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਾਛੇ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਕੂਪ ਨਿਕਸਾਵਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਸਪਤ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੫੭ ॥

ਪ੮. [ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ। ਘੋਘਾ। ਲਖਨੌਰ]

ਪ੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>ਪ੯

ਦੋਹਰਾ:

ਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੋਈ ਕਾਠੀ ਸੁਹਣੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਪਾ ਕੇ।

ਜ਼ੀਨ ਜ਼ਰੀ ਜਰਿ ਕੀਨਿ ਤਬਾ, ਬਰ ਬਾਜੀ
ਪਰ ਡਾਰਿ।

ਪਾ:-ਤਰ।

ਸੁੰਦਰ ਸਾਜਯੋ ਸਾਜ ਸੋਂ, ਚਪਲਤਿ ਬਲੀ
ਉਦਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਕੇ।

ਗੁਰਨ ਮਨਾਇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨੰਦਨ।
ਮਨ ਸਿਮਰੇ ਗਨ ਬਿਘਨ ਨਿਕੰਦਨ।

ਸਾਰੇ ਬਿਘਨ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ
ਯਾਦ ਕੀਤਾ।

ਚਢੇ ਤੁਰੰਗ ਸੰਗ ਚਪਲਾਈ।
ਪ੍ਰੇਰਨ ਕੀਨੋ ਬਾਗ ਉਠਾਈ ॥ ੨ ॥
ਏਕ ਬਾਜ ਲੇ ਆਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਤਾਂਹਿ ਮਿਲਾਯੋ ਨਾਲ।
ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਭਯੋ ਤਬ ਆਗੇ।
ਚਲੇ ਵਹਿਰ ਕੋ ਆਨੰਦ ਪਾਗੇ ॥ ੩ ॥
ਸਭਿ ਕੇ ਰਿਦੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਏ।

ਚੰਚਲਤਾ ਨਾਲ।

ਗੁਰੂ ਪਿਤਾਮਾ ਕੇ ਸਮ ਜੋਏ।
ਚਢਤਿ ਅਨੂਠੀ ਸਜਯੋ ਤੁਰੰਗ।
ਮਨਹੁ ਬੀਰ ਰਸ ਭਾ ਸਰਬੰਗ ॥ ੪ ॥
ਬਦਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਿ ਕਮਲ ਮਨੋ ਹੈ।
ਚਪਲ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇਜ ਘਨੋ ਹੈ।
ਪੂਰਬ ਉੱਤਰ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਚਾਲੇ।
ਕਰਤਿ ਅਖੇਰ ਮ੍ਰਿਗਨ ਕੋ ਭਾਲੇ ॥ ੫ ॥
ਮਾਤੁਲ ਸੋਂ ਬਾਤਨ ਸੁਭ ਕਰਤੇ।
ਬਿਚਰਤਿ ਵਹਿਰ ਉਜਾਰ ਨਿਹਰਿਤੇ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਕਰਿ ਤੁੰਦ ਪਲਾਵੈਂ।

ਸਜੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਤੇ ਆਪ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਅਨੂਪਮ ਹੈ।

ਤੇਜ।

ਦਾਸ ਤੁਰੰਗਮ ਸੰਗ ਸਿਧਾਵੈਂ ॥ ੬ ॥
ਇਤ ਉਤ ਬਿਹਰਤਿ ਭਏ ਅਨੰਦ।
ਏਕ ਜਾਮ ਲੋ ਗੁਰੂ ਮੁਕੰਦ।
ਕੁਛ ਅਖੇਰ ਕਰਿ ਘਰ ਕੋ ਆਏ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਮਗ ਦਿਸ਼ਿ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਏ

॥ ੭ ॥

ਉਦਤ ਮੁਦਤ^੧ ਦਿਖਿ ਪੌੜੁ ਬਦਨ ਕੋ।^੧ਅਨੰਦ ਉਦੇ ਹੋਇਆ, ਭਾਵ ਚਾਉ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਖਰੀ ਪੌਰ ਪਰ ਤਜਾਗ ਸਦਨ ਕੋ।

ਉਤਰੇ ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਘਰ ਬਰੇ।

ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਆਪਨੇ ਕਰੇ ॥ ੮ ॥

ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਏ।

ਖੇਲਤਿ ਮੇਲਿ ਬਾਤ ਸਮੁਦਾਏ।

ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਘੋਘਾ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।

ਲੇ ਚਲਿਬੇ ਹਿਤ ਬਾਕ ਅਲਾਯਹੁ ॥ ੯ ॥

ਚਾਹਤਿ ਰਿਦੇ - ਅਵੱਗਯਾ ਹੋਈ।

ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਬਖਸ਼ਾਵੈਂ ਸੋਈ-।

ਬਿਚਰਤਿ ਵਹਿਰ ਮਿਲਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ।

ਬੰਦਤਿ ਭਨਜੋਂ ਮਨੋਰਥ ਉਰ ਕੋ ॥ ੧੦ ॥

‘ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਬਨੇ ਬਹੁ ਮੇਰੇ।

ਬਸਹੁ ਆਪ ਲਿਹੁ ਪੂਰਬ ਹੇਰੇ।

ਪਾਵਨ ਕਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਮੋਹੀ।

ਕਈ ਬਾਰ ਭਾਖਜੋ ਢਿਗ ਹੋਹੀ’ ॥ ੧੧ ॥

ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੋਂ ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

‘ਇਕ ਦਿਨ ਚਲੀਅਹਿ ਇਸੈ ਅਵਾਸ।’

‘ਆਛੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਪਯਾਨਹੁ।’

ਇਮ ਕਹਿ ਤਿਸ ਕਹੁ ਰਾਖਨ ਠਾਨਹੁ^੧ ^੧ਰਖਣਾ ਕੀਤਾ।

॥ ੧੨ ॥

ਕਰਿ ਮਸਲਤ ਨਿਸ ਮਹਿ ਬਿਸਰਾਮੇ।

ਭੋਰ ਜੀਨ ਹਯ ਪਾਇ ਭਿਰਾਮੇ।

ਮਿਸ ਅਖੇਰ ਕੇ ਚਢੇ ਗੁਸਾਈਂ।

ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਾਸ ਸਮੁਦਾਈ ॥ ੧੩ ॥

ਘੋਘੇ ਕੋ ਕਰਿ ਲੀਨ ਅਗਾਰੀ।

ਪਹੁੰਚਿ ਨਨੇੜੀ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰੀ।

ਹਯ ਪਰ ਚਢੇ ਖਰੇ ਤਹਿ ਬਿਏ।

ਬੰਦਤਿ ਨਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਢਿਗ ਅਏ

॥ ੧੪ ॥

ਇਕ ਨੇ ਹੋਇ ਸਮੀਪ ਬਤਾਈ।

‘ਇਸ ਘੋਘੇ ਅਸ ਕੀਨਿ ਖੁਟਾਈ।’¹ ਭਾਵ ਘੋਘੇ ਦਾ ਖੋਟ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।
 ਸੁਨਤਿ ਰਿਸੇ ਤਿਤ ਛਿਨ ਹਟਿ ਆਏ।
 ਦਿਯੋ ਸ੍ਰਾਪ ‘ਇਸ ਬੰਸ ਨਸਾਏ’ ॥ ੧੫ ॥
 ਮਗ ਚਲਿ ਪਹੁੰਚੇ ਨਗਰ ਅੰਬਾਲੇ।
 ਤਿਸ ਤੇ ਦੱਖਨ ਦਿਸਿ ਕੋ ਚਾਲੇ।
 ਜਬਹਿ ਬਰੋਬਰ ਪੁਰਿ ਕੀ ਆਏ।
 ਪਤਿਸ਼ਾਹੀ ਉਪਬਨ। ਤਿਸ ਥਾਂਏ ॥ ੧੬ ॥¹ਬਾਗ਼।
 ਕਰਜੋ ਬਿਲੋਕਨਿ ਤਰੁਵਰ ਨੀਕੇ।
 ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਾ ਥਿਰੇ ਤਿਸ ਹੀਕੇ।¹ਤਿਸ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਦਖਣ ਪਾਸੇ ਇਸਥਿਤ ਹੋਏ।
 ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਮਹਿ ਪਾਕੀ ਜਿਸ ਭੀਤ।
 ਠਾਂਢੇ ਤਹਾਂ ਬਾਜ ਕਰ ਲੀਤਿ। ॥ ੧੭ ॥¹ਬਾਜ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਏ।
 ਤਾਮਾ। ਤਿਸੇ ਖੁਲਾਵਨਿ ਕਰੇ।¹ਬਾਜ ਦਾ ਭੋਜਨ। [ਅ: ਤੁਅਮਹ = ਖਾਣਾ]
 ਆਛੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਯਹੁ ਤਹਿ ਖਰੇ।
 ਉਤਰੇ ਨਹੀਂ ਬਹੁਰ ਚਲਿ ਆਏ।
 ਸੰਧਯਾ ਭਈ ਭਾਨੁ ਅਸਤਾਏ ॥ ੧੮ ॥
 ਤਬਹਿ ਆਨਿ ਪਹੁੰਚੇ ਲਖਨੌਰ।
 ਬਿਸਰਾਮੇ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ।
 ਇਕ ਦਿਨ ਬਹੁਰ ਚਢੇ ਚਲਿ ਗਏ।
 ਮ੍ਰਿਗਨ ਪਲਾਇ ਦੂਰ ਬਿਰ ਬਿਏ ॥ ੧੯ ॥
 ਗ੍ਰਾਮ ਭੁਸਬਲੇ ਕੋ ਬਡ ਥੇਹ।
 ਠਾਂਢੇ ਭਏ ਜਾਇ ਸੁਖ ਗ੍ਰੇਹ।¹ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ।
 ਕਿਤਕ ਸਮਾ ਜਬ ਖਰੇ ਬਿਤਾਯੋ।
 ਲੂਖੀ। ਤੇ ਇਕ ਰੰਘੜ ਆਯੋ ॥ ੨੦ ॥¹ਨਾਮ ਪਿੰਡ।
 ਬਿਚਰਤਿ ਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੇ ਜਾਈ।
 ਤਿਸ ਕੇ ਸੰਗਿ ਹੁਤੋ ਇਕ ਨਾਈ।
 ਗੁਰੂ ਪਛਾਨ ਆਨਿ ਪਗ ਨਯੋ।¹ਨਿਵਿਆਂ।
 ਤਬ ਰੰਘਰ ਨ ਬੂਝਨਿ ਕਿਯੋ ॥ ੨੧ ॥
 ‘ਕਿਸ ਕੋ ਬਾਲਿਕ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਤਾਪੂ?’
 ਰਾਜਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਬਡ ਦਾਪੂ।’¹ਤੇਜ਼।
 ‘ਗੁਰੂ ਹਮਾਰੋ’ ਭਾਖਯੋ ਨਾਈ।
 ‘ਜਿਨ ਕੋ ਸਭਿ ਜਗ ਪੂਜਹਿ ਆਈ’
 ॥ ੨੨ ॥

ਸੁਨਿ ਰੰਘਰ ਕੇ ਸਿਦਕ ਬਿਸਾਲਾ।

ਬੰਦਨ ਹਿਤ ਆਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।

ਤਰਕਸ਼ ਤੇ ਸਰ ਪੰਚ ਨਿਕਾਸੇ।

ਧਰ ਕਰਿ ਕਰ ਮਹਿ ਹੋਯਸਿ ਪਾਸੇ। 'ਨੇੜੇ ਹੋਇਆ।

॥ ੨੩ ॥

ਗੁਰੁ ਆਗੇ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਹੁ।

‘ਬਸਤ ਰਹੋ’ ਬਰ ਹੇਰਿ ਅਲਾਯਹੁ।

ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬੈਨ।

ਰੰਘਰ ਭਨੇ ਸਮੁਖ ਕਰਿ ਨੈਨ ॥ ੨੪ ॥

‘ਖਰ ਸਰ ਨਿਰਮਲ ਲੇਹੁ ਉਪਾਇਨ।

ਪੁਨਹਿ ਸਪ੍ਰਸੋਂ ਕਰ ਸੋਂ ਪਾਇਨ।’

ਪਿਖਿ ਸ਼ਰਧਾ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਹਾਥ।

ਤਬ ਤਿਨ ਧਰਜੋ ਚਰਨ ਪਰ ਮਾਥ

॥ ੨੫ ॥

ਪੁਨ ਹਰਖਤਿ ਹੁਇ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਾ।

ਸਤਿਗੁਰ ਹਯ ਨਿਜ ਮਾਰਗ ਡਾਰਾ।

ਆਵਤਿ ਭੇ ਲਖਨੌਰ ਮਝਾਰਾ।

ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕੀਨਿ ਸੁਖ ਧਾਰਾ

॥ ੨੬ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਹਿ ਸਮੈਂ ਬਿਤਾਯੋ।

ਚਿਤਵਹਿ ਪਿਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਠਾਯੋ।

ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਢਿਗ ਬੈਠ ਬਖਾਨੀ।

‘ਕਿਮ ਚਲਬੇ ਕੀ ਮਸਲਤ ਠਾਨੀ?

॥ ੨੭ ॥

ਬਸਨ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਅਪਨਿ ਸਥਾਨਾ।

ਹੁਕਮ ਗੁਰਨ ਕਹੁ ਚਹਿਯਹਿ ਮਾਨਾ।

ਤਯਾਰੀ ਕਰਹੁ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਥਾਨੈ।

ਇਤ ਬਸਬੋ ਅਬ ਨੀਕ ਨ ਜਾਨੈ ॥ ੨੮ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਕ੍ਰਿਤ ਮਹਿ ਚਿੰਤ ਨ ਕਾਈ।

ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਮਹਿ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਥਾਈ।

ਤੁਰਕ ਨਿਕਟ ਜੇ ਚਹਤਿ ਨ ਜਾਨਾ।

ਤੋ ਤਿਸ ਕੋ ਬਲ ਚਲਤਿ ਮਹਾਨਾ। 'ਤਾਂ ਕਿਸ ਵਡੇ (ਬਲੀ) ਦਾ ਬਲ ਚਲਣਾ ਸੀ।

॥ ੨੯ ॥

ਦੇਸ ਮਵਾਸੇ ਜੰਗਲ ਆਇ।
ਤਿਹ ਠਾਂ ਹਮਰੇ ਸਿੱਖ ਆਬਾਇ।
ਇਸ ਤੇ ਆਦਿਕ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ।
ਅਨੰਦ ਸਮੇਤ ਬਸਤ ਬਹੁ ਥਾਇ ॥ ੩੦ ॥

ਸੁਨੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਆਏ।
ਤਿਨ ਤੇ ਪਾਤੀ ਪਠਿ ਫੁਰਮਾਏ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਏ।
ਪਹੁੰਚਿ ਮਿਲੇ ਸੁਬਿਤੰਤ ਸੁਨਾਏ। ॥ ੩੧ ॥
ਤਬ ਤੇ ਅਵਰੰਗ ਲਗੇ ਹਕਾਰਨਿ।

¹ਭੇਜੇ (ਪੰਡਿਤ)।

¹ਜਿਹੜੇ ਓਹ ਪਹੁੰਚਕੇ ਮਿਲੇ ਤੇ ਹਾਲ ਦਸਿਆ।

ਤੋਰਾ ਕਰਤਿ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਕਾਰਨ।
ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਅਹਿਦੀ ਨਿਕਟ ਪਠਾਏ।
ਤਿਨਹੁ ਸੰਗ ਨਹਿ ਗੁਰੂ ਸਿਧਾਏ ॥ ੩੨ ॥

¹ਹੁਕਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸ਼ਰਾ ਚਲਾਵਣ ਲਈ।

ਸੈਫਾਬਾਦ ਥਿਰੇ ਜਬ ਆਇ।
ਖੋਜਨ ਹਿਤ ਗਨ ਫੌਜ ਪਠਾਇ।
ਮਿਲਯੋ ਨ ਕੋਈ ਕਿਸ ਥਲ ਕਬੈ।
ਹੈ ਕਰਿ ਤਜਾਗ ਆਪ ਗੇਤਬੈ ॥ ੩੩ ॥
ਜਾਇ ਆਗਰੇ ਸੂਚਨ ਹੇਤੁ।

¹ਅਪਨੀ) ਖਬਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਗਰੇ ਜਾਕੇ.....।

ਪਠੀ ਮੁੱਦ੍ਰਕਾ ਹੀਰਾ ਸ੍ਵੇਤ।
ਗਯੋ ਅਯਾਲੀ ਦਯੋ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।
ਸੋ ਗਹਿ ਲੀਨਿ ਦੇਖਿ ਕੁਤਵਾਲਾ ॥ ੩੪ ॥

ਸੰਗ ਸਿਪਾਹੀ ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਉਪਬਨ ਆਇ ਬਤਾਵਤਿ ਭਯੋ।
ਤਿਹ ਤੇ ਲੇ ਸੰਗ ਦੁਰਗ ਉਤਾਰੇ।
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸ ਥਾਨ ਸਿਧਾਰੇ

॥ ੩੫ ॥

ਕਾਰਾਗ੍ਰਹ ਤੇ ਜੇ ਛੁਟਿ ਆਏ।
ਸਭਿ ਇੱਤਯਾਦਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਏ।

¹ਜੇਹੜੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੋਂ ਛੁਟ ਕੇ ਆਏ ਸਨ (ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਏ ਹਨ।

ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਆਪ ਹੀ ਕੀਨਾ।
ਕੋ ਨ ਹਟਾਇ ਸਕਹਿ ਹਿਤ ਭੀਨਾ।
॥ ੩੬ ॥

¹ਪ੍ਰੇਮੀ। (ਅ) ਜਿਸ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਿੱਜੇ ਹਨ ਭਾਵ ਪ੍ਰਜਾ ਰਖਯਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ।

ਕਰਹੁ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੀ ਤਬ ਤਜਾਰੀ। ’

ਸੁਨਿ ਮਾਤਨ ਦ੍ਰਿਗ ਆਂਸੁਨ ਡਾਰੀ।

ਦੀਰਘ ਸ੍ਵਾਸ ਲੇਤਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।

‘ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਕਹਾਂ ਕਰਿ ਕਾਰੀ

॥ ੩੭ ॥

ਬਿਨਾ ਮਿਲੇ ਬਿਨ ਭਨੇ ਪਯਾਨੇ।

ਸੰਕਟ ਮਹਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਗਲਤਾਨੇ।

^{‘ਭਾਵ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਪਾਕੇ।}

ਹਮ ਤੇ ਅਬ ਕੁਛ ਕਰਜੋ ਨ ਜਾਇ।

ਸੋਚਤਿ ਚਿਤ ਨਿਸ ਦੋਸ ਬਿਤਾਇ

॥ ੩੮ ॥

ਬਿਰੇ ਗ੍ਰਾਮ ਇਸ, ਲਖਹਿ ਨ ਕੋਈ।

ਕੇਤਿਕ ਸਮੈਂ ਬਿਤੀਤਨ ਹੋਈ।

ਅਬ ਲੋ ਤੁਮ ਕੁਛ ਭਏ ਨ ਸਯਾਨੇ।

ਹਮ ਕਯਾ ਕਹੈਂ ਕਰਹੁ ਜਿਮ ਜਾਨੇ

॥ ੩੯ ॥

ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਹੋਤਿ ਨ ਮਨ ਉਤਸ਼ਾਹੁ।

ਚਿੰਤਾਗਨਿ ਜਾਰਤਿ ਉਰ ਮਾਂਹੁ। ’

^{‘ਚਿੰਤਾ ਰੂਪੀ ਅਗਨੀ।}

ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ ਮਾਤਨ ਕੈ ਬੈਨ।

‘ਗੁਰ ਕਰੁਨਾ ਤੇ ਹਮ ਕੋ ਭੈ ਨ ॥ ੪੦ ॥

ਮੋ ਤੇ ਛਪਯੋ ਜਾਇ ਕਿਤ ਨਾਂਹੀ।

ਕਬਿ ਲੋ ਬੈਠ ਰਹੋਂ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।

ਕਬ ਲੋ ਤਜਹਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਥਾਨਾ।

ਇਹਾਂ ਬਸਨ ਮਹਿ ਕੋ ਗੁਨ ਜਾਨਾ। ? ^{‘ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ।}

॥ ੪੧ ॥

ਅਬ ਮੇਰੇ ਚਿਤ ਪਰਚਤਿ ਨਾਂਹੀ।

ਬਹੁਰ ਚਲਨ ਪਿਤ ਆਇਸੁ ਮਾਂਹੀ।

^{‘ਫਿਰ (ਸਾਡਾ) ਚਲਣਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਗਯਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।}

ਮਾਤੁਲ ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਲੇ ਆਯੋ।

ਬੈਠਨਿ ਇਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਨ ਭਾਯੋ’ ॥ ੪੨ ॥

ਇਮ ਕਰਿ ਮਸਲਤ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।

‘ਤਜਾਰੀ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ। ’

ਦਾਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਕਹਿ ਇਮ ਦਯੋ।

ਸਭਿ ਮਹਿ ਬਿਦਤ ਗਮਨ ਤਬ ਭਯੋ

॥ ੪੩ ॥

ਜੋ ਜਿਸ ਚਹਿਯਤਿ ਸੋ ਤਿਸ ਲੀਨਿ।

ਤਜਾਰੀ ਕੀ ਨਿਜ ਆਇਸੁ^੧ ਦੀਨਿ।

^੧ਆਪਣੀ ਆਗਯਾ।

ਸਭਿ ਵਾਹਨ ਦਾਨਾ ਤ੍ਰਿਣ ਚਾਰਿ^੧।

^੧ਚਾਰਕੇ।

ਮਰਦਤਿ ਅੰਗਨ ਸਰਬ ਸੁਧਾਰਿ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਲਖਨੌਰ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ
ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥ ੫੮ ॥

੫੯. [ਲਖਨੌਰੋਂ ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਆਉਣਾ]

੫੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੦

ਦੋਹਰਾ:

ਤਿਸ ਨਿਸ ਮਹਿ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਿ,
ਦੁਖਤਿ ਮਾਤ ਲਖਿ ਦੋਇ।
ਕਹਿ ਧੀਰਜ ਕੇ ਬਾਕ ਪੁਨ,
ਢਿਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਿਰ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

‘ਅਤਿ ਸਮਰੱਥ ਜੁਤਿ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ।
ਚਹਹਿ, ਸੁ ਰਚਹਿ ਨ ਲਗਹਿ ਅਵਾਰੇ।
ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਜੁਤਿ ਸਭਿ ਤੁਰਕਾਨਹਿ।
ਏਕ ਬਾਕ ਤੇ ਤਤਛਿਨ ਹਾਨਹਿ ॥ ੨ ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਸੋ ਕਹੈ।
ਤਿਨ ਕੇ ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਜੁ ਅਹੈ।
ਸਭਿ ਸਲਤਨਾ ਕੇ ਕਰਹਿ ਬਿਨਾਸ।
ਹੋਹਿ ਏਕ ਹੀ ਜਿਨ ਹੁਤਾਸ’ ॥ ੩ ॥

‘ਰਾਜ ਨੂੰ।

‘ਇਕ ਹੀ (ਦਾਸ) ਅਗਨੀ ਵਤ (ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਸਮਝੋ।

ਮਤੀਦਾਸ ਜਿਮ ਕਹਜੋ ਤਹਾਂ ਹੀ।
ਸੋ ਭੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਕੈ ਨਾਂਹੀ।
ਸਿਖ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਜੋ ਆਏ।
ਹੁਤੇ ਨਿਕਟ ਤਿਨ ਸਕਲ ਬਤਾਏ ॥ ੪ ॥
ਬਰਜਯੋ ਗੁਰਨ, ਸ਼ਕਤਿ ਸਭਿ ਲੀਨਿ।
ਤਿਸ ਕੋ ਤੁਰਕਨ ਪੁਨ ਹਨਿ ਦੀਨਿ।
ਤਨ ਕੋ ਅੰਤ ਆਪਨੋ ਜਾਨਾ।
ਦੋਸ਼ ਦੇਨ ਹਿਤ ਕੀਨਿ ਬਹਾਨਾ ॥ ੫ ॥
ਮਹਿਮਾ ਤਿਨ ਕੀ ਤੁਮ ਸਭਿ ਜਾਨਹੁ।
ਕਜੋਂ ਸੰਕਟ ਚਿੰਤਾ ਜੁਤਿ ਠਾਨਹੁ।
ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਸਿਖ ਤਹਾਂ ਪਠਾਵਹੁ।
ਆਪ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਓਰ ਸਿਧਾਵਹੁ ॥ ੬ ॥
ਸੁਨਿ ਪਿਤ ਕੇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਸੰਦੇਸੇ।
ਆਨ ਸੁਨਾਵਹਿ ਭਾਖਹਿ ਜੈਸੇ।

‘ਸੁਣੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।

‘ਕੈਦਖਾਨਾ।

‘ਫਿਰ ਉਸ (ਮਤੀ ਦਾਸ ਨੂੰ) ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

‘ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜੋ।

‘ਜਿਵੇਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਹਿਣਗੇ ਤਿਵੇਂ ਆਣ ਸੁਣਾਵੇਗਾ (ਉਹ ਸਿੱਖ)।

‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਆ ਕਹੇਗਾ।

ਸਗਰੋ ਉਰ ਆਸ਼ੈ ਤਿਨ ਕਹੈ।

ਸਕਲ ਸ਼ਕਤਿ ਕੇ ਮਾਲਿਕ ਅਹੈ' ॥ ੭ ॥

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਪੁਨਹਿ ਬਖਾਨੀ।

‘ਪਠਹੁ ਦਾਸ ਇਹ ਨੀਕੇ ਜਾਨੀ।

ਸੁਧ ਲੇ ਕਰਿ ਤੂਰਨ ਚਲਿ ਆਵੈ।

ਕਹਾਂ ਕਰਨਿ ਤਿਨ ਕੈ ਮਨ ਭਾਵੈ’ ॥ ੮ ॥

ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮੇ।

ਉਠੇ ਬਹੁਰ ਜਬ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਮੇ।

^{‘ਜਦ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹੀ।}

ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਤਤਕਾਲਾ।

ਕਰਵਾਇਸ ਤਯਾਰੀ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ’ ॥ ੯ ॥

^{‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ। (ਅ. ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੇ।}

ਏਕ ਸਿੱਖ ਪਠਿ ਦਿੱਲੀ ਓਰ।

‘ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਬੰਦਹੁ ਕਰ ਜੋਰਿ।

ਕਹਿ ਕਰਿ ਪਾਤੀ ਕੋ ਲਿਖਵਾਇ।

ਪਹੁੰਚਹੁ ਸੀਘ੍ਰ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਆਇ

॥ ੧੦ ॥

ਮਾਤ ਕਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਭਿ ਕਹੀਅਹਿ।

ਅਪਰ ਸੁਨਾਵਹੁ ਜਿਸ ਬਿਧਿ

^{‘ਦੇਖਕੇ ਚਲੇ ਹੋ।}

ਲਹੀਅਹਿ।’

ਸੁਨਿ ਸੰਦੇਸ਼ ਕੋ ਸਿਖ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ।

ਮਾਰਗ ਦੂਰ ਕਰਤਿ ਨਿਤ ਪਯਾਨਾ

॥ ੧੧ ॥

ਇਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁਤਿ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

ਜਾਨਿ ਮਹੂਰਤ ਭਲੇ ਬਿਸਾਲ।

ਹੁਤੋ ਖੜਗ ਖਰ ਨਿਰਮਲ ਧਾਰਾ।

ਕੁਛਕ ਅਲਪ’ ਲੇ ਨਿਜ ਕਰ ਧਾਰਾ

^{‘ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ (ਖੜਗ)।}

॥ ੧੨ ॥

ਨੌ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸਿਮਰਨਿ ਕਰਿ ਕੈ।

‘ਬਨਹੁ ਸਹਾਇ’ ਧਯਾਨ ਉਰ ਧਰਿਕੈ।

‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਕਹਿ ਗਰ ਮਹਿ ਪਾਵਾ।

ਪਟ ਲਪੇਟਿ ਕਟ ਕਸੀ ਸੁਹਾਵਾ’ ॥ ੧੩ ॥

^{‘ਬਸਤ੍ਰ ਲਕ ਨਾਲ ਲਪੇਟ ਕੇ (ਖੜਗ) ਕਸਿਆ ਸ਼ੋਭਦਾ ਹੈ।}

ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਿ ਤੁਰੰਗ ਮੰਗਾਵਾ।

ਜਿਸ ਪਰ ਜੀਨ ਮਹਾਂ ਛਬਿ ਛਾਵਾ।

ਉਠ ਕਰਿ ਆਪ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਿ ਕੈ।
ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਬਾਗ ਕਰ ਧਰਿ ਕੈ। 'ਵਾਗ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਕੇ।

॥ ੧੪ ॥

ਭਏ ਅਰੂਢ ਸੁ ਚਲਬੇ ਕਾਰਨ।
ਕਰਜੋ ਸਮੀਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹਕਾਰਨ।
ਅਪਰ ਦਾਸ ਲੇ ਸੰਗ ਸਮੁਦਾਏ।
ਮਾਰਗ ਗਮਨ ਕਰੈਂ ਤਜਿ ਥਾਏ ॥ ੧੫ ॥
ਕਿਤਕ ਤਜਾਗਿ ਨਰ ਮਾਤਾ ਪਾਸ।
'ਆਨਿ ਸੰਭਾਰਹੁ ਵਸਤੂ ਰਾਸ।
ਸਜੰਦਨ ਸੰਗ ਚਲੇ ਸਭਿ ਆਵਹੁ।
ਤਜਾਰੀ ਠਾਨਹੁ ਨਹਿ ਬਿਲਮਾਵਹੁ'

॥ ੧੬ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਚਲੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਓਰ।
ਦੇਖਨ ਕੀ ਚਿਤ ਮਹਿ ਬਹੁ ਲੋਰ।
ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸਨ ਕਰਤੇ ਜਾਤਿ।
ਕਹੂੰ ਅਖੇਰ ਖੇਲ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ॥ ੧੭ ॥
ਕਿਸ ਬਲ ਤਰਲ ਤੁਰੰਗ ਕੁਦਾਵੈਂ।
ਸਮ ਸਥਾਨ ਪਿਖਿ ਕਹੂੰ ਪਲਾਵੈਂ।
ਬੋਲਹਿ ਬਹੁ ਮਾਤੁਲ ਕੇ ਸਾਥ।
ਕਹੂੰ ਬਾਜ ਕੋ ਛੋਰਹਿ ਨਾਥ ॥ ੧੮ ॥
ਜੇਠਾ ਆਦਿ ਜਿ ਨਰ ਲਖਨੌਰ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਹਟਿ ਗੇ ਨਿਜ ਠੌਰ।
ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਦੋਇ।
ਸਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇਵਾ ਜਿਸ ਜੋਇ ॥ ੧੯ ॥
'ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਸਹੁ ਵਧਹਿ ਪਰਵਾਰ।
ਦੂਧ ਪੂਤ ਹੁਇ ਸਦਨ ਮਝਾਰ।'
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਬਿ ਕੋ ਬਰ ਦੈ ਕੈ।
ਸਜੰਦਨ ਪਰ ਆਰੂਢਨ ਹੂ ਕੈ ॥ ੨੦ ॥
ਨਰ ਨਾਰਿਨਿ ਗਨ ਨਮੋ ਕਰੰਤੇ।
ਬਿਛਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨੈਨ ਜਲਵੰਤੇ।
ਦੈ ਧੀਰਜ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
ਰਬ ਪ੍ਰਸਥਾਨੀ ਪੰਥ ਮਝਾਰੇ ॥ ੨੧ ॥

'ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਘੋੜਾ ਤ੍ਰਿਖਾ ਕਰਕੇ ਕੁਦਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਸਭਿ ਦਾਸ ਸੰਭਾਰੀ।
 ਗਮਨੇ ਲੈ ਲੈ ਗੁਰੂ ਪਿਛਾਰੀ।
 ਚਲੇ ਜਾਮ ਜੁਗ ਮਾਰਗ ਬਿਖੈ।
 ਭਾਨੁ ਢਰਜੇ ਜਬ ਲੋਚਨ ਪਿਖੈ ॥ ੨੨ ॥
 ਡੇਰਾ ਕਰਜੇ ਥਾਨ ਸੁਭ ਹੇਰਾ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਅਨਵਾਇ ਘਨੇਰਾ।
 ਸਭਿ ਬਹੀਰ ਆਯਹੁ ਤਿਹ ਮਿਲੇ।
 ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਬਿਸਰਾਮੈ ਭਲੇ ॥ ੨੩ ॥
 ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
 ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਯਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
 ਤਬ ਅਰੂਢ ਕਰਿ ਪੰਥ ਪਯਾਨੇ।
 ਕਰਤਿ ਅਖੇਰ ਜਾਤਿ ਮੁਦ ਮਾਨੇ ॥ ੨੪ ॥
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਮਗ ਚਲੇ।
 ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸਤਿ ਬਿਲਸਤਿ ਭਲੇ।
 ਗਮਨੇ ਜਹਿ ਸੰਗ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਮਿਲਹਿ ਸਿੱਖ ਜਹਿ ਜਹਿ ਸੁਨ ਪਾਏ
 ॥ ੨੫ ॥
 ਅਰਪਿ ਅਕੋਰਨ ਸੇਵਨ ਠਾਨਹਿ।
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਆਨਹਿ।
 ਨਮੋ ਚਰਨ ਕਰਿ ਪਿਖਹਿ ਸਰੂਪ।
 ਦਿਪਹਿ ਤੇਜ ਬਡ ਭੂਪਨ ਭੂਪ ॥ ੨੬ ॥
 ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਕੀ ਸੂਰਤਿ ਰੂਰੀ।
 ਗੁਨ ਚਾਤੁਰਤਾਦਿਕ ਬਰ ਪੂਰੀ।
 ਕਿਤਿਕ ਸਮੈਂ ਲਗਿ ਦੇਖਤਿ ਰਹੈਂ।
 ਉਠਜੋ ਨ ਜਾਇ ਉਠਨ ਉਰ ਚਹੈਂ
 ॥ ੨੭ ॥
 ਨੀਠ ਨੀਠ ਕਰਿ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਹਿ।
 ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਮਿਲਹਿ ਉਚਾਰਹਿ।
 ‘ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਬਰ ਉਚਿਤ ਬਡੇਰਾ।
 ਸੁਤ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇਰਾ’ ॥ ੨੮ ॥
 ਜਿਨ ਮਹੁ ਲੱਛਨ ਜਥਾ ਪਿਤਾਮਾ।

'ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਜਗਤ ਗੁਰਿਆਈ
 ਦੀ ਵਡੀ ਪਦਵੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ।

ਹਤੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਘਾਲਜੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ।
 ਦਿੱਲੀ ਪਤਿ ਸਗਰੇ ਜਗ ਸਾਹੂ।
 ਪਾਇ ਪਰਾਜੈ ਭੈ ਉਰ ਮਾਂਹੂ ॥ ੨੯ ॥
 ਅਪਰਨ ਕੀ ਗਿਨਤੀ ਕੋ ਕਹੈ।
 ਬਡੇ ਬਹਾਦੁਰ ਸਭਿ ਨਰ ਲਹੈ।
 ਤਿਨ ਸਮਾ ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਇਨਹੁ ਕੀ ਹੇਰੀ।
 ਬਾਲ ਆਰਬਲ ਬਿਖੈ ਬਡੇਰੀ ॥ ੩੦ ॥
 ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਮਗ ਕੇ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮੂ।
 ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਰਖਹਿ ਅਭਿਰਾਮੂ।
 ਉਲੰਘਿ ਗਏ ਰੋਪਰ ਪੁਰਿ ਚਾਲਤਿ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਜਲਾਲਪ ਡਾਲਤਿ ॥ ੩੧ ॥
 ਪ੍ਰਥਮ ਗਈ ਸੁਧ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
 ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਮੋਦਾ ਨਾਰਿ ਨਰ ਉਰ ਮੈਂ।
 ਸੂਰਜ ਮਲ ਕੇ ਪੌੜੇ ਦੋਇ।
 ਨਿਕਸੇ ਲੇਨਿ ਅਗਾਊ ਹੋਇ ॥ ੩੨ ॥
 ਗਨੀ ਗਰੀਬ ਅਪਰ ਨਰ ਸਾਰੇ।
 ਨਿਕਸੇ ਸੰਗ ਜੁਗਮ ਪਰਵਾਰੇ।
 ਵਹਿਰ ਦੂਰ ਆਏ ਹਿਤ ਆਦਰ।
 ਲਖਿ ਨੰਦਨ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥ ੩੩ ॥
 ਬੰਦਨ ਕਰੀ ਸਰਬ ਹੀ ਮਿਲੇ।
 ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਦੁਹਿ ਦਿਸਿ ਭਲੇ।
 ਕਹਤਿ ਬਤਕਾ ਅੰਤਰ ਲੇ ਗਏ।
 ਡੇਰਾ ਕਰਨਿ ਉਤਾਰਤਿ ਭਏ ॥ ੩੪ ॥
 ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ।
 ਡਸਜੇ ਪ੍ਰਯੰਕਾ ਪੀਠ ਪਰ ਬੈਸੇ।
 ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੁਝਨਿ ਲਗੇ ਤਦਾਈ।
 ‘ਦੇਹੁ ਆਪਨੇ ਨਾਮ ਬਤਾਈ ॥ ੩੫ ॥
 ਹਮ ਸਮ ਬਾਲ ਬੈਸ, ਮਿਲ ਖੇਲਹਿ।
 ਰਾਖਹਿ ਨਿਕਟਿ, ਮੇਲ ਨਿਜ ਮੇਲਹਿ।’
 ਸੁਨਤਿ ਮੇਵੜੇ ਬਿਦਤ ਬਤਾਏ।
 ‘ਸ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਮਲ ਤੁਮਰੇ ਤਾਏ ॥ ੩੬ ॥
 ਤਿਨ ਕੇ ਦੂ ਪੌੜੇ ਸੁਭ ਏਹੀ।

‘ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਮ।

‘ਐਉਂ ਚਲਦਿਆਂ ਰੋਪੜ ਪੁਰ ਨੂੰ ਬੀ ਲੰਘ ਗਏ।

‘ਮਜਲ ਅਲਪ = ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮਜਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

‘ਖੁਸ਼ੀ।

‘ਦੋਨਹੁ ਪਰਵਾਰਾਂ ਸਹਿਤ।

‘ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ।

‘ਡੱਠੇ ਪਲੰਘ ਦੀ।

‘ਆਪਣੇ ਮੇਲੀ ਮਿਲਾਕੇ।

ਗਏ ਅਬਹਿ ਬੈਕੁੰਠ ਤਜਿ ਦੇਹੀ।
ਨਾਮ ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ ਇਹ ਜੇਠੇ।
ਸ਼ਾਮਦਾਸ ਲਘੁ ਜੋ ਢਿਗ ਬੈਠੇ ॥ ੩੭ ॥

ਰਹੈਂ ਅਲੰਬ ਤੁਮਾਰੇ ਅਬੈ।

'ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਹਨ।

ਏਕ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੰਤਤਿ ਸਬੈ।
ਇਤਯਾਦਿਕ ਬੋਲੇ ਬਹੁ ਬਾਤ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚੀ ਜੁਗ ਮਾਤ ॥ ੩੮ ॥

ਸੂਰਜ ਮਲ ਘਰਨੀ ਤਬਿ ਆਈ।
ਸਾਦਰ ਸਜੰਦਨ ਤੇ ਉਤਰਾਈ।
ਗਰ ਸੋਂ ਮਿਲੀ ਜਿਠਾਨਿ ਦਿਰਾਨੀ†।

*ਪਾ:-ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਹੁਇ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰੀ। ਕਹਤਿ
'ਆਜ ਕੇ ਦਿਨ ਬਲਿਹਾਰੀ।'

ਗੁਜਰੀ ਵਾਂ ਕੇ ਪਗ ਲਪਟਾਨੀ* ॥ ੩੯ ॥
ਘਰ ਅੰਤਰ ਲੇ ਜਾਇ ਬਿਠਾਈ।
ਮਸਤਕ ਟੇਕਤਿ ਆਨੰਦ ਪਾਈ।
ਅਪਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਖਾਨੈਂ ਕਹਾਂ।
ਸੇਵਾ ਕਰਤਿ ਭਏ ਸਭਿ ਮਹਾਂ ॥ ੪੦ ॥
ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਵਧਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।
ਚਿਰ ਬਿਛਰੇ ਮਿਲਿ ਕੈ ਸੁਖ ਲੀਨਿ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਹਾਰ ਕਰਾਏ।
ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਕਹਿ ਕਰਿ ਅਚਵਾਏ
॥ ੪੧ ॥

ਜਥਾ ਜੋਗ ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਪਰਵਾਰੂ।
ਬਡ ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਰਿਦੇ ਖਭਾਰੂ।

'ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵਲੋਂ ਲੋਭ ਹੋਯਾ।

‘ਗਏ ਆਪ ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਪਾਸ।
ਕਰਜੋ ਚਹੈਂ ਛਿਤ ਦੁਸ਼ਟ ਬਿਨਾਸ।’
॥ ੪੨ ॥

'ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕੀਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਰੇ ਫਿਕਰ ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਘਨੇਰੇ।
ਸੁਪਤ ਜਥਾਸੁਖ ਨਿਸ ਬਡ ਹੇਰੇ।
ਜਾਗੇ ਜਬਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੈ ਆਈ।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਗੋਸਾਈਂ ॥ ੪੩ ॥
ਚਹੋ ਚਢਨ ਜਬਿ ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਆਏ।
‘ਆਜ ਨ ਜਾਨ ਦੇਹਿ ਅਗਵਾਏ।

'ਰਾਤ ਬਹੁਤੀ ਗਈ ਵੇਖਕੇ।

ਬਾਸ ਕਰਹੁ ਸੁਭ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰਹੁ।

ਅਪਨਿ ਬਡਿਨਿ ਕੀ ਪੁਰੀ ਬਿਚਾਰਹੁ

॥ ੪੪ ॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬਾਗ ਲਗਵਾਵਯੁ।

ਨਾਨਾ ਰੀਤਿ ਸਾਥ ਸੁਧਰਾਯਹੁ।

ਕਰਹੁ ਬਿਲੋਕਨਿ ਆਨੰਦ ਦੇਹੈ।

ਤਰੁਵਰੁ ਸਫਲ ਫੂਲ ਬਿਕਸੇ ਹੈਂ ॥ ੪੫ ॥

ਗੁਰੂ ਪਿਤਾਮਾ ਕੋ ਸੁਭ ਥਾਨ।

ਦਰਸਨ ਕਰਹੁ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨਿ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਤੁਮਰੋ ਤਾਯਾ।

ਗਿਰ ਪਰ ਉਚੇ ਥਾਨ ਸੁਹਾਯਾ' ॥ ੪੬ ॥

'ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ) ਅਸਥਾਨ ਪਹਾੜ ਦੇ ਉਪਰ
ਸ਼ੋਭ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਭਿ ਥਲ ਹੈਂ ਅਵਲੋਕਨ ਜੋਗ।

ਤੁਮਹਿ ਪਿਖਹਿ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਲੋਗ। '

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਰਿ ਮ੍ਰਿਦੁ, ਸਾਦਰ।

ਰਾਖੇ ਸੁਤ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥ ੪੭ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਕੀਰਤਪੁਰ ਆਗਵਨ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਏਕ ਉਨਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੫੯ ॥

੬੦. [ਕੀਰਤਪੁਰ ਬਾਗ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਕੂਚ]

ਪੜ੍ਹ<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੧

ਦੋਹਰਾ:

'ਡੇਰਾ ਕਰਕੇ।

ਕਰਿ ਮੁਕਾਮ¹ ਨਿਜ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ
ਕਰਿਵਾਇ।

ਚਲੇ ਬਿਲੋਕਨ ਬਾਗ ਕੋ ਸਗਰੇ ਸੰਗ
ਲਵਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

'ਸਾਰਾ (ਬਾਗ)।

ਭਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਸ਼ੇਸ਼¹ ਨਿਹਾਰਾ।
ਆਰੂ ਅਰੁ ਅਮਰੂਦ, ਅਨਾਰਾ।
ਖਰੇ ਰਸਾਲ ਬਿਸਾਲ ਉਚੇਰੇ।
ਫਲੇ ਫਾਸਲੇ ਫਲ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥ ੨ ॥

ਬਦਰੀ ਤਰੁ ਕਦਲੀਨ¹ ਬਗੀਚੇ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਾਰੀ ਬਰ ਸੀਚੇ¹।
ਰਾਇਬੇਲ, ਚੰਪਕ, ਚੰਬੇਲੀ।
ਫੈਲੀ ਮਹਿਕਤਿ ਗੰਧਿ ਸੁਹੇਲੀ ॥ ੩ ॥
ਖਿਰਜੋ ਕੇਵਰਾ, ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ¹।

'ਕੇਲਿਆਂ ਦੇ।

'ਵਾਰ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਲ ਨਾਲ ਸਿੰਜੇ ਹੋਏ।

ਸੇਵ ਮਾਲਤੀ, ਗਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ।
ਗੇਂਦਾ, ਕਲਗਾ¹, ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਧੂਪ²।

'ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਫੁਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੂਟਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਸੰਤੀ ਰੰਗ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

'ਕੁਕੜ ਦੀ ਕਲਗੀ ਵਰਗੇ ਫੁਲ ਵਾਲਾ ਪੇੜ, ਗਨਾਰ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਜਿਸ ਦੇ ਬੀਜ ਭੁੰਨਕੇ ਵਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰੰਡੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ²ਗੁਲ ਦੁਪਹਿਰੀ।

ਖਿਰਨੀ, ਜਾਮਨ ਖਰੀ ਅਨੂਪ ॥ ੪ ॥
ਨਿੰਬੂ, ਨੌਰੰਗੀ, ਅੰਗੂਰ।
ਸੰਗਤਰੇ ਸੁੰਦਰ ਰਸ ਪੂਰ।
ਕਠਲ¹ ਬਢਲ², ਬਟ³, ਪੀਪਰ ਖਰੇ।

'ਕਟਹਰ। ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਚਾ ਰਿੰਨੂਦੇ, ਪੱਕੇ ਐਵੇਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ²ਢੇਢੂ, ਕਚੇ ਦਾ ਆਚਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪੱਕੇ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ³ਬੋਹੜ।

ਪੰਕਤਿ ਕਰੀ ਸੁਹਾਵਤਿ ਖਰੇ ॥ ੫ ॥
ਰਚੇ ਸਬੰਡਲ¹ ਰੋਸ² ਬਿਸਾਲ।
ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿ ਚਾਲਾ।
ਬਿਚਰਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਰ ਸਮੁਦਾਏ।
ਮਾਲੀ ਰਚਿ ਡਾਲੀ ਕੋ ਲਜਾਏ ॥ ੬ ॥
ਧਨ ਗਨ ਦੇ ਕਰਿ ਸਕਲ ਬਿਲੋਕਾ।

'ਬੜੇ। ²ਬਾਗੀ ਸੜਕਾਂ [ਫਾ. ਰਵਸ਼]

ਛਾਯਾ ਸਘਨ ਤੇਜ ਰਵਿ ਰੋਕਾ^੧। 'ਭਾਵ ਧੁੱਪ ਰੋਕੀ ਹੋਈ।
 ਕਰਜੋ ਸਰਾਹਨਿ ਇਤ ਉਤ ਹੇਰਿ।
 ਗਮਨੇ ਥਾਨ ਪਿਤਾਮੇ ਫੇਰ ॥ ੮ ॥
 ਤਬਿ ਲੋ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਸਮੁਦਾਇ।
 ਆਨਜੋ ਲੋਕਨ ਸੀਸ ਉਠਾਇ।
 ਦਰਸਨ ਦੇਖਿ ਥਾਨ ਕੋ ਨਿਮੇ।
 ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਅਰਪ ਤਿਹ ਸਮੇ ॥ ੯ ॥
 ਬੰਟਜੋ ਸਕਲ ਨਰਨ ਕੇ ਮਾਂਗੀ।
 ਅਨੰਦ ਸਮੇਤ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੁਇ ਖਾਂਗੀ।
 ਸਭਿ ਸਥਾਨ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰੇ।
 ਬਹੁਰ ਗਮਨ ਕਰਿ ਗਿਰ ਸਿਰ^੧ ਚਰੇ 'ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੇ।
 ॥ ੯ ॥
 ਤਾਏ ਕੋ ਥਲ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰਾ।
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਬਿਰ ਹੂ ਤਿਸ ਬਾਰਾ।
 ਦਿਨ ਬਹੁ ਚਢ੍ਹਜੋ ਸੁ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਆਏ।
 ਅਚਵਿ ਅਹਾਰ ਸ੍ਵਾਦ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥ ੧੦ ॥
 ਅਪਰ ਸਥਲ ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਸੁਭ ਜੇਈ।
 ਅਵਿਲੋਕੇ ਫਿਰ ਕਰਿ ਸਭਿ ਤੇਈ।
 ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤਨਿ ਕਰਤੇ।
 ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਫਿਰਤੇ ॥ ੧੧ ॥
 ਸਭਿ ਦਿਨ ਚਾਵ ਸਮੇਤ ਬਿਤਾਯੋ।
 ਦਰਸਨ ਕਰਿ ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਹਰਖਾਯੋ।
 ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਜੋ ਸਭਿ ਕਾਹੂੰ^੧। 'ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੇ।
 ਭਯੋ ਅਨੰਦ ਪਿਖਿ ਘਰ ਘਰ ਮਾਂਹੂ
 ॥ ੧੨ ॥
 ਭਈ ਭੋਰ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਚ ਸਨਾਨੇ।
 'ਤਜਾਰੀ ਕੀਜਹਿ' ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
 ਤਤਛਿਨ ਜੀਨ ਡਾਰਿ ਹਯ ਲਜਾਯੋ।
 ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਗੁਰੁ ਨਿਕਟ ਜਨਾਯੋ
 ॥ ੧੩ ॥
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਆਇ ਤੁਰੰਗਮ ਚਢੇ।
 ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਪਿਖਨਿ ਅਨੰਦ ਮਨ ਬਢੇ।

ਚਢਿ ਕਰਿ ਮਾਤੁਲ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
 ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੈ ਨਾਲ ॥ ੧੪ ॥
 ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਦੋਇ।
 ਚਢਿ ਸਜੰਦਨ ਪਰ ਗਮਨੀ ਸੋਇ।
 ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਨਰਨਿ ਅਨੰਦ।
 ਮਿਲਿ ਇਕ ਥਲ ਹਿਤ ਪਿਖਨਿ ਮੁਕੰਦ
 ॥ ੧੫ ॥

ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨ ਅਰਪਨ ਕਾਰਨ।
 ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਕੀਨਿ ਪਧਾਰਨ।
 ਆਗੇ ਗਮਨੇ ਕੇਤਿਕ ਦੂਰ।
 ਖਰੇ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਆਇੰ ਹਦੂਰ ॥ ੧੬ ॥
 ਬੈਠੇ ਉਠਿ ਉਠਿ ਦੇਖਨਿ ਕਰੇ।
 ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਸਭਿ ਉਰ ਧਰੇ।
 ਕੀਰਤਿਪੁਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਿਧਾਰੇ।
 ਪਹੁੰਚਿ ਸਤਦ੍ਰਵ ਕੇਰ ਕਿਨਾਰੇ ॥ ੧੭ ॥
 ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਹੇਰਿ ਹਰਖਾਏ।
 ਸਿੰਧ ਗਾਮਨੀ ਸਦਾ ਬਹਾਏ।

'ਸਮੁੰਦਰ ਵਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਸਦਾ ਵਗਦੀ ਸੀ।

ਆਵਤਿ ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਅਸਵਾਰੀ।
 ਮੁਦਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ ॥ ੧੮ ॥
 ਅਧਿਕ ਉਮਾਹਿਤ ਪਹੁੰਚੇ ਆਈ।
 ਬਾਲ ਬੈਸ ਅਵਿਲੋਕ ਗੁਸਾਈ।
 ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਕੋਰਨ ਕੋ ਅਰਪਾਏ ॥ ੧੯ ॥
 ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸਨ ਸਭਿ ਸੋਂ ਗੁਰ ਕਰੇ।
 'ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਪ ਕੀ ਹਮ ਸੁਖ ਧਰੇ।'
 ਬਿੱਪ੍ਰ ਬਨਿਕ ਤੇ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ।
 ਮਿਲੇ ਅਨੰਦਤਿ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰੇ ॥ ੨੦ ॥
 ਸਭਿ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਅਪਨੇ ਸਾਥ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨੇ ਮਗ ਨਾਥ।
 ਬੂਝਤਿ ਸਕਲ ਬਾਰਤਾ ਜਾਤੇ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨਰ ਕਹਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤੇ ॥ ੨੧ ॥

ਇਕ ਦਿਸਿ ਦਿਖਤਿ ਗਿਰਨ ਕੀ ਧਾਰਾ^੧। 'ਭਾਵ ਪਹਾੜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ।

ਦਿਸਾ ਦੂਸਰੀ ਸਤੁਦ੍ਰਵ ਧਾਰਾ^੧। 'ਪ੍ਰਵਾਹ।

ਪਹੁੰਚੇ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਹਿ ਜਾਈ।

ਗਿਰਜਾ^੧ ਕੇ ਗਿਰ ਦਯੋ ਦਿਖਾਈ ॥ ੨੨ ॥ 'ਭਾਵ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ।

ਸ਼ਾਰਤ ਕਰ ਕੀ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ^੧। 'ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ।

‘ਇਹ ਨੈਣਾਦੇਵੀ ਜਨ ਪਾਲ^੧। 'ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ।

ਸਭਿ ਤੇ ਉਚੇ ਸੈਲ ਬਿਸਾਲ।

ਕਰਹਿ ਬਾਸ ਦਾਤੀ ਬਰ ਜਾਲ^੧’ ॥ ੨੩ ॥ 'ਸਾਰੇ ਵਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤੀ ਵਸਦੀ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ਬਾਕ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ^੧। 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।

ਦੇਖਤਿ ਨਮੋ ਕਰੀ ਤਤਕਾਲਾ^੧।

^੧ਇਹ ਗਲ ਖੋਜ ਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਇਥੇ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੱਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੈਰੋਂ ਨਾਮੇ ਸਿਖ ਨੇ ਇਕ ਦੇਵੀ ਦਾ ਨੱਕ ਕੱਟਿਆ ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਾਹਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੁਣਕੇ ਮੁਸਕਾ ਛਡਿਆ ਸੀ। ਅਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪੇ ਦੂਰੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਦੱਸੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਯਾ ਇਹ ਲੇਖ ਆਖੇਪਕ ਹਨ ਯਾ ਰਜਾਸਤ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਦਬਾਉ ਕਰਕੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਬੁਤ ਸ਼ਿਕਨ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੁਤਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਅਗੇ ਕਦ ਝੁਕ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਦੇਵੀ ਝਾੜੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲਿਖੀ ਹੈ।

ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਕੀ ਅਵਨੀ।

ਕੀਨਿ ਬਿਲੋਕਨ ਨੀਕੇ ਰਵਨੀ ॥ ੨੪ ॥

ਹਰਿਤ ਦੂਰਬਾ ਜਲ ਸਰਵਾਈ^੧। 'ਜਲ ਦੀ ਸਿਲਾਬ ਨਾਲ ਘਾਹ ਹਰਾ ਹੈ।

ਤਰੁਵਰੁ ਖਰੇ ਹਰੇ ਸਮੁਦਾਈ।

ਚਾਰਹੁ ਕੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦਹਿ ਦਾਇਕ^੧। 'ਆਨੰਦ ਦਾਇਕ।

ਦੇਖਤਿ ਧਰਜੋ ਹਰਖ ਜਗ ਨਾਇਕ

॥ ੨੫ ॥

ਜਹਾਂ ਸਦਨ ਬਡ ਗੁਰੂ ਚਿਨਾਏ।

ਉਤਰੇ ਤਬਹਿ ਥਿਰੇ ਤਿਸ ਥਾਏ।

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਆਈ।

ਸਜੰਦਨ ਉਤਰਿ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵਿਸਾਈ

॥ ੨੬ ॥

ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਮਾਜ ਲੇ ਆਏ।

ਅੰਤਰ ਧਰਿ ਸੰਭਾਰ ਸਮੁਦਾਏ।

ਚਾਵਰੁ ਚੂਨ ਸਿਤਾ ਘ੍ਰਿਤ ਲਜਾਏ।

ਲਾਗੇ ਕਰਨਿ ਦੇਗ ਮਨ ਭਾਏ ॥ ੨੭ ॥

ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਘਨੋ ਕਰਿਵਾਇਸਿ।
 ਪਠਿ ਅਰਦਾਸ ਸਭਿਨਿ ਬਰਤਾਇਸਿ।
 ਪੁਰਿ ਨਰ ਅਰੁ ਸੰਗੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
 ‘ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ’ ਅਲਾਏ ॥ ੨੮ ॥
 ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਕੀਨਿ ਅਹਾਰਾ।
 ਗੁਰੂ ਬਸੇ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਝਾਰਾ।
 ਜਹਿ ਕਹਿ ਸੁਧਿ ਆਵਨ ਕੀ ਹੋਈ।
 ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਚਲੇ ਆਇੰ ਸਭਿ ਕੋਈ
 ॥ ੨੯ ॥
 ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਪਾਇਸ ਪਾਸ।
 ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ ਖਰੇ ਅਰਦਾਸ।
 ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਹੋਤਿ ਭੀਰ ਅਧਿਕਾਈ।
 ਦਰਸਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਰ ਬਲ ਜਾਈ
 ॥ ੩੦ ॥
 ਸਹਿਤ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਆਵੈਂ।
 ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨ ਕੋ ਅਰਪਾਵੈਂ।
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿਨ ਕਿਤਿਕ ਬਿਤਾਏ।
 ਬਸਤਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਏ
 ॥ ੩੧ ॥
 ਅਬਿ ਸੁਨਿਯਹਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਗਾਥਾ।
 ਰਚੀ ਗੁਰੂ ਜਿਮ ਤੁਰਕਨ ਸਾਥਾ।
 ਮਤੀਦਾਸ ਮਰਿ ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਗਯੋ।
 ਪੀਛੇ ਸਿੱਖਜਨਿ ਉਰ ਡਰ ਭਯੋ ॥ ੩੨ ॥
 ਨਿਸ ਮਹਿ ਨਿਕਸੇ ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤੀ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਪਾਹੀ ਲਖੇ ਨ ਰਾਤੀ।
 ਦਿਨਕਰ^੧ ਚਢੇ ਬਿਲੋਕੇ ਤਬੈ।
 -ਕੈਦੀ ਤੀਨ ਨਿਕਸਿਗੇ ਕਬੈ ॥ ੩੩ ॥
 ਦੁਾਰ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤਿ ਸਾਰੇ।
 ਹਮ ਖੋਲੀ ਸਾਂਕਰ ਲਗਿ ਤਾਰੇ।
 ਬੇਰੀ ਉਤਰੀ ਪਰੀ ਨਿਹਾਰੀ^੨।
 ਭਏ ਅਚੰਭੈ ਸਭਿ ਮਤਿ ਮਾਰੀ- ॥ ੩੪ ॥
 ਦੇਖਹਿ ਖੋਜ ਪਰੈ ਨਹਿ ਚੀਨਾ।

^੧ਸੂਰਜ।^੨ਦੇਖੀਆਂ।

‘ਹੇ ਖੁਦਾਇ ! ਇਹ ਕਯਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਨਾ।’

ਜਮਾਦਾਰ ਦੌਰਜੋ ਚਲਿ ਆਯੋ।

ਇਤ ਉਤ ਦੇਖਤਿ ਬਹੁ ਡਰਪਾਯੋ ॥ ੩੫ ॥

–ਕਿਮ ਨਿਕਸੇ? –ਅਚਰਜ ਕੋ ਮਾਨੇ।

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬੂਝਨਿ ਠਾਨੇ।

‘ਸਾਥੀ ਤੁਮਰੇ ਕਹਾਂ ਸਿਧਾਏ?’

ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਨਤੁ ਸ਼ਾਹੁ ਰਿਸਾਏ’

॥ ੩੬ ॥

ਸੁਨਿ ਭਾਖਯੋ ‘ਲੇ ਗਯੋ ਖੁਦਾਇ।

ਤੁਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਪਾਇ।’

‘ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਵਣਾ।

ਅਰੁ ਤਿਨੁ ਸੋਂ ਕਯਾ ਕਾਜ ਤੁਮਾਰੋ।

ਕੀਨੋ ਪਕਰਨਿ ਸ਼ਾਹੁ ਹਮਾਰੋ’ ॥ ੩੭ ॥

‘ਸਾਨੂੰ।

ਬੈਠੇ ਹਮ, ਚਾਹੁ ਤਿਮ ਕਰੋ।

ਗਏ ਦਾਸ ਤੇ ਕਜੋਂ ਉਰ ਡਰੋ।’

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਅਵਰੰਗ ਕੋ ਸੁਧਿ ਦੀਨਿ।

‘ਨਿਸ ਮਹਿ ਨਿਕਸਿ ਗਏ ਸਿਖ ਤੀਨ

॥ ੩੮ ॥

ਰਹੇ ਕਿਵਾਰ ਭਿਰੇ ਤਿਮ ਤਾਰੇ।’

‘ਜੰਦਰੇ।

ਨਹੀਂ ਪਾਹਰੂ ਕਿਨਹਿ ਨਿਹਾਰੇ।’

ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੋਪ ਨੁਰੰਗੇ ਕਰਜੋ।

ਜਮਾਦਾਰ ਕੇ ਸੰਗ ਉਚਰਜੋ ॥ ੩੯ ॥

‘ਮਿਲਜੋ ਹੋਇ ਤਿਨ ਸੰਗ ਸਿਪਾਹੀ।

ਧਨ ਹਿਤ ਲੋਭ ਕੀਨਿ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।

ਤੁਮਹਿ ਜਲਾਦਨ ਤੇ ਮਰਵਾਉਂ।

ਜੇਕਰਿ ਭੇਵ ਦੋਸ਼ ਕਹੁ ਪਾਉਂ’ ॥ ੪੦ ॥

ਪਾਇ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਕਹਿ ਕਰ ਬੰਦਿ।

‘ਖਤਾਵੰਦ ਲਖਿ ਕਰਹੁ ਨਿਕੰਦ।’

‘ਨਾਸ।

ਸਹਿਤ ਕੁਟੰਬ ਦੀਜੀਯਹਿ ਫਾਂਸੀ।

ਕਹਾਂ ਕਰਹਿ ਅਜਮਤੁ ਜਿਨ ਪਾਸੀ’

॥ ੪੧ ॥

ਸੁਨਿ ਅਵਰੰਗ ਕੇ ਹੋਯਸਿ ਛੋਹ।

ਕਹਜੋ ‘ਲੇਹੁ ਦਿਢ ਪਿੰਜਰਾ ਲੋਹ।

ਤਿਸ ਮਹਿ ਹਿੰਦੁਨ ਗੁਰੂ ਬਿਠਾਵਹੁ।
 ਸ੍ਰਿੰਖਲ ਭੇਰਹੁ ਕੁਲਫ ਲਗਾਵਹੁ ॥ ੪੨ ॥
 ਕਰਹੁ ਤੰਗ ਚੌਕਸ ਰਹਿ ਖਰੇ।
 ਆਠਹੁ ਜਾਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਹਿ ਕਰੇ।
 ਅਸ ਨਹਿ ਹੋਹਿ ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਜਾਹਿ।
 ਇਸ ਬਿਨ ਸ਼ਰਾ ਚਲਹਿ ਜਗ ਨਾਹਿ’

॥ ੪੩ ॥

ਇਕ ਉਮਰਾਵ ਸੰਗ ਕਰਿ ਦਯੋ।
 ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਇ ਕਹਤਿ ਸੋ ਭਯੋ।
 ‘ਕੜੋਂ ਹਠ ਧਰਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਸਾਥ।
 ਜੋ ਬਡ ਹਠੀ ਜਗਤ ਸਭਿ ਨਾਥ ॥ ੪੪ ॥
 ਮਾਨਹੁ ਸ਼ਰਾ ਦੇਹਿ ਬਡਿਆਈ।
 ਨਾਹਿ ਤ ਦੇਹਿ ਪਿੰਜਰੇ ਪਾਈ।’
 ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹਯੋ:- ‘ਧਰਮ ਜਿਸ ਜਿਸ
 ਕੋ।

ਪਯਾਰੋ ਧਰਮ, ਨਿਬਾਹੇ ਤਿਸ ਕੋ ॥ ੪੫ ॥
 ਹਮ ਤੋ ਕਬਹੂ ਨ ਮਾਨਹਿ ਏਹੋ।
 ਜਥਾ ਕਰਹਿ ਤਿਮ ਕਰਿਬੇ ਦੇਹੋ।
 ਤੁਰਕਨ ਤੇਜ ਅੰਤ ਅਬਿ ਆਯੋ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਅਸ ਕਰਿ ਮਨੁ ਬਿਰਮਾਯੋ
 ॥ ੪੬ ॥

ਜਰਾਂ ਉਖਾਰਹਿ ਨੀਵ ਤੁਮਾਰੀ।
 ਗੇਰਹਿ ਸਾਗਰ ਖਾਰ ਮਝਾਰੀ।
 ਬਹੁਰ ਨ ਰਾਜ ਰਹਹਿ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।
 ਕਰਹਿ ਬਿਨਾਸਨ ਇਸ ਬਿਧਿ ਤਾਂਹੀ’
 ॥ ੪੭ ॥

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਬ ਪਿੰਜਰਾ ਮੰਗਵਾਇ।
 ਪਗ ਬੰਧਨ ਜੁਤਿ ਬੀਚ ਬਿਠਾਇ।
 ਸ੍ਰਿੰਖਲ ਭੇਰੀ ਕੁਲਫ ਲਗਾਯੋ।
 ਇਕ ਰਸ ਸਤਿਗੁਰ ਬਦਨ ਸੁਹਾਯੋ
 ॥ ੪੮ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼’ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ
ਨਾਮ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੦ ॥

੬੧. [ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ]

੬੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੨

ਦੋਹਰਾ:

'ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ।

ਸਭਿ ਕੀ ਖਾਤਰ ਜਮਾ' ਤਬਿ, ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ
ਪਾਇ।

ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਬੇਰੀ ਸਹਿਤ, ਸੇਵਹਿ ਜਿਮ
ਫੁਰਮਾਇੰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਕਰਤਿ ਭਏ ਅਤਿਸੈ ਤਕਰਾਈ।

ਜਮਾਦਾਰ ਢਿਗ ਠਹਿਰਯੋ ਆਈ।

ਨਿਸ ਮਹਿ ਬਿਸਰਾਮਹਿ ਗੁਰ ਪਾਸੀ।

ਨਰਨ ਜਗਾਵਹਿ ਨੀਂਦ ਬਿਨਾਸੀ ॥ ੨ ॥

ਦਿਨ ਪੰਚਕ ਮਹਿ ਸਿਖ ਸੋ ਗਯੋ।

ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸੰਗ ਮੇਲਾ ਭਯੋ।

ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਤ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸਭਿ ਭਾਖੀ।

‘ਮਿਲਿਬੇ ਕੋ ਅਬਿ ਮੈਂ ਅਭਿਲਾਖੀ ॥ ੩ ॥

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕਹੇ ਸੰਦੇਸੇ।

ਸਗਲ ਕੁਟੰਬ ਸਚਿੰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੇ।

ਸੋ ਸਭਿ ਚਾਹੌਂ ਗੁਰਨਿ ਸੁਨਾਈ।

ਕਿਮ ਮਿਲਿਬੇ ਹੁਇ ਕਹੋ ਉਪਾਈ’

॥ ੪ ॥

ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਥ ਬਖਾਨੀ।

‘ਕਹੌਂ ਬਹੁਰ, ਗੁਰ ਮਰਜੀ ਜਾਨੀ।’

ਵਹਿਰ ਕਹੁੰ ਠਹਿਰਾਯਹੁ ਨੇਰੇ।

ਸੰਗ ਸਿਪਾਹੀ ਤਿਸ ਕੋ ਹੇਰੇ' ॥ ੫ ॥

'ਸਿਪਾਹੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰੇ।

ਪਗ ਬੰਧਨ ਯੁਤਿ ਸੋ ਸਭਿ ਕਰੇ।

ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਤਬਿ ਅੰਤਰ ਗਯੋ।

ਸਿਖ ਆਗਵਨ ਸੁਨਾਵਤਿ ਭਯੋ ॥ ੬ ॥

ਗੁਰੂ ਕਹਯੋ ‘ਤਿਸ ਪ੍ਰਾਤਿ ਹਕਾਰਹਿ।

ਸੁਨਹਿ ਸਕਲ ਸੁਧਿ, ਬਹੁਰ ਉਚਾਰਹਿ।

ਕਹਿ ਦਿਹੁ ਤਿਸ ਕੋ ਕਰਹੁ ਅਰਾਮੁ।

ਹੁਇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਜਪਹੁ ਸਤਿਨਾਮੁ’

॥ ੭ ॥

ਕਿਤਿਕ ਸਮੈਂ ਮੈਂ ਬਾਹਿਰ ਆਯੋ।

ਗੁਰ ਕੋ ਕਹਿਬੋ ਤਾਂਹਿ ਸੁਨਾਯੋ।

ਭਈ ਪ੍ਰਬਿਰਤ ਜਾਮਨੀ ਜਬੈ।

ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਗ੍ਰਤ ਤਬੈ ॥ ੮ ॥

ਜਮਾਂਦਾਰ ਦੇ ਤ੍ਰਾਸ ਜਗਾਵੈ।

ਬੀਚ ਪਿੰਜਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਟਿਕਾਵੈ।

ਬੀਤ ਗਈ ਜਬਿ ਆਧੀ ਰਾਤਿ।

ਭਏ ਲੋਪ, ਗੁਰ ਦਿਖਹਿ ਨ ਗਾਤ’ ॥ ੯ ॥ ^{‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ੀਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ।}

ਦੇਖਤਿ ਇਤ ਉਤ ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ।

ਬੋਲਯੋ ਤੁਰਤ ‘ਗੁਰੂ ਅਬਿ ਨਾਂਹੀ।

ਲਗੇ ਕੁਲਫ ਸਾਂਕਰਿ ਤਿਮ ਲਹੈ’। ^{‘ਦਿਸਦੇ ਹਨ।}

ਦ੍ਵਾਰ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤ ਅਹੈ’ ॥ ੧੦ ॥

ਜਮਾਂਦਾਰ ਸੁਨਿ ਆਯੋ ਦੌਰਾ।

ਲਗਯੋ ਬਿਲੋਕਨਿ ਸਗਰੀ ਠੌਰਾ।

ਮਗ ਨਿਕਸਨਿ ਕੋ ਕਹੂੰ ਨ ਪਾਯੋ।

–ਕਿਮ ਕਿਤ ਗਮਨੇ– ਮਨ ਬਿਸਮਾਯੋ

॥ ੧੧ ॥

‘ਸਨੇ ਸਨੇ ਬੋਲਹੁ ਬਚ ਹੋਰੇ’।

^{‘ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਬਚਨ ਬੋਲੇ।}

ਨਹਿਨ ਸੁਨਾਉ ਪਰਹਿ ਬਡ ਰੋਰੇ।’

ਘਰ ਦਰ ਸਗਰੇ ਹੇਰਨਿ ਕਰੇ।

ਬਹੁਰ ਜਾਇ ਕੋਠਨ ਪਰ ਚਰੇ ॥ ੧੨ ॥

ਊਪਰ ਤਰੇ ਖੋਜ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।

ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਹਿਰੇ’ ਹਿਯ ਹਾਰੇ^੨।

^{‘ਡਰੇ। ^੨ਕੰਬ ਗਏ। (ਅ) ਦਿਲ ਢੈ ਗਏ।}

ਬਿਸਮਤ ਭਏ ਨ ਚਲਹਿ ਉਪਾਈ।

ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸੰਗ ਕਹੈਂ ਸੁਨਾਈ ॥ ੧੩ ॥

‘ਕਹਾਂ ਗਯੋ ਗੁਰ ਖੋਜ ਨ ਪਾਵੈਂ।

ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਨਤੁ ਮਾਰ ਕਰਾਵੈਂ’।’

‘ਮੈਂ ਕਜਾ ਜਾਨੋਂ ਦੂਰ ਟਿਕਾਯੋ।

ਨਿਸ ਮਹਿ ਨਿਕਟਿ ਨ ਹੋਨੇ ਪਾਯੋ’

॥ ੧੪ ॥

ਜਮਾਦਾਰ ਜੁਤਿ ਸਕਲ ਸਿਪਾਹੀ।
 ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰਜੋ ਤਬਹਿ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
 ‘ਕਾਮਲ ਕਰਾਮਾਤ ਕਰਿ ਗਏ।
 ਆਗੇ ਕਈ ਬਾਰ ਇਮ ਭਏ’ ॥ ੧੫ ॥
 ਇਕ ਬੋਲਜੋ ਅਸ ਹੁਤੀ ਨ ਆਗੇ।
 ਬਿਰੇ ਪਿੰਜਰੇ ਅਬਿ ਦੁਖ ਲਾਗੇ।
 ਨਹਿ ਐਹੈਂ ਕਿਤ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਰੈਂ।
 ਸਹੈਂ ਕਸ਼ਟ ਕਜੋ ਸਮਰਥ ਭਾਰੈ’ ॥ ੧੬ ॥
 ਜਮਾਦਾਰ ਕਹਿ ‘ਇਕ ਰਸ ਰਹੇ।
 ਦੀਨ ਮਲੀਨ ਨ ਮੁਖ ਦੁਖ ਲਹੇ।
 ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਅਰਬਿੰਦ ਮਨਿੰਦ।
 ਦੀਨ ਬਾਕ ਨਹਿ, ਜਥਾ ਨਰਿੰਦ ॥ ੧੭ ॥
 ਸ਼ਾਹੁ ਕੂਰ ਹਮ ਕੋ ਗਹਿ ਲੇਹਿ।
 ਜਾਨਹਿ ਕਹਾਂ, ਸਜਾਇ ਜੁ ਦੇਹਿ।
 ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਕੈ, ਅਬਿ ਚਲਹਿ ਪਲਾਇ।
 ਬਸਹਿ ਕਹੂੰ ਲੇਂ ਜਾਨ ਬਚਾਇ ॥ ੧੮ ॥
 ਕੈ ਹਿੰਦੁਨ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਲਉ ਸਿਮਰਹੁ ਸਾਦਰ।
 ਨਹੀਂ ਜੀਵਕਾ ਹਤਹਿ ਹਮਾਰੀ।
 ਬਿਦਤਹਿਗੇ। ਇਸ ਥਾਨ ਮਝਾਰੀ’ ॥ ੧੯ ॥
 ਅਧਿਕ ਬਿਸੂਰਤ ਬਿਸਮਤਿ ਅਹੈਂ।
 ‘ਬੂਝਹਿ ਸ਼ਾਹੁ, ਕਹਾਂ ਹਮ ਕਹੈਂ।
 ਅਜਮਤ ਕਰਿ ਨਿਕਸੇ ਨਹਿ ਮਾਨਹਿ।
 ਇਨਹੁ ਨਿਕਸੇ ਹਮਹਿ ਬਖਾਨਹਿ’ ॥ ੨੦ ॥
 ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਚਿਤਵਤਿ ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ।
 ਕਬਿ ਲੇ ਨਾਮ ਮਿਲੇ ਗਨ ਝੂਰਤਿ।
 ਬਿਰੇ ਸਮੀਪ ਪਿੰਜਰੇ ਸਾਰੇ।
 ਕਠਨ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਿ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ੨੧ ॥
 ਇਮ ਹੇਰਤਿ ਅਰਣੈਦੈ ਹੋਵਾ।
 ਔਚਕ ਤਬਿ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਜੋਵਾ।

‘ਸਾਡੀ ਜੀਵਕਾ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

‘ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣਗੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।

‘ਸਾਰੇ ਮਿਲਕੇ ਝੂਰਦੇ ਹਨ।

ਬੀਚ ਪਿੰਜਰੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਾਨ।
 ਸੁਖ ਸੋਂ ਬੈਠੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ॥ ੨੨ ॥
 ਸਮ ਸੂਰਜ ਕੇ ਹੇਰਨ ਕਰੇ।
 ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਸਮਸਰ ਤਬਿ ਖਿਰੇ।
 ‘ਧੰਨ ਧੰਨ’ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਬਖਾਨੀ।
 ਹਾਥਨਿ ਬੰਦਿ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨੀ ॥ ੨੩ ॥
 ਹਰਖਤਿ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।
 ਜਮਾਦਾਰ ਬਨਿ ਦੀਨ ਉਚਾਰੇ।
 ‘ਮਹਿਮਾ ਮਹਿ ਮਹਿ ਮਹਾਂ ਮਹਾਨੀ।
 ਮੈਂ ਅਬਿ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰਿ ਉਰ ਜਾਨੀ
 ॥ ੨੪ ॥

ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਖਦ ਜਨ ਕੇਰੇ।
 ਜਾਗੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਅਬਿ ਮੇਰੇ।
 ਕਰਹੁ ਮੁਰੀਦ, ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਚਾਲੇ।
 ਸੇਵਾ ਕਰੋਂ ਰਹੋਂ ਮੈਂ ਨਾਲੇ ॥ ੨੫ ॥
 ਮਮ ਮਰਜੀ ਕੇ ਜਿਤਿਕ ਸਿਪਾਹੀ।
 ਚਲਹਿ ਸੰਗ ਨਿਤ ਰਹਿ ਤੁਮ ਪਾਹੀ।
 ਕੜੋਂ ਸੰਕਟ ਬਿਚ ਕੈਦ ਸਹਾਰੇ।
 ਸ਼ਾਹੁ ਕੁਕਰਮੀ ਸਾਹਸ ਵਾਰੇ’ ॥ ੨੬ ॥
 ਜਗ ਤੇ ਕਰਹੁ ਉਧਾਰ ਹਮਾਰੇ।
 ਇਹ ਸਲਾਹ ਸੁਭ ਰਿਦੇ ਨ ਟਾਰੇ।
 ਜਮਾਦਾਰ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬਹੁ ਬਿਕਸੇ।
 ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਤ ਬਾਕ ਇਮ ਨਿਕਸੇ
 ॥ ੨੭ ॥

‘ਹੱਠ ਵਾਲਾ ਹੈ।

‘ਤੈਂ ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਧਾਰਨਿ ਕਰੀ।
 ਸ਼ਾਹੁ ਕੁਮਤਿ ਕੀ ਦੁਰਮਤਿ ਹਰੀ’।

‘ਸ਼ਾਹ ਜੋ ਕੁਮਤੀ ਹੈ (ਉਸ ਦੀ) ਦੁਰਮਤੀ (ਤੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ) ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਕੋ ਫਲ ਸੁਖ ਪਾਇੰ ਘਨੇਰੇ।
 ਆਗੈ ਬਧਹਿ ਬੰਸ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥ ੨੮ ॥
 ਨਿਜ ਆਸੈ ਹਮ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਵੈਂ।
 ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸਿਰ ਦੋਸ਼ ਚਢਾਵੈਂ।
 ਹਤਹਿ ਤੇਜ ਤੁਰਕਨਿ ਕੋ ਸਾਰਾ।

ਜਥਾ ਨ ਠਹਿਰਹਿ ਪਾਵਕ ਪਾਰਾ। 'ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਉਤੇ ਪਾਰਾ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ।

॥ ੨੯ ॥

ਜੇ ਹਮ ਛੁਟਯੋ ਚਹਤਿ ਕਿਤ ਜਾਂਹਿ। 'ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਲਈ।

ਤੋ ਕਿਮ ਪਰਤਿ। ਕੈਦ ਕੇ ਮਾਂਹਿ। 'ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੇ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਬਰ ਇਨ ਭਯੋ।

ਰਾਜ ਜਗਤ ਕੋ ਬਾਬਰ ਲਯੋ ॥ ੩੦ ॥

ਅਟਲ ਬਾਕ ਹਮਰੇ ਗੁਰ ਕੇਰ।

ਜਥਾ ਨ ਚਲਹਿ ਬਾਯੁ ਤੇ ਮੇਰੁ।

-ਰਾਜ ਪੁਸ਼ਤ ਲੋ- ਜਬਿ ਬਰ ਜਾਚਾ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਤਬਹਿ ਇਉਂ ਬਾਚਾ। 'ਕਹਿਆ ਸੀ।

॥ ੩੧ ॥

-ਤਵ ਕੁਲ ਮੈਂ ਜਬਿ ਹੁਇ ਅਨਯਾਇ।

ਕਰਿ ਕੂਰੇ ਛੀਨਹਿ ਤਬਿ ਆਇ-।

ਅਬਿ ਇਨ ਕਸ਼ਟ ਜਗਤ ਕਉ ਦੀਨਾ।

ਕਰਯੋ ਚਹੈ ਹਿੰਦੁਨਿ ਧ੍ਰਮ ਹੀਨਾ ॥ ੩੨ ॥

ਸੰਤ ਅਨੇਕ ਮਤਨਿ ਕੇ ਜੋਇ।

ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸੀ ਕੀਨੇ ਸੋਇ।

ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰਕ ਤਨ ਮਹਿ ਦਰਵੇਸ਼।

ਮਾਰੇ ਇਨ ਦੈ ਕਸ਼ਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥ ੩੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੇ ਬਰ ਕੋ ਜਾਨਿ।

ਇਸ ਕੋ ਕਰਿ ਨ ਸਕਯੋ ਕੋ ਹਾਨਿ।

ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਅਰਬਿੰਦ ਮਨਿੰਦ।

ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਦੁਖਦ ਜਥਾ ਨਿਸ ਇੰਦ। ॥ ੩੪ ॥ 'ਚੰਦ੍ਰਮਾ।

ਦੇ ਸਿਰ ਕੋ ਇਸ ਕਰਿ ਅਪਰਾਧੀ।

ਹਤਹਿ ਸਕਲ ਜਗ ਕੀ ਜਿਮ ਬਯਾਧੀ। 'ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਦੇ ਰੋਗ ਵਰਗੇ (ਨੁਰੰਗੇ) ਨੂੰ ਮਾਰਾਂਗੇ।

ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵ ਸਹਿਤ ਤੁਵ ਜਾਨਾ।

ਬਾਤ ਮਰਮ ਕੀ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨਾ ॥ ੩੫ ॥

ਦੇਖਤਿ ਰਹਹੁ ਜਥਾ ਅਬਿ ਹੋਵੈ।

ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਘਰ ਤੇ ਸਭਿ ਖੋਵੈ। '

ਸੁਨਿਕੈ ਜਮਾਦਾਰ ਗੁਰਬਾਨੀ।

ਜਾਨਯੋ ਭੇਤ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨੀ ॥ ੬ ॥

‘ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੁਮ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸਮਰੱਥ।

ਛੁਟਨਿ ਛੁਟਾਵਨਿ ਜਗ ਕੋ ਹੱਥ।

¹ਆਪ ਦੇ) ਹੱਥ ਹੈ।

ਕਯਾ ਕਹਿ ਸਕਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਤੇ ਹੀਨੇ।

ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਜਤ ਲਖਹੁ ਪ੍ਰਬੀਨੇ' ॥ ੩੭ ॥

ਕਹਤਿ ਸੁਨਤਿ ਹੋਈ ਜਬਿ ਪ੍ਰਾਤੀ।

ਮਿਟੀ ਸਕਲ ਕੀ ਧਰਕਤਿ ਛਾਤੀ।

¹ਛਾਤੀ ਦੀ ਧੜਕਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹਯੋ।

‘ਹਮਰੋ ਸਿਖ ਇਕ ਬਾਹਿਰ ਰਹਯੋ

॥ ੩੮ ॥

ਤਿਹ ਬੁਲਾਇ ਅਬਿ ਆਨਹੁ ਪਾਸਾ।

ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਰਖਿ ਨਿਚਿੰਤ ਭਰਵਾਸਾ।’

ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਜਮਾਦਾਰ ਧਰਿ ਭਾਊ।

ਜਾਨਯੋਂ ਰਿਦੈ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰਭਾਊ ॥ ੩੯ ॥

ਆਪ ਜਾਇ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਬਾਹਿਰ।

ਖੋਜਯੋ ਸਿਖ ਜਿਮ ਰਹੈ ਅਜਾਹਰ।

¹ਛੁਪ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸੰਗ ਆਪਨੇ ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।

ਗੁਰ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਪੁਚਾਵਤਿ ਭਯੋ ॥ ੪੦ ॥

ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਪ੍ਰਥਮ ਜੁ ਕਰਿਹੀ।

ਹਟਯੋ ਤਬਹਿ, ਭਰਵਾਸਾ ਧਰਿ ਹੀ।

–ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤਿ ਜੁਤਿ ਆਪਹਿ ਆਏ।

ਕੈਦ ਪਰਨਿ ਬਡ ਹੇਤੁ ਬਤਾਏ। ॥ ੪੧ ॥

¹ਆਪਨੇ ਕੈਦ ਪੈਣ ਦਾ ਵਡਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਕਯਾ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਤਿਨਹੁ ਰਖਵਾਰੀ।

ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਨ ਲਗੈ ਅਵਾਰੀ।

ਹਮ ਦੁਰਮਤਿ ਕਰਿ ਕਯੋਂ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ।

ਜਿਨਹੁ ਅਵੱਗਯਕ ਦੋਜਕ ਜਾਵੈਂ–

॥ ੪੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਿ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਏਕ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੧ ॥

੬੨. [ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਿੱਲੀਓਂ ਚਿਠੀ]

੬੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੩

ਦੋਹਰਾ:

ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ ਮਹਿ ਗੁਰੂ, ਨਮੋ ਕਰੀ ਸਿਖ
ਦੇਖਿ।

ਮੁਚਯੋ ਬਿਲੋਚਨ ਜਲ ਤਬੈ, ਸੰਕਟ ਰਿਦੈ
ਬਿਸੇਖ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਆਇਸੁ ਮਾਨਿ ਕੁਟੰਬ ਤੁਮਾਰੀ।
ਤਜਿ ਲਖਨੌਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਗਏ।
ਬ੍ਰਿਧ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸੰਕਟ ਭਏ ॥ ੨ ॥
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਲੇ ਸ੍ਵਾਸ ਬਡੇਰੇ।
ਬੈਠਤਿ ਉਠਤਿ ਦ੍ਰਿਗਨ ਜਲ ਗੇਰੇ।
ਤਿਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਹੁ ਦੁਖ ਪਾਵੈ।
ਤੁਮਰੀ ਦਿਸ਼ਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਚਿਤ ਲਾਵੈ
॥ ੩ ॥

-ਕਹਾਂ ਹੋਇ ਹੈ, ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ-।

ਨਿਸ ਦਿਨ ਚਿੰਤਾ ਕਰਤਿ ਬਿਤਾਇ।

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਦੇ ਅਹਿਲਾਦ'।

'ਅਨੰਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਹੋਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਧੀਰ ਧਰਾਵਹਿ ਕਰਿ ਤੁਮ ਯਾਦ ॥ ੪ ॥

ਕਹਿ ਮਹਿਮਾ ਬਿਧਿ ਅਨਿਕ ਤੁਮਾਰੀ।

-ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸ਼ਕਤਿ ਧਰਿ ਭਾਰੀ।

ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਨ ਲਗੇ ਅਵਾਰੀ।

ਆਪੇ ਰਚੀ ਬਾਰਤਾ ਸਾਰੀ ॥ ੫ ॥

ਤਊ ਅਧਿਕ ਬਿਰਲਾਪਹਿ ਮਾਈ'।

'ਮਾਈਆਂ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਸ ਨੁਖਾ ਹੈ ਕੈ ਇਕ ਥਾਈਂ।

ਤਿਨ ਕੇ ਧੀਰ ਧਰਾਵਨਿ ਕਾਰਨ।

ਤੁਮਰੇ ਸੁਤ ਮੁਹਿ ਕੀਨਿ ਹਕਾਰਨਿ ॥ ੬ ॥

ਦਾਦੀ ਅਰੁ ਨਿਜ ਮਾਤ ਸੁਨਾਇ।

ਕਹਯੋ ਕਿ -ਲੀਜਹਿ ਸੁਧਿ ਮੰਗਵਾਇ।

ਜਥਾ ਕਹੈਂ ਪਿਤ ਤਥਾ ਸੁਨੀਜਹਿ'।

'ਸੁਣੋ।

ਧਰਹੁ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਚਿੰਤਾ ਕੀਜਹਿ ॥ ੭ ॥
 ਜੋ ਕ੍ਰਿਤ ਆਪ ਕਰਨਿ ਕੋ ਗਏ।
 ਕੌਨ ਹਟਾਇ ਸਕਹਿ ਸੋ ਬਿਏ-।
 ਕਹਯੋ ਮੋਹਿ -ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਹਾਥ।
 ਕਰਹੁ ਲਿਖਾਵਨਿ ਹੈ ਜਿਮ ਸਾਥ ॥ ੮ ॥
 ਆਨ ਦਿਖਾਵਹਿ ਸੁਨਿ ਹੈਂ ਜਬੈ।
 ਧੀਰ ਧਰਹਿ ਦੁਖ ਪਰਹਰਿ ਸਬੈ-।
 ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਯੋ।
 ਸੁਧਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਚਾਹਤਿ ਪਾਯੋ ॥ ੯ ॥
 ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।
 ਤੁਮ ਦਿਸਿ ਤੇ ਸਭਿ ਚਿੰਤ ਬਿਲੰਦ।
 ਮਿਲਹਿ ਪਰਸਪਰ ਧਰਹਿ ਬਿਖਾਦਾ। 'ਦੁੱਖ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।
 ਅਵਿਰੰਗ ਕੂਰ ਕਰਯੋ ਬਡ ਬਾਦਾ ॥ ੧੦ ॥
 ਬਿਨਾ ਮਿਲੇ ਸਭਿ ਕੇ ਚਲਿ ਆਏ। 'ਆਪ ਚਲ ਗਏ ਹੋ।
 ਬਹੁਤ ਬਿਸੁਰਤਿ ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਏ।
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇਰ ਬ੍ਰਿਤੰਤਾ।
 ਲੇ ਕਾਗਦਿ ਕਰ ਮਹਿ ਭਗਵੰਤਾ ॥ ੧੧ ॥
 ਕਲਮ ਦਾਨ ਕੋ ਤਬਿ ਮੰਗਵਾਯੋ।
 ਜਮਾਦਾਰ ਕੋ ਨਰਾ ਲੇ ਆਯੋ। 'ਦਾ ਆਦਮੀ।
 ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਲਿਖਿ ਉਪਦੇਸੂ।
 ਕਰੇ ਸ਼ਲੋਕ ਵਿਰਾਗ ਵਿਸ਼ੇਸੂ ॥ ੧੨ ॥
 'ਜੋ ਨਰ ਹੁਇ ਜਿਸ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ।
 ਸੋ ਮਾਨਹਿ ਇਮ ਸੀਖ ਹਮਾਰੀ।
 ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੁਗ ਲੋਕ ਮਝਾਰੀ।
 ਲਿਖੇ ਸ਼ਲੋਕ ਸੁ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੀ। 'ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਚਾਰਦਾ ਹਾਂ।
 ॥ ੧੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:

ਸ਼ਲੋਕ ਮਹਲਾ ੯ ॥

ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਗਾਇਓ ਨਹੀ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ ਕੀਨੁ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਲ ਕਉ ਮੀਨੁ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਇਤਯਾਦਿਕ ਸਭਿ ਲਿਖੇ ਸ਼ਲੋਕ।

‘ਪਠਿ ਹਰਿ ਭਜਹੁ ਤਜਹੁ ਸਭਿ ਸ਼ੋਕ।’

ਸਭਿ ਸਿੱਖਯਨਿ ਪ੍ਰਤਿ ਲਿਖੇ ਬਨਾਇ।
ਸਿਮਰਹੁ ਨਾਮ ਸੁ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਇ
॥ ੧੪ ॥

ਪੁਨ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਲਿਖਯੋ ਸ਼ਲੋਕ।
'ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਲੇਹੁ ਸ਼ੋਕ ਕੋ ਰੋਕ।
ਜਗ ਮਹਿ ਨਹਿ ਬਿਰਤਾ ਕਿਸ ਕੇਰੀ।
ਬਿਨਸਿ ਗਏ ਜਿਨ ਸ਼ਕਤਿ ਬਡੇਰੀ'
॥ ੧੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੯ ॥

ਰਾਮੁ ਗਇਓ ਰਾਵਨੁ ਗਇਓ ਜਾ ਕਉ ਬਹੁ ਪਰਵਾਰੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਿਰੁ ਕਛੁ ਨਹੀ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ੫੦ ॥
ਚਿੰਤਾ ਤਾ ਕੀ ਕੀਜੀਐ ਜੋ ਅਨਹੋਨੀ ਹੋਇ ॥
ਇਹੁ ਮਾਰਗੁ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਨਾਨਕ ਬਿਰੁ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥ ੫੧ ॥
ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸੋ ਬਿਨਸਿ ਹੈ ਪਰੇ ਆਜੁ ਕੈ ਕਾਲਿ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇ ਲੇ ਛਾਡਿ ਸਗਲ ਜੰਜਾਲ ॥ ੫੨ ॥

ਚੌਪਈ:

ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਲਿਖਿ ਸਮੁਝਾਈ।
ਅਰੁ ਗੁਜਰੀ ਕੀ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਈ।
੧੪ ਰਾਮਚੰਦ ਰਾਜਾ ਅਵਿਤਾਰ।
ਬਿਜੈ ਕੀਨਿ ਛਿਤ ਜੀਤਿ ਉਦਾਰ ॥ ੧੬ ॥
ਰਾਵਣ ਜੀਤ ਲੀਨਿ ਤ੍ਰੈ ਲੋਕੁ।
ਬਡ ਪਰਿਵਾਰ ਵਧਯੋ ਬਿਨ ਸ਼ੋਕ।
ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਕੋਨ ਗਿਨ ਸਕੈ।
ਸੁਰ ਗਨ ਡਰੈ, ਦਿਸ਼ਾ ਜਿਸ ਤਕੈ।
॥ ੧੭ ॥

'ਕਵੀ ਜੀ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਭਾਵ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

'ਜਿਸ ਤਰਫ (ਰਾਵਣ) ਤੱਕਦਾ ਸੀ।

ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਬਡੇ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਦੋਨ।
ਸੋ ਭੀ ਗਏ ਤਯਾਗਿ ਨਿਜ ਭੋਨ।
ਸੁਪਨ ਸਮੇਂ ਨਹਿ ਸੁਪਨੇ ਸਾਚਾ।
ਸੋਗ ਹਰਖ ਦੁਖ ਸੁਖ ਰਹਿ ਰਾਚਾ ॥ ੧੮ ॥
ਜਬਿ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸੁ ਅਵਸਥਾ ਹੋਇ।
ਰਚਯੋ ਸਮਾਜ ਬਿਨਸਿਗਾ ਸੋਇ।
ਝੁਠੇ ਜਾਨਹਿ, ਨਹਿ ਪਛੁਤਾਵੈ।

'ਦੋਵੇਂ ਭਾਵ ਰਾਮ ਤੇ ਰਾਵਣ।

'ਪਾ:-ਜਗ ਗੋਨ।

'ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਿਮ ਰਚਨਾ ਜਗ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਵੈ ॥ ੧੯ ॥

ਤਿਸ ਹਿਤ ਮਮਤਾ ਧਾਰਹਿ ਜੀਵਤ।

'ਜਦ ਤਕ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਤਿਸ (ਜਗਤ) ਲਈ ਮਮਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਛੂ ਨ ਰਹਹਿ, ਬਿਨਾਸੀ ਥੀਵਤ।

ਹੋਇ ਜਾਇ ਅਨਹੋਨੀ ਜੋਇ।

ਉਚਿਤ ਕਰਨਿ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਸੋਇ ॥ ੨੦ ॥

ਜੋ ਸਭਿ ਸੰਗ ਏਕ ਸਮ ਹੋਇ।

ਤਿਸ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰੈ ਨ ਕੋਇ।

ਜੋ ਉਪਜਹਿ ਸੋ ਬਿਨਸਨ ਹਾਰ।

ਪਰਸੋਂ, ਆਜ ਕਿ ਕਾਲ ਬਿਚਾਰ ॥ ੨੧ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਹਰਿਗੁਨ ਗਾਇ ਬਿਸਾਲ।

ਤਜਾਗਹੁ ਸਗਰੇ ਜਲ ਜੰਜਾਲ।

-ਹਮ ਦਿਸਿ ਕੀ ਨਹਿ ਚਿੰਤਾ ਠਾਨਹੁ।

ਤਨ ਕੋ ਅੰਤ ਸਮਾ ਅਬਿ ਜਾਨਹੁ ॥ ੨੨ ॥

ਹੁਤੇ ਨਿਕਟਿ ਤੁਮ, ਤਿਮਹੀ ਬਨਤਿ।

'ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਤਦ ਵੀ ਤਿਵੇਂ (ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਿਆਗ) ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਜਥਾ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਹਮ ਭਨਤਿ।

ਯਾਂ ਤੇ ਸ਼ੋਕ ਚਿੰਤ ਕੇ ਤਜਾਗਹੁ।

ਸੱਤਿਨਾਮ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਲਾਗਹੁ-

॥ ੨੩ ॥

ਦੋਨਹੁ ਪ੍ਰਤਿ ਸ਼ਲੋਕ ਲਿਖਿ ਤੀਨ।

-ਕਰਹੁ ਨ ਦੁਖ- ਸੀਖਯਾ ਅਸ ਦੀਨਿ।

ਪੁਨ ਅਪਨੇ ਸੁਤ ਕੋ ਪਤਿਆਵਨ।

ਹਿਤ ਪਰਖਨ ਕੇ -ਕਿਮ ਧਰ ਭਾਵਨ।

'ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

॥ ੨੪ ॥

ਲਖਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਿ ਹਮ ਕੇ ਕੈਸੇ?

ਲਖਯੋ ਜਾਇ ਅਸ ਆਸੈ ਜੈਸੇ-।

ਤਿਸ ਬਿਧਿ ਦੋਹਾ ਲਿਖਯੋ ਬਨਾਇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਇ ॥ ੨੫ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:

ਦੋਹਰਾ ॥

ਬਲੁ ਛੁਟਕਿਓ ਬੰਧਨ ਪਰੇ ਕਛੂ ਨ ਹੋਤ ਉਪਾਇ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਅਬ ਓਟ ਹਰਿ ਗਜ ਜਿਉ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ ॥ ੫੩ ॥

ਚੌਪਈ:

ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੇਰ ਬਿਰਤੰਤ।
 ਕਰਿ ਸਿਮਰਨ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ।
 ਲਿਖਿਐ ਪਤਾ ਜਿਮ ਕਰੀ ਸਹਾਇ।
 -'ਰਣਕਰਿ ਰਾਖਸ਼ ਦੇ ਖਪਾਇ' 'ਦੋਹੇ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਭਾਵ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

॥ ੨੬ ॥

ਅਬਿ ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਉਠਾਇ ਖੁਟਾਈ।
 ਬੰਧਨ ਦੇਏ ਅੰਗ ਮੈਂ ਪਾਈ।
 ਗਹੀ ਓਟ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੇਰੀ।
 ਜਿਮ ਗਜ ਕੀ ਛੇਦੀ ਪਗ ਬੇਰੀ ॥ ੨੭ ॥
 ਸੋ ਅਬਿ ਸਮਾ ਆਇ ਕਰਿ ਹੋਵਾ।
 ਨਹਿਨ ਸਹਾਇਕ ਤੁਮ ਬਿਨ ਜੋਵਾ-।
 ਇਕ ਦੋਹਾ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਨਿਜ ਹਾਥ।
 ਬਹੁਰ ਬਨਾਇ ਅਪਰਾ ਕੋ ਨਾਥ ॥ ੨੮ ॥ 'ਹੋਰ (ਦੋਹਰਾ)।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰ ਮੈ ਗਹਿਓ ਜਾ ਕੈ ਸਮ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥
 ਜਿਹ ਸਿਮਰਤ ਸੰਕਟ ਮਿਟੈ ਦਰਸੁ ਤੁਹਾਰੇ ਹੋਇ ॥ ੫੭ ॥
 ਸੰਗ ਸਖਾ ਸਭਿ ਤਜਿ ਗਏ ਕੋਊ ਨ ਨਿਬਹਿਓ ਸਾਥਿ ॥
 ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਪਤਿ ਮੈ ਟੇਕ ਏਕ ਰਘੁਨਾਥ ॥ ੫੮ ॥
 ਨਾਮੁ ਰਹਿਓ ਸਾਧੂ ਰਹਿਓ ਰਹਿਓ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ॥
 ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਜਗਤ ਮੈ ਕਿਨ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ੫੯ ॥ †

†ਇਹ ਸ਼ਲੋਕ ਇਥੋਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਅਗਲੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ੪੩ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਚੌਪਈ:

ਇਮ ਸ਼ਲੋਕ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਭਿ ਲਿਖੇ।
 ਅਧਿਕ ਵਿਰਾਗ ਕਹਯੋ ਜਿਨ ਬਿਖੇ।
 ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੋ ਆਸੈ ਔਰ।
 ਕਰਿ ਸੂਚਕਾ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ ॥ ੨੯ ॥ 'ਜਣਾ ਕਰਕੇ।
 ਪੁਨ ਇਕਠੇ ਕਰਿਕੈ ਨਿਜ ਹਾਥ।
 ਦੇਤਿ ਭਏ ਬੋਲੇ ਸਿਖ ਸਾਥ।
 'ਤੂਰਨ ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਮਗ ਮਾਂਹੁ।
 ਪਹੁੰਚਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਕੇ ਪਾਹੁ ॥ ੩੦ ॥
 ਪੁਨ ਉੱਤਰ ਕਹਿ ਕੈ ਲਿਖਵਾਓ।
 ਨਿਕਟਿ ਹਮਾਰੇ ਸਿਖ ਇਕ ਆਓ।

ਤਨ ਤਜਿਬੇ ਕੇ ਦਿਨ ਅਬਿ ਥੋਰੇ।
ਬਿਨ ਬਿਲੰਬ ਆਵਹੁ ਇਤ ਓਰੇ ॥ ੩੧ ॥

ਇਮਨਹਿ ਸਭਿ ਕੋ ਬਾਤ ਬਤਾਵਹੁ।
ਬਿਨ ਬਿਸਰਾਮ ਜਾਇ ਪੁਨ ਆਵਹੁ।

ਸ਼੍ਰਮਤ ਪੰਥ ਮਹਿ ਤੂ ਨਹਿ ਹੋਇ।^{‘ਰਾਹ ਵਿਚ ਥੱਕੇਗਾ ਨਹੀਂ।}

ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਮਨਹੁ ਬਿਘਨ ਨ ਕੋਇ
॥ ੩੨ ॥

ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸਭਿ ਕੇ ਧ੍ਰਿਤ ਦੋਹੋ।^{‘ਧੀਰਜ ਦੇਵਿਓ।}

ਸ਼ੋਕ ਚਿੰਤ ਤਜਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਿਮਰੈਂ ਹੋ। ’

ਸੁਪ੍ਰੰਸਨ ਮੁਖ ਤੇ ਜਬਿ ਭਾਖਾ।

ਸਮੁਖ ਸਿਖ ਸਿਰ ਧਰਿ ਪਰ ਰਾਖਾ

॥ ੩੩ ॥

‘ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਤੁਮਰੀ ਵਡਿਆਈ।^{‘ਇਹ ਸਿੱਖੋਕਤੀ ਹੈ।}

ਇਕ ਰਸ ਸੁਖ ਦੁਖ ਬ੍ਰਿਤਿ ਟਿਕਾਈ।

^{‘ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ’ ਹੋਰ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, (ਜਗਤ ਤੋਂ) ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋ। ਭਾਵ ਜਗਤ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਵਿਚ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਕਥਨ ਲਿਖਣ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਅਤੀਤ ਹੋ। (ਅ) ਲਿਖਦੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਪਰ ਹੋ ਭਗਵਾਨ! ਮੁਖੋਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਤੇ (ਆਪ) ਵਰਤਦੇ ਹੋ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਵ ਲਿਖਦੇ ਤਾਂ ਹੋ ਵੈਰਾਗ ਪਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ। ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦੀ ਪਰਖ ਲਿਆ ਹੈ ਦੇਖੋ ਅੰਕ ੨੪।}

ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਹੁ ਲਿਖਹੁ ਬਿਧਿ ਆਨ।

ਬਰਤਹੁ ਅਪਰ ਰੀਤਿ ਭਗਵਾਨ^੫!’

॥ ੩੪ ॥

ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਬਾਰੰਬਾਰ।

ਨਿਕਸਜੋ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਦੂਰ।

ਚਲਜੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਗੁਰਪੁਰਿ ਮਗ ਮਾਂਹੀ।

ਨਿਸ ਦਿਨ ਮਹਿ ਬਿਸਰਾਮਹਿ ਨਾਂਹੀ

॥ ੩੫ ॥

ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਸੌਚ ਇਸ਼ਨਾਨੈ।

ਬਿਰਹਿ ਇਤਿਕ ਨਤੁ ਪੰਥ ਪਯਾਨੈ।

ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਮਨਜੋ ਨਹਿਨ ਥਕੇਵਾਂ।

ਜਾਨਹਿ ਕਰਜੋ ਬਾਕ ਗੁਰਦੇਵਾ ॥ ੩੬ ॥

ਇਮ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਹੀ ਮਗ ਉਲੰਘਾਯੋ।

ਤਬਿ ਰੋਪਰ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਆਯੋ।

ਟਿਕੜੋ ਨਹੀਂ ਆਗੇ ਚਲਿ ਪਰੜੋ।

ਦਰਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕਰੜੋ ॥੩੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸੰਦੇਸ਼ ਪਠਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਚੌਇਸਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੨॥

੬੩. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ। ਗੁਰਿਆਈ]

੬੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੪

ਦੋਹਰਾ:

ਦੈ ਘਟਿਕਾ ਬਾਸੁਰ ਚਢੇ, ਕਰਿ ਤਨ ਸੋਚ
ਸਨਾਨ।

ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਦਿਵਾਨ ਮਹਿ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦਯਾ
ਨਿਧਾਨ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਲਏ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਿਖ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਅਰਪਨ ਕੀਨਿ।
-ਪਿਤਾ ਪਠਯੋ- ਲਖਿ ਲੀਨਿ ਪ੍ਰਬੀਨ
॥ ੨ ॥

ਚਿੱਠਾ ਖੋਲਿ ਜਾਨਿ ਸਭਿ ਆਸ਼ੈ।
ਉਠਿ ਗਮਨੇ ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਪਾਸੈ।
ਸਾਸ ਨੁਖਾ ਗੁਰ ਰੂਪ ਚਿਤਾਰਤਿ।
-ਕਹਾਂ ਹੋਇ- ਇਮ ਸੰਸੈ ਧਾਰਿਤ ॥ ੩ ॥

ਕਬਿ ਕਬਿ ਜ਼ਿਕਰ ਫਿਕਰ ਕੇ ਕਰੈਂ।
ਦੁਸ਼ਟ ਤੁਰਕਪਤਿ ਤੇ ਚਿਤਿ ਡਰੈਂ।
ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਜਾਨੈਂ ਭਲਿ ਭਾਂਤੀ।
ਤਊ ਸਨੇਹ ਮਾਨਿ ਦੁਖ ਛਾਤੀ ॥ ੪ ॥

ਕਿਤਿਕ ਮਸੰਦ ਸਿੱਖ ਗਨ ਦਾਸ।
ਪਹੁੰਚੇ ਧਰੇ ਮੌਨ ਬਿਤ ਪਾਸ।
ਬੈਠੇ ਨਿਕਟਿ ਮਾਤ ਕੇ ਜਾਈ।
ਮੁਖ ਦਾਦੀ ਦਿਸਿ ਕਰਯੋ ਸੁਨਾਈ ॥ ੫ ॥
'ਸਤਿਗੁਰੁ ਲਿਖਯੋ ਆਪਨੇ ਹਾਥ।
ਭਨੇ ਸੰਦੇਸੇ ਹਮ ਤੁਮ ਸਾਥ।
ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਤਾਯੋ।
ਇਹ ਸਿਖ ਅਬਿ ਹੀ ਲੇ ਕਰਿ ਆਯੋ'
॥ ੬ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਪਿਖਯੋ ਮੇਵੜੇ ਓਰ।

'ਲਿਹੁ ਕਰ ਮਹਿ ਬਾਚਹੁ ਸਭਿ ਛੋਰਿ।' 'ਖੋਲਕੇ (ਅ) ਆਦਿ ਤੋਂ।

ਮਾਨਿ ਹੁਕਮ ਤਿਨ ਪਠਯੋ ਸੁਨਾਯੋ।
 ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਮ ਪ੍ਰਥਮ ਬਤਾਯੋ ॥ ੭ ॥
 ਬਹੁ ਸ਼ਲੋਕ ਬੈਰਾਗ ਜਨਾਵੈਂ।
 -ਜਗ ਮਹਿ ਬਿਰ ਕੋ ਰਹਿਨਿ ਨ ਪਾਵੈ।
 ਬਡੇ ਬਡੇ ਹੁਇ ਸਭਿ ਚਲਿ ਗਏ।
 ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਿਤਾਰ ਜਿ ਭਏ- ॥ ੮ ॥
 ਪੁਨ ਲੱਛਨ ਭਾਖਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨੀ।
 -ਤਨ ਮਹਿ ਹੰਤਾ ਜਿਨਹੁ ਨ ਮਾਨੀ।
 ਨਹਿ ਕਿਸਹੁ ਤੇ ਭੈ ਉਰ ਪਾਵੈਂ।
 ਆਪ ਔਰ ਨਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਾਵੈਂ ॥ ੯ ॥
 ਉਸਤਤਿ ਨਿੰਦਾ ਕੰਚਨ ਲੋਹ।
 ਮਾਨ ਅਮਾਨ ਸਮਾਨੈਂ ਹੋਹਿ-।
 ਪੁਨ ਜਨਨੀ ਬਿਰਧਾ ਹਿਤ ਧੀਰ।
 -ਹੋਨਹਾਰ ਹੀ ਤਜਨਿ ਸ਼ਰੀਰ ॥ ੧੦ ॥
 ਯਾਂ ਤੇ ਉਚਿਤ ਨ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ।
 ਸੁਪਨੋ ਜਗ ਕੀ ਸਮਤਾ ਬਰਨੀ।
 ਜਿਸ ਕੀ ਆਦਿ, ਅੰਤ ਤਿਸ ਹੋਇ।
 ਉਪਜਨ ਵਾਰੋ ਬਿਨਸਤਿ ਸੋਇ ॥ ੧੧ ॥
 ਯਾਂ ਤੇ ਸਭਿ ਤਯਾਗਹੁ ਜੰਜਾਲ।
 ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸਮਾਲਿ-।
 ਪੁਨ ਸਪੁਤ ਕੇ ਸੰਗ ਸੰਦੇਸ।
 ਲਿਖਯੋ ਜੁ ਪਠਯੋ ਸੁ ਸੁਨਯੋ ਅਸ਼ੇਸ਼^੧ 'ਸਭ।
 ॥ ੧੨ ॥
 ਗਨ ਸ਼ਲੋਕ ਜਬਿ ਪਠੇ ਸੁਨਾਏ।
 ਸਭਿ ਕੇ ਲੋਚਨ ਜਲ ਭਰਿ ਆਏ।
 ਭਏ ਮੌਨ ਕੁਛ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਈ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪੁਨ ਸਿੱਖ ਸੁਨਾਈ- ॥ ੧੩ ॥
 'ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ, ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ ਫੁਰਮਾਇ।
 -ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਇ^੧। 'ਚਲਾ ਜਾਹ।
 ਪੁਨ ਉੱਤਰ ਲਿਖਵਾਵਨਿ ਕੀਜੈ।
 ਬਿਨਾ ਬਿਲਮ ਹਮ ਢਿਗ ਪਠਿ ਦੀਜੈ-
 ॥ ੧੪ ॥

ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿ ਬਿਲੰਬ ਅਬਿ ਧਾਰੋ।
 ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਉੱਤਰ ਪਠਹੁ। ਬਿਚਾਰੋ। ’
 ਗੁਰ ਨੰਦਨ ਸੁਨਿ ਜਾਨਜੋਂ ਆਸੈ।
 -ਸਕਲ ਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਬਲ ਜਿਨ ਪਾਸੈ

॥ ੧੫ ॥

ਸੂਰਜ ਸਸਿ ਕੋ ਰੋਕਿ ਰਖੈਯਾ।
 ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਲੋ ਬਲ ਅਤਿਸੈਯਾ।
 ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਬਿਰੈ।

’ਰੋਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ।

’ਬਹੁਤਾ।

’ਖੜੋਂਦੇ ਹਨ।

ਜਥਾ ਹੁਕਮ ਸੋ ਤਤਛਿਨ ਕਰੈਂ ॥ ੧੬ ॥

ਕਯਾ ਨਰ ਬਪੁਰੇ ਤਿਨਹੁ ਅਗਾਰੇ।

ਅਵਨਿ ਉਡਾਇ ਫੂਕ ਇਕ ਮਾਰੇ।

ਏਕ ਬਾਰ ਤੇ ਸਭਿ ਤੁਰਕਾਨਾ।

ਸ਼ਾਹੁ ਕਿ ਰੰਕ ਹੋਹਿ ਪਰਹਾਨਾ। ॥ ੧੭ ॥

’ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਸ਼।

ਜੋ ਸਹਾਇਤਾ ਸਭਿ ਕੀ ਕਰੈਂ।

ਰਿਦੇ ਮਨਰੋਥ ਜੇ ਸਿਖ ਧਰੈਂ।

ਦੂਰ ਕਿ ਨੇਰ ਕਿ ਅਵਨਿ ਅਕਾਸ਼।

ਸਿਮਰੈਂ ਮਨ ਪਹੁੰਚਤਿ ਜਨ ਪਾਸ।

’ਦਾਸਾਂ ਪਾਸ।

॥ ੧੮ ॥

ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਗੁਰ ਐਸੇ।

ਨਿਜ ਸਹਾਇਤਾ ਚਾਹਤਿ ਕੈਸੇ।

ਜਿਨ ਕੇ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ।

’ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸ।

ਜਗਹਿ ਨਿਵਾਜਹਿ ਕਰਹਿ ਕਿ ਨਾਸ਼।

’ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਨਿਵਾਜ ਦੇਣ ਚਾਹੇ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਣ।

॥ ੧੯ ॥

ਤਿਨ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਿ ਅਜੋਗ।

ਮਾਨਹਿ ਹੁਕਮ ਚੌਦਹੁ ਲੋਗ।

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਜੋਤਿ ਉਦਾਰਾ।

ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਿ ਜਿਨਹੁ ਮਝਾਰਾ-

॥ ੨੦ ॥

ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਗੁਰ ਕੇ ਨੰਦਨ।

ਪੂਰਬ ਲਿਖੀ ਆਪਨੀ ਬੰਦਨ।

‘ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਹੁ ਸੁ ਤੁਰਤ ਬਨਾਵਹੁ।

ਤਉ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸ਼ਕਤਿ ਦੁਰਾਵਹੁ’

॥ ੨੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ॥ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦[†]:

ਬਲੁ ਹੋਆ ਬੰਧਨ ਛੁਟੇ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੋਤ ਉਪਾਇ ॥

ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਮਰੈ ਹਾਥ ਮੈ ਤੁਮ ਹੀ ਹੋਤ ਸਹਾਇ ॥ ੫੪ ॥

[†]ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ' ਇਤਨਾ ਪਾਠ ਤਿੰਨ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।**ਚੌਪਈ:**

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉੱਤਰ ਲਿਖਿ ਪਾਤੀ।

ਸਭਿ ਕੀ ਨਮੋ ਲਿਖੀ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ।

‘ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੇ ਮਾਲਿਕ ਆਪ।

ਚਹੌ ਸੁ ਰਚਹੁ ਉਥਾਪਨ ਥਾਪ’ ॥ ੨੨ ॥

ਇਤਯਾਦਿਕ ਲਿਖਿ ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰਾ।

-ਸਮੈਂ ਅਲਪ ਤਨੁ ਤਜਨਿ ਮਝਾਰਾ।

ਆਨਹਿ ਸੀਸ ਜਾਇ ਸਿਖ ਜੋਇ।

ਨਹਿ ਬਿਲਮੈ ਅਰੁ ਨਿਰਭੈ ਹੋਇ ॥ ੨੩ ॥

ਜੋ ਆਯਹੁ ਸੋ ਨਹਿਨ ਪਠਾਯੋ।

[†]ਉਹ ਨਹੀਂ ਭੋਜਿਆ।

ਅਪਰ ਦਾਸ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਯੋ।

‘ਕਰਹੁ ਗੋਨ ਅਬਿ ਪੌਨ ਸਮਾਨੋ।

ਪਹੁੰਚਹੁ ਨਿਕਟਿ ਤ੍ਰਾਸ ਨਹਿ ਮਾਨੋ

॥ ੨੪ ॥

ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਤੇ ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰੀਅਹਿ।

ਜੋ ਕਾਰਨ ਹੁਇ ਖਰੇ ਨਿਹਰੀਅਹਿ।

ਕਿਸ ਦਿਸਿ ਤੇ ਨਹਿ ਸੰਸੈ ਧਰੀਅਹਿ।

[†]ਡਰ।

ਆਵਨ ਜਾਨੋ ਕਰਤਿ ਨ ਡਰੀਅਹਿ’

॥ ੨੫ ॥

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਗੁਰ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬਾਨੀ।

ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਚਲਿਬੇ ਕਹੁ, ਮਾਨੀ।

[†]ਮੰਨ ਕਰਕੇ।

ਬਾਰੰਬਾਰ ਨਾਨਕੀ ਮਾਤਾ।

‘ਮੈਂ ਅਤਿ ਬ੍ਰਿਧਾ ਸੁਨੋ ਦੁਖ ਤਾਤਾ!’

॥ ੨੬ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਮਨ ਦੀਨ ਉਚਾਰੇ।

‘ਤੁਮ ਦਰਸਨ ਕੀ ਪਯਾਸ ਹਮਾਰੇ।

ਜਿਮ ਜਾਨਹੁ ਤਿਮ ਰਚਹੁ ਗੁਸਾਈਂ।

ਤੁਮਰੇ ਮਹਿ ਚਿਤ ਰਹੈ ਸਦਾਈ’ ॥ ੨੭ ॥

ਲਈ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਿੱਖੜ ਸਿਧਾਯਹੁ।
ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਹੀ ਨਹਿ ਬਿਲਮਾਯਹੁ।
ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਕੇ ਪੰਥ ਸਿਧਾਰਾ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਮਨਯੋ ਜਾਇ ਸੁਖਾਰਾ

॥ ੨੮ ॥

ਕਿਤਿਕ ਸਮੈਂ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਈ।
ਪੌਰ ਪੁਰੀ ਕੇ ਪ੍ਰਵਿਸਯੋ ਧਾਈ।
ਡਰ ਬਿਹੀਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਗਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਅੰਤਰਿ ਦੇਖਤ ਭਯੋ ॥ ੨੯ ॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਬਦਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ।
ਧਰੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰੀ।
ਸੁਧਿ ਕੁਟੰਬ ਕੀ ਸਕਲ ਉਚਾਰੀ ॥ ੩੦ ॥

ਕਰ ਧਰਿ^੧ ਖੋਲਿ ਪਠੀ ਤਤਕਾਲਾ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਉਰ ਧੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਨਿਜ ਨੰਦਨ ਕੋ ਆਸ਼ੈ ਪਰਖਤਿ।
ਅਧਿਕ ਗੰਭੀਰ ਜਾਨਿ ਮਨ ਹਰਖਤਿ
॥ ੩੧ ॥

^੧ਹੱਥ ਤੇ ਲੈਕੇ।

–^੧ਲਾਖਹੁ ਬਰਖਨ ਕੋ ਤਪ ਦੀਹਾ^੨।
ਇਨ ਕੇ ਉਪਜਾਵਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੀਹਾ^੧।
ਏਕੰਕਾਰ ਅਰਾਧਨਿ ਕਰੇ।
ਝਟਕੀ ਸਿੰਘ ਖਾਲ ਕਰ ਧਰੇ^੧ ॥ ੩੨ ॥
ਤਬਿ ਹੁੰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਕੇ ਅੰਸ^੧।
ਉਪਜੇ ਜਗ ਮਾਨਸ ਕੇ ਹੰਸ^੧।
ਲਾਖਹੁ ਰਾਖਸ਼ ਖੰਡਿ ਖਪਾਏ^੧।
ਜੋਧਾ ਅਧਿਕ ਬਿਰੇ ਰਨਥਾਏ ॥ ੩੩ ॥
ਮਿਲੀ ਚੰਡਕਾ ਪਾਇ ਬਿਜੈ ਕੋ^੧।

^੧ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ:-। ^੨ਭਾਰੀ।

^੧ਇੱਛਾ ਸੀ।

^੧ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਕੇ।

^੧ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅੰਸ ਤੋਂ।

^੧ਜਗਤ ਰੂਪੀ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਹੰਸ।

^੧ਮਾਰ ਕੇ ਨਾਸ਼ ਕੀਤੇ।

^੧ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਦੇਵੀ
ਫਤਹ ਨੂੰ ਪਾਕੇ ਆ ਮਿਲੀ।

^੧ਅਜਿੱਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਭਾਵ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ

ਮੁਦਤ ਦਿਏ ਬਰ, ਦੇਖਿ ਅਜੈ ਕੈ^੧।
ਸਤਿਜੁਗ ਆਦਿ ਬਿਖੈ ਉਤਪੰਨੇ।
ਤਬਿ ਕੇ ਤਪਨ ਤਪਹਿ ਮਨ ਮੰਨੇ ॥ ੩੪ ॥
ਉੱਗ੍ਰ ਤਪਨ ਤੇ ਬਯਾਕੁਲ ਦੇਵ।

ਭਯੋ ਤੇਜ ਅਸ ਤਪ ਕੋ ਸੇਵ।
ਜਬਿ ਅਰਾਧਨਾ ਲਖੀ ਹਮਾਰੀ।
ਏਕੰਕਾਰ ਦਯਾ ਤਬਿ ਧਾਰੀ ॥ ੩੫ ॥
ਤਬਿ ਗੁਰਤਾ ਹਿਤ ਕਰਜੋ ਪਠਾਵਨਿ।
ਜੀਵ ਕਰੋਰਨ ਕਰਿ ਹੈਂ ਪਾਵਨ।

'ਕਰੋੜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰਨਗੇ।

ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਿਦ ਤੇ ਮਹਿਦ ਮਝਾਰੀ।
ਤਨਕ ਨ ਤਉ ਜਨਾਵਨ ਧਾਰੀ ॥ ੩੬ ॥
ਅਜਰ ਜਰਨ ਹਮ ਸਿਰ ਲੋ ਠਾਨੈਂ।
ਇਹ ਧੀਰਜ ਭੀ ਮਹਿਦ ਮਹਾਨੈਂ।

'ਇਹ ਬੀ ਧੀਰਜ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ।

ਤਿਨਹੁ ਕੀਨਿ ਹਮ ਤੇ ਅਧਿਕਾਈ।
ਚਹੈਂ ਦੁਰਾਵਨਿ ਨਹਿੰ ਨ ਜਨਾਈ।

'ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

॥ ੩੭ ॥

ਉਚਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ।
ਅਜਰ ਜਰਨ ਮਹਿੰ ਲਖੇ ਬਿਲੰਦ।
ਗੁਰ ਘਰ ਬਿਖੈ ਬਡੀ ਬਡਿਆਈ।
ਇਨ ਕੋ ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਬਨਿਆਈ-

'ਗੱਦੀ ਦੇ।

॥ ੩੮ ॥

ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਭੇ ਸਿਖ! ਜਾਹੁ ਬਿਲਮ ਕਰਿ ਹਾਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਫਲ ਪੈਸੇ ਪੰਚਹੁ ਆਨਿ।
ਰੁਚਿਰ ਬਿਲੋਕਹੁ ਹੋਇ ਮਹਾਨ।'

'ਬਹੁਤਾ ਸੋਹਣਾ ਹੋਵੇ (ਇਹ) ਵੇਖਕੇ ਲਿਆਵੀਂ।

॥ ੩੯ ॥

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਸਿਖ ਤਬਿ ਗਯੋ।
ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਫਲ ਕੋ ਪਿਖਿ ਲਯੋ।
ਸੰਗ ਪੰਚ ਪੈਸੇ ਧਰਿ ਹਾਥ।
ਪਹੁੰਚੋ ਤਤਛਿਨ ਜਿਹ ਠਾਂ ਸਾਥ

॥ ੪੦ ॥

ਲੇ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਰ ਮੈਂ।
ਧਰਜੋ ਧਯਾਨ ਨੰਦਨ ਕੋ ਉਰ ਮੈਂ।
ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ ਸੁ ਅਰਪਿ ਅਗਾਰੀ।
ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਦੀਨਸਿ ਬਲ ਭਾਰੀ ॥ ੪੧ ॥
ਨੌ ਤਨ ਮਹਿੰ ਜੋ ਬਰਤੀ ਜੋਤਿ।

ਸੁਤ ਮਹਿ ਕਰੀ ਪ੍ਰਵੇਸ ਉਦੋਤ।^{ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ।}
 ਸਿਖ ਸੋਂ ਹੁਕਮ ਕਰਜੋ 'ਲੇ ਜਈਐ।
 ਅਰਪਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ, ਗੁਰ ਹਈਐ।^{ਸੋਂ) ਗੁਰੂ ਹਨ।}

॥ ੪੨ ॥

ਨਹਿ ਬਿਲਮਹੁ ਮਗ ਨਿਸ ਦਿਨ ਚਲੋ।
 ਧਰੇ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਤਿਨ ਸੋਂ ਮਿਲੋ।
 ਇਮ ਕਹਿ ਇਕ ਸ਼ਲੋਕ ਲਿਖਿ ਦੀਨਿ।
 ਨਿਜ ਨੰਦਨ ਕੋ ਅਰਪਨਿ ਕੀਨਿ ॥ ੪੩ ॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:

ਨਾਮੁ ਰਹਿਓ ਸਾਧੂ ਰਹਿਓ ਰਹਿਓ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ॥
 ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਜਗਤ ਮੈ ਕਿਨ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ॥ ੪੪ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਹੁਕਮ ਮਾਨਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ।
 ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਉਰ ਕੋ ਡਰ ਹਾਨਾ।
 ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਤਜਿ ਤਤਕਾਲਾ।
 ਕਰਤਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਮਾਰਗ ਚਾਲਾ ॥ ੪ ॥
 ਇਤ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਗੁਜਰੀ ਮਾਤ।
 ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਭੀ ਜਬਿ ਰਾਤਿ।
 ਔਚਕ ਉਠੀ ਪਾਇ ਦੁਹ ਸੁਪਨੇ।^{ਭਯਾਨਕ ਸੁਪਨੇ।}
 ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਅਪਨੇ

॥ ੪੫ ॥

ਅਤਿ ਚਿੰਤਾ ਸੋਂ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ।
 ਤੂਸਨਿ ਠਾਨਿ ਕਿਸੂ ਨ ਜਨਾਈ।
 ਸੰਕਟ ਅਧਿਕ ਪਾਇ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
 ਬੈਠੀ ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਲਖਿ ਤਾਂਹੀ ॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਅਰਪਨ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
 ਤੀਨਸਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੩ ॥

੬੪. [ਨੁਰੰਗੇ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖਤੀ]

੬੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੫

ਦੋਹਰਾ:

†ਪਾ:-ਜਨਨੀ ਲਖੀ।

ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਅਵਨੀ ਪਿਖਤਿ†,
ਨੇਤ੍ਰਨਿ ਤੇ ਜਲ ਜਾਤਿ।
ਨਸਮਕਾਰ ਹਿਤ ਕਰਨਿ ਕੇ,
ਚਲਿ ਆਏ ਢਿਗ ਤਾਤ' ॥ ੧ ॥

†ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਪਾਸ ਨਸਮਕਾਰ
ਕਰਨ ਆਏ ਜੋ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਸੀ।

ਚੌਪਈ:

ਬੈਠੇ ਨਿਕਟਿ ਸਪੂਤ ਪ੍ਰਬੀਨਾ।
ਦੇਖਿ ਮਾਤ ਦਿਸਿ ਬੂਝਨਿ ਕੀਨਾ।
'ਅਬਿ ਲੋ ਆਜ ਨ ਮੱਜਨ ਕਰਜੋ।
ਨੇਮ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਪਾਠ ਨ ਰਰਜੋ' ? ॥ ੨ ॥
ਕਯਾ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਾਂਹੀ।
ਮੋ ਸੰਗ ਭੇਦ ਕਰਹੁ ਕਿਮ ਨਾਂਹੀ' ? '
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਦੁਹ ਸੁਪਨ ਸੁਨਾਏ।
'ਹੇ ਨੰਦਨ! ਨਿਸ ਮਹਿ ਮੁਝ ਆਏ
॥ ੩ ॥

†ਨਿਤਨੇਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਬੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?

†ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਏ।

ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਅਪਨੇ ਕਰ ਤੇ।
ਪੈਸੇ ਪੰਚ ਨਾਲੀਅਰ ਧਰਤੇ।
ਅਰਪਨ ਕਰਤੇ ਤੁਮਹੁ ਅਗਾਰੀ।
ਇਮ ਸੁਪਨੇ ਆਯੋ ਇਕ ਬਾਰੀ ॥ ੪ ॥
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਧਰ ਸਿਰ ਨਜਾਰੋ।
ਪਿਖਿ ਸੁਪਨੇ ਮਹਿ ਭਾ ਦੁਖ ਭਾਰੋ।
ਤਬਿ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਮੈਂ ਕਰ ਰਹੀ।
ਮਨ ਬਿਰਤਾ ਕੋ ਪਾਵਤਿ ਨਹੀਂ ॥ ੫ ॥
ਪਠਹੁ ਸਿੱਖ ਲਘੁ ਦੇਹੁ ਤੁਰੰਗਾ।
ਆਨਹਿ ਸੁਧਿ ਕੋ ਤੂਰਨ ਸੰਗ।
ਪਹੁੰਚਹਿ ਪੁਰਿ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਡੇਰਾ ਕਰਹਿ ਨਿਕਟਿ ਪੁਨ ਜਾਹਿ ॥ ੬ ॥
ਕਰਿ ਦਰਸਨ ਤਤਛਿਨ ਹਟਿ ਆਵੈ।
ਇਮ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਹਿ ਅਬਿ ਭਾਵੈ।
ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਤੇ ਗਿਰਾ ਦੁਖਾਰੀ।

†ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

†ਛੇਤੀ ਘੋੜਾ ਦੇਕੇ।

ਪਠਜੋ ਸਿੱਖ ਤੂਰਨ ਕਰਿ ਤਜਾਰੀ ॥ ੭ ॥
 ਕਰਜੋ ਹੁਕਮ 'ਆਗੇ ਸਿਖ ਗਯੋ।
 ਮਗ ਮਹਿ ਮਿਲੈ ਕਿ ਪੁਰਿ ਬਿਰ ਭਯੋ।
 ਤਾਂਹਿ ਪਠਾਵਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਸੁ ਆਇ।
 ਤੂੰ ਗੁਰ ਮਿਲਹੁ ਜਾਇ ਤਿਸ ਥਾਇ'
 ॥ ੮ ॥

ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਹੁਕਮ ਬੰਦਨਾ ਕਰਿ ਕੈ।
 ਗਵਨਜੋ ਮਾਰਗ ਗੁਰੂ ਸਿਮਰਿ ਕੈ।
 ਉਤ ਸਿਖ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਚਲਿ ਆਯੋ।
 ਇਹ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੋ ਤਜਿ ਧਾਯੋ ॥ ੯ ॥
 ਦੋਨਹੁ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਚਲਿ ਪਰੇ।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੀਚ ਪਿੰਜਰੇ ਬਿਰੇ।
 ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਇਕ ਰਸ ਦੁਤਿ ਪਾਵੈ।
 ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਨਹਿ ਨ ਡੁਲਾਵੈ ॥ ੧੦ ॥
 ਕਿਤਿਕ ਦਯੋਸ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ।
 ਤਬਿ ਚਵਗੱਤਾ ਕੋਪ ਉਪਾਏ।
 -ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧ ਨ ਹੋਵਾ।
 ਨਹੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿ ਸਭਿ ਜਗ ਜੋਵਾ
 ॥ ੧੧ ॥

ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕਿਵਾਰ।
 ਸੋ ਅਰ ਰਹਜੋ ਨ ਭਾ ਅਨੁਸਾਰਿ-।
 ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਵਗੱਤਾ।
 -ਪਰਜੋ ਲੋਹ ਪਿੰਜਰ ਦੁਖ ਅੱਤਾ^੧ ॥ ੧੨ ॥
 ਪਠੋਂ ਮੁਲਾਨੇ ਅਬਿ ਬੁਝਵਾਂਵੋ^੨।

^੧ਆਤੁਰ।^੨ਪੁਛਾਂਵਾਂਗਾ।

ਮਾਨਹਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਨ ਮਹਿ ਲਜਾਵੈਂ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਵੈ।
 ਜਿਸ ਥਲ ਤੇ ਜਗ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵੈ ॥ ੧੩ ॥
 ਦੁਹੁ ਮਹਿ ਏਕ ਮਾਨਿ ਹੈ ਜਬੈ।
 ਕਰੋਂ ਖਲਾਸੀ ਤਿਸ ਕੀ ਤਬੈ।
 ਨਤੁ ਦੈਹੋਂ ਮੈਂ ਕਤਲ ਕਰਾਇ।
 ਜਿਸ ਤੇ ਡਰਪੈਂ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ- ॥ ੧੪ ॥

^੧ਦਿਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਲੀਪਤਿ ਐਸੇ।

^੨ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੁਰੰਗਾ ਐਸੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਨਾਲ ਤੇਜ ਬਿਨਸ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਕਰਤਿ, ਤੇਜ ਸਭਿ ਬਿਨਸੈ ਜੈਸੇ।
ਏਕ ਮੁਲਾਨਾ ਇਕ ਉਮਰਾਇ।
ਲਖਿ ਮਤਿਵੰਤੇ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ

॥ ੧੫ ॥

‘ਗੁਰ ਹਿੰਦੁਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਾਂਹੀ।
ਅਬਿ ਲੋ ਕਹਯੋ ਸੁ ਮਾਨਯੋ ਨਾਂਹੀ।
ਜਾਇ ਕਹਹੁ ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਤਾਂਹੂ।
ਦੇਹੁ ਸਜਾਇ, ਮਾਨਿ ਲੇ ਜਾਹੂੰ’ ॥ ੧੬ ॥

‘ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੰਨ ਲਵੇ।

ਤ੍ਰਾਸ ਦਿਖਾਵਹੁ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਆਵਹਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਝਾਰਾ।
ਕਹਹੁ ਲੋਭ ਕੀ ਬਾਤ ਬਡੇਰੀ।
ਕਰਹਿ ਨਿਕਾਹੁ ਸੁਤਾ ਸੰਗ ਮੇਰੀ ॥ ੧੭ ॥
ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਬਿਲੰਦਹਿ ਲੈ ਹੈ।
ਉਰ ਹਰਖਾਇ ਦੀਨ ਜੇ ਐ ਹੈ।
ਕਹੇ ਕਿਤਾਬਨ ਜਿਤਿਕ ਉਪਾਇ।

–ਦੇ ਸੁਤਾਦਿ ਲੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਨਾਇ ॥ ੧੮ ॥

ਜਿਮ ਕਿਮ ਦੀਨਿ ਬਿਖੈ ਕਿਸ ਆਨਹਿ’।

‘ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਿਆਈਏ।

ਇਸ ਤੇ ਮਹਾਂ ਸਬਾਬ’ ਬਖਾਨਹਿ–।

‘ਪੁੰਨ [ਅ: ਸਵਾਬ]

ਕਰਨਿ ਦੀਨ ਕੋ ਸਦਾ ਬਿਲੰਦ।
ਭਯੋ, ਨ ਹੂੰ ਹੈ ਮੋਹਿ ਮਨਿੰਦ ॥ ੧੯ ॥
ਤਿਮ ਹਿੰਦੁਨ ਮਹਿ ਗੁਰੂ ਸਮਾਨ।
ਨਹੀਂ ਆਨ ਜੇ ਪਿਖਿਯ ਜਹਾਨ।
ਕਲਮਾ ਪਠਹਿ ਏਕ ਇਹੁ ਜਬੈ।
ਮਾਨ ਲੇਹਿ ਸਿਖ ਇਸ ਕੋ ਸਬੈ ॥ ੨੦ ॥
ਲਾਖਹੁ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਚਲਿ ਪਰੈਂ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਪੁਨ ਕੋ ਨਹਿ ਅਰੈ।
ਦੀਨ ਮਜ਼ਬ ਕੇ ਮੁਖਿ ਹਮ ਦੋਈ।
ਜਾਨੀ ਜਾਇ* ਕੌਨ ਬਿਧਿ ਹੋਈ’ ॥ ੨੧ ॥

‘ਭਾਵ ਦੇਖੀਏ ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਅ) (ਪਿਛੇ ਦੱਸੇ ਉਪਾਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੁਣ) ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਹੜੀ ਬਿਧੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ। *ਪਾ:–ਜਾਨੀ ਨਾ ਜਾਇ।

ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਰੇ ਜਿ ਮਾਨਹਿ ਨਾਂਹਿ।

-ਕਰਾਮਾਤ ਦੇ- ਭਾਖਹੁ ਤਾਂਹਿ। ’

ਸੁਨਿ ਦੋਨਹੁ ਅਵਰੰਗ ਤੇ ਗਏ।

ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰਹਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭਏ ॥ ੨੨ ॥

ਬੈਠੇ ਬਦਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਦੀਨਾ।

^{‘ਦੀਨਤਾ ਰਹਿਤ।}

ਨਹੀਂ ਕੈਦ ਕੇ ਦੁਖ ਕੁਛ ਚੀਨਾ।

ਖਰੇ ਭਏ ਦੇਖਤਿ ਬਿਸਮਾਏ।

ਕਹਯੋ ‘ਸ਼ਾਹੁ ਤੁਮ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਏ

॥ ੨੩ ॥

ਕਯੋ ਤੁਮ ਕਸ਼ਟ ਸਹਯੋ ਚਿਰ ਕਾਲ।

ਕਯੋ ਹਠ ਧਾਰਯੋ ਰਿਦੈ ਬਿਸਾਲ।

ਕਯੋ ਨਹਿ ਭੋਗਹੁ ਐਸ਼ ਅਨੇਕ।

ਕਯੋ ਨਹਿ ਗਹੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਟੇਕ? ॥ ੨੪ ॥

ਲਾਖਹੁ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿ ਆਏ।

ਸੋ ਸਗਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਬਡਿਆਏ।

ਤੁਮਹਿ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਸਭਿ ਕੋ ਕਰੈ।

ਕਹੈ ਜੁ ਸ਼ਾਹੁ ਨ ਪੁਨ ਕਬਿ ਫਿਰੈ। ^{‘ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦਾ।}

॥ ੨੫ ॥

ਦੁਖਤਰ¹ ਆਦਿ ਦੇਨਿ ਜਿਨ ਮਾਨੀ।

^{‘ਬੇਟੀ [ਫਾ. ਦੁਖਤਰ]}

ਅਪਰ ਦੇਨਿ ਕੀ ਕਹਾਂ ਕਹਾਨੀ।

ਭਲੇ ਆਪਨੋ ਕਯੋ ਨ ਬਿਚਾਰਹੁ।

ਇਹਾਂ ਐਸ਼, ਮਰ ਭਿਸਤ¹ ਸਿਧਾਰਹੁ ^{‘ਸੁਰਗ।}

॥ ੨੬ ॥

ਜੋ ਦਾਨਾਇ ਨ ਤਯਾਗਨਿ ਕਰੈ।

ਕਹਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਧਰੈ।

ਨਾਂਹਿਤ ਹਜ਼ਰਤ ਕੇ ਚਿਤ ਰੋਸ।

ਦੇ ਮਰਵਾਇ ਨ ਜਾਨਹਿ ਦੋਸ਼ ॥ ੨੭ ॥

ਤੀਨ ਬਾਤ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਲੀਜੈ।

ਲਖਹੁ ਭਲੀ ਸੋ ਧਾਰਨਿ ਕੀਜੈ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਚਲਹੁ ਕਲਮੇ ਕਹੁ ਪਢਿ ਮੁਖ।

ਦੇਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਭੋਗਹੁ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੁਖ

॥ ੨੮ ॥

ਜੇ ਹਠ ਕਰਹੁ ਨ ਮਾਨਹੁ ਏਹੋ।

ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਹੁਇ ਦੇਹੋ।
 ਜਿਮ ਹਜ਼ਰਤ ਤੁਮ ਤੇ ਕਰਿਵਾਵੈ।
 ਤਿਮ ਕਰਿ ਦੇਹੁ ਦੇਖਿ ਹਰਖਾਵੈ ॥ ੨੯ ॥
 ਰਾਮਰਾਇ ਜਿਮ ਤੁਮਰੋ ਪੋਤਾ।
 ਸਦਾ ਸਾਹੁ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਤਾ।
 ਬਾਰ ਸੈਂਕਰੇ ਅਜਮਤ ਦੀਨੀ।
 ਜਿਮ ਹਜ਼ਰਤ ਕਹਿ ਤਿਮ ਤਿਨ ਕੀਨੀ
 ॥ ੩੦ ॥

ਦਰਬ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਵੈ।
 ਅਪਨੀ ਸੰਗਤਿ ਸਦਾ ਬ੍ਰਿਧਾਵੈ।
 ਜਿਸ ਕੋ ਭਾ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਬਿਲੰਦ।
 ਤੁਮ ਭੀ ਹੂਜਹੁ ਤਿਸਹਿ ਮਨਿੰਦ ॥ ੩੧ ॥
 ਜੇ ਇਹ ਦੋਨਹੁ ਨਾਂਹਿ ਨ ਮਾਨਹੁ।
 ਅਪਨੇ ਪਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਕਹੁ ਹਾਨਹੁ।

^੧ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰੋਗੇ।

ਨਹਿੰ ਤਯਾਗਹਿ, ਕਬਿ ਜੀਵਤਿ ਤੋਹੀ।
 ਅਧਿਕ ਹਠੀਲਾ ਗਨੀਯਹਿ ਓਹੀ
 ॥ ੩੨ ॥

ਸ਼ਰ੍ਯਾ ਮਾਨਿ, ਕੈ^੧ ਅਜਮਤ ਦੈਨ।
 ਕਿਧੋਂ ਮ੍ਰਿਤੂ ਅਪਨੀ ਕਰਿ ਲੈਨ।
 ਇਨ ਤੀਨਹੁ ਮਹਿ ਲਖਹੁ ਜੁ ਨੀਕੀ।
 ਹਿਯ ਕੇ ਬੀਚ ਕਰਹੁ ਸੇ ਠੀਕੀ।^੨
 ॥ ੩੩ ॥

^੧ਯਾ।

^੨ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਠੀਕ ਕਰ ਲਓ ਭਾਵ ਸੋਚ ਲਓ।

ਤਿਨ ਤੇ ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
 ਧਰਮ ਨਿਬਾਹਨਿ ਬਿਖੈ ਬਹਾਦਰ।
 ਉੱਤਰ ਭਨਯੋ ‘ਧਰਮ ਹਮ ਹਿੰਦੂ।’^੧

^੧ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ‘ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ॥ ਅਲਹ ਰਾਮ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਰਾਨ’ ॥ ਫਿਰ ਬਿਹਾਗੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੧ ਦੀ ਇਹ ਤੁਕ ਹੈ:- ‘ਹਿੰਦੂ ਮੂਲੇ ਭੂਲੇ ਅਖੁਟੀ ਜਾਂਹੀ ॥ ਨਾਰਦਿ ਕਹਿਆ ਸਿ ਪੂਜ ਕਰਾਂਹੀ’ ॥ ਇਹ ਕਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇੱਥੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਆਖਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਬਾਈ ਕ੍ਰੋੜ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤ ਨਿਜ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਪੈਰੋ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਸੰਤ ਮਾਰਗ ਦੇ ਆਪ ਆਗੂ ਸਨ, ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਆਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਓਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਮੱਤ ਦੇਣ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਹਿ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੂ ਜਬਰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਖਯਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਆਪ ਗਏ ਸਨ, ਸੋ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ‘ਆਪਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਰਖਯਾ

ਲਈ ਸੀਸ ਦਿਤਾ' ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸੈਮੇਟਿਕ ਤੋਂ ਭਿੰਨ 'ਬੇਰੀਅਨ ਹੇਸ' (ਆਰਯ ਕੁਲ) ਦੇ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਜ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਗੁਰ ਸਿੱਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਬੀ ਕਿਹਾ ਹੈ 'ਤਿਲਕ ਜੰਵੁ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਂ ਕਾ।' 'ਤਾਂ ਕਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਤਿਲਕ ਜੰਵੁ ਬਚਾ ਦਿਤਾ। ਇਥੇ ਪਦ 'ਤਾਂ ਕਾ' ਪਿਆ ਹੈ। 'ਨਿਜ ਦਾ' ਯਾ 'ਆਪਣਾ' ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਬੁਤਪ੍ਰਸਤ ਤਿਲਕ ਜੰਵੁ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੇ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂ, ਰਹਿਬਰ, ਪੈਗੰਬਰ ਤੇ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ਸੇ। ਹਾਂ ਸੈਮੇਟਿਕ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਆਰਯ ਕੁਲ ਦੇ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੇ। ਪਿਛੇ ਮਿਰਚਾਂ ਸਾੜ ਕੇ ਆਪ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਤ੍ਰੈ ਮਜ਼ਹਬ ਦੱਸ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਇਕ ਕੀਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤੇ ਰਹਿਣੇ ਹਨ ਤਿੰਨ। ਇਹ ਤੀਸਰਾ ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਫਿਰ ਕਵੀ ਜੀ ਆਪ ਇਸੇ ਰਾਸਿ ਦੇ ੬੮ਵੇਂ ਅੰਸੂ ਦੇ ੨੫, ੨੬ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪੰਥ ਜੋ ਤਾਰਿਆਂ ਵਤ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸਭ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਛਪ ਗਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋ ਚਮਕਿਆ। ਏਥੇ ਕਵੀ ਜੀ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਤਾਰੇ ਚੰਦ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੂਰਜ ਰੂਪ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਅਰਥ ਤੇ ਲੱਛਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਆਰਯਾਂ ਤੇ ਸਨਾਤਨੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੀ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ।

ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਕੋ ਕਿਮ ਕਰਹਿ ਨਿਕੰਦੂ

॥ ੩੪ ॥

ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਬਿਖੈ ਸੁਖਦਾਨੀ।

ਆਨ ਨ ਪਈਯਤਿ ਜਾਂਹਿ ਸਮਾਨੀ।

ਮਤਿ ਮਲੀਨ ਮੂਰਖ ਮਤਿ ਜੋਇ।

ਇਸ ਤੋ ਤਜਾਗਹਿ ਪਾਮਰ ਸੋਇ ॥ ੩੫ ॥

ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਮਹਿ ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਵੈ।

ਜਮ ਸਜਾਇ ਦੇ ਨਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ।

'ਜਮ ਉਸ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਜਦਾ।

ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਹਮ ਕਹੁ ਕਜੋਂ ਤਜਾਗਹਿ।

ਧਰਮ ਰਾਖਿਬੇ ਨਿਤ ਅਨੁਰਾਗਹਿ

॥ ੩੬ ॥

ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ ਸਾਰੇ।

ਰੰਚ ਲੋਭ ਨਹਿ ਰਿਦੈ ਹਮਾਰੇ।

ਕਜੋਂ ਤੁਮ ਕਹਹੁ, ਨ ਅੰਗੀਕਾਰੈਂ।

'ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ (ਪਦਾਰਥਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਲੋਭ) ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਸਾਂ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ।

ਰਾਖਹਿਗੇ ਨਿਜ ਧਰਮ, ਨ ਹਾਰੈਂ ॥ ੩੭ ॥

ਝਖ ਮਾਰਹਿ ਮੂਰਖ ਚਵਗੱਤਾ।

ਜਗ ਦ੍ਰੋਹੀ, ਖਲ, ਦੁਸ਼ਟ, ਕੁਪੱਤਾ।

ਇਸ ਕੇ ਬਡੇ ਸੇਵ ਕਰਿ ਪਾਈ।

ਅਬਹਿ ਬਿਨਾਸਹਿ ਸਕਲ ਕਮਾਈ

॥ ੩੮ ॥

ਕਰਾਮਾਤ ਕਹਿ ਕਹਿਰ ਕਰਨ ਕੋ।

¹ਕਰਾਮਾਤ ਕਹਿਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਲੋਕ ਨ ਕਰਹਿ ਧਰਨ ਕੋ।

ਜਿਮ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਨਰਨਿ ਰਿਝਾਵੈ।

ਕੁਛ ਤੇ ਕੁਛ ਕਰਿ ਤੁਰਤ ਦਿਖਾਵੈ

॥ ੩੯ ॥

ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਕਬਿ ਲਗਹਿ ਨ ਨੀਕੀ।

ਨਹੀਂ ਕਾਮਨਾ ਕਿਮ ਹੁਇ ਹੀ ਕੀ।

ਜਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲੋਕ ਸੰਤ ਸਮੁਦਾਇ।

ਤਿਨ ਮਹਿ ਕਿਮ ਬੈਠਹਿ, ਸ਼ਰਮਾਇ

॥ ੪੦ ॥

ਦੋਨਹੁ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਹਮਰੇ।

ਕਰਿ ਨਿਰਨੈ ਭਾਖਹਿ ਢਿਗ ਤੁਮਰੇ।

ਕੋਟ ਜਤਨ ਤੇ ਫਿਰਹਿ ਨ ਫੇਰੇ।

¹ਕਿਸੇ ਦੇ ਫੇਰੇ ਹੋਏ (ਅਸੀਂ) ਨਹੀਂ ਫਿਰਾਂਗੇ।

ਕਹੋ ਕਰੋਰ ਬਾਰ ਹੁਇ ਨੇਰੇ ॥ ੪੧ ॥

ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨ ਕੀ ਬਾਤ।

ਸੋ ਹਮ ਸਹੈ ਆਪਨੇ ਗਾਤ।

¹ਸਰੀਰ ਪਰ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਰਖਹਿ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।

ਤੁਮਰੇ ਕਰੇ ਬਿਨਸ ਹੈ ਨਾਂਹੀ।’ ॥ ੪੨ ॥

¹ਤੇਰੇ (ਜਤਨ) ਕੀਤਿਆਂ ਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ
ਚਤੁਰਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੪ ॥

੬੫. [ਸੱਚਖੰਡ ਪਯਾਨ]

੬੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੬**ਦੋਹਰਾ:**

ਅਟਲ ਨਿਰੁਰ ਸੰਦੇਹ ਬਿਨ, ਕਹੇ ਵਾਕ
ਨਿਰਧਾਰ।

ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਤੇ ਉਮਰਾਵ ਸੋ, ਕੋਪਯੋ ਦੁਸ਼ਟ
ਗਵਾਰ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਸੰਗ ਮੁਲਾਨੇ ਬੈਨ ਬਖਾਨੇ।
‘ਕਹਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਨਾਂਹਿਨ ਮਾਨੇ।
ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ ਮਹਿ ਭੀ ਪਾਯੋ।
ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੁਛ ਮਨ ਮਹਿ ਲਜਾਯੋ ॥ ੨ ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਪਾਇ ਸਜਾਇ।
ਕਰਿ ਜਬਰੀ ਤੇ ਲੇਹੁ ਮਨਾਇ।
ਸਮੁਝਾਯਹੁ ਕਿਮ ਸਮੁਝੈ ਨਾਂਹੀ।
ਆਵਨ ਜਾਨਿ ਨਿਫਲ ਇਨ ਪਾਹੀ’
॥ ੩ ॥

ਭਨੈ ਮੁਲਾਨਾ ‘ਛੁਟੈ ਨ ਕੋਈ’।
ਲਖੀਯਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨ ਇਨ ਹੋਈ।
ਉਤ ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਹਠ ਨਹਿ ਟਰੈ।
ਇਤ ਇਕ ਸਮਾ ਹੀ ਹਠ ਕੋ ਧਰੈ’
॥ ੪ ॥

^੧ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਇਹ) ਛੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।^੨ਇਕੋ ਜਿਹਾ।

ਦੋਨਹੁ ਕਹਿ ਗਮਨੇ ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੂ।
ਸਕਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਨਯੋ ਤਿਸ ਪਾਹੂ।
ਕਯੋਹੁ ਨਹਿ ਮਾਨਹਿ ਕੁਛ ਕਹਯੋ।
ਕੈਦਾ ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਲਹਯੋ ॥ ੫ ॥
ਮੁਦਤ ਮਨਿੰਦਾ ਬਦਨ ਜਿਨ ਕੇਰਾ^੩।

^੩ਪਾ:-ਬਿੰਦਾ।

^੪ਇੰਦੁਮਣੀ (ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ।
[ਮਨਿ+ਇੰਦੁ = ਇੰਦੁਮਣਿ ਅਰਥਾਤ ਚੰਦ੍ਰਕਾਂਤਾ ਮਣੀ ਜੋ
ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ] (ਅ) ਖੁਸ਼ੀ
ਵਰਗਾ ਭਾਵ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਸਰੂਪ।

ਹਮ ਸਮੁਝਾਇ ਰਹੇ ਬਹੁਤੇਰਾ।
ਸੁਨਿ ਬੋਲਯੋ ਮੂਰਖ ਚਵਗੱਤਾ।
‘ਜੇ ਅਸ ਧਰਮ ਬਿਖੈ ਦਿਢ ਰੱਤਾ ॥ ੬ ॥

-ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮ ਧਰਾਯੋ।
 ਕੌਣ ਮਾਯਨਾ ਯਾ ਮਹਿ ਪਾਯੋ।
 ਹਿੰਦੁਨ ਕੇ ਗੁਰ ਪੂਜ ਕਹਾਵਹੁ।
 ਨਾਮ ਬਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਖਵਾਵਹੁ ॥ ੮ ॥
 ਸੋ ਬਹਾਦਰੀ ਕਿਮ ਹਮ ਜਾਨੈਂ।
 ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਗਤ ਬਖਾਨੈ-।
 ਬੂਝਹੁ ਜਾਇ ਬਤਾਵਹਿ ਸੋਇ।
 ਨਾਂਹਿ ਤ ਬਡ ਸਜਾਇ ਅਬਿ ਹੋਇ’
 ॥ ੯ ॥

‘ਕੀ ਅਰਥ ਇਸ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ?’

ਬਹੁਰ ਪਠੇ ਦੋਨਹੁ ਚਲਿ ਆਏ।
 ‘ਨਾਮ ਮਾਇਨਾ’ ਦੇਹੁ ਬਤਾਏ।
 ਰਾਖਯੋ ਕੌਨ ਹੇਤੁ ਕਰਿ ਨਾਮੁ।
 ਬੂਝਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਭਯੋ ਰਿਸ ਧਾਮੁ’ ॥ ੯ ॥
 ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਮਤਿ ਧੀਰ।
 ‘ਨਾਮ ਰੂਪ ਇਹ ਧਰਮ ਸਰੀਰ’।
 ਇਸ ਮਹਿ ਕਾਰਨ ਰਾਖਯੋ ਜੋਇ।
 ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਭਾਖਹਿ ਸੁਨਿ ਸੋਇ
 ॥ ੧੦ ॥

‘ਆਪਣੇ’ ਨਾਮ ਦਾ ਅਰਥ।

‘ਭਾਵ ਗੁੱਸੇ ਹੋਕੇ।

‘ਨਾਮ ਤੇ ਰੂਪ ਇਹ ਸਰੀਰ ਦਾ ਧਰਮ ਹਨ।

ਤੇਗ ਪੁਲਾਦੀ ਆਦਿ ਹਲੱਬੀ।
 ਜਾਤਿ ਅਨੇਕਨ ਕੇਰ ਜੁਨੱਬੀ।
 ਕੈਸੀ ਤੀਖਨ ਹੋਇ ਬਨਾਈ।
 ਅਤਿ ਸੂਖਮਧਾਰਾ ਸੁਧਰਾਈ ॥ ੧੧ ॥
 ਅੱਗੁ ਤਾਂਹਿ ਕੈ ਕਾਗਦ ਧਰਿ ਕੈ।
 ਕਾਚੇ ਤਾਗੇ ਸੋਂ ਬੰਧਿ ਕਰਿ ਕੈ।
 ਹੋਹਿ ਸਬਿੱਦਜਕ’ ਬਡ ਬਲਵਾਰਾ।
 ਹਮਰੇ ਤਨ ਪਰ ਕਰੈ ਪ੍ਰਹਾਰਾ ॥ ੧੨ ॥
 ਅਪਰ ਬਾਰਤਾ ਕਹੀਐ ਕਾਂ ਤੇ।
 ਕਾਗਦ ਭੀ ਨ ਸਕਹਿ ਛਿਦ ਤਾਂ ਤੇ।
 ਇਹ ਅਜਮਤ ਹੈ ਨਾਮ ਹਮਾਰੇ।
 ਕਹੈ ਜਿ ਹੁਇ ਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਤੁਮਾਰੇ ॥ ੧੩ ॥
 ਤੋ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕਰਿ ਲਿਹੁ ਦੇਖਿ।
 ਕਹੇ ਸਾਚ, ਸੋ ਲੇਹੁ ਪਰੇਖਿ।’

‘ਹਲਬ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜੋ ਟਰਕੀ ਵਿਚ ਹੈ।

‘ਜਨੱਬ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਟਰਕੀ ਵਿਚ ਹੈ ਦੀ ਤਲਵਾਰ।

‘ਸੁਧਾਰੀ ਹੋਵੇ ਧਾਰ।

‘ਭਾਵ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿਦਯਾ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ।

‘ਸਾਡੀ’ ਸੱਚੀ (ਗੱਲ) ਕਹੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰ ਲਓ।

ਇਹ ਜਬਿ ਉੱਤਰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।

ਚਪਲਤਿ^੧ ਗਏ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਪਾਸਾ ॥ ੧੪ ॥

^੧ਚੰਚਲ ਹੋਕੇ, ਦੌੜਕੇ।

‘ਕਰਾਮਾਤ ਪਹਿਲੇ ਨਹਿ ਮਾਨਤਿ।

ਅਪਨਿ ਨਾਮ ਪਰ ਅਬਹਿ ਬਖਾਨਤਿ।

ਕਹੈ ਸੁ -ਦੇਖਿ ਲੇਹੁ ਅਜਮਾਇ।

ਤਿਖੀ ਤੇਗ ਕਾਗਦ ਨ ਕਟਾਇ-’

॥ ੧੫ ॥

ਸੁਨਿ ਅਵਿਰੰਗ ਕੀਮਤ ਬਡ ਤੇਗ^੧।

^੧ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ ਤੇਗ।

ਕਹਿ ਕੋਸ਼ਪ ਅਨਵਾਇ ਸਬੇਗ^੧।

^੧ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨੂੰ ਕਹਿਕੇ ਛੇਤੀ ਮੰਗਵਾਈ।

ਲੇ ਨਿਜ ਕਰ ਮਹਿ ਤੁਰਤ ਨਿਹਾਰੀ।

ਅਤਿਸ਼ੈ ਖਰ ਧਾਰਾ ਸੁ ਨਿਹਾਰੀ ॥ ੧੬ ॥

ਨਿਜ ਹਦੂਰ ਕਾਗਦ ਕੋ ਲੈ ਕੇ।

ਤਾਗੇ ਸੰਗ ਬੰਧਿਬੋ ਕੈ ਕੇ।

ਇਕ ਸੱਯਦ ਢਿਗ ਦੇਖਯੋ ਜ੍ਹਾਨ।

ਬਾਹੂ ਬਡੀ ਅਧਿਕ ਬਲਵਾਨ ॥ ੧੭ ॥

ਕਿਤਿਕ ਮੁਲਾਨੇ ਅਰ ਉਮਰਾਵ।

ਕਰੇ ਸੰਗ ਦੇਖਨਿ ਚਿਤ ਚਾਵ।

ਸੁਨਿ ਕੈ ਜਿਸ ਕਿਸ ਨੇ ਨਿਜ ਕਾਨ।

ਹੇਰਨ ਹੇਤੁ ਚਲੇ ਤਿਸ ਥਾਨ ॥ ੧੮ ॥

ਉਤ ਨੁਰੰਗ ਇਮ ਕਰਤੋ ਭਯੋ।

ਇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਸਿਖ ਪਹੁੰਚਯੋ।

ਜਮਾਦਾਰ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸੋਇ।

ਭਾਖਯੋ ਮਿਲਿਨਿ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਹੋਇ ॥ ੧੯ ॥

ਡਰ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਕਰਿ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।

ਨਿਜ ਸੰਗ ਲੇ ਗਮਨਯੋ ਗੁਰ ਪਾਹੀ।

ਬੰਦਨਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਕਹੇ ਸੰਦੇਸ।

‘ਸੁਧ ਹਿਤ ਆਯੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼’

॥ ੨੦ ॥

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਯੋ।

‘ਅੰਤ ਸਮਾ ਤਨ ਕੋ ਅਬਿ ਆਯੋ।

ਰਹੋ ਠੌਰ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਨੇਰੇ।

ਸੀਸ ਆਇ ਝੋਰੀ ਬਿਚ ਤੇਰੇ ॥ ੨੧ ॥

ਬਿਨਾ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਨ ਬਿਲਮ ਸਿਧਾਰੋ।
ਪਹੁੰਚਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਮਹਿ ਸਸਕਾਰੋ।
ਭਲੇ ਸਮੈਂ ਪਹੁੰਚਯੋ ਅਬਿ ਆਇ।
ਸੀਸ ਹਮਾਰੋ ਲੇ ਪਹੁੰਚਾਇ' ॥ ੨੨ ॥

ਸੁਨਿ ਕੈ ਜਮਾਦਾਰ ਸਿਖ ਦੋਇ'।
ਚਲਯੋ ਦ੍ਰਿਗਨਿ ਤੇ ਜਲ ਤਬਿ ਰੋਇ।
ਗੁਰੂ ਸਮੁਝਾਏ 'ਧੀਰ ਧਰੀਜੈ'।
ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਹੁ ਸਿਮਰਨ ਕੀਜੈ' ॥ ੨੩ ॥
ਨਿਕਟਿ ਸੇਵ ਹਿਤ ਸਿਖ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
ਤਿਸ ਕੋ ਧੀਰਜ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਦਿੱਤਾ।
'ਹਮਰੇ ਪਾਛੈ ਛੋਰਹਿ ਤੋਹਿ।

'ਜਮਾਦਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੋਹਾਂ ਦੇ।

ਕਰਹੁ ਤਥਾ ਜਿਮ ਉਰ ਮੈਂ ਹੋਹਿ'
॥ ੨੪ ॥

ਬੋਲਯੋ ਹਾਥ ਜੋਰਿ 'ਮਮ ਆਸਾ।
ਇਤ ਉਤ ਰਹੋਂ ਆਪ ਕੇ ਪਾਸਾ।
ਨਹਿ ਪਾਛੇ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਕਰਿ ਹੋਂ।
ਤਾਤਕਾਲ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨਨ ਹਰਿਹੋਂ'
॥ ੨੫ ॥

ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਹ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਪੰਚ ਕੋਸ ਪੁਰਿ ਤੇ ਤੁਮ ਥਾਨਾ।
ਭਾਈ ਬ੍ਰਿਧ ਰਹਯੋ ਇਕ ਬਾਰੀ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰਹਾਲਿਯਰ ਕੇਰ ਮਝਾਰੀ ॥ ੨੬ ॥
ਤਬਹਿ ਤੁਰੰਗਮ ਲੈ ਸੰਗ ਸਾਰੇ।
ਤਹਿ ਬਿਰ ਕਰੇ ਤ੍ਰਿਣਨਿ ਕੋ ਚਾਰੇ।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਤਜੀਅਹਿ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ।
ਕੀਜਹਿ ਹਮਰੇ ਸੰਗ ਪਯਾਨ' ॥ ੨੭ ॥

ਇਮ ਕਹਿ ਸਭਿ ਕੋ ਦਿਯੋ ਹਟਾਇ।
ਜਮਾਦਾਰ ਸਿਖ' ਭੇ ਬਿਸਮਾਇ।

'ਤੇ ਸਿਖ।

ਇਤਨੇ ਬਿਖੇ ਸਕਲ ਚਲਿ ਆਏ।
ਅਧਮ ਸ਼ਾਹੁ' ਦੇ ਤੇਗ ਪਠਾਏ ॥ ੨੮ ॥

'ਨੀਚ ਸ਼ਾਹ ਨੇ (ਜੇਹੜੇ)।

ਪਿਖਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
'ਜਿਮ ਤੁਮ ਕਹਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਿ ਕਾਨ।

ਅਜਮਤ ਨਾਮ ਹੇਤੁ ਪਤਿਆਵਨ।
ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਕੋ ਕੀਨਿ ਪਠਾਵਨ ॥੨੯॥

ਕਜੋਂ ਨਾਹਕ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸਹੁ।
ਮਾਨਹੁ ਸ਼ਰਾ ਸੁ ਜਿਯਨ ਬਿਲਾਸਹੁ।’

‘ਜੀਉਂ ਕਰਕੇ ਬਿਲਸੋ।

ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ ‘ਇਹ ਤੇਗ ਜੁ ਐ ਹੈ।
ਨਹਿ ਕਾਗਦ ਕੋ ਛੇਦਿ ਸਕੈ ਹੈ ॥੩੦॥
ਹਮਰੋ ਕਹਯੋ ਸਾਚ ਹੀ ਜਾਨੋ।
ਨਹਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਤੋ ਪਰਖਨ ਠਾਨਹੁ।’

ਤਬਹਿ ਪਿੰਜਰੇ ਦ੍ਵਾਰ ਉਘਾਰਾ।

ਨਿਕਸੇ ਵਹਿਰ ਬਿੰਗਾਨ ਉਦਾਰਾ।’

‘ਅਪ੍ਰੋਖ ਗਜਾਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਖੀ।

॥੩੧॥

ਪੁਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਬਡ ਪੌਰ।
ਸੋ ਨਿਕਸੇ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ।
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਏ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਸਭਿ ਬਰਜਿ ਹਟਾਏ ॥੩੨॥

ਹਿੰਦੂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰਕ ਸਮੁਦਾਏ।

ਖਰੇ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਖੈ ਬਿਸਮਾਏ।

ਨਿਕਟਿ ਕੂਪ ਲਘੁ, ਤਿਸ ਥਲ ਗਏ।

ਜਲ ਨਿਕਸਾਯੋ ਮੱਜਨ ਕਿਏ ॥੩੩॥

ਜਪੁਜੀ ਪਾਠ ਕਰਨਿ ਪੁਨ ਲਾਗੇ।

ਬੈਠੇ, ਹੁਤੇ ਬਿਰਛ ਤਿਸ ਆਗੇ।

‘ਤਿਸ (ਖੂਹੀ ਦੇ) ਅੱਗੇ ਇਕ ਬ੍ਰਿੱਛ ਸੀ (ਉਥੇ) ਬੈਠੇ।

ਕਹਯੋ ‘ਜਬਹਿ ਹਮ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇੰ।

ਤਬਿ ਦੇਖਹੁ, ਤੁਮ ਤੇਗ ਚਲਾਇ’

॥੩੪॥

ਇਮ ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਰੁਵਰੁ† ਤਰੇ।

†ਇਹ ਬ੍ਰਿੱਛ ਬੋੜੁ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਹਰਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੰਨ ੧੯੩੦ ਈ: ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰਦਿਆਂ ਸੁਕ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੈਠਿ ਅਡੋਲ ਪਾਠ ਜਪ ਕਰੇ।

ਮੱਘ ਪੰਚਮੀ ਸੁਦੀ ਪਛਾਨਹੁ।

ਸੁਰਗੁਰਵਾਰ† ਤਬਹਿ ਪਹਿਚਾਨਹੁ

‘ਵੀਰਵਾਰ।

॥੩੫॥

ਸੰਮਤ ਸੱਤਰਾਂ ਸੈ ਬੱਤੀਸਾ।

। ੧੭੩੨।

ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਯੋ ਜਗਦੀਸ਼ਾ।

ਸੀਸ ਦੀਯੋ ਪਰ ਸਿਰਰ ਨ ਦੀਨਾ।

ਧਰਮ ਸੁ ਰਾਖਯੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਬੀਨਾ[†] ॥ ੩੬ ॥

[†]ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕ ੩੬ ਦੀ ਚੌਪਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਢਰਯੋ ਦੁਪਹਿਰਾ ਜਬਿ ਇਕ ਘਰੀ।

ਜਪਜੀ ਪਠਤਿ ਸੁ ਪੂਰੀ ਕਰੀ।

ਭੋਗ ਪਾਇ ਜਬਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।

ਪੁਨ ਉਪਰ ਕੋ ਜਬਹਿ ਉਠਾਯੋ ॥ ੩੭ ॥

ਸਈਯਦ ਤਬਿ ਕਰਿ ਕੈ ਬਲ ਬਾਹੂ।

ਤੇਗ ਪ੍ਰਹਾਰਿ ਤਾਕਿ ਗਰ ਮਾਂਹੂ[†]।

[†]ਤੱਕ ਕੇ ਤੇਗ ਗਲੇ ਤੇ ਮਾਰੀ।

ਕਰੀ ਚਲਾਵਨਿ ਗਈ ਨ ਤਹਿ ਲੋ।

ਧਰ ਤੇ ਸਿਰ ਉਤਰਯੋ ਗੁਰ ਪਹਿਲੋਂ

॥ ੩੮ ॥

ਫੋਕੋ ਵਾਰ ਝਟਕ ਭੁਜ ਪਰੀ[†]।

[†]ਵਾਰ ਫੋਕਾ ਗਿਆ ਬਾਂਹ ਝਟਕ ਗਈ।

ਲਗੀ ਨ ਗ੍ਰੀਵਾ ਮਹਿ, ਉਰ ਧਰੀ[†]।

[†]ਉਸ ਦੇ ਅਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ (ਵੀ ਐਉਂ) ਭਾਸੀ (ਕਿ ਤੇਗ) ਗਰਦਨ ਤੇ ਲਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਉਡਯੋ ਸੀਸ ਹੁਇ ਅੰਤਰ ਧਯਾਨਾ।

ਬਹੀ ਅੰਧੇਰੀ ਧੂਲ ਮਹਾਨਾ ॥ ੩੯ ॥

ਸਭਿ ਕੇ ਮੁੰਦੇ ਬਿਲੋਚਨ ਐਸੇ।

ਕਛੂ ਬਿਲੋਕਯੋ ਜਾਇ ਨ ਜੈਸੇ।

ਹਾਇ ਹਾਇ ਸਭਿ ਤਿਹ ਛਿਨ ਕੀਨਾ।

-ਬਡ ਅਪਰਾਧ ਤੁਰਕਪਤਿ ਲੀਨਾ-

॥ ੪੦ ॥

ਧਰਕ ਉਠੀ ਸਭਿ ਕੀ ਤਬਿ ਛਾਤੀ।

ਲਖਯੋ ਰਿਦੇ, ਭਾ ਬਡ ਉਤਪਾਤੀ।

ਤਿਹ ਸਿਖ ਕੀ ਝੋਰੀ ਸਿਰ ਆਯਹੁ।

ਤ੍ਰਸਤਿ ਹੋਹਿ ਤਿਨ ਭਲੇ ਛਪਾਯਹੁ

॥ ੪੧ ॥

ਹਟਿ ਕਿਸਹੂੰ ਕੀ ਦਿਸਿ ਨਹਿ ਦੇਖਾ।

ਨਿਕਸਯੋ ਪੁਰਿ ਤੇ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਵਿਸ਼ੇਖਾ।

ਜਿਤਿਕ ਬੇਗ ਬਪੁ ਮਹਿ ਬਲ ਜੇਤਾ[†]।

[†]ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਸ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਬਲ ਤੇ ਵੇਗ ਸੀ।

ਗਮਨਯੋਂ ਮਾਰਗ ਮਹਿ ਕਰਿ ਤੇਤਾ

॥ ੪੨ ॥

ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਮਹਿ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਨਹਿ ਬਿਸਰਾਮ ਕੀਨਿ ਕਿਸ ਥਾਨਾ।
ਸਿਮਰਤਿ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ।
'ਰਾਖਹੁ ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਕੀ ਲਾਜ'

॥ ੪੩ ॥

ਨਿਕਸਿ ਗਯੋ ਪੁਰਿ ਤੇ ਸਿਖ ਜਬੈ।
ਬਹੀ ਅੰਧੇਰੀ ਮਿਟਿਗੀ ਤਬੈ।
ਧਰ ਪਰ ਧਰ^੧ ਸਭਿ ਨਰਨਿ ਨਿਹਾਰਾ।

^੧ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਧੜ।

ਨਹੀਂ ਸੀਸ, ਲਖਿ ਕੈ ਡਰ ਧਾਰਾ ॥ ੪੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ
ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੫ ॥

੬੬. [ਸਚਖੰਡ ਪ੍ਰਵੇਸ਼]

੬੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੭

ਦੋਹਰਾ:

ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਮਘਵਾ ਅਮਰ,
ਆਇ ਗਗਨ ਮਹਿ ਛਾਇ।
ਹੇਰਹਿ ਅਚਰਜ ਕੋ ਧਰੈ,
ਮਿਲਤਿ ਭਏ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

'ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

-ਸਿਰ ਦੇ ਹਿੰਦੁਨਿ ਧਰਮ ਉਬਾਰਹਿ।
ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਕੀ ਜਰਾ ਉਖਾਰਹਿ-।
ਬਡ ਉਤਸਾਹੁ ਕਰਤਿ ਸਭਿ ਆਏ।
'ਜੈ ਗੁਰੁ ਜੈ ਗੁਰੁ' ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਏ ॥ ੨ ॥
'ਧੰਨ ਗੁਰੂ' ਤੁਮ ਬਿਨ ਅਸ ਕਾਜੂ।
ਅਪਰ ਕਰਹਿ ਕੋ ਦਿਖਿਯ ਨ ਆਜੂ।
ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਜਗ ਲਿਯੋ ਬਚਾਇ।
ਸਭਿ ਸੁਰ ਗਨ ਕੀ ਕੀਨਿ ਸਹਾਇ ॥ ੩ ॥
ਜੇ ਜਗ ਬਿਖੈ ਨ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿਤੇ।
ਸੁਰ ਹਿਤ ਹਮਨ ਕੌਨ ਨਿਰਬਹਿਤੇ।
ਬਯਾਹਿ ਆਦਿ ਤਿਸ ਮਹਿ ਜੋ ਕਰੈ।
ਸੋ ਅਹਾਰ ਹਮਰੇ ਮੁਖ ਪਰੈ ॥ ੪ ॥
ਕਾਜ ਅਨਿਕ ਮਹਿ ਹਮਨ ਕਰੰਤੇ।
ਸੋ ਸੁਰ ਗਨ ਕੋ ਤ੍ਰਿਪਤ ਧਰੰਤੇ।
ਯਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਗਨ ਅਰੁ ਦੇਵ।
ਰਾਖਨ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਗੁਰ ਦੇਵ' ॥ ੫ ॥
ਇਮ ਆਪਸ ਮਹਿ ਕਹਿ ਸੁਰ ਸਾਰੇ।
ਰੁਚਿਰ ਬਿਮਾਨ ਲਯਾਇ ਤਿਸ ਬਾਰੇ।
ਮਣਿ ਗਨ ਖਚਿਤ ਸੁ ਮੁਕਤਾ ਲਰੀ।
ਝਾਲਰ ਲਰਕਤਿ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਖਰੀ ॥ ੬ ॥
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਗਨ ਮਹਿ ਹੋਵਾ।

ਸੁੱਧ ਆਤਮਾ ਕਿਨਹੂੰ ਜੋਵਾ^{੧੧}।

'ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਸੁੱਧ ਆਤਮਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ।

^੧ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਹੈ ਕਵੀ ਜੀ ਦਾ। ਜੋ ਅਵਸਥਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਤਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਕੇ ਬਾਬਤ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ

‘ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਕਾ ॥ ਕੀਨੋ ਬਡੋ ਕਲੂ ਮਹਿ ਸਾਕਾ ॥ ਸਾਧਨ ਹੇਤ ਇਤੀ ਜਿਨਿ ਕਰੀ ॥ ਸੀਸ ਦੀਆ
ਪਰ ਸੀ ਨ ਉਚਰੀ ॥ ੧੩ ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਾਕਾ ਜਿਨਿ ਕੀਆ ॥ ਸੀਸ ਦੀਆ ਪਰ ਸਿਰਚੁ ਨ ਦੀਆ। ਨਾਟਕ
ਚੇਟਕ ਕੀਏ ਕੁਕਾਜਾ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਲੋਗਨ ਕਹੁ ਆਵਤ ਲਾਜਾ ॥ ੧੪ ॥ ਦੋਹਰਾ:

ਠੀਕਰਿ ਫੋਰਿ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰ ਕੀਯਾ ਪਯਾਨ ॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰੀ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਆਨ ॥ ੧੫ ॥
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਚਲਤ ਭਯੋ ਜਗਤ ਕੋ ਸੋਕ ॥ ਹੈ ਹੈ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਭਯੋ ਜੈ ਜੈ ਸੁਰ ਲੋਕ ॥ ੧੬ ॥

ਚਢਿ ਬਿਵਾਨ ਮਹਿ ਗੁਰੂ ਬਿਰਾਜੇ।

ਚਹੁੰ ਦਿਸਿ ਹੈ ਕਰਿ ਦੇਵ ਸਮਾਜੇ^੧ ॥ ੭ ॥ ^੧ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ।

ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੁਮਰੇ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰਾ।

ਨਹਿ ਕੇ ਜਾਨੈ ਭੇਵ ਉਦਾਰੇ।

ਗੁਨ ਗਨ ਧਰਿ ਹੋ ਵਾਰ ਨ ਪਾਰੇ^੧ ॥ ੮ ॥ ^੧ਵਾਰਾਪਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੀਦਾ।

ਜਬਹਿ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਜਗ ਬਿਗਰੈ ਹੈ।

ਤਬਿ ਤੁਮਰੇ ਅਵਤਾਰ ਸੁ ਹੈ ਹੈਂ।

ਕੁਛ ਅਚਰਜ ਇਹੁ ਨਹੀਂ ਤੁਮਾਰੇ।

ਧਰਹੁ ਧਰਮ ਕੀ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ^੧ ॥ ੯ ॥ ^੧ਨਿਤ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਜੇਕਰਿ ਧਰਮ ਬਿਨਾਸੀ ਹੋਇ।

ਹਮ ਸਮੇਤ ਜਗ ਰਹੈ ਨ ਕੋਇ।

ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਹੁ ਉਤਪਤਿ ਸਭਿ ਕੇਰੀ।

ਪੁਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ ਚਹੁ ਬਡੇਰੀ ॥ ੧੦ ॥

ਬੇ ਮਿਰਜਾਦ ਕਰਹਿ ਤਿਹ ਮਾਰੇ।

ਸਦਾ ਹੋਤਿ ਸਭਿ ਕੇ ਰਖਵਾਰੇ।’

ਸੁਰਨਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਨਿ ਜਿਤੇਕ।

ਕਹੂੰ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਕਹੂੰ ਬਿਬੇਕ^੧ ॥ ੧੧ ॥ ^੧ਕਵੀ ਜੀ ਸ਼੍ਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਕਿੱਥੋਂ ਤਦ
ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਹਾਂ।

ਨਿਰਤ^੧ ਅਪਸਰਾਂ ਕਰਤਿ ਅਗਾਰੀ। ^੧ਨਾਚ।

ਗਾਵਤਿ ਹੋਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ।

‘ਜੈ ਜੈ’ ਕਰਤਿ ਸੰਗ ਸਾਰੇ।

‘ਹਮ ਗੁਰ ਰਾਖੇ’ ਮੁਖਹੁ ਉਚਾਰੇ ॥ ੧੨ ॥

ਸੱਚਖੰਡ ਕੇ ਚਲਯੋ ਬਿਮਾਨ।

ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਦੇਖਹਿ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨ।

ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕਨ ਸੋਂ ਦੇ ਦੇ ਧੀਰਾ।

ਕਰੀ ਬਿਨਾਸਨਿ ਸੁਰ ਗਨ ਪੀਰਾ ॥ ੧੩ ॥

‘ਰਹੋ ਨਿਚਿੰਤ ਤੁਰਕ ਜਰ ਗਈ।

ਰਾਜ ਤੇਜ ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਬਿਨਸਈ।
 ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਪੰਥ ਉਪਜਾਵੈ।
 ਰਣ ਰਚਿ ਸਨੇ ਸਨੇ ਬਿਨਸਾਵੈ ॥ ੧੪ ॥
 ਨਹੀਂ ਨਗਾਰਬੰਦ^੧ ਕੋ ਰਹੈ।

^੧ਭਾਵ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਨਗਾਰਚੀ ਯਾ ਨਗਾਰਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ
 ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। [ਫਾ. ਨੱਕਾਰ-ਬੰਦ]
^੨ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਯਾਨਕ ਨਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ।

ਅਸ ਬਿਨਾਸ ਦੁੱਸਹਿ ਕੋ ਲਹੈ^੧।
 ਸਾਦਰ ਸੁਰ ਸਭਿ ਦਏ ਹਟਾਈ।
 ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਪਹੁੰਚਨਿ ਕੀ ਅਗੁਵਾਈ
 ॥ ੧੫ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚਿਖੰਡ ਕੋ ਗਏ।
 ਬਿਰ ਹੁਇ ਸੁਰ -ਜੈ ਜੈ- ਬਚ ਕਿਏ।
 ਅਬਿ ਦਿਲੀ ਪੁਰਿ ਕੀ ਜਿਮ ਕਥਾ।
 ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਸੁਨਹੁ ਬਿਤੀ ਤਹਿ ਜਥਾ ॥ ੧੬ ॥

ਜਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਉਤਰਜੋ ਸੀਸ।
 ਔਚਕ ਹੋਲੋ ਰਿਦੈ ਦਿਲੀਸ਼^੧।
 ਧੂਲ ਕੰਕਰੀ ਖੀਂਚਤ ਪੌਨ^੨।
 ਗਈ ਬੇਗ ਤੇ ਬਿਰ ਜਿਸ ਭੋਨ^੩ ॥ ੧੭ ॥

^੧ਦਿਲੀਸ਼ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੋਲ ਹੋਇਆ।
^੨ਧੂੜ ਤੇ ਕੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣ ਖਿੱਚਦੀ ਹੋਈ।
^੩ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ (ਨੁਰੰਗਾ) ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸੋ ਥਲ ਹਾਲੋ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪੰਨਾ।
 ਧੀਰ ਹੁਲਾਸ ਤੁਰਤ ਹੀ ਭੰਨਾ।
 ਮਤਿ ਬਿਸਮਤਿ ਦੇਖਤਿ ਚਹੁ ਕੋਦ।
 ਤਤਛਿਨ ਹਨਜੋ ਬਿਨੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ^੧ ॥ ੧੮ ॥
 -ਕਹਾਂ ਭਯੋ- ਸੋਚਤਿ ਮਤਿ ਅੰਧਾ।

^੧ਅਨੰਦ ਤੇ ਬਿਲਾਸ।

ਮਨਹੁ ਆਨਿ ਜਮਦੂਤਨ ਬੰਧਾ^੧।
 ਉਸ਼ਟਨਿ^੨ ਪਰ^੩ ਜਿਹਬਾ ਬਹੁ ਫੇਰੈ।
 ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਦਰ ਕੀ ਦਿਸਿ ਹੇਰੈ ॥ ੧੯ ॥

^੧ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ।
^੨ਹੋਠਾਂ ਉਪਰ। ^੩ਪਾ:-ਓਸ਼ਟਿ।

ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਉਮਰਾਵ ਸੁ ਆਏ।
 ਸੱਯਦ ਨਾਂਗੀ ਤੇਗ ਉਠਾਏ।
 ਸੰਗ ਮੁਲਾਨੇ ਅਚਰਜ ਧਾਰਤਿ।
 ਕਿਤਿਕ ਪਰਸਪਰ ਬਾਤ ਉਚਾਰਤਿ
 ॥ ੨੦ ॥

ਅਵਿਰੰਗ ਕੋ ਸਲਾਮ ਕਰਿ ਖਰੇ।
 ਦੇਖਿ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਬੁਝਨਿ ਕਰੇ।

‘ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਅਰੁ ਕਹਾਂ ਨਿਹਾਰੀ।
 ਤਹਿ ਕਿਮ ਭਈ ਬਾਰਤਾ ਸਾਰੀ’ ॥ ੨੧ ॥
 ਤਬਿ ਉਮਰਾਵਨਿ ਪ੍ਰੇਰਨਿ ਕਰਜੋ।
 ਸਈਅਦ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਉਚਰਜੋ।
 ‘ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਜਬਿ ਲੇ ਗਏ।
 ਬਿਰੇ ਪਿੰਜਰੇ ਹੇਰਤਿ ਭਏ ॥ ੨੨ ॥
 ਹਿਤ ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਕੁਛ ਬਚ ਕਹੇ।
 ਪੁਨ ਅਜਮਤ ਪਰਖਨਿ ਕੋ ਚਹੇ।
 ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਨਿਕਸਿ ਗੁਸਲ ਕਰਿ ਲੀਨਿ।
 ਸਿਰ ਨਿਵਾਇ ਸਿਜਦਾ ਪੁਨ ਕੀਨਿ
 ॥ ੨੩ ॥
 ਤਬਿ ਨਿਜ ਬਲ ਤੇ ਤੇਗ ਚਲਾਈ।
 ਨਹਿ ਗ੍ਰੀਵਾ ਮਹਿ ਲਗਬੇ ਪਾਈ।
 ਉਤਰਜੋ ਧਰ ਤੇ ਸਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ।
 ਮਨਹੁ ਅਗਾਰੀ ਲਾਗਜੋ ਨਾਂਹੀ’ ॥ ੨੪ ॥
 ਕਾਗਦ ਬੰਧਿ ਧਾਰ ਪਰ ਜੈਸੇ।
 ਦੇਖਿ ਲੇਹੁ ਅਬਿ ਲੋ ਬਿਰ ਤੈਸੇ।
 ਕਟਜੋ ਨ ਰੰਚਕ ਤੁਟਜੋ ਨ ਤਾਗਾ।
 ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਾਨ ਤੇਗ ਸੋ ਲਾਗਾ ॥ ੨੫ ॥
 ਸਭਿ ਸੋ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਉਬਾਚਾ।
 ਕਟਜੋ ਨ ਕਾਗਦ ਕਰਜੋ ਸੁ ਸਾਚਾ।
 ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਦੂਰ ਕਿ ਨੇਰੈ।
 ਸਗਰੇ ਖਰੇ ਤਿਨਹੁ ਦਿਸਿ ਹੇਰੈ ॥ ੨੬ ॥
 ਅਚਰਜ ਭਯੋ ਸੀਸ ਨਹਿ ਪਾਯੋ।
 ਪਿਖਜੋ ਨ ਕਿਨਹੁ ਕਿਸੁ ਉਠਾਯੋ।
 ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਪਾਹੀ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰੈ।
 ਖੋਜਿ ਰਹੇ ਨਹਿ ਦਿਖਿਬੋ ਕਰੈ ॥ ੨੭ ॥
 ਸਭਿ ਕੋ ਡਰ ਦੇ ਉਚ ਸੁਨਾਯੋ।
 ਤਉ ਨ ਕਿਸ ਤੇ ਹਾਥਨਿ ਆਯੋ।
 ਏਕ ਏਕ ਕੋ ਬਹੁਰ ਬਿਲੋਕਾ।
 ਸਭਿ ਕੋ ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਤੇ ਰੋਕਾ ॥ ੨੮ ॥
 ਖੋਜੇ ਗਨੀ ਗਰੀਬ ਸੁ ਜਿੱਤੇ।

‘ਅੱਗੇ ਲੱਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਸਿਰ)।

‘ਜਿਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ (ਤਲਵਾਰ ਦੀ) ਧਾਰ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ।

‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਸੀ।

‘ਕਹਿਣਾ (ਓਹ) ਸੱਚਾ ਕੀਤਾ।

‘ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

‘ਜਿਤਨੇ ਹਨ।

ਤਉ ਸੀਸ ਨਹਿ ਪਾਯੋ ਕਿੱਤੇ। 'ਕਿਤੋਂ ਬੀ।
 ਕੈ ਜ਼ਮੀਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਯੋ ਜਾਇ।
 ਕੈ ਅਸਮਾਨ ਉਡਯੋ ਸਹਿਸਾਈ॥ ੨੯ ॥ 'ਛੇਤੀ ਹੀ।
 ਜਬਿ ਲੋ ਧਰਾ ਪਰ ਲਾਗਯੋ ਰਹਯੋ। 'ਧੜ ਤੇ।
 ਤਬਿ ਲੋ ਤਹਾਂ ਸਕਲ ਹੀ ਲਹਯੋ।
 ਮੈ ਜਬਿ ਹੀ ਕਰ ਤੇਗ ਉਭਾਰੀ।
 ਉਪਰ ਗ੍ਰੀਵਾ ਚਹਯੋ ਪ੍ਰਹਾਰੀ॥ ੩੦ ॥
 ਭਯੋ ਲੋਪ ਅਵਿਲੋਕਯੋ ਨਾਂਹੀ।
 ਖਰੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਲੋਕਨ ਮਾਂਹੀ। 'ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਖੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ।
 ਮੂਰਖ ਸ਼ਾਹੁ ਬਿਸੂਰਤਿ ਭਾਰਾ।
 'ਨਹਿ ਛਲ ਸਮੁਝਯੋ ਨਹਿਨ ਬਿਚਾਰਾ। 'ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਭਾਵ ਅਗੇ ਅੰਕ ੨੪, ੨੫ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ।
 ॥ ੩੧ ॥
 ਸਿਰਰ ਨ ਦੀਨਸਿ ਨਿਜ ਸਿਰ ਦੀਨਾ।
 ਜਿਨ ਮਹੁ ਕਰਾਮਾਤ ਅਤਿ ਪੀਨਾ। 'ਭਾਰੀ।
 ਅਬਿ ਧਰ ਪਰਾ ਰਾਖਹੁ ਚੁਕਸਾਈ। 'ਧੜ ਤੇ।
 ਹੋਇ ਨ ਅਸ, ਕੋ ਛਪਿ ਲੇ ਜਾਈ। 'ਛੁਪਾਕੇ ਕੋਈ ਲੈ ਜਾਵੇ।
 ॥ ੩੨ ॥
 ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਡਿੰਡਮ ਦੀਜਹਿ ਫੇਰ।
 ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਸਿਖ ਜੋ ਇਨ ਕੇਰ।
 ਲੇਕਰਿ ਜਾਇ ਕਰਹਿ ਸਸਕਾਰਾ।
 ਜਿਮ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਰੀਤਿ ਉਦਾਰਾ'
 ॥ ੩੩ ॥
 ਇਮ ਕਰਿ ਹੁਕਮ ਸਭਾ ਮਹਿ ਭਾਖਾ।
 'ਲਖੇ ਨ ਹਮ', ਇਮ ਛਲ ਰਚਿ ਰਾਖਾ। 'ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਨ ਸਕੇ।
 ਦੇ ਕਰਿ ਦੋਸ਼ ਮੋਹਿ ਸਿਰ ਭਾਰੀ।
 ਤਨ ਤਜਾਗਨ ਮਹਿ ਬਿਲਮ ਬਿਸਾਰੀ। 'ਭਾਵ ਛੇਤੀ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ।
 ॥ ੩੪ ॥
 ਕਹੇ ਨ ਮੋਰੇ ਅਜਮਤ ਲਾਈ।
 ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਹੁਤਿਨਿ ਸਮੁਝਾਈ।
 ਮਨ ਬਿਸਰਾਮ ਨ ਹੁਇ। ਅਬਿ ਮੇਰਾ। 'ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ।
 ਉਤਪਾਤਨਿ ਤੇ ਹੋਲ ਬਡੇਰਾ' ॥ ੩੫ ॥
 ਨਰ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨੇ।

‘ਤੁਮ ਬਹੁ ਕਹੜੇ, ਨੈਕ ਨਹਿ ਮਾਨੇ।

ਆਗੇ ਕਤਲ ਭਏ ਬਹੁਤੇਰੇ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨ ਮਾਨਹਿ ਚਲਹਿ ਕੁਫੇਰੇ। ॥ ੩੬ ॥ ^{‘ਜੋ ਉਲਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਨ।}

ਪੂਰਬ ਬੀਤ ਗਈ ਜੋ ਬਾਤ।

ਕਯਾ ਬਿਚਾਰ ਤਿਸ, ਤਜੋਂ ਪਛੁਤਾਤ?

ਅਜਮਤਵੰਤ ਭਯੋ ਤੋਂ ਕਹਾਂ। ^{‘ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਇਆ।}

ਮਾਨੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨ ਨੀਕੀ ਲਹਾ ॥ ੩੭ ॥

ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬਿਨ ਘਨੇ।

ਸਰਮਦ ਆਦਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁ ਹਨੇ।

ਇਸ ਕੀ ਕਯਾ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਕਰੇ।

ਦੀਨ ਬਧਾਵਨਿ ਤੁਮ ਅਨੁਸਰੇ’ ॥ ੩੮ ॥

ਲੋਕਨਿ ਭਨੇ ਧੀਰ ਤੋਂ ਧਾਰੀ। ^{‘ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਧੀਰਜ ਤਾਂ ਧਾਰ ਲਈ।}

ਤਉ ਗਹੜੇ ਮਨ ਸੰਸੇ ਭਾਰੀ।

ਪੁਰ ਮਹਿ ਡਿੰਡਮ ਦਰ ਦਰ ਫੇਰਾ।

ਸੁਨਹਿ ਸਿੱਖ ਸਗਰੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥ ੩੯ ॥

ਤ੍ਰਾਸ ਤੁਰਕਪਤਿ ਕੋ ਅਤਿ ਧਾਰੈਂ।

‘ਹਮ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨਹੀਂ’ ਉਚਾਰੈਂ। ^{‘ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਯਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ।}

ਕਿਨਹੁ ਨ ਗੁਰ ਕੀ ਲੋਥ ਉਠਾਈ।

ਲਖਹਿ ਸਹੀ ਕਰਿ, ਦੇ ਮਰਵਾਈ। ^{‘ਜੇਹੜਾ ਧੜ ਲੈਣ ਜਾਏਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ (ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ) ਨਿਸ਼ਚੇ (ਸਿੱਖ) ਸਮਝ ਲਏਗਾ ਤੇ ਮਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ।}

॥ ੪੦ ॥

ਘਰ ਘਰ ਦਰ ਦਰ ਦੁਰਿ ਦੁਰਿ ਸਾਰੇ।

ਨਰ ਨਾਰੀ ਸਭਿ ਕਾਢਹਿ ਗਾਰੇ।

‘ਹਾਹਾਕਾਰ’ ਕਰਹਿ ਪੁਰਿ ਸਾਰੇ।

‘ਅਪਰਾਧੀ ਪਾਪੀ ਹਤਿਆਰੇ ॥ ੪੧ ॥

ਜਿਨ ਕੀ ਪੂਜਾ ਸਭਿ ਜਗ ਕਰੈ।

ਸੇਵਤਿ ਸੁਖ ਕੀ ਇੱਛਾ ਧਰੈ।

ਸੁਤ ਬਿਤ ਆਦਿ ਕਾਮਨਾ ਪੈ ਹੈਂ।

ਬਾਂਛਹਿ ਨਰਕ ਪਰੇ ਕਢ ਲੈ ਹੈਂ। ॥ ੪੨ ॥ ^{‘ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹਣ ਨਰਕ ਪਏ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।}

ਕਰਾਮਾਤ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਅਪਾਰਾ।

ਨਹਿਨ ਦਿਖਾਵਨਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨ ਧਾਰਾ।

ਰਿਦੈ ਨ ਸਮੁਝੋ ਆਸੈ ਗੂਢ।

ਅਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕਤਲ ਕਰਾਏ ਮੂਢਾ^੧ ॥ ੪੩ ॥

^੧ਮੂਰਖ (ਸ਼ਾਹ) ਨੇ।

ਗੁਰ ਸਿਖ ਹਮ ਕੋ ਜਬਿਹੀ ਜਾਨਹਿ।

^੧ਸ਼ਾਹ) ਜਦ ਜਾਣ ਲਏਗਾ।

ਸਹਿਤ ਕੁਟੰਬ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਹਾਨਹਿ। ’

ਇਮ ਨਿੰਦਾ ਕਰਿ ਗਾਰਿ ਨਿਕਾਰਹਿ।

ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਹਾਹਾਕਾਰ ਉਚਾਰਹਿ

॥ ੪੪ ॥

ਬਿਦਤ ਨ ਹੋਤਿ, ਛਪੇ ਸਭਿ ਕਹੈਂ।

ਦੁਸ਼ਟ ਹਠੀ ਖਲ ਕੋ ਮਨ ਲਹੈਂ।

^੧ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਟ ਤੇ ਹਠੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਪੌਰ ਅਗਾਰੀ^੨।

^੨ਇਹ ਉਹੋ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਸੀਸ ਗੰਜ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਏਹ ਕੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।

ਤਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਧਰ ਧਰਾ ਮਝਾਰੀ^੩।

^੩ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਧੜ ਪਿਆ ਹੈ।

॥ ੪੫ ॥

ਸਨਧ ਬੱਧ ਤਹਿ ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ।

ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਨਰ ਤ੍ਰਿਯ ਗਨ ਜਾਹੀਂ।

ਹਾਹਾਕਾਰ ਉਚਾਰਤਿ ਕਹੈਂ।

‘ਤੁਰਕ ਨਾਸ ਭਾ ਬਿਰ ਨਹਿ ਰਹੈ’

॥ ੪੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸੱਚ ਖੰਡ ਗਮਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੬ ॥

੬੭. [ਲੁਬਾਣੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਧੜ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨਾ]

੬੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ - ਤਤਕਰਾ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੮

ਦੋਹਰਾ:

ਹੁਤੋ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਤਹਿ,
ਬ੍ਰਿਖਭ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਿਹ ਪਾਸ।
ਗਿਨਤੀ ਬਿਖੈ ਹਜ਼ਾਰ ਦਸ,
ਨਿਕਟਿ ਰਖੈ ਗਨ ਦਾਸ ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਗੁਰ ਕਾਰਨ ਕੋ ਸੁਨਿ ਦੁਖ ਪਾਯੋ।
ਦਰਸ ਬਿਲੋਕਨ ਕੇ ਹਿਤ ਆਯੋ।
ਤਰੇ ਬ੍ਰਿਛ ਕੇ ਗੁਰ ਧਰ ਪਰਯੋ।
ਦੇਖਿ ਬਿਲੋਚਨ ਮਹਿ ਜਲ ਭਰਯੋ ॥ ੨ ॥
-ਹਮ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੋ ਧਿਕ ਬਹੁ ਭਾਰੀ।
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਦਸਾ ਨਿਹਾਰੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਆਪਨੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਦਏ।
ਤੁਰਕ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ਦੁਰਿ ਦੁਰਿ ਗਏ ॥ ੩ ॥
ਸੁਨਿ ਡਿੰਡਮ ਕੋ ਕਿਨਹੁ ਨ ਮਾਨੀ।
ਹਮ ਨਹਿ ਸਿੱਖਜ, ਨ ਦੇ ਮਤ ਹਾਨੀ।

'ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ (ਜੇ ਸਿੱਖ ਕਹਾਂਗੇ) ਮਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ
ਹੀ ਨ ਦੇਵੇ।

ਸਸਕਾਰਨ ਕੋ ਕਰੋਂ ਉਪਾਊ।
ਜਥਾ ਨ ਜਾਨ ਸਕਹਿ ਨਰ ਕਾਊ ॥ ੪ ॥
ਬਿਦਤ ਕਰੋਂ, ਹੋਇ ਨ ਸਸਕਾਰਾ।
ਗਹਹਿ ਕਿ ਦੇਹਿ ਮੋਹਿ ਕੋ ਮਾਰਾ।
ਗੁਰੂ ਸਹਾਇਕ ਹੋਹਿ ਜਿ ਮੇਰੇ।
ਛਪਿ ਕਰਿ ਲੇ ਗਮਨਹੁ ਕਿਸ ਬੇਰੇ-
॥ ੫ ॥

ਕਰਯੋ ਮਨੋਰਥ ਘਰ ਹਟਿ ਗਯੋ।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ ਸੁ ਚਿਤਵਤਿ ਭਯੋ।
ਬ੍ਰਿਖਭ ਬ੍ਰਿੰਦ ਇਕਠੇ ਕਰਿਵਾਏ।
ਕਿਤਿਕ ਸਕਟ ਮਹਿ ਤੂਲਾ ਭਰਾਏ ॥ ੬ ॥ 'ਰੂਈ।
ਕਰੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਆਪਨੇ ਨਰ ਗਨ।
ਠਾਨਯੋਂ ਜਤਨ ਕੀਨਿ ਨਿਰਨੈ ਮਨ।
ਸਕਟ ਭਰੇ ਪ੍ਰਥਮੈ ਪਹੁੰਚਾਏ।

'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਧੜ ਵਾਲੇ ਥਾਂ) ਪਹੁੰਚਾਏ।

ਕੁਛ ਮਿਸ ਕਰਿ ਤਿਸ ਥਾਨ ਟਿਕਾਏ

॥ ੭ ॥

ਹਾਂਕ ਦਯੋ ਬ੍ਰਿਖਭਨਿ ਕੋ ਲਾਰਾ।

¹ਕਤਾਰ।

ਜਮਨਾ ਦਿਸਿ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸਿਧਾਰਾ।

ਨਿਗਮੋਦ¹ ਜਹਿ ਘਾਟ ਕਹਾਵੈ।

¹ਦਿੱਲੀ ਜਮਨਾ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਤੀਰਥ, ਇਸ ਦਾ ਸ਼ੁਧ ਨਾਮ ਹੈ 'ਨਿਗਮ ਬੋਧ'। ਗਾਲਬਨ ਇਹ ਰੇਲ ਦੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜ ਕਲ ਵੀ ਲੋਕੀ ਸਵੇਰੇ ਜਾਕੇ ਨ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੜਕ ਇਧਰ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤਿਸ ਦਿਸਿ ਬ੍ਰਿਖਭਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਲਾਵੈ

॥ ੮ ॥

ਤਰਨਿ ਤਨੂਜਾ¹ ਕੇ ਤਟ ਹੋਇ।

¹ਜਮਨਾ।

ਤਿਤ ਕੇ ਪੌਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਜੋ ਸੋਇ।

ਸੰਗ ਸੰਬੁਹ ਲੁਬਾਣਾਂ ਕਰੇ।

¹ਬਹੁਤ ਲੁਬਾਣੇ ਨਾਲ ਲਏ।

ਪੁਸ਼ਟ ਲਸ਼ਟਕਾ ਕੰਧੇ ਧਰੇ ॥ ੯ ॥

ਬੈਲ ਹਾਂਕਣੀ ਬੋਲਤਿ ਬੋਲੀ।

¹ਬੈਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕਣ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਸਾਂਭਤਿ ਇਤ ਉਤ ਤੇ ਕਰਿ ਟੋਲੀ।

ਜਬਿ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਕੀਨਸਿ ਭਾਣਾ।

¹ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਇਆ।

ਬਡੇ ਬੇਗ ਤੇ ਬਾਯੁ ਪਯਾਣਾ ॥ ੧੦ ॥

ਉਡਹਿ ਗਰਦ ਫੈਲੀ ਬਹੁ ਰੈਨ।

ਨਰ ਨਾਰਨਿ ਕੇ ਪੂਰਹਿ ਨੈਨ।

ਮਸਲਹਿ¹ ਹਾਥਨਿ ਸਾਥ ਘਨੇਰੇ।

¹ਮਲਦੇ ਹਨ (ਅਖਾਂ)।

ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਸੰਗ ਅਛਾਦਤਿ ਹੇਰੇ ॥ ੧੧ ॥

ਆਤਪ ਮੰਦ ਭਈ ਸਭਿ ਠੌਰਾ।

ਛਾਦਜੋ ਭਾਨੁ ਤੇਜ ਭਾ ਬੋਰਾ।

ਮਾਨਵ ਕਿਤਿਕ ਬਰੇ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।

ਦਿਨ ਮਲੀਨ ਪਿਖਿ ਨਿਕਸੇ ਨਾਂਹੀ

॥ ੧੨ ॥

ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਖਭ ਜਬਿ ਬਰੇ ਬਜ਼ਾਰ।

ਪਸਰੀ ਧੂਪ ਭਯੋ ਅੰਧਕਾਰ।

ਇਕ ਤੋ ਬਾਯੁ ਕੁਫੇਰੀ¹ ਬਹੈ।

¹ਪੁੱਠੀ ਭਾਵ ਹਨੇਰੀ।

ਦੁਤੀਏ ਬ੍ਰਿਖਭ ਉਡਾਈ ਅਹੈ ॥ ੧੩ ॥

¹ਧੂੜ) ਬੈਲਾਂ ਦੀ ਉਡਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੂਧੇ ਚਲਿ ਬਜ਼ਾਰ ਕੋ ਆਏ।

ਦੇਖੇ ਨਰਨਿ ਬੈਲ ਸਮੁਦਾਏ।
ਇਤ ਉਤ ਟਰੇ ਕਾਹਿਲੀ ਪਾਇ।
ਆਪ ਆਪ ਕੋ ਗਏ ਬਚਾਇ ॥ ੧੪ ॥
ਬੋਲਤਿ ਉਚੇ ਬੈਲ ਹਟਾਵਤਿ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਬਜਾਰ ਕੋ ਜਾਵਤਿ*।

*ਇਹ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਦਾ ਬਜਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੁਤਵਾਲੀ ਹੁਣ ਤਕ ਓਥੇ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਕੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਸਗੰਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਤਦੋਂ ਇਹ ਥਾਂ ਕੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੰਥ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੱਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬਖ਼ੋਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੁਤਵਾਲੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਕੁਤਵਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਨਵਾਇਆ। ਪਿਛੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਮਸੀਤ ਬਨਾਈ, ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਬੀ ਕੀਤੀ। ੧੮੫੭ ਦੇ ਗਦਰ ਮਗਰੋਂ ਜੀਂਦ ਦੇ ਰਾਜੇ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੁੜ ਇਹ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਭੂਮੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਚਿਆ। ਹੁਣ ਪੱਥਰ ਦੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਚੌਕੀਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਖਰੇ।
ਗੁਰ ਕੀ ਲੋਥ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕਰੇ ॥ ੧੫ ॥
ਕਹੇ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਨਹਿ ਸਸਕਾਰੀ।
ਛਪਿ ਕੇ ਲੇਹਿ ਨ, ਸੇ ਰਖਵਾਰੀ*।

*ਤੇ ਸੇ (ਸਿਪਾਹੀ) ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਛੁਪਕੇ ਬੀ (ਕੋਈ) ਲੈ ਨ ਸਕਿਆ।

ਥੋਰੇ ਦਿਵਸ ਰਹਯੋ ਤਬਿ ਆਇ।
ਭਈ ਭੀਰ ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਸਮੁਦਾਇ ॥ ੧੬ ॥
ਇਤ ਉਤ ਕਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਨਜਾਰੇ।
ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰੁ ਧਰ* ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੇ।
ਮਿਲਿ ਬੈਲਨ ਤਹਿ ਲੋ ਚਲਿ ਗਏ।
ਹੇਤੁ ਉਠਾਵਨਿ ਕੇ ਹਠ ਕਿਏ ॥ ੧੭ ॥
ਹੇਰਿ ਭੀਰ ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਕੀ ਬਡੀ।
ਰਾਖੇ ਅਪਨਿ ਥਾਨ ਕੋ ਛਡੀ*।

*ਧੜ।

*ਚੌਕੀਦਾਰ ਆਦਿਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਭਾਵ ਪਾਸੇ ਹਟ ਗਏ। ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਕਿ ਲੁਬਾਣਿਆਂ ਨੇ ਬੈਲ ਬੇਵਸੇ ਤੇ ਮੁਹਤਾਣੇ ਹੋ ਗਏ ਵਾਂਙੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

*ਤਾੜਦੇ ਤੇ ਰੋਕਦੇ।

ਤਰਜਤਿ ਬਰਜਤਿ* ਹੈਂ ਬਹੁਤੇਰੇ।
ਤਊ ਕੁਲਾਹਲ ਹੋਤਿ ਬਡੇਰੇ ॥ ੧੮ ॥
ਸਕਟਨਿ ਕੇ ਗਡਵਾਨ* ਪੁਕਾਰਤਿ।
ਗਨ ਬਨਜਾਰੇ ਉਚ ਉਚਾਰਤਿ।
ਗਰਦ ਉਡਨਿ ਤੇ ਛਾਦੇ* ਨੈਨ।
ਗਏ ਨਿਕਟਿ ‘ਹਟਿ ਹਟਿ’ ਕਹਿ ਬੈਨ
॥ ੧੯ ॥
ਦਾਵ ਤਕਾਇ ਸਕਲ ਦਿਸਿ ਦੇਖਾ।

*ਗਾਡੀਵਾਨ।

*ਭਾਵ ਪੂੜ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ।

ਗੁਰ ਮਾਇਆ ਬਿਰਮਾਇ ਅਸ਼ੇਖਾ।
 ਧਰ ਦਿਸਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨ ਕਿਸ ਕੀ ਹੇਰੀ।
 ਨਰ ਪੰਚਹੁ ਉਚਾਇ ਤਿਸਿ ਬੇਰੀ ॥ ੨੦ ॥
 ਤਤਛਿਨ ਤੂਲ ਸਕਟ ਢਿਗ ਲਜਾਏ।
 ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੀਚ ਪਹੁਚਾਏ।
 ਕਰਤਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਬੁਧਿ ਉਪਜਾਵੈਂ।
 ਇਤ ਉਤ ਹੇਰਤਿ ਸਰਬ ਦੁਰਾਵੈਂ। 'ਛੁਪਾਂਵਦੇ ਹਨ।

॥ ੨੧ ॥

ਘਨੀ ਤੂਲ ਤੇ ਛਾਦਨ ਕੀਨੇ।
 ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਸਕਹਿ ਨ ਚੀਨੇ।
 ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮਨਾਇ ਉਰ ਧਰੈਂ। 'ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਮਰਕੇ।
 'ਅਪਨੋ ਕਾਜ ਆਪ ਗੁਰ ਕਰੈਂ' ॥ ੨੨ ॥

ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਹਟਿ ਕਰਿ ਗਏ।
 ਬੈਲਨ ਬੀਚ ਇਤਹਿ ਉਤ ਭਏ।
 ਲਾਰਾ ਗਮਨਜੋਂ ਜਾਤਿ ਅਗਾਰੀ।
 ਹਾਂਕਤਿ ਜਾਤਿ ਬੋਲਤੇ ਭਾਰੀ ॥ ੨੩ ॥
 ਬਾਧੂ ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਪੂਲ ਉਡਾਈ। 'ਹਨੇਰੀ ਤੇ ਬੈਲਾਂ ਨੇ।

ਸਭਿ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਿਲੋਚਨ ਛਾਈ।
 ਪੁਰਿ ਕੇ ਪੌਰ ਨਿਕਸਿ ਜਬਿ ਗਏ।
 ਸਕਟ ਤਜਾਰ ਚਲਿਬੇ ਕੋ ਭਏ ॥ ੨੪ ॥
 ਆਇ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇਖਨਿ ਲਾਗੇ।
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋ ਧਰ ਲਖਜੋ ਨ ਆਗੇ।
 ਸਭਿਨਿ ਬਿਖੈ ਮਾਚਜੋ ਤਬਿ ਰੋਰਾ।
 ਇਤ ਉਤ ਖੋਜਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਠੌਰਾ ॥ ੨੫ ॥

ਮਨ ਮਹਿ ਮਾਨਜੋਂ ਅਧਿਕ ਅਚੰਭਾ।
 ਇਹ ਕਿਨਹੂੰ ਬਡਿ ਦੰਭ ਅਰੰਭਾ।
 ਕੇਤਿਕ ਦੌਰੇ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੇ।
 ਬੈਲਨ ਸਹਿਤ ਜਿਤਿਕ ਬਨਜਾਰੇ ॥ ੨੬ ॥

ਏਕ ਏਕ ਕੋ ਤਰਜਤਿ ਧਰਿ ਧਰਿ। 'ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਤਾੜਦੇ ਹਨ।
 ਛੋਰਤਿ ਹੇਰਤਿ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਕਰਿ। 'ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਯਕੀਨ ਕਰ ਕਰਕੇ ਛਡਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
 ਤਿਮ ਹੀ ਬ੍ਰਿਖਭ ਛੂਛ ਕਰਿ ਹੇਰੇ।
 ਅਪਰ ਨਰਨਿ ਖੋਜਤਿ ਫਿਰਿ ਫੇਰੇ

॥੨੭॥

ਇਮ ਦੇਖਤਿ ਸਕਟਨਿ ਢਿਗ ਆਏ।
ਗਿਨਹਿ ਏਕ ਕਮਤੀ ਹੁਇ ਜਾਏ।
ਗਡਵਾਵਨ ਕੋ ਤਰਜਤਿ ਕਹੈਂ।
‘ਤੁਮ ਮਹਿ ਏਕ ਸਕਟ ਨਹਿ ਲਹੈਂ

॥੨੮॥

ਕਰਜੋ ਨਿਕਾਸਨਿ, ਕਹਾਂ ਦੁਰਾਯੋ?
ਤਿਸ ਮਹਿ ਗੁਰ ਕੋ ਧਰ ਤੁਮ ਪਾਯੋ।
ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਨਤੁ ਕੈਦ ਕਰੈਂਗੇ।
ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰੈਂਗੇ’ ॥੨੯॥

ਗਾਡੀਵਾਨਨ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ।
-ਗਿਨਹਿ ਨ ਜਾਇ ਇਨਹੁ ਮਤਿ ਮਾਰੀ-।
ਨਿਰਭੈ ਹੁਇ ਕਰਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨੈਂ।

‘ਬਿਨਾ ਦੋਸ਼ ਕਿਸ ਪ੍ਰਾਨਨਿ ਹਾਨੈ’? ^{‘ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਸ਼ ਕਰੋਗੇ? ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਉਕਾਈ ਨੇ}
॥੩੦॥ ^{‘ਕਿਮ’ ਯਾ ‘ਕਸ’ ਦਾ ਪਾਠ ‘ਕਿਸ’ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।}

ਹਜ਼ਰਤ ਕੇ ਘਰ ਨਜਾਉਂ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।
ਕੈਸੇ ਕਰਹਿ ਕੈਦ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਨਿਕਟਿ ਬਿਰੇ, ਹਮ ਗਏ ਨ ਕਜੋਂਹੂੰ।
ਦੇਖਿ ਖੋਜ ਲਿਹੁ ਭਾਵਹਿ ਜਜੋਂ ਹੂੰ’

॥੩੧॥

ਗਿਨਹਿ ਸਕਟ, ਸੋ ਗਿਨੇ ਨੇ ਜਾਂਹੀ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਲਖਜੋ -ਸਾਚ ਇਹੁ ਪ੍ਰਾਹੀਂ-।
ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਗਰੀ ਗਰੀ ਫਿਰਿ ਹੇਰੀ।
ਪਾਇ ਨ ਖੋਜਿ ਫਿਰੇ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ^{‘ਖੋਜ ਨਾਂ ਮਿਲਿਆ।}

॥੩੨॥

ਗਡਵਾਵਨ ਸਭਿ ਸੰਗ ਬਖਾਨੇ।
ਜੋਰਿ ਬ੍ਰਿਖਭ ਲੈ ਸਕਟ ਪਯਾਨੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਿ ਕੈ ਤਹਿ ਆਏ।
ਜਹਿ ਬਨਜਾਰੇ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ’ ॥੩੩॥ ^{‘ਸਾਰੇ ਮਿਲੇ (ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ)।}

‘ਭਏ ਸਹਾਇਕ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪੇ।
ਕਿਸੀ ਦੁਸ਼ਟ ਕੋ ਨਾਂਹਿਨ ਜਾਪੇ’। ^{‘ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਾ।}
ਤੁਮ ਸਮੀਪ ਲਗਿ ਹਮ ਲੈ ਆਏ।

ਛਪਿ ਕਰਿ ਦੇਹੁ ਦਾਗ' ਕਿਸ ਥਾਏਂ 'ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਓ।

॥ ੩੪ ॥

ਬਿਲਮ ਕਰਨ ਕੀ ਬਾਤਿ ਨ ਆਛੇ।

ਤੁਰਕ ਅਚੰਭੈ ਖੋਜਤਿ ਪਾਛੇ।'

ਬਨਜਾਰੇ ਤਤਬੀਰ' ਬਿਚਾਰੀ।

'ਸਲਾਹ।

‘ਇਮ ਕੀਜਹਿ ਜਿਮ ਹੈ ਨ ਚਿਨਾਰੀ’

॥ ੩੫ ॥

ਛਪਰਨਿ ਕੇ ਘਰਿ ਕਿਤਿਕ ਬਨਾਏ।

ਤਿਨ ਮਹਿ ਬਸਤ ਹੁਤੇ ਸਮੁਦਾਏ।

ਵਸਤੁ ਸਕੇਲ ਨਿਕਾਰੀ ਸਾਰੀ।

ਚਿਖਾ ਤਿਨਹੁ ਕੇ ਬੀਚ ਉਸਾਰੀ ॥ ੩੬ ॥

ਨਰ ਗਨ ਮਿਲੇ ਕਾਜ ਤਤਕਾਲਾ।

ਕਰਤਿ ਭਏ ਧਰਿ ਭਾਉ ਬਿਸਾਲਾ।

ਸਭਿ ਛਪਰਨਿ ਕੋ ਅਗਨਿ ਲਗਾਈ।

ਚਿਖਾ ਬੀਚ ਤਹਿ ਅਧਿਕ ਜਲਾਈ

॥ ੩੭ ॥

ਕਾਸ਼ਟ ਬਹੁਤ ਘ੍ਰਿਤ ਗਨ ਡਾਰਾ।

ਲਗੀ ਹੁਤਾਸਨ ਲਾਟ ਉਦਾਰਾ।

ਅਰਧ ਜਲੀ ਤਬਿ ਰੌਰ ਮਚਾਯੋ।

‘ਕਿਨਹੁ ਆਨਿ ਇਤ ਅਗਨਿ ਲਗਾਯੋ’

॥ ੩੮ ॥

ਇਤ ਉਤ ਫਿਰਤਿ ਬੁਝਾਵਤਿ ਮਨੋ।

ਦੂਰ ਕਿ ਨੇਰੇ ਸਭਿ ਨੇ ਸੁਨੋ।

ਦੌਰਿ ਦੌਰਿ ਕੇਤਿਕ ਚਲਿ ਆਏ।

ਬੁਝਹਿ ਨਹੀਂ, ਘਰ ਅਧਿਕ ਜਲਾਏ

॥ ੩੯ ॥

ਈਧਨ ਕੋ ਸੰਚੈ ਬਹੁ ਕਰਜੋ।

ਕਹਾਂ ਨਿਕਾਸਹਿ ਬੀਚ ਸੁ ਜਰਜੋ।

ਇਮ ਫਰੇਬ ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਹਿ ਕਰ ਕੈ।

ਸਸਕਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਧਰਿ ਕੈ' ॥ ੪੦ ॥

'ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।

ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਪੁਸ਼ਪ ਚੁਨਿ ਸੋਊ।

ਤਾਂਬੁ ਗਾਗਰੈਂ ਭਰਿ ਕਰਿ ਦੋਊ।

ਨੀਵੇਂ ਖਨੜੋ ਸੁ ਖਾਤ^੧ ਬਿਸਾਲਾ। ^{੧੮੮੮}

ਚਿਖਾ ਥਾਨ ਗਾਡੀ ਤਤਕਾਲਾ ॥ ੪੧ ॥

ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਿ ਸਕੜੋ ਮਤਿ ਹੀਨੇ।

ਇਮ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਸਕਾਰਨਿ ਕੀਨੇ।

ਘਨੋ ਤਿਹਾਵਲ ਤਬਿ ਕਰਿਵਾਯੋ।

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਮੇਲ ਬਨਾਯੋ ॥ ੪੨ ॥

ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਮਿਲਿ ਤਹਿ ਗਾਯੋ।

ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਸਭਿਨਿ ਬਰਤਾਯੋ।

ਜੋੜਮੇਲ ਇਮ ਕਰਿ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।

ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਤਿ ਅਧਿਕ ਮਨ ਪ੍ਰੀਤ

॥ ੪੩ ॥

ਚਿਖ ਸਥਾਨ ਪਰ ਛਾਨ^੧ ਛਵਾਈ। ^{੧੮੮੯}

ਦੀਪ ਜਲਾਵਤਿ ਰਹੇ ਸਦਾਈ।

ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਜਿਮ ਪੁਨਹਿ ਉਸਾਰਯੋ।

ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਬਿ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰਯੋ ॥ ੪੪ ॥

ਕਥਾ ਬਿਖੈ ਅਵਸਰ ਜਹਿ ਪਾਊਂ।

ਸੋ ਸਭਿ ਨੀਕੀ ਰੀਤਿ ਸੁਨਾਊਂ।

ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਅਧਿਕ ਰਿਝਾਊਂ।

ਜਿਸ ਤੇ ਗੁਰ ਮਿਲਿਬੇ ਬਰ ਪਾਊਂ

॥ ੪੫ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਰੀਰ ਸਸਕਾਰਨ’
ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਆਂਸੂ ॥ ੬੭ ॥

੬੮. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਡਰਾ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਜਾਖੜਾ]

੬੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ [ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ](#) - [ਤਤਕਰਾ](#) ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>

ਦੋਹਰਾ:

ਠੌਰ ਠੌਰ ਰੌਰਾ ਪਰਜੋ, 'ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਸ ਨਹਿ
ਪਾਇ।

ਲੋਪ ਭਯੋ ਗੁਰ ਧਰਾ ਅਬਹਿ, ਦੇਖਿ ਰਹੇ 'ਧੜ।
ਬਹੁ ਥਾਇ' ॥ ੧ ॥

ਚੌਪਈ:

ਮੂਢ ਨੁਰੰਗੇ ਢਿਗ ਸੁਧਿ ਗਈ।
'ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਸ ਕੀ ਜੋ ਬਿਧਿ ਭਈ।
ਤਿਮ ਹੀ ਧਰ ਧਰਨੀ ਮਹਿ ਬਰਜੋ।
ਕੈ ਅਕਾਸ਼ ਮਹਿ ਊਰਧ ਚਰਜੋ ॥ ੨ ॥
ਕਿਸ ਹੂੰ ਤੇ ਕੁਛ ਜਾਇ ਨ ਜਾਨੀ।
ਭਯੋ ਲੋਪ ਦੇਖਤਿ ਅਗਵਾਨੀ।'
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਚਰਜ ਕੋ ਤਬਿ ਸ਼ਾਹੂ।
ਰਹਜੋ ਬਿਸੂਰਤ ਬਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੂ ॥ ੩ ॥
ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਬਡ ਅਹੇ।
ਤਊ ਨ ਰੰਚ ਦਿਖਾਵਨਿ ਚਹੇ।
ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਗਨ ਰਖਵਾਰੇ।
ਧਰ ਸਿਰ ਦੁਰੇ' ਨ ਕਿਨਹੁ ਨਿਹਾਰੇ- 'ਧੜ ਤੇ ਸਿਰ ਛੁਪ ਗਏ।
॥ ੪ ॥

ਭਨਹਿ ਮੁਲਾਨੇ 'ਜੇ ਦੁਰ ਗਏ।
ਤੁਮਹੁ ਕਾਜ ਅਪਨੇ ਕਰਿ ਲਏ।
ਸ਼ਰਾ ਨ ਮਾਨੀ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸੇ।
ਅਬਿ ਨਰ ਮਾਨਹਿ ਜਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ' ॥ ੫ ॥

'ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀ ਕਹੋਗੇ।

ਸਭਿ ਕੇ ਉਰ ਡਰ ਹੋਹਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਤੇ ਅਸ ਹਾਲਾ'।

'ਹੁਕਮ ਮੋੜਨ ਤੇ ਐਸਾ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਮੁਝਾਯਹੁ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਘਨੇਰੇ।
ਨਹਿ ਮਾਨਜੋ ਹਠ ਠਾਂਨਿ ਬਡੇਰੇ ॥ ੬ ॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਭਨਹਿ ਮੂਢ ਚਵਗੱਤਾ।
'ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੀ ਰਾਖੀ ਸੱਤਾ।
ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਭਯੋ ਨ ਸੋਈ।

ਕਲਮਾ ਪਠਹਿ ਤੁਰਕ ਜਗ ਹੋਈ' ॥ ੭ ॥

ਜਮਾਦਾਰ ਕੋ ਤਬਹਿ ਬੁਲਾਯਹੁ।

ਤਰਜਿ ਕਹਯੋ 'ਤੈਂ ਕਜਾ ਕਰਿ ਆਯਹੁ।

ਸਿਰ ਧਰ ਕੀ ਨ ਕਰੀ ਤਕਰਾਈ।

ਸਭਿ ਤੇ' ਕੋ ਲੈ ਗਯੋ ਚੁਰਾਈ' ॥ ੮ ॥

¹ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਿਨ ਗਾਥ ਬੁਝਾਈ।

'ਸੀਸ ਸਮੈਂ ਨਰ ਥੇ ਸਮੁਦਾਈ।

ਸਈਯਦ ਅਰੁ ਉਮਰਾਵ ਮੁਲਾਨੇ।

ਖਰੇ ਰਹੇ ਕੁਛ ਗਯੋ ਨ ਜਾਨੇ ॥ ੯ ॥

ਮਹਾਂ ਫਤੂਰ ਧੂਰ ਜੁਤਿ ਬਾਯੂ।

ਬਹੀ ਬੇਗ ਤੇ ਪਿਖਿ ਨ ਸਕਾਯੂ।

ਪੁਨ ਬਨਜਾਰਨ ਕੇ ਗਨ ਬੈਲ।

ਚਲੇ ਜਾਤਿ ਪਾਵਤਿ ਬਡ ਐਲ' ॥ ੧੦ ॥

¹ਸ਼ੋਰ, ਰੋਲਾ [ਸੰਸ: ਇਲਾ = ਬਾਣੀ]

ਖਰੇ ਸੁਚੇਤ' ਸਿਪਾਹੀ ਖਰੇ।

¹ਤਕੜੇ ਸੁਚੇਤ।

ਰਖਵਾਰੀ ਧਰ ਕੇ ਤਰੁ ਤਰੇ'।

¹ਬੁੱਛ ਦੇ ਹੇਠ ਧੜ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ।

ਛਪਯੋ ਤਬਹਿ ਨਹਿ ਕੀਨਿ ਬਿਲੋਕਨਿ।

ਸਭਿ ਦਿਸਿ ਤੇ ਨਰ ਕੀਨੇ ਰੋਕਨਿ

॥ ੧੧ ॥

ਰਹੇ ਖੋਜ ਕਯੋਹੂੰ ਨਹਿ ਪਾਯੋ।

ਅਜਮਤ ਸੋਂ ਕੁਛ ਬਸ ਨ ਬਸਾਯੋ'।

ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਹੋਲ ਹੋਤਿ ਉਰ ਸ਼ਾਹੂ।

ਤਊ ਨ ਕਹਿ ਸਕਿ ਹੈ ਕਿਸ ਪਾਹੂ

॥ ੧੨ ॥

ਰਾਤ ਪ੍ਰਬਿਰਤੀ ਚਿੰਤ ਅਧੀਨਾ।

ਰੁਚਿ ਕਰਿ ਖਾਨਾ ਖਾਨ ਨ ਕੀਨਾ।

ਜਬਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਪਹੁੰਚਯੋ ਪਾਪੀ।

ਹਿਤ ਸੁਪਤਨਿ ਕੇ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਬਯਾਪੀ

॥ ੧੩ ॥

ਮਤੀਦਾਸ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨ।

ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਹੀਦ ਭਯੋ ਤਿਸ ਥਾਨ।

ਅਪਰਾਧੀ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਗਯੋ।

ਅਧਿਕ ਕ੍ਰੋਧ ਹਿਰਦੇ ਉਪਜਯੋ ॥ ੧੪ ॥

ਤਉ ਗੁਰੂ ਤੇ ਧਾਰਹਿ ਤ੍ਰਾਸ।

ਨਹਿ ਪਾਪੀ ਕੋ ਕੀਨਿ ਬਿਨਾਸ।

ਪਾਟੀ^੧ ਤਬਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਕੀ ਗਹੀ।

^੧ਬਾਹੀ।

ਡਾਰਜੋ ਉਲਟਿ ਗਿਰਜੋ ਤਰ ਤਹੀ^੧।

^੧ਓਥੇ ਹੀ ਹੇਠ ਡਿਗ ਪਿਆ।

॥ ੧੫ ॥

ਭੜਭੜਾਇ ਠਾਂਢੇ ਹੁਇ ਗਯੋ।

ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰਵਨ ਮਹਿ ਇਮ ਸੁਨਿ ਲਯੋ।

‘ਦਿੱਲੀ ਪੁਰ ਮੈਂ ਜੇ ਸੁਪਤੈ ਹੈਂ।

ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸ ਆਪਨੇ ਪੈ ਹੈਂ ॥ ੧੬ ॥

ਵਹਿਰ ਨਗਰ ਤੇ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਵੋ।

ਪਰਾਲਬਧ ਲੋ ਜੀਵਨ ਪਾਵੋ।

ਬਹੁਰ ਨਰਕ ਮਹਿ ਪਾਇ ਸਜਾਈ।

ਗੁਰੂ ਅਵੱਗਯਾ ਅਧਿਕ ਕਮਾਈ^੧।

^੧ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਵੱਗਯਾ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਕਮਾਈ ਹੈ।

॥ ੧੭ ॥

ਸੁਨਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਿ ਦਾਸ ਬੁਲਾਏ।

ਖਰੇ ਸਮੀਪ ਕਰੇ ਸਮੁਦਾਏ।

ਸੂਧਾ ਕਰਿਵਾਯੋ ਪਰਯੰਕ।

ਪੌਢ੍ਯੋ ਪੁਨ ਭੈਭੀਤ ਸਸੰਕ ॥ ੧੮ ॥

ਨੀਂਦ ਨ ਪਾਇ, ਨ ਜੁਟੇ ਬਿਲੋਚਨ।

ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਸੋਚਤਿ ਚਿਤ ਸੋਚਨ।

ਹਠ ਤੇ ਕਹਤਿ ਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸ।

–ਹੋਹਿ ਨ ਹਜੋ ਹਿਯੇ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸ^੧–

^੧ਇਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਡਰ ਹੈ (ਕਿ ਮੇਰੀ) ਨਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

॥ ੧੯ ॥

ਜਾਗਤਿ ਸਗਰੀ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਈ।

ਖਰੇ ਪਾਹਰੂ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸੁ ਆਈ^੧।

^੧ਪਾ:-ਬਿਤਾਈ।

ਆਦਿ ਨਿਵਾਜ ਅਨਿਕ ਉਪਚਾਰ।

ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਮੱਜਨ ਕੋ ਧਾਰਿ ॥ ੨੦ ॥

ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਲਾਮ ਪਛੀ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।

ਆਯਹੁ ਉਠਿ ਪੁਨ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ।

ਬੀਤਜੋ ਜਥਾ ਦੁਸ਼ਟ ਕੇ ਸੰਗ।

ਕਹੌਂ ਬਹੁਰ^੧ ਮੈਂ ਅਖਿਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ॥ ੨੧ ॥

^੧ਫੇਰ ਕਹਾਂਗਾ।

ਦਿੱਲੀ ਮਹਿ ਨਹਿ ਸੁਪਤਨਿ ਪਾਯੋ।

ਰਹਜੋ ਵਹਿਰੀ ਹੀ ਉਰ ਡਰਪਾਯੋ।

ਇਹਠਾਂ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਪੂਰਨਿ ਰਾਸਿ।

ਜਿਮ ਰਵਿ ਬਰਤਹਿ ਬਾਰਹਿ ਮਾਸ¹ 'ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ।

॥ ੨੨ ॥

ਤਿਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਬਰਨਜੋਂ ਬਰ ਵਿਚ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸਿ।

ਏਕ ਰਾਸਿ¹ ਜਿਮ ਸੂਰਜ ਚਲੇ।

¹ਇਕ ਰਾਸੀ ਵਿੱਚ।

ਬਹੁਰ ਦੂਸਰੀ ਗਮਨਤਿ ਮਿਲੇ ॥ ੨੩ ॥

ਤਿਮ ਗੁਰੁਤਾ ਰਬ ਪਰ ਅਸਵਾਰ¹।

¹ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸੂਰਜ) ਗੁਰਤਾ ਦੇ ਰਬ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ।

ਉਦੇ ਜਗਤ, ਬਿਨਸਜੋ ਅੰਧਕਾਰ।

ਗਿਰਾ¹ ਸਮੂਹ ਰਿਸ਼ਮ² ਜਿਨ ਕੇਰੀ।

¹ਬਾਣੀ। ²ਕਿਰਨਾਂ (ਗੁਰੂ ਸੂਰਜ) ਦੀਆਂ।

ਸਿੱਖੀ ਆਤਪ¹ ਦਿਪਹਿ ਬਡੇਰੀ ॥ ੨੪ ॥

¹ਸਿੱਖੀ ਰੂਪੀ ਧੁੱਪ।

ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨ ਜਿਨ ਤੇਜ ਬਿਲੰਦ¹।

¹ਬ੍ਰਹਮ-ਗਜਾਨ ਰੂਪੀ ਬੜਾ ਤੇਜ।

ਭਗਤਿ ਸੁ ਗਤਿ ਕੇ ਬਸੀ ਮੁਕੰਦ¹।

¹ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ ਚਾਲ ਦੇ ਵਸੀ ਹਨ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।

ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕਨਿ ਪੰਥ ਅਨੇਕ।

ਕਹੈਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਉਡਨਿ ਬਿਬੇਕ¹।

¹ਤਾਰਿਆਂ ਵਤ ਹਨ ਭਾਰੀ (ਵਿਵੇਕ ਭਾਵ) ਗਿਣਤੀ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਰਾਂ।

॥ ੨੫ ॥

ਗਨ ਕੋ ਚਮਤਕਾਰ ਛਪਿ ਗਯੋ¹।

¹ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਛਪ ਗਿਆ।

ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭਿ ਉਪਰ¹ ਭਯੋ।

¹ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ।

ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਅਨੰਤ।

ਇਹ ਪੰਕਜ ਜਿਤ ਕਿਤ ਬਿਕਸੰਤਿ¹।

¹ਏਕ ਕਵਲ (ਵਤ) ਜਿਥੋਂ ਕਿੱਥੇ ਖਿੜ ਰਹੇ ਹਨ।

॥ ੨੬ ॥

ਤੋਮ ਤੇਜ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਤਮੀਪਤਿ¹।

¹ਨੁਰੰਗੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਤੇਜ ਚੰਦ ਸਮ ਹੈ।

ਫੀਕੋ, ਪਰਜੋ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਯੋ ਹਤਿ।

ਸ਼ਰ੍ਯਾ ਕੁਚਲਣੀ ਨਿਸ਼ਾ ਬਿਨਾਸੀ¹।

¹ਸ਼ਰ੍ਯਾ ਰੂਪੀ ਖੋਟੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ।

ਹਿੰਦੂ ਕੋਕ¹ ਪਾਇੰ ਸੁਖਰਾਸੀ ॥ ੨੭ ॥

¹ਹਿੰਦੂ ਰੂਪੀ ਚਕਵੇ।

ਸਹਿਤ ਮੁਲਾਨੇ ਨੌਰੰਗ ਚੋਰ¹।

¹ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਸਮੇਤ ਚੋਰ ਨੁਰੰਗਾ।

ਛੀਨਤਿ ਧਰਮ ਦਰਬ ਕਰਿ ਜੋਰ¹।

¹ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਧਨ ਜੋਰ ਕਰਕੇ ਖੋਹਦਾ ਸੀ।

ਸੋ ਲੱਜਤਿ ਦਬਕਜੋ¹ ਦੁਖ ਭਰਜੋ।

¹ਸੋ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਦਬ ਗਿਆ।

ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਤੇ ਕਾਢਨਿ ਕਰਜੋ ॥ ੨੮ ॥

ਪੀਰ ਚਕੋਰ ਭਏ ਅਨਮਨੇ¹।

¹ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਏ।

ਕੁਮੁਦ ਤੁਰਕ^੧ ਮੁਰਝਾਵਤਿ ਘਨੇ।
 ਬਾਂਗ ਪੁਕਾਰੂ ਜੰਬੁਕ ਮੋਟੇ^੧।
 ਦੁਰਨਿ ਲਗੇ ਜਿਤ ਕਿਤ ਚਿਤ ਖੋਟੇ
 ॥ ੨੯ ॥

^੧ਤੁਰਕਾਂ ਰੂਪੀ ਕਵੀਆਂ।
^੧ਮੁਲਾਣੇ ਮੋਟੇ ਗਿਦੜ।

ਕਾਜੀ ਪੇਚਕ^੧ ਭੇ ਮਤਿ ਅੰਧੇ।
 ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੁਇ ਬੈਠੇ ਜਨੁ ਬੰਧੇ^੧।
 ਤਮਚਰ^੧ ਜਾਤਿ ਅਨਿਕ ਜੇ ਅਹੈਂ।
 ਸੇ ਉਮਰਾਵ ਆਦਿ ਦੁਖ ਲਹੈਂ ॥ ੩੦ ॥
 ਇਮ ਸੂਰਜ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਉਦੇ।
 ਤਮ ਅੱਗਯਾਨ ਸਮੀਪ ਨ ਕਦੇ।
 ਕਰਾਮਾਤ ਜੁਤਿ ਅਨਿਕ ਅਨੰਦੇ^੧।
 ਨਾਨਾ ਬਰਨ ਖਿਰੇ ਅਰਬਿੰਦੇ^੧ ॥ ੩੧ ॥

^੧ਉਲੂ।
^੧ਮਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ।
^੧ਅਨੂਚੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਚਮ ਚੜ੍ਹਕਾਂ ਆਦਿ।

ਗਨ ਜੱਗਯਾਸੀ ਭੌਰ ਲੁਭਾਏ।
 ਮਹਿਦ ਪ੍ਰੇਮ ਮਕਰੰਦਹਿ ਪਾਏ।
 ਸਿੱਖੀ ਬਹੁ ਸੁਗੰਧਤਾ ਭਈ।
 ਸਗਰੇ ਜਗਤ ਪਸਰ ਕਰਿ ਗਈ ॥ ੩੨ ॥
 ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸੁਭ ਸਾਰ।
 ਜਹਿ ਕਹਿ ਭਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਦਾਰ।
 ਜਿਸ ਕੋ ਪਾਇ ਸੁਖੀ ਜਗ ਭਯੋ।
 ਸਭਿ ਮਹਿ ਸੁਜਸੁ ਗੁਰਨਿ ਕੋ ਬਿਯੋ
 ॥ ੩੩ ॥

^੧ਕਰਾਮਾਤ ਸਹਿਤ ਸਿੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਅਨੰਦ ਹੋਏ।
^੧ਇਹ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਕਵਲ ਖਿੜੇ ਹਨ।

ਕਹਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਕੇਰੋ।
 ਪਠਨ ਸ੍ਰਵਨ ਫਲ ਪਾਇ ਬਡੇਰੋ।
 ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸਾ।
 ਗੁਪਤ ਬਿਦਤ ਸਭਿ ਹੋਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ
 ॥ ੩੪ ॥

ਅਜਰ ਜਰਨ ਆਦਿਕ ਗੁਨ ਘਨੇ।
 ਸਭਿ ਕੋ ਜਾਨਹਿ, ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭਨੇ।
 ਸੁਨਹਿ ਅਸੁਤ, ਸੁਤ ਕੋ ਚਿਤ ਬਾਂਛੇ^੧।

^੧ਪੁੱਤ੍ਰ ਰਹਤ (ਪੁਰਸ਼) ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਕੇ ਸੁਣੇ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਸਹਿਤ ਗੁਨ ਆਛੇ^੧।
 ॥ ੩੫ ॥

^੧ਪੁੱਤ੍ਰ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ।

ਸੁਨਹਿ ਦਾਰਿਦੀ ਧਨ ਕੋ ਪਾਵੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਿ ਸਰਧਾ ਬਿਰਧਾਵੈ।
 ਜੁਗ ਲੋਕਨਿ ਕੱਲਜਾਨ ਉਪਾਵੈ।
 ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਬਿਧਿ ਉਰ ਉਪਜਾਵੈ ॥ ੩੬ ॥
 ਕਲਮਲ ਬਿਨਸਹਿ ਨਾਮ ਸੁਧਯਾਵਨ।
 ਸਨੇ ਸਨੇ ਹੂੰ ਹੈ ਮਨ ਪਾਵਨ।
 ਭਗਤਿ ਵਿਰਾਗ ਰਿਦੇ ਉਪਜੰਤਿ।
 ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲ ਹੂੰ ਹੈ ਸੰਤ ॥ ੩੭ ॥
 ਮੋ ਮਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਹੁਤੀ ਬਿਸਾਲਾ।

ਵਧਤਿ ਲਾਲਸਾ ਰਹੀ ਸੁ ਚਾਲਾ।

'ਲਾਲਸਾ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਚਾਲ ਵਧਦੀ ਰਹੀ।

ਅਪਨੀ ਕਥਾ ਆਪ ਬਨਿਵਾਈ।

'ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਆਪ ਬਨਵਾਈ।

ਦਾਸ ਜਾਨਿ ਮੁਝ ਦਈ ਬਡਾਈ ॥ ੩੮ ॥

ਸੁਰਸਰਿ ਸਮ ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਪਾਵਨ।

ਜਿਸ ਕੇ ਮਿਲੇ ਪਾਪ ਗਨ ਜਾਵਨਿ।

ਨਿੰਦਕ ਮੂਰਖ ਮਤਸਰ ਧਾਰੀ।

ਰਾਸ਼ਭ, ਮਹਿਖ, ਕੋਲ ਸਮ ਭਾਰੀ।

'ਗਧੇ, ਮੱਝੀਆਂ, ਸੂਰਾਂ ਵਰਗੇ ਭਾਰੀ (ਮੂਰਖ ਹਨ ਓਹ)।

॥ ੩੯ ॥

ਖੌਰੂ ਪਾਇ ਕੁਬਚ ਕੇ ਭਾਖੈ।

ਦੂਖਤਿ ਕਰਨਿ ਗਾਂਦਲੀ ਕਾਖੈ।

'ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ ਦੁਖਿਤ ਕਰਨਾ (ਏਹ ਕਥਾ ਰੂਪੀ ਗੰਗਾ ਨੂੰ) ਗੰਧਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਝਖ ਮਾਰਤਿ ਰਹੈ ਕੁਪੱਤੇ।

ਬਿਗਰਹਿ ਨਹਿ ਕਬਹੂੰ ਰਸ ਅੱਤੇ।

'ਪਰ ਅਤਿ ਰਸ (ਵਾਲੀ ਕਥਾ) ਨਹੀਂ ਵਿਗੜੇਗੀ ਭਾਵ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਨ ਦਿਆਂਗਾ। (ਅ) ਪਰੰਤੂ ਅਤਜੰਤ ਰਸ ਵਾਲੇ (ਪ੍ਰੇਮੀ) ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦੇ (ਭਾਵੇਂ ਇਰਖਾਲੂ ਝਖ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿਣ)।

॥ ੪੦ ॥

ਸਾਰਦ ਚੰਦ ਬਦਨ ਬਰ ਸਾਰਦ।

'ਸਰਦ ਰੁਤ ਦੇ ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਉੱਜਲ ਮੁਖ ਹੈ (ਜਿਸ ਸਾਰਦਾ ਦਾ)।

ਬੰਦੋਂ ਪਰ ਅਰਬਿੰਦਨਿ ਸਾਰਦ।

'ਤਿਸ) ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਦੇ।

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਦਸ ਧਯਾਇ।

ਬੰਦੋਂ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਸਿਰ ਨਯਾਇ ॥ ੪੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਿਚਤਾਯਾਂ ਭਾਖਾਯਾਂ ਨਵਮ

ਗੁਰੂ 'ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥ ੬੮ ॥

ਇਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸਿ ਸਮਾਪਤੰ ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ ॥

[ਬਾਰੂਵੀਂ ਰਾਸਿ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ]